ZACHARIAE PASQVALIGI

VERONENSIS

CLER. REGVLAR. THEATINI

Sacræ Theologiæ Professoris.

VARIARVM QVAESTIONVM MORALIVM CANONICARVM CENTVRIA II.

IN QVIBVS EX PRINCIPIIS THEOLOGICIS.

Et ſacris, atque ciuilibus legibus,

Plura dubia, quæ ad Praxim vtriuſque fori pertinent tàm quò ad Regulares, quàm quò ad Sæculares breuiter, & dilucidè explicantur.

CVM SVIS INDICIBVS.

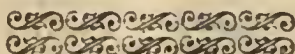

ROMÆ,

Ex Typographia Petri Pauli Bronzini. M.DC.XLVII.

SVPERIORVM PERMISSV.

INDEX QVAESTIONVM.

An

APPROBATIONES.

CEnturia ſecunda Quæſtionum Moralium Canonicarum, à R. P. D. Zacharia Paſqualigo Cler.Reg. Theologo compoſita ſanam continet doctrinam, & plurimam eruditionem; dignaque planè eſt, quæ in commune bonum quam primum typis mandetur. Ita nos infraſcripti diligenti recognitione præmiſſa aſſerimus, & teſtamur. Romæ. Die 9. Iunij 1646.

D. Paulus Maria Quartus Clericus Regular. S.Th. Profeſſor.

D. Andreas Sottanus Cler. Reg. S. Th. Profeſſor.

HOC opus inſcriptum Centuria ſecunda Quæſtionum Moralium Canonicarum; à R. P. D. Zacharia Paſqualigo noſtræ Congregationis Theologo accuratè compoſitum, cum iuxta præfixam aſſertionem P.P. quibus id commiſimus fuerit approbatum, vt typis mandetur, quò ad nos ſpectat facultatem concedimus. In quorum fidem præſentes litteras manu noſtra ſubſcriptas, ac ſolito noſtræ Congregationis ſigillo munitas damus. Romæ XI. Kal. Iulij M. DC. XLVI.

D.Gregorius Caraſa Præpoſitus Generalis Congreg. Cler. Reg.

Locus ✠ ſigilli

D.Io. Montoya Secretar.

De

DE mandato Reuerendissimi P. Vincentij Candidi S. Apost. P. M. Domini mei perlegi, & consideraui Centuriam secundam Quæstionum Moralium Canonicarum A. R. P. D. Zachariæ Pasqualigi Veronensis Cler. Reg. &c. & in ea non solum nihil offendi, quod cum sana fide, & morum doctrina non optimè cohæreat: imo omnia mihi visa sunt solidam pietatem, & eruditionem omnimodam præferre dignam suo Auctore multis iam lucubrationibus celebri. Vt ergo ad vberiorem studiosorum fructum publici iuris fiat, non solum approbo, sed & maximopere cupio. In cuius iudicij testimonium me subscribo. Ex Conuentu SS. Cosmæ, & Damiani Vrbis. v. Kal. Iulij M.DC.XLVI.

Fr. Antonius Cotone Regular. de Pœnit. Tertij Ordinis S. Francisci S. Th. Magister, & Studiorum SS. Cosmæ, & Damiani Regens.

Imprimatur, si Reuerendiss. P. Mag. Sac. Apost. P. videbitur.

A. Sacratus Episcop. Comacl. Vicesg.

Imprimatur,

Fr. Hyacinthus Pandulphus Reuerendissimi Patris Fr. Vincentij Candidi S. A. P. Mag. Ord. Prædicat. Soc.

ZACHARIAE PASQVALIGI

CLER. REGVLAR.

QVAESTIONVM MORALIVM CANONICARVM CENTVRIA II.

An patronus Ecclesiæ transferens iuspatronatus in confraternitatem, & instituens ipsam heredem vniuersalem cum obligatione manutenendi seruitium Ecclesiæ posśit eam obligare, vt distribuat oblationes factas Ecclesiæ in certos vsus pios. Quæst. 101.

S V M M A.

1 *Oblationes sunt bona Ecclesiæ.*
1 *Laicis non licet aliquo modo de ipsis disponere.*
2 *Consuetudo, quod Laici disponant de oblationibus, non valet.*
3 *Testator instituens hæredem Confraternitatem, non potest imponere aliquam obligationem circa oblationes.*
3 *Oblationes acquiruntur Ecclesiæ, cui fiunt.*
4 *Præsertim si conuertantur in beneficium Ecclesiæ.*
5 *Laicus non potest vllo modo disponere de bonis Ecclesiasticis.*
6 *Patronus habet ius præsentandi, & ius præcedentiæ.*
6 *Patronus non acquirit aliquod ius, aut dominium circa bona Ecclesiæ: imo amittit circa ea, quæ donat.*
7 *Institutio Confraternitatis in hæredem subsistit, licet non subsistat dispositio circa oblationes.*
8 *Voluntas testatoris debet impleri in ea parte, secundum quam subsistit.*
9 *Voluntas testatoris præsumitur conformis dispositioni iuris communis.*
9 *Quod est contra ius ex interpretatiua voluntate testatoris debet præsumi non dispositum.*

1
BLATIONES fidelium esse connumerandas inter bona Ecclesię, nulli dubiū esse debet. id enim habetur expressum in iure. Cap. *Quia*. Cap. *Sanctorum*. Cap. *Hanc consuetudinem*. 10. *Quæst.* 10. & notant D. Thom. 2.2.*q*.86.

2.2. *q.86. art.* 2. Suarez *tom.* 1. *De relig. tract.*2. *lib.*1.*cap.*7. *num.*3. *in fine*; Quia nimirum, dum offeruntur Deo, transſeunt ad dominium Eccleſiæ, cuius ſunt bona, quæ ſunt Deo dicata. Vnde Laici circa ipſas nullum dominium exercere poſſunt, nec aliquo pacto de ipſis diſponere.

2 Atque hoc ita verum eſt, vt neque oppoſita conſuetudo præualere poſſit, quia habet ius reſiſtens, & prohibens, quod ſpiritualia laicis non applicentur. Cap. *Meſſana*. Cap. *Sacroſancta*. De *elect.* & notant Socin. *De oblat. libel.* 18. *num.* 4. Troil. Maluetius item *de oblation. dub.* 4. *num.* 6. Mareſcot. *Variar. Reſol. lib.*2. *cap.*42. *num.*5. Rota *in Calariguтана Oblationum.* 21. *Octobr.* 1588. *Coram Cardinali Hieron. Pamphilio*.

3 Ex quibus deducitur reſolutio propoſitæ difficultatis, nimirum non potuiſſe Teſtatorem obligare hæredes, vt conuertant oblationes in alios vſus determinatos, quam aliàs poſſent conuerti. Agitur enim de oblationibus quæ fiunt Eccleſiæ, quæ cum ſit capax ipſarum, eidem acquiruntur, præſertim quia præſumuntur factæ intuitu eiuſdem Eccleſiæ, vt notant Socin. *De oblat. lib.*18. *num.*5. *vers. Hæc tamen opinio*. Rebuf. *De decimis. quæſt.* 1. *num.* 29. & 30. Aufer. *ad Capel. Tholoſan. Quæſt.* 483. *ver. Concluſio igitur ſit*. Abbas *in cap.* 1. *num.*4. *De ſtatu monachor.* Dec. *Conſil.* 148. *n.* 2. Mantica *De tacit. lib.*13. *Tit.* 21. *num.*38. Mareſcot. *lib.* 2. *Variar. cap.* 42. *num.* 1. Lotter. *De re benefic. lib.*1. *quæſt.*30. *n.*31. Quia cum ſit in poteſtate cuiuſcunque diſponere ad libitum de rebus proprijs, poteſt illas transferre in cuius dominiũ voluerit; & ideo quæ offert alicui Eccleſiæ contemplatione eiuſdem Eccleſiæ, præſumuntur ex intentione ipſius tranſlata in dominium eiuſdem Eccleſiæ, & facit tex. §. *Si quis in nomine*. Auth. *De Eccleſ. titul.*

4 Quod præſertim habet locum, ſi adſit conſuetudo, quod huiuſmodi oblationes conuertantur in beneficium Eccleſiæ, quia tunc conſuetudo declarat intentionem offerentis, quia cum offerens ſciat conſuetudinem, habetur tacita voluntas ipſius, quod velit cooperari conſuetudini, & participare in operibus pijs, in quæ tales oblationes impenduntur, vt notant Troil. Maluet. *De oblat. dub.*4. Genuens. *in praxi Curiæ Archiepiſcopalis. cap.*57. *num.* 6.

5 Vnde cum huiuſmodi oblationes tranſeant in dominium Eccleſiæ, non potuit teſtator de ipſis diſponere obligando Confraternitatem, vt eas conuerteret in certos determinatos vſus, quamtumuis pios, & non potius in beneficium Eccleſiæ. Quia Laicus non poteſt diſponere de bonis Eccleſiarum, cũ ſint omnino exempta à iuriſdictione, & poteſtate Laica, etiam ipſorum principum. Cap. *Generaliter*. 16. *quæſt.* 1. Cap. *Conuenior*. Cap. *In qualibet*. Cap. *Sancimus*. 23. *quæſt. fin.* Cap. *Benè quidem*. *Diſt.* 96. Cap. *Aduerſus*. Cap. *Non minus*. De *immunit. Eccleſiar.* & Cap. 1. Cap. 2. De *immunit. Eccleſ. in* 6. & Cap. *Quamquam*. De *cenſib. in* 6. & *Clement. vnica*. De *immunit. Eccleſ.* & Leo X. *in ſua Conſtitutione* 8. quæ incipit. *Regimini*. Quod præſertim verum eſt, quia huiuſmodi oblationes non tranſeunt in dominium Laicorum, etiam ſi curam gerant Eccleſiæ.

6 Nec iuuat, quod teſtator ſit patronus Eccleſiæ, quia per iuſpatronatus, licet habeat aliquas præeminentias, vt ius præſentandi, ita vt ſine eius præſentatione non poſſit aliquis inſtitui. Cap. *Decernimus*. Cap. *Monaſterium*. 16. *quæſt.* 7. Cap. *fin.* De *inſtit.* Cap. *Ex inſinuatione*. De *iurepatronat.* Ius præcedendi, Cap. *Piæ*. 16. *quæſt.* 7. & Cap. *Nobis. in fine* De *iurepatronatus*, & alias huiuſmodi, de quibus Doctores in *Rubrica*, *De iurepatronat.* non tamen acquirit aliquod dominium, aut ius circa bona Eccleſiæ; imò nec retinet ſuper ea, quibus dotat Eccleſiam Cap. *Nouerint.* 10. *quæſt.* 1. ibi *Nouerint conditores Baſilicarum, in rebus, quas eiſdem Eccleſijs conferunt, nullam ſe poteſtatem habere.*

7 Quare ſubſiſtet diſpoſitio teſtatoris, quatenus inſtituit hæredem ipſam Confraternitatem, & dotat Eccleſiam, non

non autem quatenus obligationem imponit circa oblationes, cum non potuerit imponere iuxta doctrinam Firmani *tract. De Episcopo. lib. 4. par. 2. quæst.* 46. Rochi *De iurepatron. verbo.* Pro eo, quod. *Quæst.* 12. Felini. *Cap. Cum venerabilis.* ver. *Amplia* 2. De *except.* Rotæ *Decis.* 868. *De testam. in Antiquis*. Quia reijcitur, quod est iuri contrarium, & remanet ipsa dispositio. *l.* 1. & *l. Conditiones* 2. *ff. De condit.* & §. *Impossibilis.* Instit. *De hæredib. instit.* & Cap. *fin.* De *condit. apposit.*

8 Voluntas enim testatoris, quando non potest impleri in totum, debet impleri eo modo, quo impleri potest, & secundum illam partem, quæ potest exequutioni mandari *l. In his.* & *l. In testamento*. & *l. Filiæ suæ*. §. 1. *ff.* De *condit. & demonstrat.* & notant Bald. *in l. Precibus. num.* 54. *C.* De *impuber. &c.* Roman. *Consil.* 409. *num.* 11. Mant. *lib.* 3. *De coniectur. vlt. volunt. tit.* 3. *num.* 6. & ideo cum in casu nostro non possit impleri voluntas testatoris quò ad dispositionem oblationum, vt pote nulla, implenda erit quò ad institutionem hæredum, & prouisionem pro seruitio Ecclesiæ.

9 Præsertim quia voluntas testatoris præsumitur conformis dispositioni iuris communis. *l. Hæredes mei*. §. *Cum ita*. *ff.* Ad *Trebel.* vbi latè Ripa *num.* 74. & ideo cum disponere circa oblationes sit contra ius commune, præsumendum est, quòd non disposuisset, si sciuisset, vt notāt Glos. *in l. Tale pactū. in fin. ff.* De *pactis*. Gabr. *lib. 6. commun. opinion. Tit. de reg. iur. conclus.* 10. *num.* 1. 4. & 5. plura adducens. Mantica *lib.* 5. *de coniect. vlt. volunt. tit.* 15. *num.* 21. Quia, cum sit voluntas pia, præsupponit mentem piam, mens autem pia est regulata ratione, & ideo non mittit falcem in alienam messem, nec intendit aliquid disponere contra ius.

An instituens hæredem Ecclesiam, seu Confraternitatem cū prouentibus sufficientibus pro seruitio Ecclesiæ possit apponere conditionem, quod oblationes impendantur in certos vsus pios. Quæst. 102.

S V M M A.

1 *Instituens hæredem Ecclesiam, non potest apponere conditionem, quod oblationes cōuertantur in vsus a se determinatos.*
1 *Testator non potest apponere conditiones contra ius commune, præsertim si concernant spiritualitatem.*
2 *Oblationes acquiruntur Ministris Ecclesiæ.*
3 *Non potest quis auferre alicui liberam facultatem concessam à iure.*
4 *Consensus Rectoris non sufficit, vt quis disponat de oblationibus.*
4 *Bona Ecclesiæ sunt iuris publici.*
4 *Pacto priuato non potest derogari iuri publico.*
5 *Laici non possunt acquirere aliquod ius supra oblationes, sed solum administrare.*
6 *Prouidens seruitio Ecclesiæ potest disponere de oblationibus cum consensu Episcopi, & quomodo.*
7 *Voluntas testatoris est reducenda ad terminos rationis.*
7 *Episcopus ordinat, quæ sunt de iure suarum Ecclesiarum.*
8 *Donatio non perficitur nisi accedente acceptatione donatarij.*
9 *Quando ad actum requiritur consensus alterius sufficit, si superueniat.*
10 *Ecclesia regularis facit suas oblationes.*
10 *Non potest quis disponere de oblationibus Ecclesiæ regularis sine consensu illius, ad quem pertinent iura Ecclesiæ illius.*

1 RESp. huiusmodi conditionē non posse apponi, & si apponatur, nullā esse; quia nō possunt laici disponere circa spiritualia, qualia sunt oblationes, vt constat ex dictis *quæst. præced. num.* 1. nec testator potest apponere conditiones, quæ sint contra ius commune, præsertim quando con-

concernunt spiritualitatem Cap. *Si ex Laicis*. Cap. *Sic quidam*. Cap. *Nouerint*. Cap. *Quia*. & ferè per totam *Causam* 10. *quæst.* 1. & Cap. 2. De *iudic.* Et desumitur ex ijs, quæ dradunt Bald. *in l.* 2. C. Vt *in pos. leg.* & *in Cap. Clerici*. De *iudic.* Barbatia ver. *Tu adde*. Petrus de Ancharan. *Consil.* 129. *dub.* 1. Innocent. *Cap. Quoniam. circa med.* Ne *Prælati vices suas*. & in *Cap. Cum in veteri.* ver. *An iste, cuius consensus*. De *elect.* & *in Cap. præterea* 1. *not.* 1. De *iurepatronat.* Iacob. de Aren. *in l. Quoties*. §. *fin. ff.* De *adminis. tut.* Bart. *ibid.* Roman. *Consil.* 177. Philip. de Sarra *in Rubr. De iure patronat.* ver. *Ideo non potest.* & ver. *Nec patronus potest.* Iacobus de Zochis. *Cap. Cum dilectus*. De *consuet.* Rochus *De iurepatron. verbo.* Pro eo *cum Diocæsani. quæst.* 12. Firman. *lib.* 4. *de Episcopo par.* 2. *quæst.* 46. Felin. *Cap. Cum venerabilis*. ver. *Amplia secundo*. De *exception.* Cardin. *Clement.* 2. *in fine*. De *iurepatronat.* Lamberten. *de iurepatronat. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 9. *art.* 1. *num.* 37. Rota *Decis.* 868. *De testam. in antiquis.* Glos. *in l. Nemo potest*. *ff.* De *Legat.* 1.

2 Cum enim canones disponant, quod oblationes, quæ fiunt Ecclesiæ, sint de iure Ecclesiæ, & acquirantur ipsi, & ministris Cap. *Quia Sacerdotes*. Cap. *Sanctorum*. Cap. *Hanc consuetudinem*. 10. *quæst.* 1. si testator apponat in dotatione Ecclesiæ, aut in institutione in hæredem pactum, aut conditionem circa dispositionem oblationum, disponet contra ius commune, & proinde talis conditio, aut pactum non subsistet.

3 Quod amplius confir. Non potest quis auferre liberam facultatem alicui à iure concessam *l. Titium, & Mæuium init. ff.* De *administr. tut.* & Cap. *Tua*. De *testament.* Testator autem apponens conditionem, quod oblationes in certos determinatos vsus impendantur, aufert facultatem liberam concessam à iure disponendi de oblationibus ijs, ad quos spectat.

4 Et quod dictum est, debet etiam extendi, quod non valeat huiusmodi conditio, aut pactum, etiam si accedat consensus Rectoris Ecclesiæ, aut Confraternitatis, quæ in hæredem instituitur. nam oblationes connumerantur inter bona Ecclesiæ, vt dictum est *quæst. præced. num.* 1. Bona autem, & res Ecclesiæ sunt iuris publici Auth. *Cassa*. De *Sacrosanct. Eccles.* pactum autem priuatorum non valet circa ea, quæ sunt iuris publici. Cap. *Si diligenti*. De *Foro competenti*.

5 Et hoc à fortiori valet respectu Cōfraternitatis, quia cū constet ex laicis, etiam si administret oblationes, non acquirit supra ipsas aliquod ius, quod possit cedere consentiendo in pactum, & conditionem testatoris, quia laici possunt ad summum esse meri administratores, vt notant. Dec. *Consil.* 148. *n.* . Riccius *par.* 4. *Decis.* 170. *num.* 11. *&* 12. Rota *in Toletana eleemosinarum.* 24 *Maij.* 1619. *coram Pirouano*. Quia laici sunt incapaces iuris spiritualis, atque adeo iuris super bona Ecclesiæ.

6 Si tamen conditio apposita à testatore, quod oblationes in tales determinatos vsus conuertantur, approbetur ab Ordinario, subsistet, vt docent Imola *in Cap. Cum dilectus*. ver. *Item aduerte*. De *consuet.* Hostien. *in Cap. Ea, quæ*. De *statu regul.* Io. Andr. *in Cap. Ex eo.* §. *fin.* De *elect. in* 6. Dominici *ibid.* Innocent. *in Cap. In Lateranensi*. De *præben.* Abbas *in Cap. Sacrosanctæ*. De *elect.* & *in Cap. Cum dilectus*. De *consuet.* Cardin. *in Clement. Quia contigit.* ver. *Vt autem. in* 4. *not.* De *religios. domib.* Bald. *in l. Vnica*. §. *Accedit. in fine*. C. De *rei vxor. act.* Lamberten. *De iurepatronat. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 9. *princip. art.* 1. *num.* 90. Et desumitur ex Cap. *Eleuterius*. 18. *q.* 2. & ex Cap. *Nobis*. De *iurepatronat.* vbi communiter Doctores.

7 Quando namque interuenit consensus Episcopi, conditio apposita à testatore habet rationem meræ instantiæ, quod oblationes in tales vsus conuertantur, nam voluntas testatoris ita debet explicari, vt sit rationabilis, vt notant Decius. *l. In contrahenda*. *num.* 5. *ff.* De *reg. iur.* Ias. *l. Quoties in stipulatione. n.* 2. *ff.*

De

De *verbor. significat.* Mantica *lib. 3. De coniect. vlt. volunt. Tit. 5. num. 1.* alios citans. Menoch. *lib. 4. præsump. 10. n. 10.* Consensus vero Episcopi habet rationem dispositionis, ad quem cum pertineat disponere de ijs, quæ sunt sub iure suarum Ecclesiarum Cap. *Sic quidam*. Cap. *Decretum*. Cap. *Quæcunq.* 10 *Quæst.* 1. potest statuere, quod oblationes conuertantur in vsus, pro quibus instituit testator; præsertim cum loco oblationum succedat hæreditas.

8 Et quamuis talis consensus Episcopi non interueniat, quando conficitur testamentum, sufficit tamen, quod interueniat, quando acceptatur hæreditas, quia tunc actus consumatur, & ante manet in suspenso, nam se habet per modum donationis, quæ est inter dantem, & accipientem, & ideo non perficitur, nisi quousque superueniat acceptatio, ita vt non subsistat sine animo recipientis *l. In omnibus. ff.* De *obligat. & act.* & *l. Quidam inserunt. ff.* De *iure codicil.* & *l. Seia. ff.* De *mort. causa donat.*

9 Imo etiam si actus esset consumatus, seu hæreditas acceptata, sufficeret, si superueniret consensus Episcopi, nam quando requiritur pro aliquo actu consensus alicuius, sufficit, si interueniat etiam post actum consumatum per Cap. *Suggestum*. & Cap. *Cura*. De *iurepatron.* vbi Glos. & Abbas. & *in Cap. Cum vos.* De *bis, quæ fiunt à prælatis*, & *in Cap. Edoceri. Quæst. 6.* De *rescriptis*. Felin. *tract. Quando lite ap. no. patr. limit.* 10. Cardinal. *Clement. 1. §. Verum. in fine* De *heret.* & *Clement. 1. init. quæst. 5.* De *rer. permut.* Felin. *in Cap. Edoceri.* ver. *Sequi potest.* De *rescript. in 6.* Corset. *in singular. verbo.* Pupillus. *in fine.* Quia licet actus gestus sine consensu sit inualidus, accedente tamen consensu conualidatur, quia inualiditas non prouenit ex natura actus, sed defectu extrinsecæ causæ: vnde ante consensum remanet veluti in suspenso.

10 Est tamen aduertendum. Quod si Ecclesia sit regularis, cum Oblationes acquirantur eidem Ecclesiæ Cap. *Theodosius*. De *statu monachor.* ibi. *Cum monachis ibi seruientibus debeat proficere, quicquid à fidelibus taliter offerri contingit.* & docet Marescot. *lib. 2. Variar. resolution. Cap. 42. num. 3.* Lotter. *lib. 1. de re benefic. quæst. 30. num. 36.* & Ecclesia sit exempta à iurisdictione Ordinarij, & proinde nihil ad ipsum spectet de oblationibus, erit necessarius consensus illius, ad quem spectant iura ecclesiæ, cum illius sit consentire, de cuius interesse agitur.

An, si ex voluntate testatoris dotantis Ecclesiam sint oblationes cum consensu Episcopi destinatæ ad certum vsum pium, possint in alium conuerti. Quæst. 103.

SVMMA.

1 *Vltima voluntas quænam sit.*
1 *Debet esse firmata morte testatoris.*
1 *Voluntas est deambulatoria, nec firmatur irreuocabiliter, nisi per mortem.*
1 *Quando voluntas sit vltima.*
1 *Oblationes per vltimam voluntatem ritè destinatæ ad aliquod opus, non possunt in aliud conuerti.*
2 *Imo nec sine causa ab eo, qui potest commutare vltimas voluntates.*
2 *Princeps non potest sine causa commutare vltimas voluntates.*
3 *Quod fit contra iustitiam, nulliter fit.*
3 *Princeps non potest facere, quæ sunt contra ius naturæ, & si facit, nulliter facit.*
3 *Actus probibitus quò ad substantiam est nullus.*
4 *Commutare vltimas voluntates sine causa est contra iustitiam.*
4 *Quilibet est rerum suarum moderator, & arbiter.*
4 *Princeps non potest rescindere testamenta ritè confecta.*
5 *Vltima voluntas pro lege habenda.*
5 *Lex semper loquitur.*
5 *Valet argumentum à lege ad dispositionem vltimæ voluntatis.*
6 *Concessio correspondet petitioni, & secundum illam explicatur.*
6 *Concessio Episcopi pro dispositione oblationum fundatur in auctoritate legis, & censetur facta à Pontifice.*

6 *Concessio Pontificis tribuit plenum dominium.*
7 *An oblationes destinatæ pro operibus pijs possint conuerti in ornatum Ecclesiæ.*
8 *Potior causa debet attendi.*
8 *Habens potentius priuilegium præferendus est.*
8 *Pro quibus operibus pijs bona ecclesiæ possint alienari.*

---

1 CVM vltima voluntas sit illa, quæ respicit id, quod post mortem faciendum est, vt desumitur ex §. *Quia vero*. Authent. *De hæred. & falcid.* & Cap. *Vltima voluntas*. 13. *quæst.* 2. & notat Mantica *lib.* 1. *de coniect. vlt. volunt. tit.* 4. *num.* 5. *& sequentibus*; Et proinde morte testatoris debeat esse confirmata, & facta irreuocabilis *l.* 3. *§. vlt.* & *l. sequenti. ff.* De *adimen. leg.* & *l. Cum hic status. ff.* De *donat. inter vir. & vxor.* Vt pote quia, cum voluntas sit deambulatoria vsque ad vltimum vitæ, §. *Ait. oratio. l. Cum hic status.* modo citatæ. & Cap. *Cum Marthæ*. ver. *Cæterùm*. De *celebrat. Missar.* nunquam firmatur irreuocabiliter. *l. Si quis in principio. ff.* De *legat.* 3. vbi Bar. & cœteri, nec vltima est, nisi morte finiatur, *l. Quæsitum. in fine. ff.* Qui, *& à quibus.* & *l. Locatio. ff. Locati.* & Cap. *Si gratiose*. De *rescriptis in* 6. Solum namque vltima est, quando aliquid aliud non potest amplius velle, *l.* 1. *C.* De *Sacrosanct. Eccles.* & *l. Qui duos. ff.* De *reb. dub.* Manifestè constat, dispositionem circa oblationes, de qua agimus, pertinere ad vltimam voluntatem, cum sit de eo, quod faciendum est post mortem testatoris, & ipsius morte confirmata sit, & consequenter non posse ab ijs, qui curam gerunt Ecclesiæ dictas oblationes in alium vsum à designato à testatore conuertere, cum non possint commutare vltimam voluntatem ipsius.

2 Imo neque ij, qui habent facultatem commutandi vltimas voluntates, poterunt dictam dispositionem de oblationibus sine causa commutare. Quia neque supremus Princeps potest sine causa vltimas voluntates commutare, & si commutat, inualida est commutatio, vt docent Dec. *Consil.* 357. *num.* 5. & *Consil.* 404. *num.* 14. & *Consil.* 519. *n.* 5. August. Bero. *Consil.* 49. *num.* 4. *&* 5. *vol.* 2. Archidiac. *in Cap. Episcopus. Dist.* 88. Martin. Laudens. *tract. De priuil.* §. 22. Craueta *Consil.* 296. Fulgos. *in l. Si testam.* C. De *testam.* Corne. *ibid.* testans de communi. Bald. *ibid. in fine.* Bart. *in l. Filius familias. §. Diui. num.* 235. *ff.* De *legat.* 3. Vasquez *lib.* 5. *De succes. creat.* §. 1. *num.* 29. Peregrin. *De Fideicom. art.* 52. *num.* 125. *&* 127. *& sequent.* Couaruu. *lib.* 3. *Variar. cap.* 6. *num.* 6. & *num.* 7. ver. *Sextò. hanc sententiam*. Mantica *De coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *Tit.* 12. *num.* 32. Didac. Spinus *in Speculo testam. in* 1. *par. Glos. Rubr. num.* 16. *& sequent.* Nauar. *Consil.* 5. *num.* 3. *De præben.* Molina *lib.* 1. *De primogenit. cap.* 8. *nu.* 31. & *lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 32. & *lib.* 3. *cap.* 3. *nu.* 10. Alter Molina *De iust. & iure tract.* 2. *disp.* 174. *conclus.* 4. 5. *&* 7. & *disp.* 649. *num.* 1. Michael Cras. *De success.* §. 1. *num.* 8. Moneta *De commut. vlt. volunt. cap.* 6. *n.* 29.

3 Ratio autem est, quia quod fit à quocunque contra iustitiam, nulliter fit, cum obstet lex naturalis, quæ præcipit seruari vnicuique ius suum. & ideo, quando quis priuatur iniustè iure suo, consurgit obligatio resarciendi, & reducendi ad æqualitatem, quod per iniustitiam factum est inæquale. vt notat D. Th. 2. 2. *quæst.* 62. *art.* 6. Caiet. *ibid.* Sotus *De iust. & iure lib.* 4. *quæst.* 7. *art.* 2. Non enim quis potest, etiam si sit Princeps supremus, facere, quæ sunt prohibita lege naturali; vnde, cum careat facultate, quicquid facit contra ipsam, nulliter facit *l. Nepos Proculo, ff.* De *verbor. significat.* & *l. Non dubium. init. C.* De *legib.* & Cap. *Causam quæ*. De *rescript.* & Cap. *Cum dilectus*. De *consuetudine*. Et proinde actum factum contra legem prohibētem substantiam ipsius esse nullum, tradunt Bar. *in dict. l. Nondubium. num.* 2. ver. *Tu iuuenis.* & *num.* 13. Bald. *ante num.* 1. ver. *Quidam sentiunt*, & *n.* 2. ver. *Quartò nota.* Castrens. *num.* 2. ver. *In secunda.* Ias. *num.* 17. *not.* 8. Tiraquel. *Ad*

leg. connub. glos. 4. *num.* 7. Virgin. Bocat. *ad Constit. Piceni. glos.* 6. *num.* 110. Suarez *lib.* 5. *de legib. cap.* 25. *n.* 1. *&* 2. & *cap.* 27. *num.* 2. Salas *disput.* 15. *De legib. sect.* 8. *num.* 16.

3 Commutare autem vltimam voluntatem sine causa est actus contra iustitiam, atque adeo prohibitus naturali lege; cum enim quilibet possit ad libitum disponere de rebus suis, vt illarum moderator, & arbiter *l. In re mandata. C. Mandati*, & *l. Dudum. C.* De *contraben. empt.* posita dispositione vltimæ voluntatis manet res sub determinatione testatoris; & propterea commutatio sine causa vltimæ voluntatis, vt tollens hanc determinationem, priuat testatorem iure disponendi ad libitum de re propria, non secus ac si viuens impediretur, ne disponeret; & propterea est commutatio iniusta tollens illam æqualitatem, quam iuxta propriam facultatem in rebus constituit testator. Hinc Imperatores agnouerunt, se non posse rescindere testamenta, vt *in l. Si testamentum. C.* De *testamentis.* ibi. *Si testamentum iure factum sit, & hæres sit capax, auctoritate rescripti nostri rescindi non oportet*, & similiter idem statuitur de donationibus *l. Si donationem. C.* De *reuocan. donat.* ibi. *Si donationem ritè fecisti, hanc auctoritate rescripti nostri rescindi non oportet.*

4 Quod amplius confir. Voluntas testatoris est irreuocabilis, vt pote morte confirmata. *l.* 3. §. *fin.* & *l. sequen. ff.* De *adimen. legat.* & *l. Cum hic status. ff.* De *donat. inter vir. & vxorem.* & moraliter perseuerat, & virtuali modo in dispositione facta. Vnde cum sit habenda pro lege *l.* 3. *C. Communia de legat.* & notat plura allegans Pichar. *in Rubr. Instit. de lege Falcid. num.* 15. & *Disp. de mora. num.* 202. Tanquam lex semper loquitur etiam defuncto testatore, sicut lex semper loquitur etiã defuncto legislatore. *l.* 1. *ff.* De *condit.* & *l. Ariani. C.* De *Hæreticis.* & notat Bar. *ibid.* Vnde commutare vltimam voluntatem sine causa est facere contra voluntatem testatoris circa res ipsius, atque adeo contrectare rem alienam inuito domino, sicut non seruare legem est facere contra voluntatem legislatoris. valet enim argumentũ à dispositione legis ad dispositionem testatoris. *l. Non impossibile. ff.* De *pactis.* & *l. Seruus hac lege. ff.* De *manumis.* & *l. Cum quidam.* ver. *Quemadmodum enim. ff.* De *verbor. significat.* & notat Euerar. *Loco* 52.

5 Neque dici potest, quod dispositio de oblationibus nõ sit effectus vltimæ voluntatis testatoris, sed ipsius Episcopi, si quidem dispositio testatoris non valet, nisi accedente consensu Episcopi, & censetur se habere tantum per modum cuiusdam instantiæ, cui condescendat Episcopus præbendo consensum. Nam cum concessio Episcopi sit ad instãtiam vltimæ voluntatis ipsius testatoris, quod concessum est, fuit subiectum dispositioni vltimæ voluntatis; concessio namque regulatur secundum petitionem, à qua accipit interpretationem, ita vt concessum intelligatur, pro quo in petitione fuit instatum. §. *Præterea.* Instit. *De inut. stipulatione.* & *l. Si defensor.* §. 1. & *l. Si fine.* §. *Qui interrog. ff.* De *interrogat. act.* & *l.* 1. *C.* De *diuer. rescrip.* & notant Dec. *Consil.* 142. *num.* 6. Craueta *Consil.* 45. *num.* 2. Bar. *in l.* 1. *num.* 5. ver. *Quandoque illa. ff.* Ad *leg. Iul. maiest.* Abbas *Cap. fin. num.* 2. De *tregua, & pace.* Ias *in l. Caus. num.* 5. *C.* De *transact.* Paris. *Consil.* 3. *num.* 56. *lib.* 4. alios citans. Menoch. *Consil.* 702. *num.* 4. Vnde cum vltima voluntas testatoris fuerit, quod oblationes, in talem vsum conuertantur, & accesserit consensus Episcopi, iam habetur pro concesso, quod oblationes subijciantur dispositioni vltimæ voluntatis, & ideo mutatio talis dispositionis erit mutatio vltimæ voluntatis.

6 Quod eò amplius verum est, quia consensus huiusmodi præstitus ab Episcopo habet assistentiam, & auctoritatem legis, quatenus ipsi concedit ordinare ea, quæ pertinent ad iura Ecclesiæ Cap. *Sic quidam.* Cap. *Decretum.* Cap. *Quæcunque.* 10. *Quæst.* 1. Quod autem est secundum auctoritatem legis, censetur

ſetur factum à Principe, à quo lex habet vigorem, cum in lege ſit voluntas principis, iuxta illud, Quod principi placuit, legis habet vigorem. *l. 1. ff. De conſtit. princip.* Vnde talis conceſſio, vt habens aſſiſtentiam legis canonicæ cenſenda eſt facta ab ipſo Pontifice. Cum autem conceſſio Pontificis tribuat plenum dominium rei conceſſæ Cap. *Si tibi abſenti. De præbend. in 6.* & Cap. *Dilecti. De donationib.* & notant Bart. *l. fin. ff. De conſtitut. Princip.* Alber. *ibid.* Bal. *item ibid.* & *in l. ſi quando. 1. C.* De *bon. vacan.* & *in Cap. Ad audientiam.* De *præſcriptionib.* Angel. *in l. Officium. in fine. ff.* De *rei vendicat.* Alexan. *Conſil.* 187. *vol.1.* Iaſ. *in Prælud. Feud. num.* 72. Dec. *Conſil.* 191. *num.* 11. & *Conſil.* 234. *n.* 14. Eodem pacto ſe habebit præſens diſpoſitio teſtatoris, de qua nunc, ac ſi diſpoſuiſſet de re, quæ ſub pleno dominio ipſius extitiſſet.

7 Ex quibus deducitur, quod ſi oblationes ex volũtate teſtatoris debeāt conuerti in alendos pauperes, dotandas puellas, vel in alia huiuſmodi pietatis opera, non poterunt conuerti, per commutationem vltimæ voluntatis ad ornatum eccleſiæ non neceſſarium, nam talis commutatio non eſſet in fauorem vltimæ voluntatis, ſicut debet eſſe *l. Legatum. ff.* De *vſu, & vſufruct. leg.* & *l. Legatum. in fine. ff.* De *adminiſtr. rer. ad ciuit. pertinent.*

8 Deinde in tali caſu concurrit fauor Eccleſiæ materialis, & fauor operum pietatis; Cum autem debeat præualere, qui potentior eſt, quia cauſa potentior debet attendi *l. Quæritur. ff. De ſtatu homin.* & debet præferri, qui habet potentius priuilegium. *l. Verum. S. fin. ff.* De *minor.* & notant Bald. *ibid.* Bart. *Authent. Quas actiones. C.* De *Sacroſanct. Eccleſ.* Abbas *in Cap. In præſentia.* De *probat.* Dec. *num.* 51. ver. *Secundò. concluſio ſupradicta.* Potentior autem eſt cauſa pauperum puellarum nubilium, & carentium dote, & aliorum huiuſmodi operum pietatis, & meliori priuilegio gaudent, quàm ornatus Eccleſiæ materialis, ſiquidem pro his operibus pietatis poſſunt alienari res eccleſiæ, vt pro redimendis captiuis Cap. *Apoſtolicus.* Cap. *Et Sacrorum.* Cap. *Sacrorum canonum.* Cap. *Sicut omnino.* 12. *quæſt.* 2. Pro alimonia pauperum, vel conſtructione ſepulturæ communis. Cap. *Aurum.* 12. *quæſt.* 2. & pro alijs huiuſmodi, quorum fauor cum ita præualeat, vt bona eccleſiæ in ipſa conuerti poſſint, non poterit, quod pro ipſis deſtinatum eſt, conuerti in aliquod ornamentum eccleſiæ præſertim ſi non ſit neceſſarium.

An regulares virtute ſuorum priuilegiorum poſsint abſoluere ab excommunicatione impoſita reuelantibus, quæ tractantur in S. Rituum Congregatione coram Sanctiſsimo. Quæſt. 104.

S V M M A.

1 *Iuramentum, quod emittunt Cardinales S. Rituum Congregationis.*
2 *Regulares virtute priuilegiorum poſſunt abſoluere à reſeruatis Pontifici quibuſdam exceptis.*
3 *Non poſſunt Regulares abſoluere ab excommunicatione contra reuelantes, quæ tractantur in S. Rituum congregatione coram Sanctiſſimo.*
4 *Dictio,* dumtaxat, *excludit omnia præter expreſſa.*
5 *Summus Pœnitentiarius non poteſt abſoluere ab excommunicatione contra reuelantes, quæ tractantur in S. Rituum Congregat. coram Sanctiſſimo.*
5 *Dictio,* Etiam, *exprimit caſum magis dubitabilē, & implicat minus dubitabilem.*
6 *In generali conceſſione non veniunt, quæ quis in ſpecie non eſſet veriſimiliter conceſſurus.*
6 *Non eſt veriſimile, quod Pontifex velit Regulares excedere in facultate abſoluendi à reſeruatis Summum Pœnitentiarium.*

1 EMinentiſſimi Cardinales S. Rituum Congregationis, & cœteri, quibus communicantur, quæ in eadem Congregatione tractantur coram

coram Sanctissimo, iurant *Sub pœna periurij, & excommunicationis latæ sententiæ, à qua nonnisi à Summo Pontifice dumtaxat, (excluso etiam maiori pœnitentiario) præterquam in articulo mortis absolui possint.* vt habetur ex Formula dicti iuramenti, non reuelare, nec loqui, nisi cum cœteris Cardinalibus dictæ Congregationi tribus Rotæ Auditoribus antiquioribus, Consultoribus, & Officialibus dictæ Congregationis, atque duobus familiaribus ab vnoquoque ipsorum deputandis de ijs, quæ fient, aut tractabuntur non solum in causis spectantibus ad dictam Congregationem, sed etiam quò ad cœtera occurrentia etiam occasione discursus de rebus Magnatum, Religionum, vel alijs grauioribus coram Sanctitate sua. Et similiter sub eadem pœna iurant, se propalaturos commendationes omnes circa causas concernentes dictam Congregationem, siue ore tenus, siue per litteras, aut supplices libellos, nec scienter se huiusmodi litteras aperituros, sed trāsmissuros per Secretarium ad ipsam Congregationem, nec rescripturos, nisi de mandato Congregationis, vt latius in dicta Formula. Quæritur ergo, An Regulares virtute suorum priuilegiorum possint absoluere ab hac excommunicatione.

2 Et videtur affirmatiuè respondendum, nam possunt absoluere virtute priuilegiorum ab omnibus reseruatis Apostolicæ Sedi, præterquam à contentis in Bulla Cœnæ. à Violatione clausuræ Monialium ad malum finem. à Duello in terminis Concilij Tridentini, & Constitutionis Gregorij XIII. Ab Iniectione Manuum violentarum in Clericos. A simonia reali scienter cōtracta, & confidentia beneficiali. A Violatione immunitatis Ecclesiar. in terminis Gregorij XIV. & à Reseruatis Ordinario loci. Et hoc solum intra Italiam, & extra Vrbem Romæ iuxta decretum *S. Congregationis*, & mandato Clementis VIII. *anno* 1602. & declarationem eiusdem *S. Congregat. die* 17. *Nouemb.* 1628. approbatam ab Vrbano VIII. Vnde cum dictum Decretum nō habeat locum extra Italiam, & Vrbem Romam; solum remanebunt subtracti facultati Regularium, quam habent in virtute priuilegiorum, Casus contenti in Bulla cœnæ, & reseruati Ordinario loci, Cum sunt intra Italiam. & dum in Vrbe Roma morantur, solum contenti in Bulla cœnæ; non autem dicta excommunicatio.

3 Sed negatiua pars omnino tenenda est, atque adeo priuilegia Regularium non se extendere ad absoluendū ab huiusmodi excōmunicatione, quamuis in reseruatione ipsius non fiat specialis derogatio priuilegiorum, nam modus reseruationis est sufficienter exclusiuus priuilegiorum, & coarctatiuus ad solum Romanum Pontificem.

4 Hoc enim desumitur ex dictione taxatiua, *Dumtaxat*, apposita in reseruatione, qua absolutio reseruatur Summo Pontifici, *Dumtaxat*. Vis enim talis dictionis est, vt excludat omnes personas, præter expressas, vt habetur ex *l. 3. §. Cū Titio. ff.* De *adimen. leg.* & *l.* 2. *C.* De *legib.* & Cap. *Cum Ecclesia.* De *verbor. significat.* & Cap. *Statutum. §. In nullo.* De *rescrip. in 6.* & Cap. 1. *De iureiur. in 6.* & Cap. *item* 1. *De temporib. Ordinat. in 6.* & notant Zabarel. *in dict. Clemen.* 1. *init. not.* 3. Archidiacon. *in dict. Cap. Statutum.* Bar. *in l.* 1. *num.* 1. *ff.* Si *quis ius dicenti.* Ias. *num.* 8. *in fine.* Roman. *Consil.* 512. *num.* 2. Oldrad. *Consil.* 186. Natta *Consil.* 78. *num.* 3. *vol.* 1. Sebastian. Medices *De definit. par.* 2. *cap.* 88. *num.* 2. Craueta *Consil.* 201. *num.* 4. Paris. *Consil.* 47. *num.* 18. *lib.* 4. Gozadin. *Consil.* 60. *num.* 7. Mandos. *ad Reg.* 8. *Cancellar. q.* 6. *num.* 6. Tusch. *littera D. Conclus.* 388. *num.* 2. Mascar. *De probat. Conclus.* 1393. *num.* 37. Cenedus *Singul.* 18. *num.* 1. Vndè cum fiat reseruatio Summo Pontifici cum huiusmodi dictione, erit exclusa à qualibet alia persona facultas absoluendi.

5 Quod etiam desumitur ex alia clausula apposita nempe, *Excluso etiam Summo Pœnitentiario.* nam si excluditur etiam Summus Pœnitentiarius, ita vt nec ipse possit absoluere, à fortiori excluduntur etiam cœteri, qui solum ex

priui-

priuilegio possunt absoluere à reseruatis Romanæ Sedi; ita vt absolutio taxatiuè, & priuatiuè quóad alios spectet ad Romanum Pontificem. Dictio namque *Etiam*, exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem. *l. Etiam. ff.* De *verbor. signifi. at.* & *l. Conuenticula.C.* De *Episcop. & Cler.* & *l. Etiam. C. Si tutor, vel Curator. &* notant Communiter Doctores, Declus *in cap. vnicum.* De *commodato*. Panorm. *num.* 3. Cardinal. *in Clement. Religiosi. num.* 1. De *priuileg.* & *in Clement. vnicam.* §. *fin. num.* 2. De *supplen. negligent. prælat.* & *in Clemen. Nolentes. num.* 1. De *hæret.* Geminian. *in Cap. Cum de beneficio. num.* 7. De *præben. in* 6. Corneus *Consil.* 163. *num.* 4. *vol.* 2. Socin. *Consil.* 23. *num.* 7. *vol.* 1. Calderin. *Consil.* 4. *in fine*. *De præben.* Paris. *Consil.* 41. *num.* 5. *vol.* 4. & *Consil.* 36. *num.* 9. & *Consil.* 65. *num.* 18. *vol.* 1. Cœphal. *Consil.* 68. *num.* 9. *vol.* 1. Aretin. *Consil.* 1. *num.* 25. *in fine*. Socin. iun. *Consil.* 41. *num.* 32. *vol.* 3. Alexan. *Consil.* 116. *num.* 14. *lib.* 2. Menoch. *Consil.* 116. *nu.* 8. & *Consil.* 158. *num.* 75. & *Consil.* 531. *num.* 7. & *lib.* 1. *De arbitrar. quæst.* 49. *num.* 8. & *lib.* 2. *Casu* 68. *num.* 40. & *lib.* 4. *Præsump.* 180. *nu.* 52. Flamin. *De confident. benef. quæst.* 58. *num.* 32. Surdus *Consil.* 303. *num.* 15. & *Consil.* 445. *num.* 28. Mantica *Decis.* 173. *num.* 3. Dec. *Consil.* 64. *num.* 31. *lib.* 3. Scaccia *De cambijs*. §. 7. *gloss.* 3. *num.* 18. Seraph. *Decis.* 530. *num.* 6. Tusch. *Littera D. Conclus.* 275. Rota Bononiens. *diuer. Decis.* 25. *num.* 15. Rota Romana *apud Farinae. Decis.* 689. *num.* 4. *Nouissimar.* & *Decis.* 222. *num.* 3. *Recent.* & *Decis.* 721. *num.* 6. & 7. *par.* 2. Vnde cum excludatur etiam Summus Pœnitentiarius, de quo magis dubitari poterat, an in dicta reseruatione excluderetur, ex vi Dictionis, *Etiam*, erunt exclusi omnes alij, cum de ipsis minus dubitari possit.

6 Et facit etiam regula, Quod in generali concessione non veniant, quæ quis in specie non esset verisimiliter cōcessurus. Cap. *In generali.* De *reg. iur. in* 6. & proinde priuilegia non continent facultatem absoluendi ab hac censura; quia continent tantum generalem concessionem absoluendi à reseruatis Apostolicæ Sedi. Non est autem verisimile, quod Summus Pontifex sit concessurus in specie omnibus Regularibus priuilegiatis facultatem absoluendi à præsenti excommunicatione; non solum quia reseruata est ipsi soli post concessa priuilegia, sed etiam quia est reseruata cum speciali modo reseruationis, priuatiuè quó ad alios, etiam Summum pœnitentiarium, cui tamen conuenit absoluere à reseruatis; Et quia non est verisimile, quod velit Regulares excedere in facultate absoluendi à reseruatis Romanæ Sedi ipsum Summum Pœnitentiarium.

Quantum se extendat excommunicatio contra reuelantes, quæ in S. Rituum Congregatione coram Sanctissimo tractantur. Quæst. 105.

SVMMA.

1 *Quas personas comprehendat excommunicatio contra reuelantes, quæ tractantur in S. Rituum Congregatione coram Sanctissimo.*
2 *Quæ in S. Rituum Congregat. tractantur secundum duplicem statum considerantur.*
3 *Excommunicatio contra reuelantes, quæ in S. Rituum Congregat. tractantur, comprehendit solum tractatum dictæ Congregat.*
4 *Vbi locum non habent verba legis, nec etiam habet dispositio.*
4 *Reuelatio dicit relationem ad secretum.*
5 *Interuenturi Congregationi Rituum possunt discurrere cū alijs, & eos consulere super articulis tractandis.*
6 *Possunt declarare suum votum ante congressum, sed non post pronunciatum in congressu. n.* 8.
6 *Secretum electionis non læditur, si quis dicat, se velle tali suffragari.*
7 *Non entis nullæ sunt qualitates.*
8 *Cessante ratione legis, cessat etiam lex.*

1 QVò ad personas ex *Decretis Vrbano VIII.* seruandis in Canonizatione, & Beatificatione Sanctorum. §. *In causis Canonizationum.*

tionum. ver. *Iuramentum*, constat extendi ad Eminentissimos Cardinales, Rotæ Auditores, Prothonotarium, Sacristam, Promotorem Fidei, Consultores, & deputatos à Cardinalibus, & Rotæ Auditoribus pro vidēdis, & trāscribendis scripturis necessarijs, & opportunis. Vnde solum dubitatur de extensione quò ad materiam. Quia autem materia prohibita est sub pœna excommunicationis, sub qua iurant, est reuelatio eorum, quæ tractantur in Sacra Rituum Congregatione, ideo inquiritur, quam extensionem habeat huiusmodi materia.

2 Quæ autem in dicta Sacra Congregatione pertractantur, possunt secundum duplicem statum considerari. Primus est ille, quem habent antequam ad Congregationem deferantur, & continet substantiam rei, de qua est agendū, præparationem scripturarum, informationes, & alia huiusmodi. Secundus continet tractatum, qui super iis fit à Sacra Congregatione, qui consistit in votis tam Consultiuis, quam Decisiuis, & in determinationibus. Et ex *decreto Vrbani VIII.* adiunguntur vt quid accessorium ea, de quibus circa Magnates, Religiones, & alias res graues occasione tractatus occurret discurrere.

3 Respondendum est igitur, quod dicta excommunicatio non se extendit ad res, quæ tractantur in Congregatione secundum priorem statum, quem habent, antequam subijciantur examini Sacræ Congregationis, sed solum secundum posteriorem statum; vnde non se extendit ad ipsas res, sed ad tractatum, qui fit super ipsis à Sacra Congregatione, & proinde non incurret excommunicationem, qui de ipsis pertractabit cum quocunque, dummodo abstineat à tractatu facto super ipsis in S. Congregatione.

4 Ratio autem est. Quia vbi locum non habent verba legis, nec etiam potest habere locum dispositio ipsius. *l.4.§.Toties. ff.* De *damno infecto*. & *l. Quod constitutum. ff.* De *militari testamento*. & *l. Ita autem. init. ff.* De *administr. tut.* & *l. Hos accusare. §. Omnibus. ff.* De *accusat.* & *l. Si ancillas omnes. ff.* De *legat.1.* & *l. Adigere. §. Quamuis. ff.* De *iurepatronat.* & Cap. *Indemnitatibus. §. Sed cum eis.* De *elect. in 6.* & declarant Doctores. Tiraquel. *l. Si vnquam. verbo.* Libertis. *num.2. C. De reuocan. donat.* Hippolit. *Consil.* 25. *n.*10. & *Consil.*40. *num.* 12. Surdus *Decis.* 122. *num.*13. & *Consil.*152. *num.* 38. & *Consil.* 174. *num.* 8. Gutierez *lib. 3. pract. q.*17. Gonzalez *ad Reg.*8. *Cancel. gloss.* 5. *n.*24. Rota *Decis.*697. *num.*7. *apud Farinac. p.*1. *Recent.* In casu autem nostro verba legis non possunt aptari rebus, de quibus agitur in Congregatione secundum primū statum; sed solum tractatui, qui fit super ipsis in Congregatione. nam excommunicatio est contra reuelantes ea, de quibus tractatur in ipsa Congregatione, & contra loquentes de ipsis cum ijs, qui non pertinent ad Congregationem, atque adeo de loquutione manifestatiua nescientibus. Cum autem reuelatio, & loquutio manifestatiua dicat ordinem ad secretum, solum potest habere locum respectu tractatus, qui fit in Congregatione, non autem respectu rerum, de quibus agitur, quia hæ non sunt secretæ, sed manifestæ, cum sint notæ non solum partibus, sed etiam procuratoribus, aduocatis, notarijs, iudicibus inferioribus, & redacta in acta publica, & proinde non cadunt sub prohibitione, quod non reuelentur, nec de ipsis ineatur sermo.

5 Ex quo deducitur, quod Eminentissimi Cardinales, & cœteri, ad quos spectat, possunt, antequam deueniant ad congressum Congregationis, discurrere de articulis in ipsa pertractandis ad instantiam partium, quia iam notum est, quod sit tractandum de ipsis, & consulere super ipsis peritos, & eos examinare, quia hæc non pertinent ad tractatum ipsius Congregationis, qui solus, vtpote secretus, cadit sub prohibitione manifestationis.

6 Deducitur secundo. Quod possunt Cardinales, & Consultores discurrere super voto, quod pronunciaturi sunt in Congregatione, & illud alteri declarare, nam hoc non est manifestare tractatum dictæ Congregationis, quia non

nondum tale votum factum est pars illius tractatus; nec per hoc aliquid de ipso tractatu manifestatur, nam potest votans aliter votum suum pronunciare, ac dicit se pronunciaturum: & ideo per hoc, quod dicat, tale futurum proprium votum, cum possit esse diuersum, non manifestatur votum, quod est pars tractatus. Sic, qui dicit, se in electione suffragaturum Petro, non per hoc publicat suum suffragium, nec facit contra dispositionem Concilij Trident. *sess.* 25. *Cap.* 6. *De Regular.* præcipientis secretum electionis. vt dixi in *Decision. moralib. Decis.* 262. *num.* 2. *&* 3. & postea me citato sequutus est Samuel. *de elect. tr.* 1. *disp.* 5. *controuer.* 7. *num.* 3. *& sequent.* asserens, per hoc non violari secretum electionis.

7 Ratio pro his omnibus est, quia nec verba Decreti aptari possunt, cum non interueniat aliqua reuelatio de eo, quod tractatum est in Congregatione, atque adeo nec etiam ipsa dispositio, vt dicebatur. Nec ratio legis habet locum. Quia lex intendit prouidere secreto tractatuum eiusdem Congregationis, ex supradictis autem nullum præiudicium prouenit dicto secreto; quia cum nondum sint tractatus, nec etiam habet locum secretum ipsorum, nec est præiudicabile in aliquo; nam non entis nullæ sunt qualitates. *l. Eius, qui in prouincia.* ver. *Quoniam.* ff. Si certum pet. & *l.* 4. §. *Condemnatum.* ff. De re iud. & *l. Pomponius.* §. *fin.* ff. De acquiren. *possess.* & *l. Si seruum.* §. *fin.* ff. De *act. empti.* & *l. Nec vllum.* §. *Si quis absentis.* ff. De *petit. hæred.* & Cap. *Bonæ.* De *elect.* & Cap. *Ad dissol.* De *desponsat. impub.*

8 Quare cum in dictis casibus cesset ratio legis, cessabit quoque lex ipsa, nec habebit locum excommunicatio imposita reuelantibus *l. In omni.* ff. De *adoptionib.* & *l. Quod dictum.* ff. De *pactis.* & *l. Si maritus.* §. *Scripsi.* ff. Ad *leg. Iul. de adult.* & *l. Adigere.* §. *Quamuis.* ff. De *iurepatronat.* & Cap. *Et si Christus.* De *iureiuran.* Oppositum tamen est tenendum, si votum manifestaretur post peractã Congregationem, nam tunc manifestaretur pars tractatus eiusdem Congregationis, atque adeo haberent locum verba legis, & consequenter etiam dispositio ipsius.

An regulares possint vti priuilegijs reuocatis per Concilium Tridentinum. Quæst. 106.

SVMMA.

1 *Pius V. reualidauit quò ad forum conscientiæ priuilegia Regular. reuocata per Tridentinum.*
2 *Regulares, non possunt vti quò ad forum conscientiæ priuilegia reuocata per Trident.*
3 *Priuilegia etiam remuneratoria possunt ex iusta causa reuocari.*
4 *Priuilegia semper subordinantur potestati concedentis.*
4 *Intelliguntur concessa cum tacita conditione, quod non præiudicent bono communi.*
4 *Viuæ vocis oracula sublata per Vrbanum Octauum.*
5 *Regulares non possunt vti priuilegijs reuocatis per Trident. etiam post confirmat. in forma communi.*
5 *Confirmatio in forma communi non tribuit vim non habenti.*
6 *Regulares possunt vti priuilegijs reuocatis per Trident. si obtinuerunt postea confirmat. in forma specifica.*
6 *Confirmatio in forma specifica habet vim nouæ concessionis.*
7 *Quæ priuilegia ex declaratione S. Congregat. non censeantur confirmata.*
7 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*
8 *Vt priuilegia derogata per Tridentinum censeantur confirmata, non est opus derogatione Concilij.*
8 *Concessio contra Concilium generale non valet, nisi Concilio derogetur.*
9 *Respectu tamen Concilij Tridentini non requiritur derogatio.*
10 *Stylus quod nõ admittantur Rescripta Pontificum continentia aliquid contra Tridentinum, nisi ipsi derogetur, non valet.*

1 AFfirmatiuè respõdent quò ad forum conscientiæ tantummodo, & non quò ad Forum externũ Henrriquez *lib* 7. *cap.* 24. *in Glos.*

in Glos. littera K. Veracrux *in Speculo Coniugior. in fine. in Peroratione. verf. Et vltra hoc.* Vega *Par.* 1. *Sum. cap.* 62. *Casu* 4. *circa finem.* Rodriquez *tom.* 1. *Quest. Regular. quæst.* 8. *ar.* 9. & *in Bullam Cruciatæ* §. 9. *num.* 32. Sanchez *lib.* 5. *Sum. cap.* 4. *n.* 16. Beia *par.* 4. *Casu.* 38. Compendium *Priuileg. Societ. Iesu* verbo *Concilium Tridentinum.* §. 3. Et fundantur in eo, Quod Pius V. *anno* 1567. *die* 13. *Martij* concessit Ministro Generali Minorum Frati Aloysio de Puteo, vt possint Minores vti priuilegijs reuocatis per Summos Pontifices, & Concilium Tridentinum, quò ad forum conscientiæ tantum, & hoc per Viuæ vocis oraculum. Et licet Gregorius XIII. *anno primo sui Pontificatus* reuocauerit, quicquid Pius V. concesserat contra decreta Conc. Trident. dicunt, quod talis reuocatio fuit tantum pro foro exteriori ad vitandas lites, & dissensiones inter Ecclesiasticos, vt constat ex inspectione *Motus proprij dicti Gregorij XIII.* Rursus quod reuocatio nō fuit quò ad Viuæ vocis oracula, sed solum quò ad concessiones per Bullas, & Litteras Apostolicas. Prædictam autem Concessionem Pij V. refert Veracrux, Vega, & Rodriquez citati.

2 Sed negatiuam sententiam tradunt Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælator. quæst.* 39. *ar.* 1. *Concl. vn.* Io à Cruce *lib.* 2. *de Statu Religioso. cap.* 3. *dub.* 1. *Conclus.* 2. & 3. Sic *verbo.* Religio. *num.* 56. Portel. *in Dub. Regular. verbo*, Priuilegium. *num.* 64. qui tamen oppositam quoque sententiam putat probabilem, & sequitur Diana *par.* 3. *tract.* 2. *de Dub. Regular. Resol.* 59. Merol. *tom.* 3. *moral. theol. disp.* 6. *cap.* 5. *dub.* 1. *n.* 39.

3 In hac difficultate hoc primò certum est, quod non possunt Regulares neque quò ad forum conscientiæ, vti priuilegijs reuocatis per Concilium Tridentinum, nisi rursus à Summis Pontificibus reualidata sint per nouam concessionem. Reuocatio namque facta per Concilium tollit ipsa priuilegia. Quia etiam si sint remuneratoria, vt pote concessa intuitu meritorum eorundem Regularium, possunt tamen ex iusta causa reuocari, vt communiter docent Glos. *in Cap. Suggestum.* De *decimis* & *in Authent. Vt iudex fine.* §. *Quod autem.* Iaf. *in l. Si ex toto. ff.* De *leg.* 1. & *in l. Si ex hoc iure n.* 54. *ff.* De *iust.* & *iure.* Castrens. *in l. Digna vox. C.* De *legib.* Bald. *in l. Donationes. C.* De *donat. inter vir & vxor.* Alex. *Consil.* 16. *nu.* 3. *vol.* 3. Dec. *Consil.* 335. *n.* 2. Cacheran. *Decis.* 90. *nu.* 15. Isernia *in Cap.* 1. *De probibit. feud. alien.* Peregrin. *lib.* 1. *De iure Fisci. tit.* 3. *nu.* 67. Belliga *in Speculo Princip. Rubr.* 11. *nu.* 5. Rolan. à Valle. *Consil.* 1. *n.* 158. & *sequent. vol.* 2. Menoch. *Consil.* 156. *nu.* 48. Tapia *l. vlt. ff.* De *constit. princip. par.* 2. *cap.* 9. *n.* 42. Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 33. *q.* 3. Suarez *lib.* 8. De *legib. cap.* 37. *n.* 9.

4 Et desumitur ex *l. Ex facto. ff.* De *vulg. & pupil. substit.* vbi etiam alij Doctores & *l. Cum quis. ff.* De Salut. & Cap. *Suggestum.* De *decimis.* Ratio autem est. Quia priuilegia debent regulari à potestate iurisdictionali concedentis, quæ cum debeat semper respicere bonum communitatis, priuilegia quoque ex natura sua, & in virtute concessionis debent remanere subordinata eidem potestati secundum exigentiam boni communitatis; & ideo quando ita exigit bonum commune, possunt reuocari. Et sicut princeps non potest facere aliquid contra exigentiam boni communis, ita quando concedit aliquod priuilegium semper censetur concedere sub tacita conditione, quòd eatenus valeat, quatenus non sit præiuditiale bono communi *l. Ex facto ff.* De *vulg. & pupil. substit.* & notat Thomas del. Bene *De parlam. dub.* 7. *sect.* 3. *n.* 1. Vnde quando bonum commune exigit reuocari priuilegium, quia incipit esse præiudiciale, tunc potest reuocari in virtute tacitæ conditionis, quæ afficit concessionem. Priuilegia autem per Concilium Tridentinum ideo reuocata sunt, quia ita exigebat bonum communitatis, vt nimirum locum haberent prouisiones, quas pro vniuersali Ecclesia instituit. Nec sufficit reualidatio Pij V. de qua *nu.* 1. quia saltem

remanet sublata per reuocationem omnium Viuæ vocis oraculorum factam ab Vrbano VIII. sub *die* 20. *Decembr.* 1631.

5 Rursus etiam certum debet esse, quod non possint Regulares vti dictis priuilegijs reuocatis, etiam si postea confirmata sint, si confirmatio sit in forma cõmuni; nam talis confirmatio non reualidat priuilegia derogata, neque restituit ablata; sed relinquit rem in suo esse, nec tribuit vim non habenti Cap. *Quia diuersitatẽ.* De *concessione præbend.* & Cap. *Cum dilecta.* §. *Nos igitur.* ver. *Volentes.* De *confir. vtil. & inut.* & Cap. *Ex parte.* De priuileg. & Cap. *Inter dilectos.* §. *Cæterum.* De *fide instrument.* Glos. *in Cap.* 1. verbo. *Confirmationem.* & *in Cap. Ne Sede vacante.* verbo. *In forma communi.* De *confir. vtili, & inut.* Host'ens. *in Sum. De confir. vtili &c.* §. *Qui sint effectus* Butrius *in Cap. Dudum.* De *decimis.* Innocent. & Imola *ibid.* Felin. *in Cap. Inter dilectos, n.* 13. De *fide instrum.* Abbas *ibid.* Dec. *in Rubr. De confir. vtili. dub. vlt.* Alexan. *Consil.* 123. *nu.* 18. & 22. *lib.* 4. Paris. *Consil.* 3. *n.* 36. *lib.* 4. Cardinalis *Consil.* 64. *num.* 4. Curt. iun. *Consil.* 313. *n.* 6. Mandos. *reg.* 22. *q.* 10. *n.* 9. *De signat. grat.* Rodriquez *tom.* 1. *quæst. Reg. q.* 8. *art.* 3. Tusch. *Littera C. Conclus.* 708. Garzias *par.* 3. *De benef. cap.* 2. *n.* 221. Suarez. *lib.* 8. *de legib. cap.* 18. *n.* 8.

6 Solum ergo valebunt dicta priuilegia non solum pro foro interiori, sed & pro exteriori, si confirmata sint in forma speciali, ita vt confirmatio sit reuera ex certa scientia, & non secundum nudum nomen. Confirmatio namque huiusmodi habet vim nouæ concessionis, & proinde si feratur cum certa cognitione in priuilegia sublata, illa de nouo restituit, vt habetur ex Cap. 1. & Cap. *Veniens*, De *transact.* & Cap. 2. *De pactis.* & notant. Glos. *in Cap. Quia diuersitatem.* De *concessione præbend.* & *in Cap.* 1. De *transactionib.* Felin. *in Cap. Inter dilectos, n.* 13. & *sequent.* De *fide instrum.* Panorm. *ibid.* Decius *Rubrica. De confir. vtili &c. d. b.* 4. Bald. *Tit. Per quos fiat inuestitura Cap.* 1. *n.* 2. Oldrad. *Consil.* 257. *n.* 12. Natta *Consil.* 636. *n.* 171. ver. *Sed obstat.* Roland. *à Valle Consil.* 1. *n.* 58. & *sequenti. vol.* 3. Molina *lib.* 2. *De primogenit. Cap.* 7. *n.* 7. Cancer. *tom.* 3. *Variar. cap.* 3. *n.* 185. Bar. *in l. More. n.* 5. *ff.* De *iurisdict. om. iud.* Paris. *Consil.* 3. *n.* 38. *lib.* 4. Gram. *Consil.* 113. *n.* 4. Suarez *lib.* 8. *De legib. cap.* 18. *n.* 12. Tusch. *littera* C. Verbo. *Confirmatio ex certa scientia.* Rosella *verbo* Absolutio. *num.* 223. Rodriquez *tom.* 1. *quæst. Regular. q.* 8. *ar.* 3. & 10. Paschal. *De virib. patriæ potest. par.* 1. *cap.* 1. *n.* 61. & 65. Lanar. *Consil.* 21. *n.* 4. & *sequen.* Io. Vincent. Anna *Allegat.* 47. *n.* 15. Palaus *par.* 1. *oper. moral. tract.* 3. *disp.* 4. *punct.* 2. §. 10. *num.* 5. Portel. *in Dub. Regular. verbo.* Priuilegij *confirmatio num.* 3. Megal. *tom.* 2. *Variar. Resolut.* 199. *num.* 8. Giunipar. *in defens. iur. Pontif. disput.* 1. *quæst.* 1. *cap.* 3. *num.* 2. Cum enim concessio priuilegiorum dependeat à voluntate concedentis, eo ipso quod habet certam notitiam in specie de priuilegijs, & ea confirmat, vult habere suum effectum, & ideo restituit, si fuerunt sublata.

7 Quod etiam desumitur ex declaratione S. Congregationis *editæ die* 17. *Nouembris* 1628. & approbata ab Vrbano VIII. qua declaratur, *Per confirmationes Priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica post S. Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam reuixisse priuilegia prius ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipsius Congregationis decreto sublata, atque ex inde, si quæ habebant, absoluendi à Casibus Ordinario loci reseruatis. Quemadmodum nec indulta absoluendi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cænæ Domini legi consueuit, vtpote sublata per annuam ipsius Bullæ publicationem, vires aut robur acquisiuisse ex subsequentibus priuilegiorum confirmationibus.* Cum ergo dicta Declaratio taxatiuè procedat quò ad priuilegia absoluendi à contentis in Bulla cœnæ, & à reseruatis Ordinario loci, quæ solum excludit tanquam non confirmata per confirmationes subsequutas post Tridentinũ, consequenter habet cœtera pro confirmatis, si aliàs confirmatio ad ipsa se extendat iuxta

doctri-

doctrinam Baldi *De feudis*. *Tit. Per quos fiat inuestitura.cap.* 1. *num.* 2. Rodriquez *tom.* 1. *quæſt. Regul. q.* 8. *art.* 10. Nam cum includat in non confirmatis tantum dicta priuilegia, excludit non confirmatis cœtera, atq. adeo reponit tacitè inter confirmata, ſi quidem incluſio vnius eſt excluſio alterius. *l. Cum prætor. ff. de iudic.* & *l. Cum maritus.C.* De *procurat.* & *l. Quamuis.C.* De *pignorib.* & Cap. *Nonne*. De *præſump.* Accedit etiam, quod exceptio firmat regulam in contrarium in caſibus non exceptis *l. Tribunus.* §. *fin. ff.* De *milit. teſtam.*

8 Atque doctrina hæc habet locum, etiam ſi in confirmatione priuilegiorum nō eſſent appoſitæ clauſulæ, quibus neq. in ſpeciali, neq; in generali derogaretur Concilio Tridentino. Nā licet nulla cōceſſio contra conſtitutiones Conciliares Generalium Conciliorū habeat vigorē, niſi aut in ſpecie, aut ſaltē in genere derogetur Conſtitutionibus Cōciliaribus, vt deſumitur ex Cap. *Nonnulli.* De *reſcriptis.* & Cap. *Eū te.* De *ætate, & qualitate &c.* & Cap. *Ex parte.* De *capel. Monach.* vbi Gloſ. *verbo*, Nulla *mentio.* Archidiacon. *in cap.* 1. De *Conſtit. in* 6. Felin. *in Cap. Nonnulli n.* 3. De *reſcript.* Paris. *Conſil.* 2. *n.* 3. *vol.* 2. Iacobat. *lib.* 5. *de Concil. art.* 18. Alban. *par.* 1. *De Concil. cap.* 2. Euerar. *Loco à plenitudine poteſt.* alios citans. Nauar. *in Manuali Cap.* 27. *n.* 265. Couarrua *lib.* 4. *Variar. cap.* 16. *n.* 6. & 4. *Decret. par.* 2. *cap.* 8. §. 9. *n.* 5. Mandoſ. *ad Reg.* 19. *Cancel. q.* 17. *n.* 12. Germon. *de indult. Cardinal.* §. *Per quæ ſublatis n.* 58. Menoch. *Conſil.* 294. *n.* 11. *& ſequent.* Henriquez *lib.* 7. *ſum. cap.* 26. *n.* 3. Molina *tr.* 2. *de Iuſt. & iure diſp.* 173. Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. diſp.* 26. *n.* 7. Viual. *par.* 3. Candelab. *cap.* 12. *num.* 22. Selua *par.* 3. *de Beneſ. q.* 11. *n.* 31. Corduba *lib.* 4. *q.* 9. §. *Tertia pars.* Sarmiento *lib.* 3. *Select. c.* 14. *n.* 3. Gutierez *in l. Nemo poteſt. n.* 173. *ff.* De *legat.* 1. Gratian. *Reg.* 291. *n.* 4. Caualcan. *par.* 1. *Deciſ.* 29. *num.* 16. & communiter omnes. Quia cum Decreta Conciliaria procedant ex deliberatione valde matura, non præſumitur, quod Pontifex de facili illis deroget, ſed ſolum re valde ponderata; & ideo ad ſignificandum, quod præceſſerit talis ponderatio, requiritur expreſſa derogatio, aut in ſpeciali, aut in generali.

9 Attamen hoc non habet locum quò ad Concilium Tridentinum, pro quo nulla requiritur derogatio, ſed ſufficit reſcriptum Pontificis contra decreta ipſius, vt contra Sanchez *lib.* 3. *de matrimon. diſp.* 26. *num.* 7. conſtat ex praxi, & ſtylo vniuerſali Romanæ Curiæ, qui inducit legem, & notant Germon. *De indult. Cardinal.* §. *Per quæ ſublatis. num.* 74. Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancellar. Gloſſ.* 6. *n.* 120. Marta *De clauſul. par.* 4. *clauſ.* 14. *num.* 3. Bonacina *diſp.* 2. *de Cenſur. quæſt.* 5. *pun.* 2. *num.* 5. ver. *Ratio deſumitur*. Moneta *De commut. vlt. volunt. cap.* 11. *num.* 250. Gratian. *Diſcep. forens. Cap.* 940. Mareſcot. *lib.* 2. *Variar. Reſol. cap.* 38. *num.* 41. Sigiſmundus à Bononia *De elect. dub.* 5. Maſſobr. *in praxi habendi concur. Requiſito* 17. *dub.* 4. *num.* 8. Ricciul. *De iure perſon. extra grem. Eccleſ. lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 6. *& lib.* 8. *cap.* 4. *num.* 6. Giunipar. *in Defenſ. iur. Pontif. diſp.* 3. *quæſt.* 3. *dub.* 2. *cap.* 2. Barboſa. *in Collect. ad Trident. ſeſſ.* 25. *cap.* 21. *de reformat.* Rodriquez *tom.* 3. *quæſt. Regular. q.* 37. *art.* 4. §. *Circa quem.* Alter. Rodriquez *in Comp. quæſt. regular. Reſol.* 116. *nu.* 17. Garzias *tom.* 1. *de Beneſic. par.* 4. *cap.* 5. *n.* 30. Rota Romana *in vna Penſionis S. Angeli.* 16. *Decemb.* 1594. *coram Pamphilio.* & ita etiam declarauit S. Congregatio *in vna Abulenſi*, quam refert Garzias *nu.* 4. *loci citati.* & aliam huiſmodi declarationem refert Quaranta *in Summa Bullarij. verbo*, Confeſſor. *in fine*; & idem Garzias *num.* 32. *eiuſdem loci* refert *Motum proprium* Pij V. ita declarantem anno 1570. Atque hoc eſt conforme Decretis eiuſdem Concilij, nam *ſeſſ.* 25. *cap.* 21. *De reformatione* declarat, ea, quæ ſtatuta ſunt circa morum reformationem, & Eccleſiaſticam diſciplinā, ita decreta fuiſſe, vt ſalua ſēper maneat auctoritas Sedis Apoſtolicę.

10 Neque audiendi ſunt Azeuedo *in l.* 2. *circa finem. tit.* 6. *lib.* 1. *Recopil.t.* Ceuallos *De cognit. violent. in Prol. n.* 151.

& *Glos. 6. n. 62.* Paz *tom. 2. Praxis. prælud.* 5. *n.* 10. Bobadil. *lib. 2. Polit. cap.* 18. *n.* 208. dum asserunt, quod in Hispania non admittatur quicquam contra Concilium Tridentinum, nisi contineat expressam derogationem. Quia dato quod lex canonica non obliget, nisi acceptetur, & sit in vsu; non tamen possunt subditi facere, quod lex obliget contra voluntatem Pontificis nolentis, illam obligare, cum obligatio legis dependeat à voluntate habentis debitam, & necessariam iurisdictionem. Et ideo cum Summus Pontifex nolit valere legem quò ad Concilium Tridentinum, quod non censeatur ipsi derogatum, nisi cum expressa derogatione, & introduxerit stylum in contrarium, non possunt subditi velle, quod non habeatur pro derogato, nisi cum expressa mentione; sed hoc est merus prætextus arripiendi occasiones ad impediendas litteras, & Bullas Apostolicas.

An clausula, Ex certa scientia, *sufficiat, vt confirmatio statutorum, aut priuilegiorum sit in forma specifica conualidans, quod est inualidum &c. Quæst. 107.*

SVMMA.

1 *Clausula*, Ex certa scientia, *secundum quosdam facit confirmationem in forma specifica.*
2 *Clausula*, Ex certa scientia, *non sufficit vt confirmatio sit in forma specifica.*
3 *Clausula*, Ex certa scientia, *non facit innotescere in specie, quam scientiam princeps habeat.*
4 *Clausula*, Ex certa scientia, *non operatur circa ea, quæ sunt facti.*
4 *Scientia iuris non scientia facti præsumitur in principe.*
5 *Confirmatio non conualidans nullitates facti non est in forma specifica.*
5 *Quid requiratur, vt clausula*, Ex certa scientia, *conualidet nullitates facti.*
6 *Princeps non potest confirmare in forma specifica, nisi illam in specie mente concipiat.*
7 *Non est voluntarium, quod non est cognitum.*
7 *Quid voluntarium.*
7 *Ignorantia causat inuoluntarium.*
7 *Intentio occulta nihil operatur.*
7 *Clausula*, Ex certa scientia, *non explicat in specie intentionem operantis.*
8 *An clausula*, Ex certa scientia, *causet præsumptionem informationis in Principe.*
8 *Clausula*, Ex certa scientia, *non extendit confirmationem ad priuilegia, quæ non sunt in vsu.*
8 *Quid requiratur, vt clausula*, Ex certa scientia, *habeat vim nouæ concessionis.*
9 *Confirmatio*, Ex certa scientia, *si potest referri ad valida, & inualida, refertur tantum ad valida.*
10 *Quando constat, quod Princeps fuerit plenè informatus, nunquam confirmatio est incerta.*
11 *Quilibet præsumitur bonus, nisi probetur malus.*
12 *Clausulæ appositæ de consuetudine non debent esse in consideratione.*
12 *Verba non sunt superflua, si aliquid minimum operentur.*
13 *Clausulæ non semper sunt de intentione Principis.*
13 *An voluntas confusa confirmandi in specie causet confirmationem in forma specifica.*
13 *Causæ & causati idem iudicium.*
13 *Effectus regulatur secundum naturam causæ.*
14 *Princeps confirmans motus ex beneuolentia, & cum clausula*, Ex certa scientia, *non confirmat in specie.*
14 *Confirmatio non potest esse in forma specifica, nisi procedat ex scientia specifica, etiam si Princeps vtatur plenitudine potestatis &c.*

1 Quod talis clausula sufficiens sit, vt confirmatio sit in forma specifica, & proinde causet effectus proprios talis confirmationis, tenet prima opinio, etiam si non inferatur tenor rei confirmatæ, quam tradunt Abbas *in Cap. Examinata. circa finem.* De *confirm. vtili, vel inutili*, Dec. *in Cap. Porrectas nu.* 10.

num. 10. Eodem *tit.* Velasquez *in l.* 42. *Tauri.Glos.* 3. *n.* 3. Qui tamen possent explicari, quod intelligunt, quando confirmatio procedit circa aliquod vnum, non circa plura, vt sunt priuilegia concessa Religionibus, Constitutiones, Statuta, &c. Insuper idem tenent Ripa *Respon.* 6. *n.* 10. *lib.* 2. Padilla *in l. fin. n.* 3. C. De *diuer. rescrip.* Guttierez *Consil.* 11. *n.* 13. Garzias de *benef. par.* 3. *cap.* 2. *n.* 233. Qui tamen addunt, non tollere vitium intentionis, aut subreptionis. Item Oldrad. *Cons.* 257. *n.* 12. Bart. *Consil.* 296. *n.* 2. *lib.* 1. Molina *De iust. & iure tr.* 2. *disp.* 174. Romanus *Consil.* 216. *num.* 7. Crot. *in Cap.* 1. *n.* 52. De *constit. in* 6. Milis *in Repertorio. littera G. verbo.* Gratia *motu proprio.* Felin. *in Cap. Cum vigesimum. num.* 12. De *offic. deleg.* & *in Cap. Nonnulli.* De *rescrip.* Dec. *Reg. Totum. ff.* De *reg. iur.* Alexan. *Consil.* 15. *vol.* 5. Menoch. *De arbitr. lib.* 1. *quæst.* 52. *num.* 9. Palaus *par.* 1. *Oper. Moralis tr.* 3. *disp.* 4. *punct.* 2. §. 10. Portel. *in Dub. Regular. verbo.* Priuilegium. *num.* 27. Merol. *tom.* 3. *Theol. moral disput.* 6. *cap.* 2. *num.* 108. Suarez *S. De legib. cap.* 18. *num.* 14. qui vult, hanc clausulam habere suum effectum, etiam si adsit ignorantia facti, in quo tamen *cap.* 19. *num.* 2. & 4. non satis sibi constat, vt notat Guiniparus *Disp.* 2. *pro defens. iur. Pont. quæst.* 2. *cap.* 1. *num.* 2. Verum plures ex his quoque doctoribus præsertim ex Veteribus loquuntur de confirmatione cum clausula, *Ex certa scientia*, circa aliquid vnum determinatum, aut quando constat, quod præcesserit plena informatio.

2 Alij tamen tenent, quod dicta clausula, *Ex certa scientia*, non sufficiat, vt Confirmatio sit in forma specifica, sed requiri, quod sit insertus tenor rei confirmatæ, aut saltem eius substantia. Ita Beroius *in cap.* 1. *num.* 37. & 41. De *confirm. vtili, vel inut.* Mandos. *ibid.* Bald. *in l. fin.* C. De *Fruct. & lit. expens.* & *in l. fin.* C. Senten. *rescind. non poss.* Dec. *Consil.* 410. *num.* 21. Aimon. *Consil.* 241. *num.* 20. Ferret. *Consil.* 38. Gozadin. *Consil.* 9. *num.* 8. Alexan. *Consil.* 123. *n.* 20. & 22. *vol.* 4. & *Consil.* 125. & *Consil.* 126. *vol.* 2. Brunus *Consil.* 12. Aegid. *Decis.* 392. & 475. Vantius *De nullit.* Tit. *Quis poss. dicere de nullit. num.* 18. Barbosa *Cons.* 24. *num.* 14. Molina *lib.* 2. *De primogen. cap.* 7. *num.* 9. & *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 21. vbi alios citat. Gabr. *lib.* 6. *De clausu. conclus.* 1. *num.* 10. plures allegans. Garzias *par.* 3. *de benefic. cap.* 2. *num.* 233. Riccius *in Collectan. par.* 5. *Collect.* 1592. Tusch. *littera C. Conclus.* 341. *n.* 20. & *Conclus.* 710. immeritò pro opposita sententia citatus à Suarez. nam manifestè requirit, vt hæc clausula operetur effectum confirmationis in specie, quod procedat reuera ex scientia principis informati, qui notitiam habeat defectus, & nullitatis. Socin. *iun. Consil.* 32. *num.* 4. & *sequen. vol.* 3. Vital. de Camb. *tract.* De *clausu.* Tit. *De clausula ex certa scientia.* Seraphin. *Decis.* 122. Mantica *Decis.* 222. *num.* 4.

3 Hæc posterior opinio mihi vera videtur, si tamen ita accipiatur, vt aut tenor rei confirmatæ saltem secundum substantiam debeat esse insertus in confirmatione, aut saltem ex ipsa confirmatione aliquo pacto colligatur, quod in confirmante præcesserit plena notitia, & informatio de re confirmata. Ratio autem est, quia clausula, *Ex certa scientia*, stat relatiuè ad ipsam cognitionem principis, & ideo ex sui natura non plus extenditur, quàm extendatur scientia ipsius, ergo non potest habere effectum aliquem, nisi fundetur in scientia ipsius, ergo nec etiam nobis potest innotescere, quam vim habeat, atque quantum extendatur, nisi nobis innotescat etiam in specie, quænam scientia fuerit in principe, quia ita res se habet ad cognosci, sicut se habet ad esse, nec quæ sunt talia dependenter ab alio, & relatiuè ad ipsum, possunt innotescere, nisi & ipsum innotescat.

4 Hinc communiter docent. quod dicta Clausula, *Ex certa scientia*, non operatur circa ea, quæ in facto consistunt, de quibus præsumitur Princeps non habere notitiam, sed tantum quò ad ea, quæ iuris sunt, quæ non præsumuntur à principe ignorari, vt docent Felin.

in Cap. Cum inter. num. 5. ver. *Intelliget benè*. De *except.* Alexan. *Consil.* 123. *num.*20. verbo, *Præmitto*, & *num.* 22. & *sequen. vol.*4. Bald. *l. vlt. num.*9. ver. *Dicas etiam*. C. Sentent. *resc. non poss.* Dec. *Consil.* 407. *num.* 23. Paris. *Consil.* 1. *n.*81. *lib.*1. & *Consil.* 4. *num.* 28. & *Consil.* 74. *num.*29. *lib.* 4. Menoch. *Consil.* 1. *n.*432. & *Consil.* 2. *num.*330. Curtius. Sen. *Consil.*49. *num.* 35. Lotter. *De re benef. lib.* 2. *quæst.*10. *num.*83. Dec. *in Cap. Ad hæc* ver. *Et prædicta conclusio*. De *rescrip.* & *Consil.*98. *num.*6. Castrens. *Consil.*159. *in fine*. Socin. iun. *Consil.*32. *num.* 4. & *sequen. vol.*3. Menoch. *lib.*2. *Præsumpt.* 20. *num.*2. Cotta *in Memorabil.* verbo *Clausula.* Vantius. *de Nullit.* Tit. *De nullit. ex defectu iurisd. deleg. num.*58. Tusch. *littetera C. conclus.* 340. *num.*44. & *Conclus.* 341. *num.*20. Brunor à Sole *in Compen.* verbo, *Clausula.* 18. Marchesan. *De commis. par.*2. *cap.*357. *num.*94. Rodulph. *De suprema principis potest. cap.* 6. *num.*5. Vincent. De Franch. *Decis.*192. *num.*18. Aldrete *Pro omnim. exempt. Regul. par.* 2. *cap.*1. *num.*11. Molina *lib.*2. *de Primogen. cap.*7. *num.* 21. Garzias *De benef. par.* 3. *cap.*2. *num.*232. Seraph. *Decis.*268. *num.*5. Riccius *in Collectan. par.* 5. *Collect.* 1592. *in fine*. Sanchez *lib.*8. *de matrim. disp.*4. *num.*6. Tamburin. De *iure Abbat. tom.*1. *disp.*18. *quæst.*6. *num.* 18. Rota *apud Fariac. Decis.*128. *num.*5. & *sequen. tom.* 3. Quia nimirum præsumitur scientia in iis, quæ sunt iuris Cap.1. *De constit. in* 6. in ipso Principe, non autem quò ad ea, quæ sunt facti; & ideo, nisi constet de informatione Principis, hæc clausula nihil operatur circa ea, quæ sunt facti.

5 Quod amplius confir. Quando Princeps non conualidat nullitates facti, non confirmat in forma speciali, nec procedit ex certa scientia circa rem cõfirmatam, quia dum relinquit in esse inualido, non sortitur vim confirmationis in forma specifica, vt docent omnes præsertim. Curt. iun. *Consil.*77. *num.*105. *lib.*1. Roland. à Valle *Consil.*7. *num.*105. *lib.* 3. Natta *Consil.* 39. *num.* 1. Seraphin. *Decis.* 1575. Quando autem non est insertus in confirmatione tenor rei cofirmatæ, aut non constat, quod innotuerit principi, clausula *Ex certa scientia*, non conualidat nullitates facti, sed tantum iuris, vt pro certo habent Craueta *Consil.* 241. *n.* 20. ver. *Quarto responde* *lib.*1. Puteus *Decis.*70. *n.*4. *lib.*3. Menoch. *Consil.*2. *num.*130. Quia sicut non potest conualidare, nisi illos velit conualidare, & non potest velle, nisi sciat; ita nec possumus dicere conualidasse nisi ex confirmatione constet voluisse, & sciuisse, cum non possimus pronunciare aliquid factum à Principe, nisi constet esse factum. Clausula autem, *Ex certa scientia*, non ostendit, Principem sciuisse nullitates, & voluisse conualidare; quia certa scientia, ex qua Princeps dicit, se procedere, significat scientiam iuris, quæ præsumitur in Principe, non autem scientiam facti, quæ non præsumitur.

6 Ratio autem fundamentalis est: Quia non potest confirmatio in forma specifica prouenire à Principe, nisi secundum suam specificam formam sit ab ipso volita, & non potest esse volita, nisi mente concipiatur, & sit illi cognita; & non potest mente concipi, nisi cognitio Principis tendat in illud speciale, quod confirmat, secundum omnes ipsius circumstantias; nam confirmatio in forma specifica dicit, quod res in specie secundum suum esse determinatum, & circumstantiatum ita confirmetur, vt ex voluntate confirmantis absolutè valorem accipiat, ac si ab ipso de nouo fieret. Quando autem princeps non inserit tenorem rei confirmatæ, aut non constat, habuisse plenam informationem, non dat valorem rei secundum esse determinatum, nec declarat suam voluntatem, quod tendat in rem confirmatam secundum esse determinatum, & circumstantiatum; voluntas autem, quæ non exprimitur pro forma specifica, non valet pro forma specifica, quia tantum solum operatur, quantum se declarat, velle operari.

7 Accedit etiam, quod non potest alicui esse voluntarium, nisi quod est cognitum, quia voluntarium est, cuius

prin-

principium est intrinsecum cum cognitione, vt communiter docent cum Arist. 3. *Eth. Cap.* 1. D. Damasceno *lib.* 2. *Orthodoxæ Fidei cap.* 24. D. Th. 1. 2. *q.* 6. *art.* 1. *in corpore*. Quod adeo verum est, vt ignorantia reddat inuoluntariũ quicquid ignoratur, quando est ignorantia antecedens, vt cõmuniter docent cum Aris. 7. *Ethic. cap* 1. & D. Th. 1. 2. *q.* 6. *ar.* 8. vnde faciens actum turpem, si inuincibiliter ignorat turpitudinem, non peccat. Quia nimirum nihil volitum, quin præcognitum, cum voluntas non possit amplecti, aut respuere aliquid, quod ipsi non proponatur per cognitionem. Ex quo fit, quod confirmans non possit velle per suam voluntatem aliquid operari, quod non cognoscat, atque adeo non possit confirmatio ipsius sortiri aliquem effectum, ad quem non dirigatur cognitio. vnde si non habet cognitionem præcisam, & specificam rei confirmandæ, non potest velle confirmare in forma specifica, quia iam nec cognitio, nec intentio terminatur in forma specifica ad rem confirmandam. Rursus autem cum intentio operantis non causet manens occulta; sed solum quatenus manifestatur *l. Si repetendi. ff.* De *condit. ob. caus.* & notat Rota *Decis.* 354. *n.* 6. *apud Farinac. par.* 1. *Recent.* nisi in confirmatione explicetur, quod præcesserit cognitio, & intentio in specie circa rem confirmatam, non habetur confirmatio in forma specifica. Clausula autem, *Ex certa scientia*, hoc non explicat, non solum, quia est æquiuoca, & potest referri ad scientiam iuris, & ad scientiam facti; sed etiam, quia non explicat in specie voluntatem principis, & intentionem ipsius, atque adeo nec quid in specie operatur; vnde confirmatio vt pote non explicata in forma specifica, non est in forma specifica.

8 Quod si quis dicat. Hanc clausulam, *Ex certa scientia*, operari, vt habeatur præsumptio informationis in principe, vt latè tradit Alex. *Consil.* 15. *nu.* 2. *lib.* 5. & Rota *apud Farinac. Decis.* 180. *num.* 2. *par.* 1. *Recent.* Resp. obstare huic præsumptioni praxim ipsam, nam talis clausula, & aliæ similes solent de consuetudine apponi, etiam si Princeps non fuerit in specie informatus; sed solum signauerit supplicationem, in qua tamen non continebatur informatio in specie. Hinc cum Sixtus IV. confirmasset priuilegia Minorum cum clausula, *Ex certa scientia, Motu proprio, Mera voluntate*. & *De nouo concedimus*, Iulius II. *in Bulla*, quæ incipit, *In militantis Ecclesiæ agro* apud Rodriquez *tom.* 1. *Bullar.* respondet, non fuisse confirmata priuilegia, quæ non erant in vsu; fuissent autem confirmata, si Clausula, *Ex certa scientia*, apposita faceret, quod confirmatio esset in forma specifica, nam talis confirmatio restituit priuilegia amissa, cum sit noua concessio. Hinc non habet vim nouæ concessionis huiusmodi Clausula, nisi constet, quod Princeps habuerit plenam notitiam, vt notat Rota *Decis.* 666. *num.* 7. *par.* 1. *Recent. apud Farinac.* & *Decis.* 192. *nu.* 2. *par.* 1. *Recent. apud eundem.* Vnde ad summũ causat præsumptionem informationis, quando confirmatio versatur circa aliquod vnum determinatum, vt notat Farinac. *Clausula* 59. *num.* 54. *in fine*.

9 Deinde, cum possit Princeps esse plenè informatus circa confirmanda, & possit confirmare in forma specifica, quia tamen non semper facit, quicquid potest, non est asserendum, quod confirmauerit in forma specifica, nisi constet de tali confirmatione, quia potest solum confirmare in forma communi, etiam si habeat plenam informationem. Clausula autem, *Ex certa scientia*, non explicat confirmationem in forma specifica, vt dictum est *num.* 7. *in fine*. Hinc est, quod quando confirmatio potest referri ad valida, & inualida, refertur tantum ad valida, etiam si habeat clausulam, *Ex certa scientia* Cap. Dudum. De *decimis*. & Cap. 1. ver. Nec *constitutione*. De *his, quæ fiunt à maiori par. Capit.* & Cap. 1. *in fine*. De *iureiuran. in* 6. & notant. Butr. *in dict.* Cap. *Dudum. num.* 15. De *decimis*. Alexan. *Consil.* 39. *num.* 10. *vol.* 4. Surdus *Consil.* 47. *num.* 19. Tusch. *Littera C. Conclus.* 340. *num.* 42. Cabedo

Lusit. *decis.* 3. *num.* 5. *par.* 2. Barbosa *Clausula* 59. *num.* 54. Rota *Decis.* 11. *nu.* 3. *par.* 2. Recent.

10 Quod si obijciatur, quod, si dicta clausula non causaret effectum confirmationis specificæ, redderentur incertæ omnes confirmationes Pontificiæ præsertim priuilegiorum, nam semper dubitari posset, an examen exactum fuerit, an fuerint cognitæ nullitates &c. Respon. hoc non sequi, si tenor rei confirmatæ fuerit insertus, aut eiusdem substantia, aut saltem princeps declaret, præmisisse debitum examen, & plenè fuisse informatum; nam tunc præsumendum est, quod princeps in confirmando rectè functus sit munere suo, atque præmiserit omnia ea, quæ erant præmittenda; alioquin non rectè exercuisset munus suum, & proinde præsumeretur malus, contra regulam, quod quilibet præsumitur bonus, nisi probetur malus. *l. Merito. ff.* Pro *socio.* & *l. Quoties.* §. *Qui dolo. ff.* De *probat.* & Cap. *Dudum.* & Cap. *fin.* De *præsumpt.* & læderetur ius Principis, quod habet apud vnumquemque ad conseruandam bonam opinionem sui ipsius, quod est peccare contra iustitiam.

11 Secundò etiam obijcitur, quod cum Princeps dicat, se procedere *Ex certa scientia*, debet intelligi de scientia facti, non de scientia iuris; nam cum scientia iuris præsumatur in Principe Cap. 1. *De constit. in* 6. Seclusa etiam tali clausula, censeretur procedere ex certa scientia iuris, vnde clausula ista nihil operaretur. Resp. non esse mirum, si non operetur aliquid, cum in ipsa confirmatione non adsit fundamentum debitum, in cuius virtute possit operari: neque enim causa applicata ad operandum operari potest, nisi habeat omnia requisita pro operatione, vnde debet censeri apposita ex consuetudine, & proinde non debere esse in consideratione, vt notant Tiraquel. *in l. Si vnquam. in præfat. nu.* 126. Rota Romana *apud Seraph. Decis.* 16. *n.* 1. Gratian. *Reg.* 428. alios citans. Couaruu. *Rubr. de testamen. n.* 14. Fabianus de Pepis *Repet. Authen. Præterea. n.* 56. ver. *Et addc.* C. Vnde *vir. & vxor.* Menoch. *Consil.* 195. *n.* 24. Hottoman. *Consil.* 13. & facit *l. fin.* C. De *fideius.* & *l. Quod si nolit.* §. *Quia assidua. ff.* De *ædili. edic.* Deinde vt clausula non sit superflua, sufficit, si declaret, quod Princeps procedat ex certa scientia iuris, nam licet hoc præsumatur, solent tamen explicari etiam ea, quæ regulariter solent præsumi; & vt verba non sint superflua, sufficit, si aliquid vel minimum operentur, vt notant Craueta *Consil.* 76. *n.* 29. Becc. *Consil.* 1. *n.* 10. Surd. *Decis.* 36. *num.* 19. Macerat. *lib.* 2. *Resol.* 46. *num.* 13.

12 Tertiò obijcitur, si non præsumeretur in Principe scientia, quam profitetur, præsumeretur in mendacio. Aut si non habet, saltem habet voluntatem confusam confirmandi in specie, & sicut est opus. Sed neque hoc subsistit, quia cum talis clausula de stylo apponatur, per ipsam Princeps non profitetur aliquam scientiam. Si verò apponitur de intentione ipsius, exprimitur scientia, quæ debet præsumi in Principe, nempè scientia iuris, non autem, quæ non præsumitur, quæ est scientia facti. Illa autem voluntas confusa confirmandi in specie, & sicut est opus, nihil prodest, nam remanet adhuc confirmatio in forma communi. nam confirmatio in forma specifica debet versari circa rem specificam, certam, & determinatam, & ideo debet fundari in perfecta, determinata, & explicita notitia, quæ si deficiat, non potest voluntas operari confirmationem specificam, nam non potest velle, quod non est in cognitione. Etsi est voluntas confusa, non potest habere nisi effectum confusum, atque adeo confirmationem confusam; confirmatio autem confusa opponitur cum confirmatione specifica. Quia cum causæ, & causati idem sit iudicium. *l. Quamuis. ff.* De *Fluminib.* & *l. EISamicis. ff.* Ad *leg. Iul. de adult.* & *l. Non ideo.* C. De *hered. instit.* & *l Maritus.* C. De *procuratoribus.* Effectus quoque reputatur secundum naturam causæ, vt notat Bald. *Consil.* 150. *lib.* 5. Tusch. *littera C. Concl.* 138. *n.* 10. & ideo à causa cõfusa nõ potest prouenire nisi effectus cõfusus

13 Ex

13 Ex quibus deducitur contra Giunipar. *in Defens. iur. Pontificij disp. 2. quest. 2. cap. 3. num. 17.* Quod etiam si Pontifex moueatur ad confirmanda priuilegia alicuius Religionis, non ad instantiam alicuius, sed ex amore, & deuotione erga talem religionem, neque adhuc clausula *Ex certa scientia*, sufficeret se sola absque tenore priuilegiorum inserto, aut eorumdem substantia, aut saltem nisi constaret, quod Pontifex procederet cum plena informatione, vt confirmatio esset in forma specifica. Quia est impossibile, quod confirmatio sit in forma specifica, nisi procedat ex cognitione specifica determinata, & explicita rei, quæ confirmatur, non secus ac est impossibile, quod sit volitum, quod non est cognitum; quia non potest facere, quod mente nõ concipit, cum operatio procedat ex scientia; nec potest concipere confirmationem in forma specifica, nisi habeat notitiam in specie, & explicitè illius, quod confirmat. Quod valet, etiam si velit vti suprema potestate, & plenitudine ipsius, quia nec potestas plenissima se extendit ad impossibilia. Rursus etiam si simul adhibeat clausulam, *Motu proprio*, & quaslibet alias quamtumuis prægnantissimas, nam, quæcunque sint tales clausulæ, non operantur vltra intentionem confirmantis; & intentio non operatur vltra id, quod mente concipitur, quia est impossibile, quod intentio sit eorum, quæ non sunt mente concepta, & nemo vult, quod non potest *l. Lucius. §. Imperatores. ff.* Ad municip. & *l. Si tibi. §. Vnius. ff.* De op. leg. Et ex his soluta manent, quæ pro se affert Giunipar.

An clausula, Motu proprio, *operetur, quod confirmatio sit in forma specifica, si tenor rei confirmatæ non sit insertus, aut eius substantia &c. Quæst.* 108.

S V M M A.

1 *Clausula,* Motu proprio, *non sufficit, vt cõfirmatio sit in forma specifica.*
1 *Clausula,* Motu proprio, *quid operetur.*
2 *Non operatur circa ea, quæ sunt facti.*
3 *Non operatur, nisi præcedat debita informatio.*
3 *Clausula,* Motu proprio, *quando resoluatur in quandam generalitatem.*
4 *Non supplet defectus substantiales.*
4 *Confirmatio in forma specifica de nouo facit, quod confirmat.*
5 *Clausula,* Motu proprio, *non extenditur vltra expressa.*
6 *Non operatur, quando in informatione tacentur ea, quibus explicatis non moueretur voluntas Principis.*
6 *Motus proprius ex subreptione non est verus motus proprius.*

1 NEgatiue respon. est, quia ad hunc effectum est minoris efficaciæ, quam sit Clausula, *Ex certa scientia.* imo nullius. quia clausula *Motu proprio,* excludit solum instantiam partis, & declarat, quod Princeps sponte à seipso procedat. Cap. *Si motu proprio.* De *præben. in 6.* & notant Gram. *Decis.* 605. *num.* 31. Menoch. *Consil.* 255. *num.* 40. Glorit. *Resp.* 1. *par.* 2. *num.* 56. vnde habet locum tàm in confirmatione in forma specifica, quàm in confirmatione in forma communi, cum vtraque ex spontanea volũtate Principis possit procedere; nec explicat, quod ipse procedat cum plena, determinata, & explicita informatione. *l. Fideicommissa. §. Si seruo. 2. ff.* De *legat.* 3 Bald. *ibid.* Milis *in Repertor.* verbo, *Gratia non potest dici subrept.* Paris. *Consi.* 1. *num.* 77. *vol.* 1. Rota *in Nouissim. Decis.* 332. Vnde; nisi confirmatio aliunde habeat formam specificã, vt quia tenor rei confirmatæ inseratur, aut ex alio capite, nec etiam habebit ex vi huius clausulæ.

2 Desumitur autem ex ijs, qui tradunt, quod huiusmodi clausula non operatur circa ea, quæ sunt facti, vt inter alios Craueta *Consi.* 241. Rolan. *Consil.* 7. *num.* 105. *vol.* 3. Paris *Consil.* 1. *n.* 81. *vol.* 1. & *Consil.* 4. *num.* 28. & *Consil.* 74. *num.* 19. *vol.* 4. Marta *De clausul. par.* 1. *clausula* 73. *num.* 11. vbi alios citat, Seraph.

raph. *Decis.365. num.6.* Socin Iun. *Consil.76. num. 126. lib. 1.* Menoch. *Consil.1. num.432.* Quia cum importet solam spontaneam Principis voluntatem, non potest operari, nisi iuxta cognitionem, quam habet; in Principe autem non præsumitur notitia facti, nisi aliunde de ipsa constet, sed solum notitia iuris Cap. 1. *De constit. in 6.*

3 Imo cum in confirmatione non sit insertus tenor r i confirmatæ, nec aliunde constet, quod Princeps habuerit plenam notitiam circa confirmanda, censetur adhibita absque cognitione causæ, seu absque præmissa debita inquisitione, & informatione, & tunc nihil operatur, vt resoluunt Paris. *Consil. 4. num. 33. lib. 2.* alios citans. Grammat. *Decis.66. num.38.* Vantius *De nullit.* Tit. *An qualib. sent. nul. dici poss. num. 18.* Zasius *Consil. 10. num. 30. lib. 2.* Menoch. *Consil.1. num.433.* nam tunc non stat cũ sua specialitate, & vi propria; sed resoluitur in quandam generalitatem voluntatis Principis; quia verba non operantur, nisi secundum mensuram intentionis, & intentio est secundum mensuram cognitionis: & ideo voluntas procedens sine præuia informatione explicita, procedit confuso modo, & cum quadam generalitate, & consequenter Clausulæ additæ in virtute talis voluntatis, quamuis habeant specialem vim operandi, illam non obtinent, sed resoluuntur in quandam generalitatem correspondentem voluntati.

4 Et facit etiam, quod clausula, *Motuproprio,* non supplet defectus substantiales, vt tradunt Marta *De clausulis p.1. claus.73. num. 15.* Suarez *allegat.12.n.42.* Riciul. *lib. 4. De iure personar. Cap.6. n.8.* Gabr. *lib. 6. Commun. opin. tit. De cl uf. conclus. 2. num.44. & sequent.* Io. Andr. *in Cap. Si motuproprio.* De *præbend. in 6.* Rota *Decis. 71. De rescrip. in Antiquis.* Et ideo non sufficit, vt confirmatio sit in forma specifica, nam confirmatio in forma specifica conualidat nullitates facti, quia terminatur ad rem confirmatam in specie, & habet vim nouæ institutionis tamquam si actus de nouo fieret, vt notant Curt. iun. *Consil.77. n.105. lib. 1.* Rolan. à Valle *Consil.7. num. 105. lib.3.* Natta. *Consil.39. lib.1.* Seraph. *Decis.157.*

5 Ex quibus deducitur, quod si in aliqua confirmatione aliqua exprimantur ex confirmatis, & in specie recenseantur, & deinde confirmatio extendatur ad omnia alia, & singula cum clausulis prægnantibus, clausula tamen, *Motuproprio*, non se extendet ad ipsa, sed tantum ad ea, quæ sunt in specie recensita, & vltra ipsa nihil operabitur, vt tenuit Rota *in Oximersi persi nis.20. Maii. 1598. coram Litt.* Quia cum sit clausula specialis expressionis, nõ excedet spheram eorum, quæ à Principe speciali modo exprimuntur.

6 Deducitur etiam, quod si in informatione Principis pro obtinenda cõfirmatione non exponantur ea, quæ si exponerentur, non moueretur Princeps ad confirmandum, vt essent, quæ vergunt aliquo modo in præiudicium Principis, aut etiam in præiudicium tertij, aut quæ sunt insolita, & difficilis cõcessionis, ita vt in specie non esset verisimiliter concessurus, tunc dicta clausula nihil operabitur, vt docent Panorm. *in Cap. Quia circa.* De *coniunct. in. & affinit.* & *in Cap. Ad aures. num.5.* De *rescrip.* allegans Glossam, & Io. Andream. Suarez *lib.8. De legib. Cap.12. num.16.* Merol. *tom.3. Theol. Moral. disp.6. cap.2. num.89.* nam tunc Motus proprius Principis non est verus motus proprius, cum oriatur ex subreptione propter taciturnitatem eorum, quæ essent exprimenda, per ea, quæ tradunt Lapus *Allegat. 89.* Dec. *in Cap. Postulasti. num.11. notab.4.* Broius *in Cap. Super litteris. num.55. & 73. in 2. lect.* De *rescrip.* Paris. *Consil. 4. n.35. vol.4.* Couaruu. *lib.1. Variar. Cap.20. n.5.* ver. *Falsitas vero*. Menoch. *lib. 2. De arbitr. Centur.3. Casu 201. num. 30.* Syluester *verbo*, Rescriptum. *quæst.6.*

An

An clausula, Supplentes omnes defectus &c. *operetur, vt Confirmatio sit in forma specifica, & sanet defectus, quos talis Confirmatio sanaret. Quæst.* 109.

S V M M A.

1 *Clausula*, Supplentes omnes defectus, *non facit, quod confirmatio sit in forma specifica.*
1 *Non inducit certam scientiam.*
2 *Non supplet defectus substantiales.*
3 *Nec etiam alios ignoratos.*
4 *Non se extendit ad ea, quæ sunt contra ius commune.*
4 *Nunquam intelligitur aliquid concessum contra ius commune, nisi exprimatur.*
5 *Clausula*, Supplentes omnes defectus &c. *non supplet defectus, quibus actus redditur nullus.*

1 NON sufficere clausulam, *Supplentes omnes defectus, &c.* ad sanandos defectus, quos sanaret confirmatio in forma specifica, tenendum est tanquam certum, & proinde non efficere, quod confirmatio habeat vim confirmationis specificæ. Neque enim talis clausula inducit certam scientiam, vt tenuit Rota *in Abulensi iurisdictionis. Die* 22. *Ianuar.* 1588. *coram Orano*. Mantica *Decis.* 222. *num.* 3. ver. *Non obstant.* Vbi autem in Principe non est certa scientia, nec etiam potest ab ipso prouenire confirmatio in forma specifica.

2 Vnde in virtute talis clausulæ, nō supplentur defectus substantiales, vt tradunt Hostiens *in Cap.* 1. *De transact.* Felin. *in Cap.* 2. ver. *Et prædicto. De rescript.* Andr. *in Clement. Pastoralis.* ver. *Cæterùm.* De *re iudic.* Paris. *Consil.* 11. *num.* 88. *vol.* 1. & *Consil.* 45. *num.* 42. *vol.* 3. Marta *par.* 2. *Claus.* 181. *num.* 9. Rodriquez *tom.* 1. *quæst. Regular. quæst.* 8. *ar.* 15. Dec. *Consil.* 14. *num.* 9. Redoan. *De reb. Eccles. non alienan. Rubr. De casu incommod. num.* 75. *& sequent.* Maceraten. *lib.* 1. *Resol. Variar. Resol.* 5. *num.* 30. & ideo in confirmatione non operatur, vt suppleantur defectus substantiales facti, quemadmodum deberent suppleri, si faceret, quod confirmatio esset in forma specifica.

3 Imo nec etiam supplet quoscunque alios defectus ignoratos à Principe, etiam si sint iuris positiui, vt tradunt Alexan. *Consil.* 52. *in fine. lib.* 7. Ferret. *Consil.* 32. *num.* 54. Marta *De claus. par.* 1. *Claus.* 131. *num.* 3. & 4. Tusch. *Littera C. Conclus.* 343. *num.* 13. & 14. Moneta *De commut. vlt. volunt. cap.* 7. *num.* 158. *in fine*. Garzias *par.* 2. *De Benef. num.* 234. asserens duas Decisiones Rotæ. Paris. *Consil.* 1. *num.* 89. *vol.* 1. Quia generaliter verum est, quod intentio non potest ferri in incognitum; & ideo non potest Princeps velle supplere defectus, quos ignorat.

4 Hinc, si in priuilegijs, aut statutis confirmatis contineatur aliquid contra ius commune, per clausulam, *Supplentes omnes defectus &c.* non sanatur, quia nunquam intelligitur aliquid concessum contra ius commune, nisi specialiter exprimatur, vt notant Io. Andr. *Cap. vnico. De excessib. Prælat.* Ancharan. Geminian. *ibid.* Abbas *in Cap. Examinata. num.* 6. De *confir. vtili, vel inut.* Felin. *in Cap. Nonnulli. num.* 32. De *rescrip.* Alexan. *in l. Quamquam. num.* 2. *C. De testam. milit.* Mantica *Decis.* 222. *num.* 2. Quia non est verisimile, quod Princeps de facili tollat legem diu excogitatam. *l. Si quando. init. C. De inoffic. testam.* ibi *Neque enim credendum est, Romanum Principem, qui iura tuetur, huiusmodi verbo totam obseruationem testamentorum multis vigilijs excogitatam, atque inuentam velle euerti.* & notant Vitalin. *tract. De clausul.* verbo. *In clausula generali.* Cochier. *De iurisdict. Ordinar. in exemp. par.* 3. *quæst.* 9. *num.* 2.

5 Rursus etiam deducitur, quod si statuta excedant facultatem statuentiū, &

& proinde sint nulla, quod nō conualidentur per dictam clausulam, *Supplentes defect. s omnes &c.* quia non supplet defectus, quibus actus redditur nullus, vt tenent Hostiens. *in Cap.*1. De *transact.* Felin. *in Cap.*2. *num.*42. De *rescrip.* Speculat. *Tit. De legat.* §. *Nunc ostendendum.* Io.Andr. *in dict. cap.*2. De *Rescrip.* Moneta *de commut. vlt. volunt. cap.*7. *n.*159. Hæc enim clausula supplet defectus rei, non autem rem ipsam, & ideo supponit substantiam, circa quam operetur suum effectum. Quando autem actus est nullus, corruit substantia ipsius, nec adsunt defectus, qui suppleantur, cum nec adsit actus ipse.

An clausula, Quorum tenores pro expressis habeantur, ac si de verbo ad verbum essent inserti, *operetur circa ea, quæ sunt facti, & non in specie expressa, & faciat, quod confirmatio sit in forma specifica. Quæst.* 110.

S V M M A.

1 *Clausula,* Quorum tenores &c. *non multum solet attendi.*
2 *Vis eius in derogatione consistit.*
2 *Cur inuenta.*
2 *Importat expressionem eorum, quæ possent obstare.*
3 *Circa ea, quæ sunt facti nihil operatur etiam si coniungatur cum alijs clausulis.*
4 *Nisi inseratur substantia rei, cuius tenor habetur pro expresso.*
5 *Quæ sunt facti præsumuntur ignorari.*
5 *Clausula,* Quorum tenor &c. *non inducit certam scientiam.*
6 *Non facit, quod confirmatio sit in forma specifica.*
7 *Etiam si exprimatur, quod confirmantur omnia, & singula, omnes partes, articuli omnes &c.*
7 *Clausula,* Quorum tenor &c. *non supplet defectum intentionis.*
8 *Non operatur, quando confirmatio fundatur in relatione eorum, quibus est commissa examinatio.*
8 *Non operatur quo ad narrata relatiuè, sed tantum quò ad narrata per se.*

1 Hanc clausulam non multum attendi, tradunt Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cance. gl.* 36. *num.* 13. Ioseph Sesse *Decis. Arragon.*97. *num.*19. quia nimirum solet apponi à Copistis in extensione minutarum supplicationum; & proinde non de expressa voluntate Principis; Vnde non esse magni faciendum, notant Dec. *Cons.*165. *n.* 2. Ver. *Est hoc idem.* Paris. *Consil.*42. *num.*22.*lib.*4. Gozadin.*Consil.*9. *num.* 27. Couaruu. *in Rubr. De testam. par.*2. *num.*20. *init.*

2 Eius tamen vis in derogatione consistit eorum, quæ voluntati Principis disponentis possent obstare; nam est inuenta, vt sit via certa, qua possit Pontifex derogare gratijs præcedentibus; cum sit impossibile, aut quod omnium reminiscatur, aut scire possit omnia, quæ obstant; alioquin esset impossibile, quod posset Pontifex exercere suam auctoritatem circa ea, quæ ipsius potestati subduntur, nam ab ignoratione impeditetur. & ita notant Gonzalez *ad Reg.*8. *Cancellar. num.*29. Puteus *Decis.*104. *lib.*1. Ludouis. *Dec.* 19. *num.*3. & *Decis.*240. *num.*2. Rota *Decis.* 213. *init. par.*1. & *Decis.*161. *num.*1. *par.*2. & *Decis.* 682. *num.*3. *par.*3. *Recentior.* Hinc ex sui natura operatur expressionem eorum, quæ possent obstare, vt notant Butrius *Cons.*2. *n.* 4. Geminian. *Cons.*65. *num.* 28. Seraphin. *Decis.* 510. *num.* 6. Rota *in Sabin. Castri Montis* Rotundi. 8. *Febr.*1627. *coram Coccino.*

3 Ex hoc autem fit, quod, quando extenditur ad ea, quæ sunt facti, & non amplius exercet vim suam in derogando, perdat efficaciam suam, quam solum habet in ijs, quæ sunt iuris, & nihil operetur, vt docent Maluas. *Consil.*1. *n.*42. addens, nihil operari, etiam si coniungatur cum alijs Clausulis, *Motu proprio,*

Certa scientia, De plenitudine potestatis &c. Tusch. *Littera C.Conclus.*350.*num.*9. confirmans hoc ex Rotæ Decisionibus, & *num.*10. idem addens de coniunctione cum alijs clausulis. Quia, quæ sunt facti, præsumuntur ignorari à Principe, & ideo non potest aliquid circa ipsa disponere, nisi exprimat.

4 Quare, vt operetur circa ea, quæ sunt facti, requiritur, quod constet, præcessisse plenam informationem, & quod inseratur tota substantia rei, cuius tenor habetur pro expresso, vt docent Dec. *Consil.*142. Ferret. *Consil.*38. *num.*2. Veral. *Decis.*121. *par.*1. Lotter. *De re benef. lib.*1. *quæst.*25. *num.*39. Marta *De clausul. par.*1. *Claus.*139. *num.*4. Riccius *in praxi Resol.*368. *num.*1. & 2. *par.*2. & tenet passim Rota, & latè *in Toletan. annotat.* 25. *Iauar.* 1589. *coram Orano.* in *Valentina Decimar.*28. *Nouemb.*1603. *coram Lancellotto par.*4. *Recentior.* in *Romana Fideicommissi De Vecchijs.* 28. *Iun.*1604. *coram Litta*, quæ est *Decis.*128. *tom.*3. *Select. apud Farinac.* & *in Toletana Decimar.*26. *Nouemb.*1605. *coram Iusto*.

5 Quæ enim sunt facti præsumuntur ignorari. Cap. *Præsumitur*. De reg. iur. *in 6.* & notat Glos *in l. Verius ff.* De probat. Et econtra talis clausula non inducit causæ cognitionem, nec informationem facti, & ideo non potest Princeps velle habere pro expresso, quod ignorat, cū voluntas non feratur in incognitum. Et proinde talem clausulam non inducere, nec arguere certam scientiam, notant Rota *in Abulensi iurisdictionis. die* 22. *Ianuarij* 1588. *coram Orano.* & in *Toletana administrationis.*17. *Iunij* 1609. *coram Pamphilio*, & in *Clomacensi*, & *Ferrariensi Præpositura.*15. *Decembris* 1625. *coram Remboldo.* & *in Calciatens. iurisdictionis* 16. *Ianuarij* 1587. *coram Rubeo.* & in *Romana Secretariatus.* 10. *April.* 1592. *coram Seraphino.* & notant Ferret. *Consil.*38. *num.*2. & *seq. lib.*1. Marta De *claus. par.*1. *claus.*139. *num.*4. Mantica *Decis.*222. *n.*3. ver. *Non obstant.* nisi narretur substantia rei confirmatæ, aut derogatæ.

6 Ex his ergo habetur resolutio difficultatis propositæ. Non sufficere clausulam, *Quorum tenor habeatur pro expresso, ac si de verbo ad verbum &c.* vt confirmatio sit in forma specifica, & censeantur omnia in specie confirmata, siue statuta, siue priuilegia &c. nisi substantia rei confirmatæ sit inserta in ipsa confirmatione. Neque enim talis clausula operatur circa ea, quæ sunt facti, nisi constet, quod præcesserit plena informatio, vt dictum est, neque inducit certam scientiam, de qua ex lectura Bullarum, & tenoris ipsius cōfirmationis constare debet, vt in simili arguit Rota *Decis.*666. *num.*8. *tom.*2. *Selectar. apud Farinac.* Quod locum habet etiam si cū clausula, *Quorum tenor &c.* coniungatur clausula, *Ex certa scientia*, Quia non operantur in ijs, quæ consistunt in facto; & de quibus non constat, Principem habuisse notitiam, vt dixit Rota *in Mediolanensi Fructuum.*24. *Aprilis* 1592. *coram Blancheto.*

7 Ex quibus deducitur, quod si in confirmatione dicatur, quod cōfirmantur Statuta, Constitutiones, Priuilegia, partes omnes, singuli articuli, & quicquid ipsa concernunt, & addatur clausula, *Quorum tenor pro expresso habeatur, ac si de verbo ad verbū esset insertus*. adhuc confirmatio erit in forma communi, quia non inseritur substantia rei confirmatæ, & expressio illa singularum partium, articulorum &c. est confusa, cum nihil certi exprimat; vnde nec Princeps ostendit, se habere intentionem determinatam, vt opus esset pro confirmatione in forma specifica; quia cum intentio non feratur in incognitum, non potest velle confirmare in specie, & determinatè quicquid in singulis partibus, & articulis continetur, nisi de ipso in specie habeat explicitam cognitionem, nec declarare, se confirmare, nisi declaret, se habere; quo secluso dicta clausula nihil operatur, quia non supplet defectum intentionis, vt tradunt Paris. *Consil.*74. *num.*55. *lib.*4. Rota *in Ostiensi Affictus.*23. *Maij* 1614. *coram Patriarcha Pamphilio.* & ideo nihil operatur circa nō expressa, vt notant Decius *Consil.* 142. ver. *Non obstat.* Anton. Gabr. *Commun.* con-

conclus. lib. 6. Tit. De clausulis. conclus. 5. num. 17. Rota in Valent. Decimarum. 28. Nouemb. 1603. coram Lancelloto iun. quia circa ipsa non præsumitur intentio Principis, vtpote ignorata.

8 Secundò deducitur. Quod si Princeps committat examinanda, quæ confirmanda sunt, & postea ex relatione confirmet absque eo, quod inserat in confirmatione substantiam rei confirmatæ, cum clausula, *Quorum tenor pro expresso habeatur, ac si de verbo ad verbum, &c.* talis clausula nihil operabitur, quia non habet efficaciam circa narrata ex relatione aliorum, sed tantum quò ad narrata per se, vt tradunt Angel. *in l. Sed & si quis. §. Quæsitum.* ver. *Item dicas. ff. Si quis caut.* Fulgos. *ibid.* ver. *Dubitat Angelus.* Ias. ver. *Limitat tamen Angelus.* Dec. *Consil.* 141. ver. *Non obstat clausula.* Ripa *in Cap.* 1. *num.* 8. De *rescript.* Gabr. *lib.* 6. *Commun. Conclus. Tit de clausulis conclus.* 5. *num.* 40. Giunipar. *in Defens. iur. Pontif. disp.* 2. *quæst.* 4. *cap.* 2. *num.* 28. Tunc enim Princeps non habet certam, & explicitam cognitionem tenoris, qui pro expresso habetur, sed solum obscuram, & fundatam in aliena attestatione, per quam non innotescit tenor rei confirmandæ, sed ad summum sola substantia, & ideo non potest intentio ipsius ferri in ipsum tenorem, cum sit illi ignotus; atque adeo nec facere, quod habeatur pro expresso.

An clausula, De plenitudine potestatis, *operetur, quod confirmatio sit in forma specifica. Quæst.* 111.

S V M M A.

1 *Plenitudo potestatis est idem cum absoluta potestate.*

1 *Princeps non solet vti clausula,* De plenitudine potestatis, *nisi sit plenè informatus.*

2 *Vnde colligatur, quod soleat adhiberi etiã absque plena informatione.*

3 *Clausula,* De plenitudine potestatis, *non operatur, vt confirmatio sit in forma specifica.*

3 *Non inducit certam scientiam.*

4 *Non operatur circa ea, quæ sunt facti, nisi constet de plena informatione.*

4 *Absoluta potestas est exercenda intra terminos rationis.*

4 *Princeps non potest rationabiliter exercere suam potestatem circa ignorata.*

5 *Clausula,* De plenitudine potestatis, *nihil operatur circa non expressa.*

5 *Neque, si status causæ non fuerit explicatus.*

6 *Neque, si Princeps non cognoscat, quod potentia ordinaria non sufficit.*

7 *Quid si Princeps velit, quod operetur totum, quod potest, circa confirmata, & non habeat explicitam cognitionem?*

8 *Clausulæ non plus operantur simul iunctæ, quàm singulæ seorsim.*

1 Videtur affirmatiue respondendum. Quia, dum Princeps vtitur plenitudine potestatis, censetur facere, quicquid in illo negocio facere potest; quia plenitudo potestatis est idem cum absoluta potestate, vt notant Natta *Consil.* 512. *num.* 19. Menoch. *lib.* 2. *præsump.* 12. *num.* 2. *iuncto num.* 3. Sanchez *lib.* 2. *de matrim. disp.* 15. *num.* 3. *init.* Moneta *de commut. vltimar. volunt. num.* 115. Rursus etiam interuenit certa scientia, quia Princeps non solet vti tali clausula, nisi fuerit plenè de negocio informatus, vt notant Aretin. *Consil.* 163. *num.* 13. Felin. *in Cap. Quæ in Ecclesiarum. num.* 66. ver. *Sexto limita.* De *constit.* Ferret. *Consil.* 31. *num.* 31. *vol.* 1. Molina *De primogenit. lib.* 2. *cap.* 7. *n.* 26. *& sequen.* Marta *De clausulis par.* 1. *Claus.* 259. *num.* 13. *&* 14. Tusc. *Littera C. conclus.* 242. quos cũ aliis citat, & sequitur Solorzanus *tom.* 1. *De iure Indiar. lib.* 2. *cap.* 24. *num.* 106. quorum tamen nonnullos malè citat. Vnde cum interueniat potẽtia, & scientia del ita, resultabit confirmatio in forma specifica.

2 Quia tamen Doctores etiam ex citatis adhibent limitationes, quibus excludunt

cludunt efficaciam dictæ clausulæ ex defectu scientiæ, & informationis in Principe, ideo fatendum est, quod Princeps soleat vti tali clausula aliquando, etiam si non sit plenè informatus, & quod proinde ex appositione ipsius non resultet præsumptio certæ scientiæ, & plenæ informationis. Et quod doctrina allegatorum Doctorum sit intelligēda, quod Princeps non vtatur tali clausula, nisi plenè informatus, quando illam adhibet cum speciali deliberatione, & speciali modo intendens effectum efficaciæ ipsius; non autem, quando illam adhibet ex quadam consuetudine, & absque speciali reflexione ad illius efficaciam. prout ex tenore dispositionis ipsius colligi potest. nam si ostendat plenam informationem circa negocium, de quo disponit, & enixam voluntatem; tunc talis clausula censenda est adhibita cum speciali reflexione: secus autem, si non ostendat.

3 Hinc negatiua sententia tenenda est, nimirum talem clausulam non sufficere, vt confirmatio sit in forma specifica, nisi sit insertus tenor rei confirmatæ, aut ex ipsa confirmatione colligatur, quod Princeps plenè informatus fuerit de negocio, de quo agitur. Talis namque clausula non inducit plenam, & perfectam cognitionem rei, de qua agitur, & consequenter neque explicitam, & determinatam intentionem, qua velit in specie confirmare. vnde cum non possit fieri, quod ignorans concedat, vel concessum confirmet, siquidem deficit consensus *l. Mater decedens. C.* De *inofficioso testam.* qui non potest tendere in ignotum, non possunt esse in specie confirmata, quæ in specie non sunt cognita.

4 Et proinde talem clausulam non operari circa ea, quæ sunt facti, nisi ea vtens plenè de negocio, super quo ea vtitur, informatus fuerit, docent Craueta *Consil.* 241. ver. *Quarto respondeo.* Socin. sen. *Consil.* 120. ver. *Resp. etiam. lib.* 3. Dec. *Consil.* 198. Brunus *Consil.* 87. *num.* 23. Bald. *in l. Eos. init. C.* De *appellat.* Abbas *in Cap. Ad hæc.* De *rescriptis.* Felin. *in Cap. Cum inter.* ver. *Vnum autem.* & ver. *Intellige.* De *exception.* Paris. *Consil.* 1. *num.* 85. *vol.* 1. Rolan. *Consil.* 7. *num.* 100. *lib.* 3. Menoch. *Consil.* 1. *num.* 426. Rodolphin. *De suprema, & absoluta Princip. potest. cap.* 6. *num.* 2. Marta *De clausulis. par.* 1. *Claus.* 259. *num.* 14. Neque enim potest Princeps absolutam suam, & plenam potestatem exercere, nisi rationabiliter exerceat, quia omnis potestas inclusa est intra terminos rationis *l. Sed de pecunia. §. Quo senatusconsulto. ff.* De *vsufruct. ear. rer. quæ vsu consum.* & *l. Reprehendenda. C.* De *instit. & substit.* &c. Cap. *Sunt quædam.* 25. *quæst.* 1. Non potest autē rationabiliter velle suam exercere potestatem absolutam circa ignorata, nam non habet rationem dictantem, esse rationabile, quod est facturus, cum, quod absolutè in specie non cognoscitur, nec etiam vt rationabile cognosci possit.

5 Hinc est, quod dicta clausula, nihil operatur circa non expressa, vt notant Alexan. *Consil.* 195. *lib.* 2. Tusch. *Littera C. Conclus.* 342. *num.* 10. & consequenter neque si status causæ non fuerit explicatus, vt tradunt Germon. *De Indult. Cardinal. verbo.* Nos itaque. *n.* 40. Io. Cochier. *ad Reg.* 20. *Cancel. De non impetr. benef. viuent. num.* 27. Quia præsupposita ignorantia, non potest circa ignorata plenitudo potestatis applicari ad operandos suos effectus.

6 Accedit etiam, quod, vt valeat clausula *De plenitudine potestatis*, debet Princeps cognoscere, se non posse facere, quod facit, de potestate ordinaria, vt docent Castrens. *Consil.* 414. ver. *Secundus casus est. lib.* 1. Craueta *De antiq. tempor. par.* 1. *princip. par.* 2. *n.* 43. Menoch. *Consil.* 2. *num.* 147. Vsus enim plenitudinis potentiæ est remedium extraordinarium, quod non solet adhiberi, nisi quando est necessarium; & proinde quando non sufficit potentia ordinaria. Non potest autem princeps cognoscere, quod non sufficiat potentia ordinaria, nisi habeat plenam, & explicitam informationem rei, de qua agitur.

7 Quod si Princeps vtatur dicta clau-

clausula, *De plenitudine potestatis*; volens, quod confirmatio operetur totum, quod potest operari in virtute absolutæ potestatis, & nihilominus non habeat explicitam, & plenam notitiam confirmatorum, non per hoc confirmatio egreditur terminos confirmationis in forma communi, quia plenitudo potestatis applicatur ad operandum confuso modo, nec potest operari vltra intentionem confirmantis, à qua defendet omnis eius effectus; & cum intentio sit confusa, & in communi, quia non potest esse magis explicita, quàm sit scientia, & notitia, ex qua procedit, operatur solum in confuso, & in communi; & proinde causat solum confirmationẽ in forma communi.

8 Et quod dictum est, debet intelligi, etiam si cum dicta clausula coniungantur aliæ clausulæ, quæ solent apponi, etiam si prægnantes sint, quia non plus operantur simul positæ, quàm singulæ seorsim, ita vt ex coniunctione non consurgat maior efficacia, vt docent Bald. *Consil.* 345. *lib.* 1. Craueta *Consil.* 241. ver. *Postremo ad multiplicationem*. Socin. iun. *Consil.* 77. *num.* 105. *lib.* 1. Menoch. *Consil.* 36. *num.* 63. Maluasia *Consil.* 1. *n.* 42. Tusch. *littera C. Conclus.* 350. *num.* 10. Rota *in Mediolanensi Fructuum.* 24. *Aprilis.* 1592. *coram Blanchetto*. Quia cum quælibet habeat suam specialem vim diuersam ab alia, operantur tantum singulæ suos speciales effectus, non autem vniuntur ad causandum aliquem maiorem effectum; nec vis vnius auget efficaciam alterius, quia causæ diuersæ, & totales in suo ordine nec vniuntur ad causandos maiores effectus, nec virtus vnius, vtpote diuersa, auget vim alterius in ordine ad eiusdem effectum, cum non possit aliter operari, ac habeat virtutem ad operandum.

An quando in confirmatione aliqua explicantur secundum substantiam, & aliqua tantum in communi, sit in forma specifica, quò ad omnia, si adhibeantur clausulæ, Ex certa scientia, Motu proprio &c. *Quæst.* 112.

S V M M A.

1 *Confirmatio, in qua aliqua in specie recensentur, alia non, est in forma specifica solum quò ad recensita in specie.*
2 *Confirmatio vt in forma specifica refertur tantum ad explicata in specie.*
3 *Modus diuersimodè procedendi quò ad diuersa arguit diuersam intentionem.*
3 *Expressio aliquorum in confirmatione est exclusio aliorum à forma specifica confirmationis.*
3 *Quæ possunt exprimi, & non exprimuntur, habentur pro exclusis.*
4 *Ommissum censetur denegatum.*
4 *Confirmatio in forma specifica fundatur in explicita, & certa scientia.*
5 *Omnis dispositio recipit restrictionem de habilitate.*
5 *Quæ non explicantur in specie à Principe, aliqua alia in specie explicante, non sunt habilia confirmari in forma specifica.*

1 Confirmat Pontifex aliqua statuta, & Constitutiones, seu Priuilegia, & in confirmatione recenset in speciali aliqua ex ipsis, eorum substantiam explicando; deinde reliqua confirmat omnia, & singula secundum omnes partes, articulos &c. & adhibet clausulas, *Motu proprio. Ex certa scientia &c.* non tamen ipsa recenset secundum substantiam, quæritur, an confirmatio sit in forma specifica respectu omnium, an verò solum respectu eorum, quorum tenor secundum substantiam est insertus. Et respondendum est, Esse solum

in

in forma specifica respectu eorum, quorum substantia est expressa in ipsa confirmatione: & proinde eandem confirmationē esse in forma specifica respectu aliquorum, & in forma communi respectu aliorum. & ita tenet etiam Giunipar. *in Defens. iur. Pontif. disp. 2. quæst. 4. cap. 2. num. 16. & sequentib.*

2 Ratio autem est, quia Clausula, *Ex certa scientia*, & aliæ huiusmodi non sufficiunt de se, vt confirmatio sit in forma specifica, nisi tenor, aut substantia rei confirmatæ sit insertus in confirmatione, vt dictum est *Quæst.* 107. *n.* 2. Vnde cum solum aliquorum priuilegiorum, seu statutorum, & Constitutionum, sit insertus tenor, & substantia, solum respectu illorum operabitur dicta clausula; & ad ipsa sola erit referenda, quia cum Princeps ostendat certam sciētiam solum respectu expressorum in specie, dicta clausula ad ea solum potest referri, quorum apparet, Principem habuisse certam scientiam.

3 Quod amplius confirmatur. Princeps in tali confirmatione procedit discretiuo modo secernens aliqua, quæ in specie recenset secundum substantiam, & aliqua, quæ tantum in communi confirmat absque eo, quod ea explicet in speciali secundum substantiam. Modus autem iste discretiuus declarat, quod Princeps habeat diuersam intentionem respectu expressorum in specie, ac respectu non expressorum; atque adeo quod illa velit confirmare in specifica forma, hæc verò solum in forma communi; siquidem illa includit sub modo confirmationis, qui trahit secum confirmationem in forma specifica, hæc autem non includit: vnde cum includat aliqua sub tenore confirmationis, qui est proprius confirmationis specificæ, censetur alia excludere ab illo modo confirmationis, quia inclusio vnius est exclusio alterius *l. Cum Prætor. init. ff.* De iudic. & *l. Cum maritus. C.* De *procuratorib.* & *l. Ait prætor. §. Sed quod. ff.* De *minorib.* & Cap. *Nonne.* De *præscript.* Quin si omnia voluisset in forma specifica confirmare, omnia recensuisset secundum substantiam, sicut recensuit cœtera. iuxta regulam *l. vnica. §. Sin autem ad deficientis. C.* De *caducit. tollen.* & notant Paris. *Consil.* 38. *num.* 27. *lib.* 2. Curt. iun. *Consil.* 33. *in fine.* Tiraquel. *l. Si vnquam. verbo.* Libertus. *num.* 3. *C.* De *reuoc. donat.* Alexander. *Consil.* 94. *lib.* 2. Craueta. *Consil.* 62. *num.* 14. Menoch. *Consil.* 250. *num.* 63.

4 Rursus. Vel omnia fuerunt in specie explicata Principi, vel non, sed ea solum, quorum substantiam recenset. Si primum. ergo, cum aliqua tantum ex explicatis recenseat in specie, ea solum censetur in forma specifica cōfirmare, cum cœtera ommittat recensere, nam ommissum censetur denegatum, vt docent Ripa *in l. Qui Romæ. §. Duo fratres. ff.* De *verbor. obligat.* Castrens. *ibidem.* Surdus *Decis.* 69. *num.* 5. Escobar. *De ratiocinijs. cap.* 33. *num.* 4. Craueta *Consil.* 320. *init.* Si verò non fuerunt omnia in specie explicata, non possunt esse confirmata ex certa scientia, & in forma specifica; quia confirmatio in forma specifica fundatur in plena, & perfecta notitia, quæ attingat omnes circonstantias, vt tradunt Glos. *in Cap. Ad hæc.* De *rescriptis.* Abbas *ibid. num.* 73. Dec. *num.* 14. Felin. *in Cap. Nonnulli.* De *rescrip.* Innocent. *in Cap.* 1. De *translat.* Paris. *Consil.* 3. *num.* 46. *lib.* 4. Molina *De primogenit. lib.* 2. *num.* 2. 8. & 9. alios citans, & communiter.

5 Denique cum omnis dispositio recipiat restrictionem de habilitate, vt notant Bar. *Authen.* De *nuptijs. num.* 3. *Collat.* 4. Craueta *Consil.* 307. *num.* 2. Bald. *Consil.* 207. *num.* 3. *lib.* 2. & *Consil.* 424. *lib.* 5. Angel. *Consil.* 333. Tusch. *Littera D. Conclus.* 505. Macerat. *Variar. resolut. lib.* 2. *Resol.* 40. *num.* 5. & 6. ita vt extendatur solum ad habilia, eo ipso quod in aliqua confirmatione aliqua recensentur in specie saltem secundum substantiam, & aliqua non recensentur, debet confirmatio restringi à recensitis in specie, itaut solum respectu ipsorum sit in forma specifica, tanquam quæ sola sunt habilia ad confirmari in forma specifica. Cum enim non recenseantur in specie, non sunt in tenore confirmatio-

nis sub explicita notitia Principis, quæ per expressionem ab ipso factam nobis innotescit. Quæ autem non sunt in explicita notitia Principis, non sunt habilia, vt in forma specifica confirmentur, vt constat ex dictis *num. præced.* & notant Dec. *Consil.* 142. *num.* 7. Gozadin. *Consil.* 5. *num.* 14. & 15. Alexan. *Consil.* 23. *num.* 12. *lib.* 5. Paris. *Consil.* 1. *num.* 81. *vol.* 1. Tusch. Littera C, *Conclus.* 340. *num.* 41. Imo etiã si Princeps haberet certam, & explicitam notitiam ipsorum, dum non recenset in specie, & alia recenset, se gerit respectu ipsorum, ac si non haberet explicitam notitiam, nec illa vult vti. vnde etiam confirmatio ab ipso procedit tanquam à non habente certam, & explicitam scientiam illorum.

An miles reperiens inter hostium spolia manuscriptum, possit illud vt à se compositum euulgare. Quæst. 113.

S V M M A.

1 *Quæ in bello iusto capiuntur fiunt capientium.*
2 *Manuscripta reperta inter hostium spolia non fiunt capientiis, itaut possit illa euulgare vt propria.*
2 *Manuscripta non sunt acquisibilia iure belli.*
2 *Praxis interpretatur ius.*
3 *Partus ingenij in quo consistat.*
3 *Quomodo se habeat ad ipsum scriptura.*
4 *Liber ab aliquo compositus est testimonium excellentia ipsius.*
5 *Libri nunquam desinunt esse illius, à quo componuntur.*
5 *Sunt filij ipsius animæ.*
5 *Ius ad libros à se compositos est inamissibile.*
6 *Euulgans sub nomine proprio librum repertum inter hostium spolia committit crimen falsi.*
6 *In quo consistat crimen falsi.*

1 Videtur affirmatiuè respondendum, nam quæ in bello iusto capiũtur, fiunt propria capientium, & transeunt in ipsorum dominium. *l.* 1. *§. Item Capta. ff.* De *acquir. possess.* & *l. Naturalem*. *§. vlt.* & *l. Transfugam. ff.* De *acquiren. rer. domin.* & *l. Hostes.* & *l. Si quid in Bello. ff.* De *capt. & postlim. reuer.* & Cap. *Ius gentium*. *Dist.* 1. & notant Ias. *in l.* 1. *num.* 7. *ff. De acquir. possess.* Socin. *iun. num.* 49. Bart. *in l. Si quis in bello. ff.* De *capt. & postlim. reuer.* Abbas *in Cap. Sicuti.* 3. *n.* 7. De *iureiur.* Ias. *in l.* 1. *num.* 10. ver. *Item secundo limita. ff.* De *acquir. possess.* Ruin. *Consi.* 31. *num.* 10. *lib.* 5. Franciscus Arrias *tract. De bello num.* 162. Petrinus Bellus *De re militari par.* 2. *tit.* 12. Victoria *Relect. De iure belli. num.* 51. Couaruu. *Cap. Peccatum. par.* 2. *§.* 21. *num.* 1. Faber. *lib.* 2. *Semestr. cap.* 3. & 4. Tuschus *verbo*, Bellum. *Conclus.* 39. & *sequent.* Borel. *tract. De præst. Regis Cath. cap.* 47. *num.* 135. Ramirez *De lege regia. §.* 26. *num.* 64. & communiter Theologi cum D. Thom. 2. 2. *quæst.* 40. *art.* 1. Hoc enim est de iure gentium, vt notant Plato *de legibus*, vbi habet, omnia bona hostium fieri victoris. & Arist. 1. *Politior. cap....* vbi habet *Lex velut pactum quoddam commune est, quo bello capta capientium fiunt.*

2 Tenendum tamen est, quod non possit sub nomine proprio huiusmodi manuscripta euulgare, sed euulgando peccet contra iustitiam, & teneatur ad restitutionem. Ratio autem est, quia partus ingenij non connumerantur inter illa bona, quibus quis iure belli spoliari possit, cum enim iure gentium fundato in iure naturæ sit introducta huiusmodi spoliatio, extendenda est tantum ad ea, ad quæ praxis, & consuetudo extendit; quia praxis, & consuetudo declarat ius. *l. Minimè.* & *l. Si De interpretatione. ff.* De *legib.* & *l. Nulli. ff.* Quod *cuiusque vniuer.* &c & *l. Probibere.* §. *Si quis. ff.* Quod *vi, aut clam.* & *l. Obseruare.* §. 5. *ff.* De *officio proconsulis*, & Cap. *Cum dilectus*. De *consuetudine*. & notant Bald. *in Cap.* 1. *num.* 2. De *Feud. sine cul. non amit.* Natta *Consil.* 167. *num.* 7. & *Consil.* 147. *num.* 17. Rolan. *Consi.* 2. *num.* 7. *vol.* 2. Mastril. *Decis.* 137. *n.* 24. Gratian. *Decis.* 130. *in addit. ad num.* 6. Bart. *in leg. Neque leges. ff.* De *legib.* Decian. *Resp.* 46. *n.* 130.

num. 130? Alderan. Mascar. *De Gener. interp. statut. conclus.* 2. *num.* 139. Fontanel. *De pact. nupt. tom.* 1. *claus.* 1. *num.* 41. *vbi late.* Xammar. *De offic. iud. par.* 1. *quæst.* 18. *num.* 30. Praxis autem, & obseruantia subsequuta declarat, quod ius sit tãtum ad bona corporalia, & externa hostium, non autem ad bona ingenij.

3 Quod etiam ex eo deducitur. Quia partus ingenij consistunt in internis cõceptibus mentis, & in scriptura solum consistunt, vt in signo expressiuo illorum, & veluti in imagine, seu in speculo. vnde Cassiodorus *in præfat.* vocat libros speculum mentis, inquiens *Cælas speculum mentis tuæ, vbi te omnis ætas ventura possit inspicere.* Hinc quod est in mentis conceptibus digestum se habet, vt principale; scriptura autem vt accessorium, vtpote ordinata ad manifestãdum principale. Cum ergo accessorium sequatur naturam principalis iuxta Cap. *Accessorium.* De *reg. iur. in* 6. cum principale non fiat de iure victoris, quia non potest spoliare victum hostem conceptibus mentis, nec etiam scriptura fiet de iure ipsius tanquam quid accessorium.

4 Accedit etiam. quod libri ab aliquo compositi sunt testimonium excellentiæ internæ ipsius; vnde Plinius *lib.* 3. *Epist.* 7. hortatur omnes, vt libros scribant, vt relinquant testimonium suæ excellentiæ, quo testentur se vixisse. ergo cum in acquisitione spoliorum victor non acquirat ius aliquod super excellentiam internam hostis victi, nec sibi possit illam appropriare, nec etiam acquiret super libros ab ipsis compositos, nec poterit sibi appropriare testimonium excellentiæ, quod continent.

5 Hinc libri segregatur à reliquis bonis, quod ista sortiantur dominorum mutationem; ipsi autem nunquam desinant esse illius, à quo componuntur, vt notat eleganter Plinius *lib.* 1. *Epist.* 3. inquiens. *Effinge aliquid, & excude, quod sit perpetuò tuum, nam reliqua rerum tuarum post te alium, atque alium dominum sortientur, hoc tuum nunquam desinet esse, si semel cæperit.* Et proinde dicuntur partus ingenij, & animæ filij, vt Clemens Alexan. *lib.* 1. *Stromat.* habet. *Animæ autem liberi sunt scripta.* Quia sicut filius vnius nunquam potest fieri filius naturalis alterius, ita liber, qui est partus ingenij vnius, nunquam potest fieri partus ingenij alterius, atque adeo ius, quod habet ad ipsum, vt ad proprij ingenij partum, est inamissibile, nec iure belli deperdi potest.

6 Ex quibus deducitur, quod euulgans sub nomine proprio librum repertum inter hostium spolia, committat crimen falsi, quia publicat ipsum tanquam testimonium excellentiæ proprij ingenij, & tanquam proprium partum, cum tamen non sit, & proinde interuenit immutatio veritatis, in quo consistit crimen falsi, vt notant Azo. *in Sum. ad l. Cornel. de falsis. num.* 1. Groffred. *in Sum. de falso. num.* 1. *Hostiens. in Cap. Licet. num.* 3. *in fine. De crimine falsi.* Bart. *Consil.* 199. *num.* 1. Bald. *Consil.* 323. *num.* 1. *in fine.* Ias. *Consil.* 153. *init. lib.* 2. Castrens. *Consil.* 371. *num.* 2. *in fine. lib.* 1. & communiter. Et interuenit etiam conditio, quam requirunt Minsinger. *§. Item lex Cornelia de falsis.* Instit. *De publ. iudic.* §. 8. *num.* 15. Iodocus *in Pract. crimin. Cap.* 122. Rubr. *De falsit. script. n.* 2. Farinac. *in Praxi. Quæst.* 150. *De falsit. & simul. par.* 1. *num.* 3. Quod nimirum immutatio veritatis fit cum præiudicio alterius, nam priuat auctorem libri testimonio excellentiæ ipsius, & sibi vsurpat, quod illius est.

An regularis eiectus vt incorrigibilis teneatur se corrigere. Quæst. 114.

S V M M A.

1 *Sententia negatiua.*
2 *Regularis eiectus tenetur se corrigere.*
3 *Prælati regulares tenentur requirere annuatim, & reducere eiectos.*

3 *Cap.*

3 *Cap. fin. De* Regularib. *innouatum.*
3 *Idem iudicium de correlatiuis, & dispositum de vno trahitur ad alterum.*
3 *Destructo vno correlatiuo destruitur, & alterum.*
4 *Eiectus est verè religiosus.*
4 *Religiosi ratione status tenentur tendere ad perfectionem.*
5 *Cur incorrigibilis eijciatur.*
5 *Lex naturalis obligat ad honestatem secundum exigentiam status.*
6 *Eiecti sunt in statu perdito.*
7 *Tenentur tollere obicem suæ vocationi.*

---

1 Quod non teneatur se corrigere resp. Nauar. *Com.* 2. *num.* 36. De regularib. & *lib.* 3. *Consil.* 18. *num.* 2. & *Consil.* 64. *num.* 1. & *Consil.* 80. *num.* 1. De regularib. *in* 1. *edit.* Sayr. *tom.* 2. *Thesauri cas. conscient. lib.* 6. *cap.* 9. *num.* 26. Rodriquez *tom.* 1. *Quæst. Regul. quæst.* 30. *art.* 20. & *tom.* 2. *Sum. cap.* 95. *num.* 11. Azor. *par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 17. *quæst.* 1. & *cap.* 16. *quæst.* 6. Sorbus *in Compen. Priuil. verbo*, Eijcere. *in Adnot. init.* Sà. *verbo*, Religio. *num.* 40. Villalob. *tom.* 2. *sum. tract.* 35. *difficul.* 39. *num.* 2. & probabile putat Diana *par.* 3. *tr.* 2. *De dub. Regul. Resol.* 60. ver. *Mihi vero.*

2 Sed hæc opinio nullo pacto substineri potest, vt constabit ex dicendis; & ideo oppositam sententiam tradunt Scotus *lib.* 7. *De iust. & iure. quæst.* 2. *ar.* 5. *in solut.* 3. Graff. *par.* 1. *Decis. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 47. Conrad. *par.* 1. *Resp. quæst.* 285. Philiar. *tom.* 1. *De offic. Sacer. par.* 2. *lib.* 2. *cap.* 21. Angles *in Florib. par.* 2. *quæst.* De *voto. art.* 2. *difficul.* 8. Zerola *in Praxi Episcop. par.* 2. *verbo.* Regul. *num.* 65. Corduba *in Reg. S. Francis. cap.* 2. *quæst.* 21. *punct.* 3. Arragon. 2. 2. *quæst.* 88. *ar.* 3. ver. *Hucusque diximus.* Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 9. *num.* 25. Miranda *tom.* 1. *Manual. quæst.* 52. *art.* 3. Molina De *iust. & iure tract.* 2. *disp.* 140. Additionat. Nauar. *ad consil.* 77. De *regular. lib.* 3. Naldus *in Sum. verbo*, Religiosus. *num.* 8. Peirin. De *subdito Religioso quæst.* 1. *cap.* 25. ver. *Dico septimo.* Federicus de Senis *Consi.* 134.

3 Hæc sententia omnino tenenda est tanquam certa; & euidentissimis rationibus firmata; & primò. Prælati Regulares tenentur singulis annis eiectos requirere, & reducere ad Religionem, quando admitti possunt salua regulari disciplina, vt præcipitur in Cap. *fin.* De Regular. quod fuit innouatum à S. Congregatione iussu Vrbani VIII. *in Decreto De incorrigibilibus edito die* 21. *Septembris* 1624. ibi. *Ac postremò censuit innouandam, & suæ Beatitudinis auctoritate innouat Cōstitutionē Felicis recordationis Gregorij IX. relatam in Cap. fin. extra* De *regularib. Ac præterea declarat, eam constitutionem in ijs quoque vindicare sibi locum, seruandamque esse, qui iustè, definitiuèq. ac iuris ordine seruato expulsi fuerint, dummodo tamen in expulsis huiusmodi subsit spes euidens emendationis ex litteris testimonialibus Ordinarij.* Si ergo in Superioribus adest obligatio requirendi religiosos eiectos, & reducendi emendatos ad religionem, aderit etiam in eiectis obligatio se corrigendi, & redeundi ad religionem, quia vnius obligatio non potest subsistere sine obligatione alterius, cum est mutua, & relatiua. Correlatiuorum enim est idem iudicium; & dispositum de vno trahitur etiam ad alterum. *l. fin. ff.* De *acceptilat.* & *l. fin. C.* De *indic. vid. tollen.* & *l. Si quis seruo. C.* De *furtis.* & *l.* 1. *C.* De *transact.* Quia nimirum vno destructo destruitur & aliud. *l. Filio. S. Matri. ff.* De *adimen. leg.* & notat Fusar. De *subsstit. quæst.* 257. *num.* 60. Et ideo si non est obligatio in eiecto se corrigendi, nec etiam subsistet obligatio superioris quærendi eiectos emendatos.

4 Præterea. Eiecti manent verè religiosi quò ad substantiam obstricti votis tribus substantialibus, quæ seruare tenentur iuxta capacitatem sui status, vt docent communiter Corduba *in Reg. D. Francis. cap.* 2. *quæst.* 21. *punct.* 3. Azor. *par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 16. *quæst.* 4. 7. & 11. & *Cap.* 12. *quæst.* 2. Suarez *in* 3. *par. tom.* 3. *disp.* 21. *sect.* 1. *n.* 20. Vasquez 12. *disp.* 165 *num.* 87.

tum. 87. Lessius *lib.* 2. *De iust.* & *iure. Cap.* 41, *dub.* 15. *num.* 113. Ledesma *par.* 1. *sum. tr.* 10. *Cap. vlt. dub.* 2. Molina *tract.* 2. *de iust.* & *iure disp.* 140. ver. *Quando verò*. & ver. *Quò ad votum.* & *disp.* 276. ver. *Quò ad cæteros*. Rodriquez *tom.* 1. *quæst. Regular. quæst.* 30. *art.* 19. Sayr. *lib.* 10. *Clauis reg. cap.* 9. *n.* 18. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 9. *num.* 31. Lezana *tom.* 1. *Quæst. Regular. cap.* 23. *num.* 11. Villalob. *par.* 2. *Sum. tract.* 35. *difficul.* 39. *num.* 5. Sanctarel. *tract. De Apostas. cap.* 6. *dub.* 2. *num.* 11. Miranda *tom.* 1. *Manual. quæst.* 52. *art.* 5. Reginal. *lib.* 18. *Praxis fori pœnit. n.* 418. & 420. Peirin. *De subdito Religioso. q.* 1. *cap.* 25. §. 1. ver. *In vniuersum*. Bordon. *Cap.* 2. *De profess. Reg. quæst.* 71. Vnde cum retineant obligationem status religiosi quò ad substantialia, retinebunt etiã obligationem tendendi ad perfectionem, quæ est propria status religiosi, vt communiter docent cum D. Tho. 2. 2. *quæst.* 184. *art.* 5. & *quæst.* 186. *art.* 2. Quomodo autem tendet ad perfectionem, nisi se corrigat? vnde habet talem obligationem ex vi status religiosi, in quo adhuc manet.

5 Tertiò accedit, quod incorrigibilis eijcitur, ne sua contagione alios inficiat, vnde habetur in *Decreto* S. Congregationis *De eiectis*, de quo *num.* 3. in §. *Adhæc*. Ne *contagione pestifera plurimos perdat tanquam pecus morbida, ac membrum putre eijci tandem possit*, ergo est infectus malis moribus contra honestatem vitæ, & status proprij, ergo tenetur se emẽdare, & componere mores suos ad normam honestatis secundum exigentiam status, quia quisque obligatur lege naturali ad honestè viuendum, & assumpto liberè aliquo statu, subintrat obligatio legis naturalis ad honestè viuendum secundum exigentiam illius status.

6 Quartò hoc ipsum desumitur ex statu, in quo sunt incorrigibiles, quandiu perseuerant in sua peruicacia se non emendandi. Sunt enim in statu perdito, vt desumitur ex illis grauissimis verbis S. Congregat. *in dicto* §. *Adhæc*. Decreti De *eiectis*: nam cum dixisset, quod si probati in pœnitentijs non resipiscant, sed animo indurato in sua peruicacia perseuerent possint tandem eijci, subdit. *Sacra Congregatio Religionum Superiores seriò admonet, ac per Iesu Christi viscera obtestatur, vt memores paternæ charitatis, ac mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas fratrum suorum ferè in profundum malorum delapsas, antequam grauissimũ atq. extremum expulsionis remedium experiantur*. Si ergo, dum persistunt in peruicacia, & nolunt se emendare, sunt incorrigibiles ferè delapsi in profundum malorum, sunt in statu perdito, ideo tenentur se emendare, quia quisque tenetur recedere à statu perditionis, & ex profundo malorum resurgere.

7 Denique quandiu eiecti manent incorrigibiles, continuant causam suæ expulsionis, & ponunt obicem, ne perseuerent in sua vocatione, ad quam per vota se obligarunt, ergo tenentur se corrigere, quia tenetur quisque tollere obicem, quem ipse ponit, impedientem exequutionem obligationis ipsius. nam paria sunt, nolle implere propriam obligationem, & voluntariè ponere obicem, ne possit impleri.

An religiosus per sententiam damnatus ad carcerem, possit expelli, si reuera sit incorrigibilis, non elapso tempore carceris. Quæst. 115.

S V M M A.

1 *Religiosus damnatus ad carcerem non potest declarari incorrigibilis, nisi expleto tempore destinato ad carcerem.*

2 *Causa finalis, ob quam concessa est facultas eijciendi incorrigibiles.*

2 *Cessante causa finali legis, cessat etiam ipsa lex.*

3 *Superiores antequam declarent religiosum incorrigibilem, debent adhibere omne reme-*

remedium, vt eum lucrifaciant.
4 Non debet quis ex delicto reportare commodum.

---

1 EST quis damnatus ad carceres à suis prælatis per decennium, & commisit talia delicta, quæ sufficiunt pro incorrigibilitate, & est etiam probatus per annum in ieiunijs, & pœnitentijs; & nihilominus persistit in sua incorrigibilitate, quæritur, an possit eijci à religione nondum completo decennio carceris. Et negatiuè respondendum est, sed esse expectandum, quod sit completum decennium carceris destinati, & tunc poterit eijci, si perseuerauerit in sua incorrigibilitate.

2 Ratio autem est. quia causa finalis, ob quam concessa est Regularibus facultas eijciendi incorrigibiles, est, ne tales incorrigibiles sua conuersatione scandalo sint, & cœteros inficiant, & perdant, vt clarè habetur ex Cap. *fin.* §. *Porro*. De *statu Regular.* & ex Cap. *Ecce autem*. & Cap. *Resecandæ*. & Cap. *Corripiatur*. 24. *Quæst.* 3. & ex Decreto S. Congregationis *De Apostatis. & eiectis*, *edito iussu Vrbani VIII. die* 21. *Septemb.* 1624. §. *Ad hæc.* ibi. *Ne contagione pestifera plurimos perdat tanquam pecus morbida, ac membrum putre eijci tandem possit*. Quamdiù autem detinetur in carcere cessat hæc ratio, quia cum non conuertetur cum cœteris, non potest ipsos inficere; & proinde cessat etiam dispositio legis concedentis facultatem eijciendi, quia cessante causa finali legis cessat etiam dispositio legis. *l. In omni. ff.* De *adoptionib.* & *l. Quod dictum. ff.* De *pactis.* & *l. fin. ff.* Ad *Syllan.* & *l. Si maritus.* §. *Scripsi. ff.* Ad *leg. Iul. De adult.* & *l. Adigere.* §. *Quamuis. ff.* De *iurepatron.* & Cap. *Etsi Christus.* De *iureiur.*

3 Quod insuper confir. Ex eodem Decreto S. *Congregationis* tenentur Superiores nil intentatum relinquere, vt lucrentur animas fratrum suorum ferè in profundum malorum delapsas, antequam grauissimum, atque extremum expulsionis remedium experiantur. Hoc autem non præstarent, si eijcerent, qui carceri per aliquod tempus addicti sunt; si quidem pœnæ continuatio posset eos ad pœnitentiam reducere. & ideo superiores nō adhiberent hoc remedium, quod de iustitia est debitum.

4 Denique cum non debeat quis ex delicto reportare commodum Cap. 1. De *postulat. prælat.* & Cap. *Sedes Apostolica.* De *rescriptis*; non possunt eijci antequam pœna carceris sit expleta, aliàs ex sua incorrigibilitate, & peruicacia reportarent commodum, nempe relaxationem pœnæ carceris ijs debitæ.

A quonam Monasterio sit alendus Regularis inhabilis ad seruitia religionis, vel ratione infirmitatis, vel ratione delicti. Quæst. 116.

SVMMA.

1 Religiosus inhabilis ad seruitia à quo alendus.
2 Professio est contractus, quo profitens acceptatur in suum à Monasterio.
2 Profitens transfert in Monasterium omnia sua bona, & iura.
2 Facit superiores dominos suæ voluntatis.
3 Tradit se in potestatem religionis, & fit quodammodo seruus.
3 Vtens seruitio alterius tenetur illum alere.
4 Religiosus debet ali à Monasterio, cui inseruit.
4 Famulus commodatus alitur à commodatario.
5 Cessante causa, ob quam sunt debita alimenta, cessant etiam alimenta.
6 Quomodo sentiens commodum debeat etiam sentire incommodum.
6 Valet, quando commodum, & incommodum sunt simul ex eadem radice.
7 Cessante grauamine debet cessare commodum, quod est ex grauamine.

7 One-

7 *Onere cessante debet etiam cessare emolumentum.*
8 *An Salarium sit debitum seruo ægrotanti.*

---

1 RESP. Esse alendum ab illo Monasterio, cuius nomine emisit professionem, & cuius factus est filius in emissione professionis loquendo de iure communi, & seclusis specialibus Constitutionibus, & Decretis Religionum, vtpote, quia tale onus suscipit, quando ipsi tanquam filius incorporatur iuxta doctrinam Castrens. *Consil. 76. num. 1. vol. 1.* Surdi *De aliment. Tit. 1. quæst. 75. num. 1.*

2 Ratio autem est, quia Professio est quidam cōtractus mutuus inter profitentem, & Monasterium, cuius nomine profitetur, ita vt acceptetur in suum ab ipso Monasterio, Cap. *Porrectum.* & Cap. *Ad Apostolicam.* De *Regularib.* ibi *Abbate per se, vel per alium professionem recipiente.* Et per huiusmodi contractum transferuntur omnia iura profitentis in Monasterium, vt notant Bald. *in Cap. In præsentia.* De *probat.* Butr. & Io. Andr. *ibid.* Ias. *in Authent. Ingressi. C.* De *Sacrosanct. Eccles.* & Monasterium acquirit ius in omnia bona ipsius, vt desumitur ex dicta Auth. *Ingressi*; itaut censeantur alienata in ipsum, vt notat Ias. *ibid. n. 2. & 4.* Bald. *in d. ct. Cap. In præsentia*; quia nimirum transfert suam voluntatem in Superiores, cuius ipsos constituit dominos, & consequenter etiam eorum omnium, quæ consequuntur voluntatem, qualia sunt iura, & dominia. Et ideo in virtute talis contractus Monasterium contrahit obligationem alendi profitentem, vt personam suam, & sibi incorporatam.

3 Quod amplius confirmatur. Profitens in virtute professionis tradit se ipsum in potestatem Monasterij, cuius nomine acceptatur professio, vt notant Gloss. *in Cap. Vt lex. verbo,* Professio. 27. *quæst. 21.* Abbas *in Cap. Quod ad te. n. 5.* De *cler. coniug.* citans Archidiacon. & efficitur quodammodo seruus illius. Vnusquisque autem tenetur alere eos, quos recipit in suam potestatem, & quorum opera potest ad libitum vti, vt constat in seruis, & habetur ex *l. Cum plures. §. Cum tutor. ff.* De *administ. tut.* & *l. In rebus. §. Possunt. ff. Commod.* & *l. penult. ff.* De *oper. libert.* & *l. vnica. §. Sed scimus. C.* De *latina liber. tollen.* & *l. Item serui. in fine. ff.* De *edilit.* & *l. Diuortio. §. fin. ff.* Soluto *matrimonio.* Quia, cum acquirat ius in personam, acquirit etiã debitum, quod trahit secum exigentia personæ.

4 Et quamuis, quando Religiosus destinatur ad alia Monasteria, quorum non est filius, vt ijs inseruiat, debeat ali à Monasterio, cui actu inseruit, hoc tamen habet locum pro illo solum tempore, quo inseruit, quia se habet tanquam seruus commodatus, cui commodatarius pro tempore commodationis debet prouidere de alimentis. *l. In rebus. §. possunt. ff. Commod.* & docent Alexan. *in l. Si cum dotem. §. Sin autem in sæuiss. n. 6. ff.* Soluto *matrimon.* Felin. *in Cap. Ex rescripto. in fine.* De *iureiur.* Surdus *De alimen. tit. 1. quæst. 66. num. 14.* Et ideo cessante commodatione cessat etiam obligatio alendi, & subintrat obligatio Monasterij, cuius est filius.

5 Quod insuper ex eo deducitur, quod alimenta debentur religioso à tali Monasterio intuitu seruitij, quod præstat. Cessante autem causa, ob quam sunt debita alimenta, cessant quoque ipsa alimenta. argum. *l. Seio amico. init. ff.* De *annu. leg.* & notant Socin. *Consil. 68. num. 1. vol. 1.* Dec. *Consil. 621. init.* Quia generaliter cessante causa cessat etiam effectus *l. Adigere. §. Quamuis. ff.* De *iurepatronat.* & *l. Si pater. ff.* De *hæredib. instit.* & *l. Generaliter. C.* De *Episcop. & Cler.* & Cap. *Magnæ. in fine.* De *voto.* & Cap. *Cum cessante.* De *appellat.* Et ideo cum cesset finis, ob quem alitur religiosus, quando non inseruit Monasterio, cuius non est filius, debent etiã cessare alimenta.

6 Neque obstat regula, quod qui sentit commodum, debeat sentire, & incommodum. Cap. *Qui sentit.* De *reg. iur.*

iur. in 6. & proinde Monasterium teneri alere religiosum, qui, dum ipsi inseruiebat, factus est inhabilis; quia, si sensit commodum seruitij, debet etiam sentire incommodum ipsum alendi, quando factus est inhabilis. Nam resp. quod dicta regula solum habet locum de incommodo, quod est annexum commodo, quod percipitur, vt declaratur *in l. vnica. §. Pro secundo. C. De Caduc. tollen.* ibi. *Neque enim ferendus est is, qui lucrum quidem amplectitur, onus autem ei annexum contemnit.* In casu autem nostro onus alendi religiosum inhabilem non est annexum seruitio exhibito in tempore præterito, imo est separatum, cum hoc sit de præsenti, & seruitium sit iam transactum; & ideo solum onus alendi est annexum seruitio, quod de præsenti exhibetur, & proinde, dum quis inseruit, debet ali, quia ex eodem capite prouenit commodum, & incommodū. Vnde regula habet locum, quando commodum, & incommodum proueniunt ex eadem radice, vt notant Doctores in *dict. l. vnicam. C. De caduc. tollen.* & *in l. Secundum naturam. ff. De reg. iur.* & *in Cap. Qui sentit. De reg. iur. in 6.* Surdus *Consil.* 150. *num.* 85. Gratian. *tom.* 5. *Discep. Forens. cap.* 919. *num.* 35. & 36.

7 Imo cum debeat cessare commodum cessante grauamine, quando grauamen est causa commodi. *l. Eum qui. init. ff. De iureiur.* Bart. *ibid. in Sum.* Ias. *num.* 1. cum in religioso facto inhabili cesset grauamen seruitij, quod præstabat Monasterio, debet etiam cessare commodum, quod ex tali grauamine reportabat; præsertim quia onere cessante, debet etiam cessare emolumentum. *l. Sed si hac lege. §. Liberos. ff. De in ius vocan.* vbi Angel. & alij; & notat etiam Decius. *in l. Secundum naturam. num.* 1. *ff. De reg. iur.* ex sententia Gloss. Baldi, & aliorum.

8 Quod si hoc non esset verum, sequeretur, quod dominus teneretur alere famulum conductum, etiam si vel ob infirmitatem, vel ob aliquod delictum fieret inhabilis ad continuandum seruitium, si quidem tempore præterito sensit commodum seruitij: vnde deberet sentire incommodum alimentandi. & tamen communis sententia docet, quod neque tenetur dare salarium famulo ægrotanti ad tempus. & habetur ex *l. Si vno. §. Item cum quodam. ff. Locati.* & *l. Si pecuniam. init. ff. De condit. cau. dat.* & eam tradunt Gloss. *in l. penul. C. De condit. ob caus.* & *in l.* 1. *§. Diuus. ff. De var. cogni.* Francus *in Cap. vnic. §. Qui vero. De cler. non resident. in 6.* Imola *in cap.* 3. *num.* 10. *De locat.* Ancharan. & Anton. *ibid.* Bar. *in l.* 1. *§. Diuus. ff. De var. cogni.* & *in l. Si vno. §. Item cum quidam. ff. Locati.* & *in l. Operæ. ff. De vsufruct. leg.* vbi Dinus. Oldradus. Iacobus. De Arena. Alber. qui etiam idem tradit *in l.* 4. *§. Stychus si hæredi. ff. De statu lib.* Aufrer. *Decis.* 268. Cardin. *in Cap.* 1. *De Cler. ægrot.* Imola, & Panorm. *ibidem.* Io. Baptist. de Sanseuer. *in l. Diem functa, quæst.* 48. *ff. De Offic. assess.* Syluester *verbo.* Familia. *num.* 2. Couaruu. *lib.* 3. *Variar. cap.* 13. *num.* 8. vbi etiam respondet ad opposita.

An, quando Generale Capitulum Regularium deputat iudices pro causis subditorum, sententiæ habeant vim legis, si approbentur ab eodem Capitulo. Quæst. 117.

S V M M A.

1 *Sententia Principis habet vim legis.*
2 *Sententiæ Iudicum, deputatorum à Capitulis Generalibus Regul. latæ in ipso Capitulo non habent vim legis.*
3 *Sententia Principis non habet vim legis, nisi ipse causam discutiat.*
2 *Lex regula directiua communitatis.*
3 *Principis sententia lata ex aliorum relatione admittit appellationem.*
3 *A lege non datur appellatio.*
4 *Sententia Principis non habet vim legis, nisi habeat intentionem stabiliendi ius.*
4 *Sententia, vt habeat vim legis, debet participare conditiones essentiales legis.*

5 Con-

5 *Confirmatio in forma communi non operatur aliquid de nouo.*
6 *Quid requiratur, vt confirmatum à Superiore fiat proprium confirmantis.*
6 *Tex. Cap.* Si Apostolicæ. *De præben. in 6. expensus.*

---

1 Affirmatiuè videtur respondendum, quia tales iudices procedunt in causis nomine Capituli Generalis; vnde censentur sententiæ latæ ab ipso Capitulo, quod cum habeat potestatem condendi leges, ipsæ quoque habebunt vim legis, quia sententia Principis habet vim legis, vt docent Gloss. *in l. Nemo.* C. De *sent. & interloq. om. iud.* Socin *tract. De Fallent. Reg.* 125. *Fallent.* 1. Menoch. *lib.* 1. *De præsump. quæst.* 1. *n.* 27. Alex. *in l. Sæpe. n.* 73. *ff.* De *re iudic.* Boer. *Dec. f.* 255. Paris. *Consil.* 76. *n.* 29. *lib.* 4. qui alios citat. & proinde solet allegari ad decisionem causarum. *l. fin.* C. De *legibus.* vbi Doctores. Quod præsertim verum est, quando accedit cõfirmatio Capituli Generalis, quæ facit, quod tales sententiæ sint ipsius Capituli iuxta tex. Cap. *Si Apostolicæ* De *præben. in* 6. vbi Pontif. x habet; Illa nostra facimus, quibus auctoritatem impertimur.

2 At non habere vim legis, tenendum omnino est. Quia tunc solum sententia Principis habet vim legis, quando ipse causa discussa, & ex certa scientia eam profert, vt clarè dicitur *in l. fin.* C. De *legib.* ibi. *Si Imperialis maiestas causam cognitionaliter examinauerit, & partibus comminus constitutis sententiam dixerit, omnes omnino iudices, qui sub nostro imperio sunt, sciant, hanc esse legem. &c.* & idem etiam habetur ex *l.* 1. *ff.* De *const. Princip.* & cum hac limitatione tradunt Doctores, sententiam Principis habere vim legis Ias. *in l.* 1. *ff.* De *constit. Princip.* vbi & alij Doctores, sicut & in citatam. *l. fin.* C. De *legib.* Felin. *in Rubr.* De *rescrip. n.* 1. Gomez *in Proem. ad Reg. Cancel. quæst.* 2. *ad* 1. Mastril. *lib.* 3. De *Magist. Cap.* 4. *num.* 365. Menoch. *Consil.* 101. *num.* 33. & communiter Canonistæ *in Cap. In causis.* De *re iud.* Sanchez *lib.* 2. *de Matrim. disp.* 14. *num.* 4. Suarez *lib.* 3. *de legib. cap.* 15. *num.* 11. Salas *disp.* 2. *de legib. sect.* 8. *num.* 49. Vasquez 1. 2. *disp.* 157. *cap.* 5. *num.* 37. Merol. *tom.* 2. *Theol. moral. disp.* 4. *cap.* 3. *dub.* 13. *num.* 134. Mancinus *in Disquisitionibus Genialib. Centur.* 1. *Cap.* 84. *num.* 3. Ratio autem est, quia lex est regula directiua communitatis fundata in iurisdictionali potestate Principis, non potest autem Princeps ponere regulam ordinatiuam communitatis, nisi discutiat id, in quo regulanda est, & habeat certam scientiam, aliàs imprudenter procederet. In casu autem præsenti Capitulum Generale non discutit per se ipsum causas, nec habet certam scientiam illarum; sed solum iudicat per iudices deputatos, & ideo tales sententiæ non possunt habere vim legis.

3 Quod adeo verum est, vt etiam si Princeps per seipsum sententiam ferat, si tamen ipse causam non examinet, sed procedat ex relatione aliorum, non habeat talis sententia vim legis. Ab ipsa namque appellari potest *l.* 1. *in it. ff.* Quando *appellandum sit.* & Cap. *Biduum.* §. *Siquidem.* 2. *quæst.* 6. & docent Roman. *Consil.* 251. *num.* 10. Socin. sen. *Consil.* 195. *num.* 5. *lib.* 2. qui testatur, ita fuisse, redactum ad praxim. Gozadin. *Consil.* 101, *num.* 4. Gram. *Decis.* 35. *num.* 2. & 3. Decian. *Consil.* 47. *num.* 10. *lib.* 1. Rebuf. *in l. Quod iussit. not.* 2. *num.* 21. & 53. *ff.* De *re iud.* & Ad *Constit. Regni Galliar. tom.* 1. *tract.* De *supplicat. num.* 49. Menoch. *Consil.* 501. *num.* 10. Si autem haberet vim legis, non posset ab ipsa appellari. Quia à lege communi non datur appellatio. *l. Si res.* §. *Item si. ff.* De *appellat. recip.* & Cap. *Consuluit.* De *appellat.*

4 Accedit etiam, quod sententia Principis non habet vim legis, nisi sit lata ex voluntate, & potestate stabiliendi ius commune, vt docent Suarez *lib.* 3. De *legib. cap.* 15. *num.* 16. Sanchez *lib.* 2. *in Decal. cap.* 29. *num.* 14. & *lib.* 2. De *matrim. disp.* 14. *num.* 4. Salas *disp.* 2. *de legib. sect.* 8. *num.* 49. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *disp.* 1.

disp.1.puncti.8.num.5. Merol. *tom.2.Theol. moral. disp.4.c.p.3. dub. 14. num.139.* Vt enim sententia habeat vim legis, debet participare conditiones intrinsecas, & essentiales legis, atque adeo debet procedere ex potestate legislatiua, & esse lata pro communitate in ordine ad bonum publicum; vnde debet procedere ex intentione Principis regulatiua communitatis. hoc autem non conuenit de se sententiæ, quia de se non respicit totam communitatem, cum ordinetur solum ad componendas priuatas differentias partium; & proinde Princeps eam ferendo non exercet munus Principis regentis totam Rempublicam, sed potius munus iudicis administrantis iustitiam priuatis personis. Vnde, vt sententia ipsius habeat vim legis, debet eleuari, vt sit regula publica communitatis, quod fit per intentionem eiusdem Principis eam ordinantis ad regendam communitatem. Non constat autem, quod Capitula Generalia religionum habeant huiusmodi intentionem, vt nimirum sententiæ latæ à iudicibus deputatis sint regula publica pro tota religione. Vnde non obstante, quod sententiæ Consilij Neapolitani emanēt nomine regis, vt tamē habeant vim legis, statutū est speciali pragmatica, quod habeant talem vim, quæ est 38. *Regiar. pragmat.* Tit. *De officio S. Consilij*, vt refert Merol. *citat.*

5 Neque iuuat, quod sententiæ latæ à iudicibus deputatis postea cōfirmentur à Capitulo Generali, quia cum talis confirmatio fiat absque causæ examinatione, est tantum in forma communi, & ideo approbat tantum, quod gestum est, non verò tribuit vim nouam, nec facit, quod sententia, quæ antea non habebat vim legis, illam de nouo acquirat, cum hæc sit natura confirmationis in forma communi, vt non det aliquid de nouo. Cap. *Quia diuersis*. De *concess. præbend.* Cap. *Ex parte*. De *privileg.* Cap. *Cum dilecta*. §. *Nos igitur*. & Cap. *Examinata*. De *confir. vtili, & inut.* Cap. *Inter dilectos*. §. *Cæterum*. De *Fide instrumen.* & Cap. *Intentionis*. De *priuileg.* & Cap. *Dudum*. *in fine* De *decimis*.

6 Neque obstat tex. Cap. *Si Apostolicæ*. De *præbendis*. *in 6.* Quia ibi Pontifex solum intendit, quod illa censeantur effecta sua propria, quæ sibi assumit, & de ipsis plenè informatus propria auctoritate de nouo disponit. ibi enim est sermo de mandato Legati super prouisione facienda in fauorem alicuius, & ait Pontifex; quod si stante mandato Legati ipse plenè informatus confirmat mandatum, committens ijsdem, vel alijs exequutoribus, vt in tali prouisione auctoritate Apostolica procedant, tale mandatum fit Apostolicum, vt clarè ex ipso tex. desumitur; ita enim habet. *Nosque postmodum plena de his facta ratione, quod ab ipso legato factum extitit, ratum, & gratum habentes, id auctoritate Apostolica confirmamus, & eiusdem exequutoribus, vel alijs nostris damus litteris in mādatis, vt in huiusmodi prouisionis negocio auctoritate nostra procedant, iuxta ipsius legati continentiam litterarum. Certum est quod (cum ipsa prouisio ipsius legati post impertitam à nobis auctoritatem nostra censeatur effecta) omnibus, quibus postea mandamus &c.* Ex quibus constat, quod vt confirmatum efficiatur ipsius confirmantis, requiritur duplex conditio. prima, quod confirmans procedat cum plena informatione negocij; altera, quod sibi assumat negocium, & de ipso disponat propria auctoritate, atque adeo faciat nouam dispositionem super ipso. Vnde in dicto tex. non est sermo de pura confirmatione, sed de noua dispositione, ex qua remaneat confirmatum, quod est dispositum ab inferiori, vt clarè desumitur ex illis verbis, *Vt in huiusmodi prouisionis negocio auctoritate nostra procedant.*

An iudex possit præterita iudicare secundum legem, vel consuetudinem posterius introductam. Quæst. 118.

SVMMA.

1 *Sententia circa præterita est ferenda secundum legem declaratiuam subsequutam.*
1 *Declaratio legis censetur emanasse simul cum lege.*
2 *Sententia circa præterita non est ferenda secundum legem subsequutam de nouo disponentem.*
2 *Lex loquitur per iudicem, qui est iustum animatum.*
2 *Sententia non potest proferre in specie, quod lex non decernit in communi.*
3 *Lex de nouo disponens non extenditur ad præterita.*
4 *Lex regula agendorum, & propter honestatem conseruandam.*
5 *Res præsens ex causa præterita iudicanda secundum quas leges determinanda.*
5 *Quod habet esse ex causa, non subsistit non subsistente causa.*

1 Difficultas procedit, si lex, aut consuetudo introducta in posteriori tempore ad factum, de quo est sententia ferenda, sit inductiua noui iuris, non autem declaratiua antiqui; nam si sit declaratiua, certum est, quod iudex debet secundum ipsam proferre sententiam, quia retrotrahitur ad tempus, in quo antiquum ius declaratum conditum fuit, & censetur simul cum ipso emanasse, vt notant, Abbas *in Cap. fin. num.* 8. *De constit.* Felin. *num.*4. Morla *in Empor. iur. Tit.*1. *quæst.*6. *num.* 11. Farinac. *par.* 2. *Fragment. Criminal. Littera L. num.* 55. Alderan. Mascar. *De gener. stat. interpræt. conclus.*13. *num.*41. Tusch. *Littera L. Conclus.*264. *num.*45. & 51. & *Conclus.*265. *num* 4. Caldas Pereira *De potest. eligen. Cap.*11. *num.*30. Rota *Decis.*142. *num.*2. *par.*2. Diuer. Anton. Gabr. *in Com. conclus.* Tit. *De reg. iur. Conclus.*3. *n.*9. Mantica *De contract. lib.*1. *Tit.*16. *n.*7. *to.*1. Surdus *Decis.*21. *per totũ.* Gratian. *in Disc. Forens. Cap.*147. *num.*2. Neque enim aliquid de nouo ponit, sed enunciat, quid in veteri iure statutum sit: vnde in Authent. *De filijs ante dot. instrum. natis.* §. 1. & Authen. *De rap. mulier.* habetur, quod declaratio, facit, quod lex cum tali sensu emanarit. ibi. *Tãquã si lex nostra ab initio eum tali interpretatione promulgata fuisset.*

2 Si ergo lex, aut consuetudo sit inductiua noui iuris, non poterit iudex secundum ipsam de præteritis iudicare; sed debebit iudicare secundum leges, quæ tunc vigebant. Ratio est, quia iudex tanquam exequutor legum, & per quem leges loquuntur, vt proinde dicatur iustum animatum ab Arist. 5. *Eth. cap.*4. debet secundum leges iudicare, & ideo potestas ipsius coarctata est ad terminos legum, ita vt non se extendat vltra sphæram ipsarum. Vnde cum sententia sit iudicium, quo materiæ particulari applicatur, quod in communi leges præscribunt, non potest per sententiam proferre in particulari, quod leges non proferunt in communi; nec facere, quod sententia loquatur circa ea, de quibus leges non loquuntur, quia esset extendere leges ad id, ad quod non se extendunt.

3 Cum ergo lex inductiua noui iuris non se extendat ad præterita, sed tantũ trahatur ad futura. *l. Leges.* C. *De legibus.* & Authent. *De nuptijs. init.* §. *Duo igitur. circa fin. Collat.* 4. & Authent. *De hæred. ab intest.* §. *fin. Collat.*9. & Cap. *Cognoscentes.* & Cap. *fin. De constit.* & explicant Medices. *tract. De legib. par.*4. *q.*35. Menoch. *De arbitr. lib.*2. *Casu* 185. *n.*1. Farinac *p.*2. *Fragmen. Crimin. verbo.* Lex. *n.*35. & *seq.* Tiraquel. *in Præfat. De retr. lig. n.*18. & *De iure primogenituræ, q.*43. *n.*17. Couaruu. *lib.*3. *Variar. cap.*13. *n.*4. Morla *in Empor. iur. par.*1. *tit.*1. *quæst.*6. Azor. *par.*1. *lib.*5. *cap.*16. *q.*16. Cardosus *in Praxi iud. verbo* Lex. *n.*13. Lancel. Conrad. *in Templo om. iud. lib.*1. *Cap.*1. §.4. *verbo*, Legem *generalem*

lem ſolus condit. num.7. Tuſch. *Littera. L. Concluſ.* 64. *n.*1. *&* 6. Suarez *lib.*3. *De leg. cap.*14 & communiter; neque etiam ſententia circa præterita ferri poteſt ſecundum leges, aut conſuetudines, quæ poſtea ſuperuenerunt, quia eſſet extendere legem ad præterita, & facere, quod loquatur de præteritis, cum tamen de ipſis non loquatur, ſed de ſolis futuris.

4 Quod amplius declaratur. Cum lex ſit regula, & menſura agendorum, vt ait D.Th. 1.2. *queſt.*90. *ar.*1. & ſit propter honeſtatem conſeruandam. Cap. *Porro.*35.*q.*3. debent omnia regulari ſecundum leges, quæ pro ipſis ſunt poſitæ, non autem ſecundam eas, quæ pro ipſis non ſunt poſitæ; quia lex non debet extendi vltra intentionẽ legiſlatoris, extra cuius terminos non habet vim. Cũ ergo omnis lex inductiua noui iuris ſit tãtum poſita pro futuris, & non pro præteritis, debent præterita regulari ſecundum leges, quæ illis correſpondent, & non ſecundum ſubſequentes, atque adeo ſententia, quæ inducit regulam ex legibus, non poteſt circa præterita procedere ex legibus, quæ ſunt ſubſequutæ.

5 Et hoc habet locum, etiam ſi res, de qua eſt ferenda ſententia ſit præſens, & habeat tractum ſucceſſiuum, ſi tamen iudicanda ſit ex cauſa præterita, & anteriori ad legem, vel conſuetudinem de nouo inductam. Quia tunc, ſicuti eſt regulanda ſecundum cauſam, quam habet de præterito, vtpote, quia non ſecundum ſe purè, ſed vt veſtita illa cauſa iudicari debet, ita debet iudicari ſecundum leges, quæ reſpiciunt illud tempus, non ſecundum ius nouum ſubſequens: nam eſt iudicandum ſecũdum illam cauſam, quæ eſt abſolutè præterita, itaut ſi non eſſet talis cauſa, locum non haberet iudicium. Quod enim eſt ex aliqua cauſa, ſi cauſa non ponitur, nec ipſum ſubſiſtit. *l.*1 *ff.* De *condict. cau. data*. Et proinde legem ſubſequentem non extendi ad præſentia, quæ ſunt connexa cum præteritis dixit Rota *Deciſ.*818. *num.*2. *par.*3. *Diuer.*

An iudex imperitè iudicans teneatur ad reſarciendum damnum, ſi pars læſa non appellet. Quæſt. 119.

SVMMA.

1 *Iudex malè iudicans ex imperitia, vel negligentia tenetur reſarcire damnum partis læſa.*
2 *Quiſq; tenetur ſcire, quæ ſpectãt ad proprium munus.*
3 *Iudex in foro conſcientiæ non tenetur neque ex leui culpa reſarcire damnum partis læſa.*
3 *Quomodo cenſeatur ſe obligare ad rectè iudicandum.*
4 *In foro externo iudex ex leui culpa tenetur reſarcire damnum partis à ſe læſa, & quomodo.*
4 *Forum externum diuerſimode procedit ab interno.*
5 *In foro externo iudex tenetur reſarcire partem læſam, etiamſi non appellet.*
6 *In foro conſcientiæ non tenetur, ſi pars cognoſcens ſe læſam ratam habet expreſsè ſententiam, aut expreſsè renunciat appellationi.*
6 *Ius renunciatum extinguitur.*
7 *Secus, ſi pars læſa non cognoſcat grauamen.*
7 *Nemo cenſetur renunciare iuri, quod ignorat ſibi competere.*
7 *Renunciatio non verſatur circa incognita.*

1 IDem de negligentia, cũ qua in inueſtiganda veritate procedit, aſſerendum eſt, quod de imperitia dicitur. Et quidem teneri abſolutè ad reſarciendum damnum, quando iudex ex imperitia, vel negligentia culpabili malè iudicat, docent communiter. Gloſſ. *in l. fin.* verbo, *De ea re. ff.* De *var. & extraord. cognit.* Angel. *in l.* 1. *init. ff.* De iniur. Menoch. *De arbitr. lib.*2. *centur.*4. *Caſu* 339. *num.*5. Cataldin. de Boncompagnis *tract. De ſyndic. num.*69. Claudius Cantiuncula *De officio iudicis, cap.*3.

cap. 3. *num.* 25. *&* 26. Bobadil. *tom.* 2. *Polit. lib.* 5. *cap.* 3. *n.* 33. *in gloss. Littera B.* Rodriquez *tom.* 2. *Quæst. Regular. q.* 40. *art.* 2. Xammar *De offic. iud. par.* 1. *q.* 17. *num.* 27. & habetur ex Instit. *De obligat. quæ quasi ex delic. nasc. init.* & *l. fin. ff.* De *var. & extraord. cognit.*

2 Ratio est, quia cum teneatur quisque munus suum rectè exercere, & sicut exigit finis ipsius, tenetur etiam scire, quæ necessaria sunt pro recta administratione, & quæ communiter cæteri eiusdem status sciunt, & proindè debet adhibere debitam diligentiam, vt cum necessaria cognitione procedat in eo administrando, vt communiter docent D.Th. 1. 2. *quæst.* 76. *art.* 2. Rodriquez *tom.* 3. *Quæst. Regular. quæst.* 64. *ar.* 1. *&* 2. Campanil. *in Diuer. iur. can. Rubr.* 7. *cap.* 4. *num.* 14. Garzias *De nobilit. Gloss.* 4. *num.* 28. *&* 29. Maranta *De ordine iudiciar. par.* 3. *num.* 103. Nauar *in Cap. Cum contingat. in* 11. *causa nullit.* De *rescrip.* Villalob. *par.* 1. *Sum. tract.* 3. *difficul.* 10. *num.* 2. Vnde cum iudex negligenter procedit, aut cum imperitia iniustè agit, quia facit contra id, ad quod tenetur ex iustitia, tenetur resarcire damnum, quod causat.

3 Hæc tamen obligatio in foro conscientiæ non oritur ex culpa leuissima, vt communiter docent contra Gloss. *in Cap. Consuluisti.* 2. *quæst.* 5. & Adrian. *in* 4. *tract. De restitut. Quæst. Vnum in foro animæ.* Nec ex culpa leui, vt contra Azor. *par.* 3. *lib.* 13. *cap.* 23. ver. *Dubium quintum*, & alios docent mox citandi. Sed tantum ex culpa lata, vt tradunt Syluester *verbo.* Restitutio 2. *quæst.* 17. Petrus Nauar. *lib.* 2. *De restit. cap.* 1. *n.* 48. *& sequent.* August. Morla *par.* 1. *Empor. iur. tit.* 2. *quæst.* 7. *num.* 7. *& sequent.* Mercadus *De rest. cap.* 5. Parlador. *Cap.* 2. *Rerum quotidian. num.* 2. *& sequent.* Lessius *lib.* 2. *De iust. & iure cap.* 7. *dub.* 7. *num.* 31. Malder. 2. 2. *tract.* 6. *cap.* 3. *dub.* 10. Fernandez *lib.* 4. *Examin. theol. mor. q.* 44. *num.* 2. Nauar. *in Manuali cap.* 25. *n.* 28. Graf. *par.* 1. *Decis. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 4. Rodriquez *par.* 1. *Sum. cap.* 6. *num.* 6. Turrian. 2. 2. *tom.* 2. *disp.* 11. *dub.* 4. *num.* 3. *&* 5. Ortiz *Cap.* 8. *Sum. num.* 3. Diana *par.* 2. *tract.* 15. *Resol.* 59. Quia nimirum obligatio restituendi non oritur in iudice, nisi ex delicto læsæ iustitiæ. ideo autem lædit iustitiam in iudicando, quia facit contra obligationem, quam cum munere assumpsit, administrandi iustitiam, & ideo non habet locum læsio iustitiæ, nisi violetur obligatio. Quia autem non assumpsit obligationem, nisi vt humano modo implendam, non censetur se obligasse tàm strictè, vt voluerit in administratione sui muneris excludere leuem culpam negligentiæ, nam in moralibus, quæ humano modo se habent, vtpote defectibilia, habent annexas culpas, & negligentias leues, & regulariter est adeo difficile excludere leues culpas in exercendo officio iudicis, vt habeatur pro impossibili. Et ideo, licet iudex procedat cum culpa leui, non facit contra obligationem assumptam, nec contrahit obligationem resarciendi damnum partis læsæ.

4 In foro tamen exteriori ex culpa quoque leui contrahit obligationem resarciendi damnum; sed cum hoc discrimine; nam si culpa sit lata, debet totum damnum in solidum resarcire; si verò sit leuis, debet resarcire in parte arbitrio iudicis. vt docent Gloss. *in l. fin. ff. De var. & extraord. cognit.* Bald. *in Cap.* 1. *§. Iudices. num.* 1. *De pace iuram. firm. in vsib. feud.* Alex. *ibid.* Boer. *q.* 153. *num.* 12. Alexan. *in l.* 4. *§. Eum. in fine. ff.* De *dam. infec.* Dec. *in l.* 1. *§. Hæc autem. n.* 3. *ff.* Quod *quisque iur.* Bossius *tract. crimin.* Tit. *De offic ial. corrup. num.* 23. Clarus *lib.* 5. *recep. sent. §. fin. quæst.* 83. ver. *Iudex malè.* Menoch. *lib.* 2. *De arbitr. cent.* 4. *Casu* 339. Rodriquez *tom.* 2. *Quæst. Regular. quæst.* 40. *art.* 2. Suarez de Paz *in Praxi. par.* 1. *tom.* 1. *temp.* 1. *n.* 54. Bobadil. *tom.* 2. *Polit. lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 27. Xammar *De offic. iudic. par.* 1. *quæst.* 17. *num.* 28. Forum enim externum diuersimodè procedit ab interno, Cap. *fin.* 17. *quæst.* 4. ibi *Iure fori, sed non iure poli*, & Cap. *Tua. De sponsalib.* & notat inter cæteros Nauar. *Cap.* 17. *Manual. num.* 177. & ideo non rarò in foro externo præsu-

mitur debitum, quod in foro conſcientiæ non eſt debitum, vt in caſu noſtro, in quo præſumitur, quod debeat iudex reſarcire etiam ex leui culpa, & dicta Inſtit. *De obligat. quæ quaſi ex delicto naſci. init. & leg. fi. ff.* De *var. & extraordin. cognit.*

5 Difficultas autem eſt, an teneatur reſarcire damnum, ſi pars læſa potens appellare, non appellet. Et affirmatiuè reſpondent Bald. cum Innocent. *in leg. Obſeruare. §. Proficiſci. quæſt. 28. ff.* De *offic. Proconſul.* Calcaneus *Conſil. 1.* ver. *Ex quibus omnibus.* Barbatia *Conſil. 12. lib. 4.* Decius *in Cap. Sæpè num. 10.* De *appellat.* Marſil. *Sing. 646.* Angel. *in l. 4. in fine. ff.* De *damno infec.* Alexan. *ibid.* Menoch. *De arbitr. lib. 2. Centur. 4. Caſu 339.* qui loquuntur quò ad forum exterius. Quæ tamen doctrina limitatur à Baldo, Decio, & Menochio, vt locum non habeat, ſi pars læſa expreſsè ratam habuit ſententiam; aut ſi expreſsè renunciauit appellationi, nam tunc non tenetur reſarcire.

6 Verum in foro conſcientiæ cum diſtinctione procedendum eſt. Vel enim pars læſa cognouit iniuſtitiam ſententiæ, & nihilominus ratam habuit, aut renunciauit appellationi, & tunc iudex non tenetur ad damnum reſarciendum, nam per huiuſmodi ratificationem, aut expreſſam renunciationem appellationis cenſetur condonaſſe iudici debitum reſarciendi, & renunciaſſe iuri proprio, quod habebat ad exigendam compenſationem, vnde extinguitur obligatio iudicis. quia ius renunciatum cenſetur extinctum, ita vt non detur amplius regreſſus ad ipſum. *l. Quæritur. §. Si vendita. ff.* De *edilit. edicto.* & *l. Si maritus. §. Si negauerit. ff.* De *adult.* Vnde extincto iure partis læſæ extinguitur etiam obligatio iudicis illius iuris correlatiua. *l. Filio. §. Matri. ff.* De *adimen. legat.*

6 Si verò pars læſa non cognouit propriam læſionem, ſed putauit ſententiam iudicis rectè procedere, non obſtante quod illam ratam habuerit, aut expreſsè renunciauerit appellationi, adhuc tenetur iudex reſarcire damnum, quia per hoc pars læſa non cenſetur renunciare iuri proprio, quod habet ad compenſationem damni; vnde nec extinguitur obligatio iudicis Neque enim quis cenſetur renũciare iuri, quod ignorat ſibi competere. *l. Mater. C.* De *inoffic. teſtam.* & *l. legitimam. ff.* De *petit hæred.* & *l. In repudianda. ff.* De *acquir. hæred.* & notant Bart. *in dict. l. Mater. C. De inoffic. teſtam.* Iaſ. & cœteri *ibidem* Socin. ſen. *Conſil. 214.* ver. *Circa ſecundum. lib. 2.* Curt. Sen. *Conſil. 43.* ver. *Iuramentum.* Crauet. *Conſil. 257. num. 2.* Menoch. *Conſil. 423. num. 50.* Alexan. *Conſil. 193. num. 1. lib. 6.* Neque enim voluntas poteſt ferri in incognitum, & ideo non poteſt velle renunciare iuri, quod ignoratur. Quare renunciatio non trahitur ad incognita. *l. Qui cum tutoribus. ff.* De *tranſact.* & *l. Si de certa. C.* De *tranſact.*

An princeps poſſit legitimare religioſum ad ſuccedendum iure hæreditario. Quæſt. 120.

SVMMA.

1 *Illegitimus legitimatur per profeſſionem in religione approbata.*
1 *Non tamen perfectè, cum remaneat incapax dignitatum.*
2 *An legitimetur in ordine ad ſucceſſionem in bonis paternis.*
2 *Legitimatus per oblationem Curiæ Principis eſt capax ſucceſſionis.*
3 *Legitimatio per profeſſionem in religione non dat ſpecialia priuilegia legitimationis.*
4 *Religioſus cenſetur mortuus, & diminutus capite, & num 8.*
5 *Princeps laicus poteſt legitimare religioſum ad ſuccedendum &c. ſi religio ſit capax ſucceſſionis.*
5 *Monaſterium ſuccedit in iura Monachi.*
6 *Princeps cur poſſit legitimare.*
7 *Actus legitimandi eſt priuilegiatiuus, & fauorabilis, nec requirit ſubiectionem in legitimando.*

7 Legi-

7 *Legitimatio debet acceptari à legitimato.*
8 *Religiosus succedit ab intestato.*
9 *Mors ciuilis quando æquiparetur naturali, & veniat appellatione mortis.*
9 *Fictio non habet locum, nisi in casibus à iure expressis.*

---

1 PER professionem in religione approbata illegitimi censentur legitimari, vt docent Bald. *in l. 1.* ver. *Iuxta hoc quæro. C.* De *Sacrosanct. Eccles.* Guliel. *De Cun. ibid.* Dec. *Authent. Ingressi. C.* De *Sacrosanct. Eccles.* Felin. *in Cap. Ex tua, num.* 3. De *Simonia.* Roman. *Authent. Similiter. n.* 17. *C.* Ad *leg. Falcid.* Alexan. *Consil.* 35. *n.* 14. *vol.* 3. Franciscus De ponte *Consi.* 17. *num.* 13. Ias. *in l. Filiusfamilias. num.* 3. *De liber. & posth.* Paleot. *De nothis, & spur. cap.* 45. & alij, *num. sequenti* citandi. Quia cum in professione persona se dedicet Deo, abstergitur macula illegitimitatis per acquisitionem gradus, in quo constituuntur, qui diuinis obsequijs sunt mancipati. Hæc tamen legitimatio non est perfecta; nam adhuc relinquit inhabiles ad Prælaturas, & dignitates. vt habetur ex Cap. 1. *De filijs presbiterorum.*

2 Et quamuis non pauci doceant, vt Bald. *in l. 1. num.* 3. *in fine. C.* De *Sacrosanct. Eccles.* Felin. *in Cap. Cum deputati. num.* 3. De *iud.* Ias. *in l. Filiusfamilias. num.* 3. *ff.* De *liber. & posth.* Paleot. *De noth. & Spurijs, cap.* 45. *num.* 5. Lamberteng. *De iurepatron. lib.* 1. *par.* 2. *quæst* 2. *art.* 3. & 31. Gregorius Lopez *l.* 12. *tit.* 6. *par.* 1. Marta *De success. tom.* 1. *par.* 1. *quæst.* 18. *art.* 8. *num.* 32. Io. Francis. à Ponte *Consi.* 15. *vol.* 1. Duennas *Reg.* 366. *limit.* 3. alios citans. Quod legitimati per professionem succedere possint in bonis paternis, hoc tamen non admittitur, neque est in vsu. Neque obstat, quod legitimus per oblationem Curiæ Principis terreni legitimetur cũ habilitate ad succedendum in bonis paternis, quia neque talis legitimatio est amplius in vsu, & quando erat in vsu, facultas succedendi in bonis paternis non erat ex vi talis legitimationis, sed ex speciali beneficio Principis in remunerationem talis oblationis.

3 Vnde ex legitimatione per professionem non haberi ius ad succedendum in bonis paternis, docent Palud. in 4. *d. st.* 41. *quæst.* 3. *art.* 2. *n.* 14. D Antonin. 3. *par. tit.* 1. *cap.* 27. *§.* 1. Salzedo *in Practica. cap.* 14. Couaruu. 4. *Decret. par.* 2. *cap.* 8. *§.* 7. *num.* 4. Suarez 3. *par. tom.* 5. *disp.* 50. *sect.* 5. *num.* 16. Sanchez *lib.* 5. *Sum. cap.* 5. *num.* 26. Et ratio est, quia talis legitimatio est quædam generalis legitimatio, & proinde non continet specialia priuilegia legitimationis, & habilitates, quæ indigent speciali forma legitimationis, vt censeantur concessæ, vt constat de habilitate ad dignitates, quæ non conceditur per talem legitimationem Cap. 1. *De Filijs præsbiteror.*

4 Hac autem doctrina supposita difficultas est, an Princeps Laicus possit legitimare religiosum ad effectum succedendi. Et pro parte negatiua facit, quod religiosus est mortuus ciuiliter, & mors ciuilis æquiparatur naturali, & cũ mutet omnino statum, & desinat esse sui iuris, & transferatur in alterius potestatem, censetur capite minutus, vt ait Gloss. *Auth. De monachis. §. Si quis autem.* ver. *Illud.* verbo. *Voluerit.* Innocent. *in Cap. In præsentia. num.* 7. De *prob.* Hostiens. *ibid. num.* 11. Vnde non est capax ciuilis habilitationis, quia se habet tanquam si non esset.

5 Sed tenendum est, quod Princeps laicus possit legitimare Religiosum ad effectum succedendi, si Monasterium sit capax successionis. Ita etiam docet Ripoll. *De regal. cap.* 22. *num.* 75. Dixi, si Monasterium sit capax bonorum. quia cum profitens se tradat in potestatem religionis, & in ipsam transferat omnia iura, ita vt Monasterium succedat in iura profitentis, & quicquid Monachus acquirit, Monasterio acquirat, *§. Si qua mulier.* Authent. De *Sanctis. Episcop.* & *§. Illud quoque.* Authent. De *monach.* & Authent. *Ingressi. C.* De *Sacrosanctis Eccles.* & Cap. *Si qua mulier.* & Cap. *Quia ingredientibus.* 19. *quæst.* 3. Si Mona-

nasterium non esset capax successionis, nec etiam esset capax Religiosus.

6 Ratio autem est, quia stante capacitate Religiosi ad successionem, quē habet ratione religionis, est etiam capax, vt ab ipso auferatur impedimentum, quod impedit successionem, atque adeo quod legitimetur ad effectum succedendi. Cum enim princeps habeat facultatem legitimandi ratione supremi dominij, & vniuersalis, per quod potest disponere de bonis laicorum saluo ipsorũ particulari dominio, atque adeo præscribere regulas successionum, & translationum eorundem bonorum *Tit.toto.* Authen. *Quibus modis Natur. effic. legit.* & Cap. *Per venerabilem.* Qui *filij sunt legitimi* Bald. *in l. Cum filios. ff.* De *nullit. testam.* Alexan. *Consil.*138. *num.*1. *lib.* 1. & *Consil.*70. *num.*5. *lib.*6. Dec. *Consil.*392. *num.*4. *lib.* 3. Paris. *Consil.*1. *num.*2. *lib.*2. poterit ita disponere, vt etiam religiosus illegitimus succedere possit, non secus ac si esset legitimus; sicut etiam potest disponere de cœteris, & quod potest concedere laicis, poterit etiam cōcedere religioso, cum impotentia concedendi solum oriatur vel ex defectu potestatis in concedente, vel ex incapacitate rei concessæ in concessionario.

7 Neque obstat, quod religiosus nō sit subditus principis laici, & quod non possit princeps exercere iurisdictionem circa religiosum. Nam legitimare importat tantum iurisdictionem priuilegiatiuam, non autem quæ exigat subiectionem in legitimato. nam legitimatio est priuilegium Principis, & beneficium ipsius, vt inquit Io. Garzias *De nobilit. Hisp. Gloss.* 21. *init.* Est enim legitimatio actus fauorabilis, vt docent Gloss. *in Authent. Licet. C.* De *natural. liber.* Osascus *Decis.*119. *num.*1. & 6. Garzias *in Repet. l. Gallus.* §. *Et quid si tantum. num.* 281. De *liber. & posth.* & non sortitur suum effectum, nisi acceptetur, & rata habeatur à legitimato per ea, quæ tradit Aret. *in l. Qui absenti. ff.* De *acquir. poss.* Curt. Sen. *Consil.* 4. *in fine.* Et ideo non arguit subiectionem in legitimato, sed tantum acceptationem fauoris.

8 Et ad id, quod in oppositum affertur respond. Religiosum non esse mortuum ciuiliter, quasi in ipso extinguantur omnia iura ciuilia, sed adhuc retinere illa omnia, quorum religio est capax, & solum transfert in Monasterium, vt constat ex dictis *num.*5. Vnde succedit ab intestato, non secus ac si non esset ingressus religionem *l. Deo nobis.* §. *Hoc etiā C.* De *Episcop. & Cler.* vbi Bart. & docent communiter; sed solum esse mortuum sæculo quò ad contemptum rerum mūdanarum.

9 Neq. mors ciuilis æquiparatur naturali; imo neq. venit appellatione mortis, nisi in casibus à iure expressis, vt tradunt Gloss. *in Cap. Placuit. verbo.* Mortuus. 16. *quæst.* 1. & *in Cap. Susceptū. ver. Non morte.* De *rescript. in* 6. Ancharan. *Consil.*438. *num.* 8. Alexan. *Consil.* 139. *num.*4. ver. *Secundo quia, lib.*2. Felin. *in Cap. In præsentia. num.*55. *De probat.* Boer. *Decis.*223. *num.* 6. Natta *Consil.* 282. *n.*8. ver. *Vel secundo potest.* Mench. *De success. creat. lib.*3. §.21. *num.*172. Surdus *Consil.*90. *num.*23. & 24. Tusch. *Littera M. Conclus.*393, *num.*1. & *sequent.* Calderin. *Consil.* 36. *in fine. seu.* 3. *De rescrip.* Pacian. *Consil.*19. *num.*10. *lib.* 1. Plaza *in Epitome Delictor. lib.*1. *Cap.* 23. *num.* 11. *ver. De morte ciuili.* Fusar. *De substit. quæst.*430. *num.*15. Riccius *collectan.*531. Acacius *De priuileg. parent. Priuileg.* 1. *cap.*9. *num.* 14. Ferdinan. Vasquez *in controuer. vsu frequent. lib.*2. *cap.*27. *n.*15. Rota *Decis.* 543. *num.* 1. *par.* 2. *Recentior.* & latè Castil. *tom.*1. *controuer.* De *Vsufructu cap.* 64. & habetur ex *l. Statius Florus.* §. *Cornelio. ff.* De *iure fisci.* Cum enim mors ciuilis sit quædam fictio mortis, non vera mors, non habet locū, nisi quando ius decernit huiusmodi fictionē. Est enim fictio prouisio legis assumentis falsum pro vero, vt tradunt cōmuniter Doctores Bar. *in l. Si is, qui pro emptore. n.*21. *ff.* De *vsucap.* Ias. *ibid. n.*168. Curt. iun. *Consil.*4. *n.*15. Alciat. *par.*1. *De præsump. in prælud. n.*2. Beroius *in Cap. At si Clerici. num.*110. De *iudic.* Et ideo non potest habere locum, nisi vbi lex dispon t.

An

An Clericus, cui est concessum patrimonium sub conditione, quod solum censeatur concessum, si sacros ordines susceperit, possit ordinari. Quæst. 121.

S V M M A.

1 *Patrimonium ordinandorum debet verè ab ipsis obtineri.*
1 *Conditio casualis impedit ortum obligationis.*
2 *Patrimonium concessum sub conditione,* Si ordinetur, *est sufficiens pro ordinatione.*
2 *Potest quis ordinari ad titulum beneficij, etiamsi non sit percepturus fructus, nisi fiat præsbiter.*
3 *Obtento fine legis censetur lex seruata.*
3 *Finis Tridentini, ob quem requirit patrimonium, aut beneficium, &c. in ordinandis.*
4 *Patrimonium sub conditione,* Si ordinetur, *excludit transgressionem Decreti Tridentini.*
5 *Purificatio conditionis facit, vt actus perinde se habeat, ac si purus ab initio fuisset.*
6 *Episcopus potest ordinare habentem patrimonium sub conditione,* Si ordinetur.
6 *Quando conditio est casualis respicitur tempus contractus, non tempus conditionis.*

1 Pars negatiua videtur colligi ex Concil. Trident. *Sess.* 21. *cap.* 2. De *reformat.* vbi præcipit, quod non possit quis ordinari ad titulum patrimonij, nisi verè illud possideat. ibi *Patrimonium verò, vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicauerit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum, eoque prius perspecto, patrimonium illud, vel pensionem verè ab eis obtineri.* Patrimonium autem concessum sub conditione nondum existente, verè non obtinetur ab ordinando, quia conditio casualis, qualis est præsens, vtpote dependens ex futuro euentu casuali, impedit, ne obligatio oriatur patrimonium tradendi. *l. Cedere diem. ff.* De *verbor. significat.* vbi Gloss. *verbo. Pendente.* & *l. Non omnis. ff. Si cert. pet.* & cõmuniter DD. *in l. Item quia. §. fin. ff.* De *pactis* Gloss. *verbo. Alij.* Bald. *num.* 2. *in* 2. *lect.* Angel. *num.* 5. Mantica *de Tacit. & ambig. lib.* 14. *tit.* 41. *num.* 1. Rota *Decis.* 557. *num.* 3. *par.* 3. *Recent.*

2 Hoc tamen non obstante tenendum est, quod possit ordinari ad titulum Patrimonij concessi sub conditione, quod suscipiat sacros ordines. Et hoc est conforme doctrinæ illorum, qui docent, quod potest quis ad titulum beneficij promoueri ad Subdiaconatum, & Diaconatum, etiamsi non lucretur fructus, nisi post susceptum præsbiteratum, vt tradunt Garzias *par.* 2. *de benef. cap.* 5. *n.* 110. Vulpes *in Praxi fori Eccles. cap.* 8. *num.* 11. Barbosa *par.* 2. *De potest. Episcopi alleg.* 19. *num.* 29. Armendar. *in Addit. Recopil. leg.* Nauar. *lib.* 2. *tit.* 8. *l.* 1. *De patrim. Cler. num.* 11. nam cum fundus patrimonij non requiratur, nisi propter fructum, idem est in hoc casu, quod fructus non sint habendi, nisi sub conditione futura, & quod sub eadem conditione sit habendus fundus.

3 Ratio autem est, quia, quando obtinetur finis intentus à lege, censetur lex obseruari, cum magis sit attendenda mens legis, quàm ipsa verba. *l. Scire leges. ff.* De *legib.* & *l. Non aliter. ff.* De *legatis.* 3. & *l. Nominis, & rei. §. Verbum ex legibus. ff.* De *verbor. significat.* Lex namque præscribit, quod mandat, vt assignet medium pro obtinendo fine à se intento; & ideo quoties finis obtinetur, censetur adimpleta lex in exequutione medij præscripti. Ex concessione autem patrimonij sub conditione, quod solum valeat, si concessionarius suscipiat ordines sacros, habetur finis legis Tridentini. Nam Concilium ideo requirit, quod ordinandus habeat patrimonium,

aut

aut beneficium, vt vitetur, ne *Qui diuino ministerio adscripti sunt, cum ordinis dedecore mendicent, aut sordidum aliquem quæstum exerceant*, vt habetur ex proemio legis, ex quo desumitur causa finalis, & mens legis. Cap. *Ex multa*. §. *Requisiuisti*. De *voto*. ergo dicta concessio sicut est sufficiens ad obtinendum finem legis, ita etiam ad obseruantiam ipsius.

4 Quod amplius confir. Talis concessio patrimonij conditionata facit, vt necessariò excludatur transgressio legis, ergo est etiam sufficiens, vt ordinatio fiat secundum præscriptionem ipsius. Anteced. patet, nam si facta huiusmodi concessione concessionarius non ordinatur, non violatur lex, cum non fiat aliquid contra præscriptum ipsius. Si verò ordinatur, iam valet concessio patrimonij, & sortitur suum effectum, quia purificatur conditio. *l. Si quis sub conditione*. *ff.* Si quis omissa causa. & *l. Cedere diem*. *ff.* De *verbor. significat*. & *l. Si quis fundum*. *ff.* De *contraben. empt.* Vnde semper in euentum ordinationis est certa pronisio de debito patrimonio iuxta dispositionem Tridentini.

5 Neque obstat, quod pro parte negatiua allatum est *num.* 1. nã Resp. quod habens patrimonium sibi concessum sub conditione, *si ordinabitur*, verè illud obtinet, quando ordinatur; quia tunc purificatur conditio, quæ facit, vt concessio patrimonij perinde se habeat, ac si ab initio pura, & absoluta fuisset. *l. fin.* §. 1. *ff.* De *vulg. substit.* vbi Angel. & Alexan. & *l. Si pupillus*. *ff.* De *condit. instit.* & *l. fin.* §. *Cum mihi*. ver. *Sed rursus*. *ff.* De *verbor. obligat.* vbi Aretin. & *l. Sed si de sua*. §. *fin. ff.* De *acquir. hered.* Vnde seruatur præscriptio Concilij Tridentini, quod qui ordinatur verè obtineat patrimonium.

6 Ex quibus deducitur, quod non solum Clericus potest in foro conscientiæ accedere ad suscipiendos ordines cũ patrimonio sub dicta cõditione sibi concesso; sed etiam, quod in foro fori possit Episcopus ipsum admittere ad ordinationes, dummodo illi constet, quod concessio Patrimonij sit vera, & realis, & implenda posita conditione ordinationis. Nam, quando conditio est casualis, vt est, de qua loquimur, respicitur tempus contractus, non autem tempus, in quo impletur conditio, quia conditio retrotrahitur, & ex tunc censetur extitisse. *l. Si filiusfamilias*. *ff.* De *verbor. obligat.* vbi Bart. & alij. & *l.* 2. §. *Ea quoque*. *ff.* De *collat. bonor.* & *l. fin.* *ff.* De *stipulat. seruor.* & *l. Quæ legata*. *ff.* De *reg. iur.* & tradunt Dec. *ibid.* & in *l. Qui balneum*. & in *l. Qui potior*. *ff.* Qui *potior. in pign. bab.* Ias. *in l. Si is, qui pro emptore*. *ff.* De *vsucap.* Asinius. *tract. De exequut.* §. 7. *cap.* 93. Bald. *in l.* 1. *in fine*. C. De *nundinis*. Aret. in *l. Hæres quandoque*. *in fine*. *ff.* De *acquiren. hered.* Negusant. *De pignorib. memb.* 1. *par.* 5. *num.* 14. Tiraquel. *De retract. lignag.* §. 1. *Gloss.* 10. *num.* 72. Leand. Calcagnet. *tract. De condit. par.* 2. *cap.* 1. *quæst.* 106. alios citans. Lasarte. *De decim. vendit. cap.* 3. *num.* 10. Gironda *De gabel. par.* 6. *num.* 5. Guttierez *item De gabel. lib.* 7. *quæst.* 122. Et ideo res eodem pacto se habet, ac si ab initio patrimonium fuisset absolutum, & purum.

An ingrediens vespere annum requisitum ad aliquem ordinem sacrum, possit mane eiusdem diei illum ordinem suscipere. Quæst. 122.

S V M M A.

1 *Annus determinatus pro ordinibus sufficit inchoatus.*
2 *Praxis ita interpratatur legem fundata in iure communi, & in dispositione Tridentini.*
3 *Ingressus aliquem annum peruenit ad ipsum, nec est ante illum.*
4 *Ingrediens vespere annum requisitum potest mane antecedenti ordinari secundum aliquos.*
4 *Modica non sunt in consideratione.*
5 *Ingrediens vespere annum requisitum non potest mane antecedenti ordinari.*

6 *Annus*

6 *Annus præcedens est secundum omnes suas partes ante subsequentem, & qui est in aliqua parte illius, est ante annum subsequentem.*

7 *Tempus determinatum à lege computatur de momento in momentum.*

---

1 SVfficere annum inchoatum, quod iuxta dispositionem Concilij Tridentini requiritur pro suscipiendo aliquo ordine sacro, docent cōmuniter Nauar. *in Manuali Cap.*25. *num.* 116. Gutierez *lib.*1. *Quæst. Canon. cap.*26. *num.* 8. Henriquez *lib.*10. *Sum. cap.* 19. §. 2. Garzias *par.*7. *De benefic. cap.* 4. *num.*21. Rodriquez *tom.*3. *Quæst. Regul. quæst.*23. *art.* 6. Maiolus De *irregularit. lib.* 1. *capit.* 3. *num.* 8. Coninch. De *Sacram. disp.* 20. *num.*102. Miranda *tom.*1. *Manual. quæst.* 39. *art.* 2. Sayr. *lib.* 4. *Clau. Reg. cap.* 14. *num.*4. Ledesma *par.* 1. *Sum. tract.* De *Sacram. Ordin. cap.* 7. Auila De *censur. par.*3. *disp.*5. *dub.* 7. §. *Notandum vndecimò*. Leo *par.* 1. *Thesauri Fori Eccles. Cap.*4. *num.*31. Campanil. *in Diuersor. iur.* Rubr. 7. *cap.* 3. Bonacina *disp.*8. *De Sacram. quæst. vn. pun.*5. *num.*14. Acunha *in Cap. Nemo. num.* 1. *Dict.* 78. Barbosa De *potest. Episcopi par.*2. *alleg.* 16. *num.* 1. & *lib.*1. *De iure Ecclesiast. cap.*33. *num.*88. & *cap.*37. *num.* 3. Spinus *in Speculo test. Gloss.*3. *Tit. De Capel. num.* 37. Lopez *par.*2. *Instruct. cap.*33. Salzedo *Ad Practicam Diaz. Cap.*26. §. *Ante legitimam ætatem*. Diana *par.* 2. *tract.* 16. *Resol.* 27. Vulpes. *in Praxi Fori Eccles. cap.*7. *num.*3. & *cap.*8. *num.*4. Sanchez *lib.* 7. *Consil. Moral. cap.* 1. *dub.* 33. *num.* 4. Gaspar Hurtad. De *Sacram. Ordin. difficul.*21. *ver. Sed quamuis. in fine*. Marchin. *tract.* 1. *De Sacram. Ordin. par.*5. *cap.*2. Villalobos *par.*1. *Sum. tract.* 11. *difficul.* 11. *num.* 2. Reginal. *in Praxi Fori pœnit. lib.*30. *tract.* 3. *num.*166. Hieron. Rodriquez *in Compen. Quæst. Regular. Resol.*106. *num.*9. Et ita declarasse S. Congregationem, refert Gallemart. *ad Concil. Tridentin. sess.* 23. *Cap.*12. *De reformat.*

2 Et hoc constat ex praxi communi, & obseruantia subsequuta, quæ optimè interpretatur legem. *l. Si de interpretatione. ff.* De *legibus*. & *l. Si hæres. ff.* De *act. empt.* & Cap. *Cum venissent*. *De instit.* & Cap. *Cum dilectus*. De *consuetudine*. Hæc autem obseruantia subsequuta habet fundamentum primo in iure antiquo, nam secundum ipsum sufficiebat, quod annus assignatus pro aliquo ordine esset incœptus. ex Clement. *Generalem*. De *ætat. & qualit. ordin.* Vnde cum sit vitanda correctio iuris, quantum fieri potest, dicendum est, quod Tridentinum debeat accipi de anno incœpto assignato pro quolibet ordine. Secundo in dispositione Concilij Trident. nam *sess.*24. *Cap.*12. *De reformatione* decernit, eum posse esse Curatum, qui attingit annum vigesimum quintum, ergo etiam potest fieri Sacerdos, quia Curatus debet esse Sacerdos.

3 Fundatur etiam in iure communi. nam qui est ingressus aliquem determinatum annum, dicitur peruenisse ad ipsum. *l. Qui filium*. §. *Fabius Antonius*. *ff.* Ad *Senatusconsul.* Et obseruat Corneus *Consil.*213. *num.*7. *vol.* 1. Gutierez *lib.*1. *quæst. canon. cap.* 26. *num.* 10. Sanchez *citat.* Qui autem peruenit ad aliquem annum, non est ante illum annum, & sic verificatur dispositio Tridẽtini, quod ingressus annum vigesimum secundum non suscipiat Subdiaconatum ante annum vigesimum secundum. Neque de hoc est aliqua difficultas. solum dubitatur, an qui vespere ingreditur annum assignatum pro aliquo ordine suscipiendo, possit mane præcedenti illum suscipere?

4 Et affirmatiuè respondet Ledesma. *par.* 1. *Sum. tract.* *De Sacramento ordin. cap.* 7. & hanc opinionem non minus probabilem, quàm oppositam existimat Diana *par.*2. *tract.*16. *Resol.* 27. ver. *Hæc sententia*. Quia cum parum distet, non censetur distare, cum modica non veniant in consideratione. *l. Quamuis. ff.*

De condit. & demonstrat. & Cap. Coram dilecto. De offic. Delegati.

5 Sed hæc opinio omni probabilitate caret; & ideo oppositum tradunt Villalobos par. 1. Sum. tract. 2. dub. 11. num. 2. Pontius lib. 7. de Matrim. cap. 65. num. 1. Sanchez lib 7. Consil. moral. cap. 1. dub. 23. num. 6. Didacus De Narbona in Annalib. iur. anno 22. quæst. 1. num. 10. Quæ sententia mihi prorsus certa videtur.

6 Ratio autem est, quia annus v. g. vigesimus secundus debet diuidi ab anno vigesimo primo, cum sint anni distincti, & facientes numerum, & proinde debet assignari aliquis terminus, in quo diuidantur. ita vt totum tempus, quod est ante hunc terminum, sit de anno vigesimo primo, & quod subsequitur, sit de anno vigesimo secundo. Ex hoc autem fit, quod qui est in tempore antecedente dictum terminum, sit ante annum vigesimum secundum, quia nondum peruenit ad terminum anni vigesimi primi, nec ingressus est annum vigesimum secundum. ergo qui solum vespere peruenit ad terminum anni vigesimi primi, & ingreditur annum vigesimum secundum; & mane antecedenti ordinatur, suscipit ordinem contra dispositionem Concilij Tridentini, quia suscipit ante annum præscriptum pro illo ordine, ita vt nullo pacto verificari possit, quod non susceperit ante annum, quem vespere ingreditur, cum adhuc ducat annum antecedentem, nec posset verificari, quod annus præcedens non sit secundũ omnes suas partes ante annum subsequentem. Quia quando sumus in successiuis, & attenditur ipsa successio, assignato subsequenti, non potest pro ipso substitui antecedens, sed debet excludi secundum se totum, cum secundum se totum segregetur à subsequenti. Et hæc ratio est adeo euidens, vt non possit in dubium reuocari.

7 Hinc in iure statuitur, quod quotiescunque à lege definitur certum, & determinatum tempus, debeat computari de momento ad momentum, vt expressè habetur in l. Denique Diuus. S. Minorum. ff. De minoribus. & notant alijs relatis Gomez ad leg. 70. Tauri. num. 25. Lamberteng. De iurepatronali lib. 2. par. 2. quæst. 1. art. 14. Vnde opposita sententia est contra expressam determinationem iuris, & corruit fundamentum ipsius; nam, quando terminus temporis assignatur à iure, non habet locum, quod Parum distans nõ censeatur distare, quia tempus debet computari de momento ad momentum.

An Monitorium pro reuelando, an aliquid sit factum, afficiat non reuelantes, si iustè factum sit, quod prætenditur reuelari. Quæst. 123.

SVMMA.

1 Monitorium non obligat ad reuelandum, quando non est iniustum, quod esset reuelandum.

2 Monitorium ad reuelandum est in fauorem iustitiæ, & iustificationem supponit.

2 Excommunicatio non potest poni, nisi ob peccatum mortale.

2 Monitoria ad reuelandum nonnisi ex graui causa concedenda.

3 Cognitio probabilis de iustitia negotij an impediat obligationem monitorij ad reuelandum.

3 Possumus sequi opinionem minus probabilem relicta probabiliori.

3 Adhibenda est interpratatio in dubijs exclusiua delicti.

4 An si pars contra quã latum est monitorium, asserat se nihil iniustè egisse, possit conscius negocij non reuelare.

1 QVod non afficiat, & proinde quod scientes, esse factum, non teneantur reuelare, deducitur ex cõmuni sententia, quam tradunt Gab. in

in 4.*dist*.35.*quæst*.3.*art*.3.*dub*.3.Angelus *verbo*, Furtum.*num*.41.Syluester *num*.19. & *verbo*, Excõmunicatio 2.*num*.4.Nauar *in Manuali cap*. 17. *num*.14. Sotus *lib*. 5. *De iust*.& *iure*.*quæst*.3.*ar*.3.*ad* 1. Medina C. *De reb. restituen. quæst*. 11. *dub*. 2. Aragon. 2.2.*quæst*.62.*art*. 2. *in resp*.*ad* 2.*dub*.9.& *quæst*.66.*ar*.5.*dub*.*vlt*. Salon. *ibid*. *Controuer*.2.*Conclus*.2.Petrus Nauar. *lib*. 2. *De restit*.*cap*.4.*num*. 226. & *lib*.3. *cap*.1. *num*.402.Corduba *quæst*.3.*Sum*.& *in quæstion*. *lib*.1.*quæst*.43.*dub*.2. & *quæst*. 64. *Casu* 4. Lopez *par*. 2. *instrut*. *cap*. 2. Angles *in Florib*. *par*. 2. *tract*. *De restit*. *Quæst*. *Quis sit liber à restit*.*dub*.14.Tolet. *lib*.5.*cap*.27. Sayr. *lib*.9. *Clauis Reg*. *cap*. 14.*num*. 13. Azor. 3.*par*.*lib*. 1. *cap*.15. Lessius *lib*. 2. *De iust*. & *iure*. *cap*.12. *dub*. 10.*num*.6.Suarez *De censur*.*disp*.20.*sect*.3. *num*.19. Vasquez *opus*. *De rest*. *cap*.5. §.1. *dub*.9.*num*.55. Lazar. *De monit*.*sect*.2. *quæst*.8. & 9.Filliuc. *tract*.14.*cap*.1.*quæst*. 9.*num*.40. Bonac. *tom*.1. *disp*.6. *de oblig*. *denunciat*. *punct*. 1. §.6. *num*. 3.Xammar *De offic*. *iud*. *par*.8.*quæst*.8. *num*.37. Raynaud. *De monit*. *par*.1. *cap*.3. *quæst*.13.

2 Ratio autem est; quia monitorium ad reuelandum est ordinatum pro veritate manifestanda in fauorem iustitiæ, & proinde supponit læsionem iustitiæ, quæ sit grauis, quia excommunicatio non potest poni, vbi non est peccatum mortale. Cap. *Episcopi*. Cap. *Nemo*. & Cap. *Nullus* 11. *quæst*. 3. & Monitoria in ordine ad reuelandum non sunt concedenda ex decreto Trident. *Sess*.25.*cap*.3. *De reformat*. nisi ex graui causa, & maturè discussa, ergo quando pars, ad cuius instantiam conceduntur, non est læsa, quia iustè factum est, quod prætendit iniquè factum, tale monitorium non habet vim, tum quia deficit debita materia, cum non sit aliquid iniquè factum; tum quia deficit etiam intentio iudicis, nam cum iudex debeat habere suam intentionem conformem legibus, secundum quas debet in actibus iudicialibus procedere, non censetur concedere monitoria, quando iustitia non est læsa, nec habere intentionem ligandi per ipsa, nisi in ordine ad conseruandam iustitiam. Et ideo non ligat non reuelantes, quia in tantum obligantur reuelare, in quantũ esset iniustum, quod prætenditur reuelari.

3 Sed difficultas est, quæ cognitio iustitiæ sit necessaria, vt quis non teneatur reuelare. Resp. non requiri certam cognitionem iustitiæ causæ, quæ prætenditur iniusta, sed sufficere probabilẽ, vt docent Nauar. *Consil*. 34. *De sentent*. *Excommunicat*. *num*.3. Raynaud. *De monit*.*par*.1. *cap*.3.*quæst*.13. quamuis etiam sit magis probabile, quod causa iniusta sit, nam stante opinione etiã minus probabili in fauorem illius, qui prætenditur deliquisse, potest conscius iudicare, quod nõ deliquerit, atq. adeo se non teneri ad reuelandum. Quia cum liceat sequi opinionem minus probabilem relicta probabiliori, vt docent Medina 1.2.*quæst*.19.*ar*.3. Lorca *disp*.39. *de Actibus human*. *memb*. 1. Montesin. *Disp*.29. *quæst*. 5. Vuigers *ar*. 6. *dub*. 1. *conclus*. 4. Corneius *tract*. 8. *disp*.3. *dub*.6. Malder. *quæst*. 19. *ar*.5. *disp*. 86. *asser*. 3. Aragon. 2.2.*quæst*.63.*ar*.4. Bannes *quæst*.10.*ar*.1. Gutieres *lib*.1.*quæst*. *canon*. *cap*.13.*n*.23. Pontius *lib*.10. *de Matrim*.*cap*.15.*num*.4. Io. Sandhez *in Select*. *De Sacramen*.*disp*. 42. *num*.12. Garzias *De benef*. *par*. 11. *num*.361. vt alijs pluribus relatis ostendi *in Decis*.*moralib*.*Decis*.5.*num*.3.& *sequen*. Præsumendum est, quod pars, contra quam promulgatum est monitorium, sequuta sit opinionem minus probabilẽ, atq. adeo, quod non peccauerit. Quia quando actus potest continere delictum, & non continere, adhibenda est interpretatio, quæ excludat delictum. *l*. *Merito*.*ff*. Pro *socio*. & *l*.*Prætor*. §. *Docere*.*ff*. *De vi bonor*. *rapt*. & Cap. *Estote*. De *reg*. *iur*. & notant Abbas *in Cap*. *Cum tu*. *De testib*. Alexan. *Consil*.127.*num*.12.*lib*.4. Mascar. *De probat*. *Conclus*.496. Tusch. *Littera* D. *Conclus*.165. Menoch. *lib*. 5. *præsum*. 161. *num*.26. Farinac. *in Praxi*. *par*.3. *quæst*.85. *num*.1.& *sequent*. Natta *Consil*.549.*n*.11.

4 Rursus dubitari potest, quid dicendum sit, si conscius negocij nesciat, an sit iustè, an iniustè factum, sed solum pars habens interesse testetur, se iure pro-

processisse, & nihil contra ius tertij fecisse. Resp. Considerandum esse qualitatem personæ, quæ si talis sit, vt ipsi adhibenda sit fides, poterit conscius negotij ipsi fidem præstare, & non reuelari, vt docent Graf. *par.* 1. *Decis. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 12. Lazarius *De monit. sect.* 2. *quæst.* 9. Filiuc. *tract.* 14. *c p.* 1. *num.* 15. Rodriquez *par.* 1. *Sum. Cap.* 79. *num.* 11. Nauar. *Cap.* 27. *Manual. num.* 114. & *cap.* 25. *n.* 46. Lopez *in Instruct. Negociant. lib.* 2. *cap.* 25. Corduba *in Sum. quæst.* 181 Bonac. *tom.* 1. *disp.* 6. *De obligat. denunciat. punct.* 1. §. 6. *num.* 8. Quia, quando persona est timoratæ conscientiæ, & fide digna, potest ipsi fides adhiberi, & iuxta fidem adhibitam formari prudens iudicium, quod non teneatur reuelare. Quod tamen limitari debet, vt locum non habeat, si negotium esset talis condition's, vt non posset ipse iudicare, an iustè processerit, an non. nam tunc licet aliàs esset fide dignus, non posset ipsi adhiberi fides, nisi testaretur, se peritos consuluisse, & ita eos censuisse.

An, qui læsit famam alterius, satisfaciat, si asserat, se habere bonam opinionem de eo, quem læsit, & quod dixit ex alieno dicto protulisse. Quæst. 124.

SVMMA.

1 *Non restituitur fama asserēdo quod obiecta contra ipsam fuerint ex alieno dicto.*
1 *Restitutio famæ debet esse ad æqualitatem.*
2 *Resoluens detractionem in alienum dictum nō abolet prauā opinionē ex detractione.*
3 *Infert nouam læsionem bonæ opinionis.*
3 *Tenetur eodem crimine, & pœna cum auctore principali.*
4 *Deducit ad effectum alienum delictum.*
4 *Habetur pro auctore detractionis.*

1 NEgatiuè respondendum est. Quia restitutio famæ debet esse ad æqualitatem, cum sit actus iustitiæ commutatiuæ, quæ requirit æqualitatem iuxta regulam desumptam ex D. Th. 2. 2 *quæst.* 62. *art.* 3. & 4. quam tradunt communiter Ledesma 2. *par.* 4. *quæst.* 18. *ar.* 3. & 4. Sotus *lib.* 4. *De iust. & iure. quæst.* 6 *ar.* 4. & 5. Medina *lib.* 1 *Sum. Cap.* 14. §. 23. Nauar. *Cap.* 17. *Manual. num.* 27. Aragon. 2. 2. *quæst.* 62. *ar.* 3. & 4. Salon. *ibid.* Valent. *tom.* 3. *disp.* 5. *quæst.* 6. *punct.* 6.

2 In hac autem restitutione famæ non seruatur æqualitas, quia non aboletur opinio praua concepta ex detractione; quamuis enim detractor dicat, quod habeat bonā opinionē de eo, cui detraxit cū tamen addat, quod audierit ex alijs, quod contra eius famam dixit, praua opinio generata adhuc habet fundamētum in alieno dicto, & proinde non abolentur, vt esset necessarium pro restitutione famæ ad æqualitatem.

3 Imò hic modus restituendi famam continet nouam læsionem bonæ opinionis, quatenus fundat detractionem in alienis dictis, & ipsam publicat tanquam ab alio proueniētē. Et proinde intēdens satisfacere in ipso actu satisfactionis assimilatur ei, qui inuento libello famoso ab alio composito, ipsum publicat, & proinde tenetur eodem crimine, & subiacet eidem pœnæ iuxta. *l. Lex Cornelia.* §. *Si quis librum, & §. sequenti. ff.* De *famos. libel.* & *l. Vnica. C.* De *famos. libel.* & notant Menoch. *lib.* 2. *De arbitr. Casu* 263. *num.* 38. Schneideuuin. §. *Iniuria autem.* Instit. *De iniur.* Happrecht. *ibid. num.* 169 Gilhausen. *tract.* De *iniur. & famos. libel.* §. 12. *num.* 6.

4 Si enim satisfaciens non diceret, se id, quod contra famam alienam protulit, ex alijs audiuisse, aliorum dictum non læderet famam, cum non fuerit euulgatum: vnde id dicens in actu satisfactionis, alienum delictum ad effectum perducit, & ad publicam notitiam cum graui detrimento famæ proximi, & ideo ipse censetur auctor talis infamiæ. *l. Vnica. C.* De *famos. libel.* & Cap. *Qui in alterius.* 5. *quæst.* 1.

An subsistat statutum cuiusdam religiosis, quod electio Magistri Nouitiorum fiat à Capitulo Monasterij ex duobus, vel tribus nominatis à Generali. Quæst. 125.

S V M M A.

1 *Electio debet esse omnino libera.*
1 *Electio ad duos, vel tres coarctata est nulla.*
2 *Quando talis coarctatio non priuet debita libertate.*
3 *Statutum, quod pro electione Magistri Nouitiorum duo, aut tres proponantur à Generali, cur valeat.*
3 *Electio potest coarctari ad certum genus personarum.*
4 *Abbas potest eligi de certo Monasterio.*
5 *Coarctatio ad genus personarum iuuat electionem.*
5 *Quando duo, vel tres proponuntur non læditur libertas electionis, si etiam alij possint eligi.*
6 *Si alius eligibilis eligatur, tenetur superior ratam habere electionem.*
7 *Si electores debeant vti certis determinatis schedulis, & hæ tradantur pro duobus, aut tribus nominatis, non valet electio.*
8 *Possunt electores vti alijs schedulis à determinatis.*
8 *Præcepto vtcunque coarctatiuo electionis non tenentur subditi obedire,*
8 *Obligatio specialis amittit vim, quando fit contraria iuri communi.*

1 Quia electio debet esse omnino libera, vt statuitur in Cap. *Ad fidem.* 23. *quæst.* 5. & Cap. *Vbi periculum.* §. *Cæterùm. init.* De *Elect. in* 6. & Cap. *Cum terra.* De *elect.* Electio autem coarctata ad duas, vel tres personas non est libera, quia ligatur libertas electoris, vt non possit eligere personas non nominatas, ideo talem electionem esse nullam, docent Abbas *in dictum Cap. Cū terra. num.* 4. De *elect.* vbi etiam cœteri Doctores, & *& in Cap. Vbi periculum. eodem Tit. in* 6. Rodriquez *tom.* 2. *quæst. Regular. quæst.* 52. *ar.* 11. alter Rodriquez *in Compend. Quæst Regular. Resol.* 58. *n.* 10. Miranda *tom.* 2. *Manual. quæst.* 23. *ar.* 22. *Conclus.* 3. Sigismundus à Bononia. *De elect. dub.* 52. *num.* 5. Castelin. *De elect. Cap.* 12. *difficul.* 2. *num.* 27. Megala *par.* 2. *Prompt. verbo.* Electio. *num.* 3. Lauor. *in Varijs Lucubrat. tit.* 4. *cap.* 21. *num.* 16. Peirin. *De subdito religioso. quæst.* 1. *cap.* 31. §. 8. ver. Dico *secundo.* & *De priuileg. in Addit. ad Constit. Clemen. VIII. cap.* 9. *num.* 51. Bordon. *in Consil. Regular. Resol.* 26. *num.* 26. Samuel. *De elect. tract.* 2. *controuer.* 4. *num.* 11.

2 Hoc tamen non obstante Lezana *tom.* 1. *Quæst.* Regular. *cap.* 15. *num* 21. asserit, se nō audere improbare consuetudinem, quod quando facienda est aliqua electio, duo, vel tres ex dignioribus proponantur, quia cum secundum ius electio debeat fieri de dignioribus, non priuatur debita libertate, si duo, vel tres digniores nominentur, nec cœteris fit iniuria.

3 Quicquid tamen sit, ex alio capite dictum statutum subsistit; Nempè quia apud dictam Religionem non est quisq. habilis pro munere Magistri Nouitiorū, sed ij solum, qui in Capitulo Generali à Definitorio pro hoc munere habiles iudicati fuerint, quorum habilitatio, quia non publicatur, sed tantum remanet catalogus apud Generalem, ideo, cùm opus est, ab ipso duo, vel tres ex habilitatis proponūtur, quod est coarctare solum electiones ad certum genus personarum, nempe ad habilitatos pro huiusmodi munere. Hoc autem non derogat libertati electionis, vt tradunt communiter Panorm. *in Cap. Licet. num.* 12. & *in Cap. Cum terra. n.* 3. De *elect.* Ancharan. *ibid. n.* 2. Calderin. *in Cap. Cū in iure. num.* 9. De *elect.* Præposit. *in Cap. Cū locū. n.* 8. De *sponsalib.* Dec. *in Cap. Cū licet. num.* 46. De *elect.* Biax. *par.* 1. *Direct. elect. cap.* 6. Tabiena *verbo,* Electio. 1. *num.* 23. Syluester *verbo item.* Electio. 1. *quæst.* 23. Cuch. *lib.* 4. *Instit. maior. Tit.* De *elect. num.* 106. Tusch. *Littera E. Conclus.* 62. Alter. *tom.* 2. *De censur. disp.* 13. *Cap.* 5. §. *Post pœnam impositam.* Nauar. *Consil.* 7. *n.* 1. *De constit.* Sigismundus à Bononia *De elect. dub.* 52. *n.* 3. Lezana *to.* 1. *Quæst. Regular. cap.* 15. *n.* 21. Miranda *tom.* 2. *Manual. quæst.* 23. *ar.* 22. *conclus.* 2. Couaruu. *De sponsalib. par.* 2. *cap.* 3. §. 6. *n.* 8. & 9. Rodriquez

driquez *to.2.quæst.*Regul.*quæst.*51.*ar.*11. alter Rodriquez *in Cōpend.Quæst. Regul. Resol.*58.*n.*10. Portel. *in Dub.regul.verbo*, Electio.*n.*4.Samuel.*De elect.tr.2.controu.* 4.*n.*31. Peirin.*De subdito religioso.quæst.*1. *cap.* 31.§.8.ver. *Dico secundo*.

4 Et desumitur ex Cap. *Cū dilectus*. De *consuetudine*, vbi approbatur consuetudo, quod Abbas eligatur de certo quodam Monasterio. Et cōstat ex praxi præsertim apud Regulares, apud quos electio ad dignitates, & officia nō fit, nisi ex certo quodam genere personarum. Designatio namque alicuius generis personarum nō officit libertati electionis, sed potius iuuat, vt fiat secundum canones, nam præsumitur, quod vtilitas communis exigat, quod electio fiat ex tali genere, vnde hoc non est coarctare electionē, sed indicare, quinam sint eligibiles iuxta exigentiam publicæ vtilitatis.

5 Neq. obstat, quod Generalis non proponat electoribus omnes habilitatos à Definitorio, sed tantum duos, vel tres, quia per talem propositionem intendit facilitare electionē, & cōseruare secretū de habilitatione, ne qui non sunt iudicati idonei pro hoc munere, aliquod detrimentum bonæ opinionis patiantur: non autem coarctare electionem ad nominatos; nam in dicto statuto expresse cauetur. Quod si fortè Electores alium à præscriptis velint eligere, possit eligi, si Generalis consentiat. Requiritur autem cōsensus Generalis, ne electio fiat de ijs, qui non sunt habilitati pro hoc munere. Et hoc non officere libertati electionis notant Peirin. *Quæst.*1.*De relig.subd.cap.*31. §.8. ver. *Et nota*. Bordon.*in Consil.*Regul. *Resol.*16. *num.* 26. *circa finem*.

6 Ex quibus sequitur. Quod si facta huiusmodi propositione duorum, vel trium à Generali, electores alium à propositis eligant, tenetur Generalis ratam habere electionem, si sit ex numero illorum, qui pro tali munere sunt approbati à Definitorio; nisi forte aliquid de nouo acciderit, propter quod indignus, aut inhabilis euaserit, vt docent Peirin. *Quæst.* 1. *de Subd. relig. quæst.* 1. *cap.*31.§.8.ver. *Et nota*. Bordon. *in Consil.* *regular.Resol.*16.*n.*26. Aliàs peccaret contra iustitiam, tū quia priuaret electores iure, quod habent, eligendi talem personam. tum quia faceret iniuriam electo, nā sine causa ipsum priuaret iure acquisito per talē electionē; & læderet bonam opinionem ipsius. Et proinde teneretur resarcire damnū ei illatum iuxta regulas restitutionis.

7 Secundò sequitur, quod cū in dicta religione tradātur electoribus schedulæ, quibus fiat electio, ita vt nemo vti possit alia schedula ab acceptis, si tradantur tātum schedulæ continentes nomina illorum, qui à Generali propositi sunt, & nō aliorum, electio erit nulla. Desumitur ex doctrina illorum, quos *n.* 1. citaui, quatenus docent, quod electio coarctata ad duos, vel tres est nulla. Dum enim tradūtur schedulæ solum pro duobus, vel tribus, & non potest elector alijs schedulis vti, quàm sibi traditis, cogitur hoc pacto ad eligendum aliquē ex propositis, contrà determinationem Cap. *Cum terra*. De *electione*. in quo tex. reprobatur etiam consuetudo in oppositū tanquam praua, & ideo non potest prætendi.

8 Tertiò sequitur, quod si dentur solum schedulæ pro eligendis nominatis à Generali, tunc non obstante, quod electores non possint vti alijs schedulis, quā sibi traditis, poterunt, si alium volunt eligere, formare sibi schedulas cum nomine illius, quem volunt eligere, quia non tenentur stare huiusmodi coarctationi electionis, etiā si interueniret præceptū superioris, quia non tenētur obedire huic præcepto, vt notant Miranda *tom.*2.*Manual. quæst.*23.*ar.*22. *conclus.*3. ver. *Hæc inquam*. circa finem. Peirin. *Quæst.*1.*De Subd. religioso cap.*30.§.8.ver. *Et nota*. Et in tali casu cessat obligatio nō vtēdi nisi schedulis sibi traditis. nā ratione circūstantię euadit cōtraria iuri canonico, si quidem obseruantia ipsius redderet electionem coarctatam, & proinde remanet reprobata per dictum Cap. *Cū terra*. De *electione*. nam reprobata consuetudine vt praua, reprobatur etiā obseruantia cuiuscumque legis, quæ contineat eandem prauitatem.

An

An Superior cuiusdam Congregationis Clericorum Sæcularium non exemptorum potuerit concedere litteras dimissorias pro ordinibus suscipiendis degentibus in eadem Congregatione. Quæst. 126.

SVMMA.

1 *Superior non exemptorum non potest concedere dimissorias pro ordinibus suscipiendis.*
1 *Concessio dimissoriarum pertinet ad Episcopos priuatiuè quò ad alios.*
2 *Abbates, & alij Exempti, Collegia & Capitula non possunt concedere dimissorias,*
3 *Abbas habens iura Episcopalia nullius Diocœsis non potest subditis concedere dimissorias.*
3 *Capitulum habens territorium distinctum, & exemptum non potest concedere dimissorias.*
3 *Concedere dimissorias est actus iurisdictionis.*
4 *Tridentinum reuocat consuetudines, præscriptiones &c. concedendi dimissorias.*
4 *Lex reprobans consuetudinem reprobat etiã superuenientem.*
4 *Lex semper loquitur, & complectitur, quæ superueniunt.*

1 NEgatiuè respondendum est. quia concessio litterarum dimissoriarum pro ordinibus suscipiẽdis pertinet priuatiuè quò ad alios ad Episcopum, & solum inferiores Prælati, & Regulares possunt eas concedere, quò ad suos subditos, si habeant speciale indultum à Sede Apostolica, vt possint facere eos ordinari à quocunque Episcopo. Ita decernitur in Cap. *Cum nullus*. *De temporib. ordinat. in 6.* vbi statuitur, quod solus superior ordinandi possit has litteras concedere; & declaratur, quod in hoc casu solus Episcopus sit superior, ibi. *Superior intelligitur in hoc casu Episcopus, de cuius Diocœsi est is, qui ad ordines promoueri desiderat, oriundus; seu in cuius Diocœsi beneficium obtinet Ecclesiasticum, seu habet (licet alibi natus fuerit) domicilium.*

2 Quod etiã renouatum est in Concilio Tridentino *Sess.* 23. *Cap.* 10. *De reformatione*. vbi prohibetur Abbatibus, & Exemptis, Collegijs, Capitulis Litteras dimissorias concedere, & id tantum reseruatur Episcopo Diocœsi. ibi. *Nec ipsi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcunque, etiam Ecclesiarum Cathedralium litteras dimissorias aliquibus Clericis sæcularibus, vt ab alijs ordinentur, concedant, sed horum omnium ordinatio, seruatis omnibus, quæ in huius Sanctæ Synodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum Diocœsis fines existant, pertineat*. Et intelligitur quò ad subditos, vt notant Miranda *in Manuali Prælat. tom.* 1. *quæst.* 39. *art.* 3. Rodriquez *tom.* 2. *Sum. Cap.* 14. *num.* 9. & 11. Azor. *par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 49. *quæst.* 3. Sel. *in Select. canon. cap.* 19. *num.* 32. asserens sic decisum *in Theatina* 10. *Septemb.* 1621. Barbosa *ad Trident. Sess.* 23. *cap.* 10. *De reformat. num.* 10.

3 Hinc Sacra Congregatio declarauit, vt habetur *in Declarat. ex Bellarmino ad Sess.* 23. Concilij Trident. *Cap.* 10. *De reformat.* Quod neque Abbas commendatarius habens iura Episcopalia, possit concedere litteras dimissorias suis subditis Sæcularibus, etiam si sit nullius Diocœsis, nec intra fines alicuius, & etiã si sui prædecessores post Concilium Tridentinum dederint. Et similiter, vt *ibid.* habetur, declarauit, quod neque Capitulum possit eas concedere, licet habeat territoriũ distinctum, & exemptum, & sit iudex ordinarius. Vnde à fortiori dictus superior non potuit concedere, quia neque etiam habet iurisdictionem, sed tantum dominium œconomicum. concessio autem dimissorialium est actus iurisdictionis, vt inter alios notant Suarez *De censur. disp.* 14. *sect.* 1. *num.* 6. Tamburin. *De iure Abbat. tom.* 2.

tom 2. *d sp.* 2. *quæst.* 28. Lezana. *verbo*. Dimissoriæ. *num.* 8.

4 Nec obtendi potest consuetudo cum Gloss. *in Cap. Nullus*. verbo. *Indultum*. De *temporib.ordinat.* Quia Concilium Tridentinum citatum reuocat, & reprobat consuetudines, & præscriptiones etiam immemorabiles, & priuilegia in oppositum. Lex autem, quæ reprobat consuetudinem, semper reprobat, vt notant Io.Andr. *in Cap. Certificari*. De *sepulturis*. Butrius *ibid.* Cinus *in l.*2. *quæst.*5. *init.*C. Quæ sit *longa consuet.* Alexan. *in l. Si mihi, & tibi*. §. *In legatis*. *n.*7. De *legat.* 1. Ias. *num.*21.*in* 1. *lect.* & *n.*14. *in* 2. *lect.*Dec. *in Cap.*2.*num.*2. De *probat.* Felin. *ibid.* Alexan. *Consil.* 193. *num.* 8. *lib.*2. Tiraquel. *De retract.in Præfat.n.*18. alios referens. Stephan. Gratian. *Decis. Marchiæ* 16. *num.*9. Rota *in Cracouiensi iur. legendi.* 21. *Martij* 1627. *Coram Coccino*. Cum enim lex semper loquatur. *l.Ariani*. C. De *hæreticis*, semper etiam reprobat consuetudinem superuenientem, & complectitur etiam, quæ de nouo superueniunt, vt notant Francus *in Cap. vnicum*. *n.*1. De *excessibus prælat. in* 6. Geminian. *ibid. num.*8.

An reiectus in examine ab Episcopo, & accedens cum fide falsa habilitatis validè ordinetur. Quæst, 127.

S V M M A.

1 *Accedens cum fide falsa ad suscipiendos ordines est furtiuè ordinatus.*
1 *Pœna furtiuè ordinati.*
2 *Validè tamen ordinatur.*
2 *Error personæ non officit Sacramentis excepto matrimonio.*
3 *Intentio interpretatiua contraria absoluta non officit Sacramentis.*
4 *Nec etiam habitualis.*
5 *Reiectus in examine validè ordinatur etiã si lata sit excommunicatio cõtra furtiuè accedentes.*
6 *Si Episcopus protestetur, se nolle ordinare non accedentes legitimè an remaneant ordinati*
7 *Protestatio contraria facto non iuuat protestantem.*
7 *Protestatio contraria facto destruitur per actionem subsequentem.*
8 *Quid, si ordinans intendat tantum generaliter ordinare ritè accedentes?*
9 *Quid, si pluribus simul porrigat materiam &c & aliquis ex ijs sit ex furtiuè accedentibus?*

---

1 QVod sit furtiuè ordinatus, certum omnino est, quia ille dicitur furtiuè ordinatus, qui sine licentia, & approbatione superioris accedit cum alijs ordinandis ad ordinem suscipiendũ ignorante Episcopo, vt desumitur ex Cap.1.De *eo, qui furtiuè ordinatur*, & notat Abbas *ibid.* Et proinde certum etiam est, quod remaneat suspensus, & solum in suspensione possit dispensari ab Episcopo, si nulla sit lata excommunicatio contra furtiuè accedentes: secus autem, si sit lata, nam tunc solum poterit dispensari à Summo Pontifice, vt in *citato tex.* decernitur. Solum ergo difficultas est, an validè ordinetur.

2 Et affirmatiuè respondend. est. Iuxta doctrinam Victoriæ *in Sum. de Sacrament. Tit. De baptismo. num.* 34. Laiman. *lib.*5. *Theol.moral. tract.*1.*cap.*4. *num.* 6. Suarez *De Sacramen. disp.* 13. *sect.*3. *circa conclus.*4. Granad. 3.*par. Controuer.*3. *tract.* 5. *disp.*4. *sect.* 2. *num.*15. *circa finem.*Coninch *De Sacrament.quæst.* 64. *art.*8. *dub.*4. Portel. *in Dubijs Regularib. verbo*, Irregularitas. *num.* 10. Præpositi 3.*par. quæst.*64. *art.* 10. *dub.*2. *num.* 79. ver. *Petes. vtrum*. Quia in Sacramentis, matrimonio excepto ob specialem rationem, non requiritur, quod intentio feratur in certam personam absque errore; nam sufficit absoluta intentio conficiendi Sacramentum circa tale subiectum præsens, nam error ille

ille concomitanter se habet, nec facit, quod intentio conficiendi Sacramentũ circa tale subiectũ præsens sit cõditionata, nisi expressè apponatur conditio personæ. Stante autem intentione absoluta ministri, conficitur Sacramentum.

3 Nec obstat, quod si Episcopus cognosceret, ordinandum fuisse reiectũ in examine, non ordinaret, quia ex hoc solum arguitur intentio interpretatiua non ordinandi. Cum autem hæc intentio interpretatiua non excludat præsentem absolutam ordinandi, quæ de facto interuenit, nec etiam tollit validitatem Sacramenti, pro qua sufficit actualis intentio absoluta.

4 Rursus nec obstat, quod Episcopus reprobans ordinandum in examine habuerit intentionem non ordinandi, quia tempore ordinationis hæc intentio est tantum habitualis, & ideo non potest operari aliquid contra validitatem Sacramenti, quia causa, quæ non est in actu secundum suam virtutem causatiuam, sed solum in habitu, non potest operari, nisi fiat in actu. Econtra verò adest in actu intentio absoluta conficiendi Sacramentum, quæ est sufficiens causa validitatis, quantum est ex parte intentionis.

5 Et hæc doctrina est etiam extendenda ad casum, in quo Episcopus sub excommunicatione interdiceret, ne quis reiectus in examine accederet, vt desumitur ex Cap. *Innotuit*. De *eo, qui furtiuè ordin. se scep.* vbi decernitur, quod suscipiens ordinem clandestinè contra inhibitionem sub excommunicatione, possit dispensari, vt in suscepto ordine ministret, si Monasterium ingrediatur, & peracta pœnitentia ibi laudabiliter vixerit. Quamuis enim excommunicatio lata ab Episcopo arguat intentionem vniuersalem non ordinandi accedentes contra inhibitionem, non excludit tamen absolutam intentionem, & in actu exercito, cum qua circa vnamquamq; personam Episcopus ministrat Sacramẽtum, & ideo conficitur Sacramentum, cum interueniat sufficiens causa, quantum est ex parte intentionis.

6 Insuper est etiam extendenda ad casum, in quo Episcopus, antequam inciperet ordinationem, protestaretur, se nolle ordinare accedentes furtiuè, & sine debita approbatione, vt docet *Laiman. lib. 5. Theol. mor. tract. 1. cap. 4. num. 6.* Nam quamuis aliqui Recentiores teneant, quod tunc non esset ordinatus, qui sine debita approbatione accederet, vt Isambert. *3. par. q. 64. disp. vn. art. vlt.* ob defectum intentionis in ordinante stante huiusmodi protestatione. hoc tamen non subsistit, quia protestatio non tollit, quin interueniat actualis, & exercita intentio ordinandi specialiter circa vnamquamque personam ex accedentibus, cui non præiudicat vniuersalis, & confusa intentio præcedens non ordinandi furtiuè accedentes, quia intentio exercita est illa, in cuius virtute conficitur Sacramentum.

7 Vnde habet locum, quod protestatio contraria facto non iuuat protestantem. *l. In bello. §. Facti. 2. ff.* De *captiuit. & postlim. reuers.* & Cap. *Gratum*. De *offic. deleg.* & Cap. *Cum M. Ferrariensis*. De *constit.* Felin. *ibid.* Alberic. *in l. Si quis extraneus. ff.* De *acquiren. vel amit. hæred.* Bald. *Consil.* 489. *lib.* 3. Oldrad. *Consil.* 107. *num.* 10. Cephal. *Consil.* 222. *lib.* 2. Surd. *Consil.* 371. *num.* 67. *volum.* 3. Tusch. *Littera P. Conclus.* 944. *per totam*. In casu autem nostro protestatio nedum est contraria facto, & actioni exteriori, sed etiam intentioni, quia adest intentio absoluta ordinandi quemcunque accedentem, quando actu confertur ordo, & proinde destruitur per actionem subsequentem etiam quò ad intentionem, non secus ac, si prius habuisset intentionem absolutam non ordinandi aliquam determinatam personam, & postea superueniret noua intentio ordinandi. per ea, quæ tradunt Cephal. *Consil.* 122. *n.* 14. *lib.* 2. Craueta *Consil.* 463. *num.* 18. & *Consil.* 605. *num.* 5. Surd. *Consil.* 8. *num.* 28. & *Consil.* 136. *n.* 42. Menoch. *Consil.* 375. *num.* 28. Rota *Decis.* 539. *num.* 6. *apud Farinac. par.* 2. *Recentior.*

8 Quod si dicas. ordinantem ministrare Sacramentum in virtute intentionis, quam habet ordinandi omnes ritè accedentes, & proinde talem intentionem non se extendere ad accedentem furtiuè, sed tantum materialiter actionem Sacramentalem circa ipsum exercere, præsertim si adsit tantum virtualis intentio. Resp. adesse veram intentionem circa singulos, nisi circa aliquem expresè excludatur; quia etiam si adsit tantum intentio virtualis, dum actio Sacramentalis exercetur circa fortiuè accedentem, prouenit ex tali intentione virtuali, quia, etiam si præcesserit intentio in generali, fit specialis ex speciali exercitio circa talem personam. Debet enim actio illa Sacramentalis, cum sit absoluta, & voluntaria, prouenire ab aliqua intentione absoluta, & cum fiat tanquam Sacramentalis, quia vt talis cognoscitur, & est volita, debet prouenire ab intentione conficiendi Sacramentum. Vnde adest intentio specialis exercendi illam actionem circa illam specialem personam, quia omnis actus in exercitio dependet ab aliqua actuali intentione, quæ feratur circa ipsum. hæc autem specialis intentio in casu nostro aut est actualis intentio conficiendi Sacramentum, aut est intentio exercendi actum secundum intentionem, quæ præcessit, & vtroque modo semper actus est effectus intentionis conficiendi Sacramentum. Cuius rei ratio à priori est, quia intentio generalis non potest operari, nisi per aliquam aliam intentionem particularizetur, nam causa non operatur, nisi vt indiuidua, & singularis, & singulari modo applicata determinato subiecto. Vnde semper interuenit intentio specialis in indiuiduo derogans intentioni generali non ordinandi furtiuè accedentes.

9 Maior difficultas esset, si ordinans pluribus simul porrigeret materiam, & vnica prolatione formæ omnes ordinaret, & aliquis ex ipsis furtiuè accederet. Sed adhuc tenendum est ob eamdem rationem, quod furtiuè accedens validè ordinaretur. Nam quamuis generalis intentio ordinandi ritè accedentes, stante intentione non ordinandi furtiuè accedentes, non se extendat in actu signato, & secundum suam generalitatem ad ipsos, extenditur tamen in actu exercito ex vi illius intentionis specialis, quo minister singulis porrigit materiam, & ad singulos dirigit formam. cum enim ignoret, quod quis furtiuè accedat, admittit omnes, & singulos tanquam ritè accedentes, quia omnes, & singulos habet in cognitione, & in conspectu tanquam suscepturos ordinem, & ad omnes, & singulos indiuisibiliter dirigit actionem Sacramentalem, quæ procedit saltem ex virtuali intentione conficiendi Sacramentum, & ideo in singulis sortitur suum effectum. Hinc est diuersa ratio de eo, qui intendens consecrare tres hostias nempè primam, quam videt, & duas immediate suppositas, non consecrat quartam, si adsit, nam intentio non fertur in actu exercito ad quartam; at in casu nostro intentio ordinantis fertur in actu exercito ad omnes, & singulos, vt constat ex dictis.

An regularis expositus ad audiendas confessiones virorum tantum à suis superioribus, & approbatus ab Episcopo validè ministret Sacramentum pænitentiæ Mulieribus. Quæst. 128.

S V M M A.

1 *Affirmatiua sententia.*
2 *Quando regularis expositus pro confessionibus audien. solum viror. possit etiam audire mulieres.*
2 *Regularis est capax iuris proprij spiritualis.*
3 *Regularis habens iurisdictionem ab Episcopo audiens confessiones contra proprias constit. an, & qualiter peccet.*

An

3 An regularis, violans Constitutiones non obligantes ad peccatum, peccet.
4 Regularis expositus pro solis viris, inualidè audit confessiones mulierum.
5 Regulares habent iurisdictionem à Pontifice pro audiendis confessionibus.
6 Dependenter tamen à voluntate superiorum.
7 An priuilegia Regularium quò ad audiendas confessiones sint derogata per Tridentin.
7 An Regularis iniustè ob Ordinario reprobatus, possit audire confessiones.
7 Lex noua trahitur ad dispositionem veteris, quando hæc procedit in casu particulari, & illa in generali.
8 Episcopus approbat Regulares pro confessionibus, quatenus à superioribus præsentantur.
9 Voluntas facientis actum præsumitur conformis legibus.
9 Actus non operatur vltra intentionem agentis.

---

1 AFfirmatiuè videtur resp. per ea, quæ tradunt Pitigian. *in 4. tom. 2. dist.* 17. *quæst. vnica. art.* 4. *dub.* 1. Nugnus 3. *par in Supplem. quæst.* 8. *art.* 5. *dub.* 8. Salas *disp.* 16. *De legib. sect.* 10. *n.* 43. Angles *in Florib. Quæst. de confess. art.* 8. *difficult.* 1. Io. à Cruce *De statu religioso lib.* 2. *cap.* 6. *dub.* 2. *Conclus.* 2. Homobon. *par.* 1. *Examin. eccles. tract.* 5. *cap.* 2. *quæst.* 13. Miranda *tom.* 2. *Manual. quæst.* 45. *art.* 11. & 12. Villalob. *par.* 1. *Sum. Tract.* 9. *dub.* 50. *num.* 4. Megal. *par.* 1. *Instit. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 8. Quos sequitur Diana *par.* 1. *tract.* 11. *Resol.* 13. ver. *Sed affirmatiuam.* Quia validitas Sacramenti dependet à potestate ordinis, & iurisdictione. Regularis autem approbatus ab Episcopo habet tàm potestatem ordinis, quàm iurisdictionem. Et proinde docēt dicti Auctores, quod habens licentiā ab Episcopo audiendi confessiones, potest eas audire absq. licentia sui Superioris.

2 Hæc sententia vera est, quando Episcopus intendit in approbatione cōferre iurisdictionem, quia cum possit eam cuilibet Sacerdoti idoneo communicare, & Regularis Sacerdos sit capax talis iurisdictionis independenter à voluntate superiorum, quia in professione non renunciat iuri spirituali, aut quasi spirituali, vt tradidi cum D. Th. & alijs *Centur.* 1. *Quæst. moral. Canon. Quæst.* 15. *num.* 3. potest talem iurisdictionem acceptare independenter à voluntate Superiorum. Neque enim est iurisdictio, quæ transeat in Monasterium, sicut transeunt iura religiosi circa temporalia, sed est merè personalis.

3 Si tamen audiret confessiones contra prohibitionem suarum Constitutionum præcipientium, quod non audiat, nisi quatenus sit expositus, non est statim damnandus peccati mortalis, vt damnat Peregrinus *Ad constit. Clericor. Regular. par.* 1. *cap.* 5. §. 5. & alij ex citatis, quia interuenit sola violatio Constitutionum, ex quarum obligatione dependet, quod peccet, vel non peccet, quia si obligant ad mortale, peccabit mortaliter; secus autem si non obligant, vt notant Molfes. *par.* 1. *Sum. tract.* 7. *cap.* 14. *num.* 87. Megala *par.* 1. *Sum. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 8. Diana *par.* 1. *tract.* 11. *Resolut.* 13. ver. *Restat modo*; & alij. Est tamen aduertendum, quod peccabit venialiter, etiam si neque ad peccatum veniale obligent Constitutiones, non ex vi ipsarum constitutionum, sed ex vi legis naturalis. Nam inuertet ordinem præscriptum à Constitutionibus pro regulari obseruantia, & proinde lædet ipsā; vnde subintrat lex naturalis obligans ad uitandam læsionem communitatis, & adstringens membra ad cooperandum bono communi, & conseruationi corporis, contra quam facit, qui violat Cōstitutiones.

4 Difficultas igitur solum est, an Regularis expositus à suo superiori solum pro audiendis confessionibus virorum, & approbatus regulari modo, validè audiat confessiones mulierum. Et negatiuè respondendum est, quia regulari, & consueto modo approbatus, quo solent approbari Regulares, non

non habet iuriſdictionem quò ad mulieres. & ita tenet Angel. apud Adrian. *in* 4. *Quæſt.* 1. *de Confeſſ. dub.* 1.

5 Ratio eſt. quia Epiſcopus in approbatione Regularium pro audiendis confeſſionibus non confert iuriſdictionem, ſed iudicat de idoneitate. Habent enim Regulares iuriſdictionem à Summo Pontifice, vt conſtat ex Extrauag. *Inter cunctas*. De *priuileg.* ibi, *Electi igitur ab iiſdem Fratribus ad audiendas confeſſiones, & pœnitentias iniungendas liberè auctoritate Apoſtolica abſque licentia Diocœſanorum, & aliorum Prælatorum inferiorũ exemptorum, & non exemptorum, quibus ſubſunt, qui ad confitendum accedunt, audiant, eis peccata ſua confiteri volentes*. Et infra ſtatuitur, vt pro ſeruando debito honore Diocœſanorum, Superiores ſignificent ipſis, quos deputauerint ad confeſſiones audiendas. & ex *Conſt.* Clementis IV. quæ incipit, *Exigentibus*; & Ex priuileg. Syſti IV. *Ordin. Prædicatorum in Bulla*, Quæ incipit, *Sedis Apoſtolicæ. ſub die* v. *Id. Iunij* 1477. & à Paulo III. *Societati Ieſu die* 3. *Iulij* 1545. in Bulla *Cum inter cunctas*, & à Paulo IV. *in Bulla Ex Clementi. die* 1. *Iulij*. 1556.

6 Habent autem Regulares iuriſdictionem ex Auctoritate Apoſtolica pro audiendis confeſſionibus, quatenus à ſuis ſuperioribus exponuntur, vt ex priuileg. *num. præced.* citatis præſertim ex Extrauag. *Inter cunctas*. & etiam ex Clement. *Dudum*. De *Sepulturis*. Et ideo illam ſolum participant ſecundum menſuram, ſecundum quam exponuntur à ſuis ſuperioribus ad confeſſiones audiendas, cum exercitium talis iuriſdictionis ex conſtitutionibus Pontificum ſit alligatum voluntati eorum. Et ideo expoſitus pro ſolis viris non habet iuriſdictionem quò ad mulieres.

7 Neque Concilium Trident. *Seſſ.* 23. *Cap.* 15. *De reformatione* derogat dictis priuilegijs, & Conſtitutionibus Pontificijs, vt contra Suarez *Diſp.* 28. *Depœnit. ſect.* 5. *num.* 15. docent Nauar. *Cap.* 27. *Manual. num.* 162. Palat. *in* 4. *diſt.* 17. *diſp.* 7. Henriquez. *lib.* 3. *Sum. Cap.* 6. *n.* 4. Graff. *lib.* 1. *Deciſ. Cap.* 13. *num.* 49. Cened. *Quæſt.* 38. *canon. num.* 20. & 21. Facundez *præcep.* 2. *Eccleſ. lib.* 7. *cap.* 12. *num.* 15. Rodriquez *tom.* 1. *Quæſt. Regul. quæſt.* 59. *art.* 2. & *in Bullam Cruciatæ*. *§.* 9. *dub.* 1. *num.* 33. Diana *par.* 3. *tract.* 2. *Reſol.* 24. & *par.* 5. *tract.* 13. *Reſol.* 45. Gammacheus. 3. *par. De Sacram. pœnit. Cap.* 18. Cœleſtin. *in Compend. Theol. Moral. tract.* 1. *cap.* 16. *num.* 1. & *cap.* 14. *quæſt.* 2. Cochier. *De iuriſdict. Ordinar. in Exemp. par.* 4. *quæſt.* 27. Laiman. *lib.* 4. *tract.* 6. *cap.* 11. *num.* 4. Finel. *De caſib. reſer. cap.* 3. *num.* 3. Villalob. *par.* 1. *Sum. tract.* 9. *difficul.* 53. *num.* 6. Zerola *in Praxi Epiſcop. par.* 1. *verbo*, Confeſſores. *§.* 2. Peirinus. *Quæſt.* 1. *De ſubdito Religioſo cap.* 21. *§.* 2. Miranda *tom.* 1. *Manual. quæſt.* 45. *ar.* 6. Io. à Cruce *De ſtatu relig. lib.* 2. *cap.* 6. *dub.* 1. Ledeſma *par.* 1. *Sum. tract. De Sacram. pœnit. cap.* 13. Corduba *in Addit. ad Priuileg. Mendicant.* *Tit.* Præſentatio *Confeſſorum*. Hieron. Rodriquez *in Compend. Quæſt. Regular. Reſol.* 32. *num.* 4. qui aſſerit, adhuc approbat'onem Regularium eſſe perpetuã in virtute dictæ Clement. *Dudum*, & ita declaraſſe Pium V. vt habetur in *Bulla* 7. *ipſius in Bullar. num.* 4. Quia nimirum hoc priuilegium non eſt amplius priuilegium, ſed lex, cum ſit inſertum in corpore iuris, cui non derogatur abſque mentione ſpeciali. Vnde inferunt dicti Doctores, quod præſentatus Ordinario, ſi abſque iuſta cauſa non approbetur, poteſt nihilominus audire confeſſiones. Quia cum ſit vitanda correctio legum, quantum fieri poteſt, Decretum Tridentini eſt accommodãdum diſpoſitioni Clement. *Dudum*. & extrauag. *Inter cunctas*. De *priuilegijs*, quia quando lex noua procedit vniuerſaliter, ſicut procedit Decretum Tridentini, & lex vetus procedit in caſu particulari, noua non reuocat antiquam, ſed trahitur ad ſenſum illius, vt probat latè Nauar. *Cap. placuit. num.* 147. De *pœnit. Diſtinct.* 6. & ideo eſt dicendum, quod Tridentinum requirat approbationem Ordinarij ſine qua nullus poſſit excipere confeſſiones, quando Ordinarius iuſtè procedit

exci-

excipere confessiones, quando Ordinarius iustè procedit in concedendo, vel denegando, non autem, quando iniustè denegat. Deinde. dato, quod approbatio esset absolutè necessaria, reuocatio priuilegiorũ facta per Trident. est tantũ quatenus ex vi priuilegiorum non erat necessaria approbatio; nõ autem quò ad concessionem iurisdictionis factam à Põtifice. Vnde Trident. non reuocat talem iurisdictionem, sed tantum addit conditionem, nempè approbationem Ordinarij, cum qua sit exercenda. Et proinde dictam Clemen. non. esse sublatam quò ad formam præsentandi, tenent etiã Bartolom. à S.Fausto *tom. 3. tract. De pænit. lib.6. quæst.100.* Barbosa *De potest. Episcopi.par.2. allegat.25. num.47. in fine.*

8 Quod autem Episcopus in regulari approbatione non intendat dare iurisdictionem, ex eo desumitur, quod approbat, quatenus iuxta formam Clemen. *Dudum.De sepulturis.*& Extrau. *Inter cunctas.De priuileg.* præsentantur à suis Superioribus, vt docent Henriquez *lib.5. Sum.cap.6. num.6.* Facundez *Præcep.2. Eccles.lib. 7. cap.2. num.33.* atque adeo solum approbat quò ad idoneitatem, quia præsentantur tanquam habentes iurisdictionem, & solum iudicandi quò ad idoneitatem.

9 Et ratio est. Quia voluntas facientis actum semper præsumitur conformis dispositioni legum. *l.Hæredes mei.§.Cum ita. ff.* Ad *Trebel.* vbi Doctores, & latè Ripa. *num.74.* & ideo præsumitur in Episcopo intentio iudicandi solum de idoneitate Regularium, qui præsentantur pro confessionibus audiendis, cum leges, vt constat ex allegat. Clement. & Extrauag. hoc tantum illis concedant; & ideo approbatio ipsius, nisi in ipsa expressè se declaret, non tribuit iurisdictionem, quia actus non operatur vltra intentionem agentium. *l.Non omnis. ff. Si cert. pet.* & *l. In agris. ff.* De acquiren. rer. dom.

An Regulares tempore Iubilæi possint confiteri Sacerdoti sæculari, aut regulari alterius religionis. Quæst. 129.

S V M M A.

1 *Qui teneant, Regulares ex vi Iubilæi non posse eligere confessarium extra religionem.*
2 *Regulares ex vi Iubilæi possunt eligere quemcunque approbatum ab ordinario secundum alios.*
3 *Valet, quando in concessione Iubilæi derogantur contraria.*
4 *Item si electio confessarij concedatur specialiter Regularibus.*
4 *Priuilegium ita debet accipi, vt aliquid operetur.*
4 *Quando priuilegium deroget iuri communi.*
5 *Voluntas specifica debet habere effectum specificum.*
5 *Effectus regulatur à sua causa.*
6 *Concessio generalis electionis confessarij extenditur etiam ad Regulares.*
6 *Concessio generalis est generaliter accipienda.*
6 *Verba. Omnes vtriusque sexus, comprehendunt etiam Regulares.*
7 *Electio confessarij est quid fauorabile.*
7 *Lex fauorabilis quomodo interpretanda.*
7 *Priuilegium principis latè interpretandum quò ad personas.*
8 *Concessio fauorabilis extenditur ad personas aliàs specialiter nominandas.*
9 *Concessio electionis confessarij non est contra regularem disciplinam.*
10 *Declaratio Gregorij XIII. circa electionem Confessarij tempore iubilæi.*
11 *Decretum Clemen. VIII. & Vrbani VIII. quò ad electionem Confessarij per Bullam Cruciatæ.*

1 QVod non possint Regulares eligere Confessarium extra propriã religionẽ, & extra approbatos à proprio Superiori, tenent Homobon. *par.1.*

par.1. Examin. Ecclesias. tr.5. cap.2. quæst. 13. Rodriquez *in Bullam Cruciatæ. §. 9. num.*15. Molfes. *par.1. Sum. cap.16. n.26.* Io. Valerus *in Different. vtriusq. fori.* verbo *Absolutio. Differ.*1. *num.*21. & *verbo* Bulla *differ.* 1. *num.*3. Io. à Cruce *De statu relig. lib.* 1. *cap.6. dub.* 12. *conclus.*2. Villalob. *par.1. Sum. tract.9. difficul.*56. *num.*5. Barbosa *in Concilium Trident. Sess.*23. *Cap.*15. *De reformat. num.*12. & idem videtur sentire Hieronim. Rodriquez *in Compen. Quæst. Regular. Resolut.* 32. *num.* 26. & alios etiam citant dicti Doctores præsertim Molfes. & Barbosa, sed vel loquuntur tantum electione Confessarij in virtute Bullæ Cruciatæ, vel etiam oppositū tenent. Fundamentum autem huius sententiæ est, quia Pontifex concedens in Iubilæis facultatem eligendi Confessarium, requirit, quod sit ex approbatis ab ordinario. & nomine Ordinarij intelligitur Ordinarius pœnitentis.

2 Secunda sententia tenet, quod Regulares possint eligere quemcunque approbatum ab Ordinario siuè sæcularem, siuè alterius religionis. Ita Nauar. *Consil.* 13. *De priuileg.* & *Consil.* 10. *De pœnit.* & *remiss.* Coriolan. *De casib. reser. par.1. sect.3. ar.*15. *num.* 1. Vgolin. *De offic. & potest. Episcopi cap.7. §. 2. quæst.*8. Graff *par.1. Decis. lib.4. cap.*15. *num.*43. Filliuc. *tom.1. tract.* 8. *cap.* 10. *num.*276. Megal. *par.1. Instit. lib.1. cap.10. num.*12. à S. Fausto *lib.* 4. *De indulgent. quæst.* 87. ver. *Respondeo*. Floron. *De casib. reseruat. par.1. cap.4. §.5. num.6. ver. Aut in Bulla.* Rodriquez *par.1. Sum. cap.*184. *num.*16. Viual. *in Candelab. par.1. Tit. De Confess. num.*29. *conclus.*5. Alphons. *De Leone de Iubilæo. par.2. num.*208. Tamburin. *de iure Abbat. tom.2. disp.6. quæst.7. num.*5. Polanch. *in Exposit. Bul. Vrbani VIII. Sect.*42. *num.*68. Lauor. *De iubilæo. par.*1. *cap.*21. *num.*59. & *par.2. cap.*28. *num.*8. Sanctarel. *De Iubilæo. cap.7. dub.*1. Bossius *De iubilæo. Sect.* 3. *casu* 4. *num.*19. & alij, qui tamen ferè communiter limitant, quando in Iubilæo etiam Regularibus expresè conceditur facultas eligendi Confessarium.

3 Et quidem certum est, quod si in Bulla Iubilæi sint clausulæ derogatoriæ, quibus derogetur quibuscunq. in contrarium, quales sunt istæ, quæ à Clemente VIII. Gregorio XV. & Vrbano VIII. positæ sunt, nempè. *Non obstantibus quorumcunque Ordinum, Congregationum, siuè Institutorum Regularium, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus; priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis eisdem Ordinibus, atque institutis quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, & singulis, & si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret; illorumque tenores præsentibus pro sufficienter expressis, hac vice specialiter nominatim, & expresiè ad effectum præsentium, derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque.* Certum inquam est, quod possunt omnes Regulares eligere sibi confessarium quemcunque ex approbatis ab Ordinario loci, quia facultas eligendi ita munitur derogatione contrariorum, & obstantium, vt omnino subsistere debeat.

4 Similiter etiam. Si electio confessarij approbati ab Ordinario concedatur expresè etiam Regularibus, poterūt eligere quemcunque ex approbatis ab Ordinario ipsius confessarij. Ratio est, quia in tali concessione nedum conceditur facultas pro absolutione à reseruatis, sed etiam electio confessarij; Si autē concederetur tantum, quod posset eligi approbatus ab Ordinario pœnitentis, aut aliquis alius cum facultate suorum superiorum, nihil concederetur, quia extra Iubilæum, & absque concessione Pontificis semper possunt hoc modo eligere. Priuilegium autem ita semper debet accipi, vt non sit otiosum, sed aliquid operetur in fauorem priuilegiati. Cap. *In his*. De *priuilegijs*. & Cap. *Si Papa*. De *priuilegijs. in 6.* Quod adeo verum est, vt pro aliquo effectu causando censeatur derogare iuri communi,

etiam

etiam si expressè non deroget, per citat. tex. & notant Bart. *in l. Si finita*. §. *Ex hoc edicto*. ff. De *dam. dat.* Panorm. *in Cap. Quod dilecto*. De *consanguinit.* Sylvester *verbo*, Priuileg. *quæst.* 3. Suarez 8. *De legib. Cap.* 14. *num.* 4. Portel. *in Dub. Regular. verbo*, Priuilegij forma. *num.* 13. Merol. *tom.* 3. *Theol. moral. disp.* 6. *cap.* 5. *dub.* 7. *num.* 41. Menochius *De præsump. lib.* 6. *præsump.* 40. *num.* 11.

5 Deinde. Cum Pontifex extendat suam concessionem expressè ad Regulares, denotat talis expressio specificam voluntatem circa ipsos, qua velit, eos participes esse suæ gratiæ; Voluntas enim ex verbis innotescit. Vnde huiusmodi voluntas debet habere specificum effectum suæ concessionis pro regularibus, ita vt specifico modo concessio in ipsis sortiatur suum effectum, si quidem effectus regulatur à causa, à qua determinatur, vt notat Surdus *Cons.* 454. *num.* 3. Bald. *Consil.* 84. *lib.* 4. & *Consil.* 150. *lib.* 5. Tusch. *Littera S. Conclus.* 757. *num.* 33.

6 Imo etiam si expressè non nominentur Regulares, sed solum concedatur facultas omnibus vtriusque sexus eligendi Confessarium, poterunt adhuc Regulares quemcunque ex approbatis ab Ordinario eligere. Cum enim concessio generalis sit pro omnibus vtriusque sexus, generaliter est intelligenda. *l. De pretio. ff.* De *publ. in rem act.* & Cap. *Solitæ*. §. *fin.* De *maior. & obed.* Et sicut eadem verba, *Omnis vtriusque sexus*. Cap. *Omnis vtriusque*. De *pœnit. & remission.* inducunt præceptum vniuersale, etiam pro Regularibus, communicandi in Paschate; ita etiam inducent facultatem pro ipsis quoque eligendi confessarium, cum semper habeant eandem generalitatem.

7 Rursus huiusmodi concessio fauorabilis est, cum respiciat fauorem conscientiæ, & etiam salutem animarum. In legibus autem, & priuilegijs fauorabilibus debet fieri extensio, quantum patitur non solum naturalis, sed etiam ciuilis significatio verborum, vt tradunt communiter Castrens. *in l. Qui se Patris*. C. Vnde liberi. Bald. Salicet. *ibid.* Cancer. *Variar. resolut. par.* 2. *cap.* 1. *num.* 186. Suarez *lib.* 6. *De legib. cap.* 2. *num.* 5. Salas *disp.* 21. *De legib. sect.* 3. Bonacina De *legib. disp.* 1. *quæst.* 1. *punct.* 8. *num.* 9. Imò cum talis concessio sit fauor principis, latissimè debet interpretari quò ad personas, ità vt ad omnes se extendat, ad quos se potest extendere, iuxta. *l. Emancipatum. ff.* De *Senat.* & *l. Milites*. C. De *quæst.* & *l. Decurionum*. C De *pœnit.* & multis relatis notat Tiraquel. *De iure primogenit. quæst.* 40. *num.* 45. & *quæst.* 59. *num.* 2.

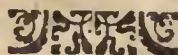
8 Neque obstat, quod Regulares debeant specialiter exprimi, vt censeatur concessio ad ipsos quoque pertinere, nam personæ, quæ aliàs indigent speciali expressione, quando sumus in fauorabilibus, comprehenduntur sub vniuersali verborum significatione; Hinc in materia fauorabili Clericorum appellatione veniunt Cardinales Cap. 2. De *Cler. non resident.* & notant communiter Doctores, præsertim Calderin. *in Cap. In vestra*. De *rescript.*

9 Nec dici potest, quod talis concessio non sit fauorabilis, quia tendat contra regularem disciplinam; hoc enim falsum est, quia cum regularis disciplina respiciat quietem conscientiæ, & salutem animæ, non potest concessio electionis confessarij pro Iubilæo esse ipsi contraria, quia ipsa quoque respicit quietem conscientiæ, & salutem animæ; media autem, quæ ordinantur ad eundem finem, non sunt sibi inuicem contraria, cum vnum iuuet alterum. Imo quod facultas eligendi sibi Confessarium sit pro salute animarum, & earundem fauorem respiciat, habetur ex Cap. *fin.* De *pœniten.*

10 Denique ità declarasse Gregorium XIII. habetur apud Rodriquez *in Collect. Bullar. inter Declarationes Cardinalium. De mandato Gregorij XIII. S. Sanctissimus*. & refertur à Coriolano, Filliucio, & alijs. Talis autem

eſt. *Congregatio Concilij pro maiori parte ſerſit pro negatiua. Dixit tamen dubium eſſe referendum Sanctiſſimo Domino, qui poſtea die* 19. *Decembris* 1581. *in Conciſtorio reſpondit, Tempore Iubilæi, poſſe omnes* Regulares *confiteri peccata ſua Sacerdotibus etiam Sæcularibus approbatis ad confeſſiones; nam in Bulla non ſit mentio, niſi de ordinario eorum, qui audirent confeſſiones, non autem de ordinario pœnitentium.* Hæc autem declaratio procedit de omni iubilæo vniuerſali. atque adeo ſiue explicitè talem facultatem concedat Regularibus; ſiue non. Vnde hanc partem tenent Rodriquez, Zerola, Megalius. Graf. & alij ex citatis. *num.* 2.

11 Neque obſtat Decretum Clementis VIII. *Iub die* 23. *Nouembris* 1599. apud Quarantam *in Bullario. verbo*, Confeſſor. §. *Præter Summiſtas.* ver. *Quò verò ad perſonas regulares*. in quo declarat, quod Regulares non poſſint vti facultate eligendi confeſſarium, & abſolutionis à reſeruatis, quæ conceditur per Bullam Cruciatæ, & in vigore aliorum indultorum. Quæ declaratio innouata fuit etiam ab Vrbano VIII. *in Bulla*, Quæ incipit, *In ſpecula militantis Eccleſiæ*, quæ eſt *Conſtitutio* 105. *eiuſdem Pontificis tom.* 4. *Bullar.* qua dicta declaratio non procedit, vt conſtat ex ipſius inſpectione, de facultate conceſſa in Iubilæo vniuerſali, ſed ſolum per Bullam Cruciatæ, & alia indulta particularia.

An priuilegia conceſſa Religionibus obſtent, ne poſſint Regulares in Iubilæis eligere Confeſſarium extra religionem. Quæſt. 130.

S V M M A.

1 *Varia priuilegia prohibentia Regularibus electionem confeſſarij.*
2 *Priuilegia, quando iis derogatur, non obſtant, quin poſſint Regulares in iubilæo eligere Confeſſar.*
3 *Summus Pontifex non poteſt derogare poteſtati ſuorum ſucceſſorum.*
3 *Priuilegia ſunt reuocabilia abſque cauſa, quando ſunt conceſſa ſubditis.*
4 *Reuocatio priuilegiorum in genere eſt etiam priuilegiorum in ſpecie.*
4 *Expreſſio generis eſt etiam expreſſio ſpecierum.*
5 *Et ſi in conceſſione Iubilæi non reuocentur priuilegia in contrarium, poſſunt Regulares eligere Confeſſar.*
5 *Poteſtas Pontificis ſuprema, & ordinaria.*
6 *Pontifex in conceſſione Iubilæi vtitur ſuprema poteſtate.*
6 *Etiam in conceſſione facultatis eligendi confeſſarium.*
6 *Media regulantur à fine, & diſponens de fine diſponit etiam de medijs.*
6 *Conceſſo vno conceduntur omnia, quæ tendunt ad ipſum.*
7 *Conceſſio facultatis eligendi confeſſarium continet derogationem priuilegiorum in oppoſitum.*
7 *Voluntas poſterior præualet.*
8 *Expreſſum dicitur, quod habetur ex natura verborum.*
9 *Priuilegia ne Regulares poſſint eligere confeſſarium &c. quid operentur.*

1 Varia priuilegia conceſſa ſunt religionibus, quibus prohibetur, ne ſubditi abſque licentia ſuorum ſuperiorum poſſint ſibi eligere confeſſarios

sarios in virtute indultorum Apostolicorum, Bullæ Cruciatæ, priuilegiorum, & Iubileorum, nō solum quæ illucusque erant concessa, sed etiam concedendorum. Ita Alexander VI. *Cistercienſibus*. Pius V. *Ordini Prædicatorum*. Sixtus V. *Bernabitis*. Innocentius VIII. *Eremitis Ordinis S. Auguſtini*. Gregorius XIII. *Societati Ieſu*, vt desumitur ex *Compendio priuilegior. Mendicantium*. verbo *Confeſſarius*. §. 6. ex *Compendio priuileg. Societ. Ieſu* verbo, *Confeſſor.* ex *Compilatione priuilegior. Minimorum*. *cap.* 100. §. 5. & ex *Compendio priuilegior. Theatinor. par.* 1. Tit. *Abſolutio quò ad Fratres noſtræ religionis*. §. 3. Imo, vt refertur, Leo X. concessit *Fratribus Minoribus*, quod non possent vti facultatibus concedendis in ordine ad electionem Confessarij, etiam si in ipsis adesset clausula, non obstantibus priuilegijs, quod priuilegium dicitur referri à Rodriquez *in Bullam Cruciatæ*, sed apud ipsum non inueni cum tali clausula.

2 Respondendum itaque est. Quod, quando Pontifex in concessione Iubilæi, & facultatis eligendi confessarium derogat priuilegijs, indultis, Constitutionibus &c. Priuilegia concessa religionibus non obstent; etiam si habeant clausulam, quod nō possint Regulares vti facultatibus concedendis, licet in ipsis fiat derogatio priuilegiorum &c. Dixi, etiam si habeant dictam clausulam &c. quia existimo, quod talis clausula non possit apponi, nec apposita sit à Summo Pontifice ex certa scientia, quia est coarctatiua potestatis successoris, quam non potest coarctare, nec vllo pacto illi præiudicare. Ligat enim potestatem successoris, quod non possit derogare tali priuilegio, si quidem habet, quod stante derogatione, adhuc non prosit concessio facta contra ipsum.

3 Ratio autem est, quia cum Summus Pontifex non possit in aliquo derogare potestati suorum successorum, præsertim quia singuli habent auctoritatem immediatè à Christo, potest successor reuocare priuilegia, quæ prohibent vti facultate concedenda pro electione confessarij. Priuilegia enim sunt reuocabilia etiam absque causa à concedente, vel eius successore, quando sunt concessa subditis, vt desumitur ex Cap. *Clericis*. §. *Non obſtantibus*. De *immunit. Eccleſ.* & Cap. *fin. in fine*. De *Sent. excommunicat.* & Cap. *Suggeſtum*. De *decimis*. vbi Glos. & *l. Ex facto*. *ff.* De *vulg. & pupil. ſubſtit.* vbi Doctores. & *l.* 2. *C.* De *priuileg. Schol.* & Authent. *Vt index*. §. *Quod autem*. vbi Glos. & Doctor. & docent Glos. *in Cap. Decet.* verbo. *Manſurum*. De *regul. iur. in* 6. Decius. *in Cap. Quæ in Eccleſiarum*. De *conſtit.* Ias. *in l. Si ex toto*. *ff.* De *legat.* 1. & *in l. Si ex hoc iure*. *num.* 54. *ff.* De *iuſt. & iure*. Butrius *in Cap. Nouit.* De *iud.* Panorm. Felin. & alij. *ibid.* Io. Andr. *in Cap. Similiter.* De *cap. qui iur. vend.* Ripa *lib.* 2. *Reſponſ. Cap.* 6. *num.* 12. Martin. Laudens. De *priuileg. notab.* 34. Iser. *in Cap.* 1. De *prohibit. feud. alien.* Afflict. *Deciſ.* 128. Gram. *Deciſ.* 46. *num.* 5. Castal. *De Imperat. quæſt.* 55. Belluga *in ſpeculo Princip. Rubr.* 11. §. *His igitur*. *num.* 5. Suarez *lib.* 8. *De legib. cap.* 37. *num.* 10. & communiter.

4 Cum ergo Pontifex in concessione facultatis pro electione confessarij reuocet omnia priuilegia in contrarium vniuersali reuocatione, & habeat facultatem reuocandi, remanet reuocatum etiam priuilegium, quod non possint Religiosi vti tali facultate, etiam si in concessione adsint clausulæ reuocatoriæ priuilegiorum, quia reuocatis omnibus priuilegijs in genere, censentur reuocatæ etiam omnes species ipsorum, atque adeo etiam illud, quod reuocationes futuræ non præiudicent priuilegio concesso. nam expressio generis continentis species idem operatur, ac si singulæ species essent expressæ. *l. Si chorus*. *ff.* De *legat.* 3. & notant Alexan. *Conſil.* 233. *num.* 16. *lib.* 3. Federicus de Senis *Conſil.* 84. *init.* & *Conſil.* 85. *num.* 2. & 3. Zabarel. *Conſil.* 99. *num.* 2. Ancharan. *Conſil.* 3. *num.* 4. *in fine*. Gemin. *Conſil.* 65. *num.* 19. Bald. *Conſil.* 1. *num.* 5. Natta *Conſil.* 613. *num.* 3. Curt. iun. *Conſil.* 199. *num.* 15. & *Con-*

fil. 316. *init.* Francisc. Bec. *Consil.* 80. *num.* 7. Molin. *lib.* 3. *De ritu nuptiar. quæst.* 87. *num.* 17. Vnde posita reuocatione priuilegiorum in genere, remanent omnia reuocata in specie.

5 Imo etiam si Pontifex non reuocet expresè priuilegia prohibẽtia vti facultatibus concedendis pro electione confessarij, possunt vti Religiosi facultate concessa in Iubilæis. nam in tali concessione Pontifex vtitur suprema potestate. Debet enim in Summo Pontifice considerari Ordinaria potestas, quæ est illa, qua procedit secundum præscriptiones legum, & ideo tanquam alligata ad determinationes legum, illi obstant iura, & priuilegia ab alijs concessa, quando actus ipsius ijs contrariatur, quia præsumitur voluntas Principis nihil faciendi, nisi secundum mensuram legum. Debet tamen etiam considerari in ipso Suprema potestas, quæ nullis legibus humanis alligata est, sed operatur tanquam omni lege superior; & ideo, licet actus ipsius sit contrarius legibus, & priuilegijs, hæc illi non obstant, quia procedit vt constitutus in superiori ordine, cui inferiora omnia cedere debent; & proinde, quando habet contrarietatem cum iuribus humanis, aut priuilegijs, adhuc sortitur suum affectum absque eorum derogatione, quia ipsi cedunt omnia, quæ quocunque modo ligant potestatem supremam.

6 Quia ergo Pontifex in concessione iubilæi vtitur potestate suprema, nã vtitur potestate sibi tradita à Christo supra Ecclesiæ thesaurũ, cuius est administrator nomine Christi, ideo eius administratio non potest coarctari ab aliquo, & & adstringi ad aliquas leges, nisi ab ipso Christo, vnde fit, quod semper administret cum potestate suprema. Et quia facultas eligendi cõfessarium est in ordine ad consequendum effectum iubilæi, atq. adeo tanquam medium, sequitur, quod proueniat ex eadem suprema potestate; si quidem media sequuntur finem, & ab ipso regulantur. *l. Oratin. ff.* De *pensalib.* & cui cõpetit iudicare de fine, competit etiã iudicare de medijs, vt habetur 1. *Extr. cap.* 1. & Cap. *Præterea.* De *officio delegati.* Vnde etiam illius potestatis est ordinare media, cuius est præfigere finem. Et ideo quando finis conceditur per potestatem supremam, per ipsam etiam censentur cõcessa media, quibus peruenitur ad ipsum, quia talis concessio est quædã extensio principalis concessionis; nam cõcesso vno statim intelliguntur concessa omnia, quæ ad ipsum obtinendũ conducunt *l.* 2. *ff.* De *iurisf. om. iud.* & *l. Ad rem. mobilem.* §. *Qui procuratorem. ff.* De *procurat.* & *l. Auibus. ff. De legat.* 3. & *l.* 1. §. 1. *ff. Si vsf. fr. pet.*

7 Quin addendum est. Quod ipsa cõcessio eligendi cõfessariũ ex quibuscũq. approbatis ab Ordinario posita in iubilæo, est reuocatio expressa priuilegiorũ, quibus cõceditur, quod quis nõ possit eligere in virtute cuiuscũq. facultatis. Cõcurrunt enim hæ duę voluntates fundatæ in æquali potestate, nempe Pontificia, nimirum. *Nolo, vt possis eligere confessarium in virtute cuiuscunque facultatis.* & *Volo, vt possis eligere*, quæ, cum sint contrariæ directè, imo contradictoriæ, quia quod per vnam datur, per aliam negatur, necessariò vna tollit alteram absolutè, & totaliter. Voluntas autem posterior est illa, quæ præualet. *l. Si mihi, & tibi.* §. *In legatis. ff.* De *legat.* 1. & *l. Si quis. ff. De legat.* 3. & *l. Clari. C.* De *fideicom.* nisi prior deroget posteriori, quod in casu nostro non potest contiogere, quia cum voluntas successoris Pontificis non sit sub dominio prædecessoris, non potest ipsi derogare.

8 Quare cum voluntas concedens facultatem eligendi confessarium sit posterior voluntate tollente hanc facultatem; & ex vi verborum excludat ipsam, quia vnum contradictorium excludit alterum ex sua significatione, habetur pro expressa reuocatione priuilegiorum, quia id expressum dicitur, quod habetur ex vi, & natura verborum. *l. Qui totum. ff.* Ad *Trebel.* & *l. fin. C.* Ad *leg. Falcid.* & notant Bart. *in leg. Si fideiussor.* §. *Meminisse. ff.* De *legat.* 1. Rum. *Consil.* 148. *num.* 6. *volum.* 3.

Paris.

Paris. *Consil.97. num.107. vol.* 1. Ioseph. Sesse *Decis. Aragon.* 65 *.num.*29. Mantica *De coniect. vlt. volun. lib.7. Tit.11. num.6. & 7.* Menoch. *lib.* 4. *Præs. mp.* 198. *num.* 10. Mascar. *De probat. Conclus.* 1389. *num.*4.

9 Quod si obijcias, ex dictis sequi, quod priuilegia prædicta essent frustratoria, quia non causarent effectum, quē intendunt. Resp. Non sequi, quod sint frustratoria, quia operantur, quod absque licentia suorum Prælatorum nō possint subditi vti iubilęis particularibus, quæ alicui Confraternitati, vel Ecclesiæ conceduntur quò ad facultatem eligendi sibi confessarium per ea, quæ tradunt Coriolanus *De casibus reseruatis. par.* 1. *sect.3. ar.* 15. *num.* 5. Bossius *De iubilæo. Sect.5. casu* 16. *num.*4.

An damnatus per sententiam iudicis ob actus sodomiticos sit irregularis. Quæst. 131.

S V M M A.

1 *Irregularitas requirit delictum consumatū, propter quod imponitur.*
2 *Damnatus ob actus sodomiticos est irregularis ex infamia iuris.*
2 *Damnatus de crimine turpi fit irregularis.*
3 *Damnatus per sententiam iudicis de aliquo crimine est infamis.*
4 *Infames secundum ius ciuile sunt tales etiā secundum ius canonicum.*
4 *Sententia iudicis, quò ad crimen lædens famam, infamat.*
5 *Etiam in priuato iudicio.*
6 *Distinctio publici, & priuati iudicij non habet locum in iure canonico.*
6 *In iure canonico omnia crimina sūt publica.*
7 *Quid sit fama.*
7 *Quid infamia.*

1 Videtur negatiuè respondēdum, quia dicti actus, non continent Sodomiam cōsumatam, sed solum attentatam; quando autem imponitur irregularitas ob aliquod delictum, debet delictum esse cōsumatum in actu externo, nec sufficit conatus, & attentatio, vt docent communiter Valent. *tom.* 4. *Sum. disp.* 13. *quæst.* 10. *punct.* 2. Sayr. *lib.6. De censur. cap.* 2. *num.*17. Coninch. *disp.*18. *De censur. dub.*2. *num.* 11. Quia quando pœna imponitur alicui delicto, intelligitur de perfecto, & consumato.

2 Sed tenendum est, quod sit irregularis irregularitate proueniente ex infamia iuris, qua quis constituitur irregularis ex eo, quod de crimine turpi per sententiam iudicis damnatus est. Desumitur ex communi doctrina, quod ille sit infamis, atque adeo irregularis, qui in iudicio damnatur de crimine turpi, aut illud confitetur, quam tradunt Glosa *in Cap. Infames. verbo.* Fures. 6. *quæst.*1. Bal. *in l. Infamem. ff.* De publ. *iudic.* Panorm. *in Cap. At si clerici. num.*26. *De iudic.* Syluester *verbo*, Crimen. *num.*4. *in fine.* & *verbo*, Infamia, *num.* 8. *iuncto num.*11. Aretin. *§. Suspectus.* Instit. *De suspect. tutor.* Filliuc. *tract.* 12. *num.*148. & 212. Gaspar Hurtad. *De censur. tract. de irregularit. disput.*2. *difficul.* 4. *num.* 12. Corneus *Consil.* 56. *num.*4. *vol.*4. Tusch. *verbo*, Infamis. *Conclus.*111. *num.*1. & 7. & *conclus.*117. Sayr. *lib.7. de censur. cap.9. num.*3. Suarez *De censur. disp.*48. *sect.*1. *num.*23. Toletus *lib.* 1. *cap.*62. Angelus *verbo*, Infamia. *num.* 5. Bonac. *De censur. disp.7. de irregular. quæst.3. par.1. num.*2. ver. *Secundo contingit.* Basseus *in Florib. Theol. pract. verbo*, Irregularitas. 10. *num.* 5 Clarus *lib.* 5. *senten. §. Practica criminalis. quæst.*72. Auila *par.* 7. *de censur. disput.*4. *dub.* 5. Laiman. *lib.*1. *theol. mor. tract.* 5. *par.5. cap.4. num.2. §. Alia vero crimina.* Naldus *in Sum. verbo*, Infamia. *num.* 1. Lezana *eodem verbo. num.* 7.

3 Ratio autem est; quia est determinatum in iure, quod is sit infamis, atque adeo irregularis, qui de aliquo graui crimine per iudicis sententiam est damnatus. Cap. *Infames.* §. *Porro.* 3. *quæst.*7. ibi. *Porro infamia multipliciter irrogatur. Aliquando enim contrahitur genere delicti declarati per sententiam, veluti cum iudex pronunciat, iniuriam fecisti, hæreditatem*

tatem expilaſti; calumniatus es.& ex Cap. *fin.* De *temporib. ordin.* dum decernitur, quod Sacerdotes, & Clerici, qui ob delicta perdiderunt bonum conſcientiæ rectæ, tunc ſolum non debent impediri, ne ordines ſuſcipiant, aut in ſuſceptis miniſtrent, ſi non fuerint ordine iudiciario comprobata, vel aliàs notoria. Sequuta ergo ſententia condemnatoria ob actus ſodomiticos, & attentatam ſodomiam, conſurgit infamia, atque adeo contrahitur irregularitas.

4 Quod ex eo etiam deducitur. nam ſecundum ius canonicum Omnes ſunt infames, quicunque ſecundum ius ciuile cōtrahunt infamiam, vt habetur ex Cap. *Infames. 6. quæſt.* 1. & notant Bonacina *diſp.7. de cenſur. quæſt.* 3. *punct.*1. *num.*1. Barboſa alios allegans *par.2. De poteſtat. Epiſcopi. allegat.* 43. *num.* 1. Secundum autē ius ciuile omnes damnati per ſententiam iudicis de crimine, quod famam lædit, ſunt infames. *l. Athletas*. §. *Item qui furti*. & *l. Furti*. & *l. Quid ergo.* §. *Pœna. ff.* De *his, qui not. infamia.* & *l. Infamem. ff.* De *publ. iud.*

5 Nec valet reſponſio, quod ſecundum ius ciuile tunc ſolum contrahitur infamia, quando condemnatio fit in publico iudicio; ſecus autē, ſi in priuato ex *dict. l. Infamem*. C. De *publ. iudic.* nam, vt *ibidem* habetur, non ſolum ſententia in publico iudicio facit infamem; ſed etiam in priuato. ibi. *Niſi crimen, ex ea actione fuit, quæ etiam in priuato iudicio infamiam condemnato importat, veluti furti, vi bonorum raptorum, iniuriarum.* Si ergo crimen ex natura ſua lædit bonam famam, etiam ſi pertineat ad priuatum iudicium, ſententia condemnatoria infamiam inurit, tale autē eſt crimē actuū ſodomiticorum, & ſodomiæ attentatæ.

6 Deinde ſecundum ius canonicum non habet locum diſtinctio iudicij publici, & priuati, quia ſecūdum ipſum omnia crimina publica ſunt, vt docent Gloſ. *in Cap. Infames. verbo.* Fures. 6. *quæſt.*1. & de communi Bald. *in Rubr. num.*10. *in fine.* C. Qui *accuſare non poſ.* Syluester *verbo*, Crimen. *num.*4. Anan. *in Cap. Statuimus. poſt num.*19. De *maledic.* citans Hoſtienſ. Clarus *lib.5. ſent.* §.1. ver. *Hæc tamen* citans Milleum *in Practica*. & notat, quod etiam ſecundum ius ciuile ratione ſtatutorum, & cōſuetudinum ſpecialiū eſt adeo immutata materia delictorum, vt vix publica à priuatis diſcernantur. Ratio autem eſt, quia tunc iudicium eſt publicum, quando crimen eſt publicum. tunc autem crimen eſt publicum, quando debet puniri quomodocunque innotuerit, & non tantum ad inſtantiam partis, per ea, quæ notant cōmuniter præſertim Syluester *verbo*, Crimen. *num.*4. At ſecūdum ius canonicum omnia crimina debent puniri, vtcumque innotuerint Cap. *Ecce.* 24. *quæſt.* 3. & Cap. *Si quid. Diſt.*86. & notat Gloſ. *in Cap. Crimina*. De *Colluſione*.

7 Deniq. cum fama ſit *Dignitatis illæſæ ſtatus legibus, ac moribus comprobatus.* per *l. Cognitionem. ff.* De *varijs, & extraordin. cognit.* Infamia, prout ipſi opponitur, non erit aliud, quā diminutio, & læſio eiuſdē ſtatus, vt notant Gloſ. *In Cap. Infames. verbo*, Infamia. 3. *quæſt.*7. & *in l.* 1. *verbo*, Vincula. C. *Ex quib. cauſ. infam. irrogat.* Bar. *ibidem*. Petrus Gregor. *lib.*31. *Syntag. cap.*29. *num.*7. Suarez *diſp.*48. *de Cenſur. ſect.*1. Laiman *lib.*1. *Theol. moral. tr.*5. *par.*5. *cap.*4. *num.*1. Syluest. *verbo*, Infamia. *num.*1. Molina *De iuſt. & iure. tr.*4. *diſp.*7. *num.* 4. Et deſumitur ex *l. Sed ſi hac lege*. §. *Prætor. ff.* De *in ius vocando.* & *l. Honori*, & *l. Licet. ff.* De *obſeq. à libe.* Manifeſtum eſt autem, quod damnatus per ſententiā iudicis de attentata ſodomia, & actibus ſodomiticis habet maximā læſionem, & diminutionem in ſtatu dignitatis, ſeu vt explicat Gloſ. *dict. l. Cognitio.* §. *Exiſtimatio. ff.* De *varijs, & extraor. cognit.* in ipſa conditione humana; vnde fit deſpicabilis, & amittit conceptum hominis probi, nec habet ſtatum ſuæ conditionis legibus, & moribus comprobatum, ſed reprobatum. Erit ergo abſque vlla difficultate conſperſus infamia iuris, ſi quiquidem talis infamia eſt ſecundum iuris diſpoſitionem.

An

An poena carceris irroget infamiam, atque adeo efficiat irregularem. Quæst. 132.

SVMMA.

1 *Pœna carceris secundum Glos. non irrogat infamiam.*
1 *Tortura, & pœnalitas non infamat.*
2 *Pœna carceris per sententiam inflicta infamat.*
3 *Damnatus ad opus publicū remanet infamis.*
3 *Fustibus subiectus habita quæstione non est infamis, secus si præcessit sententia.*
3 *Quando pœna irroget infamiam.*
3 *Carcer est quædam species seruitutis ignominiosæ.*
3 *Est mala mansio morti æquiparata.*
4 *Pœna participat in dedecore cum culpa.*
4 *Carceris pœna deijcit de statu humanæ dignitatis.*

1 NEgatiuè respondet Glos. *in Cap. Infames. verbo*, Pœnæ. 3. *quæst.* 7. reprobans ipsum tex. Quia, inquit, sola pœna non infamat, & citat *l. Nullam. C. Ex quib. caus. infam. irrog.* Sed hic tex. non loquitur de pœna, quia hæc dicit punitionem, & necessariò supponit culpam; sed de pœnalitate torturæ, cuius est alia ratio, quia infligi potest ex diuerso fine, & non dicit ordinem ad culpam. Imo si ad honestum finem suscipiantur huiusmodi pœnalitates pariunt honorē. Quin Glos. ciuilis in *dict. tex. l. Nullam*, verbo, *Infamiam*. ait, quod tortura licet nō irroget infamiam iuris, irrogat tamen infamiam facti, & citat *l. Generaliter*. §. 1. & *l. Eos. ff.* De *Decurion.* per quos tex. talis infamia, quæ est oneratio bonæ opinionis, facit repelli à dignitatibus, & solum admitti in subsidium, quando alij non occurrunt.

2 Tenendum itaque est, quod pœna carceris per sententiam inflicta, causet infamiam, præsertim personæ ecclesiasticæ, aut regulari; & eò magis, quò tempus carceris diuturnius fuerit. & ita tradunt Bart. *in l.* 1. *C.* Ex *quibus caus. infam. irrog.* Baiardus *in Addit ad Clarum. quæst.* 72. *num.* 1. Peirin. *quæst.* 1. *De subdito religioso. Cap.* 13. ver. *Noto quinto.* Rodriquez *tom.* 2. *Quæst. Regul. quæst.* 22. *artic.* 2. Portel. *in Dub. Regularib. verbo*, Carcer. *num.* 1. & facit Glos. *in dict. l.* 1. C. Ex *quib. caus. infam. irrog.* verbo *Vincula*. docens, quod vincula non irrogant infamiam, quando ordinantur ad crimen explorandum; secus autem, quādo sunt ob crimem exploratum, & in pœnam, & facit etiam tex. *eiusdem l.* vbi taxatiuè dicitur, quod non causatur infamia ob id solum, quod quis in carcerem, aut vincula conijciatur.

3 Desumitur autem argumentum ex *l. Ad tempus. C.* Ex *quibus caus. infam. irrog.* vbi decernitur, esse infames damnatos ad tempus ad opus publicum etiā peracta pœna. Vnde Glos. *ibid.* verbo *Subijciuntur.* ait, esse infames propter genus pœnæ, quod facit infames etiam ea completa. & ex *l. Nullam. C. eodem.* vbi decernitur, quod non sit infamis fustibus subiectus ob quæstionem habendā, sed taxatiuè, si sententia non præcessit. Vnde sententia præcedens infamaret. & etiam ex Cap. *Infames.* 3. *quæst.* 7. vbi decernitur, quod genus pœnæ irrogat infamiam. ibi. *Porro infamia multipliciter irrogatur, aliquando genere pœnæ, sicut illi, qui damnantur in opus publicum.* Tunc autem pœna irrogat infamiam, quando ignominiosa est, vt desumitur ex citatis textibus. Pœna autem carceris est ignominiosa, quia inducit quandam speciem seruitutis cum ignominia, vt notant Bart. *in l. Alia causa. num.* 14. *ff.* soluto *matrimonio* Bald. *Consil.* 412. *lib.* 1. Boer. *Decis.* 215. Faber §. *vlt. num.* 2. Instit. *De actionib.* & dicitur mala mansio, quæ morti æquiparatur *l. Si hominem. init. ff. Depositi* & *l. Nec timorem.* §. *Proinde.* ver. *Timuit. ff.* Quod *metus causa.* vt notat Bossius *in Prac. crim.* Tit. *De carcere. num.* 1

4 Ratio

4 Ratio autem eſt, quia cum pœna ſit propter culpam, quam neceſſariò ſupponit, participat cum ipſa in dedecore oppoſito humanæ dignitati, in qua conſiſtit bona fama. Pœna verò carceris, ita participat in dedecore cum crimine, propter quod infligitur, vt ſimul priuet illa libertate, quæ propria eſt conditionis humanæ, & quaſi trahat ad conditionem belluarum, quæ inter vincula, & ſub cuſtodia ſeruiunt. Et proinde deijcit de ſtatu dignitatis humanæ moribus, & legibus comprobato; quod non eſt aliud, quam inducere infamiam.

An Regularis poſsit ratione Officij, quod habet ab Epiſcopo, coram ipſo conueniri, & ab ipſo puniri, ſi in Officio delinquat. Quæſt. 133.

S V M M A.

1 *Affirmatiua opinio.*
2 *Regularis aliàs exemptus non poteſt ratione officij ſæcularis conueniri ab Epiſcopo & puniri.*
2 *Officium non ponit ſubiectionem in exempto.*
3 *Eccleſiaſtici non poſſunt trahi ad forum ſæculare ratione officij ſæcularis.*
3 *Officium non extrahit à ſtatu exemptionis.*
4 *Sola exemptio excludit iuriſdictionem etiã in capaci.*
5 *Regularis acceptans officium ſæculare, nec conſentit, nec poteſt conſentire in iuriſdictionem Epiſcopi.*
5 *Exemptus non poteſt renunciare exemptionis.*

1 Difficultas procedit de Regulari aliàs exempto à iuriſdictione Epiſcopi, & ſecluſis caſibus, in quibus iuxta Concilij Tridentini diſpoſitionem, aut alias Pontificias conſtitutiones ſubijciuntur Epiſcopis, vt Apoſtolicæ Sedis delegatis, aut in quibus ex alio ſpeciali capite iuxta eaſdem Pontificias Conſtitutiones pertinet iudiciũ ad Epiſcopos. Et affirmatiuè reſpondet Barboſa *in Concil. Trident. Seſſ. 6. cap. 3. De reformat. num. 3.* citans Aldan. *in Compend. Canonicar. Reſolut. lib. 1. Tit. 6. num. 3.* referentem ita deciſum *die 14. Februar.* 1585. Sed cum non referat, cuius ſit talis Deciſio, nec de ipſa, cuiuſcunque ſit, authenticè conſtet, non poteſt inducere obligationem iuxta Decretum Vrbani VIII. quò ad Declarationes S. Congregationis. Imo quia non contineret puram declarationem, ſed etiam aliquid de nouo conſtitueret, vt obligaret, indigeret publicatione, non ſecus ac indigent leges ipſæ.

2 Tenendum tamen eſt, quod regularis non poſſit conueniri ratione officij coram Epiſcopo, nec ab ipſo puniri, ſi aliunde non poſſit conueniri. Officium namque non ponit ſubiectionem in exempto, atque adeo nec dat iuriſdictionem ordinario, quia cum aſſumitur ad tale officium adminiſtrandũ, cenſetur aſſumi citra præiudiciũ exemptionis, nam cum exemptio non ſit priuilegium ſingulare perſonæ, ſed ſtatus, quandiù perſona manet in illo ſtatu, & eſt de genere exemptorum, durat etiam exemptio, cui per officium, vt quid ſingularis perſonæ non poteſt præiudicari.

3 Hinc eccleſiaſtici non poſſunt trahi ad forum ſæculare, nec à laico iudice puniri, ſi exerceant officium ſæculare, etiam quò ad ea, quæ concernunt officium, vt docent Duard. *in Bullam cœnæ. lib. 2. can. 15. quæſt. 11. num. 25.* Megal. *par. 3. Inſtit. lib 3. cap. 11. num. 26. & 32.* Bonac. *diſp. 10. de legib. quæſt. 2. pun. 1. §. 1. num. 24.* Ambroſin. *De immunit. eccleſ. cap. 20. num. 54.* Squillante *De priuileg. Cler. Cap. 7. dub 3. num. 87.* Carolus De Graſ. *De effect. lib. Clericat. effectu 1. num. 82.* Zanard. *par. 3. Director. cap. 50.* Cochler. *De iuriſdict. Ordinar. in exemp. tom. 2. par. 3. quæſt. vlt. num. 1. & 2.* Alex. *Conſil. 98.*

*Consil.*98. *vol.*2. Riccius *in Praxi par.* 3. *Resol.* 105.*num.* 1. Diana *par.* 1. *tract.*2. *Resol.*19. Thomas del bene *de parlam. dub.*4.*sect.* 20. *subsect.*2.*num.* 5.& facit. *l. Si quis ad declinandum* .C. De *Episcop.& Cler.* Quia nimirum officium sæculare collatum Clerico non extrahit ipsum à gradu, atque adeo nec ab exemptione; sed sequitur conditionem personæ, & immunitatem ipsis, sicut sequuntur bona. imo & à fortiori, quia exercitium officij est quid personale, & adhæret personæ inseparabiliter, cum consistat in proprijs actionibus ipsius: vnde iudicare de exercitio officij, esset exercere iurisdictionem supra propriam personam clerici.

4 Sed dices, esse diuersam rationem de clerico exercente officium sæculare respectu iudicis laici, ac de regulari respectu Episcopi. nam laicus non est capax iurisdictionis Ecclesiasticæ; Episcopus verò exercet iurisdictionem Ecclesiasticam. Sed hoc in præsenti nihil iuuat. Clericus enim non potest iudicari à laico ratione officij sæcularis, quia laicus non habet iurisdictionem, & clericus est exemptus. Vnde nec laicus exemptus à iurisdictione alterius laici potest ab ipso iudicari, etiam si aliàs sit capax iurisdictionis. Cum ergo Regularis sit exemptus à iurisdictione Episcopi, non poterit ratione officij ab ipso iudicari.

5 Nec item dici potest, quod Regularis acceptans officium censeatur cõsentire in iurisdictionem Episcopi. Tum quia hoc etiam dici posset de Clerico respectu iudicis laici, dum acceptat officium sæculare, quod tamen est falsum, quia non potest Clericus consentire in iudicem laicum, cum hoc sit in præiudicium status Cap. *Insolita*. 11.*quæst.*1. & Cap. *Placuit*. De *foro compet.* & docent communiter. Tum quia exemptus non potest in aliquo exemptionis priuilegio renunciare, cum hoc sit præiudicium superioris, vt notant communiter. Abbas *in Cap. Cum tempore*. De *arbitris. in fine*. Syluester *verbo*, Exemptio. *num.*10. Archidiacon. *in Cap. Conquestus. num.*49. *quæst.* 3. De *foro compet.* Bald. *in l. Si quis ex consensu. num.* 8. C. De *Episcop. audient.* Surd. *Consil.* 47. *num.* 24. Rota in Gandauensi Monasterior. 29. *Apr.* 1641. *Coram Eminentiss. Panzirolo.* per tex. dicti Cap. *Cum tempore*.

An valeat depositio Regularis facta coram Episcopo absque sui Prælati licentia. Quæst. 134.

S V M M A.

1 *Depositio Regularis coram Ordinario absq. licentia Prælati sui est illicita.*
2 *Secundum aliquos valida, si sit spontanea.*
3 *Absolutè est inualida.*
3 *Examinatio testium est actus iudicialis.*
3 *Depositio testium coram notario extra iudicium sine mandato iudicis est nulla.*
4 *Episcopus extra casus concessos non potest exercere circa Regulares actus iurisdictionales.*
4 *Defectus iurisdictionis est omnium maximus.*
5 *Regularis nulliter consentit in iurisdictionem Episcopi.*
6 *Quomodo concesso vno concedantur omnia, sine quibus non peruenitur ad ipsum.*

1 ESse illicitam, sed tamen valere, tenet Farinac. *in Praxi quæst.* 61. *De testib. num.*134. Quia licẽtia Prælati requiritur solum ex quadam decentia; & ideo ea ommissa, ommittitur leuis solemnitas, & proinde non vitiat actũ. Pro quo adducit plures textus. Et quidem certũ esset, quod nõ vitiaret actũ, si esset solum leuis solemnitas, & accidentalis. at si ea deficiente deficeret aliquid sub-

substantiale, non video, quomodo actus posset subsistere.

2 Itaque Cochier *par. 2. de iurisdict. Ordinar. in exemptos*, docet, valere depositionem, si Regularis spontaneè accedat ad examen; secus autem, si coactè, quia multa subsistunt parte non opponente, quæ tamen in iudicio reuocata impedirentur.

3 Tenendum tamen est, quod huiusmodi depositio non solum sit illicita, sed etiam nulla, siue Regularis coactus deponat, siue etiam spontaneè. Ratio autem est, quia cum examinatio testium sit pars processus, atque adeo actus iurisdictionis saltem ex delegatione, aut mandato, non potest valere, nisi habeat fundamentum in iurisdictione. Cap. 1. *Neque*. De *foro comp. t.* & notat *ibi* Geminianus. *num.* 3. Quod adeo verum est, vt si Notarius extra iudicium examinet testes sine mandato iudicis, & decreto, eorum depositio nulla sit, vt tradunt Maranta *De ordine iudi*. Tit. *De testib. produc. num.* 6. Mascar. *De probat. in Præfat. lib.* 1. *quæst.* 5. *num.* 23. & 89. Cartar. *Decis. cr minal.* 86. *num.* 9.

4 Cum ergo Episcopus nullam habeat iurisdictionem circa exemptos Regulares exceptis casibus in iure, & in specialibus constitutionibus Pontificijs, & per consequens Regulares nullam habeant subiectionem ad Episcopos, sequitur, quod Episcopi non possint circa ipsos Regulares exercere actus iurisdictionales, & si exerceant, nulli sint defectu iurisdictionis, qui est defectus omnium maximus, quò ad annullationem actus, vt tradunt Curtius *Consil. c* 9. *in fine*. Dec. *Consil.* 38. *num.* 7. & *Consil.* 360. *num.* 1. Paris. *Consil.* 204. *num.* 102. *lib.* 2. Menoch. *Consil.* 1080. *num.* 2. Vantius *De nullit. at. Tit. de nullit. defectu iurisd. ct. num.* 2. & *sequent.* alios plures citans. Vnde dicta examinatio, & depositio erit nulla, vt pote non fundata in debita iurisdictione.

5 Nec sufficit, quod Regularis non coactè, sed spontaneè deponat, quasi per hoc consentiat in iurisdictionem Episcopi. nam cum non habeat facultatem consentiendi, nulliter consentiret, etiam si expressum exhiberet consensum; agitur enim de interesse sui superioris, cui non potest præiudicare. Hinc nemo sine licentia sui superioris potest in iudicem non suum consentire, vt tradunt cõmuniter Doctores per celebres tex. Cap. *Cum tempore*. De *arbitris*, & Capit. *Significasti*. De *foro competenti*. Io. Andr. *in dict. Cap. Cum tempore*. Butrius *ibid. num.* 12. Abbas *num.* 11. Socin. *num.* 42. ver. *Ex quibus infertur*. Rodriquez *tom.* 1. *Quæst. Regular. quæst.* 36. *art.* 1. & *tom.* 2. *quæst.* 63. *ar.* 10. Tambur. *De iure Abbat. tom.* 1. *disp.* 15. *quæst.* 12. *num.* 3. Quod à fortiori militat in religiosis, quia non habent proprium velle, aut nolle.

6 Neque valet, si dicatur, quod concesso vno censentur concessa etiam omnia, sine quibus non peruenitur ad ipsum *l.* 1. *ff.* De *iurisdict. om. iud.* & *l. Ad rem mobilem*. §. *Qui procuratorem*. *ff.* De *procurator.* & proinde cum Episcopus habeat facultatem procedendi iudicialiter, habebit etiam facultatem examinandi quoscunque, quorum examen sit necessarium pro terminanda illa causa. Nam respond. quod censentur concessa sine præiudicio alterius, & ideo censetur concessum iudici posse examinare exemptos, sed cum licentia suorum superiorum. Alioquin dicendum esset, quod posset in alieno territorio exercere iurisdictionem, quando hoc esset necessarium ad complementũ iudicij, vt citare, condemnare, & alios similes actus iurisdictionales.

An iurisdictio Ordinariorum in Regulares possit extendi ad extensionem rationis. Quæst. 135.

SVMMA.

1 *Affirmans opinio.*
1 *In exorbitantibus à iure fit extensio.*
2 *Ordinario conuenit iurisdictio per totam diocœsim, & ei conuenit quicquid non excipitur, & num. 10.*
3 *Iurisdictio Ordinariorum in Regulares non debet extendi.*
4 *Casus non expressus habetur pro omisso.*
5 *Casus exceptus firmat regulam in contrarium.*
6 *Vbi requiritur expressum, non sufficit tacitum.*
6 *Exceptio contra regulam non admittitur, nisi de ea constet.*
7 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*
7 *Expressio casuum in quibus Regulares subduntur Ordinario excludit omnes alios casus.*
8 *Interest Summo Pontifici suos subditos ab alio non iudicari.*
8 *Iurisdictio Ordinariorum in exemptos est odiosa.*
9 *In correctorijs non fit extensio, & quid si correctio reducat ad ius antiquum.*
11 *Exemptio Regularium an odiosa, & stricti iuris.*
11 *Lex quando odiosa, & fauorabilis, vnde denominanda.*
11 *Finis exemptionis Regularium.*
11 *Priuilegia interpretanda in fauorem Regularium.*

1 PArtem affirmatiuam tradit Peirin. *tom. 3. Priuileg. in Addit. ad Constit. Vrbani* 8. *cap.*12. *ad Constit.*1. *num.*25. Cochier. *De iurisdictione Ordinariorum in exemptos. tom.* 2. *par.*2. *quæst.*102. vbi cum Gutierez Decretum Concilij Tridentini, *Sess.* 7. *Cap.* 14. *De reformat.* Quod Regulares extra claustra degentes conueniantur coram Ordinario, extendit etiam ad regulares intra claustra degentes, ob eandem rationem. Eius fundamentum est, quia ob extensionem rationis etiam in exorbitantibus à iure datur extensio, vt latè Nauar. *in Cap. Pœna. De pœnit. Dist.* 1.

2 Deinde Ordinario competit iurisdictio per totam suam Diocœsim Cap. *Cum omnes Basilicæ.* 16. *quæst.* 6. & Cap. *Cum Episcopus. De officio Ordinarij. in* 6. & proinde cum habeat intētionem fundatam per totam suam diocœsim, quicquid non excipitur expressè, censetur ei concessum, & ideo extendenda est iurisdictio ad omnia non excepta. Denique iurisdictio Ordinarij est fauorabilis, vt supponit, se ostendisse. *lib.*1. *De iurisdict. in exemptos. quæst.* 4. est ergo extendenda.

3 Hæc tamen doctrina non potest subsistere, & ideo tenendum est, quod Iurisdictio Ordinariorum contra Regulares exemptos nullo pacto sit extendenda, sed continenda intra terminos præscriptos à iure, & constitutionibus specialibus Pontificijs. Cum enim Regulares generaliter exempti sint à iurisdictione Ordinarij, & solum in quibusdam casibus à iure expressis subiecti, sequitur, quod iurisdictio ipsorum non possit se extendere ad Regulares extra casus expressos.

4 Tum quia casus non expressus habetur pro ommisso. *l. Commodissimè. ff. De liberis, & posth.* & Cap. *Inter temporalia. De translatione Episcop.* & Cap. *Cum dilectus. De offic. Ordinar.* & Cap. *Is qui. De sent. excommunicat.* quod locum habet in omnibus dispositionibus, vt notat Ancharan. *Consil.*120. *init.* & *Consil.* 245. *num.*5. vbi docet, id valere, etiam si maior ratio militet. Socin. *Consil.* 32. *num.*18. *lib.*1 Alexan. *Consil.* 113. *num.*5. *lib.*2. & *Consil.* 123. *num.*21. *lib.*4. Oldrad. *Consil.* 224. *num.*14. Tiraquel. *De iure primogenit. q.*40. *n.* 194. Vnde sequitur, quod in casu non expresso in iure Ordinarius non habeat iurisdictionem in Regula

gulares ſtante eorundem generali exemptione.

5 Et cum caſus exceptus firmet regulam in contrarium. *l. Nam quod liquidè. §. fin. ff.* De *penu legata*. & *l. Quæſitum. §. Idem reſpondit. ff.* De *fun. inſtr.* & Cap. 2. *De coniug. lepros.* Atque in iure ſint expreſſi caſus, in quibus Regulares non ſunt exempti, ſequitur regula generalis, quod in omnibus ſint exempti, in quibus ſpecialiter non ſubijciuntur Ordinarijs; atque adeo quod iuriſdictio ipſorum non ſit extendenda, niſi ad caſus expreſſos.

6 Quod præſertim verum eſt, quia vbi expreſſum requiritur, non ſufficit tacitum, & præſumptum. Cap. 2. *De præbend.* & *Cap. fin. De procurat. in 6.* Cũ autem Regulares ſint vniuerſaliter exempti à iuriſdictione Ordinariorum, & ſolum in aliquibus caſibus ſubiecti, non poſſunt Ordinarij prętendere iuriſdictionem in ipſos, niſi expreſsè ipſis concedatur, quia ſtante regula generali eſt opus ſpeciali expreſſione, vt habeatur exceptio, nec contra ipſam exceptio eſt admittenda, niſi de illa conſtet. *l. Ab ea parte. ff.* De *probat.* & *l. Illud. C.* De *Sacroſanct. Eccleſ.* & *l. fin. C.* De *hæred. inſtit.* & *l. Apud antiquos. C.* De *furtis*. & Cap. 2. *De coniug. lepros.* Et ideo in caſu noſtro non debet admitti extenſio iuriſdictionis Ordinarij in Regulares extra caſus exceptos in iure, cum extra ipſos non conſtet de exceptione à regula vniuerſali exemptionis.

7 Accedit etiam, quod cum ſit conceſſa Regularibus abſoluta exemptio à iuriſdictione Ordinarij, & exprimantur in ſpecie caſus, in quibus Pontifices volunt, ſubeſſe Ordinario, itaut ad conſeruandam generalem exemptionem, vt plurimum conſtituant Epiſcopos pro illis caſibus Sedis Apoſtolicæ delegatos, vt paſſim in Concilio Tridentino, conceſſio iuriſdictionis pro illis caſibus ſtat taxatiuè. Quia cum incluſio vnius ſit excluſio alterius. *l. Cum Prætor. ff.* De *iud.* & *l. Quamuis. C.* De *pignoribus*. & *l. Ait Prætor. §. Sed quod Papinian. ff.* De *minorib.* & Cap. *Nonne*. De *præſumpt.* ſequitur, quod expreſſio caſuum, in quibus Regulares ſubijciuntur Ordinarijs, nedum includat alios, ſed etiam excludat iuxta doctrinam Abbatis. *Conſil. 57. num. 2.* ver. *Sexto. lib. 1.* Calderini. *Conſil. 543. alias. Conſil. 12. De ſent. excommun.* ver. *Expreſſio autem.* Angeli *Cõſil. 375. num. 3.* Ruini *Conſil. 112. num. 3. lib. 5.* Caſtrenſ. *Conſil. 468. num. 4. lib. 1.* Ancharani *Conſil. 70. num. 8.* Geminiani *Conſil. 15. num. 18.* ver. *Adſextũ.* & *num. 19.* Ex proinde quod iuriſdictio Ordinariorum in Regulares non ſit capax extenſionis de caſu ad caſum ex paritate rationis.

8 Denique cum interſit Summo Pontifici, ſuos ſubditos ab alio non iudicari, vt tradunt Abbas *in Cap. 1. num. 19.* De *re iud.* & *in Cap. Si de terra. num. 5.* De *priuileg.* & *in Cap. Significaſti. num. 8. in fine.* De *foro competenti.* Io. Andr. *in Cap. Scienti. in fine.* ver. *Si verò.* De *reg. iur. in 6.* Francus *ibid. num. 4.* Felin. *in Cap. Cum olim. num. 3.* De *præſcriptionib.* Caſtrenſ. *Conſil. 432. num. 3. lib. 1.* Armilla, *verbo*, Exemptio. *num. 8.* Gail. *lib. 1. Obſeruat. 40. num. 2.* Galerat. *tom. 2. De renunciat. centur. 2.* Renunciat. 140. *num. 18.* Rota *in Vlixbonen. Monaſterij. 19. Nouemb. 1625. Coram Coccino* alios citans, & in *Gandauen. Monaſteriorum 29. April. 1641. Coram Panzirolo.* ſequitur, quod extenſio iuriſdictionis Ordinariorum in exemptos eſſet contra intereſſe Summi Pontificis, & contra iura præſeruantia auctoritatem, & iuriſdictionem ipſius. Vnde non eſſet extenſio in fauorabilibus, ſed in odioſis, in quibus non admittitur, cum debeant iuxta regulam iuris reſtringi.

9 Neque vrgent, quæ pro ſe affert Cochier. nam ad primum dicitur, quod non ſumus in exorbitantibus à iure, ſed in correctorijs; nam conceſſio iuriſdictionis Ordinarijs in Regulares corrigit in parte legem vniuerſalem de exemptione; in correctorijs autem tanquam in odioſis non ſit extenſio, ſed reſtrictio. argum. *l. Præcipimus. C.* De *appellat. in fine.* & *l. Sancimus. C.* De *teſtamen.* & Cap. *Cum expediat.* De *elect. in 6.* Neque

dici

dici potest, quod debeat fieri extensio, quia correctio reducit ad ius antiquum. cum Glos. *in Cap. Statutum,* verbo. *Munerandum.* De *præben. in 6.* & alijs. nam hoc habet locum, quando ius antiquum non est in totum abrogatum tanquam odiosum, vt notat Tiraquel. *in Præfat. ad Retract. num.59.* Ius autem subijciens religiosos Ordinario est abrogatum, vt odiosum, & præiudicans communi vtilitati, & iurisdictioni Summi Pontificis, vt constat ex ipsius abrogationibus.

10 Ad 2. resp. Ordinarijs esse concessum quicquid non est expresse prohibitum, ex eo, quod habent iurisdictionem per totam suam Diocœsim quò ad personas subditas, non autem quò ad exemptos, nam per exemptionem subtrahuntur ipsorum iurisdictioni; & ideo quicquid ipsis in exemptos non est expresse concessum, censetur prohibitum. Vnde iurisdictio Ordinariorum quò ad ipsos non est fauorabilis, sicut est quò ad solas personas subditas, sed odiosa, vt constat ex dictis.

11 Ex quibus colligitur non esse admittendam doctrinam, quam tradunt Innocent. *in Cap. Dudum.* De *Priuilegijs.* Bellamera *Cons.* 20. Boer. *Consil.24.nu.*8. *lib.*1. Craueta *Consil.*152.*num.*2. Abbas *in Cap. Cum capella. num.*5. De *Priuileg.* Fuscus *lib.*2. *De visit. cap.*20. *num.*29. Flamin. *lib.*3. *De resignat. quæst.*16. *num.*6. Ceuallos *par.*2. *De cognit. per viam violentiæ. quæst.* 71. *num.*29. dum docent, exemptionem à iurisdictione Ordinarij esse odiosam, & stricti iuris, quia detrahit iisdem Ordinarijs, nam licet ipsis, sit odiosa, est tamen fauorabilis Summo Pontifici, & Regularibus; & proinde nõ est restringẽda, sed amplianda, quia præualet fauor; quando enim lex habet admixtum odiũ & fauorem, est censenda fauorabilis, si fauor sit ex intentione legislatoris, vt notãt Glos. *in Cap. Si propter.* verbo, *Primi anni* De *rescript. in 6.* Dominic. *ibid. nu.*9. Francus *num.*6. Item Glos. *in Cap. Sciant cuncti.* verbo. *Alios.* De *elect. in* 6. Io. Andr. & Geminian. *ibid.* Bar. *in l. Qui exceptior* ꝛ. *num.*2. *ff.* De *condit. indeb.* Alber. Ias. Salic. *ibid.* Castrens. *in l. Si quis nec causam. nu.*4. *ff. Si cert. pet.* Felin. *in Cap.* 1. *num.* 14. De *sponsal.* Euerar. *loco à ratione leg. ampla. numer.*68. Syluest. *verbo.* Interpretatio. *in fine.* Couar. *lib.*1. *variar. cap.*11. *nu.*5. alios citans Mandos. *Reg.*10. *de ann. quæst.*3. *numer.*7. Flamin. *lib.*12. *De resignat. quæst.* 2. *num.* 23. Sanchez *lib.*1. *de matrim. disp.* 1. *numer.* 4. Tiraquel. *De retract. in Præfat. num.*56. & §. 30. *Glos.*1. *num.* 5. Menoch. *De recuper. possess. Remed.*1. *num.*28. Ioseph. Ludouic. *Decis. Lucens.*26. *num.*23. *par.*1. Cephal. *Consil.*35. *vol.*1. Honded. *Cons.*95. *num.*17. Et desumitur ex Cap. 2. §. *Statuimus.* De *decimis. in* 6. ibi. *Cum non sit dicendum asperum, sed pium potius, & benignum.* Et ratio est, quia intentio est forma legis. & finis dat speciem actionibus humanis. Finis autem, & intentio concedendi exemptionem Regularibus fuit fauor ipsorum, vt desumitur ex Cap. *Nimis iniqua;* & Cap. *Nimis praua.* De *excessib. Prelat.* quia nimis grauabantur ab Ordinarijs, & notant Rebuf. *Resp.* 142. Vbald. *De canon. Epis. cap.*3. *quæst.*6. *nu.*9. Tusch. *verbo.* Exemptio. *Conclus.*566. *n.*6. Cochier. *to.*1. *De iurisd. Ordinar. in exemp. par.* 1. *quæst.* 1. *numer.*15. Cened. *quæst.*26. *num.* 3. Et proinde in dubijs Priuilegia sunt interpretanda in fauorem Religiosorum, vt notant Henriquez *lib.*7. *cap.*22. *num.*3. Rodriquez *tom.*1. *quæst. Regular. quæst.*11. *art.*6. *regul.*10. Hieron. Rodriq. *Resol.*90. *num.*49. & habetur ex Priuilegio Leonis X. vt in Compendio *Priuileg. Societ. Iesu.* verbo, *Priuileg.* §. 4. & in Compend. *Priuileg. Benedict. ibid. num.*49.

An regulares incidant in excommunicationem latam ab Episcopo contra lacerantes cedulones ab ipso affixos, si lacerent. Quæst. 136.

SVMMA.

1 *Regulares lacerantes cedulones non incidunt in excommunicat. ab ipso latam contra lacerantes.*
1 *Etiam si expressè nominarentur.*
2 *Iurisdictio non potest exerceri in non subditum.*
3 *Turbans iurisdictionem alterius potest ab ipso puniri.*
4 *Excommunicatio lata contra lacerantes cedulones ab Episcopo non iuuat pro puniendis Regularibus turbantibus iurisdict.*
5 *Non est defensio parata, sed pœna iurisdictionali modo imposita.*

1 QVod non incidant, quia expressè nō nominantur Regulares, sed est tātum lata generaliter contra lacerantes, docet Alphonsus de Leone *De censur. Recollect.* 2. *num.* 473. Quid autem sit dicendum, si exprimeret, in specie etiam Regulares, non explicat.

2 Sed tenendum est, quod etiam si exprimeret, non eos afficeret. Siue enim non exprimat, siue exprimat, semper ferre excommunicationem est actus iurisdictionis, & ideo siue feratur per modum legis, siue quocunque alio modo, non se extendit ad non subditos, quia iurisdictio non potest exerceri in non subditum, iuxta illud 1. *Ad Corinth. Cap.* 5. De *his qui foris sunt nihil ad nos.* & Cap. 2. *De constit. in* 6. Extra *territorium ius dicenti non paretur impunè.* Regulares autem non sunt sub iurisdictione Episcopi, cum sint ab ipsa exempti.

3 Dices. Qui turbat iurisdictionem alterius, potest ab ipso puniri. Cap. 1. *De offic. Delegati.* vbi comuniter Doctores, & Cap. *Dilecto.* De *senten. excommunicat. in* 6. & *l. Vnica. init. ff. Si quis ius dicen. non obtemper.* & communiter Doctores, quos allegat, & sequitur Farinac. *in Pract. Tit. De crimine læsæ maiest. quæst.* 113. *num.* 67. quia tunc punitio reducitur ad defensionem iurisdictionis, atque adeò ad ius naturale, vt ex citato Cap. *Dilecto.* habetur. Regularis autē lacerans cedulones Episcopi turbat ipsius iurisdictionem.

4 Resp. Ex hoc tantùm sequi, quod stante perturbatione iurisdictionis possit contra Regularem procedere remedio congruo, & adhibere etiam censuras, si opus sit, non tamen, quod incidat in excommunicationem iam latam contra lacerantes, quia hæc non fuit directa ad ipsum, cum non sit subditus, & proinde non comprehendatur sub actu iurisdictionis Episcopi, qualis est impositio excommunicationis. Et quia ius puniendi turbantes iurisdictionem incipit solùm, quando incipit turbatio; impositio autē excommunicationis est iurisdictio exercita ante turbationem iurisdictionis, ideo non se extendit ad Regularem.

5 Instari tamen potest. Excommunicatio est defensio parata contra perturbantes iurisdictionē, atque adeò respicit actum perturbationis, ergo Regularis, dum perturbat, incidet in ipsam, vt pote iam habilis puniri. Resp. non esse defensionem paratam, sed se habere per modum pœnæ iurisdictionali modo impositæ, & ideò non extenditur ad non subditos; aliàs omnis excommunicatio, & pœna imposita à lege afficeret non subditos, quia posset dici, quod sit parata defensio pro tuitione legis, & iurisdictionis exercitæ in imponenda lege. Non ergo se habet per modum defensionis, quia defensio non potest incipere, nisi incipiente iniuria, vnde cū impositio excommunicationis sit non existente iniuria illata, non erit actus defensionis, sed iurisdictionis, qui non se extendet ad non subditos.

An Ordinarius punire possit Regulares abutentes suis Priuilegijs. Quæst. 137.

S V M M A.

1 *Affirmans opinio.*
2 *Ordinarius non potest punire Regulares abutentes suis priuilegijs,*
2 *Etiam si concernant exemptionem.*
3 *Per abusum non perditur Priuilegium ipso facto.*
4 *Quid si in Priuilegio dicatur, quod ipso facto sit amissum?*
4 *Pœna à lege ipso facto imposita non habet locum, nisi præcedat sententia declaratiua.*
5 *Ordinarius non potest iudicare exemptos de abusu Priuilegiorum.*
5 *Iudicare de Priuilegijs concessis à Pontifice, ad ipsum solùm pertinet.*

1 Affirmat Tamburinus *to.* 1. *De iure Abbat. disput.* 15. *quæst.* 7. *num.* 53. ver. *Ordinarius punit*; sed non probat, & solùm citat Zabarel. in *Clement. Abusionibus. num.* 1. *& vlt.* De pœnit. & in *Clement. vnicam. num.* 16. De Officio Ordinar. Nec scio, in quo iure, aut ratione fundari possit. Solùm posset dici, quuod abutens priuilegio exemptionis, illud amittat, & proinde desinat esse exemptus, atque adeò vt subiectus iurisdictioni Episcopali possit puniri.

2 Tenendum tamen est pro certo, quod Ordinarius non possit punire Regulares propter abusum priuilegiorum, etiam si concernant exemptionem ab ipsius iurisdictione. Quod non possit punire ob abusum priuilegiorum, quæ non concernunt exemptionem, cõstat, quia non obstante huiusmodi abusu, remanent exempti ob priuilegium exemptionis, quod habet vim legis.

3 Quod autem neque propter abusum priuilegij concernentis exemptionem possit punire probatur. Nam non obstante tali abusu priuilegium nõ amittitur ipso facto, sed tantùm est auferendum; iura enim, quæ ponunt amissionem priuilegij propter abusum, vt Cap. *Vbi. Dist.* 74. & Cap. *Priuilegium.* 11. *q.* 3. & Cap. *Licet.* De regularib. & Cap. *Priuilegia.* De *Priuilegijs.* & Cap. *Contingit.* 2. De *senten. excommunicat.* solùm significãt, abutentem priuiegio esse priuandum, nam dicitur, quod *Meretur*; qui autem meretur pœnam aliquam, non illi subiacet, nisi ex sententia Iudicis infligentis. Quare abutens priuilegio exemptionis, non per hoc statim caret exemptione, & proinde non subiacet iurisdictioni Ordinarij.

4 Quod si in aliquo priuilegio concernente exemptionẽ ponatur pro abusu pœna amissionis ipso facto incurrenda, neque adhuc potest Ordinarius punire Regularem, quia nõ incurritur pœna amissionis, nisi præcedat sententia declaratoria abusus, vt desumitur ex *l. Eius, qui delatorem. ff.* De *iure Fisci.* & Cap *Cum secundum.* De *hæreticis. in* 6. vbi, quod requiritur sententia declaratoria hæresis, vt locum habeat confiscatio bonorum ipso facto imposita pro hæresi. Et tradunt Bart. *in citat. l. Eius, qui delatorem.* Isernia *in Cap.* 1. *num.* 10. ver. *Damnetur quo tempore.* De *feud. sine cul. non amitt.* Felin. *in Cap. Rodulphus. num.* 35. De *rescriptis*, Tiraquel. *in l. si vnquam. verbo*, Reuertatur. *num.* 400. C. De *reuocan. donat.* & docent communiter de lege pœnali, quod non sortiatur suum effectum quò ad pœnam, nisi præcedat sententia declaratoria criminis. Ita Bald. *in Cap.* 1. De *feud. sine culpa non amit.* Io. Andr. *in Cap. Pro humani.* De *homicid. in* 6. Dec. *in Cap.* 1. *num.* 73. *in* 1. *lect.* De *constitut.* Syluester *verbo.* Assaninus. *num. vlt.* Tabiena *ibid. num.* 2. *&* 3. Caiet. 2. 2. *quæst.* 62. *art.* 3. *in fine.* Aragon. & Bannes *ibid.* Salon. *Controuer.* 1. Couaruu. 4. *Decret. par.* 2. *cap* 6. §. 8. *num.* 10. Grammat. *decis.* 15. *n.* 8. Mysinger. *Centur.* 2. *obseruat.* 43. Achil. de Grassis. *Decis.* 1. *De pœnis.* Nauar. *Cap.* 23.

Manual. num. 66. Medina *C. De restitut. quæst.* 1. *§. Post Verum dominium.* ver. *Ad propositum*. Sotus *lib.* 1. *de iustit. & iure. quæst.* 6. *art.* 6. *conclus.* 1. Molina *tom.* 1. *De iust. & iure. disp.* 95. ver. *Contrariam sententiam.* Riccius *Collect.* 303. Valent. 1. 2. *disp.* 7 *quæst* 5. *punc.* 6. ver. *Ex quo deinde.* Vasquez 1. 2. *disp.* 170. *cap.* 3. Suarez *lib.* 5. *De legib. cap.* 8. *num.* 5. Sanchez alios plures citans *lib.* 2. *in Decal. cap.* 22. *num.* 7. Quod etiam cõstat ex praxi, & ratio est, quia impositio pœnæ ipso facto incurrẽdæ habet vim sententiæ condemnatoriæ, sententia autem condemnatoria non potest habere locum, nisi in iudicio constet de crimine; & ideò vt sententia condemnatoria legis habeat locum, & subintret, debet crimen deduci ad iudicium, & declarari.

5 Nec potest Ordinarius iudicare Regulares exemptos de abusu priuilegiorum, etiam per solam declarationem abusus. Quia, quando agitur de priuilegio Pontificis, soli Sedi Apostolicæ cõpetit iudicium ex Cap *Cum venissen'.* De *iudicijs*. & notat ibi Glos. *verbo, Iudicari*. Cotta *in Memorabil.* verbo, *Priuilegium*. Gutierez *lib.* 3 *Practicar. quæst* 28. *num.* 2. Innocent. *in Cap. Venerabili*. De *Censib.* Panorm. *ibid. num.* 3. *&* 4. & *in Cap Ex parte.* De *verbor. significat.* Gail. *lib.* 1. *Obseruat.* 1. *num.* 7. Armilla *verbo*, Interpretatio. *num.* 4. Io Garzia *de Nobilit. Glos.* 1. §. 1. *num.* 1. *&* 2 Gironda *De Priuileg. & exempt. num.* 83. Cochier. De iurisdict. Ordinarior. in exemp. lib. 2. quæst. 13. Gregor. Lopez *in l.* 2. *tit.* 1. *par.* 2 & *in l.* 27. *Glos.* 1. *nu.* 18. *par.* 3. *& l.* 6. *tit.* 1. *lib.* 4. *Recopil.* ipse Tamburin. *tom.* 1. *De iure Abbat. disput.* 15. *quæst.* 10. *num.* 3. Barbosa *ad dict. Cap. Cum venissent. num.* 2. vbi & alij Doctores. Cuius rei ratio est, quia inferior non potest iudicare superiorem, neque de rebus, quæ ad ipsum concernunt, Priuilegia autem concessa à Pontifice, præsertim si concernant exemptionem, pertinent ad Apostolicam sedem vt quid ipsius.

An Religio amittat priuilegia, si aliqui ex Religiosis illis abutantur. Quæst. 138.

S V M M A.

1 *Religio non amittit priuilegia, quia aliqui abutantur.*
1 *Præiudicans iuri proprio implicato cum alieno, non illi nocet.*
2 *Quando priuilegium est plurium, non valet renunciatio vnius.*
2 *Subditus non validè renunciat priuilegio.*
3 *Nemo ex alieno delicto puniendus.*
4 *Religiosus abutens priuilegio an ipso priuetur.*
4 *Religiosus non renunciat validè priuilegijs, nec renunciando illa amittit.*
5 *Religiosus abutens priuilegio, amittit, si Religio consentiat.*
5 *Qui potest impedire, & tacet, censetur consentire.*
6 *Si vnum, aut plura monasteria abutantur priuilegijs, alia monasteria non amittunt.*
6 *In iure separabili potest vni præiudicari, & non alteri.*

---

1 RESpondendum est, Non amittere, etiam si plures abutantur. Ratio autem est, quia præiudicans iuri proprio, quod est implicatum cum iure alieno, non illi nocet, Cap. *Cum tempore.* De *arbitris.* & Cap. *Cum olim. §. Nos igitur*. De *præscriptionib.* Priuilegium autem concessum religioni, & singulis ipsius, ita pertinet ad singulos, vt etiam pertineat ad totum corpus religionis; & ideo qui illi præiudicat per abusum, non præiudicat religioni. Et quod præiudicans iuri proprio loquendo de renunciatione, non teneat præiudicium, si ius proprium sit implicatum cum alieno. tradunt Felin. *in Cap. Cum dilecta.* De *ascriptis.* Abbas *in Cap. Si-*

gnifi-

*gnificasti.num.*11.*De foro competēti.* Mandel. *Consil.*74.*num.*3. Seraph. *Decis.* 324. *num.* 5. *&* 341.*num.* 7. Tusch. *Littera P. concluſ.*759. *num.* 3. Sarauia *De iurisdict. ad iunctorum. quæſt.*7. *num.* 7.*in fine*. Nouar.*in Praxi elect.fori.sect.*3.*quæſt.*7.*n.*15. *& sequent.* Syluester. *verbo*, Priuilegium. *quæſt.*10. Armilla *num.*9. Ceued.*quæſt.*12. *Canonic.num.*10. Sigiſmundus à Bononia. *De elect par.*1.*cap.*2.*dub.*25.*num.*7. Suarez *De legib.lib.*8.*cap.*6.*num.*2. Sanchez *lib.*4. *Sum.cap.*39.*num.*29. Rota *Decis.*32.*nu.*8. *par.*2.*Diuerſ.* & *apud Farinac.in Poſt.to.*2. *Decis.*273.*num.*3.

2 Quod insuper ex eo confir. Quod priuilegium non magis deperditur per abuſum, quàm per renunciationem. Non deperditur autem ex renunciatione, quando priuilegium pertinet ad plures, & ita eſt inter ipſos implicatum, vt non poſſit competere vni, niſi etiam cõpetat alteri, vt docent Cancer.*lib.*2.*Variar. Reſolut.Cap.*2. *De iurisdict.num.*194. Giurba *Consil.*95. *num.*13. Quod præſertim verum eſt, quando læditur ius ſuperioris non conſentientis, vt notant Caſtrenſ.*Conſil.* 431.*num.*3.*anit.* Roman.*Conſil.*369.*num.*18. Cardinal.*Conſil.* 38. *in fine.* Afflict.*Decis.*173. Gratian.*Decis.*78.*n.*50. Cenedus. *quæſt.*12. *Canon.num.*8. *& seq.* Tuſchus *littera C.Concluſ.* 1027. *num.* 3. Gail. *lib.*1. *Obſeruat.* 40. *num.* 3. Rouitus *pract.*2. *De iurisdict.inuit. non turb. nu.*25. Io. Baptiſta Coſta *De ſcient. & ignorant. Centur.*2.*diſt.*66.*num.*5.

3 Neque obſtat, quod in abuſu interueniat culpa, & delictum, non autem in renunciatione, quia cum nullus ex alieno delicto ſit puniendus. Cap. *Iam itaque* 1. *quæſt.*4. & Cap. *Si habes.*24.*q.* 3. & Cap. *Quæris*. De *conſecrat. Diſt.* 4. & latè Tuſch. *littera P.Concluſ.*1212.*num.*4. *& ſequent.* & Farinac. *par.* 1. *Praxis Crimin.quæſt.*24 *num.*1.*& ſequent.* non magis debet vnius abuſus alteri nocere, quam noceat renunciatio; aliàs ex delicto alterius puniretur.

4 Imo, neque religioſus abutens priuilegio, ipſo priuatur, quia non valet abuſus contra ipſum, dum non valet cõtra religionem, ſicut nec perderet priuilegium, ſi ipſe illi renunciaret, quod ſequitur ex hucuſque dictis, & ex ijs, quæ tradunt Abbas *in Cap. Ad audient.n.* 12. ver. *In contrarium tamen*. *De præſcriptionib.* Felin. *ibid.* Scaccia *De ſenten. & re iud.Gloſ.*7. *quæſt.*3.*limit.*4 *num.*229. Cenedus *lib.*1.*pract.quæſt.*26. *num.*9. Cochier. *De iurisdict.Ordinar.in exemp.par.*3.*q.*12. *num.*4. Tamburin. *De iure Abbat. tom.* 1. *diſput.*15. *quæſt.*12. *num.*3. Quod præſertim verum eſt, quia ius religioſi eſt ius religionis, & ideò quamuis ex propria actione deberet amittere priuilegium, quia tamen manet membrum religionis, ab ipſa in illo manutenetur, à quo deberet cadere.

5 Hoc tamen eſt limitandum, niſi interueniat conſenſus religionis etiam tacitus, quia tunc abuſus cenſeretur totius religionis, & proinde tota religio deberet priuari priuilegio; nam conſentiẽdo ratum haberet, & proinde faceret ſuum proprium. Tunc autem cenſeretur conſentire, ſi videns abuſum frequẽter, taceret; quia cum poſſet impedire, tacendo cenſeretur conſentire. *l.Fideiuſſor. C. Mandati*, & notant Bart. *in l.Qua dotis. num.*22. *ff.* Soluto *matrimonio*. Barboſa *ibid.nu.*160. Couaruu. *Cap.*15.*Pract. num.* 5. ver. *Tertio.* Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.*99.*num.*15. Tiraquel. *De retractu*. §. 1. *Gl.ſ.* 9. *num.* 149. Maſcar. *De probat. concluſ.*1158.*num.*47. Surdus *Conſil.*290. *num.*22.

6 Eſt tamen aduertendum, quod ſi vnum, aut plura Monaſteria abuterentur priuilegio, non per hoc alia Monaſteria ipſum amitterent, ſi priuilegium eſſet locale, nam ius vnius Monaſterij eſt ſeparabile à iure alterius, vt notant Milis. *in Repertorio.verbo*, Poſſeſſio, *ſeu quaſi iur.incor.* Coccinus *Decis.*52.*nu.*8. Quando autem ius eſt ſeparabile, poteſt vni præiudicari, & non alteri per ea, quæ tradunt Bart. *in l.penul. num.* 3. *Caſu* 2. *princ p. C. De pactis.* Bald.*num.*4.*oppoſit.*4. Salicet.*num.*4.*Caſu* 3. Abbas *in Cap. Si diligenti.num.*7. *De foro compet.* Seraph. *Decis.*970.*n.*2. Gonzalez *de alternat. Gloſ.*45. §.2.*nu.*32. Gratian. *tom.*3. *Diſcept. Forenſ. cap.*420.*num.*8. *&* 9. Rota *apud Farinac.*

Decis. 132. *num.* 4. *tom.* 2. *Posthum.* & in vna *Cenensi Iurispatron.* 1. *Decemb.* 1606. *coram Lugdunensi.*

An hæres teneatur credere in foro conscientiæ asserenti, quod decedens ab intestato disposuerit de aliqua parte hæreditatis in fauorem tertij. Quæst. 139.

SVMMA.

1 *Vnicus testis non sufficit in foro externo pro vltimis voluntatibus etiam ad causam piam.*
2 *Hæres non tenetur in conscientia credere vnico testi quò ad aliquam dispositionem etiam piam.*
2 *Qui non est certus de mandato Apostolico, non tenetur obedire.*
3 *Non tenemur relinquere certum, vt adhæreamus probabili.*
4 *Quod secundum ius Canonicum non inducit obligationem in foro fori, quò ad vltimas voluntates, nec etiam inducit in foro conscientia.*

1 QVod non sufficiat pro externo vnicus testis, certum omninò est, etiam si dispositio sit ad causas pias. vt expressè habetur ex Cap. *Licet.* De *test. b.* ibi. *Licet quædam sint causæ, quæ plures, quàm duos exigunt testes, nulla tamen est causa, quæ vnius testimonio, quamuis legitimo, terminetur.* Et proinde requiruntur etiam in dispositionibus pro causis pijs saltem duo testes, vt decernit Alex. III. Cap. *Relatum* 1. De *testamen.* iuxta illud Deuteron. 17. *In ore duorum, vel trium testium stet omne verbum.* Vnde difficultas est, quid dicendum quò ad forum conscientiæ.

2 Respondendum ergo est. Quod hæres ab intestato, neque in foro conscientiæ tenetur stare testimonio vnius quò ad dispositionem aliquam defuncti, nisi aliunde de ipsa constet iuxta doctrinam Laiman. *lib.* 3. *Theol. moral. sect.* 5. *tract.* 5. *cap.* 2. *num.* 4. Desumitur autem ex Cap. *Cum in iure.* De *officio delega i.* Vbi habetur, quod qui non est certus de mandato Apostolico, non tenetur obedire. Cum ergo non magis obliget exequutio vltimæ voluntatis, quàm mandatum Apostolicum, qui non est certus de ipsa, non tenetur illam adimplere. Non habetur autem certitudo per testificationem vnius.

3 Ratio autem est. Quia in hoc casu testificatio vnius, licèt omni exceptione maioris, non facit aliquid certum circa mentem defuncti, sed tantùm facit indicium, & probabilitatem. Vnde cōcurrit, quod est probabile cum eo, quod est certum. Est enim certum, quod bona omnia defuncti pertineant ad hæredem succedentem ab intestato, & solùm probabilis dispositio aliquorum ex ipsis ad fauorem tertij. Non tenetur ergo hæres ab intestato relinquere certum, vt adhæreat probabili, & proindè non tenetur se priuare bonis, quæ sibi certò obueniunt, vt ea tradat ijs, quibus solùm ex quodam indicio obueniunt, si quidem ius probabile non exigit in consciētia præferri iuri certo.

4 Rursus vnicus testis non sufficit pro foro externo, neque secundùm ius Canonicum, vt constat ex dicto Cap. *Licet.* De *testib.* ergo neque etiam pro foro conscientiæ. Quia ius canonicum respicit obligationem, quam in ordine ad cōscientiam inducunt vltimæ voluntates defunctorum, & vult, quod in foro externo exequutioni mandetur; & proindè relictis solemnitatibus iuris ciuilis id solùm requirit, quod est necessarium ad certificandam obligationem quò ad cōscientiam, vt in dicto Cap. *Relatum* De *testamentis.* Vnde si requirit saltem duos testes, vnicus non sufficiet ad certificandam obligationem, quò ad conscientiam.

An

An inferat iniuriam, qui cum alio contendens dicit, Ego non sum fur. Non sum proditor, &c. Quæst. 140.

S V M M A.

1 *Opinio negatiua.*
2 *Infert iniuriam, qui cum alio contendens, dicit. Non sum fur, &c. & quando.*
3 *Verba, Non sum fur, notant tertium furti.*
3 *Quod virtualiter inest, habetur pro expresso.*
3 *Taciti, & expressi idem est iudicium.*
4 *Verba iniuriosa contra vnum, inferunt etiam iniuriam alteri, si eum tacitè perstringant.*
5 *Verba iniuriosa inferunt iniuriam ex eo solùm, quod tacitè sint contra aliquem.*

1 QVod non inferat iniuriam, tenet Antonius Gomez *in Comment. Tit. De iniur. cap. 6. tom. 3.* Quia nimirum dicendo, *Non sum fur*, solùm à se remouet notam talis infamiæ, non autem alium lędit, si quidem non dicit, quod alius sit fur.

2 At huiusmodi loquendi modum iniuriam inferre, docent Speculat. *Ti. De aduocat. §. Iam tunc. num. 3* Boer. *Consi. 4. num. 17.* alios citans. Parlador. *lib. 1. Rerum quotidian. cap. 10. num. 17.* quod tamen ita accipi debet, vt non sint similia verba prolata ad repellendam iniuriam; nam si quis insimularetur furti, aut proditionis, & responderet, *Ego non sum fur. Ego non sum proditor*, staret in terminis defensionis, & proindè non inferret, sed solùm propulsaret iniuriam.

3 Ratio autem est, quia hæc verba, dum non ordinantur ad defensionem, ordinantur ad segregandum proferentem ab eo, cum quo loquitur, ita vt ponant discrimen in eo, quod non sit fur, non sit proditor, & continent tacitam comparationem oppositorum, ita vt sit tacitus sensus *Non sum fur, sicut tu*: vnde inest virtualiter his verbis iniuria, qualiter notatur vt fur; & proinde censenda sunt verba expressè iniuriosa, nam id pro expresso habetur, quod virtualiter inest, vt notant Anton. Monach. *Lucens. Decis. 33. num. 10.* Ioseph Sesse *Decis. Aragon 202. num. 31.* Quod præsertim verum est, quia taciti, & expressi idem est iudicium *l. Cum quid. ff.* Si cer. pe. & *l. fin. ff.* De legat. 2. & *l. Item quia. ff.* De pactis.

4 Quod amplius confir. nam qui verba iniuriosa proferens vnum nominat, & alium tacitè perstringit, huic etiam iniuriam infert, si ex indicijs colligitur in ipsius quoque iniuriam fuisse prolata, vt habetur ex *l. Lex Cornelia. §. Si quis librum. ff.* De iniurijs. vbi Glos. & tradunt Bart. *in l. Item apud. §. Cui. ff.* De iniur. Albericus *in tract. Statut. par. 2. quæst. 40.* Ias. *in l. Turpia. num. 10. ff.* De legat. 1. Penna *in l. Errat. C.* De castrensi pecul. In casu autem nostro modus ipse loquēdi clarè indicat, quod dicta verba *Non sum fur*, alium perstringunt, & tendunt in contumeliam ipsius; inferent ergo illi iniuriam.

5 Rursus vt verba iniuriosa inferant iniuriam, sufficit, si tacitè contra aliquem tendant, vt si nemine nominato impersonaliter proferantur, si tamen ex indicijs appareat, contra quem proferantur. vt ex dicta *l. Lex Cornelia. §. Si quis librum.* & *l. Quod Senatusconsf. ff.* De iniurijs. desumitur, & docent Bart. *in l. Item apud. §. Cui. ff.* De iniur. Socin. Iun. *Consi. 38. lib. 3.* Capic. *Decis. 58.* Quando autem contendens cum aliquo, dicit *Non sum fur*, & non ad repellendam iniuriam sibi illatam, hæc verba tacitè tendunt contra tertium, ita vt quod remouent à proferente transferant in ipsum. Erit ergo illata iniuria.

An

An Capitulum Generale Regularium, aut ipsorum Generalis possint Prouincias nouas erigere, & erectas diuidere. Quæst. 141.

S V M M A.

1 *Mutationes Sedium Episcopal. erectiones, & diuisiones Episcopatuum, & Prouinciarum non fiunt sine Apostolica Sede.*
2 *Discrimen inter Prouincias Regularium, & Episcopatus.*
3 *Capitulum Generale potest erigere, & diuidere prouincias apud Regulares.*
4 *Quando facienda diuisio, & erectio nouarum Prouinciarum.*
4 *Vbi habet locum ratio legis, habet locum etiam dispositio.*
5 *Capitulum generale habet plenam dispositionem regiminis Religionis, si habet potestatem legislatiuam.*
5 *Fratres Minores prohibentur erigere, & diuidere Prouincias.*
6 *Generales Religionum non possunt erigere, & diuidere Prouincias.*
6 *Erectio Prouinciarum requirit potestatem legislatiuam.*
6 *Causa parit effectum sibi commensuratum.*
7 *Generales tenentur regere Religionem secundum mensuram Constitutionum.*

1 NEgatiuam partem tradūt Miranda *tom.* 2. *Manual. quæst.* 7. *art.* 11. Rodriquez *tom.* 1. *quæst. Regular. quæst.* 23. *art.* 8. & *tom.* 3. *quæst.* 43. *art.* 1. Casarub. *in Compen. Priuileg. Mendicant.* verbo, *Prouintia.* Fernandez *par.* 1. *Exam. theol. mor. cap.* 5. §. 2. *num.* 1. Portel. *in Dubijs Regularib.* verbo, *Prouincia.* Quod colligunt ex diuersis textibus, in quibus statuitur, vt erectiones, mutationes Sedium Episcopalium; diuisiones Diocesum non fiant absque facultate Sedis Apostolicæ, vt in Cap. *Felix.* & Cap. *Pretiosus.* 16. *quæst.* 1. & Cap. *Temporis.* & Cap. *Mutationes.* 7. *quæst.* 1. & Cap. *Sicut vn. re.* De *excessibus Prælator.* & Cap. *Nisi specialis.* & Cap. *Quod translationem.* De *officio legati.* Nec Archiepiscopus potest diuidere Prouincias, Cap *Peruenit. Dist.* 101. Volunt autem, esse eandem rationem de Capitulo Generali Regularium, & eorumdem Generali.

2 Sed hanc esse rationem friuolam, nec tenere paritatem, ait Peirinus *De Priuileg. Regular. in Additum. ad Constitut. Iulij II. Cap.* 3. *num.* 24. Quia multum interest inter Episcopatus, & Prouincias, quia Episcopi sunt perpetui, & ideò, si ab vno Episcopatu diuidatur portio diocesis pro erigendo alio Episcopatu, erit in præiudicium Episcopi. Secundò. Quia diuisio Episcopatuum causaret rumorem in Populis. Tertiò. Quia Episcopi non fiunt absque consensu Pontificis. Quartò. Quia Episcopus habet in Diocœsi Sedem Episcopalem, quam non potest mutare absque consensu Sedis Apostolicæ. *C. Mutationes.* Cap. *Temporis.* 7. *quæst.* 1. Et denique, quia sicut ad dissoluendum carnale matrimonium requiritur causa, & auctoritas Prælati, ita etiam ad dissoluendum spirituale. Sed hæc duo posteriora discrimina non iuuant; quia, si diuideretur Episcopatus, primus Episcopus non mutaret Sedem. Deinde est diuersa ratio de indissolubilitate matrimonij carnalis, & spiritualis, nam carnale non ita potest dissolui, vt maritus cum alia contrahat, sicut potest Episcopus aliam habere Ecclesiam. & cum carnale sit celebratum cum auctoritate Ecclesiæ, requiritur eadem auctoritas ad separationem. vnde solùm sequeretur ex hoc, quod esset necessaria auctoritas Ecclesiæ pro diuisione Episcopatuum, sed non suprema.

3 Non sunt ergo leges circa institutionem, & diuisionem Episcopatuum extendendæ ad prouincias, quia, cum non sit eadem ratio, non adest fundamentum extensionis, & proinde tenendum est cum Peirino *citato.* Quod possit Capitulum generale erigere nouas Prouincias, & erectas diuidere. Hoc autem

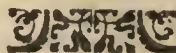
tem in primis habetur ex concessione Clementis VIII. facta Fratribus S. Mariæ de Mercede, quæ est. in *tom. 3. Bullar. Constitut.* 112. *eiusdem Pontificis*. Vndè, qui habent communicationem priuilegiorũ, possunt vti eadem facultate.

4 Deinde erectio nouarum prouinciarum, & antiquarum diuisio debet fieri secundùm Canones, quando adest aliqua necessitas, seu quia non possunt cõmodè visitari, seu quia ob diuersitatem dominiorum sæcularium nõ potest seruari pax inter subditos, & ex alijs huiusmodi causis rationabilibus. ita Cap *Præcipimus. 16. quæst.* 1. & Cap. *Vnico. §. Sane*. De *officio deleg.* & Tridentinum. *sessione* 21. *cap.* 4. *De reform.* & notant Glos. *in d. Cap. Vnicum.* verbo, *Multiplicarat*, & verbo, *Ereximus*. Rebuf. *in Praxi Benef. Tit. De erect. Eccles. in Cathed. num.* 2. *par.* 1. Mandos. *De signat. grat.* Tit. *De erect. Eccles.* Barbosa *De potest. Episc. par.* 1. *allegat.* 68. *num.* 1. Ergo ex ijsdem causis proportionaliter poterunt etiam erigi, & diuidi prouinciæ apud Regulares, quia vbi habet locum ratio legis, ibi habet locum etiam dispositio ipsius. *l. Illud. ff.* Ad *leg. Aquil.* & *l. Si postulauerit. §.* 2. *ff.* Ad *leg. Iuliam de adult.* & *l. Quidam numularios. ff.* De *edendo*. & *l. Illud. C.* De *sacrosanc. Eccles.*

5 Ratio autem à priori est, quia Capitulum Generale habet potestatem legislatiuam, vt supponitur, atque adeò habet facultatem instituendi ordinem, secundùm quem tota Religio dirigatur secundùm ipsius exigentiam, ergo habet etiam facultatem erigendi de nouo, & diuidendi Prouincias; quia Institutio Prouinciarum est pars ordinis ipsius regiminis. Et sicut summus Pontifex potest diuidere, & instituere Diocœses, & Prouincias, quia ad ipsum spectat vniuersale regimen Ecclesiæ; ita etiam Capitulum generale idem poterit circa prouincias religionis, quia ad ipsum spectat vniuersale regimen religionis. Hinc vt Fratres Minores non possent nouas Prouincias erigere, opus fuit speciali prohibitione Nicolai IV. vt habetur *in Compendio priuileg.* verbo, *Prouincia*. §. 1. & meminit Miranda *tom.* 2. *Manual. quæst.* 7 *art.* 11.

6 Quod autem spectat ad Generales tenendum est contra Peirinum *citato tom.* 3. *priuilegiorum in Additam. ad Constit. Iulij II. cap.* 3. & Trimarchi in quadam Lucubratione de hac re apud *citat. Peirin.* quod non possint nouas erigere prouincias, aut erectas diuidere, supposito, quod non habeant potestatẽ legislatiuam, ita vt possint condere nouas leges, aut veteres abrogare, aut potestatem delegatam à Capitulo generali. Ratio est, quia erigere, & diuidere Prouincias est ex maioribus actibus, qui cõcernunt ordinationem regiminis, ergo requirit etiam maiorem potestatem, atque adeò potestatem legislatiuam, nam causa non potest producere effectum, nisi secundùm propriam mensuram, determinationem, & limitationem. *l. In agris. ff.* De *acquiren. rer. domin.* & *l. Cancellauera'. ff.* De *ijs, quæ in test. delen.* & *l. Ex facto. §. Item quæro. ff.* De *vulg. & pupil. substit.* & Cap. *Ea noscitur.* De *sent. excommunicat.*

7 Præterea Generales accipiunt regimen religionum exercendum secundùm præscriptionem Constitutionum, Statutorum, & Ordinationum: Vndè facultas ipsorum est tantùm in ordine ad exequutionem, non autem ad aliquam innouationem regiminis; ergo non possunt nouas erigere prouincias, aut erectas diuidere, quia hoc est innouare ea, quæ pertinent ad regimen.

An

An facultas audiendi Confessiones, validè reuocetur sine iusta causa ab Ordinarijs, si sit absolutè concessa. Quæst. 142.

S V M M A.

1 *Ordinarius reuocans sine iusta causa facultatem audiendi confessiones, peccat mortaliter.*
2 *Reuocatio est inualida quò ad absolutè approbatos.*
3 *Approbatus absolutè ad audiendas confessiones habet ius absolutum per modum sententiæ acquisitum.*
3 *Sententia iniqua non nocet.*
4 *Iudicium de idoneitate absque causa non potest retractari.*
4 *Concilium Tridentinum assistit approbatis ab Ordinario pro facultate audiendi confessiones.*
5 *Regulares habent à Sede Apostolica iurisdictionem in foro conscientiæ.*
5 *Facultas Ordinariorum quò ad Confessarios regulares.*
6 *Confessarij simpliciter approbati non tenentur obedire, si Ordinarius absque causa vetet audire confessiones.*
6 *A sententia euidenter iniqua non est opus appellare, sed sufficit allegare iniquitatem.*

1 QVod Ordinarius peccet mortaliter auferendo licentiam audiendi confessiones absque iusta causa, tenent communiter, præsertim *citandi*, quia sine causa priuat tertium iure acquisito, & cum notabili detrimento bonæ opinionis; quod specialiter militat quò ad Regulares, quibus, vt dicemus, Episcopus non dat iurisdictionem, sed tantùm iudicat de ipsorum idoneitate, iuxta formam Concilij Tridentini, de qua infra. Et in re graui facit contra Decretum Sacræ Congregationis. *Sub die* 20. *Nouembris* 1615. in quo statuitur, quod Ordinarij non possint suspendere regulares ab audiendis confessionibus, si simpliciter sint admissi, nisi ex noua causa, quæ concernat confessiones, aut quia non obseruent interdictum ab ipsis Ordinarijs impositum.

1 Tenendum igitur est contra Turrianum *De pœnit. quæst.* 8. *art.* 1. *disp.* 26. *dub.* 3. Io. Sanchez *in Select. de Sacram. disp.* 48. *num.* 23. Quod Ordinarius non possit absque causa reuocare licentiam audiendi confessiones semel absolutè concessam, & proinde reuocationem esse nullam. Ita Fumus *verbo*, Absolutio. Baptista Salis *in Sum. tit.* 4. *De confess. n.* 5. Syluester *verbo*, Confessor. 2. *num.* 5. Rodriquez *tom.* 3. *quæst. Regular. quæst.* 23. *art.* 6. & *in Bullam Cruciatæ.* §. 9. *num.* 32. Vega *par.* 1. *Sum. Cap. De confessario. Casu* 7. qui volunt, quod neque à successore possint iterùm examinari, aut reuocari licentia, loquendo tamen de Regularibus. Miranda *tom.* 1. *Manual. quæst.* 14. *art.* 10. *conclus.* 2. Suarez *De pœnit. disp.* 28. *sect.* 8. *num.* 4. & 5. Henriquez *lib.* 3. *de Pœnit. cap.* 6. *nu.* 6. Facundez *Præcep.* 2. *Eccles. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 26. qui tamen loquitur de solis Regularibus, & vult, hoc illis conuenire ratione priuilegij, vt *in Motu proprio* Pij V. qui incipit. *Romani Pontifices*; non autem de iure communi; quod tamen non est verum; nam conuenit de iure communi, vt constabit ex dicendis. Suarez 3. *par. tom.* 4. *disp.* 28. *sect.* 8. *dub.* 7. Laiman. *lib.* 5. *Theol. mor. cap.* 11. *nu.* 6. Coninch. *disp.* 8. *De Sacram. pœnit. dub.* 7. *num.* 59. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 9. *num.* 267. Peirin. *tom.* 1. *Priuileg. ad* 2. *Constit. Sixti IV. n.* 44. Portel. *in Dub. Regular. verbo*, Licentia. *in Addit. num.* 4. Lezana *tom.* 1. *quæst. Regular. cap.* 19. *n.* 9. Gauātus *in Manuali Episcop. verbo*, Confessor. *num.* 23.

3 Ratio autem est. Quia approbatus absolutè ad confessiones audiendas, acquirit etiam absolutum ius, quod illi con-

conferturper modum sententiæ, qua iudicatur idoneus ad exercitium huius ministerij; ius namq. est secundùm mensuram approbationis. Ergo non potest priuari sine causa iure acquisito; & si priuetur, actus seu sententia priuationis est nulla, vt potè contra iustitiam; contra quam quæcunque fiunt, non possunt subsistere; & vltra facultatem Ordinarij, quia cum omnis facultas rationabilis sit, non se extendit ad iniusta; Et proinde talis reuocatio non nocet habenti ius audiendi confessiones, sicut de sententia iniqua tradunt Dec. *consil.* 445. *num.* 41. ver. *Quinto respondetur*. Socin. Iun. *Consil.* 181. *num.* 98. *lib.* 2. Craueta *Consil.* 622. *num.* 5. *lib.* 4. Menoch. *Consil.* 501. *num.* 7. & *Consil.* 904. *num.* 68. Sic etiam reuocatio sententiæ iustæ esset nulla, si aliàs etiam subsisteret, quia esset contra iustitiam, & non noceret ei, in cuius fauorem lata fuisset sententia iusta.

4 Quod amplius confirmatur ex decreto Concilij Tridentini *Sess.* 23. *Cap.* 15. De *Reformat.* vbi decernit, quod Sacerdotes non possint exercere potestatem absoluendi à peccatis, quam in sua ordinatione accipiunt, nisi obtenta approbatione ab Ordinarijs, aut nisi habeant parochiale beneficium, ergo facultas audiendi confessiones nō potest ab Ordinarijs auferri ab ijs, qui sunt absolutè approbati, quia cum approbatio sit iudicium de idoneitate, supposito, quod iustum fuerit, non potest absque noua causa retractari; quod enim semel approbatum est, non potest amplius reprobari, nisi aliquid de nouo superueniat, iuxta Reg. *Quod semel placuit. De reg. iur. in* 6. Et ideò confessarius semel absolutè approbatus, remanet semper idoneus, quousque ex noua causa declaretur non idoneus. Stante autem approbatione habet confessarius assistentiam legis Cōcilij Tridentini, in cuius virtute potest audire confessiones, contra quam cum non possit Episcopus ire, nec etiam potest auferre facultatem audiendi confessiones, nisi retractando approbationē, & iudiciū de idoneitate, atq; adeò solùm ex causa, ob quam desinat esse idoneus.

5 Et hoc habet locū speciali modo in Regularibus, quia, vt dictum est supra *quæst.* 128. *num.* 5. habent iurisdictionem non ab Ordinarijs, sed à Summo Pontifice, vt habetur ex Extrauag. *Inter cunctas*. De *priuileg.* & ex *Constit. Clem. I V. Quæ incipit Exigentibus*. & ex priuilegio Sixti IV. *Ordini Prædicatorum*. *in Bulla* quæ incipit. *Sedis Apostolicæ*. v. *Id. Iunij* 1477. & Pauli III. *Societati Iesu. die* 3. *Iulij* 1545. *in Bulla*. Cum *inter cunctas*. & à Paulo IV. *in Bulla* Ex *Clementi. die* 1. *Iulij* 1556. & ex Clement. *Dudum*. §. *Per huiusmodi*. De *sepult.* ibi, *Nequaquam intendimus potestatem in hoc concedere ampliorem*. Et ita etiam notant Glos. *in Cap. Si Episcopus*. verbo, *Item tertio*. De *Pœnit. & remis. in* 6. Henriquez *lib.* 6. *sum. cap.* 6. *num.* 5. & 6. Confet. *in Compend. Priuileg. Mendicant. Tit.* 17. *cap.* 5. ver. *Septima*. Graf. *in Append. ad Decis. lib.* 2. *Cap.* 5. *numer.* 15. Vasquez 3. *par. tom.* 4. *quæst.* 93. *art.* 3. *dub.* 3. *nu.* 2. Beia. *par.* 4. *Cas. Conscien. Casu* 20. ver. *Non placet mihi*. Suarez *disput.* 28. *de pœnit. sect.* 4. *num.* 22. Portel. *in Dub. Regular. verbo*, Licentia. *in Addit. n.* 4. Io. Suarez *in Enchirid. lib.* 5. *verbo*, Confessor. *ver. Confessores Regulares*. Rodriquez *tom.* 1. *quæst. Regular. quæst.* 58. *art.* 1. Molfes. *par.* 1. *Sum. tract.* 7. *cap.* 14. *num.* 64. Peirin. *tom.* 3. *priuileg. in Additam. ad Constit. Sixti IV. cap.* 2. *num.* 20. Vega. *par.* 1. *Sum. Cap. De confessario. Casu* 7. Laiman *lib.* 5. *Theol. moral. tract.* 6. *cap.* 11. *num.* 3. Lezana *tom.* 1. *quæst. Regular. cap.* 19. *nu.* 9. Vnde respectu Regularium non conuenit Ordinarijs alia facultas, nisi examinandi, & iudicandi de idoneitate. Quare si semel secundùm conscientiam iudicant idoneos, functi sunt munere suo, & Regulares exercent hoc munus vt ministri Sedis Apostolicæ, nec subsunt amplius Ordinarijs, nisi emergat noua causa, ob quam possint iudicari, quod non sint amplius idonei. Neque supradicta Clementin. *Dudum*. De *sepult.* est reuocata per Concil. Trident. vt dictum est *cit. quæst.* 128. *num.* 7 cum pluribus Doctoribus ibi *citatis*.

6 Hinc notant Peirin *tom.* 3. *Priuileg. in Additior. ad Constitut. Sixti IV. cap.* 2.

cap.2.n.20. Lezana *tom.1.q.Regular.c.* 19. *nu.* 19. Quod si Ordinarius auferat facultatem audiendi confessiones à Regularibus simpliciter approbatis, non tenentur obedire, quia in hoc excedit limites suæ facultatis. Et posset dici, sicut dicitur de sententia euidenter iniqua, quod pro foro externo non sit necesse appellare, sed sufficiat allegare iniquitatem, vt de sententia loquentes tradunt Abbas *in Cap. Inter cæteras.* De *sent. & re iud.* Butrius *ibid.* Zabarel. *Consil.*56. Curtius Sen. *Consil.* 60. ver. *Denegata*, & *Consil.* 66. ver. *Imo potius*, Barbat. *Consil.* 44. *lib.* 1. Paris. *Consi* 100 *num.*43 *.lib.*1. Socin. Sen. *Consil.* 101. *num.6. lib.*3. Ruin. *Consil.*16. *num.*6. *lib.*2. Menoch. *Consil.*675 *.num.*20. Et pro confirmatione affert Peirin. *Constit.* 26. *Leonis X. S.* 6. Quæ habetur *tom.*1. *Priuilegior. Minor.* vbi habetur *Confitentes Regularibus indebitè ab Episcopis recusatis, Constitutioni, quæ incipit, Omnis vtriusque sexus, quò ad Confessionem dumtaxat, satisfecisse censeantur.* Quare supponit Pontifex, quod possint audire confessiones, si quidem illis confitentes satisfaciunt præcepto confitendi.

An licentia, seu approbatio pro confessionibus concessa Regularibus ad beneplacitum validè reuocetur absque iusta causa. Quæst. 143.

SVMMA.

1 *Affirmatiua opinio.*
2 *Approbatio Regularium ad beneplacitum pro confessionibus non reuocatur validè, si absque causa reuocetur.*
3 *Quod est ad beneplacitum est alligatum alienæ voluntati.*
3 *Quando beneplacitum habeat locum.*
3 *Approbatio Regularium ad confessiones audiendas est ex debitis ex iustitia.*
4 *Approbatio ex natura sua non pendet ex beneplacito.*
4 *Nulliter fieri, & non fieri paria sunt.*
5 *Officialis creatus ad beneplacitum est perpetuus.*
5 *Gratia ad beneplacitum est perpetua.*
6 *Declaratio S. Congregat. pro absoluta approbatione Regular. ad audien. confession.*
7 *Omnis interpretatio facienda, vt actus valeat.*
7 *Quomodo accipiendum beneplacitum in approbatione Confessarij Regular.*

1 QVod non possit iustè reuocari, atque adeò nec absque peccato conueniunt omnes. Solùm difficultas est, an validè reuocetur. Et affirmatiuè respondet Diana *p.6.tract.6. Resol.*48. ver, *Nota tamen.* asserens ita cōmuniter sentire Doctores; quod tamen non reperio, nam difficultas à paucis tāgitur, & hi sunt inter se diuisi. Idem etiam sentit Barbosa *in Concilium Tridentinum.sess.*23 *.cap.*15 *.nu.*41. pro quo citat solùm Sel. *in Select. Canon. cap.* 14 *.n.* 17. attestātem ita decisum fuisse à S. Congregatione *in Papiensi.*12. *Martij* 1619. Sed de hac declaratione non constat, & multo minus, an S. Congregatio senserit, quod possit absque causa reuocari. Imo dicta declaratio, vt ab alijs relata solùm habet, quod licentia *Ad beneplacitum* possit reuocari. non autem habet, quod etiam absque causa sit reuocabilis. Fundamentum huius opinionis est, quia licentia concessa ad beneplacitum, est limitata ad certum tempus vagum determinandum pro arbitrio approbantis, quando autem reuocatur, tunc determinatur tempus, & proinde cum sit transactum tempus, pro quo est concessa, ipsa cessat.

2 Alij tamen tenent, quod non intercedente iusta causa reuocatio sit inualida. Ita Peirin. *tom.*3. *Priuilegior. in Additam. ad Constit. Sixti IV. cap.2.n.20.* citans Coninch, Portel, Filliucium. Insuper idē tenet Cœlestin. *in Compend. Theol. moral. tract.* 8. *Cap.* 9. *quæst.* 3. & idem etiam debent tenere, qui docent, quod approbatio facta simpliciter non pos-

possit reuocari, & insuper, quod clausula, *Ad beneplacitum*, non possit apponi, & si apponatur absque iusta causa, non valeat, & habeatur pro non apposita. Ita Henriquez *lib. 3. de pœnit. cap. 6. num. 6.* Miranda *tom. 1. Manual. quæst. 45. art. 10.* Lezana *tom. 1. quæst. Regular. cap. 19. num. 8.*

3 Ratio autem est, quia, quando clausula, *Ad beneplacitum*, apponitur stante absoluta habilitate Regularium in ordine ad approbationem, perdit suā vim, nam facit ex natura sua, quod id, supra quod cadit, sit dependens in conseruari ab aliena voluntate, ita vt cessante voluntate, cesset etiam id, quod est ad beneplacitum illius. *l. Centesimis. §. fin. ff.* De *verbor. obligat.* & *l. Vxor. §. Scæuola. ff.* De *legat. 3.* & Cap. *Si gratiosè.* De *rescriptis in 6.* Vnde habet locum solùm in gratuitis, & in ijs, quæ dependent ex liberali voluntate; non autem in ijs, quæ sunt de iustitia. Approbatio autem Regularium pro confessionibus audiendis non est ex gratuitis, & quæ pendeant ex liberali voluntate Ordinariorum, sed ex ijs, quæ debita sunt ex iustitia, quia habent ius à Summo Pontifice tanquam ipsius delegati audiendi confessiones, si idonei inuenti fuerint; vndè quando absolutè sunt idonei, debent ex iustitia absolutè approbari, quia in hoc Ordinarij se habent tanquā iudices à Concilio Tridentino deputati pro iudicando de idoneitate Sacerdotum in ordine ad confessiones audiendas, & ideò debent non secundùm voluntatem, sed secundùm veritatem iudicare.

4 Rursus approbatio ex natura sua est opus intellectus non voluntatis, cū sit iudicium de idoneitate, quod vt rectum sit, debet conformari cum habilitate approbandi; iudicium autem non pendet ex libito, seu beneplacito iudicantis, sed à rei veritate, & ideo debet esse secundùm mensuram habilitatis, & non secundùm beneplacitum. Cum ergo stante absoluta idoneitate approbatio debeat esse absoluta, clausula, *Ad beneplacitum*, perdit vim suam, quia excedit limites facultatis Ordinariorum, quæ solùm in virtute Conc. Trid. *sess. 23. cap. 15. De reformat.* extenditur ad iudicandum de idoneitate, non autem ad restringendam facultatem, & propriæ voluntati subijciendam, quam habent Regulares in ordine ad cōfessiones audiendas; & nulliter apponitur; atque adeo habetur pro non opposita, cum paria sint nulliter aliquib fieri, & factum non fuisse. *l. Quoties. ff.* Qui *satisdare cog.*

5 Accedit etiam, quod Officialis, ad beneplacitum creatus, est perpetuus, nec potest remoueri absq; legitima causa. *l. Iurisperitus. ff.* De *excusat. tut.* Vbi Doctores. Alexan. *in l. Principalibus. n. 6. ff. Si cert. pet.* vbi & alij. Idem Alexan. *in l. Centesimus. §. Si ita stipulatus. num. 11. ff.* De *verbor. obligat.* Iaf. *num. 14.* Ann. *Consil. 56. num. 22. vol. 1.* asserens id procedere etiam de Officiali creato ab Episcopo. Mascar. *De probat. Conclus. 188. num. 8. lib. 1.* Gutierez *lib. 2. Quæst. canon. quæst. 11. num. 4.* Gonzalez *ad Reg. 8. Cancel. Glos. 12. num. 28.* Menoch. *in Addit. ad lib. 1. de Arbitr. quæst. 55. nu. 21.* vbi alios citat. Hoc autem à fortiori valet quò ad confessarios, quia agitur de approbatione, quæ est actus iustitiæ. Imo gratiam quoque ad beneplacitum dici perpetuā tradunt Capic. *Decis. 123. num. 4.* & *in Addit. Decis. 116.* Riccius *par. 1. Praxis. Resol. 65. num. 4.*

6 Hinc Sacra Congregatio *die 2. Iulij* 1587. declarauit, quod Regulares absolutè idonei, absolutè quoque debeant admitti. *Regulares, qui quò ad confessiones audiendas idonei generaliter ab Ordinarijs, eorumuè examinatoribus reperti, & probati fuerint, generaliter quoque, & indistinctè absque aliqua limitatione temporis, certorumuè locorum, aut generis personarū admittantur in Diœcesi propria. De cæteris verò, qui non adeò idonei reperientur, si petierint se admitti, arbitrio Ordinariorum relinquitur ipsos cum limitata facultate, prout eisdem Ordinarijs magis expedire videbitur probare, & admittere. Qui autem in domibus laicorū confessiones ex causa audierint, statim Parochum admonere teneantur, & fidem confessionis pro medico adueniente relinquere.* Cum ergo dicta clausula ha-

beatur pro non apposita, eodem modo inualidè reuocabitur approbatio, non existente iusta causa, ac si esset absoluta absque tali clausula.

7 Quia tamen facienda est omnis interpretatio pro substinenda validitate actus, vt notant Rolan. à Valle *Consil.* 61. *num.* 26. *lib.* 3. Tusch. *Littera A. Concl.* 136. *num.* 14. Rota *Decis.* 469. *num.* 3. *par.* 2. *Recent.* ideò censendum est, quod clausula, *Ad beneplacitum*, sit apposita in terminis habilibus, quando nimirum beneplacitum approbantis poterit habere locum; atque adeo pro eo tempore solùm, in quo emergat causa aliqua, ob quam approbatus absolutè possit suspendi ab audiēdis cōfessionibus. Et sic accepta inseruit dicta clausula, vt existente vera causa, ob quam quis debeat suspendi ab audiendis confessionibus, & de ipsa re vera constet Ordinario, possit absque strepitoso iudicio suspendere.

An ex sententijs, quibus partes non acquiescunt, inducatur consuetudo. Quæst. 144.

S V M M A.

1 *Actus iudiciales, & sententia inducunt consuetudinem.*
2 *Sententia quibus partes non acquiescunt, non inducunt consuetudinem.*
3 *Ad inducendam consuetudinem requiritur tacitus consensus populi.*
3 *Quid sit consuetudo.*
4 *Sententia nulla an inducant consuetudinem.*
4 *Sententia nulla non est sententia, nec sententia nomen meretur.*

1 Ex actibus iudicialibus induci consuetudinem, atq. adeò etiam ex sententijs, communis est omnium sensus. imo sufficere duos actus, satis communiter tradunt. Hostien. *in Cap. Ex parte. num.* 16. De *consuet.* Præposit. *in Cap. Mos est. n.* 5. ver. *Item quia. Dist.* 1. Bart. *in l. De quibus. ff.* De *legib.* Bald. *ibid.* Zasius *Tit. de legib. in fine.* Paris. *Consil.* 31. *num.* 44. *lib.* 4. Ruin. *Consil.* 354. *num.* 9. *lib.* 3. Francis. Viuius *Commun. Opinio. lib.* 2. *opin.* 75. ver. *Consuetudo vt inducatur.* Suarez *in Thesauro recept. sentent. verbo,* Cōsuetudo. *n.* 278. & alij communiter.

2 Difficultas autem est, an quando partes non acquiescunt sententiæ, tunc inducatur consuetudo. Et negatiuè respondendum est cum Alexand. *Consil.* 132. *num.* 4. *lib.* 1. Rota *Decis.* 301. *num.* 3. *par.* 2. *Recentior.* Ratio autem est; quia, quando partes non acquiescunt sententijs, sententia non sortitur exequutionē, sed reperit obstaculum pro suo effectu, & consequenter non interuenit consensus, quo communitas mediante parte, quæ habet interesse, admittat actum, vt inductiuum consuetudinis.

3 Ad inducendam autem consuetudinem, requiritur tacitus consensus populi, vt deesumitur ex *l. De quib. ff. De legib.* & notant Alexan. *Consil.* 132. *nu.* 9. *lib.* 2. & *Consil.* 173. *num.* 7. *lib.* 6. Corn. *Consil.* 293. *num.* 7. *lib.* 1. Dec. *Consil.* 538. *nu.* 9. & *Consil.* 483. *num.* 25. Neuizan. *Consil.* 9. *num.* 31. Curt. Iun. *Consil.* 184. *num.* 10. Socin. Iun. *Consil.* 92. *num.* 18. *lib.* 4. Ruin. *cons.* 119. *num.* 10. *lib.* 4. Decis. *Pedemont.* 99. *num.* 45. Rota *Decis.* 72. *num.* 22. *par.* 2. *diuers.* Est enim consuetudo Ius quoddā moribus institutum. Cap. *Consuetudo. Distinct.* 1. non potest autem moribus institui, nisi interueniat consensus communitatis.

4 Quod adeò verum est, vt secundū opinionem magis receptam, quam tradunt Petrus de Rauenna *De cons. nu.* 115. Natta *Consil.* 309. *num.* 7. *lib.* 2. Piagius *De consuet. quæst.* 3. *nu.* 14. sententiæ quoque nullæ inducant consuetudinem, si partes acquiescant. Cum tamen sententia nulla non sit sententia, nec sententiæ nomen mereatur. *l.* 4. *S. Condemnatum. ff.* De *re iudicata.* & Clement. *Pastoralis.* De *sent. & re iud.* & ostendit Ripa *in dict.* *S. Con-*

§. *Condemnatum. num.* 3. & sequitur Menoch. *Consil.* 1131. *num.* 2. Cum enim sit nulla, non habet formam, & substantiã sententiæ. Et ideò cum inducat consuetudinem, inducit ratione solius acquiescentiæ: vnde hac sublata sententiæ quoque legitimæ non inducent, cum deficiat id, cuius virtute inducitur consuetudo.

An Milites duellantes teneantur Romam adire pro absolutione ab excommunicatione, an verò possint absolui, vbi degunt. Quæst. 145.

S V M M A.

1 *Milites an ob duellum teneantur adire Romanam Curiam.*
2 *Legitimè impeditus potest absolui à reseruatis absque eo, quod adeat* Romanam Curiam.
3 *Famuli an pro reseruatis Romanæ Sedi teneantur illam adire.*
4 *Duellantes in articulo mortis possunt à quocunque absolui.*
5 *Quando exceptio firmet regulam in contrarium.*
6 *Exceptio excipit omne id, ex quo sequitur idem effectus.*
7 *Quæ facultates, & indulta sint reuocata quò ad absolutionem duelli.*
7 *Priuilegia inserta in corpore iuris non reuocantur, nisi cum expressa mentione.*
8 *Correctio iuris vitanda est.*
9 *Absoluti à reseruatis ratione legitimi impedimenti eo transacto tenentur adire* Romanam Sedem.

1 Respondetur Non teneri Romam adire, sed posse
2 absolui, vbi sunt iuxta doctrinam, quam tradunt communiter de absolutione à Censuris reseruatis Syluester *verbo*, Absolutio 4. *num.* 7. Vgolin. *De censur. in genere. tab.* 1. *cap.* 4. §. 5. *nu.* 14. Sanchez *lib.* 2. *de Matrim. disp.* 40. *num.* 3. ver. *Tertia. quia.* & *lib.* 2. *in Decal. cap.* 13. *num.* 36. Nauar. *Cap.* 27. *Manual. num.* 90. Henriquez *lib.* 6. *cap.* 9. *num.* 7. Auila *De Censuris. par.* 2. *cap.* 7. *disp.* 14. *dub.* 16. *n.* 240. Gutierez *lib.* 1. *quæst. Canon. cap.* 3. Vasquez 3. *par. quæst.* 91. *ar.* 3. *dub.* 8. Coninch *disput.* 8. *de pœnit. dub.* 12. *num.* 88. & *De censur. disp.* 14. *dub.* 16. *num.* 240. Duard. *lib.* 3. *in Bullam Cœnæ.* §. 2. *quæst.* 8. *num.* 21. Reginal. *lib.* 1. *Praxis Fori pœnit. num.* 145. Suarez 3. *par. tom.* 5. *De Censur. disp.* 25. *sect.* 5. *num.* 27. Bonac. *disp.* 1. *De Censur. in com. quæst.* 3. *punct.* 2. *num.* 4. Tabiena *verbo*, Absolutio 2. *num.* 8. Felin. *in Cap. Quamuis. De sent. excommunicat.* Panorm. *in Cap. De cætero. num.* 1. ver. *Et circa. De sent. excommunicat.* Geminian. *in Cap. Eos qui. num.* 5. *De sent. excommunicat. in* 6. Ancharan. *num.* 1. ver. *Tertio nota.* Et in terminis de duellantibus. Peregrin. *De duel. quæst.* 37. *num.* 6.

2 Hoc autem desumitur ex Cap. *Ea noscitur. De sentent. excommunicat.* vbi decernitur, quod quando quis tali impedimento detinetur, vt non possit Romanam Sedem adire, excusatur, & potest absolui ab Episcopo. Quod etiam supponitur in Cap. *Eos qui.* De *sent. excommunicat. in* 6. ibi. *Eos, qui à sententia canonis, vel hominis (cum ad illum, à quo aliàs fuerant de iure absoluendi, nequeunt propter imminentis mortis articulum, aut aliud impedimentum legitimum pro absolutionis beneficio habere recursum.) ab alio absoluuntur etiam.* Vtrobique autem generaliter de omni excommunicatione textus procedit, & circa dict. Cap. *Eos, qui.* notat Glos. verbo. *Canones.* Milites autem habent legitimum impedimentũ, quia non possunt deserere signa sine periurio: & sunt sub potestate alterius, nempè Ducis, & Principis. Esse autem sub alterius potestate est legitimum impedimentum, ne quis pro absolutione teneatur adire Romanam Curiam. Cap. *Mulieres.* & Cap. *Relatum.* De *sentent. excommunicat.*

3 Neque est eadem ratio de militibus, & de famulis, quia famuli tantùm locant

locant domino operam suam; vnde possunt ad libitum recedere, nisi pro certo tempore se obligauerint. Inter milites autem, & Principem interuenit cōtractus, quo miles ita obligat propriam personam, vt non possit amplius se retrahere, nisi facultate obtenta, vnde grauiter punitur, si deserat signa.

4 Neque obstat, quod in Constitutione Clementis VIII. contra Duellum, quæ incipit *Illius vices. sub XVI. Kalend. Sept.* 1592. §. *Ipsas verò*. ita reseruetur absolutio ab excommunicatione contracta ob duellum, vt solùm concedatur absolui in articulo mortis. ibi. *Cuius interdicti relaxationem, aut excommunicationis absolutionem ab alio, quàm à nobis, aut pro tempore existente Romano Pontifice pœnitētia, & satisfactione congrua peracta, nisi in mortis articulo constituti nequeant obtinere etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibusuis personis tàm ecclesiasticis cuiuscunque ordinis, aut militiæ, status, gradus, aut conditionis existentibus, quàm laicis etiam Imperiali, Regali, vel alia mundana præeminentia insignitis per Sedem Apostolicam in genere, vel in specie concessorum*. Cum autem exceptio firmet Regulam in contrarium. *l. Quæsitum*. §. *Denique. ff.* De *fundo costruct.* Et solum à regula excipiatur articulus mortis, sequitur, quod extra articulum mortis nunquam tali excommunicatione irretitus possit absolui ab alio, quàm à Romano Pontifice.

5 Nam respondetur. Quod tunc exceptio firmat regulam in contrarium, quando non potest habere aliam interpretationem, vt notat Federicus de Senis. *Consil.* 232. *num.* 3. ver. *Non obstat*. vbi ait, quod Pontifex statuens, quod omnes soluant decimas, si aliquem Ordinem excipiat, non intelligitur velle, quod alij exempti soluant, sed talis exceptio habet vim concessionis pro Ordine exceptuato. Et hoc contingit in casu nostro; nam exceptio habet vim expressæ concessionis absoluendi pro articulo mortis, non autem est reuocatio facultatis à iure concessæ quò ad alios casus legitimi impedimenti, sed relinquitur in suo statu, sicut à iure dispositum est.

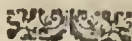
6 Rursus. Nec etiam exceptio firmat regulam in contrarium, quando aliquid excipitur ratione effectus, qui ex ipso sequitur, vt notat Castrens. *Consf.* 91. *num.* 9. & 10. *lib.* 1. nam tunc intelligitur exceptuatum omne id, ex quo sequitur idem effectus. Et proinde casus similes, vt notat Alexan, *Consf.* 130. *num.* 4. & 6. *lib.* 4. continentur sub exceptione, non per extensionem, sed comprehensiuè. In casu autem nostro excipitur articulus mortis, quia sequeretur, quod deesset remedium absolutionis, si non posset tunc absolui; eodem autem modo idem effectus sequitur, si quando adest legitimum impedimentum, non posset absolui, cum non possit adire curiam Romanam.

7 Nec item obstat, quod Clemens VIII. reuocet in *supracit.* Constit. omnes facultates, & indulta in Ordine ad facultatem absoluendi ab excommunicatione contracta ob duellum, nam reuocatio intelligitur de indultis, & facultatibus absoluendi regulariter, non autem absoluendi in casibus exceptuatis à iure. Atquè adeò intelligit de facultatibus, & indultis specialibus, non autem de facultate concessa à iure; quia hæc, vel est per modum Priuilegij, & tunc, cum sit inserta in corpore iuris, non censetur reuocata, nisi fiat expressa mentio, vt cōmuniter Doctores Glos. *in l.* 2. §. *Legatis.* verbo. *Non compelluntur. ff.* De *re iudicata.* & *in Authen. Qua in Prouincia.* verbo, *Illico omni priuilegio.* C. *Vbi de crim. agi opor.* & Doctores *ibid.* Felin. *in Cap.* 2. *n.* 12 & *in Cap. Nonnulli. num.* 9. & 26. De *rescript. in* 6. Ruin. *Consil.* 228. *num.* 13. *vol.* 1. Ias. *Cap.* 1. *nu.* 16. De *Constit.* Lotter. *lib.* 1. De *re benef. quæst.* 7. *num.* 23. Suarez *lib.* 8. *De legib. cap.* 38. *num.* 12. Miranda *tom.* 1. *Manual. quæst.* 25. *art.* 6. Palaus *Par.* 1. *Oper moral. tract.* 3. *disp.* 4. *De priuileg. punct.* 2. §. 4. *num.* 5. & habetur ex *l. Eius militis*. §. *Militia missus.* De *testam. milit.*

8 Vel se habet per modum legis, vt verisimilius est, cum sit talis facultas cōcessa in ordine ad commune bonum spirituale, & tunc, cum sit vitanda, quantum

tum fieri potest, correctio iuris. *l. Si quando*. C. De *inofficioso testam.* & *l. Præcipimus. in fine*. C. De *appellat.* & Cap. 1. *De noui oper. nunc.* & Cap. *Cum expediat*. De *elect. in 6.* Non erit talis lex reuocata, quia derogatio facultatum, & indultorum sufficienter saluatur, si derogentur facultates, & indulta specialia per modum priuilegij, & quò ad absolutionem ordinariam, subsistente facultate concessa à lege, quò ad casus extraordinarios, quando quis legitimè impeditur, ne posit accedere ad Curiam Romanam.

9 An autem debeat iniungi, quod compareant dicti milites coram Summo Pontifice, aut eius Pœnitentiario functa militia. Respondetur affirmatiuè iuxta Duard. *in Bullam Cœnæ. lib. 3. §. 2. quæst. 10. num. 14.* Alter. *lib. 5. De Censur. disput. 22. cap. 2. dub. 4.* Syluestrum *verbo*, Absolutio 4. *num. 9.* Nauar. *Cap. 27. Manual. num. 88.* Sayr. *lib. 3. De Censur. Cap. 28. num. 22.* Suarez *disput. 22. De Censur. sect. 1. num. 8.* Graffis *De Effectibus Cler. effectu 9. num. 167.* Bellet. *in Disquisit. Cler. Tit. De fauore Clericor. §. 3. num. 3.* Bossium *D. scept. 1. Moral. num. 186.* Barbosam *in Cap. Relatum. num. 2. De sentent. excommunicat.* & *De potest. Episcopi par. 1. allegat. 41. num. 29.* loquentes de filiofamilias, & de seruo. Quia transacto impedimento temporali, vt est impedimentum militiæ, tenetur absolutus ab excommunicatione comparere coram eo, à quo debuisset absolui. Cap. *De cætero*. & Cap. *Quod de his*. & Cap. *Quamuis*. & Cap. *Eos qui*. De *sentent. excommunicat.*

An, quando duellantes possunt absolui ab Episcopo ratione necessitatis, aut legitimi impedimenti, possint etiam absolui à Regularibus. Quæst. 146.

S V M M A.

1 *Negatiua sententia.*
1 *Decretum Clementis VIII probibet Regularibus, ne etiam in casu necessitatis, aut impedimenti absoluant à casibus ibi expressis.*
2 *Quando duellantes possunt absolui ab Episcopo, possunt etiam absolui à Regularibus.*
3 *Regulares à quibus casibus absoluere non possint.*
3 *Possunt absoluere à casibus Episcopalibus, reseruatis à iure.*
3 *Moderatio Decreti Clementis VIII circa Priuilegia Regular. pro absolutione à reseruatis.*
4 *Quando casus Papales fiant Episcopales.*
5 *Lex non potest eligere industriam persona.*
6 *Regulares possunt vti Priuilegijs, quò ad casus Episcopales reseruatos à iure.*

1 EAdē est ratio de casu duelli, ac de cœteris casibus specialiter Romanæ Sedi reseruatis, pro quibus derogatum est priuilegijs concessis Regularibus, à quibus non possunt in Italia extra Vrbem absoluere, iuxta Decretum Clementis VIII. *Die 9. Ianuar. 1601.* & eiusdem moderationem *sub die 26 Nouembris 1602.* Et negatiuè respondent Suarez *3. par. tom. 5. De Censur. disp. 25. sect. 5. num. 27.* Henriquez *lib. 6. De pœnit. cap. 14. num. 7.* Bannes. *2. 2. quæst. 64. art. vlt. in fine.* Bonacina *disp. 1. De Censur. in communi. quæst. 3. punct. 2. num 4. ver. Addit denique*. Et fundamentum est, quia in concessione talis facultatis facta Episcopis censetur

electa induſtria perſonæ. Rurſus quia in Decreto Clementis VIII *ſub Die 9. Ianuarij* 1601. circa caſus reſeruatos habetur expreſsè; Quod Regulares non poſſint virtute priuilegiorum abſoluere à reſeruatis Epiſcopis, & contentis in Bulla Cœnæ, & reſeruatis Summo Pontifici etiam in caſu neceſsitatis, & impedimenti, ſed ſolùm in mortis articulo.

2 Sed oppoſitum, nempè poſſe Regulares virtute priuilegiorum abſoluere à dictis caſibus, atque adeò etiam duellantes, quando poſſunt etiam Epiſcopi abſoluere, tenendum eſt iuxta doctrinam, quam tradunt Sanchez *lib.* 4. *in Decal. Cap.* 54. *num.* 27. Merolla *tom.* 1. *Theol. moral. diſp.* 1. *cap.* 2. *difficul.* 11. *n.* 540. Diana *par.* 3. *tract.* 2. *De dub. Regular. Reſolut.* 13. ver. *Nota quarto.* Neque quò ad hoc ipſorum priuilegia eſſe reuocata.

3 Hoc autem deſumitur ex duobus principijs omninò certis, quorum primum eſt, quod Regulares poſſunt abſoluere virtute priuilegiorum ab omnibus caſibus reſeruatis præterquam à cõtentis in Bulla Cœnæ, & ijs, quos Epiſcopi ſibi reſeruant, & cœteris quinque, de quibus in declaratione, & moderatione facta 26. *Nouembris* 1602. circa primum Decretum Clementis VIII. auferẽs Regularibus facultatem abſoluendi ab omnibus reſeruatis. Vndè poſſunt abſoluere ab omnibus caſibus Epiſcopalibus reſeruatis à iure. Prius enim ante dictum Decretum poterant abſoluere Regulares ab omnibus caſibus, & cenſuris reſeruatis præterquam à contentis in Bulla Cœnæ, ex Priuilegio Minimis conceſſo à Leone X. *in Bulla*. *Data Romæ apud S. Petrum Kal. Iunij anno* 1518. vt refertur *in Priuileg. eorumdem Minimor.* Quod Priuilegium fuit confirmatum à Clemẽte VII. *in Bulla*, quæ incipit. *Deuotionis augmentum*. *Data Romæ apud S. Petrum die* 22. *Septembris* 1532. vt in ijſdem Priuilegijs Minimorum. Et etiam in ſpecie confirmatum fuit à Paulo III. *in Bulla*, quæ incipit *Supra Gregem Dominicum*. *Romæ apud S. Petrum* IV. *Non. Iunij anno* 1539. vt in ijſdem Priuilegijs. Et idem priuilegium in ampliori forma conceſſit Paulus III. PP. Ieſuitis, vt apud Rodriquez *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 61. *art.* 5. & Mirandam *tom.* 1. *Manual. quæſt.* 46. *art.* 5. Vnde cum dicta priuilegia maneãt in ſuo robore, iuxta moderationem ſupradicti Decreti Clementis VIII. præterquam quò ad caſus Bullæ Cœnæ, & quinque illos Papales enumeratos in dicta moderatione, & eos, quos Epiſcopi ſibi reſeruant, ibi. *Ac præterea declarat, eos quidem Sacerdotes tàm ſæculares, quàm Regulares, qui aliquo ex priuilegijs indultis, & facultatibus in ſupradicto decreto ſuffulti fuerint, poſſe iuxta eorum priuilegia, indulta, & facultates vſu ante idem Decretum receptas, & quæ ſub alijs reuocationibus non comprehenduntur tantùm, & non aliàs abſoluere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis*. vt apud Quarantã *in Sum. Bullar. verbo*, Caſus reſeruati. §. *Sacra Congregatio*. Vnde cum in dicta declaratione non comprehendantur caſus Epiſcopis à iure reſeruati; & Regulares potuerint ab ijs abſoluere ante dictum Decretum Clementis VIII. poterunt etiam modo abſoluere.

4 Alterum principium iuris eſt. Quod caſus Papales fiunt Epiſcopales, quando indigens abſolutione ſiue quò ad crimina, ſiue quò ad cenſuras ratione legitimi impedimenti non poteſt accedere ad Romanam Curiam pro abſolutione obtinenda; tunc enim àbſolui poteſt ab Epiſcopo, vt decernitur in Cap. *Ea noſcitur. De ſentent. excommunicat.* & Cap. *Eos, qui*, eodem *tit. in* 6. & notant Doctores communiter in *citat. tex.* & alibi præſertim citati. *Quæſt. praced. num.* 1. Cum ergo Epiſcopi poſſint abſoluere, quando legitimè impediti non poſſunt Romanam Sedem adire, duellantes, & à cœteris caſibus Papalibus, ita vt in his terminis caſus deſinant eſſe Papales, & fiant Epiſcopales, Regulares quoque poterunt abſoluere, cum poſſint abſoluere à caſibus Epiſcopalibus à iure reſeruatis.

5 Neque obſtant, quæ pro oppoſita ſententia adducta ſunt. Nam ad primum reſpondetur, quod in reſeruatis à iure ipſis Epiſcopis non poteſt cenſeri ele-

electa induſtria perſonæ; tunc enim ſolùm poteſt habere locum electo induſtriæ perſonæ, quando delegatio, aut commiſſio fit ab homine; non autem quando fit à lege; quia, quando fit à lege, eſt perpetua, & fit gradui, ſeu dignitati, non autem perſonæ. Imo cum perſonæ ſint ignotæ Legiſlatori, quæ tale munus ſubituræ ſunt, non poteſt earundem induſtriàm eligere, vt dictum eſt. cum pluribus *Centur.1.quaſt.93. num.7.*

6 Ad ſecundum reſp. ex dicta declaratione Decreti Clementis VIII. remanere ſublatum, quod non poſſint Regulares ſtante neceſſitate, & impedimento abſoluere ab illis caſibus, quando poſſunt Epiſcopi quoque abſoluere: nam cum ibi declaretur, quod poſſint Regulares vti ſuis priuilegijs quò ad facultatem abſoluendi, præterquam quò ad caſus Bullæ Cœnæ, & illos quinque, & eos, quos Epiſcopi ſibi reſeruant, remanet declaratum, quod poſſint vti quò ad caſus Epiſcopales à iure reſeruatos, & proinde remanēt excluſi ſolūm dicti caſus Papales, quandiù remanent Papales, non autem quando amittunt conditionem reſeruationis Papalis, & fiunt Epiſcopales.

An Regulares poſsint abſoluere à cenſuris reſeruatis Epiſcopo. Quaſt. 147.

S V M M A.

1 *Affirmatiua ſententia.*
1 *In diuerſis non ſit illatio.*
2 *Regulares non poſſunt ex declaratione Sacra Congregationis abſoluere à cenſuris reſeruatis Epiſcopo.*
3 *Nec etiam ſecluſa dict. a declaratione.*
3 *Vbi eſt eadem ratio, eſt etiam eadem lex per comprehenſionem.*
3 *Eadem ratio facit, vt omnia, quæ illam participant, comprehendantur ſub conceſſione, aut prohibitione.*

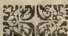
1 Difficultas procedit ſtante Decreto Clemētis VIII. *ſub die 9. Ianuarij 1601.* & eiuſdem moderatione *ſub die 26. Nouembris 1602.* iuxta quorum tenorem prohibentur Regulares abſoluere à reſeruatis Epiſcopo. Et affirmatiuè reſp. Megal. *par.1. Inſtit. lib.1. Cap.3. num.10.* & probabile putat Diana *par.3. tract.2. De dubijs Regular. Reſol.13.* ver. *At his non obſtantibus*, quia Decretum Clementis VIII. loquitur de caſibus reſeruatis, & proinde non habet locum in Cenſuris, quia cenſura non eſt caſus, ſed pœna caſus. vt ait Nauar. *Cap.27. Manual. num.262.* in diuerſis autem non fit illatio *l.Papinianus*. ff. De *Minorib.* & Cap. *Ad audientiam*. De *decimis*.

2 Verum ſtante declaratione Sacræ Congregationis ſub *die 7. Ianuarij anno 1617.* in qua de mandato Pauli V. declarauit, dictum Decretum Clementis VIII. procedere etiam quò ad cenſuras, quam refert Peirin. *tom.1. Priuileg. ad Conſtit.1. Iulij II. §.32. num.63.* non eſt amplius dicta opinio tenenda, nec tanquam probabilis haberi poteſt. Vnde oppoſitum tradunt Peirin. modo *citatus*. Cochier. *De iuriſdict. Ordinar. in exemp. par.4. quaſt.56.* Barboſa *De offic. Parochi cap.19. num. vlt.* Merolla *par.1. theol. moral. diſp.1. cap.2. difficul.4. num. 575.* Lezana *tom.1. Quaſt. Regular. cap.19. n.15.*

3 Imo ſecluſa quoque dicta declaratione ita tenendum, nam in Decreto Clementis VIII. non venit in conſiderationem caſus, ſiue cenſura, ſi quidem materialiter ſe habent, ſed ipſa reſeruatio, quæ eſt ratio, ob quam reuocata ſunt priuilegia Regularium, ne poſſint ſe immiſcere quò ad abſolutionem ab ijs, quæ Epiſcopi ſibi reſeruant. Nec enim dictum Decretum prohibet Regulares abſoluere à caſibus reſeruatis Epiſcopo, quia ſint caſus; ſed quia ſunt reſeruati. Vnde cum etiam in cenſuris ſit eadem ratio, adeſt etiam eadem lex, non per extenſionem, ſed per comprehenſionem iuxta *l. His ſolis. §. Satis etiam*

cautè

cautè putamus. C. De *reuocan. donat.* & *l. Illud* C. De *sacrosanc. Eccles.* & *l. Item veniunt. §. Ait Senatus. ff.* De *petit. hæred.* & notant Tiraquel. *in l. Si vnquam. verbo*, Libertis. *num.* 44. & 46. C. De *reuocan. donat.* Rebuf. *in l. In lege censoria.* *num.* 203. ver. *Itemq. de seruis. ff.* De *verbor. significat.* Gutierez *lib.* 3. *pract. quæst.* 17. *num.* 84. Gonzalez *Ad reg.* 8. *Cancellar.* §. 7. *proem. nu.* 105. Surd. *Decis.* 276. *num.* 8. Alexand. *in l. Peregrè*. §. 1. ver. *Non obstat. ff.* De *acquir. posses.* Corneus *Consil.* 198. *vol.* 4. Imola *in l. Si vero.* §. *De viro. num.* 14. *ff.* Soluto *matrimonio.* Curtius Sen. *Consi.* 13. *num.* 7. Claud. *in l. Si constante matrim. num.* 14. *ff.* Soluto *matrimon.* Barbosa *nu.* 103. Socin. iun. *Consil.* 30. *num.* 32. *lib.* 1. Roland. *Consil.* 27. *num.* 8. *vol.* 1. Ruin. *in l.* 2. *num.* 95. *ff.* De *legat.* 1. Hyppolit. Riminal. *Instit.* De *donat. nu.* 227. Tusch. *littera P. Conclus.* 892. *in fine.* Gomez *lib.* 1. *Variar. cap.* 5. *n.* 11. Syluester *verbo*, Lex. *quæst.* 18. Couaruu. *Cap. Alma mater. par.* 2. §. 4 *num.* 7. ver. *Secundo.* Menoch. *Consil.* 11. *num.* 10. & 19. Panorm. *in Cap. fin. num.* 10. De *rescrip.* Molina *lib.* 1. *De primogenit. Cap.* 5. *nu.* 10. Salas *disp.* 21. *de legib. sect.* 6. *reg.* 3. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tract.* 3. *disp.* 5. *punc.* 3. §. 4. *num.* 2. Sanchez *lib.* 7. *sum. cap.* 5. *num.* 4. Bonacina *disp.* 1. *De legib. q.* 1. *punc.* 8. *num.* 26. & cõmuniter. Sicut enim quæ participant eandem rationem formalem obiecti pertinent ad obiectum eiusdem potentiæ, seu facultatis comprehensiuè contenta sub ipso tàm in naturalibus, quàm in supernaturalibus; vnde omnes colores comprehenduntur sub obiecto potentiæ visiuæ, quia omnes participant rationem coloris: ita etiam, quæ participant eandem rationem, comprehenduntur omnia sub cõcessione, vel prohibitione, quæ circa talem rationem versatur.

An Nouitius absolutus à Prælato ab excommunicatione papali reseruata, teneatur adire Romanam Sedem, si non profiteatur. Quæst. 148.

S V M M A.

1 *Regulares possunt absolui à suis Prælatis à reseruatis Pontifici.*
1 *Etiam Nouitij.*
1 *Nouitius in fauorabilibus venit nomine Religiosi.*
2 *Priuilegia Regular. pro absoluendis à reseruatis etiam proximè ingressuros religionem.*
3 *An Nouitij absoluti à reseruatis Papæ reincidant, si non profiteantur.* & *n.* 4.
5 *Absoluuntur vt priuilegiati.*
6 *Clerici collegialiter viuentes absoluti à reseruatis Papæ, non tenentur se præsentare*
6 *Nec Ianitores.*
6 *Nec Officiales.*
7 *Reincidentia expressa in priuilegijs pro absolutis à Regularibus intuitu religionis, quos comprehendat.*

1 Regulares possunt absolui à suis Prælatis ab excommunicatione Papali reseruata Cap. *Monachi*. Cap. *Illorum.* §. *Qui si claustra.* De *sent. excommunicat.* & comprehenduntur sub hoc priuilegio etiam Nouitij, cum in fauorabilibus veniant nomine Religiosi, vt notant Glos. *in Clement.* 1. verbo, *Religiosus.* De *electione.* Coriolan. *par.* 1. *De casib. reseruat. sect.* 3. *ar.* 18. *num.* 3. Vecchius *in Praxi Nouitior. disp.* 9. *dub.* 26. *n.* 1. & *disp.* 11. *dub.* 10. Riccius *in Praxi par.* 2. *Resol.* 138. *num.* 3. Henriquez *lib.* 12. *Sum. cap.* 5. *num.* 3. Et hoc valet de iure communi iuxta textus allegatos.

2 Adsunt etiam diuersa priuilegia Summorum Pontificum, quorum vigore possunt superiores absoluere nedum professos à censuris, & casibus reseruatis

tis Romanæ Sedi, sed etiam Nouitios: imo etiam volentes intrare religionem. Ita Clemens IV. Minoribus, vt refert Cafarub. *in Compen. Priuileg. verbo* Absoluto *ordin. Quò ad Fratres n.*4. Sixtus IV. Minorib. per suam Constitutionem, quæ incipit, *Regimini.* §.12. quæ est 14. *ipsi as apud Rodriquez in Bullario*, & idem Pontifex Prædicator. *in Constit.* quæ incipit. *Nouerint vniuersi.* §.14. & est 33. *apud eandem* Rodriquez. Iulius II. Minimis S. Francisci de Paula *in Constit.* quæ incipit. *Virtute conspicuos.* quam refert Peirin. *tom.*1 *priuileg.* Clemens VII. Fratribus Prædicatoribus. & Paulus III. Iesuitis. de quibus Suarez *tom.*4. *De relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.* 24. *num.*5. *& sequent.* Quæ tamen priuilegia non erat necessarium extendi expresse ad Nouitios, quia eo ipso, quod possunt Superiores Regulares absoluere suos subditos, possunt Nouitios quoque absoluere. Vnde quod Nouitij possint à dictis reseruatis absolui tradunt Syluester *verbo*, Absolutio 5. *n.*4 Sayr. *li.*3. *de Censur. cap.*28. *num.* 14. Bonac. *Disp.*2. *de censur. q.*4. *punc.*5. *num.*5. Rodriquez *tom.*1. *quæst. Regular. quæst.*20. *ar.*1. Io. à Cruce *lib.*1. *De Statu Relig. cap.*6. *dub.* 15. *conclus.*4. Villalob. *tom.*1. *Sum. tract.*16. *difficul.*19. *num.*4. Suarez *tom.*4. *de Relig. tract.*8. *lib.*2. *Cap.*24. *nu.*5. Peirin. *tom.*1 *Priuileg. ad Constit.*2. *Iulij II.* §.9. *num.*30. Hieronym. Rodriquez *in Compen. quæst.* Regular. *Resol.*3. *num.* 12. Lezana *tom.*1. *quæst.* Regular. *Cap.* 24. *num.*8. Molfes. *par.*1. *Sum. tract.*7. *cap.*18. *num.*29. Miranda *tom.*2. *Manual. q.*7. *ar.*3. & *quæst.*9. *ar.*10. Viuald. *in Candelabro* Tit. De *absolutione. num.*23. *&* 24. Reginald. *lib.*8. *Praxis fori pœnit. nu.*58. Vecchius *in Praxi Nouitior. disp.* 9. *dub.* 5. *num.*1. *& seq.*

3 An autem Nouitij absoluti, si non profiteantur, reincidant in censuras, & teneantur adire Romanam Sedem, affirmant Syluester *verbo*, Absolutio 5. *nu.*4. ver. *Nonum.* Summa Astensis *par.*2. *lib.*7. *tit.*13. *ar.*5. *quæst.*10. Sayr. *lib.*3. *De cen. sur. cap.*28. *num.*15. Bonac. *disp.*2. De *censur. q.*4. *punc.*5 *num.*5. Viuald. *in Candelabro. par.*2. Tit. *De absolut. num.*23. Peirin. *tom.* 1. *Priuileg. ad Constit.* 2. *Iulij II.* §.9. *num.*33. Bossius *Discept.*1. *Moral. num.*192. Mouentur, quia ob fauorem religionis, & ob temporale impedimentũ religionis tenentur se Pontifici præsentare iuxta id, quod statuitur in Cap *Eos, qui.* De *sent. excommunicat. in* 6. Deinde, quia ita statuitur in supracit. Constit. Clementis IV. & Iulij II. dum hæc facultas Regularibus conceditur.

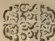
4 Sed negant Rodriquez *to.*1. *quæst.* Regular. *q.*20. *ar.*21. Alter Rodriquez *in Compend. Quæst. Regul. Resol.*3. *num.* 12. *&* 52. Villalob. *par.*1. *Sum. tract.*16. *difficul.*19. *nu.*4. Portel. *in Dub. Regular. verbo*, Casus reseruati. *num.*33. Suarez *tom.*4. *De relig. tract.*1. *lib.*2. *Cap.*24. *nu.*6. quia Priuilegium Clementis VII. pro Prædicatoribus, & Pauli III. pro Iesuitis non faciunt mentionem de re incidentia.

5 Verum absolutè tenendum est, quod non reincidant, nec teneantur se præsentare superiori, secluso quod priuilegia faciant mentionem de reincidẽtia, vel non faciant. Quia non absoluuntur ratione impedimenti, sed vt priuilegiati, à suo Prælato, qui quò ad hoc habet iurisdictionem ordinariam, & per se, & non per accidens ratione impedimẽti. Et eadem est ratio de ipsis, ac de alijs, qui absoluuntur à reseruatis, & à censuris ab ijs, ad quos spectat absoluere; ad Prælatum autem ipsorũ spectat de iure absoluere. Solum autem tenentur se præsentare, qui absoluuntur ab ijs, ad quos de iure non spectat, sed tantum per accidens ratione impedimenti Cap. *Eos, qui.* De *sentent. excommunicat. in* 6.

6 Rursus. Clerici collegialiter viuentes, Ianitores, Officiales cessante officio, aut vita collegiali non tenentur adire Sedem Apostolicam, vt docent ijdem Doctores primæ sententiæ cum communi, & specialiter Bosius *num.*202. quia talis fauor non conceditur ratione impedimenti temporalis, sed ratione personæ tali modo viuentis, aut tale munus exercentis. Sed etiam in casu nostro priuilegium est concessum Nouitijs ratione personæ existentis in via ad religionem, & quia veniunt nomine Reli-

giosi in ordine ad participandũ huiusmo di priuilegium religiosorũ, quia est illud idem, quod est concessum professis, ergo absolutè remanent absoluti absque vlla obligatione præsentationis.

9 Neque vrgent, quæ pro opposita sententia allata sunt. primum namque solutum manet ex dictis. Ad secundum verò resp. dicta priuilegia, quæ mentionem faciunt de reincidentia, non procedunt quò ad Nouitios, sed quò ad eos, qui volunt ingredi religionem, & assumere habitum, vt constat ex priuilegio Clementis IV. pro Minoribus relato à Casarub. *in Cõpend. Priuileg. verbo*, Absolutio *ordinar. quò ad Fratres. num.*4. ver. *Item Clemens*. & ex priuilegio Iulij II. *in Bulla*, quæ incipit. *Virtute conspicuos. sub. Kal. August. anno* 1506. relata à Peirino *tom.*1. *Priuileg. pro* 2. *Constit. eiusdem Pontificis*. in ipsa enim §.9. ita habetur. *Volumus autem nihilominus, quod huiusmodi volentes vestro aggregari consortio, nisi mox, postquam fuerint absoluti, Ordinem vestrum intrauerint, etiam si super hoc eis inducia à Prælatis Ordinis eiusdem cõcedantur, eo ipso in pristinas sententias, à quibus eos taliter absolui contigerit, relabantur*. Vnde cum Pontifices loquantur taxatiuè de ijs, qui absoluuntur intuitu ingressus religionis, antequam ingrediantur, non est extendendum ad Nouitios. Rursus cũ seclusis his priuilegijs possint Nouitij absolui tanquam religiosi de iure communi iuxta Cap. *Monachi*. & Cap. *Illorum*. §. *Qui si claustra*. De *sentent. excommunicat.* tunc neque potest habere locum reincidentia.

An dispensans in lege Superioris teneatur in foro contentioso assignare causam, ob quam dispensat. Quæst. 149.

SVMMA.

1 *Superior non potest absque causa dispensare in lege superioris.*
1 *Dispensatio sine causa in lege superioris est dissipatio.*
2 *Dispensatio in lege superioris sine cognitione causæ est saltem reuocanda, etiam si adesset causa.*
2 *Cur in dispensatione requiratur causæ cognitio.*
3 *Dispensans in lege superioris non tenetur exprimere causam.*
4 *Iudex non tenetur exprimere causam suæ sententiæ.*
5 *An peccet dispensans in lege superioris, si causam non examinet, quando sibi de ea constat.*
6 *Iudex inferior non potest iudicare secundum conscientiam, sed secundum allegata.*
7 *Regulares dispensantes in legibus Pontificijs, aut Capituli Generalis debent examinare causam.*
7 *An sufficiat, quod causa innotescat ex actis Visitationis.*

1 Quod inferior non possit dispensare in lege superioris absque causa, & irrita sit dispensatio, certum omnino est, vt desumitur ex Cap. *Quod pro remedio*. 1. *quæst.*7. & Cap. *Innotuit*. De *electione*. & ex Trident. *sess.*25. *cap.*18. *De reformat.* ibi *Quod si vrgens, iustaque ratio, & maior quandoque vtilitas postulauerint, cum aliquibus dispensandum esse, id causa cognita, ac summa maturitate, atq. gratis à quibuscunq. ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum; aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur*. Et proinde

inde dispensatio absque causa potius dissipatio dicenda est, vt notant Monach. *in Cap.* 1. De *ætate, & qualit. ord. in* 6. Curtius Sen. *Consil.* 16. *&* 17. Socin. *Consil.* 246. ver. *Circa secundum.* & *Consil.* 251. ver. *Illum ommitto. vol.* 2. Paris. *Consil.* 12. *num.* 210. *vol.* 2. Rolan. à Valle *Consil.* 61. *num.* 26. *vol.* 1. quia nimirum euertit, quod per leges in bonum communitatis ædificatum est.

2 Rursus certum est etiam, quod si quis dispenset in lege superioris absque eo, quod præmittat causæ cognitionem, etiam si iusta causa dispensandi interueniat, in foro contentioso, ad minus erit reuocanda dispensatio, quamuis aliàs in foro conscientiæ valida esset, vt docent Innocent. *in Cap. Diuersis. num.* 1. De *cler. coniug.* Hostiens. *num.* 9. Io. Andreas. *num.* 9. Bellamera *in Cap. Veniens. nu.* 18. *&* 19. De *filijs præsbiteror.* Armilla *verbo*, Dispensatio. *num.* 14. Lopez *par.* 1. *Instruct. cap.* 4. ver. *Tertiò dicitur.* Panorm. *in Cap. Cum ad monasterium. nu.* 17. De *statu Monach.* & *in Cap. At si Clerici.* §. De *adulterijs. num.* 12. De *iudic.* Alexander de Næuo. *in Cap.* 1. *num.* 128. De *constit.* Turrecrem. *Cap.* 1. *art.* 4. *num.* 4. *Dist.* 89. Henr. *in Cap. Cum ad monasterium. nu.* 17. De *statu monach.* Cardinal. *ibidem.* § *fin. num.* 5. vbi rursus Hostiens. *num.* 32 Io. Andr. *in fine.* Probus *in Addit. ad Monach. Cap. vnico. nu.* 4. ver. *Postremo.* De *ætat. & Qualit. ordinan.* Borgas. *De irregularit par.* 2. Tit. *De differ. termin. in mater. dispensat. in fine.* Quos sequitur Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disput.* 17. *num.* 11. cum *num. anteced.* eos retulerit, qui censent, talem dispensationem esse ipso facto irritam. Ratio autem est, quia cum requiratur causa ad dispensandum in lege Superioris, & simus in foro contentioso, debet etiam in foro cōtensioso constare de causa, cū enim causa legitimam faciat dispensationem, non potest in foro contentioso haberi pro legitima, nisi in ipso constet de causa. Et proinde requiritur causæ cognitio. Cap. *Necessaria*, & Cap. *Dispensationis.* 1. *Quæst.* 7. & expressè in Trident. *cit. cap.* 18. *De reformat. sess.* 25. præcipitur, vt præmittatur causæ cognitio. Nam aliàs non potest de ipsa constare in foro contentioso. Vnde dispensatio nunquam temerè concessa debet reuocari.

3 An autem dispensans in lege superioris debeat exprimere causam in ipsa dispensatione, ob quam dispensat. Negatiuè mihi respondendum videtur, si quidem iura, quæ requirunt, quod causæ cognitio præmittatur, non requirunt vlterius, quod reperta vera causa, eaden in dispensatione exprimatur: vnde cum non constet de huiusmodi obligatione, nō est imponenda dispensanti.

4 Quod etiam ex eo colligitur, quia non minus causa requiritur pro ferenda sententia, quàm pro dispensando in lege superioris; & tamen non tenetur iudex causam in sententia exprimere, nisi in ailquibus casibus specialibus ob specialem rationem, quæ in ijs militat, sed sufficit, quod in actis de causa constet. *l. Qui testamentum. init. ff.* De *excusat. tut.* vbi Bald. ver. *Vltimò nota.* vbi asserit, fatuum esse iudicem, qui causam inserit sententiæ. Angel. & cœteri Doctores *ibid.* & *l. In summa. ff.* De *re iud.* vbi item Doctores. & Cap. *Sicut.* De *re iudicata.* vbi Glos. *verbo*, Non *exprimantur.* Panorm. *notat. vlt.* Felin. & alij Doctores *ibid.* Cardin. *in Clement. Sæpe.* §. *Quia. quæst.* 17. De *verbor. significat.* Angel. *in l. Qui Romæ.* §. *Duo Fratres. ff.* De *verbor. obligat.* Imola, & Alexan. *ibid.* Bar. *in l. Si is, apud quem. ff.* De *acquiren. hæred.* Si ergo in sententia, in qua agitur de iure tertij, & administratione iustitiæ, non est exprimenda causa, multò minus erit exprimenda in dispensatione, sed sufficiet, quod in examinatione causa censeatur iusta, & sufficiens.

5 Ex his colligitur, quid dicendum de doctrina, quam tradit Sanchez *lib.* 8. *de matrim. disp.* 17. *num.* 12. *in fin.* dum ait, Dispensantem in lege superioris non peccare, si causam non examinet, si sibi de ea constet; siquidem examen requiritur, vt de causa constet, ne temerè fiat dispensatio. Licet enim hoc verum sit quò ad forum conscientiæ, non tamen valet quò ad forum externum. nam requi-

quiritur examen, vt in foro externo constet de causa, & simul etiam, quod rationalis appareat dispensatio, vt tollatur occasio scandali, & vt seruetur debitus modus procedendi pro foro externo. Et ideò dispensans sine examine causæ, etiam si illam notam habeat, non seruat præscriptum legis præcipientis examen.

6 Sicuti autem iudex inferior non potest iudicare secundum cōscientiam, sed tenetur conficere acta, & secundum ipsa iudicare, aliter peccat mortaliter existente materia graui. *l. Illicitas. §. Veritas. ff.* De *offic. Præsid.* vbi communiter Doctores. & *in Cap. Pastoralis. §. Quæ verò.* De *offic. deleg.* Turrecrem. *in Cap. Iudicet. 3. Quæst. 7.* Couarruu. *lib. 1. Variar. cap. 1. num. 6.* & communiter etiam Theologi. D. Thom. *2. 2. quæst. 67. art. 2.* Caiet. *ibid.* Maior. *in 3. Dist. 33. quæst. 4.* Syluester *verbo*, Iudex. *2. quæst. 5.* D. Antonin. *3. part. tit. 9. cap. 6.* Alens. *3. part. quæst. 40. art. 2.* Sotus *lib. 5. de iust. & iure. quæst. 4. ar. 2.* Ita etiam inferior dispensans in lege superioris, si agatur de re graui, peccabit mortaliter, si non examinet causam, cum teneatur seruare in foro externo iuris ordinem, & procedere secundum allegata, & probata; & proinde in re graui violat legem, quam in conscientia teneatur seruare.

7 Colligitur etiam. Quod quando Prælati regulares dispensant in foro exteriori, aut in legibus Pontificijs virtute suorum priuilegiorum, aut in Constitutionibus religionis iuxta facultatem, quā habent, cum hæ quoque sint leges superioris, tenentur præmittere cognitionē causæ, quia ipsi quoque tenentur quò ad substantialia seruare formam iuris; & iudicare secundum allegata, & probata; & proinde, si aliter dispensent, poterit impugnari dispensatio, & reuocari ab habente facultatem. Pro cognitione autem causæ sufficiet, quod de ipsa constet in actis Visitationis, quia hęc faciunt fidem in foro exteriori, vt notant Pauin. *De visit. quæst. 4. num. 24. & 34.* Rota *die 13. Decemb. 1551. coram Vestano apud Caputaq. Decis. 188. part. 2.* Riccius *in Praxi par. 1. Resol. 545. nu. 1.* Aut si etiam Capitulum alicuius conuentus testetur Capitulariter de veritate, & iustitia causæ pro obtinenda dispensatione pro aliquo tertio, non autem pro seipso, quia nemini in causa propria creditur.

An Capitulum Regulariū instans apud Superiores pro aliqua dispensatione; & testans, adesse rationabilem causam, peccet, si causa non sit rationabilis. Quæst. 150.

1 *Capitulum Regularium proponens purè causam, & instans pro dispensatione non peccat, si causa non sit sufficiens.*
2 *Quid, si asserat, causam esse sufficientem.*
2 *Petens dispensationem sine causa an peccet.*
3 *Dispensans, & inducens ad dispensandum sine causa in lege superioris peccat.*
4 *Proponens causam vt sufficientem, & eam non examinans, vt inducat ad dispensandum in lege superioris, peccat.*
5 *Capitulum proponens causam, quæ ex genere suo potest esse, & non esse sufficiens pro dispensatione, an peccet.*

---

1 Difficultas procedit, quando est dispensandum in lege superioris, nimirum aut iuris communis virtute priuilegiorum; aut Capituli Generalis; & seclusa bona fide, quia supposito, quod Capitulum putaret, causam esse rationabilem, licèt non esset rationabilis, & sufficiens, excusaretur. In hac autem difficultate hoc certum est, quod si Capitulum purè proponat causam, & instet de dispensatione relinquens examinationem superioribus, non peccat, etiam si existimet, causam non esse sufficientem; quia fieri potest, quòd licèt sibi non videatur sufficiens, existimetur tamen talis à superioribus, atque adeò prudenter, atque

ratio-

rationabiliter dispensent iuxta ea, quæ de dispensatione tradunt Philiar. *tom.1. De offi. Sacer. part.3. lib.4. Cap.4.* ver. *Altera difficultas.* Nauar. *in Manuali Prælud.9. num.13.* Ledesma 1. *part. Sum. tract. De matrim. cap.27. dub.1. post 4. conclus.* Sanchez *lib.8. de matrim. disp.18. num.9.* Sà *verbo*, Votum. *num.21.* Salas *disp.20. de legib. sect.6. num.63.* Quando enim causa relinquitur examinanda, petens dispensationem ex vi illius causæ, præsumitur petere, si causa sufficiens sit.

2 Si verò non solum purè proponat causam, ob quam instat dispensari, sed insuper asserat, huiusmodi causam esse sufficientem, præsertim habita ratione circumstantiarum, quæ solum, vt plurimum, à præsentibus ponderari possunt & re vera cognoscat, causam non esse sufficientem; aut illam prudenter non examinet, peccabit mortaliter, nec poterit à mortali excusari, nisi dispensatio sit in materia leui. Hoc deducitur ex communi doctrina eorum, qui docent, quod peccatur mortaliter, quando solum petitur dispensatio absque iusta causa. Quod inter alios tradunt *Aragon. 2.2. quæst.89. art.9.* Couarru *4. Decret. part.2. cap.6. §.9. num.7.* Ledesma *par.1. Sum. tract. de matrim. cap.27. dub.1. post 4. conclus.* ver. *Digo lo segundo.* Rodriquez *part.1. Sum. cap.235. init.* Sanchez *lib.8. de matrim. disp.18. num.8.* Merol. *tom.2. tholog. moral. disp.4. cap.6. dub.21. num.294.* Martinez 1. 2. *quæst.97. art.4. dub.1. conclus.5.* Valent. *tom.2. disput.7. quæst.5. punct.9.* Viual. *in Appendice ad Candelab. nu.23.* Laiman *lib.1. theol. moral. tr.4. cap.22. num.12.* Filliuc. *tract.10. num.314.* & *tract.21. num.439.* Bonac. *disp.1. de legib. q.2. punct.3. num.16.* Malder. 1. 2. *q.97. art.4. dub.2.* ver. *Dico tertio.* Salas *disp.20. de legib. sect.6. num.59.* Palaus *par.1. oper. mor. tract.3. de dispens. legis. punct.8. §.2. nu.6.* Quod tamen solum habet locum, vt alibi dictum est, quando proponitur causa vt sufficiens, & cum animo inducendi ad dispensandum.

3 Ratio autem est, quia petens dispensationem, & proponens causam tanquam sufficientem inducit ad dispensandum, siquidem instantia dispensationis coniuncta cũ causa mouet rationabiliter ad dispensandum. Cum autem inferior dispensans in lege superioris absq; legitima causa peccet mortaliter, si dispensatio sit in materia graui, vt docent communiter cum D.Th. 1. 2. *quæst.97. ar.4.* quorũ plures referunt, & sequuntur Sanchez *lib.8. de matrim. disp.18. nu.3.* & Merolla *tom.2. theol. moral. disp.4. cap.6. dub.21 num.284.* quia imprudenter, infideliter, contra præscriptum legis, & tanquam dissipator se gerit; sequitur, quod petens dispensationem tanquam ex iusta causa inducat ad peccandum.

4 Et hoc non solum est verum, si petens dispensationem iudicet, causam non esse rationabilem, & proponat tanquam rationabilem; sed etiam, si non examinet iustitiam causæ, quia cum proponatur tanquam rationabilis, vt in tali propositione fundetur dispensans, & fidem adhibeat, tenetur proponens prudenter se gerere, atque adeo examinare causam, alioquin temerè, & infideliter se gereret; vnde dispensatio nulla, & peccaminosa adhuc ipsi imputaretur.

5 Ex quibus colligitur, quod si Capitulum proponat aliquam causam in genere, nempe necessitatem, aut aliam huiusmodi, quæ ex genere suo possit esse. & nõ esse sufficiens ratione diuersarum circumstantiarum, cum quibus coniugitur; & proponat tanquam sufficientem, si reuera non sit sufficiens, aut non sit prudenter examinata, peccabit mortaliter, si agatur de dispensatione in re graui, quia adhuc inducet ad malè dispensandum, atque adeo ad peccatum.

An Titius possit sibi retinere quædam bona Caij, quæ dixit, se velle ei in testamento relinquere, si Caius ab intestato decedat. Quæst. 151.

SVMMA.

1 *Pactum de donando an contineat donationem & num. 6.*
2 *Titius non acquirit ius ad bona aliqua Caij ex eo, quod Caius dixit, se velle ea ipsi legare.*
2 *Aliud est donare, & aliud promittere donare.*
3 *Promissio relinquendi legatum non est absoluta.*
3 *Dispositio trahitur ad tempus, in quo effectus confertur.*
4 *Imperfectum testamentum quando non valeat quò ad legata pia.*
5 *Testamentum, & legata requirunt vltimam voluntatem.*
6 *Pactum de donando an cõtineat donationem.*
6 *An pariat actionem.*

1 Pars affirmatiua videtur suaderi ex doctrina, quam tradunt Azo, Odiffredus, Bartolus, Baldus, Angelus, Io. Faber, Fortunius Garzia, Christophorus Portius, quos citat, & sequitur Ripa *lib.3. Respons. cap.12. num.2.* testans de communi. & insuper Alciat. *Resp.117. num.102.* Socin. Sen. *Consil.102. ver. Postremo. lib.4.* quos citat, & sequitur Menoch. *Consil.92 num.27.* Quia, inquint ipsi, pactum de donando continet donationem; vnde etiam promissio de legato aliquo in alicuius fauorem faciendo, continebit institutionem legati.

2 Sed oppositum tenendum est, nimirum Titium non acquisiuisse ius ad illa bona Caij tanquam ad legatum sibi relictum, & proinde non posse ea sibi retinere, etiam si promissio Caij de instituendo tali legato sit acceptata à Titio: iuxta doctrinam, quam tradunt Imola *in l. In hæredibus. §.1. ff. De donat.* Alexan. *in l. Iurisgentium. init. ff.* De *pact.* Salicet. *in l. Si quis argentum. §. fin. C.* De *donat.* Gallin. *Rubr.* De *verbor. obligat. num.113.* Tiraquel. *tract. De retract. conuen. in fine. num.48.* qui alios plures citat, qui volunt, aliud esse donare, & aliud promittere donare. & pactum de donando non habere specialem effectum, nec sortiri exequutionem.

3 Ratio autem est, quia promissio relinquendi legatum in testamento non est absoluta promissio, sed coarctata ad testamentum, & ad legatum; & est virtualiter conditionata, si nimirum promittens testamentum condiderit; quia cum legatum non habeat locum, nisi interueniat testamentum, si non ponitur testamentum, & vltima voluntas, nec etiam ponitur legatum. Et proinde promissio relinquendi aliquid in legatum non potest sortiri suum effectum, nisi interueniente dispositione vltimæ voluntatis, quia est alligata ad vltimam voluntatem tanquam tunc sortitura suum effectum. Vnde cum omnis dispositio trahatur ad tempus, in quo effectus confertur. *l. Quod sponsa. C.* De *donat. ante nupt.* & attendatur tempus perfectionis, vt docent Bart. *in l. Sicuti. §. fin. ff. De legat.1.* vbi & cœteri. Alexan. *Consil.61. num.5.* Roman. *Consil.63. num.4. lib.5.* Menoch. *Consil.770. num.2.* Cum in casu nostro non interuenerit dispositio vltimæ voluntatis, dicta promissio non potuit sortiri aliquem effectum, quia non est sortitum suum effectum id, in quo ipsa debebat consumari, & habere effectum. Vnde fuit potius propositum, & eiusdem manifestatio relinquendi in legatum talia bona, quàm promissio ipsorum.

4 Et Confir. Quando testamentum est imperfectum quò ad voluntatem, non valet neque etiam quò ad legata pia: vt, si testatur dicens, se velle testari, &

& faciat vocari notarium, & testes, & interim instituat hæredem, & aliqua legata, sed moriatur, antequam veniant notarius, & testes; tunc tale testamentum neque valet quò ad legata pia, vt tradunt Oldrad. *Consil.* 119. Alberic. *in l. Hac. consultissima.* §. *Si quis*. C. *De testam.* Ancharan. *in Cap.* 2. *num.* 10. De *testamentis.* Imola *Consil.* 91. Anan. *Consil.* 57. Castrens. *Consil.* 101. & *Consil.* 451. *vol.* 2. Dec. *in Cap.* 1. *num.* 15. De *fide instrum.* Guillel. Benedict. *in Cap. Raynutius. verbo,* Testamentum. *num.* 71. De *testamentis.* Rodericus Suarez *in l. Quoniam in prioribus. q.* 4. *vlt. par.* C. De *inoffic. testam.* Aretin. *in l. Si is, qui. ff.* Qui *testam. fac. poss.* Paris. *Consil.* 24. *nu.* 11. *vol.* 3. & *Consil.* 146. *vol.* 4. Ias. *Consil.* 155. *vol.* 4. Dec. *Consil.* 159. & *Consil.* 488. Ruin. *Consil.* 1. *num.* 21. *vol.* 2. & *Consil.* 7. *num.* 8. *vol.* 3. Boer. *Decis.* 93. *circa finem.* Grammat. *Decis.* 62. Couaruu. *in Cap. Relatum* 1. *n.* 9. De *testam.* Sanchez *lib.* 4. *Consil. moral. cap.* 1. *dub.* 7. *num.* 5.

5 Et hoc habetur expressè ex *l. Ex ea. ff.* Qui *testam. fac. pos.* ibi. *Ex ea scriptura, quæ ad testamentum faciendum parabatur, si nullo iure testamentum perfectum esset, nec ea, quæ fideicommissorum verbo habent, peti posse.* & ex *l. Fideicommissa.* §. *Quoties. ff.* De *legatis* 3. ibi. *Quoties exemplū testamenti præparat, & prius decedat, quàm testetur, non valent, quasi ex codicillis, quæ in exemplo scripta sunt, licet verba fideicommissi scriptura habeat.* Et ratio est, quia testamentum, & legata non subsistunt, nisi in virtute vltimæ voluntatis, in tali autem casu, in quo testamentum est imperfectum quò ad voluntatem, non habetur vltima voluntas, sed solum præparatio ad vltimam voluntatem, quia cū ex mente testatoris vltima voluntas sit determināda coram notario, & testibus, non habetur quousque determinetur iuxta modū, quem sibi testator præscribit; & ideo, si non determinat, nec etiam habetur effectus vltimæ voluntatis. Et hoc valet etiam in foro conscientiæ, quia legata solum debentur ratione dispositionis vltimæ voluntatis, qua seclusa, corruit etiam debitum. In casu autem, de quò agimus, quando quis dicit, volo relinquere tibi in testamento talia bona, voluntas est magis imperfecta, quàm si intendens testari coram notario ante aduentum ipsius scribat, Relinquo Petro centum aureos; & ideo non ponit obligationem, nec facit legatum debitum.

6 Neque obstat, quod pro opposita parte allatum est; neque enim est verum, quod pactum de donando contineat donationem: quia ex genere suo pactum de aliquo faciendo non continet ipsum factum; vt manifestè constat in sponsalibus, quæ sunt promissio, & pactum de matrimonio ineundo, neque tamen dici potest, quod contineant matrimonium. Et ratio est, quia promissio facti non est ipsum factum, vt notant Glos. *in l. Bonæ fidei. verbo.* Condicturum. *ff. De eo, quod certo loco.* Ias. *ibid. num.* 3. Couaruu. 3. *Variar. Cap.* 4. *nu.* 7. Crauetta *Consil.* 76. *nu.* 5. Cephal. *Consil.* 66. *nu.* 10. *lib.* 1. Bursat. *Consil.* 10. *num.* 1. *lib.* 1. Boer. *Decis.* 58. *num.* 4. Ioseph. Ludouic. *Conclus.* 72. *num.* 1. Solum ergo tale pactum parit obligationem donandi iuxta promissionem. Et si iudicialis sit, parit etiam actionem, qua promissor constringi potest, vt exequatur, quod promisit. *l. Cum ostendimus.* §. *fin. ff.* De *fideius. tut.* & *l. Tale pactum.* §. *Qui prouocauit. ff.* De *pact.* vbi Bar. Aretin. *in l.* 1. *init. ff.* De *verbor. obligat.* vbi etiam cœteri Doctores. Ias. *in l. Iuris gentium.* §. *Si cum nulla. num.* 19. *ff.* De *pact.* & *in l. Si conuenerit. num.* 21. *ff.* De *iurisdict. om. iud.*

An, si Petrus dicat, se velle donare centum Caio, possit Caius ea sibi retinere, si apud se habeat, decedente Petro. Quæst. 152.

S V M M A.

1 *Quid dicat voluntas donandi.*
2 *Caius non potest sibi retinere, quæ Petrus dixit, se velle illi donare.*
2 *Promissio donandi non continet donationem.*
3 *Dicens, se velle donare, an se obliget ad donandum.*
4 *Promissor quando possit cogi ad exequendum.*
5 *Quando propositum donandi exterius manifestatum sit fundamentum interpretandi voluntatem, quod voluerit donare.*
6 *Mens præsumitur talis, qualis de iure debet esse.*

1 AFfirmatiuè videtur respondendum, iuxta doctrinam, quam tradunt Doctores *quæst. præcedenti. num.* 1. allegati, si quidem dum dicit, se velle donare, sufficienter ostendit voluntatem suam, qua se liberalem ostendit erga Caium. & dicta verba important virtualem donationem, & sufficienter declarant mentem proferentis, quod illa centum sint Caij. vnde si ea sibi retineat, non facit contra voluntatem domini.

2 Sed pars negatiua tenenda est iuxta Doctores citatos. *Quæst. præcedenti num.* 2. Quia promissio donandi non continet donationem, & proinde non dat ius ad res, de qua dicitur instituenda donatio. Promissio nanque donandi respicit donationem celebrandam pro tempore futuro, & ideo non continet exequutionem ipsius, sed solum obligationem ad exequendum. Et hoc valet supposito, quod dicens velle, se aliquid donare id dicat promittendo, & se obligando ad celebrãdam donationem.

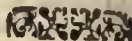
3 Verum si dicens, se velle aliquid donare, non intendat se obligare ad donandum, vt præsumitur, quando simpliciter dicit, volo donare, tunc non inducitur aliqua obligatio, sed tantum declaratur propositũ donandi ad ostendendum affectum liberalem, & ideo à fortiori non potest donatarius designatus sibi retinere id, quod designatum fuit pro donatione. Vnde, cum non adsit intentio se obligandi, non inducitur obligatio, atque adeo non acquiritur ius aliquod donatario designato, iuxta ea, quæ de promissione tradunt Sotus *lib.* 7. *De iust. & iure. quæst.* 1. *art.* 2. Lessius *lib.* 2. *De iust. & iure. cap.* 18. *dub.* 1. *num.* 6. Sà *verbo*, Promissio. *nu.* 1. Filliuc. *tr.* 23. *cap.* 2. *num.* 30. Molina *De iust. & iure. tract.* 2. *disp.* 262. *n.* 1. & 8. Rebel. *De obligat. iust. lib.* 18. *q. vnica. nu.* 5. Bonac. *disp.* 3. *De contract. quæst.* 12. *punct.* 1. *n.* 12.

4 Neque contra supradicta obstat, quod promissio inducat obligationem adimplendi, & quod possit cogi promissor, vt exequatur rem promissam iuxta *l. Vbi autem nõ apparet. §. fin. ff.* De *verbor. obligat.* & tradunt communiter *in l. Stipulationes. ff.* De *verbor. obligat.* præsertim Bar. *num.* 14. nam hoc tantum valet de promissione, quæ sit vera promissio, & acceptata; non autem, quando non est vera promissio, sed solum ordinata ad indicandum animi affectum, & propositum testandi talem animum liberalitate, aliqua.

5 Dices. Quod stante proposito de donatione faciẽda exterius manifestato, adest sufficiens fundamentum interpretandi voluntatem, quod Petrus contentus sit, quod Caius retineat illa centum, & proinde ex hoc capite posse ea sibi retinere. Resp. tale propositum exterius manifestatum non esse de se sufficiens fundamentum faciendi huiusmodi interpretationem, nisi aliud concurrat, si quidem respicit donationem, vt faciendam, & nondum obligatam, & ideo est talis conditionis, vt requirat vlteriorem voluntatem, quæ determinet de dona-

tione: vnde adhuc relinquit donationem indeterminatam, & voluntatem in sua indifferentia ad donandum, vel non donandum. Imo potest esse, quod ordinetur solum ad manifestandum affectum.

6 Solum habet locum talis interpretatio, quando esset facta promissio inducens obligationem ad donandū; Tunc enim, quia mens præsumitur esse talis, qualis de iure debet esse, vt notant Ias. *in l. Causas. num.* 3. C. De *transact.* Grammat. *Consi*. 34. *num.* 3. & *Consi*. 45. *nu.* 33. *in Criminal.* Dec. *Consi.* 64. *nu.* 4. & *Consil.* 580. *nu.* 2. Gozadin. *Consil.* 101. *n.* 10. Loquentes de principe, quod tamen ob eandem rationem locum habet in omnibus, cum quilibet debeat præsumi bonus, atque adeo rationabiliter procedere. Et quia quisque præsumitur memor propriæ salutis, atque adeo velle satisfacere proprijs obligationibus. Tunc inquam poterit facere huiusmodi interpretationem, quod contentus fuerit, vt sibi ea centum retineat, aliàs irrationabiliter esset inuitus, quia nollet satisfacere propriæ obligationi. Non est tamen eadem ratio de eo, qui dixit, & promisit, se velle aliquid relinquere in testamento, quia talis promissio non inducit obligationem, nam, vt dictum est *quæst. præcedenti. num.* 3. censetur promissio conditionata, si nimirum condiderit testamentum; Et cum sit promissio exequenda per vltimam voluntatem, & vltima voluntas sit sem per libera, nec sortiatur effectum, donec morte confirmatur, ideo semper talis promissio manet in suspenso, nec parit obligationem.

An si ecclesiasticus asserat coram iudice laico, quod farina introducta nomine ipsius, & confiscata in fauorem appaltatoris, sit propria, teneatur ad restitutionem, si reuera non sit propria. Quæst. 153.

S V M M A.

1 *Casus explicatio.*
2 *Sententia confiscationis est nulla non citata, nec audita parte.*
3 *Sententia nulla nullum habet effectum.*
3 *Non est sententia.*
3 *Nulliter fieri, & non fieri paria sunt.*
4 *Pœna, quæ ipso facto incurritur, non est exequenda ante sententiam declaratiuam criminis.*
5 *Impediens sententiam declaratiuam criminis, an teneatur resarcire damnum inde sequens.*
6 *Asserens, quod sit suum, quod aliàs esset confiscandum, an teneatur resarcire damnum.*
6 *Testis deponens falsum, vt impediat confiscationem, an teneatur resarcire fisco.*
7 *Deponens falsum in iudicio, quomodo peccet.*
8 *Ius fisci ad confiscanda non incipit, nisi sequuta confiscatione.*
9 *Falsa attestatio contra fiscum quam administrationem iustitiæ impediat.*
10 *Impediens, ne quis hæreditatem, aut beneficium cōsequatur, quodnam ius lædat.*
10 *Impediens, ne fiscus consequatur confiscanda, quodnam ius lædat.*

1 IN quadam ciuitate præter vsualem panem, conficitur panis specialis melioris qualitatis; non tamen omnes possunt ipsum conficere, sed ij solum, qui conueniunt cum appaltatore. Non obstantibus tamen pœnis, plures clanculum confi-

ciunt panẽ eiuſdem qualitatis,& curant, quod etiam clanculum introducatur farina in vrbem. Accidit caſus, quod quidam illam introduxit, tanquam ſi eſſet perſonæ eccleſiaſticæ, ſub cuius nomine in ingreſſu vrbis notata fuit. Id appaltator reſciuit, & inſtauit coram iudice, vt farina confiſcaretur, & ſibi iuxta leges adſcriberetur, quod à iudice ſtatim præſtitum eſt non præmiſſa informatione, cuius reuera eſſet illa farina, nec audita parte. Perſona eccleſiaſtica, cuius nomine farina eſt importata in vrbem comparuit coram iudice, & vt gratificaretur domino farinæ, dixit, eſſe ſuam propriam, & iudex ſtatim iuſſit, farinam confiſcatam reſtitui. Dubitatur modo, an dictus eccleſiaſticus teneatur ad aliquam reſtitutionem.

2 In hac difficultate hoc certũ eſt; quod ſententia, qua farina fuit confiſcata, & adiudicata appaltatori, nulla fuit, vt pote lata parte inaudita, nec etiam citata, vt communiter docent Bar. *in l.Prolatum. C. De ſent. & interloquut. om. iud.* Alexan. *in l.2. C.eodem.* Iaſ. *ibid.* Dec. *Conſil.*603. *nu.*11. Vantius *De nullit. ſent. ex defect. citat. num.* 2. Omiſſa namque citatione tolluntur defenſiones, quæ ſunt de iure naturali, vt ex Clement. *Paſtoralis.* De *re iud.* Quare huiuſmodi defectus eſt talis, vt neque à Principe ſuppleri poſſit per ea, quæ tradunt Bart. *in Extrauag.* Ad *reprehendendum.* verbo. *Sine figura iudicij. num.*7. Alex. *Conſil.*11. *num.*5. *lib.*3. Felin. *in Cap. Quæ in Eccleſ. num.*66. ver. *Limita ſexto.* De *conſtitut.* & *in Cap. Cum olim. num.*12. De *re iudic.* Afflict. *Deciſ.*283. *in fine.* Dec. *Conſil.*544. *nu.*27. Capic. *Deciſ.*69. *num.*35. Vantius *De nullit.* Tit. *An qualibet ſentent. poſ. dici nul. n.*13. Cum enim defenſio ſit de iure naturali, non poteſt quis ea priuari à Principe, cum non ſit ſupra ius naturale, atque adeo nec etiam priuari poteſt citatione, quæ eſt intimatio defenſionis.

3 Rurſus etiam certum eſt. Quod, cum ſententia fuerit nulla, nullum habuit effectum, & conſequenter nullam fecit mutationem circa iura partium. Sententia nanque nulla non eſt ſententia. *l. fin. C.* De *ſent. & breuiloq. recit.* & Clement. *Paſtor. §. Vt igitur.* De *re iudic.* & notat inter alios Tiraquel. *in l. Boues. §. Hoc ſermone. limit.* 1. *num.*9. *ff.* De *verbor. ſignificat.* & proinde habetur pro non prolata, quia nulliter fieri, & non fieri paria ſunt. *l. Quoties. ff.* Qui *ſatiſdare cogan.* & conſequenter non poteſt habere aliquem effectum, quò immutet iura partium, & quod non eſt debitum, faciat eſſe debitum.

4 Cum autem pœna impoſita à lege, etiam ſi ipſo facto per tranſgreſſionem incurratur, non ſit debita ante ſententiam declaratoriam criminis, vt cum ſententia communiſſima, & vera docent Decius *in Cap.*1. *num.*73. De *conſtit. in* 1. *lect. noua edit.* Alexander *in l. Si quis maior. num.*13. *C.* De *tranſact.* Io. Andr. *in Cap. Pro humani.* De *homicid. in* 6. Bald. *in Cap.*1. *De feud. ſine culpa non amit.* Couaruu. 4. *Decret. part.*2. *cap.*8. §.8. *num.*10. Grammat. *Deciſ.*15. *num.*8. Achilles de Graſſis. *Deciſ.*1. *De pœnis.* Magon. *Deciſ.* 16. Ferdinan. Vaſquez *lib.* 1. *Controuer. illuſtr. cap.*28. *num.*14. Cantera *in quæſt. Criminal.* Tit. *De quæſt. tangent. punit. delictor. cap.*1. *nu.*16. & 17. Penna *in Director. Inquiſitor. par.*3. *commen.*158. Siman. *De cathol. Inſtit. tit.*9. *nu.*161. & *ſequent.* Medina *C. De reſtit. q.*1. §. *Poſt rerum dominium.* ver. *Ad propoſitum.* Caiet. 2.2. *q.*62. *art.*3. *in fine.* Salon. *controuer.*1. *poſt.*3. *concluſ.* Bannes *quæſt.*12. *art.*2. *dub. unico. circa ſolut.* 2. *princip. concluſ.* 1. Aragon. *q.*11. *ar.*3. ver. *His ſuppoſitis.* Sayr. *lib.*3. *Clauis reg. cap.*9. *num.*30. Molin. *tom.*1. *de iuſt. & iure. tract.*2. *diſp.*65. ver. *Contrariam ſententiam.* Nauar. *Cap.* 23. *Manual. nu.*60. Henriquez *lib.*13. *Sum. cap.*56. *num.*2. *circa finem.* Azor. *part.*1. *lib.*5. *cap.*7. *quæſt.*1. & 3. & *lib.*8. *cap.*12. *quæſt.*3. Riccius *Collect.*303. Valent. 1.2. *diſp.*7. *q.*5. *punct.*6. *q.*3. ver. *Ex quo deinde.* & 2.2. *diſp.*1. *quæſt.*12. *punct.*2. *in fine.* Myſinger. *Centur.* 2. *Obſeruat.*43. Sotus *lib.*1. *De iuſt. & iure quæſt.*6. *ar.*6. *concluſ.*1. Syluester *verbo.* Aſſaſſinus. *num. vlt.* Tabiena. *num.*2. & 3. Roſella. *nu.*1. Adrian. *Quodlib.*6. *ar.*1. Victoria *Relect.*1. *De Indis inſulanis. num.*14. Gomez *tom.*3. *Variar.*

riar. cap. vlt. num. 3. Sousa *in Bullam De largitione muner. num.* 102. Vasquez 1. 2. *disp.* 170. *cap.* 3. Lessius *lib.* 2. *De iust. & iure. Cap.* 29. *dub.* 8. *num.* 64 Villagat. *De extens. leg. Tit. De extens. leg. poenal. instit. heret. &c. nu.* 122. Suarez *lib.* 5. *De legib. Cap.* 8. *num.* 5. Merol. *tom.* 2. *theol. moral. disp.* 4. *cap.* 5. *dub.* 2. *nu.* 75. Sanchez *lib.* 2. *Sum. cap.* 22. *num.* 7. qui alios citat. Mancinus *in Disquisitionib. Genialib. Centur.* 3 *cap.* 238. *num.* 2. & 4. Quando enim pœna infligitur ipso iure, & ipso facto, communis vsus ita interpretatur clausulam, *Ipso facto*, & *Ipso iure*, vt solum inducat pœnam accedente sententia declaratoria criminis, & de se tantum operetur, vt pœna censeatur inflicta, sed sub conditione declarationis. Et hæc communis interpretatio habetur ex Cap *Cum secundum. De heret. in* 6. vbi ad pœnam confiscationis bonorũ propter hæresim, quæ ipso facto incurritur, requiritur sententia declaratoria hæresis. Ibi. *Confiscationis tamen huiusmodi executio, vel bonorum ipsorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios Dominos temporales (iuxta Gregorij Papæ Prædecessoris nostri declarationem) antequam per Episcopum loci, vel aliam personam Ecclesiasticam, quæ super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata.* Cum, inquam, pœna non sit debita ante sententiam iudicis declaratiuam criminis, sequitur in casu nostro, quod cum sententia fuerit nulla, atque adeo res se habeat, tanquam si non esset sententia sequuta, non sit debita farina appaltatori; atque adeo ex hoc capite non adsit obligatio restituendi. Vnde reducitur difficultas, an teneatur dictus ecclesiasticus, quia per suum testimonium, licet extraiudiciale, impediuit, ne farina adiudicaretur appaltatori.

5 Et quidem iuxta sententiam Molinæ *tom.* 1. *De iust. & iure. tract.* 2. *disp.* 95. *num.* 36. Soti *lib.* 1. *De iust. & iure. quæst.* 6. *ar.* 6. Castri *lib.* 2. *de leg. pœn. c.* 15. *§. 1 x bis.* Laiman. *lib.* 3. *Theol. moral. tr.* 2. *sect.* 5. *cap.* 7. *num.* 4. Spatarij *in Pract. Regular. tract.* 7. *cap.* 11. *num.* 7. & aliorum respondendum esset, quod teneatur ad restitutionem. Quia peccauit contra iustitiam, nam impediuit, ne per sententiam iudicis redderetur alteri; quod debitum erat. Deinde qui fraude, aut dolo impedit, ne quis consequatur beneficium, legatum, aut instituatur hæres, tenetur ad restitutionem, ergo à fortiori tenebitur, quando impedit, ne reddatur, quod debitum est.

6 At tenendum est, non obligari ad restitutionem, iuxta ea, quæ tradunt Ledesma *part.* 2. *sum. tract.* 8. *De iust. commut. cap.* 25. *difficul.* 11. *post* 7. *conclus.* citans Orellanam Bannes, & asserens, esse communem opinionem Thomistarum. Lessius *lib.* 2. *De iust. & iure cap.* 12. *dub.* 18. *num.* 136. Carbonius *quæst.* 31. *De rest. concl.* 5. Vasquez 1. 2. *disp.* 175. *cap.* 12. *num.* 13. & 14. Azor. *par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 8. *quæst.* 5. Sanchez *lib.* 1. *Sum. cap.* 22. *n.* 22. Tanner. 2. 2. *disp.* 4. *quæst.* 6. *dub.* 2. *nu.* 76. Salas *disp.* 15. *De legib. sect.* 7. *num.* 105. Sà *verbo*, Restitutio. *nu.* 46. Granad. 1. 2. *Controuer.* 7. *tract.* 3. *par.* 1. *disp.* 13. *sect.* 2. *num* 8. Io. à Cruce *par.* 1 *Direct. conscien. q.* 8. *ar.* 4. *dub.* 13. *Conclus.* 5. Syluius 2. 2. *quæst.* 71. *ar.* 1. *quæsi* 01. *Conclus.* 6 Pitigian. *in Practica crimin. part.* 1. *cap.* 6. Villalob. *part.* 2. *Sum. tract.* 12. *difficul.* 1. *num.* 12. Turrian. 2. 2. *disp.* 53. *nu.* 6. Malder. *ibid. tract.* 6. *cap.* 2. *dub.* 9. *§. Dico tertio.* Diana *par.* 3. *tract.* 6. *Resol.* 35. ver. *At his non obstantibus.* Quatenus docent, quod testis deponens falsum, quando agitur de pœna applicanda fisco, aut alteri, non tenetur ad restitutionem. Et hoc est iuxta doctrinam Bannes 2. 2. *quæst.* 62. *art.* 3. Aragon. & Salon. *ibid.* & Nauar. *cap.* 18. *Manual. num.* 39.

7 Ratio autem est, quia testis in iudicio non tenetur fateri verum, nisi ex obedientia, & iustitia legali; vnde si dicat falsum, solum peccat contra obedientiam, & iustitiam legalem, non autem contra commutatiuam, nec lædit ius alicuius, quod fit ad mulctam, seu pœnam, sed solum ius legalis iustitiæ. Et in casu nostro ille ecclesiasticus non peccauit contra obedientiam, quia non testatus est iudicialiter, nec poterat obligari, nec contra iustitiam legalem, sed solum

solum contra fidelitatem, ergo non adest obligatio ad restitutionem, nam hæc solum consurgit ex læsione iustitiæ commutatiuæ, aut ad summum iustitiæ distributiuæ.

8 Sed dices. Lædi ius appaltatoris, nam licet non habeat ius ad ea, quæ confiscantur ante cōfiscationem, habet tamen ius ad sententiam confiscationis; vnde impediens sententiam per attestationem falsam, lædit tale ius. Resp. Neque habere ius ad bona confiscanda, quia solum illi fiunt debita ratione confiscationis; neque etiam habere ius ad sententiam, per quam confiscantur bona, quia habet solum ius ad id, quod ipsi per legem, statutum, aut pactum adiudicatur; vnde, cum adiudicentur ea, quæ confiscantur, ius ipsius solum incipit posita confiscatione, & ideo non habet ius ad sententiam, sed solum potest insurgere pro fisco, quod ipsi non impeditur.

9 Instari adhuc potest, falsa attestatio impedit administrationem iustitiæ, ex qua impeditur appaltator, ne consequatur, quod consequeretur, si iustitia administraretur; ergo damnificat, atque adeo consurgit obligatio restitutionis. Resp; impedire administrationem iustitiæ non commutatiuæ, sed legalis; vnde ex hoc non consurgit obligatio restitutionis. Nec etiam ex eo, quod, dum non fit confiscatio, alter non consequatur bona confiscata, quia hoc non est damnum contra ius alterius, quia vt dictum est, ante confiscationem non adest jus ad confiscanda, sed solum est damnum negatiuum, hoc est impedimentū, ne quis assequatur, quod aliàs assequi posset; & indirectè infertur. Obligatio autem ad restituendum non oritur ex damno etiam positiuo, quod indirectè infertur. Sic occidens Petrum, quamuis sit causa, quod Petrus occisus nō soluat, quod debebat suis creditoribus, aut non restituat famam, &c. non tenetur occisor ad soluenda debita Petri, aut restituendam famam, &c. non alia ratione, nisi quia non læsit in his aliquem, sed læsit solum Petrum.

10 Nec obstant, quæ pro opposita sententia allata sunt, nam primum solutam manet ex dictis. Ad 2. verò respon. esse disparem rationem de eo, qui vi, aut fraude impedit, ne quis consequatur beneficium, aut aliud commodum, ac de eo, qui impedit confiscationem occultando verum, aut attestando falsum, nam hic non lædit ius alicuius, ille vero lædit, quia facit actionem iniustam, in qua continetur læsio iuris illius, qui vi, aut fraude impeditur, ne assequatur aliquod commodum; stante enim assequibilitate commodi, & quod ipse paratus sit ad assequendum, habet ius ad prosequendam assequutionem; & ideo si ab aliquo interponatur vis, aut fraus, qua impediatur prosequutio assequutionis, læditur directè, & per se primò tale ius, & ideo peccatur contra iustitiam commutatiuam.

An Episcopus punire possit Regulares, si sibi vsurpent iura Episcopalia. Quæst. 154.

S V M M A.

1 *Episcopus an possit punire Regulares vsurpantes iura Episcopalia.*
2 *Ecclesia Regularium vsurpantium iura Episcopalia subijciuntur interdicto.*
3 *Ordinarij non habent iurisdictionem in Regulares, nisi ijs expressè concedatur.*
3 *Ordinarij non possunt ferre censuras in Regulares, nisi ijs expressè concedatur.*
4 *Confratres, seu oblati an eximantur à iurisdictione Episcopi.*
4 *Quid pro Regularibus statuatur in Cap.* Cū & plantare. *De priuileg.*
5 *Episcopus potest punire Regulares perturbantes eiusdem iurisdictionem.*
5 *Concessa iurisdictione conceduntur omnia, sine quibus non potest exerceri.*
5 *An vsurpatio iurium Episcopalium sit perturbatio iurisdictionis.*

1 Quod

1 Quod punire possit, tradunt Cochier. *part.* 2. *De iurisdict. Ordinariorum in Exemptos. lib.* 1. *quæst.* 45. *num.* 100. Barbosa *de Potestate Episcopi par.* 3. *Allegat.* 105. *nu.* 65. Merolla *tom.* 3. *Theol. moral. disp.* 7. *cap.* 4. *dub.* 9. *nu.* 166. & alij. Atque id colligunt ex *Cap. Cum & plantare. De priuileg.*

2 Verum ex *dicto tex.* hoc minimè colligi potest, nam ibi tantum per ipsum Pontificem Regularium talia attentatium Ecclesiæ subijciuntur interdicto, & decernitur irritum, quicquid fecerint. ita enim §. *Qod autem*. textus habet. *Quod autem de prædictis fratribus dictum est, ab alijs quoque religiosis, qui præsumptione sua Episcoporum percipiunt iura, & contra canonicas eorum sententias, & tenorem priuilegiorum nostrorum venire præsumunt, præcipimus obseruari. Si enim contra institutum hoc venerint, & Ecclesiæ, in quibus ista præsumpserint, subiaceant interdicto, & quod egerint irritum habeatur*. Ex quibus manifestum est, quod Pontifex Alexander III. in *hoc textu* nullam tribuit Ordinarijs facultatem puniendi Regulares, qui sibi iura Episcopalia vsurpant. Imo cum ipse pœnas imponat, excludit talem potestatem ab Episcopis.

3 Ratio autem est. quia ex vna parte habemus certam, & indubitatam exemptionem Regularium; ex alia autem parte nō habemus ius, quod tribuat pro hoc casu potestatem Ordinarijs puniendi Regulares, sed ad summum opinionem Doctorum, quæ non facit aliquid certum, sed ad summum probabile. quando autem certum concurrit cum opinabili, præferendum est, quod certum est, & secundum ipsum iudicandū. Hinc videmus, quod quando ius vult, quod Ordinarij possint exercere aliquā iurisdictionem in Regulares, hoc expressè declarat, vt passim in Tridentino Concilio, & quò ad Censuras notat Sanchez *lib.* 8. *de matrimonio. disp.* 23. *nu.* 23. plures alios allegans, Lezana *to.* 1. *Quæst. Regular. Cap.* 11. *nu.* 14. quia stante exemptione requiritur specialis dispositio, vt possint Episcopi exercere iurisdictionē in exemptos, si quidem exempti subtrahuntur eorundem iurisdictioni.

4 Obijciunt tamen nonnulli, quod in *dicto tex.* Cap. *Cum & plantare.* §. *Quod autem.* De *priuileg.* statuitur, quod obseruentur ab alijs religiosis, quod ibi statutum est quò ad præfatos Fratres. De his autem statutum est in præcedenti §. *Quo ad confratres*. Quod in ipsos Episcopi suam potestatem exercere possint. poterunt ergo exercere etiam in omnes Regulares. Sed hæc obiectio procedit ex praua intelligentia tex. nam in dicto §. *De confratribus*, est sermo de oblatis, qui non sunt verè religiosi, vt clarè constat ex verbis ipsius tex. ibi. *De confratribus hoc constituimus, vt si non se prædictis fratribus omnino reddiderint, sed in proprietatibus suis omnino duxerint remanendum*. Et de his statuitur, quod si non se tradiderint plenè suis fratribus, non eximantur à sententia Episcopi, hoc est, non gaudeant priuilegio exemptionis. In sequenti autem §. *Quod autem*. quod supra §. *Ecclesias igitur & sequentib.* statutum fuerat de fratribus Templi, & Hospitalis, extenditur ad omnes Regulares. Statuitur autē pro dictis fratribus Templi, & Hospitalis, quod non possint recipere Ecclesias, & Decimas de manu laicorum sine consensu Episcopi; quod euitent excommunicatos nominatim, & interdictos per sententiam Episcoporum; Quod in Ecclesijs suis, quæ ad ipsos pleno iure nō pertinent, instituendos præsbiteros præsentent Episcopo, quo inconsulto non possint institutos remouere; & pro rebus temporalibus Instituti exhibeant rationem competentem ipsi Episcopo. Quod in Ecclesia posita in loco interdicto celebrare possint tantum semel in anno. Hæc inquam extenduntur etiam ad omnes Religiosos, non autem aliquid decernitur quò ad Episcopos circa punitionem Regularium.

5 Rursus obijcitur. Episcopus potest punire Regulares exemptos, qui

suam

ſuam iuriſdictionem perturbant; vt notant Innocent. *in Cap. Dilectus. in fine*. De pœnis. Salzedo *in addit. ad Pract.* Diaz *Cap.3. litteoa A. §. Punire.* Aufer. *De poteſt. ſæculari ſuper Eccleſias. perſon. n.23.* Roias *De hæret. part.1. num.15.* Sanchez *lib.7. De matrim. diſp.33. num.21.* Emmanuel Themudus à Fonſeca *part.1, Deciſ. 62. nu.32.* & alij in *Cap.1.* De pœnis. *in 6°* Quia nimirum conceſſa iuriſdictione, conceduntur omnia, ſine quibus non poteſt exerceri iuriſdictio. *l.2. ff.* De *iuriſdict. om. iud.* Qui autem ſibi vſurpat iura Epiſcopalia perturbat iuriſdictionẽ Epiſcopi. Reſp. vſurpationem iurium Epiſcopalium non eſſe perturbationem iuriſdictionis Epiſcopi, quia tunc ſolum perturbatur iuriſdictio alicuius, quando impeditur, ne exerceatur. Quando autem quis exercet iura Epiſcopalia, & ea ſibi vſurpat, non impedit, quin Epiſcopus quoque exerceat; ſic ſi alius Epiſcopus in aliena diœceſi benediceret ſolemniter, Pontificalia exerceret, non perturbaret iuriſdictionem Diœceſani. Vnde vſurpatio iurium Epiſcopalium ſolum tunc perturbat iuriſdictionem, quando ex hoc ſequitur, quod non poſſit ipſe Epiſcopus ea exercere, quod eſt per accidens.

An quando Regularis aliquis declaratur incorrigibilis, poſſit Ordinarius loci inquirere, an ſit iuſtè, an iniuſtè eiectus. Quæſt. 155.

SVMMA.

1 *Epiſcopus ſecundum de Franchis poteſt inquirere, an regularis ſit iuſtè eiectus.*
2 *Epiſcopus non habet ius inquirendi, an ſit iuſta eiectio Regularium.*
2 *Sententia eiectionis Regularium notificanda Ordinario.*
3 *Recognoſcere alterius ſententiam eſt actus iuriſdictionis.*
4 *Regulares omnino exempti ab Ordinarijs.*
4 *Subijciuntur Regulares Ordinarijs ſolum in caſibus expreſſis.*

1 PArtem affirmatiuam tenet Lauretus de Franchis *par.1. Controuer. inter Epiſcop. & Regular. ad Decreta Sacræ Congregat. De Apoſtatis, & Eiectis, in reſp. ad 3. Quæſitum. pag.219.* & citat Cardinal. *in Clement.1. §. Quia vero.* ver. *Addo quarto.* Quia multi ſunt eiecti culpa ſua, & viuunt laxiori vita; vnde dolus ipſis patrocinaretur. Et hoc, ait, eſſe notandum pro quotidiana practica.

2 Sed hoc eſt prorſus reijciendum, & tenendum, quod non poſſit Ordinarius inquirere, an Regularis ſit iuſtè, an iniuſtè eiectus. In decreto nanque *Sacræ Congregationis de Eiectis*, diſponitur, quidquid ſeruandũ eſt ante eiectionem incorrigibilium, in eiectione ipſa, & poſt eiectionem, & ſolum ſtatuitur, quod ſententia eiectionis notificetur Ordinarijs; non autem tribuitur ipſis facultas, quod inquirant, an ſententia ſit iuſta, vel iniuſta. ergo non habent talem facultatem, cum à nullo iure ſit ipſis tributa.

3 Ratio autem eſt; quia recognoſcere alicuius ſententiam eſt actus ſuperioritatis, & iuriſdictionis. nam facultas recognoſcendi eſt etiam facultas corrigendi ſententiam, & eſt ſubijcere propriæ poteſtati, quod ab alio geſtum eſt, quod non fit ſine exercitio ſuperioritatis; argum. ex Cap. *Sententia. 35. Quæſt.9.* & Cap. *Nemini. 17. quæſt.4.* & *l.1. in fine. ff.* De *quæſt.* & *l.1. §. De qua. ff.* De *poſtulan.* Gloſ. *in dict. Cap. Nemini.* Bald. *in l.2. C.* De *ſen. exper. recit.* vbi, Quod ſententia Pontificis, aut Principis non poteſt per alium retractari, quia nimirum non habent ſuperiorem.

4 Cum

4 Cum ergo Regulares sint omnino exempti à iurisdictione Ordinariorum, Cap. *Nimis praua*. De *excessib. Prælator*. & Cap. 1. §. *fin*. & Cap. *Neque aliquis*. De *priuilegijs*. in 6. & ex Trident. *Sess*. 21. *Cap*. 2. *& Cap*. 21. *De reformat*. & *Sess*. 14. *cap*. 5. *De reformat*. ibi. *Præsenti canone minimè comprehensi, sed exempti omnino sint, & esse intelligantur*; Et solum subijciantur in casibus expressis: & hic casus non sit de expressis, non poterit Ordinarius se ingerere, nec recognoscere, an religiosus iustè, an iniustè fuerit eiectus.

Quas personas possint Ordinarij secum introducere, quando in casibus permissis ingrediuntur Monasteria Monialium. Quæst. 156.

S V M M A

1 *Prælati ingredientes monasteria Monialium quas personas possint secum introducere.*
2 *Possunt associari Regularibus, & Nouitijs si cæteræ conditiones concurrant.*
2 *Nouitij in fauorabilibus veniunt nomine Regularium.*
3 *Possunt associari ab Equitibus Hierosolimitanis, Militarium Ordinum. nu. 4. Clericis secularib. num 5.*
3 *Equites Hierosolimitani sunt verè religiosi.*
4 *Equites Ordinum militarium in fauorabilibus veniunt appellatione Religiosi.*
5 *Clerici seculares in fauorabilibus veniunt appellatione religiosorum.*
6 *Laici honestè viuentes dicuntur personæ religiosæ.*
6 *Verba legis accipienda secundum totam latitudinem significationis naturalis.*
7 *Quid propriè significet nomen Religiosus.*
7 *Religiosus vnde dicatur.*

1 IN Constitutione Gregorij XIII. circa clausuram Monialiũ, quæ incipit, *Dubiis, quæ. sub die* 23. *Decemb*. 1581. decernitur, quod quando Prælati siue Regulares, siue Sæculares ingrediuntur Monasteria monialium iuxta facultatem ex officio attributam, habeant comitatũ paucarum seniorum, & religiosarum personarum. Ibi. *Harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tàm sæculares, quàm regulares, quibus iura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta, ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsque senioribus religiosis personis comitati*. Dubitatur modo, quinam veniant nomine religiosarum personarum.

2 In qua difficultate certũ est, quod Regulares comprehendantur, & proinde possint associare Prælatos monasteria ingredientes, cum sint cum omni proprietate religiosi. Vnde Nouitij quoq. poterunt assumi ad hoc munus, si contingat, aliquem esse seniorem, quia ipsi quoque in fauorabilibus veniunt nomine Religiosi per ea, quæ notant Glos. *in Clement*. 1. verbo, *Religiosus*. De *elect*. Coriolan. *par*. 1. *De casib. reseruat. sect*. 3. *art*. 18. *n*. 3. Vecchius *in Praxi Nouit. disp*. 11. *dub*. 10. Henriquez *lib*. 12. *sum. cap*. 5. §. 3. Riccius *in Praxi part*. 2. *Resol*. 158. *nu*. 3.

3 Ex quibus etiam resoluitur, quod possit Prælatus ingrediens Monasteria Monialium assumere equites Hierosolimitanos, quia & ipsi quoque sunt verè religiosi, vt notant Glos. 2. *in Clement*. 1. De *decimis*. Petrus Greg *lib*. 5. *Syntag. iur. cap*. 35. Gratian. *tom*. 5. *Discep. Forens. cap*. 880. *n*. 1. 3. *&* 5. Menoch. *Consil*. 54. *num*. 17. & *de Arbitrar. Casu* 56. *num*. 11. & *Casu* 231. *n*. 19. Bartholom. à S. Faust. *lib*. 5. *Thesauri Relig. quæst*. 10. Rodriquez *tom*. 2. *quæst. Regular. quæst*. 2. *ar*. 7. Garzias *par*. 1. *de Benef. cap*. 4. *num*. 3. Azor. *par*. 1. *lib*. 13. *cap*. 4. *quæst*. 4. & passim Rota præsertim, *Decis*. 177. *num*. 1. *apud Farinac*.

rinac. par. 1. Recent. & coram Puteo Decis. 382. nu. 2. lib. 1. & coram Greg. XV. Decis. 87. num. 2. & rursus apud Farinac. Decis. 333. nu. 1. par. 1. Recent. & Decis. 87. num. 1. & Decis. 454. num. 3. par. 2. Recent. & in Egitaniensi Commenda 8. Iun. 1626. coram Merlino. & alij, quos adduxi in Decis. moral. Decis. 433. num. 3.

4 Et non solum Equites Hierosolimitani, sed etiam Equites Ordinum militarium poterunt assumi, quia & ipsi quoque in fauorabilibus veniunt nomine religiosorum, vt notant Natta Consil. 507. num. 3. & 4. & 14. & 15. Gonzalez ad Reg. 8. Cancel. Glos. 8. num. 61. Seraph. Decis. 587. sufficit enim, quod sint largè religiosi, vt in fauorabilibus veniant religiosorum appellatione, vt docent Cæsar de Graf. Decis. 547. Mastrill. Decis. 290. num. 160.

5 Quin cum simus in fauorabilibus Clerici quoque sæculares poterunt assumi ad associandum, quia & ipsi in fauorabilibus veniunt appellatione Religiosorum, vt notant Glos. in Cap. Nullus itaq. verbo. Religiosi. 1. quæst. 1. & in Cap. Præsens. verbo, Religiosus. 9. q. 3. Lamberteng. De iurepatronat. lib. 2. part. 2. quæst. 11. per totum. Et hæc locum habent sumendo nomen Religiosi in stricta significatione pro eo, qui speciali modo cultui diuino mancipatus est.

6 Verum stando etiam in propria significatione resoluendum est, quod in præfata Constitutione nomine religiosorum veniant non solum, qui speciali modo cultui diuino dicati sunt, sed etiā quicunque laicus, qui honestè viuat, & bonis moribus ornatus sit. Quando enim agitur de interpretatione legis, verba sumenda sunt secundum totam suam latitudinē significationis naturalis, quod præsertim locum habet in legibus fauorabilibus; imo etiam in odiosis secundū communem sententiam, quam tradunt Glos. in l. Non possunt. in fine. ff. De legib. Aret. in l. Cum lege. ff. De testam. Angel. in l. fin. ver. Tertio quæritur. ff. De constit. Princip. Dec. in Cap. 1. num. 87. in 1. lect. De constit. Panorm. num. 14. Natta Consil. 63. num. 16. & Consil. 160. num. 33. Paris. Consil. 22. n. 6. vol. 4. Surd. Consil. 140. num. 63. vol. 1. Mantica tom. 1. De tacit. tit. 5. num. 13. Nauar. in Cap. Pœna. nu. 4. De pœnit. Dist. 1. Barbosa in l. Quia tale. num. 37. ff. Soluto matrimon. Farinac. par. 1. Fragment. littera E. num. 119. Suarez lib. 6. de legib. cap. 2. num. 3. Bonacina disp. 1. De legib. q. 1. punct. 8. nu. 8. Et vniuersaliter, quod attendenda sit proprietas verborum, habetur ex l. fin. C. De his qui veniam ætat. & Cap. Susceptum. De rescriptis in 6. vbi Glos. verbo, Non morte. & latè Tiraquel. in l. Si vnquam. verbo. Susceperit. num. 17. C. De reuocan. donat.

7 Nomen autem religiosi secundū suam propriam significationem importat eum, qui ita viuit, vt in suis actionibus exibeat debitum honorem Deo. Dicitur enim religiosus à religione, quæ est quædam specialis virtus, vt notato D. Isidor. lib. 10. Etymolog. cap. 17. Religio autem importat ordinem ad Deum, consurgentem ex debito honore, quem illi reddimus, vt docet D. Th. 2. 2. q. 81. art. 2. in corpore. Et in hac etiam significatione accipitur in iure, vt l. Qui religiosa. C. De ijs, qui in Eccles. manumit. ibi. Non solum in conspectu ecclesiæ, vt religiosi populi. & Cap Ecclesia S. Mariæ. De constit. ibi, Nos attendentes, quod laicis etiam religiosis super Ecclesijs, & personis ecclesiasticis nulla sit attributa facultas.

An censuræ latæ ab Ordinarijs contra alloquentes Moniales afficiant Regulares exemptos. Quæst. 157.

S V M M A.

1 *Affirmatiua opinio.*
2 *Regulares alloquentes Moniales non exemptas non afficiuntur censuris contra alloquentes, secus si sint exempta.*
3 *Non afficiuntur etiam si sint exempta.*
4 *Ordinarij ex vi Trident. sess. 25. cap. 5. de Reg.*

Reg. non habent facultatem supra Regulares alloquentes Moniales.
4 *Si voluisset Concilium expressisset.*
4 *Non expressum habetur pro omisso.*
5 *Regulares non possunt alloqui Moniales ex Constit. Pij V. innouantis Constitutionem Bonifacij VIII.*
6 *Ordinarij quomodo possint procedere contra Regulares alloquentes Moniales.*
7 *Censuræ Ordinariorum contra alloquentes Moniales non tangunt Regulares.*
8 *An Ordinarij vt delegati possint ferre censuras contra Regulares alloquentes Moniales.*

1 PArtem affirmatiuam tenent Suarez *tom.*4. *De relig. tr.*1. *lib.*1. *cap.*10. *num.*27. vbi ait. Sac. Congregationem *die* 9. *April.* 1587. ita declarasse, quando tamen non habent priuilegium, ne possint excommunicari. Rodriquez *tract.*1. *quæst. Reg. q.*45 *art.*2. ver. *Est etiam.* Diana *par.*3. *tract.*2. *Resol.* 103. Pellizzarius *tract. De Monialibus. cap.*5. *sect.*5. *num.*204. nisi gaudeant priuilegio, quod non possint censuris affici ab Ordinarijs locorum. Quia licet sint exempti, in casu tamen præsenti subsunt Ordinarijs, cum in hoc procedant tanquam Apostolicæ Sedis delegati. Quod si habeant dictum priuilegium, eximuntur etiam à potestate delegata generaliter quò ad hoc.

2 Altera opinio asserit, Regulares exemptos non affici huiusmodi censuris, si loquantur cum Monialibus non exemptis, sed subiectis Ordinario. Ita Tabiena *verbo.* Excommunicatio.4. *n.*4. Sayrus *tom.*1. *Thesauri. lib.*1, *cap.*6. *n.*40. *in fine*. Graf. *part.*1. *Decis. lib.*4. *cap.*6. *num.*2. & *De casib. reseruat. lib.*2. *De alloquut. monial. cap.*5. *num.*23. Duar. *lib.*1. *in Bullam Cœnæ. cap.*1. *quæst.*3. *num.* 119. Qui addit, quod afficiuntur censuris, si alloquantur Moniales exemptas, & Regularibus subiectas, quia tunc Ordinarius procedit, vt Apostolicæ Sedis delegatus, ex Trident. *sess.*25. *Cap.*5. *De regularib.* & ideo ipsius censuræ afficiunt etiam exemptos.

3 Tertia verò sententia absolutè docet, Regulares exemptos non affici huiusmodi censuris. Ita Quaranta *in Summa Bullarij*, verbo. *Monasteria Monialium*. vers. *Dubitari*. Barbosa *De potest. Episcopi. par.*3. *allegat.*102. *num.*70. alios citans, Bonacina *tom.*1. *quæst.*3. *De clausur. punc.*4. *num.*8.

4 In hac difficultate hoc mihi certū videtur, quod Episcopi in ordine ad hoc nullam habeant facultatem supra Regulares ex vi Concilj Trident. *Sess.* 25. *cap.*5. *De Regularibus*. nam licet Bonifacius VIII. *in Cap. Periculoso. De statu Monach. in* 6. non solum decernat circa clausuram Monialium, sed etiam prohibeat accessum ad ipsarum monasteria absque speciali licentia eorum, ad quos pertinet; & Concil. Trident. *citato loco*, innouet dictam Constit. Bonifacij, non innouat tamen quò ad accessum ad monasteria, sed quò ad clausuram; nam declarat, in quo innouet; ita enim habet, *Bonifacij VIII. constitutionem, quæ incipit*, Periculoso, *renouans Sancta Synodus vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus Monasterijs sibi subiectis ordinaria; in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas quacunque appellatione postposita compescentes; inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.* Ex quibus constat, quod nulla sit mentio de accessu ad monasteria Monialium, sed tantū de clausura. Et quod auctoritas Sedis Apostolicæ delegata non est in ordine ad Regulares; sed tantum in ordine ad Monasteria Monialium exempta, atque adeo ad ipsas Moniales. Vnde neque vt delegati Sedis Apostolicæ possunt Episcopi ex vi huius decreti procedere in Regulares, etiam si contra clausuram Monialium delinquerent. Si enim Concilium voluisset etiam quò ad accessum ad monasteria innouare, expressisset, sicut expressit de clausura. iuxta *l. Vnicā, §. Sin autem*

autem. C. De *caduc. tollen.* & *l. Si seruus. §. Prætor ait.* ver. *Non dixit. ff.* De *acquirenda hæred.* & Cap. *Ad audientiam* 2. De *decimis.* & Cap. 2. *De traslat. Prælat.* Aut saltem expressisset, quod in omnibus, & per omnia innouaret. Et facit, quod habetur pro omisso, quod non exprimitur. Cap. *Dilectus.* De *offic. Ordinar.* & Cap. *Is, qui.* De *sentent. excommunicat.* & Cap. *Inter corporalia.* De *translat. Episcop.* Vnde non subsistit doctrina, quam tradit Duard. *citat. num.* 2.

5 Dicta tamen Constitutio Bonifacij VIII. confirmata fuit à Pio V. *in Bulla*, quæ incipit, *Circa Pastoralis. sub* 1. *Kalend. Iunij* 1566. & cum confirmatio se extendat ad omnia, quæ in ipsa continetur, nam §. 2. habet, *Iuxta formam dictæ Constit. felicis recordat. Bonifac. Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculoso. in sacro Concilio Tridentino approbatæ, & innouatæ, quam nos auctoritate præfata etiam approbamus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam districtè obseruari mandamus.* Remanet etiam innouata prohibitio, quod Regulares absque licentia non possint alloqui Moniales. Nulla tamen in hac quoque constitutione tribuitur Ordinarijs facultas supra Regulares contrauenientes; & ideo non possunt contra ipsos procedere, si contraueniant.

6 Solum ergo procedere possunt Episcopi contra Regulares alloquentes Moniales sine debita licentia in virtute Constitutionis Gregorij XV. *De exemptorum priuilegijs.* quæ incipit. *Inscrutabilis. sub die* 9. *Februarij* 1622. vbi habet. *Ad hæc tam sæculares, quàm Regulares huiusmodi nullis priuilegijs, & exemptionibus tueri se possint, quominus, si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel bonorum administrationem Monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum, ab Episcopo loci similiter, tanquam ad hoc Sedis Apostolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant.* Et quia dubitabatur, an sub illis verbis, *Si deliquerint circa personas intra septa degentes*, comprehenderetur alloquutio cum Monialibus. Sacra Congregatio Concilij respondit, comprehendi. Ita autem declaratio se habet. *Quæritur, an præfata dicta Constitutione, Regularis absque legitima licentia accedens ad Monasterium Monialium Regularibus subiectarum, ibique in loco colloquijs destinato cum Moniali colloquens à Diœcesano Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato coercere, & puniri possit. Sacra Congregatio Cardinal. Concilij Tridentini interpretũ censuit, posse. Quam Congregationis sententiam Vrbanus VIII. ad se relatam approbauit.* Cosmus *Cardinalis de Torres.* Prosper *Fagnanus S. Congregat. Secret.* fuit autem impressa *Romæ apud Cameræ Apost. Typograph. anno* 1624. Verum neque in his conceditur facultas procedendi per censuras contra transgressores.

7 Resoluendum itaq; est, quod censuræ latæ ab Episcopis contra alloquentes Moniales, non afficiant Regulares exemptos, siue habeant priuilegium, quod non possint censuris affici, siue non. Et ratio est, quia vel istæ censuræ sunt latæ auctoritate, & facultate ordinaria, & tunc certum est, quod non afficiunt Regulares exemptos, quia censura lata facultate ordinaria non afficit nisi subditos per tex. expressum Cap. *A nobis.* 1. De *sentent. excommunicat.*

8 Si verò ferat censuras facultate delegata, tunc neque afficient Regulares exemptos. Quia facultas delegata in ordine ad ipsos nõ extenditur ad ferendas censuras per modum legis, aut statuti; sed solum ad puniendos Regulares transgressores: vnde solum posita transgressione subintrat delegatio, vt constat ex citatis verbis Bullæ Gregorij XV. *Ab Episcopo loci similiter tanquam ad hoc Sedis Apostolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant.* vbi ponderandum est, quod facultas delegata est tantum ad puniendum, & corrigendum: vnde cum punitio, & correctio supponat transgressionem, non potest exerceri facultas delegata, nisi circa delicta, & transgresiones. Rursus etiam dicitur, quod procedere valeat auctoritate delegata, quoties, & quando

opus fuerit; & proinde delegatio est solum ad casus speciales in facti cōtingentia, non autem ad auctoritatiuè prouidendum per censuras, ne contingant transgressiones.

An licentia pro Regularibus alloquendi Moniales se extendat ad Socios. Quæst. 158.

1 *Licentia alloquendi Moniales pro Regularibus an se extendat ad socios.*
1 *Licentia visitandi Sepulchrum Domini concessa regulari censetur concessa etiam pro socio.*
2 *Licentia accedendi ad Monasterium Monialium facta Regulari, censetur facta etiam socio.*
3 *Facultas alloquendi Moniales requirit iustam, & rationabilem causam.*
4 *Quomodò in annexis sit idem iudicium.*
4 *Connexa in eo, in quo sunt separaiblia, non habentur pro connexis.*
5 *Quomodo licentia cōcessa Regulari se extendat etiam ad socios.*

1 Quod se extendat, tradunt Rodriquez *tom.* 3. *Quæst. Regular. quæst.* 6. *ar.* 2. qui tamen loquitur solum de accessu ad Monasteria Monialium, non autem de allocutione. Tamburin. *De iure Abbatis. disp.* 26. *quæst.* 3. *num.* 2. Peirin. *tom.* 3. *Priuileg. in Addit. ad Const. Pij V. Cap.* 6. *num.* 1. citant etiam Ricciū *par.* 1. *Praxis. Resol.* 745. Sed hoc apud ipsum non inueni. Fundamentum ipsorum est, quia de Connexis est idem iudicium. Cap. *Translato*. De *constit.* ergo id, quod cōceditur Regulari, conceditur etiam socio; præsertim quia gratia Domini extenditur ad Familiares. Deinde licentia Papæ visitandi Domini Sepulchrū extenditur etiam ad socium à Superiore assignandum. ergo etiam licentia alloquendi Moniales.

2 Non est tamen hæc sententia admittenda, quia licet locum habeat quò ad accessum ad Monasterium, nam ex regulæ præscripto debent Regulares cū socio incedere, cum hoc spectet ad decentiam status religiosi; vnde cum nihil concedatur, quod sit indecens, quia concessio omnis est intra terminos rationis, & omne indecens extra terminos ipsius, non censetur concedi, quod religiosus accedat incomitatus ad Monialium monasteria; & proinde licentia accedendi censetur concessa etiam pro Socio. & valet, quod in cōnexis sit idem iudicium, quia talis accessus dicit necessariò connexionem cum socio ex vi decentiæ status religiosi. Quod tamen solum valet quò ad eos Religiosos, qui hanc decentiam seruant incedendi cum socio, quando accessus ipse ad Monasteria esset prohibitus.

3 Quò ad allocutionem tamen nullo pacto extendenda est licentia regularis ad socium. Vt enim concedi possit licentia alloquendi Moniales, debet interuenire iusta, & rationabilis causa, vt habetur in Cap. *Periculoso*. *De statu Monachor.* innouato etiam quò ad hoc à Pio V. vt dictum est *quæst. præced. nu.* 5. ex eo autem, quod quis associetur eum, qui habet licentiam alloquendi, non habetur rationabilis causa pro alloqutione.

4 Deinde in Connexis est quidem idem iudicium, vt habetur ex *dicto tex.* & alijs pluribus, sed in eo, in quo sunt connexa, & inseparabiliter se habent: non autem in eo, in quo non sunt connexa *l. Eum actum. ff.* De *negoc. gest.* vbi Doctores, Aretin. *in Cap. Translato. nu.* 3. De *Constit.* Alexan. de Næuo. *in Cap. Si duobus. num.* 13. ver. *Quòd si appellans.* De *appellat.* Imola *Consil.* 139. Menoch. *Consil.* 421. *nu.* 64. & *De arbitr. Casu* 91. *nu.* 9. Surdus *De alimen. Tit.* 9. *quæst.* 31. *nu.* 15. ver. *Secundo*. Gratian. *Discept. forens. Cap.* 641. *num.* 15. vbi latè. Pacian. *De* pro-

probat. lib.1. cap.26. num.40. & 94. ver. Sexto. Scaccia *De appellat. quæst.17. limit. 21. num.30. ver. Connexa.* Quando autem non sunt inseparabilia, & vnum potest stare sine alio, non sumus amplius in connexis, sed in separatis per ea, quæ notant Ias. *in l. Sed & si plures. §.1. not.2. ff.* De *vulg. & pupil. &c.* Craueta *Consil. 232. num.1.* Boer. *Consil.7. num.1. & sequent.* Couaruu. *Quæst. practicar. Cap.34.* Menoch. *De recuperan. possess. Remed. 1. num.377. & 378.* Regularis autem, & socius non sunt connexi in alloquutione cum Monialibus, quia optimè potest alloqui absque eo, quod socius alloquatur; vnde sunt separata; non ergo quod conceditur vni, censetur alteri quoque concessum.

5 Et ex hoc dissolutum manet fundamentum oppositæ sententiæ. Nec est eadem ratio de licentia inuisendi sepulchrum Domini Nostri; quia censetur concessa habita ratione decentiæ status religiosi, & etiam necessitatis, & ideo etiam pro socio; quia esset valdè durum, sine socio assumere tam longam peregrinationem. Vnde est eadem ratio, ac de accessu ad Monasterium Monialium proportionaliter loquendo; & hoc ex illo infertur, non autem eadem est ratio ac de alloquutione, vt constat ex dictis.

An prælati sæculares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, & Vicarij Episcoporum incurrant pœnas Gregorianæ, si extra casus necessitatis ingrediantur Monasteria Monialium, &c. Quæst. 159.

SVMMA.

1 *Vicarij Episcoporum, & Prælati habentes iurisdictionem quasi episcopalem an subsint pœnis Gregorianæ contra ingredientes clausuram Monialium & nu.2.*
3 *Nemo, qui ratione muneris potest ingredi clausuram Monialium, potest ad libitum ingredi.*
3 *Ex proemio habetur mens disponentis.*
4 *Dispositio Gregorianæ contra ingredientes clausuram Monialium est vniuersalis quò ad omnes, qui ijs præsunt.*
5 *Dictio,* Omnis, *ita omnes comprehendit, vt nullum excludat.*
5 *Non recipit restrictionem.*
5 *Includit, quæ aliàs non includerentur.*
6 *Dictio,* Quouis modo, *comprehendit, quæ aliàs non comprehenderentur.*
6 *Includit maiora expressis, nec recipit restrictionem.*
7 *Lex disponens de aliqua materia, disponit de ijs omnibus, in quibus locum habet illa materia.*
8 *Vbi eadem ratio, ibi eadem lex, non extensiuè, sed dispositiuè.*
9 *Lex fauorabilis extenditur ad omnes, qui comprehenduntur sub verbis legis.*
9 *Dispositio Gregorianæ quò ad ingressum clausuræ est fauorabilis Monialibus.*
10 *Extensio legis ex quibus verbis attendenda.*
11 *Nomine Episcopi quando veniant Prælati inferiores.*
11 *Quando Vicarij Episcoporum.*
11 *Dispositio Tridentini quò ad vnionem beneficiorum extenditur ad Prælatos inferiores.*
11 *Dispositio Tridentini quò ad visitationem extenditur etiam ad alios Prælatos.*

1 NEgatiuè respondet Pelliciarius *De monialibus cap. 5. sect.3. num.113.* citans Sanchez *lib.6. sum. cap.16. num.99.* quia in Constitutione Gregorij VIII. fit tantum mentio Prælatorum habentium dignitatem Episcopalem, & Prælatorum Regularium: vnde cum odia debeant restringi, non sunt pœnæ extendendæ ad Prælatos Sæculares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem; nec ad Vicarios Episcoporum. Quod autem fiat tantum mentio prælatorum habentium dignitatem Episcopalem, constat ex verbis Bullæ, Quæ est *in Bullario 28. Greg. XIII.* edita *anno 1581. die 23. Decembris. in Declaratione dubiorum. §.1.* ibi. *Quocircà vniuersos, & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, nec non quorumuis Ordinum Abbates, Prio-*

res

res, Ministros, & alios quoscunque Superiores Regulares, seriò monemus, vt facultate huiusmodi, qui eam habent, præterquã in casibus, vt præfertur, necessarijs neutiquam vtantur &c.

2 At oppositum ex eadem Constitutione omnino tenendum est, & proinde neque Vicarios Episcoporum, neque Prælatos sæculares habentes dignitatem quasi Episcopalem posse extra casus necessarios ingredi Monasteria Monialium, quarum cura ipsis incumbit, & si ingrediantur, incurrere pœnas præfatæ Constitutionis. Et hoc desumitur ex ipsa determinatione Pontificis.

3 Ratio autem est, quia vniuersaliter dubitabatur, an ij, qui sine aliorũ licentia possunt ingredi Monasteria Monialium, possent pro libito ingredi, an verò tenerentur seruare regulam Cõcilij Tridentini, vt constat ex Proemio Bullæ. ibi. *Cum igitur super eo, quod optima primum ratione. Concilium sanxit Tridentinum, deinde in Constitutione fel. recor. Pij Papæ V. Prædecessoris nostri Nonis Iulij Pontificatus nostri anno tertio, atque item nostra Idibus Iunij Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit prouisum, ne cui imposterum nisi in casibus necessarijs, septa Monasteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officij nituntur, an liceat eis pro libito suæ voluntatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeant ipsi quoque regulam à Concilio præscriptam*. Cum ergo ex proemio colligatur mens disponentis *l. Item quia. §. fin. ff.* De *pactis*. & *l. Cum hi. init. ff.* De *transact.* eo ipso, quod Pontifex proponit dubium vniuersale de omnibus, qui non indigent alterius licentia pro ingressu Monasteriorum Monialium, censendum est, intentionem ipsius fuisse de his omnibus disponere.

4 Rursus dispositio quoque est vniuersalis quò ad illos omnes, quibus cura Monialium incumbit. ait enim Pontifex. §. 1. *eiusdem Bullæ*. *Nos omnem hæsitationis materiam tollere, & viam scandalis præcidere, ac sanctimonialiũ quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tàm Sæculares, quàm Regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta, ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati*. Ex quibus constat, dispositionem esse vniuersalem, & pertinere ad quoscunque, quibus cura Monialium incumbit.

5 Loquitur enim de Prælatis omnibus. Dictio autem, *Omnis*, ita est vniuersalis, vt omnes comprehendat, & nullũ excludat. *l. Iulianus.* & *l. Testatorem. init. ff. De legat. 3.* & *l. In hoc articulo. ff. De hæred. instit.* Nec vllam recipit restrictionem, vt notant Bar. *in l. Generali. §. Vxori. ff. De vsufruct. leg.* Ruin. *Consil. 61. n. 15. volum. 5.* Rolan. à Valle *Consil. 27. num. 22.* & *Consil. 76. num. 49. vol. 4.* Imo includit ea, quæ aliàs non includerentur, vt notant. Bart. *modo citat.* Natta. *Consil. 160. num. 29. tom. 1.* Gratian. *Consil. 5. num. 59.* & *Consil. 65. num. 3. lib. 2.* Surd. *Decis. 255. n. 8.* & *Consil. 453. nu. 44.* & *Consil. 466. num. 25.* Roland. *Consil. 87. num. 8. vol. 4.* Mascar. *de probat. concl. 148. num. 9. vol. 1.*

6 Quod similiter colligitur ex alia dictione, qua vtitur Pontifex, nempe, *Quouis modo*. Talis enim dictio ita generalis est, vt comprehendat etiam, quæ aliàs non cõprehenderentur, vt notant Dec. *Consil. 486. nu. 2.* Syluan. *Consil. 25. num. 18.* Socin. iun. *Consil. 2. nu. 21. vol. 1.* Hyppolit. *Consil. 80. num. 44.* Cephalus *Consil. 121. num. 2. vol. 1.* Menoch. *De recuper. possess. Remed. 6. num. 16.* & *Consil. 550. nu. 10.* Stracha *De mercat. par. 1. num. 83.* Et proinde est talis naturæ, vt includat etiam maiora expressis, & reijciet omnem interpretationem restrictiuam per ea, quæ notant Glos. *in Clement. Ne Romani.* verbo, *Quouis modo*. De *sent. excommunicat. in 6.* Menoch. *Consil. 496. num. 66. & 67.* Octauian. Vulpel. *De præposit. & aduerb. significat.* vbi De hac dictione, *Quouis modo*.

7 Præterea. Quando lex non dispo-

nit per se primò de personis, sed de aliqua materia, comprehendit omnes personas, in quibus locum habet illa materia, nam ratione materiæ trahuntur ad subiectionem respectu legis, quia in ipsis est casus legis, & proinde cessat dubium, & disputatio, an comprehendantur sub lege, an non, vt notant Glos. *vlt. in l. Ancillæ. C. De furtis*. Dec. *Consil.* 452. *in fine.* Craueta *Consil.* 273. *nu* 3. Becc. *Consil.* 14. *num.* 28. *vol.* 1. Surdus *Consil.* 53. *num.* 6. & *Consil.* 58. *nu.* 6. Parif. *lib.* 9. *De resignat. num.* 24 Sesse *Decis. Aragon.* 153. *num.* 25. Tusch. *Littera L. Conclus.* 259. *nu.* 4. Marius Antonin. *lib.* 1. *Variar. resol.* 46. *nu.* 1. & *lib.* 2. *resol.* 51. *n.* 5. In casu autē nostro dispositio Pontificis habet pro materia vsum facultatis ingrediendi Monasteria Monialium, quò ad eos, qui ex officio possunt ingredi absque aliorum licentia, quam facultatem ita moderatur, vt reducat ad casus necessarios; ergo facultas ista est moderata in quocunque sit, etiā si non habeat Pontificalem dignitatem, nec sit Prælatus regularis.

8 Quod eò amplius constat; nam quando adest eadem ratio, adest etiam eadem lex non extensiuè, sed dispositiuè. *l. His solis.* ver. *Satis etiam cauté.* C. De *reuocan. donat.* & *l. Illud.* C. De *Sacrosanct. Eccles.* & *l. Item veniunt.* §. *Ait Senatus. ff.* De *petit. hæred.* & notant communiter, præsertim Tiraquel. *in l. Si vnquam.* verbo. *Libertis. num.* 45. & 46. C. De *reuoc. donat.* Surd. *Decis.* 286. *nu.* 8. Gutierez *lib.* 3. *Pract. quæst.* 17. *num.* 84. Gonzalez *Ad Reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proem. n.* 105. Rebuf. *ad l. In lege censoria. nu.* 203. *ff.* De *verbor. significat.* Eadem autem ratio est in omnibus, quibus cura Monialium incumbit, siue habeant Pōtificalem dignitatem, siue nō quò ad facultatem ingrediendi monasteria, cum de eodem quò ad omnes agatur, & de restrictione facultatis ingrediendi septa Monialium ad casus necessarios, vt non sit liberum habentibus facultatem ex officio, pro libito ingredi.

9 Quod etiam confir. ex fine legis, qui est fauor Monialiū: habet enim Pōtifex. *Nos omnes hæsitationis materiam tollere volentes, & viam scandalis præcidere, ac sanctimonialium quieti consulere volentes, &c.* hic autem finis habet locum in omnibus, qui curam gerunt Monialiū, etiam sinō habeant Pontificalem dignitatem, quia & per ipsos turbaretur quies Monialium, si pro libito ingrederentur earundem monasteria. Vbi autem finis habet locum, habet locum etiam dispositio legis, quia attendenda est mens, & intentio legis *l. Scire leges. ff.* De *legib.* & *l. Non aliter. ff.* De *legat.* 3. Imo cum lex sit condita in fauorem Monialium, debet extendi ad omnes, qui quocunque modo comprehenduntur sub verbis legis fauorabilis, quam inter alios tradunt Bald, *in l. Qui se patris.* C. *Vnde liberi.* Castrens. & Salycet. *ibid.* Cancer. *par.* 2. *Variar. Resol. Cap.* 1. *nu.* 186. Suarez *lib.* 6. *De legib. cap.* 2. *num.* 5. Salas *disp.* 21. *de legib. sect.* 3. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tr.* 3. *disp.* 5. *p.* 3. §. 3. *num.* 8. Bonac. *disp.* 1. *de legib. q.* 1. *p.* 8. *nu.* 9. Ij autem, qui habent curam Monialium, etiam si non sint Regulares, nec habeant Pontificalem dignitatem, comprehenduntur sub illis verbis Cōstitutionis, *Prælatos omnes, tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialiū quouis modo incumbit.* Imo Pontifex non præstitisset, quod, ait, se præstare velle, inquit enim. *Nos omnes hæsitationis materiam tollere volentes.* Non sustulisset autem omnem materiam dubitandi, nisi disposuisset quoque de ijs, qui habent curam Monialium, & non sunt Regulares, nec habent Pontificalem dignitatem.

10 Nec obstat, quod *num.* 1. pro opposita parte allatum est, quia verba illa. *Quocirca vniuersos, & singulos Episcopali, &c.* non sunt verba dispositiua, sed hortatiua ad seruandam dispositionem præmissam, vt constat ex verbis subsequentibus, *Seriò monemus*; Extensio autem legis attendenda est ex verbis dispositiuis; non autem ex hortatiuis. Et certè monstruosum esset, quod Episcopus nō possit vti ad libitum facultate, quam habet, ingrediendi septa Monialium; & quod posset Abbas exemptus, & vicarius eiusdem Episcopi in absentia ipsius.

11 Imo

11 Imo stando in his verbis comprehenduntur alij quoque, qui non habent pontificalem dignitatem. nam nomine Episcopi veniunt etiam Prælati inferiores habentes iurisdictionem quasi Episcopalem. Vnde dispositio Tridentini *sess.21. cap. 5. De reformat.* quò ad vnionem beneficiorum, licet loquatur de Episcopis, extenditur etiam ad alios Prælatos, vt quamplures citans notat Sanchez *lib.7. in Decal. cap.29. num.160.* & Barbosa *De potest. Episcopi allegat.66. nu.14.* qui similiter alios citat. Sic etiam eadem *sess. cap.8. de reformatione* dispositio quò ad visitationem, licet procedat quò ad Episcopos, extenditur etiam ad hos Prælatos, vt cum pluribus notat Barbosa ad *citat. Cap. 8. Concilij Tridentini.* Imo etiam appellatione Episcopi venit Vicarius Generalis, nisi excludatur, vt notant Glos. *in Cap. vnicum.* verbo. *Per Episcopos.* De capel. monach. in 6. Franc. *nu.4.* Felin. *in Cap. Si quis contra. num.4.* ver. *Sed caue.* De foro compet. Conrad. Lancel. *in tem. om. iud. lib. 6. cap.6. §.1. nu.11. & 15.* Sbrozzius. *De offic. Vicar. lib.2. q.43. nu.28.* & *quæst.201. nu.2.* Garzias *part.5. de Benef. cap.8. num.52.* Sanchez *lib.3. de matrimon. disp.29. n.16.* & *lib.6. in Decal. cap.15. num.30.* Suarez *tom.5. De censur. disp.7. sect.3. num.10.* Narbona *De appellat. à Vicario ad Episcopum part.1. nu.217.* Maceratens. *Variar. Resol. lib.1. Resol.112. Casu 31.* ver. *Et pro dicta.* Paris. De *resignat. lib.7. quæst.24. num.79.*

An in admittendis de nouo Congregationibus Clericorum Secularium conuocandi sint Regulares, &c. Quæst. 160.

SVMMA

1 *Regulares non possunt fundare noua monasteria, nisi cum consensu Episcopi, & conuocatis alijs Regularibus.*
2 *Idem decretum innouatum iussu Gregorij XV. à S. Congregatione, & insuper debet interuenire consensus aliorum Regularium.*
3 *Idem decretum innouatum ab Vrb. VIII.*
4 *Lex odiosa non extendenda ex similitudine rationis.*
4 *Clerici non veniunt nomine religiosorum.*
5 *Pro fundatione Congregationis Clericorũ sæcularium requiritur consensus regularium.*
6 *Vbi adest identitas rationis adest eadem lex comprehensiuè, non extensiuè.*
7 *Extensio comprehensiua habet locum in lege pœnali.*
8 *Et in pœnali, & correctoria simul, quando est expressa in lege ratio ipsa.*
9 *Constitutio, quod non possint fundari noua monasteria sine consensu Regulariũ præexistentium, est fauorabilis.*
9 *Quando lex censenda sit fauorabilis.*
10 *Constitutio, quod non possint fundari noua monasteria &c. est fauorabilis etiam de nouo introducendis.*
11 *An confessarij sollicitantes pueros debuerint denunciari ante Constitutionem Gregorij XV. contra sollicitatores.*
11 *Casus, in quo militat eadem ratio, dicitur comprehensus sub expresso.*

1 Clemens VIII. *in sua Constitutione*, quæ incipit. *Quoniam ad institutam.* edita anno 1603. & est in *to.3. Bullarij 99. Constitutio.* decernit, quod imposterum non obstantibus priuilegijs nõ possit Episcopus

ciunt panē eiuſdem qualitatis, & curant, quod etiam clanculum introducatur farina in vrbem. Accidit caſus, quod quidam illam introduxit, tanquam ſi eſſet perſonæ eccleſiaſticæ, ſub cuius nomine in ingreſſu vrbis notata fuit. Id appaltator reſciuit, & inſtauit coram iudice, vt farina confiſcaretur, & ſibi iuxta leges adſcriberetur, quod à iudice ſtatim præſtitum eſt non præmiſſa informatione, cuius reuera eſſet illa farina, nec audita parte. Perſona eccleſiaſtica, cuius nomine farina eſt importata in vrbem comparuit coram iudice, & vt gratificaretur domino farinæ, dixit, eſſe ſuam propriam, & iudex ſtatim iuſſit, farinam confiſcatam reſtitui. Dubitatur modo, an dictus eccleſiaſticus teneatur ad aliquam reſtitutionem.

2 In hac difficultate hoc certũ eſt; quod ſententia, qua farina fuit confiſcata, & adiudicata appaltatori, nulla fuit, vt pote lata parte inaudita, nec etiam citata, vt communiter docent Bar. *in l. Prolatum. C. De ſent. & interloquut. om. iud.* Alexan. *in l. 2. C. eodem.* Iaſ. *ibid.* Dec. *Conſil. 603. nu. 11.* Vantius *De nullit. ſent. ex defect. citat. num. 2.* Omiſſa namque citatione tolluntur defenſiones, quæ ſunt de iure naturali, vt ex Clement. *Paſtoralis.* De *re iud.* Quare huiuſmodi defectus eſt talis, vt neque à Principe ſuppleri poſſit per ea, quæ tradunt Bart. *in Extrauag.* Ad *reprehendendum.* verbo. *Sine figura iudicij. num. 7.* Alex. *Conſil. 11. num. 5. lib. 3.* Felin. *in Cap. Quæ in Eccleſ. num. 66.* ver. *Limita ſexto.* De *conſtitut.* & *in Cap. Cum olim. num. 12.* De *re iudic.* Afflict. *Deciſ. 283. in fine.* Dec. *Conſil. 544. nu. 27.* Capic. *Deciſ. 69. num. 35.* Vantius *De nullit.* Tit. *An quælibet ſentent. poſ. dici nul. n. 13.* Cum enim defenſio ſit de iure naturali, non poteſt quis ea priuari à Principe, cum non ſit ſupra ius naturale, atque adeo nec etiam priuari poteſt citatione, quæ eſt intimatio defenſionis.

3 Ruſus etiam certum eſt. Quod, cum ſententia fuerit nulla, nullum habuit effectum, & conſequenter nullam fecit mutationem circa iura partium. Sententia nanque nulla non eſt ſententia. *l. fin. C. De ſent. & breuiloq. recit.* & Clement. *Paſtor. §. Vtigitur.* De *re iudic.* & notat inter alios Tiraquel. *in l. Boues. §. Hoc ſermone. limit. 1. num. 9. ff. De verbor. ſignificat.* & proinde habetur pro non prolata, quia nulliter fieri, & non fieri paria ſunt. *l. Quoties. ff.* Qui *ſatiſdare cogan.* & conſequenter non poteſt habere aliquem effectum, quò immutet iura partium, & quod non eſt debitum, faciat eſſe debitum.

4 Cum autem pœna impoſita à lege, etiam ſi ipſo facto per tranſgreſſionem incurratur, non ſit debita ante ſententiam declaratoriam criminis, vt cum ſententia communiſſima, & vera docent Decius *in Cap. 1. num. 73.* De *conſtit. in 1. lect. noua edit.* Alexander *in l. Si quis maior. num. 13. C. De tranſact.* Io. Andr. *in Cap. Pro humani.* De *homicid. in 6.* Bald. *in Cap. 1. De feud. ſine culpa non amit.* Couaruu. 4. *Decret. part. 2. cap. 8. §. 8. num. 10.* Grammat. *Deciſ. 15. num. 8.* Achilles de Graſſis. *Deciſ. 1. De pœnis.* Magon. *Deciſ. 16.* Ferdinan. Vaſquez *lib. 1. Controuer. illuſtr. cap. 28. num. 14.* Cantera *in quæſt. Criminal.* Tit. *De quæſt. tangent. punit. delictor. cap. 1. nu. 16. & 17.* Penna *in Directur. Inquiſitor. par. 3. commen. 158.* Siman. *De cathol. Inſtit. tit. 9. nu. 161. & ſequent.* Medina *C. De reſtit. q. 1. §. Poſt rerum dominium.* ver. *Ad propoſitum.* Caiet. *2. 2. q. 62. art. 3. in fine.* Salon. *controuer. 1. poſt. 3. concluſ.* Bannes *quæſt. 12. art. 2. dub. unico. circa ſolut. 2. princip. concluſ. 1.* Aragon. *q. 11. ar. 3.* ver. *His ſuppoſitis.* Sayr. *lib. 3. Clauis reg. cap. 9. num. 30.* Molin. *tom. 1. de iuſt. & iure. tract. 2. diſp. 65.* ver. *Contrariam ſententiam.* Nauar. *Cap. 23. Manual. nu. 60.* Henriquez *lib. 13. Sum. cap. 56. num. 2. circa finem.* Azor. *part. 1. lib. 5. cap. 7. quæſt. 1. & 3.* & *lib. 8. cap. 12. quæſt. 3.* Riccius *Collect. 303.* Valent. *1. 2. diſp. 7. q. 5. punct. 6. q. 3.* ver. *Ex quo deinde.* & *2. 2. diſp. 1. quæſt. 12. punct. 2. in fine.* Myſinger. *Centur. 2. Obſeruat. 43.* Sotus *lib. 1. De iuſt. & iure quæſt. 6. ar. 6. concluſ. 1.* Syluester *verbo.* Aſſaſſinus. *num. vlt.* Tabiena. *num. 2. & 3.* Roſella. *nu. 1.* Adrian. *Quodlib. 6. ar. 1.* Victoria *Relect. 1. De Indis inſulanis. num. 14.* Gomez *tom. 3. Va-*

riar.

riar. cap. vlt. num. 3. Sousa *in Bullam De largitione muner. num.* 102. Vasquez 1. 2. *disp.* 170. *cap.* 3. Lessius *lib.* 2. *De iust. & iure. Cap.* 29. *dub.* 8. *num.* 64. Villagat. *De extens. leg. Tit. De extens. leg. penal. instit. hæret. &c. nu.* 122. Suarez *lib.* 5. *De legib. Cap.* 8. *num.* 5. Merol. *tom.* 2. *theol. moral. disp.* 4. *cap.* 5. *dub.* 2. *nu.* 75. Sanchez *lib.* 2. *Sum. cap.* 22. *num.* 7. qui alios citat. Mancinus *in Disquisitionib. Genialib. Centur.* 3 *cap.* 238. *num.* 2. & 4. Quando enim pœna infligitur ipso iure, & ipso facto, communis vsus ita interpretatur clausulam, *Ipso facto*, & *Ipso iure*, vt solum inducat pœnam accedente sententia declaratoria criminis, & de se tantum operetur, vt pœna censeatur inflicta, sed sub conditione declarationis. Et hæc communis interpretatio habetur ex Cap *Cum secundum*. De *hæreticis, in* 6. vbi ad pœnam confiscationis bonorũ propter hæresim, quæ ipso facto incurritur, requiritur sententia declaratoria hæresis. Ibi. *Confiscationis tamen huiusmodi executio, vel bonorum ipsorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios Dominos temporales (iuxta Gregorij Papæ Prædecessoris nostri declarationem) antequam per Episcopum loci, vel aliam personam Ecclesiasticam, quæ super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata.* Cum, inquam, pœna non sit debita ante sententiam iudicis declaratiuam criminis, sequitur in casu nostro, quod cum sententia fuerit nulla, atque adeo res se habeat, tanquam si non esset sententia, sequuta, non sit debita farina appaltatori; atque adeo ex hoc capite non adsit obligatio restituendi. Vnde reducitur difficultas, an teneatur dictus ecclesiasticus, quia per suum testimonium, licet extraiudiciale, impediuit, ne farina adiudicaretur appaltatori.

5 Et quidem iuxta sententiam Molinæ *tom.* 1. *De iust. & iure. tract.* 2. *disp.* 95. *num.* 36. Soti *lib.* 1. *De iust. & iure. quæst.* 6. *ar.* 6. Castri *lib.* 2. *de leg. pœn. c.* 15. *§. I x bis.* Laiman. *lib.* 3. *Theol. moral. tr.* 2. *sect.* 5. *cap.* 7. *num.* 4. Spatarij *in Pract. Regular. tract.* 7. *cap.* 11. *num.* 7. & aliorum respondendum esset, quod teneatur ad restitutionem. Quia peccauit contra iustitiam, nam impediuit, ne per sententiam iudicis redderetur alteri, quod debitum erat. Deinde qui fraude, aut dolo impedit, ne quis consequatur beneficium, legatum, aut instituatur hæres, tenetur ad restitutionem, ergo à fortiori tenebitur, quando impedit, ne reddatur, quod debitum est.

6 At tenendum est, non obligari ad restitutionem, iuxta ea, quæ tradunt Ledesma *part.* 2. *sum. tract.* 8. *De iust. commut. cap.* 25. *difficul.* 11. *post* 7. *conclus.* citans Orellanam Bannes, & asserens, esse communem opinionem Thomistarum. Lessius *lib.* 2. *De iust. & iure cap.* 12. *dub.* 18. *num.* 136. Carbonius *quæst.* 31. *De rest. concl.* 5. Vasquez 1. 2. *disp.* 175. *cap.* 12. *num.* 13. & 14. Azor. *par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 8. *quæst.* 5. Sanchez *lib.* 1. *Sum. cap.* 22. *n.* 22. Tanner. 2. 2. *disp.* 4. *quæst.* 6. *dub.* 2. *nu.* 76. Salas *disp.* 15. *De legib. sect.* 7. *num.* 105. Sà *verbo,* Restitutio. *nu.* 46. Granad. 1. 2. *Controuer.* 7. *tract.* 3. *par.* 1. *disp.* 13. *sect.* 2. *num* 8. Io. à Cruce *par.* 1 *Direct. conscien. q.* 8. *ar.* 4. *dub.* 13. *Conclus.* 5. Sylu'us 2. 2. *quæst.* 71. *ar.* 1. *quæsit* 01. *Conclus.* 6. Pitigian. *in Practica crimin. part.* 1. *cap.* 6. Villalob. *part.* 2. *Sum. tract.* 12. *difficul.* 1. *num.* 12. Turrian. 2. 2. *disp.* 53. *nu.* 6. Malder. *ibid. tract.* 6. *cap.* 2. *dub.* 9. *§. Dico tertiò:* Diana *par.* 3. *tract.* 6. *Resol.* 35. ver. *At his non obstantibus*. Quatenus docent, quod testis deponens falsum, quando agitur de pœna applicanda fisco, aut alteri, non tenetur ad restitutionem. Et hoc est iuxta doctrinam Bannes 2. 2. *quæst.* 62. *art.* 3. Aragon. & Salon. *ibid.* & Nauar. *cap.* 18. *Manual. num.* 39.

7 Ratio autem est, quia testis in iudicio non tenetur fateri verum, nisi ex obedientia, & iustitia legali; vnde si dicat falsum, solum peccat contra obedientiam, & iustitiam legalem, non autem contra commutatiuam, nec lædit ius alicuius, quod fit ad mulctam, seu pœnam, sed solum ius legalis iustitiæ. Et in casu nostro ille ecclesiasticus non peccauit contra obedientiam, quia non testatus est iudicialiter, nec poterat obligari, nec contra iustitiam legalem, sed

solum

solum contra fidelitatem, ergo non adest obligatio ad restitutionem, nam hæc solum consurgit ex læsione iustitiæ scommutatiuæ, aut ad summum iustitiæ distributiuæ.

8 Sed dices. Lædi ius appaltatoris, namlicet non habeat ius ad ea, quæ confiscantur ante cõfiscationem, habet tamen ius ad sententiam confiscationis; vnde impediens sententiam per attestationem falsam, lædit tale ius. Resp. Neque habere ius ad bona confiscanda, quia solum illi fiunt debita ratione confiscationis; neque etiam habere ius ad sententiam, per quam confiscantur bona, quia habet solum ius ad id, quod ipsi per legem, statutum, aut pactum adiudicatur; vnde, cum adiudicentur ea, quæ confiscantur, ius ipsius solum incipit posita confiscatione, & ideo non habet ius ad sententiam, sed solum potest insurgere pro fisco, quod ipsi non impeditur.

9 Instari adhuc potest, falsa attestatio impedit administrationem iustitiæ, ex qua impeditur appaltator, ne consequatur, quod consequeretur, si iustitia administraretur; ergo damnificat, atque adeo consurgit obligatio restitutionis. Resp; impedire administrationem iustitiæ non commutatiuæ, sed legalis; vnde ex hoc non consurgit obligatio restitutionis. Nec etiam ex eo, quod, dum non fit confiscatio, alter non consequatur bona confiscata, quia hoc non est damnum contra ius alterius, quia vt dictum est, ante confiscationem non adest ius ad confiscanda, sed solum est damnum negatiuum, hoc est impedimentũ, ne quis assequatur, quod aliàs assequi posset; & indirectè infertur. Obligatio autem ad restituendum non oritur ex damno etiam positiuo, quod indirectè infertur. Sic occidens Petrum, quamuis sit causa, quod Petrus occisus nõ soluat, quod debebat suis creditoribus, aut non restituat famam, &c. non tenetur occisor ad soluenda debita Petri, aut restituendam famam, &c. non alia ratione, nisi quia non læsit in his aliquem, sed læsit solum Petrum.

10 Nec obstant, quæ pro opposita sententia allata sunt, nam primum solutam manet ex dictis. Ad 2. verò respon. esse disparem rationem de eo, qui vi, aut fraude impedit, ne quis consequatur beneficium, aut aliud commodum, ac de eo, qui impedit confiscationem occultando verum, aut attestando falsum, nam hic non lædit ius alicuius, ille vero lædit, quia facit actionem iniustam, in qua continetur læsio iuris illius, qui vi, aut fraude impeditur, ne assequatur aliquod commodum; stante enim assequibilitate commodi, & quod ipse paratus sit ad assequendum, habet ius ad prosequendam assequutionem; & ideo si ab aliquo interponatur vis, aut fraus, qua impediatur prosequutio assequutionis, læditur directè, & per se primò tale ius, & ideo peccatur contra iustitiam commutatiuam.

An Episcopus punire possit Regulares, si sibi vsurpent iura Episcopalia. Quæst. 154.

S V M M A.

1 *Episcopus an possit punire* Regulares *vsurpantes iura Episcopalia.*
2 *Ecclesia* Regularium *vsurpantium iura Episcopalia subijciuntur interdicto.*
3 *Ordinarij non habent iurisdictionem in Regulares, nisi ijs expressè concedatur.*
3 *Ordinarij non possunt ferre censuras in Regulares, nisi ijs expressè concedatur.*
4 *Confratres, seu oblati an eximantur à iurisdictione Episcopi.*
4 *Quid pro Regularibus statuatur in* Cap. Cũ & plantare. *De* priuileg.
5 *Episcopus potest punire Regulares perturbantes eiusdem iurisdictionem.*
5 *Concessa iurisdictione conceduntur omnia, sine quibus non potest exerceri.*
5 *An vsurpatio iurium Episcopalium sit perturbatio iurisdictionis.*

1 Quod

1 Quod punire possit, tradunt Cochier. *part. 2. De iurisdict. Ordinariorum in Exemptos. lib. 1. quæst. 45. num.* 100. Barbosa *de Potestate Episcopi par. 3. Allegat.* 105. *nu.* 65. Merolla *tom. 3. Theol. moral. disp. 7. cap. 4. dub. 9. nu.* 166. & alij. Atque id colligunt ex *Cap. Cum & plantare.* De *priuileg.*

2 Verum ex *dicto tex.* hoc minimè colligi potest, nam ibi tantum per ipsum Pontificem Regularium talia attentatium Ecclesiæ subijciuntur interdicto, & decernitur irritum, quicquid fecerint. ita enim. §. *Qod autem.* textus habet. *Quod autem de prædictis fratribus dictum est, ab alijs quoque religiosis, qui præsumptione sua Episcoporum percipiunt iura, & contra canonicas eorum sententias, & tenorem priuilegiorum nostrorum venire præsumunt, præcipimus obseruari. Si enim contra institutum hoc venerint, & Ecclesiæ, in quibus ista præsumpserint, subiaceant interdicto, & quod egerint irritum habeatur.* Ex quibus manifestum est, quod Pontifex Alexander III. in *hoc textu* nullam tribuit Ordinarijs facultatem puniendi Regulares, qui sibi iura Episcopalia vsurpant. Imo cum ipse pœnas imponat, excludit talem potestatem ab Episcopis.

3 Ratio autem est. quia ex vna parte habemus certam, & indubitatam exemptionem Regularium; ex alia autem parte nō habemus ius, quod tribuat pro hoc casu potestatem Ordinarijs puniendi Regulares, sed ad summum opinionem Doctorum, quæ non facit aliquid certum, sed ad summum probabile. quando autem certum concurrit cum opinabili, præferendum est, quod certum est, & secundum ipsum iudicandū. Hinc videmus, quod quando ius vult, quod Ordinarij possint exercere aliquā iurisdictionem in Regulares, hoc expressè declarat, vt passim in Tridentino Concilio, & quò ad Censuras notat Sanchez *lib. 8. de matrimonio. disp. 23. nu. 23.* plures alios allegans, Lezana *to. 1. Quæst. Regular. Cap. 11. nu. 14.* quia stante exemptione requiritur specialis dispositio, vt possint Episcopi exercere iurisdictionē in exemptos, si quidem exempti subtrahuntur eorundem iurisdictioni.

4 Obijciunt tamen nonnulli, quod in *dicto tex.* Cap. *Cum & plantare.* §. *Quod autem.* De *priuileg.* statuitur, quod obseruentur ab alijs religiosis, quod ibi statutum est quò ad præfatos Fratres. De his autem statutum est in præcedenti. §. *Quo ad confratres.* Quod in ipsos Episcopi suam potestatem exercere possint. poterunt ergo exercere etiam in omnes Regulares. Sed hæc obiectio procedit ex praua intelligentia tex. nam in dicto §. *De confratribus,* est sermo de oblatis, qui non fuint verè religiosi, vt clarè constat ex verbis ipsius tex. ibi. *De confratribus hoc constituimus, vt si non se prædictis fratribus omnino reddiderint, sed in proprietatibus suis omnino duxerint remanendam.* Et de his statuitur, quod si non se tradiderint plenè suis fratribus, non eximantur à sententia Episcopi, hoc est, non gaudeant priuilegio exemptionis. In sequenti autem §. *Quod autem,* quod supra §. *Ecclesias igitur & sequentib.* statutum fuerat de fratribus Templi, & Hospitalis, extenditur ad omnes Regulares. Statuitur autē pro dictis fratribus Templi, & Hospitalis, quod non possint recipere Ecclesias, & Decimas de manu laicorum sine consensu Episcopi; quod euitent excommunicatos nominatim, & interdictos per sententiam Episcoporum; Quod in Ecclesijs suis, quæ ad ipsos pleno iure non pertinent, instituendos præsbiteros præsentent Episcopo, quo inconsulto non possint institutos remouere; & pro rebus temporalibus Instituti exhibeant rationem competentem ipsi Episcopo. Quod in Ecclesia posita in loco interdicto celebrare possint tantum semel in anno. Hæc inquam extenduntur etiam ad omnes Religiosos. non autem aliquid decernitur quò ad Episcopos circa punitionem Regularium.

5 Rursus obijcitur. Episcopus potest punire Regulares exemptos, qui suam

suam iurisdictionem perturbant; vt notant Innocent. *in Cap. Dilectus. in fine*. De pœnis. Salzedo *in addit. ad Pract.* Diaz *Cap.3. litteoa A. S. Punire*. Aufer. *De potest. sæculari super Ecclesias. person. n.23.* Roias De *hæret. part.1. num.15.* Sanchez *lib.7.* De *matrim. disp.33. num.21.* Emmanuel Themudus à Fonseca *part.1. Decis. 62. nu.32.* & alij in *Cap.1.* De pœnis. *in 6°* Quia nimirum concessa iurisdictione, conceduntur omnia, sine quibus non potest exerceri iurisdictio. *l.2. ff.* De *iurisdict. om. iud.* Qui autem sibi vsurpat iura Episcopalia perturbat iurisdictionē Episcopi. Resp. vsurpationem iurium Episcopalium non esse perturbationem iurisdictionis Episcopi, quia tunc solum perturbatur iurisdictio alicuius, quando impeditur, ne exerceatur. Quando autem quis exercet iura Episcopalia, & ea sibi vsurpat, non impedit, quin Episcopus quoque exerceat; sic si alius Episcopus in aliena diœcesi benediceret solemniter, Pontificalia exerceret, non perturbaret iurisdictionem Diœcesani. Vnde vsurpatio iurium Episcopalium solum tunc perturbat iurisdictionem, quando ex hoc sequitur, quod non possit ipse Episcopus ea exercere, quod est per accidens.

An quando Regularis aliquis declaratur incorrigibilis, possit Ordinarius loci inquirere, an sit iustè, an iniustè eiectus. Quæst.155.

SVMMA.

1 *Episcopus secundum de Franchis potest inquirere, an regularis sit iustè eiectus.*
2 *Episcopus non habet ius inquirendi, an sit iusta eiectio Regularium.*
2 *Sententia eiectionis Regularium notificanda Ordinario.*
3 *Recognoscere alterius sententiam est actus iurisdictionis.*
4 *Regulares omnino exempti ab Ordinarijs.*
4 *Subijciuntur Regulares Ordinarijs solum in casibus expressis.*

1 PArtem affirmatiuam tenet Lauretus de Franchis *par.1. Controuer. inter Episcop. & Regular. ad Decreta Sacræ Congregat. De Apostatis, & Eiectis. in resp. ad 3. Quæsitum. pag.219.* & citat Cardinal. *in Clement.1. §. Quia vero.* ver. *Addo quarto.* Quia multi sunt eiecti culpa sua, & viuunt laxiori vita; vnde dolus ipsis patrocinaretur. Et hoc, ait, esse notandum pro quotidiana practica.

2 Sed hoc est prorsus reijciendum, & tenendum, quod non possit Ordinarius inquirere, an Regularis sit iustè, an iniustè eiectus. In decreto nanque *Sacræ Congregationis de Eiectis*, disponitur, quidquid seruandū est ante eiectionem incorrigibilium, in eiectione ipsa, & post eiectionem, & solum statuitur, quod sententia eiectionis notificetur Ordinarijs; non autem tribuitur ipsis facultas, quod inquirant, an sententia sit iusta, vel iniusta. ergo non habent talem facultatem, cum à nullo iure sit ipsis tributa.

3 Ratio autem est; quia recognoscere alicuius sententiam est actus superioritatis, & iurisdictionis. nam facultas recognoscendi est etiam facultas corrigendi sententiam, & est subijcere propriæ potestati, quod ab alio gestum est, quod non sit sine exercitio superioritatis; argum. ex Cap. *Sententia. 35. Quæst.9.* & Cap. *Nemini. 17. quæst.4.* & *l.1. in fine. ff.* De *quæst.* & *l.1. §. De qua. ff.* De *postulan.* Glos. *in dict. Cap. Nemini.* Bald. *in l.2. C.* De *sen. exper. recit.* vbi, Quod sententia Pontificis, aut Principis non potest per alium retractari, quia nimirum non habent superiorem.

4 Cum

4 Cum ergo Regulares sint omnino exempti à iurisdictione Ordinariorum, Cap. *Nimis praua. De excessib. Prælator.* & Cap. 1. *§. fin.* & Cap. *Neque aliquis. De priuilegijs in 6.* & ex Trident. *Sess. 21. Cap. 2. & Cap. 21. De reformat.* & *Sess. 14. cap. 5. De reformat.* ibi. *Præsenti canone minimè comprehensi, sed exempti omnino sint, & esse intelligantur*; Et solum subijciantur in casibus expressis: & hic casus non sit de expressis, non poterit Ordinarius se ingerere, nec recognoscere, an religiosus iustè, an iniustè fuerit eiectus.

Quas personas posśint Ordinarij secum introducere, quando in casibus permissis ingrediuntur Monasteria Monialium. Quæst. 156.

SVMMA

1 *Prælati ingredientes monasteria Monialium quas personas possint secum introducere.*
2 *Possunt associari Regularibus, & Nouitijs si cætera conditiones concurrant.*
2 *Nouitij in fauorabilibus veniunt nomine Regularium.*
3 *Possunt associari ab Equitibus Hierosolimitanis, Militarium Ordinum. nu. 4. Clericis sæcularib. num 5.*
3 *Equites Hierosolimitani sunt verè religiosi.*
4 *Equites Ordinum militarium in fauorabilibus veniunt appellatione Religiosi.*
5 *Clerici sæculares in fauorabilibus veniunt appellatione religiosorum.*
6 *Laici honestè viuentes dicuntur personæ religiosæ.*
6 *Verba legis accipienda secundum totam latitudinem significationis naturalis.*
7 *Quid propriè significet nomen Religiosus.*
7 *Religiosus vnde dicatur.*

1 IN Constitutione Gregorij XIII. circa clausuram Monialiũ, quæ incipit, *Dubiis, quæ. sub die* 23. *Decemb.* 1581. decernitur, quod quando Prælati siue Regulares, siue Sæculares ingrediuntur Monasteria monialium iuxta facultatem ex officio attributam, habeant comitatũ paucarum seniorum, & religiosarum personarum. Ibi. *Harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tàm sæculares, quàm regulares, quibus iura, & regimen monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta, ità demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, iisque senioribus religiosis personis comitati.* Dubitatur modo, quinam veniant nomine religiosarum personarum.

2 In qua difficultate certũ est, quod Regulares comprehendantur, & proinde possint associare Prælatos monasteria ingredientes, cum sint cum omni proprietate religiosi. Vnde Nouitij quoq. poterunt assumi ad hoc munus, si contingat, aliquem esse seniorem, quia ipsi quoque in fauorabilibus veniunt nomine Religiosi per ea, quæ notant Glos. *in Clement.* 1. verbo, *Religiosus. De elect.* Coriolan. *par.* 1. *De casib. reseruat. sect.* 3. *art.* 18. *n.* 3. Vecchius *in Praxi Nouit. disp.* 11. *dub.* 10. Henriquez *lib.* 12. *sum. cap.* 5. *§.* 3. Riccius *in Praxi part.* 2. *Resol.* 158. *nu.* 3.

3 Ex quibus etiam resoluitur, quod possit Prælatus ingrediens Monasteria Monialium assumere equites Hierosolimitanos, quia & ipsi quoque sunt verè religiosi, vt notant Glos. 2. *in Clement.* 1. *De decimis.* Petrus Greg *lib.* 5. *Syntag. iur. cap.* 35. Gratian. *tom.* 5. *Discep. Forens. cap.* 880. *n.* 1. 3. & 5. Menoch. *Consil.* 54. *num.* 17. & *de Arbitrar. Casu* 56. *num.* 11. & *Casu* 231. *n.* 19. Bartholom. à S. Faust. *lib.* 5. *Thesauri Relig. quæst.* 10. Rodriquez *tom.* 2. *quæst. Regular. quæst.* 2. *ar.* 7. Garzias *par.* 1. *de Benef. cap.* 4. *num.* 3. Azor. *par.* 1. *lib.* 13. *cap.* 4. *quæst.* 4. & passim Rota præsertim, *Decis.* 177. *num.* 1. *apud Farinac.*

Reg. non habent facultatem supra Regulares alloquentes Moniales.
4 *Si voluisset Concilium expressisset.*
4 *Non expressum habetur pro omisso.*
5 *Regulares non possunt alloqui Moniales ex Constit. Pij V. innouantis Constitutionem Bonifacij VIII.*
6 *Ordinarij quomodo possint procedere contra Regulares alloquentes Moniales.*
7 *Censuræ Ordinariorum contra alloquentes Moniales non tangunt Regulares.*
8 *An Ordinarij vt delegati possint ferre censuras contra Regulares alloquentes Moniales.*

1 Partem affirmatiuam tenent Suarez *tom.4. De relig. tr.1. lib.1. cap.10. num.27.* vbi ait. Sac. Congregationem *die 9. April.* 1587. ita declarasse, quando tamen non habent priuilegium, ne possint excommunicari. Rodriquez *tract.1. quæst. Reg. q.45 art.2. ver. Est etiam.* Diana *par.3. tract.2. Resol.* 103. Pellizzarius *tract. De Monialibus. cap.5. sect.5. num.*204. nisi gaudeant priuilegio, quod non possint censuris affici ab Ordinarijs locorum. Quia licet sint exempti, in casu tamen præsenti subsunt Ordinarijs, cum in hoc procedant tanquam Apostolicæ Sedis delegati. Quod si habeant dictum priuilegium, eximuntur etiam à potestate delegata generaliter quò ad hoc.

2 Altera opinio asserit, Regulares exemptos non affici huiusmodi censuris, si loquantur cum Monialibus non exemptis, sed subiectis Ordinario. Ita Tabiena *verbo.* Excommunicatio.4. *n.4.* Sayrus *tom.1. Thesauri. lib.1, cap.6. n.40. in fine.* Graf. *part.1. Decis. lib.4. cap.6. num.2.* & *De casib. reseruat. lib.2. De alloquut. monial. cap.5. num.23.* Duar. *lib.1. in Bullam Cœnæ. cap.1. quæst.3. num.119.* Qui addit, quod afficiuntur censuris, si alloquantur Moniales exemptas, & Regularibus subiectas, quia tunc Ordinarius procedit, vt Apostolicæ Sedis delegatus, ex Trident. *sess.25. Cap.5. De regularib.* & ideo ipsius censuræ afficiunt etiam exemptos.

3 Tertia verò sententia absolutè docet, Regulares exemptos non affici huiusmodi censuris. Ita Quaranta *in Summa Bullarij.* verbo. *Monasteria Monialium.* vers. *Dubitari.* Barbosa *De potest. Episcopi. par.3. allegat.202. num.70.* alios citans, Bonacina *tom.1. quæst.3. De claus. punc.4. num.8.*

4 In hac difficultate hoc mihi certũ videtur, quod Episcopi in ordine ad hoc nullam habeant facultatem supra Regulares ex vi Concilj Trident. *Sess.25. cap.5. De Regularibus.* nam licet Bonifacius VIII. *in Cap. Periculoso. De statu Monach. in 6.* non solum decernat circa clausuram Monialium, sed etiam prohibeat accessum ad ipsarum monasteria absque speciali licentia eorum, ad quos pertinet; & Concil. Trident. *citato loco.* innouet dictam Constit. Bonifacij, non innouat tamen quò ad accessum ad monasteria, sed quò ad clausuram; nam declarat, in quo innouet; ita enim habet, *Bonifacij VIII. constitutionem, quæ incipit, Periculoso, renouans Sancta Synodus vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus Monasterijs sibi subiectis ordinaria; in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas quacunque appellatione postposita compescentes; inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.* Ex quibus constat, quod nulla fit mentio de accessu ad monasteria Monialium, sed tantũ de clausura. Et quod auctoritas Sedis Apostolicæ delegata non est in ordine ad Regulares; sed tantum in ordine ad Monasteria Monialium exempta, atque adeo ad ipsas Moniales. Vnde neque vt delegati Sedis Apostolicæ possunt Episcopi ex vi huius decreti procedere in Regulares, etiam si contra clausuram Monialium delinquerent. Si enim Conciliũ voluisset etiam quò ad accessum ad monasteria innouare, expressisset, sicut expressit de clausura. iuxta *l. Vnicã, §. Sin*

autem. C. De *caduc. tollen.* & *l. Si seruus*. §. *Prætor ait.* ver. *Non dixit.* ff. De *acquirenda hæred.* & Cap. *Ad audientiam* 2. De *decimis.* & Cap. 2. *De traslat. Prælat.* Aut saltem expressisset, quod in omnibus, & per omnia innouaret. Et facit, quod habetur pro omisso, quod non exprimitur. Cap. *Dilectus*. De *offic. Ordinar.* & Cap. *Is, qui.* De *sentent. excommunicat.* & Cap. *Inter corporalia*. De *translat. Episcop.* Vnde non subsistit doctrina, quam tradit Duard. *citat. num.* 2.

5 Dicta tamen Constitutio Bonifacij VIII. confirmata fuit à Pio V. *in Bulla*, quæ incipit, *Circa Pastoralis*. *sub* 1. *Kalend. Iunij* 1566. & cum confirmatio se extendat ad omnia, quæ in ipsa continetur, nam §. 2. habet, *Iuxta formam dictæ Constit. felicis recordat. Bonifac. Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculoso. in sacro Concilio Tridentino approbatæ, & innouatæ, quam nos auctoritate præfata etiam approbamus, & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam districtè obseruari mandamus*. Remanet etiam innouata prohibitio, quod Regulares absque licentia non possint alloqui Moniales. Nulla tamen in hac quoque constitutione tribuitur Ordinarijs facultas supra Regulares contrauenientes; & ideo non possunt contra ipsos procedere, si contraueniant.

6 Solum ergo procedere possunt Episcopi contra Regulares alloquentes Moniales sine debita licentia in virtute Constitutionis Gregorij XV. *De exemptorum priuilegijs.* quæ incipit. *Inscrutabilis. sub die* 9. *Februarij* 1622. vbi habet. *Ad hæc tam sæculares, quàm Regulares huiusmodi nullis priuilegijs, & exemptionibus tueri se possint, quominus, si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel bonorum administrationem Monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum, ab Episcopo loci similiter, tanquam ad hoc Sedis Apostolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant*. Et quia dubitabatur, an sub illis verbis, *Si deliquerint circa personas intra septa degentes*, comprehenderetur alloquutio cum Monialibus. Sacra Congregatio Concilij respondit, comprehendi. Ita autem declaratio se habet. *Quæritur, an præfata dicta Constitutione, Regularis absque legitima licentia accedens ad Monasterium Monialium Regularibus subiectarum, ibique in loco colloquijs destinato cum Moniali colloquens à Diœcesano Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato coercere, & puniri possit. Sacra Congregatio Cardinal. Concilij Tridentini interpretũ censuit, posse. Quam Congregationis sententiam Vrbanus VIII. ad se relatam approbauit*. Cosmus *Cardinalis de Torres*. Prosper *Fagnanus S. Congregat. Secret.* fuit autem impressa *Romæ apud Cameræ Apost. Typograph. anno* 1624. Verum neque in his conceditur facultas procedendi per censuras contra transgressores.

7 Resoluendum itaq; est, quod censuræ latæ ab Episcopis contra alloquentes Moniales, non afficiant Regulares exemptos, siue habeant priuilegium, quod non possint censuris affici, siue non. Et ratio est, quia vel istæ censuræ sunt latæ auctoritate, & facultate ordinaria, & tunc certum est, quod non afficiunt Regulares exemptos, quia censura lata facultate ordinaria non afficit nisi subditos per tex. expressum Cap. *A nobis.* 1. De *sentent. excommunicat.*

8 Si verò ferat censuras facultate delegata, tunc neque afficient Regulares exemptos. Quia facultas delegata in ordine ad ipsos nõ extenditur ad ferendas censuras per modum legis, aut statuti; sed solum ad puniendos Regulares transgressores: vnde solum posita transgressione subintrat delegatio, vt constat ex citatis verbis Bullæ Gregorij XV. *Ab Episcopo loci similiter tanquam ad hoc Sedis Apostolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant*. vbi ponderandum est, quod facultas delegata est tantum ad puniendum, & corrigendum: vnde cum punitio, & correctio supponat transgressionem, non potest exerceri facultas delegata, nisi circa delicta, & transgresiones. Rursus etiam dicitur, quod procedere valeat auctoritate delegata, quoties, & quando

opus

opus fuerit; & proinde delegatio est solum ad casus speciales in facti cõtingentia, non autem ad auctoritatiuè prouidendum per censuras, ne contingant transgressiones.

An licentia pro Regularibus alloquendi Moniales se extendat ad Socios. Quæst. 158.

1 *Licentia alloquendi Moniales pro Regularibus an se extendat ad socios.*
1 *Licentia visitandi Sepulchrum Domini concessa regulari censetur concessa etiam pro socio.*
2 *Licentia accedendi ad Monasterium Monialium facta Regulari, censetur facta etiam socio.*
3 *Facultas alloquendi Moniales requirit iustam, & rationabilem causam.*
4 *Quomodò in annexis sit idem iudicium.*
4 *Connexa in eo, in quo sunt separaiblia, non habentur pro connexis.*
5 *Quomodo licentia cõcessa Regulari se extendat etiam ad socios.*

1 QVod se extendat, tradunt Rodriquez *tom.* 3. *Quæst. Regular: quæst.* 6. *ar.* 2. qui tamen loquitur solum de accessu ad Monasteria Monialium, non autem de allocutione. Tamburin. *De iure Abbatis. disp.* 26. *quæst.* 3. *num.* 2. Peirin. *tom.* 3. *Priuileg. in Addit. ad Const. Pij V. Cap.* 6. *num.* 1. citant etiam Ricciũ *par.* 1. *Praxis. Resol.* 745. Sed hoc apud ipsum non inueni. Fundamentum ipsorum est, quia de Connexis est idem iudicium. Cap. *Translato.* De *constit.* ergo id, quod cõceditur Regulari, conceditur etiam socio; præsertim quia gratia Domini extenditur ad Familiares. Deinde licentia Papæ visitandi Domini Sepulchrũ extenditur etiam ad socium à Superiore assignandum, ergo etiam licentia alloquendi Moniales.

2 Non est tamen hæc sententia admittenda, quia licet locum habeat quò ad accessum ad Monasterium, nam ex regulæ præscripto debent Regulares cũ socio incedere, cum hoc spectet ad decentiam status religiosi; vnde cum nihil concedatur, quod sit indecens, quia concessio omnis est intra terminos rationis, & omne indecens extra terminos ipsius, non censetur concedi, quod religiosus accedat incomitatus ad Monialium monasteria; & proinde licentia accedendi censetur concessa etiam pro Socio. & valet, quod in cõnexis sit idem iudicium, quia talis accessus dicit necessariò connexionem cum socio ex vi decentiæ status religiosi. Quod tamen solum valet quò ad eos Religiosos, qui hanc decentiam seruant incedendi cum socio, quando accessus ipse ad Monasteria esset prohibitus.

3 Quò ad allocutionem tamen nullo pacto extendenda est licentia regularis ad socium. Vt enim concedi possit licentia alloquendi Moniales, debet interuenire iusta, & rationabilis causa, vt habetur in Cap. *Periculoso.* De *statu Monachor.* innouato etiam quò ad hoc à Pio V. vt dictum est *quæst. præced. nu.* 5. ex eo autem, quod quis associetur eum, qui habet licentiam alloquendi, non habetur rationabilis causa pro alloquutione.

4 Deinde in Connexis est quidem idem iudicium, vt habetur ex *dicto tex.* & alijs pluribus, sed in eo, in quo sunt connexa, & inseparabiliter se habent: non autem in eo, in quo non sunt connexa *l. Eum actum. ff.* De *negoc. gest.* vbi Doctores, Aretin. *in Cap. Translato. nu.* 3. De *Constit.* Alexan. de Næuo. *in Cap. Si duobus. num.* 13. ver. *Quod si appellans.* De *appellat.* Imola *Consil.* 139. Menoch. *Consil.* 421. *nu.* 64. & *De arbitr. Casu* 91. *nu.* 9. Surdus *De alimen. Tit.* 9. *quæst.* 31. *nu.* 15. ver. *Secundo.* Gratian. *Discept. forens. Cap.* 641. *num.* 15. vbi latè. Pacian. *De* pro-

*probat. lib.*1. *cap.*26. *num.*40. *& 94.* ver. *Sexto.* Scaccia *De appellat. quæst.*17. *limit.* 21. *num.*30. ver. *Connexa.* Quando autem non sunt inseparabilia, & vnum potest stare sine alio, non sumus amplius in connexis, sed in separatis per ea, quæ notant Ias. *in l. Sed & si plures.* §. 1. *not.*2. *ff.* De *vulg. & pupil. &c.* Craueta *Consil.* 232. *num.*1. Boer. *Consil.*7. *num.* 1. *& sequent.* Couaruu. *Quæst. practicar. Cap.*34. Menoch. *De recuperan. possess. Remed.* 1. *num.*377. *&* 378. Regularis autem, & socius non sunt connexi in alloquutione cum Monialibus, quia optimè potest alloqui absque eo, quod socius alloquatur; vnde sunt separata; non ergo quod conceditur vni, censetur alteri quoque concessum.

5 Et ex hoc dissolutum manet fundamentum oppositæ sententiæ. Nec est eadem ratio de licentia inuisendi sepulchrum Domini Nostri; quia censetur concessa habita ratione decentiæ status religiosi, & etiam necessitatis, & ideo etiam pro socio; quia esset valdè durum, sine socio assumere tam longam peregrinationem. Vnde est eadem ratio, ac de accessu ad Monasterium Monialium proportionaliter loquendo; & hoc ex illo infertur, non autem eadem est ratio ac de alloquutione, vt constat ex dictis.

An prælati sæculares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, & Vicarij Episcoporum incurrant pœnas Gregorianæ, si extra casus necessitatis ingrediantur Monasteria Monialium, &c. Quæst. 159.

S V M M A.

1 *Vicarij Episcoporum, & Prælati habentes iurisdictionem quasi episcopalem an subsint pœnis Gregorianæ contra ingredientes clausuram Monialium & nu.*2.

3 *Nemo, qui ratione muneris potest ingredi clausuram Monialium, potest ad libitum ingredi.*

3 *Ex proemio habetur mens disponentis.*

4 *Dispositio Gregoriana contra ingredientes clausuram Monialium est vniuersalis quò ad omnes, qui ijs præsunt.*

5 *Dictio,* Omnis, *ita omnes comprehendit, vt nullum excludat.*

5 *Non recipit restrictionem.*

5 *Includit, quæ aliàs non includerentur.*

6 *Dictio,* Quouis modo, *comprehendit, quæ aliàs non comprehenderentur.*

6 *Includit maiora expressis, nec recipit restrictionem.*

7 *Lex disponens de aliqua materia, disponit de ijs omnibus, in quibus locum babet illa materia.*

8 *Vbi eadem ratio, ibi eadem lex, non extensiuè, sed dispositiuè.*

9 *Lex fauorabilis extenditur ad omnes, qui comprehenduntur sub verbis legis.*

9 *Dispositio Gregorianæ quò ad ingressum clausuræ est fauorabilis Monialibus.*

10 *Extensio legis ex quibus verbis attendenda.*

11 *Nomine Episcopi quando veniant Prælati inferiores.*

11 *Quando Vicarij Episcoporum.*

11 *Dispositio Tridentini quò ad vnionem beneficiorum extenditur ad Prælatos inferiores.*

11 *Dispositio Tridentini quò ad visitationem extenditur etiam ad alios Prælatos.*

1 NEgatiuè respondet Pellicarius *De monialibus cap.* 5. *sect.*3. *num.*113. citans Sanchez *lib.*6. *sum. cap.*16. *num.*99. quia in Constitutione Gregorij VIII. fit tantum mentio Prælatorum habentium dignitatem Episcopalem, & Prælatorum Regularium: vnde cum odia debeant restringi, non sunt pœnæ extendendæ ad Prælatos Sæculares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem; nec ad Vicarios Episcoporum. Quod autem fiat tantum mentio prælatorum habentium dignitatem Episcopalem, constat ex verbis *Bullæ*, Quæ est *in Bullario* 28. *Greg. XIII.* edita *anno* 1581. *die* 23. *Decembris. in Declaratione dubiorum.* §. 1. ibi. *Quocirca vniuersos, & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, nec non quorumuis Ordinum Abbates, Prio-*

res

res, Ministros, & alios quoscunque Superiores Regulares, seriò monemus, vt facultate huiusmodi, qui eam habent, præterquã in casibus, vt præfertur, necessarijs neutiquam vtantur &c.

2 At oppositum ex eadem Constitutione omnino tenendum est, & proinde neque Vicarios Episcoporum, neque Prælatos sæculares habentes dignitatem quasi Episcopalem posse extra casus necessarios ingredi Monasteria Monialium, quarum cura ipsis incumbit, & si ingrediantur, incurrere pœnas præfatæ Constitutionis. Et hoc desumitur ex ipsa determinatione Pontificis.

3 Ratio autem est, quia vniuersaliter dubitabatur, an ij, qui sine aliorũ licentia possunt ingredi Monasteria Monialium, possent pro libito ingredi, an verò tenerentur seruare regulam Cõcilij Tridentini, vt constat ex Proemio Bullæ. ibi. *Cum igitur super eo, quod optima primum ratione. Concilium sanxit Tridentinum; deinde in Constitutione fel. recor. Pij Papæ V. Prædecessoris nostri Nonis Iulij Pontificatus nostri anno tertio, atque item nostra Idibus Iunij Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit prouisum, ne cui imposterum nisi in casibus necessarijs, septa Monasteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent, sed sui auctoritate officij nituntur, an liceat eis pro libito suæ voluntatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeant ipsi quoque regulam à Concilio præscriptam.* Cum ergo ex proemio colligatur mens disponentis *l. Item quia. §. fin. ff.* De *pactis.* & *l. Cum hi. init. ff.* De *transact.* eo ipso, quod Pontifex proponit dubium vniuersale de omnibus, qui non indigent alterius licentia pro ingressu Monasteriorum Monialium, censendum est, intentionem ipsius fuisse de his omnibus disponere.

4 Rursus dispositio quoque est vniuersalis quò ad illos omnes, quibus cura Monialium incumbit. ait enim Pontifex. §. 1. *eiusdem Bullæ*. *Nos omnem hæsitationis materiam tollere, & viam scandali præcidere, ac sanctimonialiũ quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus, Prælatos omnes tàm Sæculares, quàm Regulares, quibus cura, & regimen Monasteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta, ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati.* Ex quibus constat, dispositionem esse vniuersalem, & pertinere ad quoscunque, quibus cura Monialium incumbit.

5 Loquitur enim de Prælatis omnibus. Dictio autem, *Omnis*, ita est vniuersalis, vt omnes comprehendat, & nullũ excludat. *l. Iulianus.* & *l. Testatorem, init. ff.* De *legat. 3.* & *l. In hoc articulo. ff.* De *hæred. instit.* Nec vllam recipit restrictionem, vt notant Bar. *in l. Generali. §. Vxori. ff.* De *vsufruct. leg.* Ruin. *Consil. 61. n. 15. volum. 5.* Rolan. à Valle *Consil. 27. num. 22.* & *Consil. 76. num. 49. vol. 4.* Imo includit ea, quæ aliàs non includerentur, vt notant. Bart. *modo citat.* Natta. *Consil. 160. num. 29. tom. 1.* Gratian. *Consil. 5. num. 59.* & *Consil. 65. num. 3. lib. 2.* Surd. *Decis. 255. n. 8.* & *Consil. 453. nu. 44.* & *Consil. 466. num. 25.* Roland. *Consil. 87. num. 8. vol. 4.* Mascar. *de probat. conel. 148. num. 9. vol. 1.*

6 Quod similiter colligitur ex alia dictione, qua vtitur Pontifex, nempe, *Quouis modo.* Talis enim dictio ita generalis est, vt comprehendat etiam, quæ aliàs non cõprehenderentur, vt notant Dec. *Consil. 486. nu. 2.* Syluan. *Consil. 25. num. 18.* Socin. iun. *Consil. 2. nu. 21. vol. 1.* Hyppolit. *Consil. 80. num. 44.* Cephalus *Consil. 121. num. 2. vol. 1.* Menoch. *De recuper. possess. Remed. 6. num. 16.* & *Consil. 550. nu. 10.* Stracha *De mercat. par. 1. num. 83.* Et proinde est talis naturæ, vt includat etiam maiora expressis, & reijciet omnem interpretationem restrictiuam per ea, quæ notant Glos. *in Clement. Ne Romani.* verbo, *Quouis modo.* De *sent. excommunicat. in 6.* Menoch. *Consil. 496. num. 66. & 67.* Octauian. Vulpel. *De præposit, & aduerb. significat.* vbi De hac dictione, *Quouis modo.*

7 Præterea. Quando lex non dispo-

nit per ſe primò de perſonis, ſed de aliqua materia, comprehendit omnes perſonas, in quibus locum habet illa materia, nam ratione materiæ trahuntur ad ſubiectionem reſpectu legis, quia in ipſis eſt caſus legis, & proinde ceſſat dubium, & diſputatio, an comprehendantur ſub lege, an non, vt notant Gloſ. *vlt. in l. Ancillæ. C.* De *furtis*. Dec. *Conſil.* 452. *in fine.* Craueta *Conſil.* 273. *nu*3. Becc. *Conſil.* 14. *num.* 28. *vol.* 1. Surdus *Conſil.* 53. *num.* 6. & *Conſil.* 58. *nu.* 6. Pariſ. *lib.* 9. *De reſignat. num.* 24 Seſſe *Deciſ. Aragon.* 153. *num.* 25. Tuſch. *Littera L. Concluſ.* 259. *nu.* 4. Marius Antonin. *lib.* 1. *Variar. reſol.* 46. *nu.* 1. & *lib.* 2. *reſol.* 51. *n.* 5. In caſu autē noſtro diſpoſitio Pontificis habet pro materia vſum facultatis ingrediendi Monaſteria Monialium, quò ad eos, qui ex officio poſſunt ingredi abſque aliorum licentia, quam facultatem ita moderatur, vt reducat ad caſus neceſſarios; ergo facultas iſta eſt moderata in quocunque ſit, etiā ſi non habeat Pontificalem dignitatem, nec ſit Prælatus regularis.

8 Quod eò amplius conſtat; nam quando adeſt eadem ratio, adeſt etiam eadem lex non extenſiuè, ſed diſpoſitiuè. *l. His ſolis.* ver. *Satis etiam cautè. C.* De *reuocan. donat.* & *l. Illud. C.* De *Sacroſanct. Eccleſ.* & *l. Item veniunt.* §. *Ait Senatus. ff.* De *petit. hæred.* & notant communiter, præſertim Tiraquel. *in l. Si vnquam.* verbo. *Libertis. num.* 45. & 46. *C.* De *reuoc. donat.* Surd. *Deciſ.* 286. *nu.* 8. Gutierez *lib.* 3. *Pract. quæſt.* 17. *num.* 84. Gonzalez *Ad Reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proem. n.* 105. Rebuf. *ad l. In lege cenſoria. nu.* 203. *ff.* De *verbor. ſignificat.* Eadem autem ratio eſt in omnibus, quibus cura Monialium incumbit, ſiue habeant Pōtificalem dignitatem, ſiue nō quò ad facultatem ingrediendi monaſteria, cum de eodem quò ad omnes agatur, & de reſtrictione facultatis ingrediendi ſepta Monialium ad caſus neceſſarios, vt non ſit liberum habentibus facultatem ex officio, pro libito ingredi.

9 Quod etiam confir. ex fine legis, qui eſt fauor Monialiū: habet enim Pōtifex. *Nos omnes hæſitationis materiam tollere volentes, & viam ſcandalis præcidere, ac ſanctimonialium quieti conſulere volentes, &c.* hic autem finis habet locum in omnibus, qui curam gerunt Monialiū, etiam ſi nō habeant Pontificalem dignitatem, quia & per ipſos turbaretur quies Monialium, ſi pro libito ingrederentur earundem monaſteria. Vbi autem finis habet locum, habet locum etiam diſpoſitio legis, quia attendenda eſt mens, & intentio legis *l. Scire leges. ff.* De *legib.* & *l. Non aliter. ff.* De *legat.* 3. Imo cum lex ſit condita in fauorem Monialium, debet extendi ad omnes, qui quocunque modo comprehenduntur ſub verbis legis fauorabilis, quam inter alios tradunt Bald. *in l. Qui ſe patris. C.* Vnde *liberi.* Caſtrenſ. & Salycet. *ibid.* Cancer. *par.* 2. *Variar. Reſol. Cap.* 1. *nu.* 186. Suarez *lib.* 6. *De legib. cap.* 2. *num.* 5. Salas *diſp.* 21. *de legib. ſect.* 3. Palaus *par.* 1. *Oper. moral. tr.* 3. *diſp.* 5. *p.* 3. §. 3. *num.* 8. Bonac. *diſp.* 1. *de legib. q.* 1. *p.* 8. *nu.* 9. Ij autem, qui habent curam Monialium, etiam ſi non ſint Regulares, ; nec habeant Pontificalem dignitatem, comprehenduntur ſub illis verbis Cſtōitutionis, *Prælatos omnes, tàm ſeculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen Monaſteriorum Monialiū quouis modo incumbit.* Imo Pontifex non præſtitiſſet, quod, ait, ſe præſtare velle, inquit enim. *Nos omnes hæſitationis materiam tollere volentes.* Non ſuſtuliſſet autem omnem materiam dubitandi, niſi diſpoſuiſſet quoque de ijs, qui habent curam Monialium, & non ſunt Regulares, nec habent Pontificalem dignitatem.

10 Nec obſtat, quod *num.* 1. pro oppoſita parte allatum eſt, quia verba illa. *Quocirca vniuerſos, & ſingulos Epiſcopali, &c.* non ſunt verba diſpoſitiua, ſed hortatiua ad ſeruandam diſpoſitionem præmiſſam, vt conſtat ex verbis ſubſequentibus, *Seriò monemus*; Extenſio autem legis attendenda eſt ex verbis diſpoſitiuis; non autem ex hortatiuis. Et certè monſtruoſum eſſet, quod Epiſcopus nō poſſit vti ad libitum facultate, quam habet, ingrediendi ſepta Monialium; & quod poſſet Abbas exemptus, & vicarius eiuſdem Epiſcopi in abſentia ipſius.

11 Imo

11 Imo stando in his verbis comprehenduntur alij quoque, qui non habent pontificalem dignitatem. nam nomine Episcopi veniunt etiam Prælati inferiores habentes iurisdictionem quasi Episcopalem. Vnde dispositio Tridentini *sess.* 21. *cap.* 5. *De reformat.* quò ad vnionem beneficiorum, licet loquatur de Episcopis, extenditur etiam ad alios Prælatos, vt quamplures citans notat Sanchez *lib.* 7. *in Decal. cap.* 29. *num.* 160. & Barbosa *De potest. Episcopi allegat.* 66. *nu.* 14. qui similiter alios citat. Sic etiam eadem *sess. cap.* 8. *de reformatione* dispositio quò ad visitationem, licet procedat quò ad Episcopos, extenditur etiam ad hos Prælatos, vt cum pluribus notat Barbosa ad *citat. Cap.* 8. *Concilij Tridentini*. Imo etiam appellatione Episcopi venit Vicarius Generalis, nisi excludatur, vt notant Glos. *in Cap. vnicum.* verbo. *Per Episcopos*. De capel. monach. in 6. Franc. *nu.* 4. Felin. *in Cap. Si quis contra* num. 4. ver. *Sed caue.* De foro compet. Conrad. Lancel. *in tem. om. iud. lib.* 6. *cap.* 6. §. 1. *nu.* 11. & 15. Sbrozzius. *De offic. Vicar. lib.* 2. *q.* 43. *nu.* 28. & *quæst.* 201. *nu.* 2. Garzias *part.* 5. *de Benef. cap.* 8. *num.* 52. Sanchez *lib.* 3. *de matrimon. disp.* 29. *n.* 16. & *lib.* 6. *in Decal. cap.* 15. *num.* 30. Suarez *tom.* 5. *De censur. disp.* 7. *sect.* 3. *num.* 10. Narbona *De appella. à Vicario ad Episcopum part.* 1. *nu.* 217. Maceratens. *Variar. Resol. lib.* 1. *Resol.* 112. *Casu* 31. ver. *Et pro dicta.* Paris. *De resignat. lib.* 7. *quæst.* 24. *num.* 79.

An in admittendis de nouo Congregationibus Clericorum Secularium conuocandi sint Regulares, &c. Quæst. 160.

S V M M A

1 *Regulares non possunt fundare noua monasteria, nisi cum consensu Episcopi, & conuocatis alijs Regularibus.*
2 *Idem decretum innouatum iussu Gregorij XV. à S. Congregatione, & insuper debet interuenire consensus aliorum Regularium.*
3 *Idem decretum innouatum ab Vrb. VIII.*
4 *Lex odiosa non extendenda ex similitudine rationis.*
4 *Clerici non veniunt nomine religiosorum.*
5 *Pro fundatione Congregationis Clericorũ sæcularium requiritur consensus regularium.*
6 *Vbi adest identitas rationis adest eadem lex comprehensiuè, non extensiuè.*
7 *Extensio comprehensiua habet locum in lege pœnali.*
8 *Et in pœnali, & correctoria simul, quando est expressa in lege ratio ipsa.*
9 *Constitutio, quod non possint fundari noua monasteria sine consensu Regulariũ preexistentium, est fauorabilis.*
9 *Quando lex censenda sit fauorabilis.*
10 *Constitutio, quod non possint fundari noua monasteria &c. est fauorabilis etiam de nouo introducendis.*
11 *An confessarij sollicitantes pueros debuerint denunciari ante Constitutionem Gregorij XV. contra sollicitatores.*
11 *Casus, in quo militat eadem ratio, dicitur comprehensus sub expresso.*

1 Clemens VIII. *in sua Constitutione*, quæ incipit. *Quoniam ad institutam*. edita anno 1603. & est in *to.* 3. *Bullarij* 99. *Constitutio.* decernit, quod imposterum non obstantibus priuilegijs nõ possit Episco-

pus

pus concedere facultatem Regularibus erigendi noua Monasteria, nisi vocatis, & auditis Regularibus in eodem loco existentibus. Ita enim habet. *Motu proprio, & ex certa scientia harum serie declaramus, Locorum Ordinarios non posse licentiam ad nouos Conuentus quibusque etiam Mendican. Ordinib. in Ciuitate, & locis eorum ordinariæ iurisdictioni subiectis erigendos impartiri, nisi vocatis, & auditis in eiusdem ciuitate, & locis existentibus Conuentuum Prioribus, seu procuratoribus & alijs interesse habentibus; & causa seruatis seruandis cognita constiterit, in eisdem ciuitate, & locis nouos eiusmodi erigendos conuentus sine aliorum detrimento commodè substentari posse.*

2 Et hoc decretum fuit innouatum à Sacra Congregatione habito viuo vocis Oraculo Gregorij XV. *sub die 27. Augusti 1621. in Constitutione*, quæ incipit. *Cum alias.* & addidit, quod debeat interuenire consensus aliorum Regularium. Ita enim habet. *Volens, quod de cætero Monasterium, Conuentus, Domus, Congregationes, Societas Religiosorum, seu Regulariũ cuiuscunque etiam Mendicantiũ Ordinis, Societatis, & Instituti, quocunque nomine nuncupentur, etiam si de illis particulis expressa, & specifica mentio habenda esset, in quacunque ciuitate, vel oppido, seu quocunque alio loco non erigantur, nisi in eo saltem duodecim Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac redditibus, & ex consuetis eleemosinis substentari valeant; ac Priores, seu Procuratores aliorum Monasteriorum, Conuentuum, seu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, aut Societatum, seu Institutorum huiusmodi, non solum in prædictis, sed etiam in alijs per quattuor millia passum circumuicinis locis ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni consenserint; vel aliàs Ordinarijs locorum constiterit, Religiosos Monasterij, Conuentus, seu Domus Regularis sic erigendi, seu erigendæ absque detrimento Religiosarum in Monasterijs, seu Domibus antea in ciuitatibus, seu locis huiusmodi erectis degentium ibi in numero duodecim commodè, & congrue manuteneri, & ali posse.*

3 Hæc eadem Constitutio innouata fuit etiam ab Vrbano VIII. *in sua Constitutione*, quæ incipit. *Romanus Pontifex. sub die 28. Augusti 1624. vbi* §.2. habet. *Præterea ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum Institutorum Regulariũ Superioribus, quocunque nomine nuncupatis, cæterisque personis, ad quos spectat in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, nec non officiorum quoruncunque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinendi, nec non excommunicationis ipso facto incurrendis pœnis interdicimus, & prohibemus, ne licentiarum, seu facultatum per nos, vt præfertur, reuocatarum, & annullatarum, siue alio quouis prætextu, vel causa, etiam quantumuis priuilegiata, noua Monasteria, Collegia, Domus, Conuentus,* & *alia loca Regularia huiusmodi, nisi de expressa Ordinariorum licentia, ac seruata in omnibus, & per omnia Sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini, nec non Constitutionis. fel. recor. Clementis VIII. Quæ incipit. Quoniam ad institutum. sub Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris 23. Iulij 1603. ac Decretorum de mandato eiusdem Clementis, nec non fim. mem. Gregorij XV. Rom. Pont. Prædecessorum, desuper editorum forma recipere, erigere fundare, seu aliàs quomodolibet instituere, seu incœpta finire, & absoluere audeant, seu præsumant.* Stantibus ergo his Constitutionibus dubitatur, an locum habeant etiam in Congregationibus Clericorum sæcularium.

4 Pars autem negatiua videtur suaderi, quia, cum simus in odiosis, debemus accipere verba Constitutionis, sicut sonant, nec extendere ad alios casus, etiã si in ipsis militet similis ratio, sic ante Constitutionem Gregorij XV. *De sollicitantibus*, & *Declarationem* Pauli V. Confessarius, qui sollicitasset puerũ, non erat denunciandus, cum tamen militaret eadem ratio. Tum quia nomine Religiosorum non veniunt Clerici, nisi in lata significatione, & in fauorabilibus, & proinde non cõprehenduntur in dicta Cõstitutione sub nomine religiosorũ, præsertim quia religiosi explicantur etiam sub nomine Regularium in ijsdem Constitu-

stitutionibus, quæ loquuntur etiam de locis Regularibus.

5 Tenendum tamen, quod etiam Cõgregationes Clericorum sæcularium, si eleemosinas recipiant, comprehendantur sub prædictis Constitutionibus; atque adeo quò ad receptionem ipsarũ seruandam esse formam præscriptam in ijsdem Cõstitutionibus. Ita docent Nouar. *Decis.* 206. Riccius *par.* 4. *Decis.* 222.

6 Ratio autem est, quia dato, quod dictæ Constitutiones essent odiosæ, adhuc tamen haberent locũ in prædictis Congregationibus, non per extensionem, sed per comprehensionem. Quando enim adest identitas rationis, præsertim expressæ in lege, ibi adest eadem lex, non extensiuè, sed comprehensiuè. *l. His solis.* ver. *Satis etiam cautè.* C. De *reuocan. donat.* & *l. Illud.* C. De *sacrosanct. Eccles.* & *l. Item veniunt.* §. *Ait Senatus. ff.* De *petit. hæred.* & *l. Emptor.* §. *Ancilla.* ver. *Si tamen. ff.* De *rei vendicat.* Quia nimirum lex disponit de materia, vt stat sub illa ratione: vnde per se primò disponit de ratione vt de fine, de materia verò, vt de subiecto, in quo lex sortitur, suũ finem. & ideo ratio legis, cum secundum se totam sit sub dispositione legis, extendit necessariò legem siue fauorabilem, siue odiosam ad totam materiam, quam sibi substernit, ita vt non possit non extendere, quia non potest non subijcere materiam legi, in qua est, dum ipsa secundum se totam est sub dispositiones legis. Ratio autem prædictarum Constitutionum est, quod nouæ Congregationes cõmodè ex eleemosinis sustentari possint, & quod non sint alijs iam fundatis detrimento. Quæ ratio reperitur in omnibus Congregationibus, quæ eleemosinas percipiunt, siue sint Regularium, siue sæcularium.

7 Hinc extensionem comprehensiuam habere locum in lege pœnali, licet sit odiosa, docent Imola *in Cap.* 1. De *tempor. ordin. in* 6. Geminian. *ibid.* Panorm. *in Cap. fin. num.* 10. De *rescrip.* & *in Cap. Nihil. nu.* 9. De *elect.* Rolan. *Consil.* 27. *nu.* 48. *lib.* 1. Gomez *lib.* 1. *Variar. cap.* 5. *num.* 11. Osasc. *Decis. Pedemon.* 67. *num.* 8. ver. *Quod in pœn.* Crot. *Consil.* 135. *num.* 28. 34. & 35. Villag. *Rubr. De extens. leg. pœn. tan. num.* 1. Couaruu. *Cap. Alma mater. par.* 2. §. 4. *num.* 7. Euerar. *loco à ratione legis ampla ad extens. ipsius.* ver. *Debet ergo.* Nauar. *in Cap. Pœna. De pœnit. dist.* 1. Gutier. *lib.* 1. *Quæst. canon. cap.* 10. *num.* 13. Syluester *verbo.* Lex. *quæst.* 18. Molina *lib.* 1. *De primogen. cap.* 5. *num.* 10. Suarez *lib.* 6. *De legib. cap.* 4. *n.* 2. Sanchez *lib.* 3. *De matrim. disp.* 42. *num.* 4. Talis nanque extensio non est aliud, quàm explicatio illius, quod inest dispositioni legis, licet per verba non explicetur, argum. Cap. *Si postquam.* §. *Si verò.* De *elect. in* 6. Sic etiam quod implicitè, habetur in Scriptura sacra est de fide, & continetur sub reuelatis; & solum requiritur declaratio Ecclesiæ.

8 Imo etiam in lege correctoria, & pœnali simul fit extensio comprehensiue ex identitate rationis, quando ratio est expressa in lege, vt docent Glos. *in Clement.* 1. verbo. *Eligatur.* De *elect.* Cardinal. *ibid.* ver. *Vigesimo secundo quæro.* Ancharan. ver. *Quarto nota.* Imola *n.* 18. ver. *Ex ista Glos.* Anton. *in Cap. fin.* ver. *Fallit primò.* De *consuetudine.* Bald. *in Authen. Quas actiones.* C. De *sacrosanct. Eccles.* Bolognet. *in l. Omnes populi. n.* 130. *ff.* De *inst. & iure.* Anton Gabr. *tom.* 2. *com. Opinion. lib.* 17. *init.* testans de communi. Gutierez *par.* 3. *De iuram. cap.* 2. *num.* 8. Villagut *Tit. De extens. leg. correct. & pœn. num.* 36. alios citans. Euerar. *Loco à ratione legis ampl.* ver. *Sed danda.* Vasquez *de success. creat.* §. 28. *init.* Nauar. *Cap. Pœnæ. num.* 10. De *pœnit. Dist.* 5. Sanchez *lib.* 3. *De matrim. disp.* 42. *num.* 4.

9 Addo tamen, quod prædictæ Constitutiones non sunt odiosæ, sed fauorabiles. Tunc enim lex censenda est fauorabilis, etiam si contineat odium alicuius, quando peripsam primariò intenditur fauor alicuius, vt communiter docent Glos. *in Cap. Si propter.* verbo. *Primi anni.* De *rescriptis. in* 6. Domin. *nu.* 9. Francus. *num.* 6. Item *Glos. in Cap. Sciant cuncti.* verbo. *Alios.* De *elect. in* 6. Io Andreas & Geminian. *ibid.* Felin. *in Cap.* 1. De *sponsalib. num.* 14. ver. *Aliud est.* & *in*

Cap.

An Episcopus posit sibi reseruare aliquem casum concernentem violationem Clausuræ respectu Monialium exemptarum. Quæst. 161.

SVMMA.

1 *Affirmatiua opinio,*
1 *Episcopi sunt delegati Sedis Apostolicæ pro restituenda, & conseruanda clausura monialium.*
2 *Episcopi non possunt sibi reseruare casus concernentes violationem clausuræ monialium exemptarum.*
2 *Quam delegationem habeant Episcopi in ordine ad clausuram monialium exemptarum. & num. 3.*
3 *Quid sit reseruatio casuum.*
3 *Quæ iurisdictio requiratur pro reseruatione casuum.*
4 *Casuum reseruatio pertinet ad ecclesiasticam disciplinam.*
4 *Quinam possint sibi reseruare casus.*
5 *Violatio clausuræ est reseruata Summo Pontifici.*
5 *Episcopi non possunt sibi reseruare casus iam reseruatos Summo Pontifici.*
5 *Vbi Princeps manum apponit, non potest inferior se ingerere.*
5 *Causa introducta coram Principe non potest ab alio iudicari.*

1 TRadunt affirmatiuam sententiam Pelizzarius *tract. de Monial. sect. 1. cap. 10. n. 48.* Quia ex Tridentino *sess. 25. cap. 5. De Regul.* constituuntur Episcopi Sedis Apostolicæ delegati in ordine ad restituendam, & conseruandam clausuram Monialiū exemptarum, ita vt habeant facultatem visitandi clausuram. Cum ergo habeant facultatē delegatam supra Moniales in ordine ad clausuram, poterunt etiam sibi reseruare ea peccata, quę circa clausuram committuntur.

2 Sed negatiua sententia tenenda est, quia delegatio, quam concedit Cōcilium Tridentinum Episcopis in ordine ad clausuram Monialium exemptarum, est solum in foro externo, vt constat ex verbis ipsius Concilij dicta *sess. 25. cap. 5. de Regularib.* ibi. *Sancta synodus &c. præcipit, vt in omnibus Monasterijs sibi subiectis ordinaria; in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent, inobedientes, atque contradictores per censuras ecclesiasticas, aliasque pœnas quacunque appellatione postposita, compescentes; inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis.* Reseruatio autem casuū pertinet ad iurisdictionem fori interni, quia licet sit actus superioritatis exercitus in foro externo, est tamen circa iurisdictionem, quæ est exercenda in foro interno, & circa iudicium conscientiæ, & proinde fundatur in iurisdictione fori interni, & non in sola delegatione pro foro externo.

3 Rursus cum reseruatio sit restrictio iurisdictionis in ordine ad absolutionem sacramentalem, vt notant communiter, præsertim. Nauar. *in Manuali. Cap. 27. num. 259.* ex D. Antonino. Gyptius *Cap. 1. De casib. reserua. nu. 13.* Reginal. *lib. 1. Praxis fori Pœnit. num. 144.* Finel. *De casib. reser. cap. 5. num. 3.* Gambarup. *De casib. reseruat. Cap. 1. num. 30.* Floronus *par. 1. de casib. reser. cap. 1. nu. 3.* Laiman. *lib. 5. Theol. moral. tr. 6. cap. 12. num. 1.* sequitur, quod requirat iurisdictionem circa eos, quibus restringitur iurisdictio pro foro interiori, & quod iurisdictio restricta sit dependens à iurisdictione restringentis, vt notat etiam Laiman *citatus*. Et hoc totum desumitur etiam ex Concilio Trident. *Sess. 14. cap. 7. De sacram. pœnit.* ibi. *Neque dubitandum est, quando omnia, quæ à Deo sunt, ordinata sunt, quia hoc idem* (nempe reseruare Casus;) *Episcopis omnibus in sua cuique Diœcesi, in ædificationem tamen, non in destructionem liceat pro illis in subditos tra-*

tradita super reliquos inferiores sacerdotes auctoritate, præsertim quo ad illa, quibus excommunicationis censura annexa est. Vbi notãda sunt illa verba, *Supra reliquos inferiores sacerdotes auctoritate*: Per dictam autem delegationem Concilij Tridentini confertur solum iurisdictio in ordine ad clausuram Monialium restituendam, & conseruandam: non autem tribuitur aliqua iurisdictio supra Prælatos Ordinarios Monialium, & ideo non poterunt Episcopi reseruando sibi aliquem casum restringere auctoritatem, & iurisdictionem Prælatorũ Ordinariorum, aut eorum, qui eam habent supra Moniales in foro conscientiæ à Prælatis Ordinarijs. Hæ namque sunt diuersæ iurisdictiones, & facultates, vt per se constat.

4 Ex quo etiam fit, quod ad solos Prælatos Ordinarios, aut eos, quibus iurisdictio ipsorum ordinaria subijcitur, pertineat Casus reseruare. Casuum namque reseruatio pertinet ad Ecclesiasticam disciplinam, vt habet Trident. *Sess.* 14. *cit. cap.* 7. *de Pœnit.* Moderari autem ecclesiasticam disciplinam, & statuere, quæ ipsam concernunt, pertinet solum ad prædictos prælatos, non autem ad eos, qui habent specialem delegationem ad aliquam causam in particulari. Quod *ibid.* in Trident. significatur, dum facultas reseruandi casus declaratur esse in Sũmo Pontifice, & in Episcopis, atque adeo in omnibus, qui veniunt appellatione Episcoporum pro suis subditis taxatiuè, & diœcesi, quò significatur pertinere ad potestatem ordinariam. Vnde ij solum possunt sibi reseruare casus, qui habent iurisdictionem Episcopalem, aut quasi Episcopalem ordinariam, vt notant Floronus *De casibus reser. cap.* 2. *num.* 1. Bonac. *quæst.* 7. *De pœnit. punc.* 5. *proposit.* 1. Megal. *par.* 1. *Instit. cap.* 11. *n.* 2. Miran. *tom.* 2. *Manual. quæst.* 24. *art.* 1. Coriolan. *De casib. reseruat. sect.* 1. *art.* 1. *num.* 11. Bordon. *in Consil. Regular. Resol.* 37. *n.* 29. Rodriquez *in Compen. quæst. Regular. Resolut.* 22. *num.* 1. Graf. *Par.* 1. *lib.* 1. *Decis. cap.* 13. *num.* 71. Belloch. *De casib. reser. par.* 1. *q.* 2. *num.* 14.

5 Denique. Violatio clausuræ quò ad Moniales quoque est reseruata Summo Pontifici per constitutionem Pij V. quæ incipit, *Decori.* ibi, *Aliter autem, quàm vt præfertur egredientes &c. excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eo ipso absq; aliqua declaratione subiacere, à quo, præter quàm à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant.* Vnde cum Episcopi neque quò ad proprios subditos possint sibi reseruare casus iam reseruatos Romanæ Sedi per Decretum Sacræ Congregat. *sub die* 26. *Nouemb.* 1602. apud Quarantam *in Sum. Bullarij. verbo.* Casus reseruati. §. *Cum autem.* editum ex speciali mandato Clement. VIII. ibi. *Prohibet etiam, ne sibi superfluè reseruent casus in Bulla die Cœnæ Domini legi consueta contentos, neque alios Sedi Apostolicæ specialiter reseruatos.* Neque poterunt casum hunc Ordinarij sibi reseruare, & multo minus respectu Monialium exemptarum. Imo cum Pontifex apposuerit manum ad clausuram, & sibi reseruauerit, quæ iudicauit esse reseruanda, non poterit Episcopus facere aliquam reseruationem circa eà, quæ concernunt clausuram, quia vbi Pontifex manum apposuit, non potest inferior se ingerere, quia ligantur eius manus. Cap. *Vt nostrum.* De appellat. & notant Gonzalez. *De mensib. glos.* 52. *num.* 27. Couaruu. *Cap.* 9. *Pract. num.* 4. Valasc. *Consult.* 10. *num.* 63. Et proinde quando causa est introducta coram Principe, non potest inferior de ea amplius iudicare, vt docent. Innocent. *in Cap. Cum M. Ferrar.* De *constitut.* Baldus *in Cap.* 1. §. *Ad hæc.* De *pace iuram. firm.* & *in l. Sicut proponis.* 1. C. Quomodo, *& quando iudex.* Salicet. *ibid.* Imola *in l. Si expressim.* ff. De *appellat.* Iaf. *Consil.* 9. *nu.* 1. *lib.* 3. Alban. *Consil.* 73. *num.* 1. Capel. Tholos. *Decis.* 481. *nu.* 4. Couaruu. *Cap.* 9. *Pract. num.* 5. Menoch. *Consil.* 301. *num.* 4. [illegible]

An

An Episcopus possit inquirere, an Regulares satisfaciant oneribus Missarum ex vltima dispositione alicuius celebrandarum, Quæst. 162.

SVMMA.

1 *Opinio affirmans.*
1 *Episcopus an possit punire* Regulares *delinquentes circa exequutionem vltimarũ voluntatum, & num. 6.*
2 *Episcopus se ingerit quò ad opera pia, & exequutionem vltimarum voluntatum ex Trident.*
2 *Sed non quò ad Regulares.*
2 *Regulares specialiter sunt exprimendi, & quare.*
3 *Episcopi non possunt visitare Capellas Confraternitatum in Ecclesijs* Regulariũ.
4 *Celebratio anniuersariorum &c. non pertinet ad exequutionem vltimarum voluntatum.*
4 *Abbates, Præpositi &c. Regulares non tenentur reddere rationem Episcopo.*
5 *De quibus procedat Clement.* vnica. *De testamentis.*
6 *Priuilegium, quod* Regulares *non possint cõueniri coram Ordinario nec ratione delicti, nec ratione contractus est speciali nota dignum.*
6 *Vbi requiritur expressa mentio, non sufficiunt verba generalia.*

1 TRadit affirmatiuam sententiam Mãriquez *p.1. Quæst. Vicarialium. quæst.63. n.6.* vbi vult, quod Visitatio Episcopalis in Ecclesijs Regulariũ se extendat ad Memorias, & Capellanias, quas defuncti pro suarum animarum salute in prædictis Regularium Ecclesijs reliquerunt ad missas, & anniuersarium quotannis celebrandum. Eius fundamentum est. Quia agitur de operibus pijs, & exequutione vltimæ voluntatis, in quo Regulares non eximuntur à potestate Episcopi, sed subsunt illius visitationi, & iudicio ex dispositione Concilij Trident. *Sess. 22. Cap. 8 & 9. De reformat.* & potest punire Regulares delinquentes circa exequutionem vltimarum voluntatum. Pro quo citat. Piasec. *in Praxi de visit. par. 2. cap. 3. nu. 47.* Riccium *in Praxi. Tit. Praxis Regularium. Resol. 654. nu. 7.* Campanil. *in Diuers. iur. Can. Rubr. 12. cap. 13. num. 130. & sequent.* qui alios citat.

2 Sed fallitur primò. Quia Trident. in *citat. Cap.* non loquitur quò ad Regulares, sed quò ad alia loca pia exempta, nam ne verbum quidem habet de Regularibus. Quando autem Concilium constituit Episcopos delegatos Sedis Apostolicæ etiam quò ad Regulares, id exprimit, vt constat pluribus in locis. Et quod non veniant nomine exemptorũ, sed sint specialiter exprimẽdi ex eo prouenit, quia sunt plenè exempti, habent suos immediatos Superiores; & visitãtur à proprijs Prælatis; & ideo adest specialis ratio, cur non omnia, quæ statuuntur circa exemptos, censeantur statuta etiam circa Regulares, nisi de ipsis fiat expressa mentio.

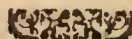
3 Hinc non possunt Episcopi visitare Altaria, & Capellas Confraternitatum sæcularium existentia in Ecclesijs Regularium, vt docent Galet. *in Margarita Casuum Conscient.* verbo. *Episcopus.* asserens, ita decisum fuisse. Genuens. *in Praxi Archiepiscop. Neapol. Cap. 21. in it.* Vgolinus *De offic. Episcopi. par. 2. cap. 49. §. 5. num. 3.* Ciarlin. *lib. 1. Controuer. Forens. Cap. 65. num. 6.* Barbosa *par. 3. de Potest. Episcopi. alleg. 75. num. 13.* Sel. *in Select. canon. cap. 22.* Aldan. *in Compen. Canon. resolut. lib. 2. Tit. 8.* referens declarationes S. Congregat. Episcop. & Regul. in *Papiensi 21. Augusti 1615.* & in *Terracinensi. 22. Ianuarij 1616.* Et hoc non alia ratione, nisi quia Concilium Tridentinum non comprehendit Regulares sub illis decretis *Cap. 8. & 9. Sect. 22.* Vnde etiam huiusmodi altaria, & Capellæ tanquam pars Ecclesiæ Regulariũ exem-

exemptorum non ſubiacent viſitationi Epiſcopali.

4 Secundò. Quia celebratio miſſarum, & anniuerſariorum non pertinet ad exequutionem vltimæ voluntatis, ſed ad exequutionẽ obligationis aſſumptæ à Regularibus. Exequutio namque vltimæ voluntatis conſumatur in eo, quod exequutores teſtamentarij faciant, quod à Teſtatore diſpoſitum eſt; vnde cum à teſtatore inſtitutum eſt, quod fundentur Capellaniæ, aut inſtituantur anniuerſaria, aut detur Regularibus certa ſumma pecuniæ pro miſſis celebrandis, completur exequutio voluntatis vltimæ per id, quod fundatæ ſint Capellaniæ, aut inſtituta anniuerſaria, aut erogata pecunia pro celebratione miſſarũ. Nam quod ſpectat ad celebrationem miſſarum, & anniuerſariorum, hæc eſt exequutio obligationis naſcentis quaſi ex contractu inito à regularibus cum exequutoribus teſtamẽtarijs: & eſt obligatio alterius generis, cum ſit obligatio iuſtitiæ; & ibi incipit, vbi deſinit exequutio vltimæ voluntatis. Et hæc doctrina eſt iuxta declarationem S. Congregationis, quam ex Armend. *lib.7. De Epiſcopis. num.76.* ver. *Et Abbates*. refert Barboſa *De poteſt. Epiſcopi.par.3. Allegat. 82. num.32.* ver. *Monaſteriorum*. Nimirum Abbates, Prepoſitos, & Abbatiſſas vitam regularem ducentes non teneri reddere rationem Epiſcopo.

5 Neque obſtat Clement. *vnica*. De *teſtam.* quia diſponit tantum quò ad Regulares, qui ſunt exequutores vltimarũ voluntatum. Conſtat autem, quod Regulares aſſumentes obligationes circa Miſſas celebrandas, aut anniuerſaria in virtute exequutionis vltimarum voluntatum, non ſunt exequutores vltimæ voluntatis alicuius. ſed ab ipſis exequutoribus acceptant obligationem. Vnde valde cauendum eſt à citato Manriquez, quia cum ſe infenſiſſimum erga Regulares oſtendat, putat in diuerſis Conſtitutionibus, & decretis eſſe contra ipſos determinata, quæ nec in mentem venerunt Summis Pontificibus.

6 Accedit etiam, quod quamplures docent dict. Clement. *De teſtam.* habere locum ſolum in Regularibus non plenè exemptis, quales tunc erant vt plurimum, & qui ratione debiti, & contractus poſſunt conueniri coram Ordinario; non autem in ijs, qui ſunt plenè exempti, & non poſſunt conueniri nec ratione contractus, nec ratione delicti coram Ordinario. Ita inter alios notant Gloſ. *in dict. Clemen.* verbo *Tales*, dum vult, non poſſe conueniri, niſi in ſpecie ſit derogatum priuilegijs. Richar. *in 4. diſtin.45. quæſt.2. art.5.* Angelus. *verbo.* Exequutor. *num.20.* Syluester *verbo.* Teſtamentum. *2. num.2.* Armilla. *verbo.* Exequutor. *quæſt.14.* Rodriquez *par.2. ſum. cap.156. num.8.* & *tom.3. Quæſt. regular. quæſt.70. ar. vlt.* Vega *in ſum. c.114. Caſu 5.* Molfeſ. *tom.2. ſum. tr.13. cap.11. nu.29.* Facundez *lib.6. De contract. cap.5. n.5.* Vuadingus *De cõtract. diſp.4. dub.13. §.6. num.5.* Carpius *De exequutorib. teſtamen. lib.1. cap.5. num.42.* Priuilegium namque, quod non poſſint conueniri Regulares coram Ordinario nec ratione delicti, eſt ſpeciali nota dignum, & ideo indiget etiam ſpeciali derogatione. Vbi namque requiritur expreſſa mentio, verba generalia non comprehendunt illum caſum Cap. 2. *De præbend. in 6.* & notant Geminian. *in Cap. Quia periculoſum*. De *ſentent. excommunicat. in 6.* Io. Andr. *in Cap. Qualiter, & quando. 1.* ver. *Vltimò noto.* De *accuſat.* Bar. *in l.1. ff.* Si quis. *in ius vocatus non ierit.* Bald. *in l.1. ff.* De *vulgan. & pupil. &c.*

An

An si Episcopus reseruet sibi plures casus respectu Regularium, quàm respectu Parochorum, possint hoc non obstante ab ijs absoluere. Quæst. 163.

S V M M A.

1 *Est in potestate Episcopi sibi reseruare casus.*
2 *An Regulares possint absoluere à reseruatis Episcopo quo ad ipsos Regulares tantū.*
3 *Quid sit reseruatio casuum.*
4 *Regulares non habent minorem facultatem ad absoluendum, quàm habeant Parochi.*
5 *Eo ipso, quod Pontifex non vult dare Regularibus maiorem facultatem in ordine ad absolutionem, quàm habeant Parochi, dat æqualem.*
6 *Quomodo reseruatio casuum, sit in potestate Episcopi.*
6 *Cur possit dare facultatem absoluendi à reseruatis vni, & non alteri. non possit autem reseruare respectu vnius, & non alterius.*

1 Videtur negatiuè respondendum. Quia cum sit in potestate Episcopi sibi reseruare casus, poterit ad libitum eos sibi reseruare pro aliquibus, & non pro alijs. quia potest vnusquisque ad libitum de ijs disponere, quæ sunt in propria potestate. Vnde cum reseruatio teneat, non poterunt Regulares ab ijs absoluere. Sic etiam potest Episcopus dare facultatem vni, & non alteri absoluendi à reseruatis.

2 Sed hoc non obstante tenendum est, posse absoluere. quod sequitur ex doctrina eorum, qui tenent, talem reseruationem no esse ualidam. Hi autem sunt Sotus *in 4. Dist. 18. quæst. 2. art. 5.* Molfes. *in Sum. tract. 7. cap. 17. num. 30.* Rodriquez *to. 1 Quæst. Regular. quæst. 59. art. 8.* Suarez *disp. 30. De pœnit. sect. 2. num. 16.* Reginal. *lib. 8. Praxis Fori pœnit. num. 74.* Peyrin. *tom. 1. de sub. relig. q. 1. cap. 21. §. 2.* Floronus *cap. 2. De casib. reseruatis. §. 1. num. 6.* Trimarch. *Disp. 14. De sollicit. num. 55.* Bordonus *in Consil. Regular. resol. 6. quæst. 15. num. 21.* & *Resolut. 38. num. 27.*

3 Ratio est. Quia reseruatio dicit, quod iudicium de peccatis pertineat ad reseruantem, & ita sit proprium illius, vt non conueniant alteri, nisi per delegationem, vt desumitur ex Concilio Tridentino *Sess. 14. cap. 7. De Sacram. Pœnit.* ibi. *Vnde meritò Pontifices Maximi pro suprema Potestate sibi in Ecclesia vniuersa tradita causas aliquas criminum grauiores suo potuerunt peculiari iudicio reseruare.* Vbi notanda sunt verba, *Suo peculiari iudicio.* Deinde subdit, hoc ipsum licere Episcopis, nempe suo peculiari iudicio aliqua crimina reseruare. ergo quando non sunt reseruata, proprio iudicio Episcopi, non sunt verè reseruata, & proinde poterunt Regulares ab ijs absoluere, quia prohibentur tantū absoluere ex decretis Pontificum à reseruatis Episcopo.

4 Et facit etiam Clement. *Dudum.* De *sepulturis*. ibi. *Per huiusmodi autem concessionem nequaquam intendimus personis, seu fratribus ipsis, ad id taliter deputatis, potestatem impendere ampliorem, quā in eo Curatis, vel Parochialibus Sacerdotibus est à iure concessa.* Ex quo colligunt communiter, quod Regulares in ordine ad absoluendum habeant totam illam facultatem, quam habeant Parochi. præsertim Lazar. *De monit. sect. 4. quæst. 14. num. 4.* Belloch. *De casib. reser. par. 2. q. 8. num. 53.* & citati. *num. 2.*

5 Neque dici potest cum Io. Sanchez *in Selectis De sacram. disp. 48. nu. 25.* Non sequi, quod detur Regularibus æqualis potestas cum Parochis, sed solum colligi, quod non detur maior. Nam eo ipso, quod Pontifex se declarat, nolle dare maiorem potestatem, tacitè concedit æqualem, quia exceptio firmat regulam in contrarium. *l. Quæsitum. §. Deni-*

que. ff. De fun. instruct. Vnde cum Pontifex excludat solum maiorem facultatem, censetur concedere totam illam, quam habent Parochi.

6 Et ex his soluta manet ratio in oppositum. Nam reseruatio est in potestate Episcopi, dum stat intra terminos reseruationis non autē, quādo sub specie reseruationis limitatur iurisdictio Regularium, quæ non potest ab Ordinario limitari, cum sit concessa à Summo Pontifice, vt alibi dictum est. Vt autem reseruatio sit intra terminos reseruationis, debet reseruare proprio iudicio Episcopi, vt constat ex Trident. *citato n. 3.* Neque sequitur, quod non possit dare vni, & non alteri facultatem absoluendi à reseruatis, quia facta reseruatione, facultas absoluendi conceditur per delegationem; est autem in potestate delegantis assumere, quem libuerit, ad munus delegatum, præsertim quando eligitur industria personæ, vt in casu nostro.

An, qui habet facultatem ab Episcopo absoluendi à reseruatis eidem Episcopo, possit committere alteri, vt seipsum absoluat ab iisdem reseruatis. Quæst. 164.

S V M M A.

1 *Opinio affirmans.*
2 *Eius fundamenta.*
3 *Habens facultatem ab Episcopo absoluendi à reseruatis, non potest alteri committere, vt seipsum absoluat.*
4 *Facultas absoluendi à reseruatis, non est alteri communicabilis.*
4 *Reseruatio est restrictio iurisdictionis.*
4 *Quid sit facultas absoluendi à reseruatis.*
5 *Facultas absoluendi a reseruatis est pro solo foro interiori.*
5 *Communicatio iurisdictionis in ordine ad forum conscientiæ est actus iurisdictionis exterioris.*
6 *Non potest consuetudine indiuidui, vt valeat electio Confessarij sine licentia proprij sacerdotis.*
7 *An facultas absoluendi à reseruatis concessa ab Episcopo æquiparetur ordinariæ.*
8 *Quinam dicatur deterioris conditionis.*
9 *Cur Superiores Regulares possint absolui ab ijs reseruatis, a quibus possunt ipsi absoluere.*
10 *Quando habens facultatem dispensandi possit in sui fauorem eam alteri committere.*

1 QVod possit talem facultatem in ordine ad absolutionem sui ipsius cōmittere alteri, tradit Bordon. *in Consilijs Regularib. Resol. 39. n. 63.* & citat Mirand. *tom. 2. Manual. q. 34. a. 14. concl. 1.* Coriolan. *De casib. reseruat. par. 1. sect. 1. ar. 22. nu. 2.* Sed hi non loquuntur vniuersaliter, sed tātum de superioribus localibus Regularium, quod nimirum, quando habent facultatem absoluendi à reseruatis intra religionem, possunt pro seipsis committere alteri talem facultatem, in quo est diuersa ratio, quia talis facultas est concessa ob distantiam superiorum maiorum, atque adeo pro toto Conuentu, cuius ipsi sunt partes, & in hoc casu loquitur Miranda. Coriolanus autem loquitur de facultate, quàm habent ijdem Superiores ex priuilegio, de qua infra. imo addit, quod quando talis facultas est limitata ad subditos, non possunt vti tali facultate pro seipsis.

2 Prob. quia talis facultas generalis absoluendi ab omnibus reseruatis æquiparatur potestati ordinariæ: vnusquisque autem potest vti potestate ordinaria, quam habet etiam pro seipso. 2. Habens hanc facultatem pro alijs si non posset vt etiam pro seipso, esset deterioris conditionis, quàm cœteri, quod non debet admitti. 3. Prælatus regularis potest vti pro seipso ijs priuilegijs in ordine ad absolutionem à reseruatis, quæ habet pro subditis, quia, cum habeat talem facultatem à Principe, potest illam subdelegare saltem, quando est ad vniuersitatem

tem causarum Cap. *Cum causam*. De *appellationib.* vbi Glos. citans alia iura, nisi talis subdelegatio expressè prohibeatur, vt notat *ibid*. Glos. *verbo. Delegatus*. 4. Habens facultatē dispensandi cœteros potest alteri committere in sui fauorem eandem facultatem, vt docent communiter Doctores, quos occasione dispensationis in ieiunio citaui in Praxi ieiunij. *Decis*. 411. *nu*. 2. ergo etiam poterit committere alteri, vt seipsum absoluat à reseruatis, si habeat ipse facultatem absoluendi ab omnibus.

3 Sed negatiua sententia, quod nimirū non possit alteri committere talem facultatem neque in ordine ad se, tenenda est, neque in ordine ad alios, vt docet Graf. *tom*. 1. *Consi*. 14. *De pœnit*. Et sequitur ex dictis *Centur*. 1. *quæst*. 66. *nu*. 4. *& sequent*. vbi ostensum est, quod habens facultatem vniuersalem ab Episcopo absoluendi à reseruatis eidem Episcopo non potest etiam proprijs subditis eam subdelegare, etiam in ordine ad particulares casus, quia per talem facultatem non conceditur iurisdictio, in qua solū potest fundari subdelegatio, sed solum nudum ministerium, vt habetur ex Cap. *fin*. §. *Cæterum*. De *officio delegati*.

4 Ratio autem est, quia facultas absoluendi à reseruatis concessa à superiore non est communicabilis alteri, & ideo, qui illam habet, non potest eam alteri tradere siue in ordine ad se, siue in ordine ad alios, quod satis ex eo constat. Quod reseruatio casuum non est aliud, quàm restrictio iurisdictionis, & facultatis absoluendi quò ad aliqua peccata, vt docent cōmuniter, est notant inter alios Graf. *De casib. reseruat. lib*. 1. *cap*. 4. *nu*. 2. Reginal. *lib*. 1. *Praxis Fori pœnit. nu*. 124. Floron. *De casibus reseruat. par*. 1. *cap*. 1. *nu*. 2. *&* 3. Bordon. *in Consil. Regular. Resol*. 37. *num*. 2. ver. *Resp. tertio*. Et proinde concessio facultatis absoluendi à reseruatis non est aliud, quàm ablatio huiusmodi restrictionis, seu ampliatio eiusdem iurisdictionis, quam aliàs habet in ordine ad absoluendum à cœteris casibus non reseruatis; atque adeo est concessio iurisdictionis eiusdem rationis cum illa, quam habent confessarij, cum qua possunt absoluere à non reseruatis. Hæc autem iurisdictio non est communicabilis alteri, si quidem confessarij non possunt alicui tribuere facultatem absoluendi etiam seipsos ab ijs peccatis, siue in generali, siue in speciali, à quibus ipsi possunt absoluere. Cuius rei ratio est, quia non habent talem facultatem per modū potestatiuæ iurisdictionis, & tanquam ordinariam annexam muneri pastorali, sed solum per modum ministeri commissi.

5 Quod amplius confir. Qui habet facultatem absoluendi à peccatis etiam reseruatis, habet iurisdictionem in solo foro interiori; & hæc iurisdictio nullo pacto extenditur ad forum exterius, ergo nō potest talem iurisdictionem alteri cōmunicare etiam in ordine ad seipsum, quia communicatio iurisdictionis etiam in ordine ad forum conscientiæ est actus iurisdictionalis fori externi, & potest tantum ab illo exerceri, qui habet iurisdictionem pastoralem pro foro externo. vt habetur ex Cap. *Omnis fidelis vtrisque sexus*. & Cap. *Episcopus*. De *pœnit. & remiss*. & ex Trident. *sess*. 14. *cap*. 7. Quia nimirum absolutio est actus iudicialis in foro conscientiæ, & ideo facultas absoluendi est facultas exercendi iudicium, & quia iudicium exercetur solum in subditos, potest solum communicari ab eo, qui habet subditos, atque adeo qui habet iurisdictionem in foro externo.

6 Et sicuti nemo potest sibi eligere confessarium, à quo absoluatur sine licentia proprij Prælati, ita vt nulla consuetudine introduci possit, vt talis electio valeat, vt decernitur in citato Cap. *Episcopus*. De *pœnit. & remission*. ita nec habens facultatem absoluedi à reseruatis potest sibi eligere confessarium, à quo ab ijsdem reseruatis absoluatur, quia sunt valde diuersa posse sibi eligere confessariū, & posse absoluere; si quidem omnes sacerdotes approbati ab Ordinario possunt absoluere in foro conscientiæ, non tamen ex vi huius facultatis possunt sibi eligere confessarium: vnde nec etiam facultas absoluendi à reseruatis erit fa-

cultas eligendi sibi confessarium pro ijsdem reseruatis.

7 Neque obstant, quæ pro opposita sententia allata sunt; negandum est enim ad 1. quod facultas absoluendi ab omnibus reseruatis concessa ab Episcopo æquipararetur potestati Ordinariæ. Tum quia iurisdictio Ordinaria est pro foro externo; talis autem facultas est tantum pro foro interno. Tum quia talis facultas est tantum facultas ministerialis, vt dictum est, quæ alteri committi non potest, præsertim cum sit tantum pro foro conscientiæ, & ideo non possit extendi ad actum fori externi, qualis est concessio facultatis absoluendi pro foro interno.

8 Ad 2. non sequi, quod sit deterioris conditionis, quia is dicitur esse deterioris conditionis, qui non habet, quod aliàs habere debet, & quod habent cœteri, qui sunt in eodem statu. Qui autem habet facultatem absoluendi à reseruatis non caret aliquo, quod debeat habere, quia hoc est generale omnibus, qui non habent iurisdictionem in foro externo, quod non possint sibi eligere iudicem pro foro interno. Imo est supra cœteros priuilegiatus, nam habet ministerium commissum, quod cœteri non habent.

9 Ad 3. Superiores regulares habere speciale Priuilegium, quo possunt sibi eligere confessarium pro absolutione à reseruatis concessum ab Eugenio IV. vt habetur *in Compend. priuileg. mendican.* verbo. *Absolutio ordin. quò ad Fratr.* §. 37. Deinde possunt etiam sibi eligere confessarium pro absolutione à reseruatis, quia facultas, quam habent ex priuilegio absoluendi proprios subditos à reseruatis eis concessa est tanquam Ordinarijs propriorum subditorum; vnde est ampliatio quædam ordinariæ iurisdictionis ipsorum; & ideo potest committi alteri in fauorem illius, quæ ipsam habet, quia est iurisdictio pro foro externo. Vnde solum delegatus à Principe pro foro externo potest subdelegare; & in hoc sensu procedunt iura allegata.

10 Ad 4. Facultatem dispensandi esse facultatem iurisdictionalem, quando est pro foro externo; vnde qui illam habet vel tanquam ordinariam, vel tanquam delegatam potest vti in sui fauorem, quia talis potestas potest alteri cõmitti. Si verò sit facultas dispensandi pro foro interiori, non potest vti in sui beneficium, quia non potest alteri committi, cum talis commissio sit actus iurisdictionis in foro externo.

An, si Episcopus reseruet sibi aliquos casus, censeatur cessare reseruatio aliorum facta per legem. Quæst. 165.

S V M M A.

1 *Negatiua opinio.*
1 *Quæ facit legislator vt homo, non destruunt stabilita a lege.*
2 *Episcopus reseruans sibi aliquos casus tollit tacitè reseruatos à lege.*
3 *Reseruatio aliquorum casuum stat taxatiuè quò ad ipsos.*
3 *Voluntas exterius nõ manifestata nihil operatur.*
4 *Omissum, seu non expressum habetur pro omisso.*
4 *Valet in omnibus dispositionibus.*

1 Quod non cesset aliorum reseruatio, si stabilita sit per legem, tenet Bordonus *in Consil. Regular. Resol. 61. num. 31.* Quia reseruatio illa, & quælibet ordinatio, quã facit legislator, vt homo, non habet vim destruendi, quæ sunt stabilita à iure, vel per ipsum, vel per suos prædecesores, vel per Synodum.

2 Hoc tamen non obstante oppositum tradunt Comitol. *lib. 1. Respons. moral. quæst. 25.* Homobonus *De casibus reseruat. Cap. 3. §. Quorum Casuum.* Floronus *De casib. Reser. cap. 4.* §. 8. Lezana *in* Sum-

Summa. verbo. Casus reseruati. *num*. 5. Quia nimirum reseruans sibi aliquos casus censetur cæteros negligere, & quia inclusio vnius est exclusio aliorum. Cap. *Nonne*. De *præsump*.

3 Quam sententiam probabiliorem puto in casu, quod Episcopus non faciat mentionem de reseruatis à lege, & in reseruatione non sit aliqua dictio implicatiua al às reseruatorũ à lege. Tunc enim in reseruatione expressio casuum stat taxatiuè ad nominatos, atque adeo eos tantum censetur sibi reseruare, & cæteros relinquere sub facultate Cõfessariorum. Explicat namque in tali reseruatione suam mentem, & illam ordinat ad notificandos casus sibi reseruatos. Vnde cum voluntas non operetur, nisi quàtenus exterius manifestatur. *l. Si repetendi. ff*. De *condict. ob caus*. & notat Rota *Decis*. 354. *nu*. 6. *apud Farinac. par*. 1. *Recent*. si non explicat aliquo pacto, se addere casus expressos calibus iam aliàs reseruatis, censetur coarctare reseruationem ad solos expressos, cum faciat talem reseruetionem non tanquam additamentũ alterius, sed vt declaratiuam simpliciter casuum reseruatorum.

4 Et facit pro hoc, quod ommissum, seu non expressum habetur pro omisso. *l. Commodissimè. ff*. De *liberis, & postb*. Et Cap. *Inter corporalia*, De *translat. Episcop*. & Cap. *Dilectus*, De *offic. Ordinar*. & Cap. *Is, qui*. De *sentent. excommunicat*. Quod habet locum in omnibus dispositionibus, vt notat Ancharan. *Consil*. 120. *init*. & *Consil*. 245. *num*. 5. & *Consil*. 37. *num*. 7. Socin. *Consil*. 32. *num*. 18. *lib*. 1. Alexand. *Consil*. 113. *num*. 5. ver. *Confir. lib*. 2. & *Consil*. 123. *nu*. 21. *lib*. 4. Bald. *Consil*. 332. ver. *Reclè igitur. lib*. 3. Dec. *Consil*. 438. Castil. *Consil*. 17. *num*. 6. 10. & 11. Vnde etiam in dispositione Episcopi quò ad Casus reseruatos censentur omissi reseruati à lege, quando in reseruatione, quam pro se specialiter instituit, eorum non meminit.

An reseruatio casuum comprehendat cõmissa peccata ante reseruationem. Quæst. 166.

S V M M A.

1 *Affirmatiua opinio*.
2 *Reseruatio non comprehendit peccata commissa ante reseruationem*.
2 *Quid sit casus reseruatus*.
2 *Finis reseruationis casuum*.
3 *Lex non plus extenditur, quàm extendatur finis, & ratio, & bis cessantibus & ipsa cessat*.
3 *Intentio legislatoris non plus se extendit, quàm se extendat finis*.
4 *Causa finalis est dux mentis*.
5 *Lex non se extendit ad præterita*.
5 *Quæ habent causam de præterito, non iudicantur secundum legem nouam*.
6 *Quomodo reseruatio casuũ restringat iurisdictionem Confessariorum*.

1 PArtem affirmatiuam tenent Floronus *De casib. reseruat. cap*. 3. *num*. 17. Vgolin. *De offic. & potest. Episcopi. cap*. 39. *nu*. 2. ver. *Quare*, Naldus *verbo*, Casus, *nu*. 7. Bordon. *in Consil. Regular. Resol*. 38. *num*. 47. Quia nimirum in reseruatione nõ attenditur tempus commissi delicti, sed tempus absolutionis: vnde cum tempore absolutionis sit confessarijs restricta iurisdictio per reseruationem iam factam, non poterunt absoluere à peccatis, licet commissis ante reseruationem. Hoc tamen limitant, nisi reseruans se explicet, quod velit reseruare solum peccata in futurum committenda; & nisi imponat censuram; quia, cum censura non possit referri, nisi ad peccata cõmittenda, reseruatio quoque ad illa solum re- fere-

feretur. Et nisi fuissent talia peccata inculpabiliter oblita in confessione facta ante reseruationem.

2 Sed non comprehendete peccata cõmissa ante reseruationem mihi omninodicendum videtur iuxta communem doctrinam eorum, qui volunt, finem reseruationis esse obuiare peccatis, quam inter alios tradunt Homobon. *De casibus reseruat. par. 1. cap. 1.* Lupus item *De casib. reser. Episc. Bergomen. par. 1. dist. 1. ar. 1. difficultat. 2.* Graf. *in Append. lib. 1. cap. 7. num. 18.* Gambarup. *De casib. reser. cap. 1. num. 3.* Sotus *in 4. dist. 18. q. 2. art. 5.* Io. Capeauil. *De casib. reser. par. 1. cap. 2. q. 2.* Belloch. *De casibus item reser. par. 1. q. 2. num. 22.* & ipse Bordonus *in Consil. Regular. Resol. 37. num. 2.* ver. *Dixi octauo. Eo fine.* Et constat ex definitione Casus reseruati, quam tradunt communiter, dum dicitur, quod *Casus reseruatus est peccatũ mortale, cuius absolutionem Episcopus, vel quasi iurisdictionem Episcopalem habens, sibi reseruat, quò Christifideles à grauioribus culpis abstinentes in christiano officio contineantur.* & desumitur ex Cap. *Cum in cunctis.* De *electione.* ibi. *Vt quos Dei timor à malo non reuocat, Ecclesiasticæ saltem coerceat seueritas disciplinæ.* & ex Concil. Trident. *sess. 14. Cap. 7. de pœnit.* dum docet, Prælatos debere vti potestate reseruandi peccata in ædificationẽ, non in destructionem, hoc est tali pacto, vt sit ordinata ad extirpanda peccata.

3 Hoc autem stante, sequitur, quod reseruatio de nouo non se extendat ad peccata iam commissa, licet non confessa. Lex enim non plus extenditur, quàm se extendat finis, & ratio ipsius, ob quam proximè legislator mouetur. Et proinde cessante ratione legis, & causa finali, cessat etiam lex. *l. In omni. ff.* De *adoptionib.* & *l. Quod dictum. ff.* De *pactis.* & *l. Adigere. §. Quamuis. ff.* De *iurepatron.* & Cap. *Et si Christus.* De *iureiur.* Quod habere locum etiam in legibus, & statutis notant Petr. Ancharan. *Consil. 47. num. 4.* Dinus *Consil. 6. num. 2.* ver. *Præterea.* Angel. *Consil. 86.* Ludou. Rudolphin. *lib. 2. Variar. quæst. 35. nu. 10.* Et ratio est, quia cum finis moueat legislatorem ad condendam legem, intentio ipsius, vt pote directa ad finem, non plus se extendit, quàm se extendat finis, & ideo non se extendit ad illam materiam, in qua non reperitur finis. cum autem lex non obliget, nisi secundum mensuram intentionis legislatoris, non obligat circa eam materiam, in qua non reperitur finis. Cum ergo finis reseruationis absolutionis non habeat locum in peccatis commissis ante reseruationem, non obligabit quò ad ipsa.

4 Quod etiam confir. Causa finalis est dux mentis, vt notant Ancharan. *Consil. 254. num. 4.* Roman. *Consi. 503. num. 7.* quia cum mens, & intentio moueatur à fine, sequitur motum eiusdem finis & ideo habet illum progressum, quem habet finis. ergo intentio non fertur in ea, ad quæ non trahitur ex fine. Non trahitur autem, nisi ad ea, ad quæ ipse se extendit.

5 Rursus. Cum reseruatio quò ad dispositionem imitetur legem. & lex de nouo aliquid disponens non trahatur ad præterita, sed solum ad futura. *l. Leges.* C. De *legib.* & Cap. *Cognoscent.* & Cap *fin.* De *constit.* sequitur, quod ea, quæ habent causam de præterito, non debeant iudicari secundum legem nouam, sed solum secundum ius antiquum. Et proinde Rota *Decis. 818. num. 2. par. 3. diuer.* dixit, legem subsequentem non extendi ad præsentia, quæ sunt connexa cum præteritis; ergo nec etiam reseruatio extenditur ad absolutionem de præsenti quò ad peccata de præterito, quæ cõmissa sunt ante reseruationem.

6 Ex quibus solutum manet, quod in oppositum *num. 1.* allatum est. licet enim reseruatio restringat de præsenti iurisdictionem Confessariorum, restringit tamen solum quò ad peccata committenda, non autem quò ad peccata antea commissa, & ideo remanet libera pro absolutione illorum; quia sicuti censura non potest respicere, nisi peccata committenda ex eo, quod respicit præseruationem ab ipsis; sic & reseruatio, cum sit propter præseruandum à peccatis reseruatis, non poterit ordinari ad

pecca-

peccata iam commissa. Sic licet lex quoque liget iudicem de præsenti ad iudicandum secundum ipsam, non tamen ipsum obligat, vt de præteritis iudicet iuxta ipsius præscriptionem, nisi sit lex declaratiua.

An alloquentes Moniales exemptas incidant in excommunicationem latam contra alloquentes sine licentia. Quæst. 167.

SVMMA.

1 *Opinio affirmans.*
2 *Facultas Episcoporum quò ad clausuram Monialium exemptarum non se extendit ad alloquutionem.*
3 *Alloquens sine licentia Moniales exemptas an incidat in censuras &c.*
3 *Leges Episcoporum non obligant subditos in Monasterijs exemptis.*
4 *Alloquutio cum Monialibus exemptis non subest iurisdictioni Episcoporum.*
5 *Extra proprium territorii non exercet quis iurisdictionem.*
5 *Censuræ non ligant extra territorium.*
5 *Monasteria exempta sunt tanquam extra territorium.*
6 *Statutum, quod dirigitur ad personas, & loca exempta, est nullum.*
6 *Statutum laicale etiam fauorabile circa ecclesiasticos est nullum.*

1 INcidere in excommunicationem, si in statuto, quo imponitur excommunicatio, fiat mentio etiam de accedentibus ad Monasteria exempta, docent Roland. à Valle *Consil.* 33. *vol.* 3. Genuens. *in Praxi Curiæ Archiepiscopalis Neapol. Cap.* 33. quos citat, & sequitur Bellochius *De casib. reser. par.* 2. *quæst.* 9. *num.* 167. & sumunt argum. ex Tridentino Concil. *Sess.* 25. *cap.* 5. *De regular.* vbi Moniales exemptæ quò ad clausuram subsunt Episcopis tanquam Apostolicæ Sedis delegatis, & ideo possunt per censuras impedire alloquutionem cum ipsis.

2 Sed non video, quomodo ex hoc loco Concilij hæc opinio deducatur. Aliud est enim clausura, & aliud alloquutio cum Monialibus. neque quod quis alloquatur Moniales infert detrimentum aliquod clausuræ, vt per se patet. Vnde, cum non possit delegatus excedere terminos suæ delegationis, alioquin nulliter procedit, non potest Episcopus ex vi delegationis in ordine ad clausuram Monialium exemptarum se immiscere circa alloquutionem cum ipsis.

3 Itaque tenendum est, quod alloquentes Moniales exemptas sine licentia non incidant in excõmunicationem latam ab Episcopo contra alloquentes sine licentia, etiam si in suo edicto mentionem faciat de Monasterijs exemptis iuxta eorũ doctrinam, qui docent, quod subditi Episcoporum, dum sunt in Monasterijs exemptis, non tenentur seruare ipsorum leges, quæ obligant personaliter. Hi sunt Henriquez *lib.* 13. *Sum. cap.* 26. *num.* 2. Bonacina *tom.* 2. *disp.* 1. *de legib. q.* 1. *punct.* 6. *nu.* 66. Laiman. *lib.* 1. *Theol. moral. tract.* 4. *cap.* 11. *nu.* 5. & alij. Et colligitur ex Concil. Trident. *Sess.* 25. *cap.* 12. *De reformat.* vbi decernitur, quod in Ecclesijs Regularium seruentur festa indicta ab Episcopo, & Interdicta ab ipso imposita: vnde fit, quod secluso tali præcepto non teneantur seruare, atq; adeo quod præcepta, & statuta Episcopalia non habeant locum in Ecclesijs, & Monasterijs Regularium exemptorum.

4 Cum ergo accessus ad Monasteria Monialium exemptarum, & alloquutio cum ipsis consumetur in loco exempto, ita vt non verificetur, quod quis accesserit ad Monasterium, nisi saltem limina ipsius sit ingressus, sequitur, quod delictum non subsit censuris Episcopalibus, quia nõ ligant in loco exempto: & quia delictum commissum in loco exempto

est

est extra iurisdictionem Ordinarij *Cap.* 1. §. *Numquid ergo.* De *priuileg. in* 6.

5 Rursus cum nemo possit in alieno territorio, & extra propriũ exercere iurisdictionem Clement. 1. *De foro compet.* & Clement. *Pastoralis*. §. *Numquid etiam.* De *re iudicat.* & *l. fin. ff.* De *iurisdict. om. iud.* & *l. fin. ff.* De *officio Præfecti vrb.* sequitur, quod censuræ non ligent extra proprium territorium eas imponentis, vt decernitur in Cap. *Vt animarum.* De *constit. in* 6. Locus autem exemptus, quamuis sit in territorio, non est tamen de territorio, sed quò ad hoc comparatur loco existenti extra territorium, quia neque in ipso, sicuti & in alieno territorio potest Ordinarius ex ercere iurisdictionem, nisi in casibus à iure concessis. Cap. *Cum Episcopus*. De *offic. ordinar. in* 6. Non ergo censuræ positæ ab Episcopo contra alloquentes Moniales absque licentia habent vim quò ad Monasteria exempta.

6 Præterea, quando statutum dirigitur quocunque modo ad personas, & loca exempta, est nullũ defectu iurisdictionis, quia iurisdictio non se extendit ad ipsa, cum obstet exemptio. Vnde statutum laicale, in quo fit mentio ecclesiasticorum, aut Ecclesiarum, est nullum, etiam si aliàs fauorabile sit per Cap. *Ecclesia S. Mariæ.* De *constit.* & Cap. *fin.* De *rebus Eccles. non alienan.* & tradunt communiter Abbas *in Cap. Clericis.* De *foro compet.* Imola *ibid.* Cardinal. *in Cap. Perpendimus. num.* 13. De *sentent. excommunicat.* Felin. *in Cap. Ecclesia S. Mariæ. num.* 15. De *constit.* Alber. *tract. De stat. par.* 2. *quæst.* 2. *num.* 20. Butrius *Consil.* 40. Socin. *Consil.* 71. *nu.* 10. *lib.* 4. Baldus *Consil.* 132. *lib.* 3. Io. Neuizanus *Consil.* 39. *num.* 5. Matheus de Afflict. *De iure prothomis. nu.* 8. Mathesilian. *sing.* 110. Surdus *Consil.* 301. *num.* 13. *vol.* 2. Caualcan. *lib.* 3. *Decis.* 33. *nu.* 16. Plotus *Consil.* 93. *num.* 2. Cioffus *Consil.* 81. *num.* 84. *lib.* 1. Suarez. *lib.* 4. *contra Reg. Angliæ. cap.* 16. *num.* 7. & *lib.* 3. *de legib. cap.* 34. *num.* 13. Maynar. *De priuileg. Eccles. par.* 2. *ar.* 22. *num.* 46. Bertran. de Gueuara *in Propugnac. libert. Eccles. asser.* 1. §. 6. *num.* 55. & 58. & alij. Quia nimirum tale statutum præiudicat exemptioni, qua personæ, & loca ecclesiastica subtrahuntur iurisdictioni laicali. Cum ergo etiam monasteria exempta sint subtracta iurisdictioni Episcopali, statuta Episcoporum, in quibus fiat mentio de ipsis, erunt nulla, cum militet eadem ratio.

An tutor improbare possit contractum titulo vsuræ à se initum cum pupillo. Quæst. 168.

SVMMA.

1 *Tutor repræsentat propriam personam, & pupilli.*
1 *Nemo potest impugnare proprium factum.*
2 *Tutor potest impugnare contractum à se initum cum pupillo.*
2 *Quando lex resistit, potest quilibet impugnare proprium factum.*
3 *Quæ sunt irrita habentur pro non factis.*
3 *Priuata voluntas, non præualet legi.*
4 *Gestum contra legem præsumitur malè gestum.*
4 *Lex est regula dirigens operationes.*
5 *Vsura est prohibita iure naturali, & canonico.*
6 *In contractu reijcitur vsura, & subsistit contractus mutui.*
6 *Mutuum, si non fit gratis, non est mutuum.*
6 *Emptio non est emptio secluso pretio.* 7
6 *Vitians substantiam contractus reddit etiam nullum.*
6 *Quæ fiunt probibente lege, irrita sunt.*
6 *Contractus vsurarius est nullus.*

---

1 Videtur statim negatiuè respondendum, quia cum ipse repræsentans duas personas nempè pupilli tanquam tutor, & propriam inierit contractum, non potest amplius contra ipsum ire, quia nemo potest impugnare proprium factum. *l. Post*

l. Post mortem. ff. De *adoptio.* & *l. Per fundum. ff.* De *seruit. rust. prædior.* & *l. Cum profitearis. C.* De *reuocan. donat.* & *l. Generaliter. §. fin.* De *non numer. pecun.* & Cap. *Veniens.* De *filijs presbyterorum.* & Cap. *Cum super.* De *concessione præbend.* & per alia plura iura. & explicant latè Tiraquel. *De retract. consang. §. 2. Glos. 9. num.* 27. & Ludouic. Molin. *lib.* 4. *De primogen. cap.* 1. *num.* 16.

2 Tenendum tamen est, quod possit impugnare. quia licet regulariter non possit improbare proprium factum, potest tamen, quando ipsi resistit lex, & ipso iure est nullus. per tex. *l. Post mortem. ff.* De *adoptionib.* & *l.* 1. *C.* De *liber. causa.* & *l. Si tibi liberam. C.* De *euiction.* & *Cap. Magnæ.* 22. *quæst.* 4. & Cap. *Quod quis.* 35. *quæst.* 9. & Cap. *Si quis.* De *reb. eccles. non alien.* & Cap. *Nosti.* De *elect.* vbi Glos. *verbo. Reuocare.* & tradunt Bart. *in dict. l. Post mortem.* Bald. *in l. Cum à matre.* ver. *Item non obstat. C.* De *rei vindicat.* Alexand. *Consil.* 123. *nu.* 6. *lib.* 1. Grammat. *Decis.* 12. *num.* 14. Caputaquens. *Decis.* 170. *num.* 6. & 7. *par.* 3. Surdus *Consil.* 183. *num.* 43. & *Consil.* 284. *num.* 1. & 14. Macerat. *Variar. Resol. lib.* 1. *Resol.* 5. *num.* 23.

3 Quæ enim irrita sunt, quia sunt cōtra ius gesta, habētur pro nō factis. *l. Non dubium. C.* De *legib.* & *l. Iubemus. §. Prædia. C.* De *Sacrosanc. Eccles.* & Cap. *Quæ contra ius.* De *regul. iur. in* 6. & tradunt Doctores in *dict. l. Non dubium.* Bart. & Ias. *ibid.* Bald. *in l.* 1. *C.* Si *quid in fraudem.* Cardosus *in Praxi. verbo.* Factum. *num.* 2. Quia, cum lex resistat, voluntas actum gerentis non præualet; & ideò nō potest ab ipsa desumere validitatem. Stante autem inualiditate, non tenetur stare quis proprio facto, quia cum lex non possit esse sibi contraria, non potest obligare, quod quis stet illi facto, quod ab ipsa improbatur.

5 Quod etiam habet locum in foro conscientiæ. nam omne, quod gestum est contra legem, præsumitur malè gestum, & inordinatum; si quidem lex est regula ordinans actiones humanas. *l.* 2. *ff.* De *legib.* & notant Aris. 10. *Eth. cap.* 9. & D. Th. 1. 2. *quæst.* 92. *ar.* 2. Vbi autem commissa est quæcunque culpa, qualis est omnis transgressio legis, habet locum pœnitentia, nec lex potest illam prohibere, quia non potest fouere iniquitatem; imò lex naturalis, & diuina obligat ad pœnitentiam de ijs omnibus, quæ malè gesta sunt. Vnde semper licebit ire per pœnitentiam cōtra proprium actum.

5 Ex his ergo fit, quod possit tutor ire contra contractum vsurarium à se initum cum pupillo, quia cum vsura sit prohibita nedum in iure Canonico præsertim in Concilio Lateranensi *sub Leone X. sess.* 10. sed etiam iure ciuili, vt notant Decius *Consil.* 39. ver. *Quarto etiam.* & Io. Baptista Lupus *in l. Curabit. §.* 3. *nu.* 36. *C.* De *act. empt.* plures citans; omnis contractus contrarius est ipso iure nullus, præsertim quia vsura est intrinsecè mala. & ideò, qui reus est vsuræ, potest ire contra proprium factum.

6 Quod si dicas cum Gail. *lib.* 2. *Obseruat.* 4. & 5. & alijs. Reijci solùm vsuras, & subsistere contractum in ratione mutui. *l. Pecuniæ.* & *l. Vsuras.* & *l. Placuit. ff.* De *vsuris.* & *l. Cum allegas.* & *l. Cum eos. C.* De *vsuris.* Resp. hoc sufficere, vt possit contrahens quò ad hanc partem impugnare contractum. Deinde quando mutuum non fit gratis, non est amplius mutuum, sed fit vsura, quæ est intrinsecè mala, quia non minus est de ratione mutui, quod fiat gratis, quàm de ratione emptionis, vt fiat mediante pretio. Sicuti ergo emptio nō est emptio secluso pretio. *§. Pretium.* Instit *De empt.* ita nec mutuum, si non fiat gratis. quia generaliter, quod vitiat substantiam contractus, reddit ipsum nullum. Cap. *fin.* De *condit. apposit.* Confir. Quæ fiunt prohibente lege, nulla sunt. *l. Non dubium. C.* De *legib.* ibi. *Quæ lege fieri prohibentur, si fuerint facta, non solùm inutilia, sed etiam infecta habeantur.* & Cap. *Imperiali.* 25. *quæst.* 2. ibi. *Quia, quæ contra leges fiunt, habenda sunt pro infectis.* & Cap. *Quæ contra.* De *reg. iur. in* 6. Cum ergo omnis contractus vsurarius à lege prohibeatur tanquam de se illicitus, erit etiam

ipso

ipso iure irritus. Et ideò esse nullum, tradunt Syluester *verbo*, Vsura. 6. nu. 1. Gratus *Consil.* 15. *num.* 30. & *Consil.* 82. *num.* 20. *lib.* 1. Cassan. *Consil.* 63. *num.* 13. Tiraquel. *De constit. par.* 3. *limit.* 3. *num.* 16. 25. & 28. & habetur ex Cap. 2. & Cap. 3. & Cap. *Consuluit*. De *vsuris*.

Ad quid teneatur tutor, quando contractus ab ipso initus cum pupillo ad ipsius instantiam declaratur vsurarius. Quæst. 169.

SVMMA.

1 *Tutor impugnans contractum à se initum cum pupillo vt vsurarium, præsumitur malæ fidei.*
1 *Faciens, quod de iure non permittitur præsumitur in dolo.*
2 *Tutor rescisso contractu à se inito cum pupillo ad instantiam ipsius tenetur resarcire pupillo omne damnum.*
2 *Quando tutor præsumatur in dolo.*
2 *Quando testator remittit tutori, quidquid tenetur ex mala administratione, adhuc debet reddere rationem.*
3 *Tutor tenetur vtiliter tractare res pupilli.*
4 *Tutor tenetur rependere lucrum prætermissum ex negligentia in fauorem pupilli.*
4 *Tutor tenetur de neglectis.*
4 *Tutor tenetur melius administrare res pupilli, quàm proprias.*

1 QVando tutor contractum à se initum cum pupillo impugnat tanquam vsurariũ, & talis à iudice declaratur, certũ est, quod præsumitur in ipso mala fides, & dolus, quia bona fides excluditur in celebrante contractus contra iura. Cap. *Qui contra*. De *regul. iur. in* 6. Glos. *in l.* 1. C. De *fide instrum.* vbi Bart. & cœteri Doctores. Paris. *Consil.* 49. *nu.* 33. & *Consil.* 100. *num.* 67. *lib.* 1. Et vniuersaliter is agere dolo præsumitur, qui facit, quod de iure facere non permittitur. *l. Si procuratorem*. §. *Dolo*. *ff. Mandati*. & *l. Dolo*. *ff.* Ad *leg. Falcid.* & *l.* 1. C. De *sicar.* & notant Paris. *Consil.* 52. *nu.* 33. & *Consil.* 78. *num.* 16. *vol.* 4. Bart. *in l. Propter veneni*. §. *Neptis*. *ff.* Ad *Syllan.* Dec. *in l. Si idem cum eodem*. §. 1. *in fine*. *ff.* De *iurisd. om. iud.* Crauet. *Consil.* 282. *num.* 8. ver. *Nono. dolus*. Menoch. *Consil.* 98. *num.* 30. & *lib.* 3. *Præsumpt.* 55. *nu.* 10. Farinac. *in Praxi. par.* 3. *quæst.* 89. *num.* 92. Mascar. *De probat. conclus.* 495. *nu.* 4. & *Conclus.* 531. *num.* 50.

2 Stante ergo mala fide, & dolo declarato nullo contractu, tenetur tutor ad resarciendum omne damnum, quod ex tali contractu prouenit pupillo, per *l.* 2. C. Te *arbitr. tut.* & *l.* 1. C. De *hæred. instit.* & notant Bart. *in dict. l.* 2. Nicolaus de Neapoli *in l.* 1. *ff.* De *fideius. tut.* Bald. *in l. Quæ fortuitis*. ver. *Sed dubitatur de tutore*. C. De *pignor. act.* Maceratens. alia adducens *Variar. Resolut. lib.* 2. *Resolut.* 8. *num.* 31. & communiter. Tunc enim damnum imputatur tutori, cum malitiosè functus sit munere suo, Quæ doctrina tàm certa est, vt si testator daret tutores, & remitteret quicquid deberent ratione malæ administrationis, adhuc possent cogi ad reddendam rationem, & resarcienda damna illata, vt docet Salicet. *in l. Cum necessitate*. C. De *fideicom.* citans text. *l. Quidam decedens*. *init. ff.* De *administr. tut.* quem sequitur Ias. *in l. In actione*. *circa finem*. C. De *transact.*

3 Hæc autem obligatio ex eo quoque roboratur, quia tutor celebrans cõtractum vsurarium non fecit, quod pro suo officio facere tenebatur, cum debuerit vtiliter gerere negocium pupilli. *l. fin.* §. *Omnem*. C. De *administ. tutor.* & tradunt Ias. *Consil.* 4. *in fine*. *lib.* 3. Neuizan. *Consil.* 16. *num.* 5. Crauet. *Consil.* 230. Alciat. *respon.* 237. quos sequitur Menoch. *Consil.* 214. *num.* 9. vnde ex hoc quoque capite consurgit dolus. *l. Dolo*. *ff.* Ad *leg. Falcid.* & notant Bart. *in l. Tutor, qui repertorium*. *num.* 5. *ff.* De *administ. tut.* Socin. Sen. *Consil.* 46. *nu.* 4. *lib.* 1.

lib. 1. Crauet. *Consil.* 115. *num.* 2. & proinde etiam obligatio resarciendi omne damnum, & interesse.

4 Imò tanta est obligatio tutoris erga pupillum, vt teneatur procurare interesse ipsius, ita vt, si ex negligentia crassa prætermittat aliquod lucrum in fauorem pupilli, teneatur tantumdem rependere, vt tradunt Bart. *in l. Tutor, qui repertorium.* §. *Si post. ff.* De *administr. tut.* Roman. *Singul.* 179. & *Consil.* 188. *num.* 4. Socin. Sen. *Consil.* 2. *num.* 7. *lib.* 1. Dec. *Consil.* 255. *num.* 4. Paris *Consil.* 84. *num.* 10. & *Consil.* 96. *num.* 35. *lib.* 1. Rolan. *Consil.* 49. *nu.* 2. *& seq. lib.* 1. Caualcan. *tract. De tut. & Curat. n.* 113. Abbas *in Cap. Conquestus. in fine.* De *vsuris*. Tenetur enim tutor de neglectis. *l. Quicquid.* C. De *arbit. act.* & *l. In quo erit ff. Locati*. Et debet melius res pupilli administrare quàm proprias. *l. Tutor, qui repertorium.* §. 1. *ff.* De *administr. tut.* Eo ipso enim, quod assumit tutelam, assumit etiam obligationem procurandi vtilitatem, & interesse pupilli; vnde deest muneri suo, si non procurat, quando debet, & potest, & est causa damni, & ideò tenetur resarcire.

An Episcopi omnes vti possint Decreto Vrbani VIII. sub die 30. Ianuarij 1629. circa Regulares quò ad confessiones &c. Quæst. 170.

S V M M A

1 *Affirmatiua opinio.*
2 *Decretum Vrbani VIII.* Aliàs à nobis &c. *circa Regulares non est vniuersale.*
2 *Tenor Decreti Vrbani VIII. circa Regulares Diœcesis Gienens.*
3 *Lex non obligat nisi eos, ad quos loquitur.*
4 *Gratia, & priuilegium quibus intelligatur concedi.*
5 *Procedens auctoritate Apostolica, procedit vt delegatus.*
5 *Iurisdictio delegata coarctatur ad delegatum, & ad personam, si exprimitur.*
6 *Iurisdictio restringitur ad locum nominatum in commissione.*
7 *Cessante causa finali cessat dispositio.*
7 *Causa finalis coarctata ad locum facit, quod dispositio non extendatur vltra locum.*
8 *Lex habens rationem generalem, est generalis, licet posita in speciali.*
9 *Priuilegium quando, strictè interpretandum.*
10 *Lex ex identitate rationis non extenditur de persona ad personam, nec de loco ad locum.*
11 *Rescripta Principis etiam in casibus particularibus habent vim legis.*
12 *Quid requiratur, vt habeant vim legis.*

---

1 Videtur affirmatiuè respondendum. Quia dictum decretum Vrbani VIII. quod incipit. *Aliàs à nobis &c.* sub *die* 30. *Ianuarij* 1629. continet regulam, secundum quam se gerere debet Episcopus cum Regularibus circa confessiones, & licentias in ordine ad ipsas, & examen, vel reuocationem licentiæ, & circa prędicationem verbi diuini. Vnde, cum militet eadem ratio in omnibus, habebit etiam vim vniuersaliter idem decretum. Et ita tenet Barbosa *in Collectan. ad Cap.* 15. *num.* 45. *sess.* 23. *Concil. Tridentini*, quem sequitur Bordonus *in Consilijs Regularib. Resol.* 36. *num.* 83. quatenus docent, quod Episcopus suspendens Regulares à confessionibus audiendis, non tenetur ipsis edicere causam, ob quam suspendit, sed tantum Sedi Apostolicæ, si ab ipsa requisitus fuerit, quia ita statuitur in dicto decreto.

2 Sed tenendum est. Dictum Decretum non habere locum vniuersaliter; sed solum in Diœcesi Gienensi, pro qua sancitum est. atque adeò ea, quæ in ipso conceduntur Episcopo Gienensi, non censeri concessa alijs Episcopis, nisi aliunde concedatur. quod, vt manifestum fiat ex inspectione ipsius Decreti, eiusdem tenorem subijciam.

Vrbanus *PP. VIII. Ad futurã rei memor.* *Aliàs à nobis emanarunt litteræ tenoris ſequentis: videlicet à tergo.* Dilecto filio noſtro Balthaſſari S. R. E. Præsbytero Cardinali de Sandoual nuncupato, Eccleſiæ Gienenſ. ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica Præſuli. Intus verò. *Vrbanus Papa VIII. Dilecte fili noſter ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.* Cum *ſicut nuper nobis exponi feciſti, in tuis Ciuitate, & Diœceſi Gienenſi multi diuerſorum Ordinum Religioſi, ſub prætextu quod ad ſacras confeſſiones audiendas, & verbum Dei prædicandum ſemel approbati fuerint, abſque tua licentia confeſsiones prædictas audiant, & verbum prædicent non ſine graui Chriſti fidelium ſcandalo, & eorum ſalutis animarum detrimento, & licet per cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas contra eoſdem proceſſeris, ij tamen vigore cuiuſdam priuilegij à felicis recordat. Clement. Papa VIII. prædeceſſore noſtro ad ſauorem mendicantium emanati, ſe ab alio, quàm à Romano Pontifice pro tempore exiſtente excommunicari minimè poſſe prætendant. Nos inconuenientibus huiuſmodi iuxta creditum nobis deſuper Apoſtolicæ ſeruitutis officium, quantum cum Domino poſſumus, obuiare, teque ſpecialibus ſauoribus, & gratijs proſequi volentes, ſupplicationibus tuo nomine nobis ſuper hoc humiliter porrectis, inclinati de Venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium negocijs Regularium præpoſitorum conſilio tibi Religioſis prædictis, ne abſque expreſſa tua licentia ſacras confeſſiones de cætero audire, minuſque Verbum Dei prædicare audeant, & præſumant, per cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas auctoritate noſtra inhibere, eoſdemque ad exhibendum tibi licentias, quas illi deſuper à te, ſiue à Prædeceſſoribus tuis Eccleſiæ Gienenſis Præſulibus, ſiue adminiſtratoribus obtinuerint, ad hoc, vt eas vel confirmes, vel reuoces, prout ad diuini cultus augmentum, & animarum Ciuitatis, & Diœceſis ſalutem, & confirmationem in Domino expedire iudicaueris, cogendi, & compellendi facultatem dicta auctoritate tenore præſentium concedimus, & impartimur; non obſtantibus quibuſcunque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, necnon prædicti Clementis prædeceſſoris, & quibuſuis alijs priuilegijs in vim Cruciatæ ſanctæ eis quomodolibet competentibus indultis, & litteris Apoſtolicis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſcunque derogatorijs, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere, & in ſpecie, ac aliàs in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & indiuidua, & de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſsio habenda, aut alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, illorumque tenor pro plenè, & ſufficienter expreſſis haberi, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque.* Datum *Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub annulo Piſcatoris die 13. Octobris. 1627. Pontificatus noſtri anno quinto.*

Nunc *autem litibus, & controuerſijs, quæ inter Ordinarium Gienenſem ex vna, ac religioſos prædictos ex altera partibus, de, & ſuper præinſertis prædictis, vt accepimus, ad præſens vigeat, & de cætero oriri poſſint, quantum cum Domino poſſumus, obuiam ire, ac deſuper opportuno declarationis noſtræ miniſterio prouidere volentes, de Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium negocijs, ac conſultationibus Epiſcoporum, ac Regularium Præpoſitorum, conſilio partibus auditis, reque maturè diſcuſſa Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium decernimus, & declaramus, præinſertas litteras huiuſmodi ita eſſe intelligendas, & declarandas, vt Regulares quidem in Ciuitate, & Diœceſi Gienenſi à prædeceſſoribus Epiſcopis examinati, & approbati ad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas à præſente Epiſcopo ſucceſſore pro maiori conſcientiæ ſuæ quiete poſſint iterum examinari, & ſi minus idonei reperti fuerint, reprobari ad præſcriptum Conſtitutionis ſanctæ memoriæ Pij Papæ V. Prædeceſſoris noſtri hac de re editæ. Sed illi, quos idem*

idemmet Episcopus approbauit: siquidem huiusmodi approbationem obtinuerint ad certum tempus, eo elapso non possint confessiones audire absque noua Episcopi ipsius licentia, & approbatione præuio etiam, si eidem libuerit, nouo examine. Illi autem, quos ipsemet Episcopus ad confessiones huiusmodi audiendas semel admisit simpliciter, ac sine vlla temporis præfinitione, nullatenus possint ab eod. reprobari sine noua causa, eaq. confessiones ipsas concernente. Cæterum an eadem causa subsit, necne, Episcopum non teneri ipsis Regularibus edicere; sed Sedi Apostolicę dumtaxat, vbi eam sibi aperiri postulauerit. Adhæc quod in eisdem præinsertis litteris dicitur, Regulares non posse verbum Dei prædicare sine Episcopi licentia, id locum sibi vendicare in his tantum Ecclesijs, quæ sui Ordinis non sunt, cum in alijs Ecclesijs sui Ordinis sufficiat Episcopi benedictio petita, licet non obtenta; ita tamen, vt si Episcopus non modo benedictionem simpliciter non concesserit, verum etiam Regularibus prohibuerit, quominus prædicent, tunc illo contradicente in sui quidem Ordinis Ecclesijs liceat illis prædicare, quemadmodum S. Tridentini Concilij Decretis salubriter est cautum. Quod si Regulares siue in confessionibus audiendis, siue in prædicando aduersus ea, quæ supertus declarauimus, quoquomodo deliquerint in vim earumdem præinsertarum litterarum ab Episcopo Gienensi coerceri, & puniri possint, etiam censuris ecclesiasticis. Sicque, & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque iudices ordinarios, & delegatos, & causarum Palatij Apostolici Auditores iudicari, & definiri debere; ac irritum, & inane quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus omnibus illis, quæ in præinsertis litteris huiusmodi volumus non obstare, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum *Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 30. Ianuarij 1629. Pontificatus nostri anno sexto.*

M. A. Maraldus.

3 Ex his ergo colligitur, prædictum Decretum non extendi extra Diœcesim Gienensem, nec auctoritatem, quam tribuit Episcopo, extendi vltra Episcopum Gienensem. Quod primò habetur ex eo, quod lex non obligat, nisi eos, ad quos loquitur, iuxta illud Ad Roman. 3. *Scimus autem quoniam quæcunque lex loquitur, ijs, qui in lege sunt, loquitur.* Cum enim obligatio legis sit secundum mensuram intentionis legislatoris, ad eos nō extenditur, ad quos non se extendit intentio. Prædictum autem Decretum ex intentione Summi Pontificis dirigitur solum ad Episcopum, & Diœcesim Gienens. & ipse solus respicitur ab eiusdem intentione, vt clarè desumitur ex verbis ipsius. ibi. *Dilecto filio nostro Balthassari S. R. E. Presbytero Cardinali De Sandoual nuncupato, Ecclesiæ Gienensis, ex concessione, & dispensatione Apostolica Præsuli.* Et rursus declarat Pontifex, se statuere in fauorem dicti Episcopi, quod statuit. ibi. *Teque specialibus fauoribus, ac gratijs prosequi volentes supplicationibus tuo nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati &c. cogendi, & compellendi facultatem dicta auctoritate tenore præsentium concedimus, &c.*

4 Rursus, facultas, quæ in prædicto Decreto conceditur Episcopo Gienensi, est per modum gratiæ, vt constat ex modo allatis verbis. *Teque specialibus fauoribus, ac gratijs prosequi volentes.* Et est gratia priuilegiatiua contra ius commune, & exemptionem Regularium, qui sunt immediatè subiecti Sedi Apostolicæ, atque adeò contra interesse Sedis Apostolicæ, cuius interest suos subditos ab alijs non iudicari, vt tradunt Abbas *in Cap. Si de terra. nu. 5.* De *Priuileg.* Rota *in Vlixbonen. Monasterij. 19. Nouemb. 1625. coram Coccino*, & alij citati supra *Quæst. 135. num.* 8. Priuilegiū autem, & gratia ijs solùm censetur concessa, qui in ipsa expressè nominantur, aut ad summum personis, quæ habent connexionem cum expressè nominatis: vt desumitur ex *Cap. Sanè.* De *priuileg.* & Cap. *fin.* De *præbend.* & notant communiter Glos. & alij *in Cap. Priuilegium.* De *reg. iur. in 6.* Cardinal *in Clement. 1. quæst. 6.* De *testam.* Bart. *in l. 1. C.* De *constit. Princip.* Turret. *Consil. 580. nu. 2. & 7. vol. 2.* Maceratens. *lib. 1. Resol. variar.*

riar. *Resol.* 109. *num.* 6. Azor. *par.* 1. *lib.* 5. *Cap.* 23. *q.* 2. Salas *disp.* 17. *De legib sect.* 8. *nu.* 48. Suarez *lib.* 8. *De legib. Cap.* 10. *n.* 4. Merol. *tom.* 3. *theol. moal. disp.* 6. *cap.* 3. *dub.* 5. Quare præsens quoque gratia non debet extendi vltra Episcopum Gienensem, cum solus in ea sit nominatus.

5 Accedit etiam, quod in illo Decreto iurisdictio, quæ tribuitur Episcopo, est delegata, vt desumitur ex illis verbis, *Tibi Religiosis prædictis, ne absque expressa tua licentia sacras confessiones de cætero audire, minusque verbum Dei prædicare audeant, & præsumant, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas Auctoritate nostra inhiberi, &c.* Quando enim quis procedit Auctoritate apostolica, procedit vt delegatus, quia exercet iurisdictionem delegantis iuxta Reg. Cap. *Cum aliquibus*. De *rescriptis in* 6. & notat Menoch. *lib.* 2. *Præsump.* 16. *num.* 31. Iurisdictio autem delegata coarctatur ad delegatum, neque ad alios extenditur. Et quando exprimitur in delegatione nomen personæ, non extenditur vltra personam, quia delegatio est personalis, sicuti in casu nostro, vt tradunt Io. Andr. *in Cap. Statutum. nu.* 17. ver. *Et ibi*. De *rescript. in* 6. Archidiacon. *nu.* 3. ver. *Quid si causa*. Alexan. *Consil.* 175. *nu.* 5. *vol.* 5. Imola *in Cap. Quoniam Abbas. num.* 8. *in fine*. De *offic. delegati*. Bellam. *ibid. quæst.* 4. *num.* 13. Beroius *num.* 22. Gutierez *De matrim. cap.* 125. *num.* 9. Flamin. *lib.* 1. *De resignat. quæst.* 11. *num.* 12. Gratian. *tom.* 1. *Discept. Forens. cap.* 92. *num.* 2. testans de communi. Sanchez *lib.* 8. *De matrim. disp.* 27. *nu.* 20. alios citans. Salas *disp.* 20. *De legib. sect.* 17. ver. *Dico secundo*. Aut ad summum erit iurisdictio delegata dignitati, atque adeò solùm Episcopis Gienensibus.

6 Præterea coarctatur etiam dicta dispositio ad solam Diœcesim Gienensem, quia disponit tantùm circa Regulares, qui sunt in dicta Diœcesi. ibi. *Auctoritate Apostolica tenore præsentium decernimus, & declaramus, præinsertas litteras huiusmodi ita esse intelligendas, & declarandas, vt Regulares quidem in Ciuitate, & Diœcesi Gienensi à Prædecessoribus Episcopis examinati, & approbati ad confessiones personarum secularium audiēdas &c.* Quare cum huiusmodi iurisdictio committatur determinatè Episcopo Gienēsi, & solùm in ordine ad Regulares, qui sunt in Ciuitate, & Diœcesi Gienensi, restringitur delegatio, seu commissio per speciem loci, ita vt non se extendat extra ipsum iuxta Cap. 2. *De rescriptis*. & Cap. *Statuto*. De *decimis. in* 6.

7 Denique cum finis moueat Principem ad disponendum, & intētio ipsius sequatur finem, fit, quod cessante causa finali dispositionis cesset etiam dispositio. *l. Adigere*. §. *Quamuis*. *ff.* De *iurepatron.* & *l. Cum te*. *C.* De *pact. inter empt.* & Cap. *Cum cessante*. De *appellat.* & Cap. *Etsi Christus*. De *iureiur.* & notant Petrus Ancharan. *Consil.* 47. *nu.* 4. Angel. *Consil.* 346. & latè Tiraquel. *tract. Cessante causa. par.* 1. *nu.* 11. & *De iure primogen. quæst.* 40. *num.* 170. *& sequent.* In casu autem nostro finis Pontificis fuit remedium præbere inconuenientibus ortis in dicta Diœcesi Gienensi ex dissensionibus inter Episcopum, & Regulares, vt clarissimè constat ex illis verbis, *Nos inconuenientibus huiusmodi iuxta creditum nobis desuper Apostolicæ seruitutis officium, quantum cum Domino possumus, obuiare, teque specialibus fauoribus, & gratijs prosequi volentes. &c.* Vnde cum hæc causa sit coarctata ad Diœcesim Gienensem, vt desumitur etiam ex eadem dispositione, ibi. *Cum sicut nuper nobis exponi fecisti in tuis Ciuitate, & Diœcesi Gienensi multi diuersorum Ordinum religiosi sub prætextu &c.* Dispositio quoque erit coarctata ad dictam Diœcesim.

8 Obijcies tamen. Quando lex habet rationem generalem, licet sit specialis, efficitur generalis. *l. Regula*. §. *Si quis*. *ff.* De *iur. & facti ignorant.* Bart. *ibidem*. Alexan. *in l. Si pupillus*. *ff.* De *verborum obligat.* Quia cum ratio sit anima legis, eam extendit. *l. Illud*. *ff.* Ad *leg. Aquil.* & *l. Si postulauerit*. §. 2. *ff.* Ad *leg. Iul. De adult.* & inter alios notat Surdus *De aliment. tit.* 1. *quæst.* 44. *num.* 15. vnde cum etiam in alijs Diœcesibus sit eadem ratio, habebit locum etiam eadem dispositio.

9 Re-

9 Respondetur huiusmodi dispositionem non esse per modum legis, sed per modum commissionis, & delegationis. vnde non habet locum prædicta doctrina de extensione. Deinde cum sit priuilegium, est strictè interpretandum Cap. 1. *& sequent.* *De filijs presbit.* & Cap. *Ex tuarum.* De *vsu pallij.* & Cap. *Quamuis.* *De rescrip. in 6.* & notant Paris. *Consil. 9. num. 9. vol.* 4. Francis. Becc. *Consil.* 32. *num.* 10. Turret. *Consil. 99. num.* 10. *vol.* 1. Quod præsertim locum habet in casu nostro, quia est contra ius commune tribuens exemptionem Regularibus. Cap. *Priuilegia. Dist.* 3. & notant Paris. *Consil. 6. num. 13. vol.* 2. Becc. *citat.* & communiter Doctores *in Cap. Causam.* 1. De *rescript.*

10 Et dato etiam, quod se haberet per modum legis, non esset extendenda extra Diœcesim Gienens. nam extenditur lex ex identitate, aut similitudine rationis de casu ad casum. A persona autem ad personam, & de loco ad locū non fit extensio. *l. Si quis ita. ff. De pœnis.* & notant Aret. *in l. Gallus.* §. *Et quidsi tantum. ff.* De *liber. & posth.* Ias. *in l. Cum res. not. 6. ff.* De *legat.* 1. Abbas. *Consil.* 57. *vol.* 1. Dec. *Consil.* 85. Craueta *Consil.* 161. *num.* 11. *vol.* 1. Sic etiam lex præcipiens denunciandos confessarios sollicitantes edita à Pio IV. pro regnis Hispaniæ extra ipsa non habebat locum, antequam à Gregorio XV. per specialem constitutionem extenderetur, licet ratio legis esset eadem extra dicta regna. Hinc etiam si ratio generalis sit, est restringēda ad personas expressas. *l. De eo.* §. *Si quis.* iūcta Glos. *ff. Ad exhib.* & notant Brun. *tract. Exclus. fœm. ar.* 3. *in fine.* Craueta *Consil.* 929. *nu.* 17. Macerat. *Variar. Resolut. lib.* 3. *Resolut.* 59. *casu* 13. ver. *Quia ratio.* In casu autem nostro sunt expressæ personæ non solùm quibus conceditur iurisdictio, sed etiam circa quas est exercenda, & sunt coarctatæ ad existentes in Diœcesi Gienensi.

11 Rursus obijcies. Rescripta Principis, etiam in causis particularibus, habent vim legis, vt habetur ex *l.* 1. *De legib. & constit. Princip.* & §. *Sed & quod.* ver. *Quodcunque ergo.* Instit. *De iur. natur.* & notant communiter Roman. *Consil.* 260. *init.* Archidiacon. *in Cap. Ignorantia. Dist.* 38. Dominic. *ibid.* Felin. *in Rubr. De rescrip.* Io. Andr. *ibid.* Nauar. *lib.* 3. *consil.* 30. *num.* 4. *De preben.* Rebuf. *ad Constit. Reg. in Proem. Glos.* 2. & *tom.* 2. *Constit. Reg. tract. de rescript. quæst.* 11. §. 14. *nu.* 152. Ias. *l.* 1. *num.* 1. *ff.* De *constit. Princip.* Gomez *in Proem. Ad Reg. Cancel. quæst.* 2. Suarez *lib.* 3. *de legib. cap.* 15. Afflict. *Decis.* 368. *num.* 8. Gama *Decis. Lusit.* 33. *in fine.* & *Decis.* 228. Sanchez *lib.* 2. *de matrim. disp.* 31. *nu.* 6. Salas *disp.* 2. *de legib. sect.* 8. Vasquez 1. 2. *disp.* 157. *num.* 37. Mastril. *lib.* 3. *de Magis. cap.* 4. *num.* 365. Merol. *tom.* 2. *theol. moral. disp.* 4. *cap.* 3. *dub.* 13. *nu.* 134. & *dub.* 15. *num.* 143. & desumitur etiam ex Cap. *Licet.* 16. *quæst.* 3. & Cap. *Multi* 2. *quæst.* 1. & Cap. 1. *Dist.* 19. vbi ita decernit Nicolaus I.

12 Resp. Sententiam, Epistolam, & Rescriptum Principis tunc habere rationem legis vniuersalis, quando coniungitur cum voluntate condendi ius vniuersale, atque adeò quando promulgatur, & proponitur, vt ab omnibus seruanda. Sic responsa Pontificum faciunt ius, vt passim in toto Decretali, licet sint in casibus particularibus, quia inserta sunt in corpore iuris, quod sufficit pro publicatione. Neque enim lex exercet vim suam obligatiuam, nisi promulgetur. & ita notant Sanchez *lib.* 2. *sum. Cap.* 29. *num.* 14. & *lib.* 2. *de matrim. disp.* 14. *nu.* 4. Suarez *lib.* 3. *De legib. cap.* 15. *num.* 16. Salas *disp.* 2. *de legib. sect.* 8. *conclus.* 4. Palaus *par.* 1. *oper. moral. tract.* 3. *disp.* 1. *punc.* 8. *nu.* 5. Merol. *tom.* 2. *Theol. moral. disp.* 4. *cap.* 3. *dub.* 14. *nu.* 139. Mancin. *in Disquisit. Genial. Centur.* 1. *cap.* 95. Dictum autem decretum Pontificis non est propositum, vt seruandum pro lege communi.

An iudex possit cognoscere, an sua sit iurisdictio, quando quis allegat exemptionem. Quæst. 171.

S V M M A.

1 *Allegata exemptione iudex non potest cognoscere, an sua sit iurisdictio.*
2 *Mancini opinio.*
2 *Iudicans, an sua sit iurisdictio non est iudex in causa propria, sed in causa Reipublicæ.*
3 *Vocatus in iudicium debet accedere.*
4 *Allegato priuilegio exemptionis iudex non potest amplius procedere.*
5 *Illius est declarare, cuius est condere.*
6 *Iudicare de exemptione est iudicare de iure superioris.*
6 *Immediatè subiecti Pontifici non possunt ab alio, quàm ab ipso iudicari.*
7 *Allegans priuilegium exemptionis quomodo teneatur ostendere.*
8 *Illius est causa, cuius est damnum, vel emolumentum.*
9 *Quando possit iudex iudicare, an sua sit iurisdictio.*
9 *Exemptus vocatus in iudicium debet allegare exemptionem.*

1 COmmunis sententia docet, quod stante allegatione exẽptionis, non potest iudex cognoscere de sua iurisdictione, atque adeo nec iudicare de exemptione. Glos. *in Cap. Cum venissent.* verbo, *Iudicari.* De *iudiciis*. Abbas *in Cap. Super litteris. nu.* 10. De *rescriptis*. Cotta *in Memorabil. lib.* verbo. *Priuilegium*. Innocent. *in Cap. Venerabili.* De *censib.* vbi iterum Abbas. *nu.* 3. *&* 4. & etiam *in Cap. Ex parte.* De *verborum significatione*. Gutierez *lib.* 3. *Pract. quæst.* 28. *num.* 2. Garzia *De nobilit. Glos.* 1. §. 1. *num.* 1. Gail. *lib.* 1. *Obseruat.* 1. *num.* 7. Armilla *verbo. Interpretatio. nu.* 4. Gironda *De priuileg. & exempt. num.* 83. Gregorius Lopez *in l.* 1. *tit.* 1. *par.* 2. & *in l.* 27. *Glos.* 1. *num.* 18. *par.* 3. Cochier. *De iurisdict. Ordinar. in Exemptos. lib.* 2. *quæst.* 13. Barbosa *ad Cap. Cum venissent. num.* 2. De *iudiciis*. Tamburin. *De iure Abbat. tom.* 1. *disp.* 15. *quæst.* 10. *num.* 3. & alij.

2 Sed contra communem sententiam insurgit Mancinus *in Disquisitionibus Genial. Centur.* 3. *Cap.* 271. asserens, posse cognoscere de sua iurisdictione, & exemptione allegata. Quia, inquit, in tantum non posset cognoscere, in quantũ nemo potest esse iudex in causa propria, vt habetur ex toto Tit. C. *Vt nemo in sua cau.* At si iudicat, an sibi non obstante exemptione allegata iurisdictio competat, non iudicat in propria causa, quia iudicat in causa magistratus, quæ non est propria priuata ipsius, sed publica, nam, vt ait Cuiac. *in l.* 2. *ff.* Si *quis in ius vocat. non ierit*, non sibi ius dicit, sed tuetur auctoritatem, & maiestatem publicam, quam tenetur tueri, vnde etiam iniuriam sibi illatam vindicat, quasi factã honori, quem gerit. Quod præsertim verum est, quia causa priuata distinguitur ab ea, quæ est causa Reipublicæ. *l. Reipublicæ.* & *l. Non verè. ff. Ex quibus causis ma. &c.* in hoc autem casu, cum agatur de iurisdictione, quæ non est quid priuatum, sed quid Reipublicæ, causa non est priuata, sed Reipublicæ, damnum enim, & emolumentum non pertinet ad ipsum iudicem, sed ad Rempublicam. Omnis autem causa est illius, ad quem pertinet damnum, vel emolumentum. *l.* 1. §. *In propria. ff.* Quando *appell. sit.*

3 Affert etiam text. in quibus dicitur, quod in ius vocatus, venire debet, quia pertinet ad iudicem iudicare, an sua sit iurisdictio. Ita in *l. Si quis ex aliena. ff.* De iudic. ibi. *Si quis ex aliena iurisdictione ad Prætorem vocetur, debet venire, vt & Pomponius, & Vindius scripserunt. Prætoris est enim æstimare, an sua sit iurisdictio; vocati autem, non contemnere auctoritatem Prætoris. Nam & legati, cæterique,*

rique, qui reuocandi domum ius habent, in ea sunt causa, vt in ius vocati veniant priuilegia sua allegaturi. & *l. 2. ff.* Si quis in ius vocat. non ierit. ibi. *Ex quacunque causa ad Prætorem, vel alios, qui iurisdictioni præsunt, in ius vocatus venire debet, vt hoc ipsum sciatur, an iurisdictio eius sit*.

4 His tamen non obstantibus à communi sententia non est recedendum, sed tenendum, quod allegato priuilegio exemptionis non potest amplius procedere iudex inferior, nec iudicare, an sua, vel non sua sit iurisdictio, sed stante dubio recurrere debet ad superiorem, à quo concessum est priuilegium exemptionis. Ita decernitur in Cap. *Cum venissent*. De iudicijs. ibi. *Cum super priuilegijs Sedis Apostolicæ causa vertatur, nolumus de ipsis per alios iudicari*.

5 Et desumitur ex generali regula, quod illius est declarare, cuius est condere, vt habetur *ex l. fin. C.* De legib. & Cap. *Inter alia*. De *senten*t. *excommunic.* & Cap. *Sicut*. *§. Ex his. 11. quæst. 1.* Quia cum talis declaratio debeat præbere auctoritatem priuilegio, & eius terminos præscribere, debet hoc fieri ab habente æqualem auctoritatem cum eo, à quo est concessum. Vnde quando agitur, an stante priuilegio exemptionis competat iurisdictio iudici inferiori, nō potest ipse de hoc iudicare, quia iudicando præscriberet terminos exemptioni, quod fieri non potest.

6 Ratio autem est, Quia inferior nō potest iudicare causas sui superioris, cū ad iudicandum requiratur iurisdictio supra personam, cuius causa est iudicanda; iudicare namque est actus iurisdictionis. Quando autem est iudicandum circa aliquorum exemptionem, est iudicandum, non solum de gratia concessa à superiore: sed etiam de iure superioris, quia exempti sunt immediatè de iure, & proprietate ipsius. Cap. *Cum tempore*. De arbitris. & Cap. *Cum olim*. *§. Nos igitur*. De priuileg. Vnde docent communiter, quod interest Romani Pontificis, subditos suos, nempe exemptos, & immediatè subiectos ab alio non iudicari, & proinde nec etiam eorumdem exemptionem. Ita Abbas *in Cap. 1. n. 19.* De *re iudic.* & *in Cap. Si de terra. num. 5.* De priuileg. Io. Andr. *in Cap. Scienti. in fine*. ver. *Si verò*. De reg. iur. in 6. Franc. *ibid. n. 4.* Felin. *in Cap. Cum olim. n. 3. lib. 1.* Rota in *Vlixbonen. Monasterij. 19. Nouem. 1625. coram Coccino* alios citans. quos sequitur Rota in *Gandauensi Monasterij. 29. Apr. 1641. coram Eminentiss. Panzirolo.*

7 Neque obstat. Cap. *Cum persona*. De priuileg. in 6. Nam ibi statuitur solum, quod ad tollenda subterfugia, quibus aliqui prætextu exemptionis declinabāt forum, & correctiones, atque ordinationes Ordinariorum, teneantur, qui tale priuilegium exemptionis prætendent, illud ostendere vel Ordinario, vel deputatis ab ipso, in loco tamen tuto, & illud exhibere integraliter legendum, & transcriptum tradere de articulis, de quibus est controuersia. Non autem tribuitur Ordinario facultas aliqua iudicandi circa priuilegium exemptionis, aut, an illo non obstante iurisdictio illi competat. Quod clarum est ex ipso textu. Ita enim habet. *Nos volentes super hoc de salubri remedio prouidere, statuimus, vt hi, qui se asserunt per priuilegia, seu indulgentias Apostolicæ Sedis exemptos à locorum Ordinarijs requisiti huiusmodi priuilegia, vel indulgentias, quibus se dicunt fore munitos, ipsis Ordinarijs in loco congruo, & securo, aut aliquibus prudentibus viris omni suspicione carentibus, ad hoc per dictos Ordinarios deputatis, infra terminum competentem pro facti qualitate ipsorum Ordinariorum, vel delegatorum suorum arbitrio moderandum iusto impedimento cessante ostendere, ac ad legendum integraliter exhibere: nec non de articulis, de quibus controuersia fuerit, transcriptum tradere teneantur*. Ex quibus constat, quod solum ostendenda sunt priuilegia exemptionis ad excludēdas exemptiones commentitias, & sine fundamento; non autem, vt stante vera exemptione iudex inferior iudicet, an iurisdictio sua sit.

8 Ex his autem corruunt, quæ in oppositum allata sunt, nam ratio, cur non possit in hoc casu iudex inferior iudicare, an sua sit iurisdictio, non est, quia iudi-

iudicaret in propria causa; sed quia iudicaret in causa sui superioris; quod non potest facere; cũ enim causa illius sit, ad quem spectat damnum, & emolumentum, vt benè ibi dicebatur per tex. allegatum. *l.* 1. *§. In propria. ff.* Quando *appellan. sit*; & damnum circa exemptionem, vel emolumentum pertineat ad superiorem, vt constat ex dictis, causa exemptionis est causa propria illius.

9 Neque vrget tex. *l. Si quis ex aliena. ff.* De *iudic.* nam, vt ex citatis verbis ipsius constat, in prima parte solum habetur, quod quando quis non exemptus vocatur in iudicio ex aliena iurisdictione, debet accedere; quia pertinet ad Prætorem iurisdictio, quando scilicet sumus in cõcursu iurisdictionis ipsius prætoris, & alterius iudicis inferioris: non autem, quando sumus in concursu iudicis inferioris, & superioris ratione exemptionis; nam tunc, vt habetur in secunda parte text. vocatus in iudicium debet solum allegare suam exemptionem, & priuilegium. non autem debet iudex iudicare, an sua sit iurisdictio. In *l. autem* 2. *ff. Si quis in ius vocatus &c.* solum decernitur, quod citatus debeat comparere, vt iudex sciat, an causa sit de sua iurisdictione, quia nimirum exemptus debet coram ipso allegare suam exemptionem, vt hoc pacto iudex sciat, quod non sit de sua iurisdictione; non autem, quia stante dubio de exemptione debeat cognoscere, an sua sit iurisdictio.

* * *

An Regulares possint fundare censum ex pecunia ijs relicta pro missa perpetua supra Monasterio, aut horto inseruiente pro Monasterio. Quæst. 171.

SVMMA.

1 *Relicta pro missa perpetua conuertenda sunt in bona immobilia fructifera.*
2 *Conuentus Regularium an computandi inter bona immobilia fructifera.*
3 *Ex relictis pro missa perpetua nõ potest fundari census super conuentu, & horto annexo Regularium.*
3 *Legem violat, qui sequens verba facit contra ipsius mentem.*
4 *Verba antecedentia declarant subsequentia.*
4 *In quæ bona fructifera conuertenda relicta pro missa perpetua.*
5 *Quid requiratur, vt aliqua sint bona immobilia fructifera.*
6 *Quando bona immobilia dicantur solita fructificare.*
6 *Fratres Minores possunt habere hortalitia pro vsu proprio, non autem annuos prouentus.*
7 *Prohibitio alienandi prohibet etiam fundationem census.*
8 *Quæ bona immobilia possint Clerici Regulares Theatini alienare.*
8 *Cessante ratione legis cessat eius dispositio.*
8 *Vbi diuersa ratio, ibi debet esse diuersa dispositio.*

1 Sacra Congregatio Concilij in Decretis *De celebratione missarum editis iussu Vrbani VIII. sub die* 21. *Iunij* 1625. statuit, quod pecunia, & bona mobilia, quæ ab Ecclesijs acquiruntur cum onere perpetuarum missarum, debeant conuerti in bona immobi-

mobilia fructifera cum expressa mentione oneris. ita enim habet. *Preterea, ne in Ecclesijs, in quibus onera missarum in perpetuum imposita sunt, sacerdotes in eis, vt par est, ad implendis eò tepidiores, ac segniores reddantur, quod onera huiusmodi cum nulla, aut parua sint vtilitate coniuncta, statuit, atque decernit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesijs, Capitulis, Collegijs, Hospitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monasterijs, Conuentibus, ac locis omnibus tàm sæcularibus, quàm Regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirēda cum onere perpetuo missarum celebrandarum ab ijs, ad quos pertinet, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda, à die realis acquisitionis statim deponi debeant penes ædem sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimum inuestiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expressa, & indiuidua mentione oneris, quod illis annexum reperitur. Ac si eadem bona immobilia auctoritate Apostolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium sub eadem pœna, vt supra deponi, atque in alijs bonis stabilibus itidem fructiferis cū eiusdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.* Stante ergo hoc decreto, dubitatur, an conuersio dictæ pecuniæ, seu pretij fieri possit in conuentum, aut hortum inseruientem conuentui ea substituendo oneri missarum, & fundando censum super ipsis.

2 Et partem affirmatiuam tenuerūt quidam Regulares, quia conuentus cōputatur inter bona immobilia fructifera, quia cum inseruiat habitationi, est aptus fructificare; vnde si Religiosi non haberent conuentum, tenerentur conducere domus ad habitandum cum annuo dispendio. Et ideò illud, quod quotannis soluerent pro domibus conductis ad habitandum, potest computari pro emolumēto oneris assumpti celebrandarum missarum.

3 Sed hoc omninò reijciendum est tanquam contrarium supradictis decretis, & vt quid excogitatum in fraudem legis. Ille enim violat per fraudem legē, qui in cortice seruat legem quò ad verba, & facit contra eius mentem, & intentionem. *l. Non dubium. C. De legib.* & *l. Contra. ff. De legib.* ibi. *Fraudem facit, qui saluis verbis legis, mentem eius circumuenit*. Mens enim talis constitutionis fuit, quod ita applicarentur pecuniæ in bona immobilia fructifera, vt annuatim perciperentur fructus, & in eum finem, vt onus annuum missarum singulis annis congruo emolumento compensaretur, ne secluso emolumento, cum tepiditate oneri satisfieret, vt constat ex verbis ipsius Constitutionis, ibi. *Nec in Ecclesijs, in quibus onera missarum in perpetuum imposita sunt, sacerdotes in eis, vt par est, adimplendis tepidiores, ac segniores reddantur, quod onera huiusmodi cum nulla, aut parua sint vtilitate coniuncta, statuit, atque decernit, &c.* Ex quibus constat, quod intendit, vt effectiuum emolumētum correspōdeat quotannis oneri missarum; nullum autem corresponderet, si census fundaretur super monasterio, aut horto inseruiēte eidem monasterio.

4 Verum neque seruaretur lex quò ad ipsa verba, quia lex præcipit, quod pecuniæ inuestiantur in bonis immobilis fructiferis, & intelligit de fructiferis actualiter, ex quibus quotannis percipiantur debiti fructus. Cum enim verba antecedentia declarent subsequentia. *l. Vnum. ff. De petit. hæred.* & *l. Qui filiabus init.* & *l. Si seruum. §. fin. ff. De legatis 1.* & notant Castrens. *Consil. 347. nu. 2. lib. 2.* Surd. *Decis. 288. num. 30. & sequent.* Cephal. *Consil. 159. num. 10.* & *Consil. 351. num. 38.* Paris. *Consil. 23. num. 118. lib. 1.* ex præcedētibus verbis colligitur, quod intelligat de bonis immobilibus, ex quibus actualiter percipiantur fructus; nam antecedenter habet Constitutio. *Præterea, ne in Ecclesijs, in quibus onera missarum in perpetuum imposita sunt, sacerdotes in eis, vt par est, adimplendis eò tepidiores, ac segniores reddantur, quod onera huiusmodi cum nulla, aut parua sint vtilitate coniuncta, statuit, atque decernit, vt pecuniæ &c. ad effectum illorum pretium quamprimum inuestiendi in bonis immobilibus fructiferis &c.* intelligit ergo de bonis immobilibus fructiferis, quæ continuò faciant

ciant correſpondere congruum emolumentum oneri miſſarum.

5 Accedit etiam, quod bona immobilia non poſſunt dici fructifera, niſi ſint deſtinata ad fructificandum, & ſoleant fructus afferre; quia cum potentia vana ſit, quæ non reducitur ad actum. *l. Hæ enim. §. Si prætor. ff.* De *ſuſpect. tutor.* & *l. Multum intereſt. C. Si quis alteri, vel ſibi.* & Cap. *Paſtoralis. §. Quoniam.* De *reſcriptis.* dum non reducuntur ad fructificandum, habentur pro non fructiferis. quia eſſe ſine effectu, & non eſſe, paria ſunt, vt notant Surdus *Deciſ.* 51. *nu.* 21. *&* 22. & *Conſil.* 3. *num.* 8. & *Conſil.* 179. *nu.* 49. Maceratenſ. *Variar. Reſolut. lib.* 1. *Reſol.* 61. *num.* 24. & ideò paria quoque ſunt non fructificare quò ad effectum, & non eſſe fructifera.

6 Cum ergo Monaſteria Regulariũ non ſint deſtinata ad fructificandum mediante locatione, ſed inſeruiant pro ipſorum habitatione, non poſſunt dici ſolita fructificare, neque enim bona immobilia poſſunt dici ſolita fructificare, niſi pluries fructum attulerint, argum. ex §. *Pauonum.* Inſtit. *De rerum diuiſione.* & *l. Lege. §. Igitur. ff.* De *verbor. ſignificat.* & *l. Solet. ff.* De *ferijs.* Et proinde licet Fratres Minores iuxta ipſorum Regulam non poſſint poſſidere bona ſtabilia fructifera, ſeu prouentus annuos, poſſunt tamen habere nedum conuentus, ſed etiam hortalitia pro ipſorum vſu, vt de vtroque declarat Põtifex *in Clement. Exiui. §. Licet verò.* De *verbor. ſignificat.*

7 Et hæc, quæ dicta ſunt procedunt ſuppoſita facultate alienandi bona immobilia, nam hac ſecluſa ex hoc quoque capite nõ poteſt huiuſmodi cenſus fundari ſupra conuentu, vel horto annexo. nam in prohibitione alienationis interdictæ de rebus Eccleſiaſticis, comprehenditur etiam fundatio cenſus. Nam ita de mandato Vrbani VIII. declarauit Sacra Concilij Tridentini Congregatio *die* 7. *Septemb.* 1624. reuocatis omnibus priuilegijs &c. & declaratio talis eſt. *Sacra Congregatio Cardinal. Concil. Trident. interpretum rerum experimento edocta, quantum religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium diſtractionibus, quas crebrò faciunt Regulares Apoſtolicis priuilegijs innixi, ac proinde operæ pretium putans, illorum facilitatem aliqua ratione compeſcere, ſpeciali S. D. N. iuſſu Generalibus, & Prouincialibus Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus, Generalibus, & quibuſcunque aliis Superioribus regularibus cuiuſuis Ordinis, Congregationis, Societatis, vel Inſtituti intra fines Europæ exiſtentibus, omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretioſorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, ſeu conductionem vltra triennium, conceſſionem in feudum, vel emphiteuſim, præter quam in caſibus à iure permiſſis, fieri perpetuò prohibet, atque interdicit abſque ipſius Congregationis Concilii expreſſa licentia in ſcriptis, & gratis cõcedenda ſub pœna priuationis omnium officiorum &c.* Ex quibus conſtat, quod fundatio cenſus ſuper bonis immobilibus prohibita eſt; & ideo ex hoc quoque capite non poteſt fundari dictus cenſus ſuper conuentu.

8 Et hoc militat etiã apud nos Clericos Regulares, quia licet ſtante noſtro Inſtituto de non poſſidendis bonis immobilibus non comprehendamur ſub prædictis prohibitionibus de non aliẽnãdis bonis immobilibus, vt declarauit Sacra Congregatio Concilij *anno* 1625. hoc tamen non ſe extendit ad ipſum monaſterium, neque ad hortum, qui ſit pars monaſterij. In tantum namque non comprehendimur ſub dictis prohibitionibus, in quantum poſſidere bona immobilia repugnat noſtro Inſtituto, & ideo eſt conceſſa facultas alienandi pro conſernando Inſtituto; extenditur ergo ſolum ad illa bona immobilia; quæ repugnant Inſtituto; quia in his ſolis militat ratio legis, qua ceſſante ceſſat etiam eius diſpoſitio. *l. In omni. ff.* De *adoption.* & *l. Quod dictum. ff.* De *pactis.* & *l. Adigere. §. Quamuis. ff.* De *iurepatron.* Non repugnat autem noſtro Inſtituto habere conuentus proprios, & hortos annexos, imo eſt ſecundum ipſum. & ideo eſt diuerſa ratio de ipſo, ac de cœteris bonis immobilibus.

bilibus. Vnde debet etiam induci diuersa iuris dispositio. *l. Inter stipulantem*. §. *Sacram*. *ff.* De *verbor. obligat.* &. *l. fin. ff.* De *ritu nuptiar.* & *l. Si ita. ff.* De *manumiss. test.*

An pecunia retracta ex redemptione census Ecclesiæ distrahi possit absque facultate Apostolica. Quæst. 173.

SVMMA.

1 *Quæ ab Ecclesiasticis prohibeantur alienari.*
2 *Pecunia destinata ad emenda immobilia an sit res immobilis.*
2 *Quænam sint bona immobilia.*
3 *An pecunia sit res mobilis pretiosa.*
4 *Pecunia recepta ex redemptione census cōputatur inter mobilia.*
5 *Census an computetur inter bona mobilia.*
5 *Finis trahit ad se omnia.*
6 *Pecunia retracta ex redemptione census Ecclesiæ non potest distrahi absque facultate Apostolica.*
7 *Pecunia destinata pro immobilibus computatur inter immobilia.*
8 *Pecunia pupilli destinata ad emenda prædia non potest alienari, nisi interueniente solemnitate &c.*
9 *Res vendita, & census redemptus repræsentantur in pecunia.*
9 *Pecunia succedit loco rei.*
9 *Pretium fundi legati, & euicti medio pretio post mortem testatoris debetur legatario.*
10 *Principium, & finis debet attendi.*
10 *Principium est de substantia principiati.*
10 *Finis ostendit, qualis res censenda sit.*
10 *Iudicandum de re, vt in termino, non vt in via.*
11 *Pecunia retracta ex redemptione census est de proprietate Ecclesiæ.*
11 *Prælatus non potest disponere de bonis Ecclesiæ.*

1 Difficultas in proposito casu consistit, an dicta pecunia comprehendatur sub bonis prohibitis alienari sine facultate Sedis Apostolicæ per Paulinam, *Ambitiosæ*. De *reb. Eccles. non alienan.* & per Decretum Sac. Congregat. *sub die 7. Septemb. 1624. iussu Vrbani VIII. editum.* Quæ autem prohibentur alienari sunt bona immobilia, & mobilia pretiosiora.

2 Quod autem spectat ad punctum difficultatis respondendum videtur, non comprehendi dictam pecuniam sub bonis prohibitis alienari; nam non comprehenditur sub bonis immobilibus, Quia, etiam si sit destinata ad emenda bona immobilia, non tamen dicitur res immobilis, vt docent communiter DD. *in l. Mouentium*. *ff.* De *verbor. significat.* & *in l. Cætera*. §. *Sed si parauerat*. *ff.* De *Legatis* 1. Cinus, Angel. Bald. Aret. Alber. Ias. Imola, Florian. Alexan. & alij, Boer. *Decis.* 209. qui alios citat. Grassis *in Communib. opin.* §. *Legatum*. *quæst.* 19. Mantica *De coniectur. vlt. volunt. lib.* 9. *Tit.* 3. *nu.* 3. Pinel. *in l.* 1. *par.* 2. *num.* 42. C. De *bon. mater.* Roland. *De lucro dotis*. *quæst.* 11. Menoch. *lib.* 4. *Præsump.* 138. *nu.* 3. Thesaur. *Decis. Pedemon.* 160. *nu.* 6. Genuens. *in Praxi Cur. Archiepis. Cap.* 60. *num.* 9. Borgninus *Consil.* 60. Rursus Alber. *in l. Ea demum*. C. De *collat.* Tiraquel. *De retract.* §. 1. *Glos.* 7. *num.* 102. Riccius *in Praxi par.* 1. *Resol.* 67. *num.* 2. Cum bonorum mobilium appellatione veniant, quæ sui natura de loco ad locum moueri possunt. *l. A Diuo Pio*. §. *In venditione*. *ff.* De *re iudic.* & *l. Mouentium*. *ff.* De *verbor. significat.* vbi Bart. Alciat. Rebuf. & alij, Menoch. *Consil.* 407. *n.* 6. Oldrad. *Cons.* 219. Tusch. *littera P. Conclus.* 103. manifestè constat, pecuniã non esse computandam inter bona immobilia.

3 Nec etiam comprehenditur sub bonis mobilibus pretiosis, si quidem non est de ijs, quæ seruando seruari possunt, sed de ijs è contra, quæ seruando seruari non possunt, vt notant Alexan. *in l.* 1. §. *Fuit quæsitũ. n.* 4. *ff.* Ad Trebel. & *Cons.* 25. *num.* 6. *vol.* 3. Ripa *in modo citat. l. nu.* 17.

Panorm.

Panorm. *in Cap. Nulli . num.* 11. De *reb. Eccl. non alien.* Syluester *verbo*. Alienatio *num.* 7. Quaranta *in Sum. Bullarij, verbo*. Alienatio. *num.* 25. Peirin. *tom.* 3. *Priuileg. Ad Constit.* 9. *Iulii II. nu.* 11. Riccius *in Praxi . par.* 1. *resolut.* 47. *num.* 3. alios citans. Est enim pecunia ex natura sua cōsumptibilis in quotidianos vsus, & ideo non potest connumerari inter ea, quæ seruando seruari possunt.

4 Neque obstat, quod dicta pecunia recepta sit ex redemptione census, quia adhuc computatur inter bona mobilia, vt docent Dec. *in l. Ea demum . C. De collat.* & alij DD. *ibid.* præsertim Raphel. Alber. Cinus, Bald Corneus, Tiraquel. De retract. lignag. in fine Tituli *Quæst.* 3. *nu.* 14. vbi alios citat. quia nimirum pecunia retinet semper suam naturam; nec commutatio rei immobilis, facit, quod pecunia euadat immobilis; quia est commutatio vnius speciei in alteram speciem.

5 Imo etiam census ipse computatur inter bona mobilia, quando est redimibilis, per ea, quæ tradunt Speculat. *Tit. De fructib. & interesse . §. Scias igitur.* ver. *Sed quid si debeo.* Tiraquel. *De retract. lignag. in fine . tit. quæst.* 3. *num.* 19. Gomez. *De censib. cap.* 3. *num.* 4. Garzias *De benef. par.* 2. *cap.* 5. *num.* 96. Matien. *l.* 1. *Glos.* 1. *num.* 93. *tit.* 9. *lib.* 5. *nouæ Recopil.* Quia nimirum finis ostendit, quales res sint censendæ. *l. Sed & si quid . §.* 1. *ff.* De *vsufruc.* & Cap. *Fraternitatis . §. fin.* De *frigid. & malef.* Vnde cum census redimibilis conuertatur in pecuniam, quæ ex natura sua res mobilis est, debet haberi pro re mobili, cū finis trahat ad se omnia, quæ ad ipsum tendunt *l. Et si non sint. §. Peruenimus . ff.* De *auro, & argen. leg.*

6 His tamen non obstantibus tenēdum, quod pecunia recepta ex redemptione census ipsius Ecclesiæ inter bona immobilia computanda sit. Et proinde non posse alienari absque solemnitate requisita pro rebus Eccles. non alienandis, vt tradunt Syluester *verbo*. Alienatio. *num.* 7. Quaranta *in Summa Bullarii. verbo*, Alienatio. *num.* 25. Redoan. *De reb. Eccles. non alienan. Quæst.* 16. *nu.* 13. Vasquez *Opus de reddit. Ecclesiast. cap.* 2. §. 2. *dub.* 13. *num.* 45. Bonac. *de alienat. bonor. Ecclesiast. disp.* 2. *quæst. vnica. punc.* 2. *num.* 6. ver. *Tertio de pecunia*. Peirin. *De priuileg. Minor. ad Constit.* 9. *Iulii II. num.* 11. Riccius *in Praxi par.* 1. *Resol.* 58. *nu.* 2. Rota *in vna Veneta Nullitatis contractus* 13. *Nouem.* 1602. *coram Pamphilio.*

7 Ratio autem est, quia, licet pecunia de se non sit res immobilis, quando tamen est destinata emptioni rerum immobilium, computatur inter bona immobilia, vt tradunt Raphel. Cuman. *in l. A Diuo Pio. §. fin. ff.* De *re iudic.* hoc ipsum colligens ex illo tex. & *in l. Cætera . §. Sed si separauit . ff.* De *legat.* 1. Roman. *in l. Quid ergo . §. Vsuras .* ver. *Quid ergo . ff* De *contr. & vt. act. tutelæ*, & in *l. Si ex legati causa . ff.* De *verbor. obligat.* Aret. *ibid.* ver. *Addit etiam*. Barbat. ver. *Adde etiam in quantum*. Item Roman. *Singular.* 103. & *Consil.* 188. *dub. vltim.* Bald. *in l. Etiam . C.* De *fideicom.* & *Consil.* 14. *lib.* 2. Firman. *tract. de gabel. par.* 2. *par.* 8. *princip.* Ver. *Et propterea*. Io. Lupus *in Repet. Rubr. De donat. inter vir. & vxor.* §. 38. ver. *Et pecunia.* Anton. Corset. *in singular.* ver. *Pecunia.* Francisc. Ripa *in l.* 1. *num.* 9. *ff. Ad senatusconsult. Trebel.* Tiraquel. *De retract. lignag. §.* 1. *Glos.* 7. *num.* 106. vbi alios citat. Viuius *tom.* 2. *communium opinionum lib.* 7. *tit.* 1. *nu.* 278. ver. *Necnon pecunia destinata* . Ceuallos *Commun. contra commun. quæst.* 312. Caldas Pereira. *De empt. & vendit. cap.* 13. *nu.* 32. Ioseph Ludouicus *tom.* 3. *Tit. De verbor. significat. conclus. vnica. Ampliat.* 3. Gomez *§. Item Seruiana. nu.* 21. Instit. *De actionib.* Menoch. *Consil.* 114. *nu.* 32. Redoan. *De reb. Eccles. non alien. quæst.* 16. *nu.* 13. Boer. *Decis.* 209. Gail. *lib.* 1. *Pract. obseruat. cap.* 11. Thesaur. *Decis.* 160. *num.* 6. Riccius *in Praxi. par.* 1. *Resol.* 67. *num.* 5. Foller. *in Praxi.* ver. *Annotentur bona*. Fulgosius *in l. Eadem. C.* De *collat.* Alexan. Aretin. & alij *ibid.* Quod præsertim verum est, si debeat conuerti in res immobiles, vt notāt Syluest. *ver.* Alienatio. *q.* 6. Vasquez *Opus de reddit. ecclesiast. cap.* 2. §. 2. *dub* 13. *n.* 45. Molina *de iust. & iure tract.* 2. *disp.* 465. *num.* 4. Bonac. *disp.* 2. De

alienat.

alienat. bonor. eccles. punc. 2. *num.* 6. ver. *Tertiò de pecunia*. Quaranta *in Sum. Bullar.* verbo. *Alienatio. num.* 3. & 25. Rota Romana in fine *num. præced. citata*.

8 Et desumitur ex *l. A Diuo Pio*. 8. *in fine*. *§. fin. ff.* De *re iudic.* & *l. Quid ergo si de re. ff.* De *contract. tut. & vtili act.* vbi supponitur, quod pecunia pupilli destinata ad emenda prædia non possit alienari, nisi interueniente solemnitate, quæ requiritur pro alienatione immobilium. ibi. *Quid ergo si de re pupillari non potuit sibi soluere, quia erat deposita ad prædiorum comparationem? Si quidem non postulauit à tutore, vt promatur pecunia, vel hoc minus deponatur, sibi imputet. Si verò hoc desiderauit, nec impetrauit, dicendum est, non deperire ei vsuras contrario iudicio.* Huiusmodi autem solemnitas non potest alia ratione esse necessaria, nisi quia talis pecunia computatur inter immobilia bona.

9 Ratio autem est. Quia res vendita, aut census redemptus repræsentatur in illa pecunia. *l. Quia qui pretio. ff.* De *vsufruct. & quemad. quis vtat. fruat.* Pecunia namque substituitur pro re, cum qua fit commutatio, & ideo, quamuis de se mobilis sit, induit tamen conditionē rei inalienabilis, tanquam si immobilis esset, quia succedit loco illius. arg. ex *l. Ita constante. ff.* De *iure dotium*. & per ea, quæ notant DD. *in l. fin. eiusdē tit.* & *in Cap.* 1. *Causa* 12. *quæst.* 3. Quod autem in locum alterius subrogatur, induit conditiones illius. *l. Si eum. §. Qui iniuriarum. ff.* Si *quis caut.* vbi Doctores, & Cap. *Ecclesia* 1. Vt *lite pendente*. Vnde si fundus legatus post mortem testatoris euincatur dato pretio, hoc pretium tanquam subrogatum in locum fundi debetur legatario. *l. Qui solidum. §. 1. ff.* De *legat.* 2. Et ideo induit easdem conditiones, & qualitates.

10 Accedit etiam, quod in omnibus principium, & finis debet attendi. Actus enim, & res ex suo principio iudicatur. *l. Pomponius. ff.* De *negot. gest.* & *l. Si procuratorem. ff. Mandati.* & *l. Nam origo. ff.* Quod *vi, aut clam*. Est enim principium de substantia principiati, & fundamentum illius, vt notant Oldradus, *Consil.* 200. Tusch. *littera P. Conclus.* 702. *num.* 1. Finis verò tanquam mensura, & forma determinans ostendit, quales res censendæ sint. *l. Sed & si quid. §. 1. ff.* De *vsufruc.* & Cap. *Fraternitatis*. *§. fin.* De *frigid. & malefic.* Quare cum dicta pecunia habeat pro sui principio rem immobilem, aut saltem inalienabilem absque debitis solemnitatibus, & sit conuertenda in rem immobilem, & incommodum Ecclesiæ tanquam ea, quæ est de proprietate ipsius, debet censeri inalienabilis absque debitis solemnitatibus, vt pote iudicanda secundum principium, & finem. Et quia in illa pecunia consistunt bona Ecclesiæ non tanquam in statu permanenti, sed tanquam in via ordinata ad terminum, & ideo non debemus de ipsa iudicare, vt est in via, quia via, sicut non facit statum, ita nec sufficit, vt secundum ipsam de re iudicemus, si quidem via computatur inter ea, quæ per accidens se habent, & sunt extra naturam rei.

11 Denique dicta pecunia ex redēptione census accepta non est de fructibus Ecclesiæ, sed de proprietate illius: vnde est destinata ad fructificandum in vtilitatem Ecclesiæ; & proinde pertinet ad dotem eiusdem Ecclesiæ, & debet conseruari in ordine ad finem, pro quo est destinata, vel in se, vel in alijs bonis fructiferis. Prælatus autem non potest disponere de rebus, quę sunt de proprietate Ecclesię, sed solum de fructibus, vt ex *Clemen.* 1. *in fine*. De *reb. Eccles. &c.* & notat Glos. *in Cap. fin.* 5. *quæst.* 3. & Glos. fin. *in Cap. Generali*. De *elect. in* 6. Pecunia namque est illius, cuius est res, ex qua accipitur. *l. Mater. §. 1. C.* De *rei vendit.* & *l. fin. C.* De *negot. gest.* & *l. Si cum seruum. ff.* Si *cert. pet.* Esset enim valde absurdum, quod Prælatus posset disponere de pecunia accepta ex redēptione census, cum non potuerit alienare.

An pecunia Ecclesiæ accepta ex redemptione census possit sine solemnitate conuerti in extinctionem debitorum eiusdem Ecclesiæ. Quæst. 174.

S V M M A.

1 *Pecunia retracta ex redemptione census Ecclesiæ non potest conuerti in extinctionem debitorum eiusdem Ecclesiæ.*
2 *Quod succedit loco rei inalienabilis, est inalienabile.*
2 *Causa à iure requisita, debet in specie approbari.*
3 *An extinctio debitorum sit sufficiens causa alienandi res Ecclesiæ.*
4 *Rerum Ecclesiasticarum alienatio conceditur ex causa, sed cum debita solemnitate.*
5 *Qualis necessitas requiratur, vt res Ecclesiæ possint alienari.*
5 *Causa, ob quã res Ecclesiæ possint alienari, debet esse auctorizata.*
6 *In alienatione rerum Ecclesiasticarum respiciendum ad vtilitatem Ecclesiæ.*
7 *Quæ necessitas faciat licitum, quod aliàs est illicitum,*
8 *An pecunia destinata pro emendis immobilibus, aut mobilibus pretiosis, possit conuerti in vsualia monasterij.*

1 NEgatiuè respondendum est, vt respondent etiam Turrecrem. *in Sum. lib.* 12 *quæst.* 2. qui extendit hoc etiam in casu necessitatis. Redoan. *De reb. Eccles. non alienan. quæst.* 16. *num.* 15. Beroius *in Cap. Nulli. num.* 83. De *reb. eccles. non alienan.* Genuens. *in Praxi Curiæ Archiepis. Cap.* 60. *num.* 14. Riccius *in Praxi aurea, par.* 1. *Resol.* 70. *num.* 3. Rota *in vna Veneta Nullitatis Contractus.* 13. *Nouem.* 1602. *coram Pamphilio.*

2 Ratio autem est, quia cum talis pecunia successerit loco rei argum. ex *l. Ita constante. ff.* De *iure dotium*, sicut non posset res ipsa alienari pro extinctione debiti, ita nec etiam ipsa pecunia absque debita solemnitate. argum. ex *l. Si pupillorum. §. Si prætor. ff.* De *reb. eorum. &c.* Quando enim iura requirunt aliquam causam, vt aliquid aliàs prohibitum concedatur, debet causa in specie approbari à superioribus, vt de ipsa iuridicè constet, quia debet constare, quod sit causa requisita à lege, quod fieri nequit, nisi præmittatur examen. & ideo praxis obtinet, quod quoties petitur licentia alienandi aliquas res ecclesiasticas ob aliquã causam, delegetur aliquis, qui cognoscat de causa.

3 Hinc quando agitur de extinctione debitorum ecclesiæ, non sunt causa sufficiens alienandi, nisi sint vrgentia, vt notat Bellamera *in Cap. Non liceat.* vers. *Tertiò probatur.* 12. *quæst.* 2. per Auten. *Hoc. C. De sacrosanc. Eccles.* Quando enim extinctio debiti non vrget, non adest necessitas alienandi, quæ est causa reddens licitam alienationem.

4 Rursus. quamuis iura concedant alienationem rerum Ecclesiæ interueniente necessitate; non tamen concedũt, quod fiat non seruatis debitis solemnitatibus. & solum permittunt, non seruari solemnitates, quando necessitas est adeo vrgens, vt non patiatur, eas seruari, vt inter alios notãt Cardin. *in Clem.* 1. *n.* 29. De *reb. Eccles. non alien.* Gondisal. à Villadiego. *tract. de leg. quæst.* 11. *in fine*, alios citans. Abbas *in Cap. fin.* De *eccles. ædif. vel reparan.* Turrecrem. *in Sum. lib.* 12. *quæst.* 2. Redoan. *De reb. eccles. non alien. quæst.* 19. *nu.* 34. & habetur ex Cap. *Placuit.* 12. *quæst.* 2.

5 Imo quando agitur de alienandis rebus Ecclesiæ ob causam necessitatis, debet necessitas esse euidens, nec sufficit qualiscunque per Cap. 1, De *reb. Eccles. non alienan. in* 6. ibi. *Præsertim cum euidens necessitas. quare fieri deberet, vel vtilitas non subesset.* vt notant etiam Couaruuias

ruuias *lib. 2. Variar. resolut. cap. 16. nu.*8 ver. *Cæterum.* & alij. Et ideò debet necessitas, & consequenter alia quæcunque causa examinari, vt constet, an sit sufficiens. & proinde requiruntur solemnitates & facultas alienandi iuxta tex. Cap. *Diaconi.* Cap. *Si qua.* Cap. *Alienationes.* Cap. *Sine exceptione.* 12. *quæst.* 2. Vnde debet causa necessitatis, siue quæcunque alia esse auctorizata, & declarata, quod sit ex illis, quas iura requirunt. & ideo in casu nostro necessariæ sunt solẽnitates, vt pecunia accepta ex redemptione census conuerti possit in extinctionem debitorum.

6 Quod à fortiori militat in casu præsenti, quia non adest necessitas, quæ cogat debita extinguere, quia potest continuari solutio interesse cõsueti, aut alio modo possunt debita extingui. & aliàs potest cedere in maiorem vtilitatem Ecclesiæ, quod illa pecunia in aliud cõuertatur, vt in simili dicit Marian. Socin. *tract. de oblat. lib. 3. nu.* 15. Et ideo cum semper respiciendum sit ad Ecclesiæ vtilitatem, præmittendæ sunt solemnitates institutæ pro seruãda Ecclesia indemni, & procuranda eiusdem vtilitate.

7 Vnde quando dicitur, quod necessitas facit licitum, quod aliàs non erat licitum. Cap. *Quod non est licitum.* De *reg. iur.* & quod Necessitas non habet legem. *l. Si quis propter.* C. De *patrib. qui fil. su. distrax.* debet intelligi de necessitate ita vrgenti, quæ non permittat legem seruari iuxta dicta præcedenti *nu.* 4. & ea, quæ tradit Archidiacon. *in Cap. Ea enim.* §. *Hocius.* verbo, *Conflata.* 10. *quæst.* 2. nam si compatitur obseruantiam legis, non præualet contra ipsam.

8 Ex quibus infertur contra Bordonum in *Consil. Regular. Resol.* 27. *num.* 51. Magnam pecuniæ summam destinatam pro emendis stabilibus, aut mobilibus pretiosis non posse conuerti ad emenda mobilia vsualia pro Monasterio. Quia, vt constat ex dictis *quæst. præced. num.* 7. computatur inter bona immobilia, atque inter bona, quæ monasterium stabiliter possidet. Vnde cesſant, quæ pro se adducit dictus Bordon, quod non sit res prætiosa, quia non habet vsum, nisi consumatur, quod requiritur, vt aliquid dicatur res pretiosa ex Panorm. *in Cap. Nulli.* De *reb. Eccles. non alien.* Syluest. *verbo,* Alienatio. *num.* 7. Armilla *num.* 5. Conrad. *par.* 2. *quæst.* 25. Nam prohibetur distrahi tanquam aliquod immobile, & stante destinatione ad emenda immobilia, esset æquiualenter alienatio rei immobilis. Nec obstat, quod res immobilis emenda non possideatur, & prohibitio sit solum de alienandis, quæ possidẽtur; nam possidetur ipsa pecunia, quæ pro re immobili habetur. Et ideo ita docent Conrad. *par.* 2. *Resp. cas. consc. q.* 25. Armilla *verbo,* Alienatio. *num.* 4. Homobonus *par.* 4. *resp.* 44. alios citans Bonac. *disp.* 2. *de alienat. bonor. eccles. quæst. vnic. punc.* 2. *num.* 5. testans, esse communem opinionem. Barbosa. *De potest. Episcopi par.* 3. *allegat.* 95. *num.* 40.

An peccent, qui in Ecclesijs sumunt Tabachum. Quæst. 175.

S V M M A.

1 *Prohibitio sumendi tabachum in Ecclesijs &c.*
2 *Peccant sumentes tabachum in Ecclesijs, & earumdem atrijs.*
2 *Sumptio tabachi in Ecclesijs, cur prohibita.*
2 *Ex proemio colligitur finis legislatoris*
3 *Sumptio tabachi in Ecclesijs est contra reuerentiam ipsis debitam.*
4 *An sit mortale sumere tabachũ in Ecclesijs.*
4 *Excommunicatio maior non ponitur, nisi pro peccato mortali.*

---

1 VRbanus VIII. *anno* 1642. *sub die* 30. *Ianuarij* edidit Cõstitutionem pro Diœcœsi Hispalensi, quæ incipit. *Cum Ecclesiæ,* in qua sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, & absque vlla de-

claratione incurrendæ, prohibet ſumptionem tabachi, ſiue ſolidi, ſiue in fruſtra conciſi, ſiue in puluerem redacti; ſiue in ſumum in Eccleſijs, & earumdem atrijs. Ita enim habet §. 2. *Omnibus & ſingulis vtriuſque ſexus perſonis tàm ſecularibus, quàm Eccleſiaſticis, etiam cuiuſuis Ordinis, Inſtituti, ac Militarium etiam Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani regularibus quomodolibet qualificatis, & quantumlibet priuilegiatis, & exemptis, etiam ſpeciali nota expreſſione dignis, ne de cœtero in quibuſuis Ciuitatis, & Diœceſis prædictarum Eccleſijs, earumque atrijs, & ambitu Tabachum ſiue ſolidum, ſiue in fruſtra conciſum, aut in puluerem redactum ore, vel naribus, aut fumo per tubulos, & aliàs quomodolibet ſumere audeant, vel præſumant ſub excommunicationis latæ ſententiæ eo ipſo abſque aliqua declaratione per contrafacientes incurrendæ pœna auctoritate Apoſtolica tenore præſentium interdicimus, & prohibemus.* Qua prohibitione ſtante certum eſt, peccare mortaliter omnes exiſtentes intra Diœceſim Hiſpalenſem, ſi contra prædictam prohibitionem tabachum ſumant, ſiquidem hoc ipſis prohibetur ſub pœna excommunicationis maioris, quæ non habet locum, niſi interueniat peccatum mortale.

2 An autem extra dictam Diœceſim ſit peccatum ſumere tabachum in Eccleſijs & earumdem atrijs, ſiue in puluere, ſiue quocunque alio modo; Reſpondendum eſt affirmatiuè. Ratio eſt. Quia ſumptio tabachi in Eccleſia, & eiuſdem atrijs non eſt mala, quia prohibita, & proinde malitia ipſius non coarctatur intra terminos Diœceſis Hiſpalenſis, intra quos coarctatur prohibitio; ſed ideo eſt prohibita, quia mala; vnde vbique retinet ſuam malitiam. Cum enim ex proemio Conſtitutionum colligatur finis legiſlatoris. *l. fin. ff.* De *hæredib. inſt.* & *l. Cum hi. init. ff.* De *tranſact.* ex prædicta Conſtitutione habemus, quod finis Pontificis fuerit extirpare ſumptionem tabachi tanquam actũ malum. ita enim habet. *Nos, quibus cũctarum per Orbem vniuerſum Eccleſiarum cura à* Deo *commiſſa eſt, aduigilare conuenit, vt ab eiſdem Eccleſijs quicunque actus prophani, & indecentes procul arceantur.* Quare ſupponit Pontifex, huiuſmodi actum eſſe malum, atque adeo arcendum ab Eccleſijs.

3 Quod etiam confir. ex ijs, quę habet Pontifex. §. 1. præfatæ Conſtitutionis. nam loquens de Sacerdotibus, & clericis ſumentibus tabachum in Eccleſijs, vocat eos *Clericalis honeſtatis immemores*, ergo talis ſumptio eſt contra honeſtatem clericalem, atque adeo peccaminoſa. Et rurſus de omnibus tam clericis, quàm laicis loquens concludit ibid. *Eccleſiasque prædictas tetro odore inficere magno cum proborum ſcandalo, rerumque ſacrarum irreuerentia non reformident.* Ergo ſumptio tabachi in Eccleſia ex declaratione Pontificis eſt actio ſcandaloſa, & irreuerentialis erga res ſacras. ergo etiã peccaminoſa. Conſiſtit autem irreuerentia in eo, quod cum Eccleſia ſit domus Dei, eiuſdẽ cultui dicata, & domus orationis, quam omnis ſanctitudo decet, iuxta illud Pſal. 92. *Domum tuam Domine decet ſanctitudo*, vt inſinuat Pontifex in Proemio eiuſdem Cõſtitutionis, adhibeatur ad extrahenda excrementa è corpore, & in ea exerceãtur actus cœteris mouentes ſtomachum. Quod quidem continet abuſum valdè ſcandaloſũ, vt habet Pontifex in *eadem Conſtitut. §. 2.*

4 An autem ſit peccatum mortale, an verò veniale ſumere tabachum in Eccleſijs. Reſpondetur ex genere ſuo eſſe mortale, nec fieri veniale, niſi ex leuitate materiæ. Ratio eſt, quia huiuſmodi peccatum eſt dignum, quod puniatur pœna excommunicationis, vt cõſtat ex præfata cõſtitutione Vrbani VIII. in qua ponit excommunicationem ipſo facto incurrendam pro tali peccato; ergo cum excommunicatio non poſſit imponi niſi pro peccato mortali. Cap. *Romana*, & Cap. *Dilecto*. De *ſententia excommunicat.* & docent communiter, huiuſmodi peccatum erit mortale. Præſertim quia punitur tali pœna tanquam de ſe peccatum, & non quia prohibitũ. Vnde non poteſt dici, quod ſit mortale, quia ſub mortali prohibeatur à Pontifice,

ce, non autem quia de se non sit mortale. nam Pontifex mouetur ad prohibendum sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ ex indecentia, & irreuerentia, quam continet, & quia vult extirpare abusum tàm scandalosũ. Vnde supponit, quod contineat talem malitiam, quæ excommunicatione puniri possit.

An Monasteria Regularium sint loca exempta etiam ratione sui. Quæstio 176.

S V M M A.

1 *Qui doceant Monasteria Regularium non esse loca de se exempta.*
2 *Monasteria* Regul*arium, non solum ratione personarum, sed etiã ratione sui sunt loca exempta.*
3 *Priuilegia concedentia exemptionem Monasterijs Regularium.*
3 *Dictio,* Prorsus, *excludit omnia, & singula in contrarium.*
4 *Locus exemptus à visitatione est plenè exẽptus.*
4 *Ecclesiæ exemptæ possunt ab Episcopis visitari.*
4 *Monasteria & Ecclesiæ Regularium non possunt visitari ab Episcopis.*
4 *Episcopi non possunt visitare altaria Ecclesiarum Regularium, etiam vbi reseruatur Sanctissimum Sacramentum, nisi sit annexa cura animarum.*

1 NOn esse Monasteria loca plenè exempta, etiã ratione sui, sed solum ratione personarum, tradunt Vgolin. *De censur. Tab.1. Cap. 9. §. 3.* Suarez 3. *par. tom. 5. De censur. Disp. 5. sect. 4. n.* 10. Coninch. *disp. 13. de censur. dub. 7. num.* 63. Salas Centur. II. *disp.* 14. *De legib. sect. 6. num.* 85. Alterius *De censur. disp. 5. De causa excommunicat. lib. 3. cap. 5.* ver. *Hoc autem.* Filliucius *tract. 11. cap. 5. quæst. 9. nu.* 149. Merol. *tom. 2. Theol. moral. disp. 4. cap. 6. nu.* 489. Cochier. *De iurisdict. Ordinar. in exempt. par. 2. quæst. 45. nu. 2. & sequent.* Palaus *par. 1. Oper. moral. tract. 3. disp. 1. punc. 24.* §. 5. *num.* 30. Nullam tamen rationem afferunt, nisi quia communis vsus ita videtur accipere exemptionem Monasteriorum.

2 Sed hoc non rectè asserunt. Vnde tenendum est, Monasteria, non solum ratione personarum, sed etiam ratione sui esse exempta plena exemptione, non secus ac si essent extra Diœcesim. Ita etiam docent Bonacina *disp. 1. De censur. quæst. 1. punc. 11. nu.* 8. Bordon. *in Consil. regularib. Resol. 7. nu.* 4. & videtur sequi Squillante *De priuileg. Clericor. Cap. 2. num.* 68. Vnde non possunt Ordinarij exercere in ipsis aliquem actum iurisdictionis præter illos, qui expressè, & in specie ipsis conceduntur.

3 Quod autem Monasteria sint plenè exempta, habetur ex pluribus priuilegijs Summorum Pontificum concessis diuersis religionibus, atque adeo ijs omnibus, qui habent communicationem priuilegiorum. Sixtus IV. id concessit Prædicatoribus, vt in *Bulla*, quæ dicitur, *Mare magnum*. quæ est 1. *eiusdem Pontificis apud Confectum in Collectione Priuileg. Mendicant.* ibi. *Et ne pretextu Constitutionis Innocentij IV. prædecessoris nostri, quæ incipit,* Volentes, *locorum Diœcesani, & alij Ordinarij, ac alij quicunque in personas, & loca Fratrum Prædicatorum, contra eiusdem Gregorij prædecessoris Ordinationem, sibi quamcunque iurisdictionem, & superioritatem vendicare præsumant, districtius inhibemus, ne quispiam absque dictæ Sedis speciali commissione, & auctoritate in personas, domos, & loca dicti Ordinis Prædicatorum, vtpotè prorsus exempta, aliquas excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias specialiter, vel generaliter quomodolibet promulgare, aut in personas, domos, & loca huiusmodi, aliquam præeminentiam, superioritatem, & iurisdi-*

ftionem quomodolibet exercere præsumant, etiam ratione contractus, vel delicti, seu rei, de qua contra ipsos ageretur, vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, & res ipsa consistat. Vbi notandum est, quod Pontifex mouetur ad faciendam dictam prohibitionem, quia loca, seu Monasteria sunt prorsus exempta.esse autẽ prorsus exemptum, est esse plenè, & omnimodè exemptum. Dictio namque, *Prorsus*, excludit omnia, & singula, quæ in contrarium esse possunt. Cap. *Statutum*. §. *Prouisurus*. De *rescriptis*. vnde in casu nostro excludit omnẽ rationem subiectionis, & quicquid obstare potest plenæ exemptioni. Rursus notandum est, quod Pontifex prohibet, quod in loca, seu Monasteria Regularium nulla iurisdictio, superioritas, aut præeminentia exerceri possit quomodolibet. Hoc autem est facere illa loca ratione sui plenè, & omnimodè exempta.

4 Confir. Locus exemptus etiam à Visitatione est plenè exemptus, & magis quàm cœtera loca, quæ sunt plenè exempta, imo etiam quàm sint Ecclesiæ nullius Diœcesis. Siquidem loca plenè exempta quò ad Ecclesias possunt visitari ab Episcopo ex Trident. *sess*. 7. *cap*. 8. *De reformatione*. ibi. *Ecclesias quascunque quomodolibet exemptas auctoritate Apostolica singulis annis visitare teneantur, &c.* & Ecclesiæ quoque nullius Diœcesis visitãtur ab Episcopis, etiam si earum Prælatus habeat iurisdictionem quasi episcopalem, quorum Cathedralis est proximior in virtute Concilij Tridentini, vt ex Armẽdar. *in Addit. ad Recopil. leg. Nauar. lib*. 1. *tit*. 6. *De visit*. *l*. 5. §. 2. *nu*. 13. refert decisum à Sacra Congregatione Barbosa *ad Concil. Trident. sess*. 7. *cap*. 8. *de Reformat. num*. 3. locus verò, qui visitari non potest, est etiam exemptus à Visitatione. Loca autem Regularium, etiã Ecclesiæ non possunt visitari ab Episcopis, etiam si sint intra Diœcesim, vt ex eodem Amendar. *num*. 93. *citati loci*. refert decisum à S. Congreg. idem Barbosa *num*. 15. *loci citati*, & talis Decisio habetur in declarationibus S. Congregat. ex Biblioth. Card. Bellarm. *ad citat. sess*. 7. *Concil. Trident. cap*. 8. *De reformat.* Imo idem Barbosa *ibid*. refert decisum ab eadem Congregatione, quod neque in virtute Cõstitutionis Gregorij XV. quæ incipit, *Inscrutabilis*. sub *die* 9. *Februar*. 1622. possint Episcopi visitare Altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit cura animarum sæcularium, nec loca, vbi asseruatur Sanctissimum Sacramentum, aut audiuntur personarum sæcularium confessiones; & ait, se habuisse præ manibus talem decisionem originalem, & vidisse impressam *in Typographia Cameræ Apostolicæ*. & eam refert Peirin. *De priuileg. Minor. ad Constitutionem* 2. *Gregor. XV*. vbi refert plura dubia circa dictam Constitutionem Gregorij XV. proposita Sacræ Congregationi, & responsiones ad ipsa. & ad primum dubium, ita respondetur. *Ad primum dubium respondit*. *Episcopo non licere in vim eiusdem Constitutionis visitare Altaria Ecclesiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum sæcularium, nec loca, vbi in iisdem Ecclesijs asseruatur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi confessiones personarum sæcularium audiuntur*. Si ergo Ecclesiæ, & monasteria Regularium nec etiam subsunt visitationi, non video quomodo non sint plenè exempta; aut quid desit ad plenam exemptionem.

An

An in inquisitione generali, quando delictum est publicum, & auctor occultus, teneatur interrogatus iuridicè manifestare delinquentem, si nulla de ipso præcedat infamia. Quæstio 177.

S V M M A.

1 *Quando constat de delicto potest fieri inquisitio generalis, etiam si delinquens sit occultus.*
1 *Ad iustitiam legalem pertinet punire delicta.*
2 *Interrogatus iuridicè à iudice tenetur respondere.*
2 *Inquisitio generalis ordinatur ad reperiendum malefactorem.*
3 *Nulla præcedente infamia iuridicè interrogatus non tenetur manifestare reum.*
4 *Potestas interrogandi, & obligatio ad respondendum sunt correlatiua.*
4 *De relatiuis est idem iudicium, & quod disponitur de vno, disponitur etiam de alio.*
5 *Iudex non potest in particulari interrogare, nisi de persona infamata.*
5 *Potestas iudicis extenditur solum ad malefactores publicos.*
6 *Cur in delicto publico possit iudex inquirere de malefactore.*
7 *Quomodo interrogatio iudicis tendat ad habendam notitiam delinquentis.*
8 *Quomodo generalis inquisitio ordinetur ad reperiendum malefactorem in particulari.*
9 *An iuridicè interrogatus possit manifestare delinquentem, quando nulla præcessit infamia.*

1 QVamuis Caiet. 2.2. *quæst.* 99. *ar.* 1. & 2. Sotus *De tegendo secreto. memb.* 2. *quæst.* 9. *dub.* 4. & nonnulli alij doceant, quod non possit fieri inquisitio generalis, quando delinquens est omnino occultus, & nulla laborat infamia, licet delictum sit notorium, communiter tamen docent, posse fieri inquisitionem generalem, vt desumitur ex Cap. *Quidam maligni*. 5. *quæst.* 1. & Cap. *Si sacerdos*. De *offic. Ordinar.* & docent Innocent. *in Cap. Bonæ*. 1. *num.* 5. De *elect.* Abbas, & Imola *ibid.* Syluester *verbo.* Correctio. *num.* 6. Armilla *verbo.* Accusatio. *num.* 28. Angel. *ibid.* §. *fin.* Nauar. *Cap. Inter verba. corol.* 50. *num.* 585. *in* 1. *edit.* & in *Manuali. cap.* 18. *nu.* 38. Petrus Nauar. *lib.* 2. *de restit. cap.* 4. *num.* 58. Angles *in Florib. quæst. de corrept. frater. ar.* 3. *difficul.* 5. Iulius Clarus *lib.* 5. §. *fin. quæst.* 5. *num.* 5. Lessius *lib.* 2. *De iust. & iure. cap.* 29. *dub.* 14. Alderet. *de relig. disciplin. tuen. lib.* 1. *cap.* 7. *nu.* 11. Villalob. *par.* 2. *sum. tract.* 14. *difficul.* 7. *num.* 2. Quia nimirum ad iustitiam legalem pertinet punire delicta, vt arceantur à communitate, & ideo ijs existentibus dat ius superioribus, vt inquirant auctores. Neque obstat Cap. *Cum oporteat*. & Cap. *Qualiter, & quando*. 2. De *accusat.* quia non loquuntur de inquisitione generali, sed de speciali, in qua inquiritur de aliqua determinata persona. Difficultas ergo est; an quando non præcedit infamia aliqua de determinata persona, teneatur iuridicè interrogatus reuelare determinatam personam.

2 Prima ergo opinio tenet, quod iuridicè interrogatus debet, si sciat, detegere personam particularem, etiam si de ipsa nulla præcedat infamia. ita Alderet. *lib.* 1. *de Religiosa discipl. tuen. cap.* 7. *num.* 12. Prob. Potest iudex licitè interrogare, ergo testis iniustè reticet, quia facit contra debitum iustitiæ, cum non obediat superiori in ijs, quæ subsunt ipsius iurisdictioni, vt docet D. Tho. 2.2.

quæst.

quæst. 69. ar. 1. in corpore. Sotus *De secr. tegendo. memb. 2. quæst. 7. conclus.* 1. subest autem iurisdictioni iudicis inquirere in delictis manifestis auctorem. Deinde. Inquisitio generalis ordinatur ad requirendum malefactorem in particulari, aliàs esset frustratoria, nam existente delicto iam scitur, quod in communi adsit malefactor. ergo iuridicè interrogatus tenetur reum in particulari manifestare, quia tenetur correspondere inquisitioni generali, & non frustare finem ipsius.

3 Altera tamen sententia tenet, quod si nulla præcedat infamia, non tenetur iuridicè interrogatus manifestare reum; aut complicem, si ipse reus sit. Ita Syluester *verbo* Correctio. *num. 6. in fine*. Nauar. *in Manuali*. *Cap.* 18. *num.* 38. Petrus Nauar. *lib. 2. de rest. cap. 4. num.* 58. Lessius *lib. 2. de iust. & iure. cap. 29. dub.* 14. Villalob. *par. 2. sum. tract.* 14. *difficul.* 10. *num.* 2. Escobar *in Exam. confessar. tractat. 6. Exam. 6. cap.* 1. ver. *Quoniam*. Limitant tamen, vt hæc doctrina non habeat locum, quādo adhuc imposterum timeretur malum, aut quādo delictum vertitur in damnum publicum, aut etiam priuatum alterius. Ita Nauar. Petr. Nauar. Lessius Villalob. *citati*.

4 Et ab hac sententia non est discedēdum, cum habeat firmum fundamentum, Nam non plus extenditur obligatio illius, qui iuridicè interrogantur, quàm se extendat facultas iudicis ad interrogandum. Quia hæc duo sunt correlatiua, nam facultas interrogandi est facultas superioritatis, & iurisdictionis; & obligatio respondendi est obligatio subiectionis correspondens eidem superioritati. Et de correlatiuis est idem iudicium, ita vt dispositum de vno, sit etiā dispositum de altero. *l. fin. ff.* De *acceptilat.* & *l. Si quis seruo. C. De furtis*. & *l. fin. C. De indict. viduit.* Vnde non potest esse potestas ad interrogandum, nisi sit obligatio, & subiectio in ordine ad respōdendum, nec è contra obligatio ad respondendum, nisi sit ius, & potestas ad interrogandum.

5 In iudice autē non est potestas ad inquirendum, & interrogandum in speciali de persona determinata, nisi de ipsa præcedat aliqua infamia. Cap. *Inquisitionis*. Cap. *Qualiter, & quando*. De *accusat.* & tradunt communiter D. Th. 2. 2. *quæst* 70. *ar.* 1. D. Antonin. 3. *par. Tit.* 9. *cap.* 7. §. 1. *in fine*. Caiet. 2. 2. *quæst.* 69. *ar.* 2. Sotus *lib.* 5. *De iust. & iure. quæst.* 6. *ar.* 2. *post* 5. *Conclus.* Nauar. *Cap.* 18. *Manual. num.* 38. & *Cap. Inter verba. nu.* 579. Viguer. *cap.* 12. *Instit. Theolog.* §. 2. *vers.* 10. Syluester *verbo*. Inquisitio. *nu.* 10. Petrus Nauar. *lib. 2. de rest. cap. 4. num.* 149. Corduba *lib.* 1. *quæst.* 43. *dub.* 2. ver. *Sed vtrum*. Roland. à Valle *Consil.* 30. *vol.* 9. *num.* 3. Dec. *Consil.* 18. *nu.* 38. *vol.* 1. Farinac. *par.* 1. *Praxis crimin. quæst.* 9. *nu.* 1. alios citans. Menoch. *lib.* 1. *de arbitr. q.* 78. & communiter Doctores in Cap. *Inquisitionis*. De *accusat.* Quia potestas iudicis publica est, & ideo versatur tantum circa malefactores publicos ad minus per aliquam infamiam. Quare neque in subdito est obligatio ad manifestandum delinquentem, nisi præcedat aliqua infamia; cum non plus extendatur, quàm se extendat potestas iudicis.

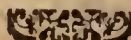
6 Neque obstat, quod possit inquirere in generali de auctore delicti, quia in tantū potest inquirere, in quantum auctor delicti in genere est publicus, sicut & ipsum delictum; vnde talis potestas fundatur adhuc in publicitate delinquētis. & tendit ad assequendam notitiam delinquentis in particulari, quatenus seruato debito ordine est assequibilis; & ideò censetur iudex inquirere, quinam sit delinquens, supposito, quod possit manifestari, & ratione alicuius infamiæ sit subiectus potestati iudiciali. Et sicut non potest iudex inquirere, an Petrus sit auctor delicti, nisi de hoc illi suspicionem generet aliqua præcedens infamia, ita nec interrogatus potest dicere, fuisse Petrum, nisi sciat, adesse aliquam diffamationem quòad Petrum.

7 Ex dictis autem soluta manent, quæ pro opposita sententia allata sunt. Vnde ad 1. resp. non obstante licita interrogatione iudicis; interrogatum non reticere iniustè, quando nulla præcessit diffa-

diffamatio delinquentis, quia interrogatio tendit solum ad habendam notitiam delinquentis, supposito, quod adsit aliqua diffamatio, quæ nota sit interrogato, licet iudici ignota. Vnde intra hos terminos coarctari debet interrogatio, vt iusta sit. Et quia obligatio respõdendi, & manifestandi delinquentem correspõdet interrogationi solum quatenus iustæ, ideo interrogatus tunc solũ obligatur ratione obedientiæ, & iustitiæ legalis. vnde in hoc solum casu iniustè reticeret.

8 Ad secundum respond. Interrogationem, & inquisitionem in generali ordinari ad reperiendum malefactorem in particulari, quando secundum rectum ordinem iudiciarium reperiri potest. Secus autem, quando nulla laborat infamia; Vnde fit inquisitio sub hac tacita conditione; & ideo qui iuridicè interrogatur, solum tenetur manifestare existente tali conditione. Nec sequitur, quod inquisitio frustretur suo fine, nam solum intendit reperire delinquentem in particulari, quando iustè manifestari potest.

9 Dubium tamen remanet. An possit manifestare delinquentem, quando nulla præcessit infamia. Resp. non posse, sed peccare mortaliter, non secus, ac peccaret iudex, si inquireret de aliquo in particulari, de quo nulla præcederet infamia. Quia illa ratio, quæ prohibet iudicem inquirere in particulari nulla præcedente infamia, prohibet etiam eum, qui iuridicè interrogatur, manifestare; nam eodem pacto delinquens habet ius conseruandi propriam famam contra iudicem, qui potest legitimè inquirere, ac contra testes, qui possunt legitimè respondere; vnde eadem læsio proximi proueniret ab eo, qui interrogatur, ac ab ipso iudice, si in particulari interrogaret.

An, si Regulares non doceant Curiam Ordinariorum de electione conseruatoris, vitietur electio, & conueniri debeant coram Ordinario. Quæst. 178.

SVMMA.

1 *Regulares eligentes conseruatores, debent electionem notificare curiæ.*
2 *Electio conseruatoris subsistit, etiam si non notificetur curiæ.*
2 *Non entis nullæ sunt qualitates.*
2 *Notificatio electionis conseruatoris non pertinet ad formam, & substantiam electionis.*
3 *Casus genitiuus dicit saltem possessionem.*
3 *Vel saltem pertinentiam ad id, à quo regitur.*
4 *Regulares debent conueniri coram Conseruatore, etiam si non notificauerint Curiæ electionem.*
4 *Regulares extra monasterium degentes in quibus causis conueniendi coram Ordinario.*
5 *Conseruatores statim, ac eliguntur habent iurisdictionem à Sede Apostolica.*
6 *Regulares conueniendi coram Ordinario, quando non elegerunt conseruatorem.*
7 *Declaratio Sacræ Congregationis circa Conseruatores, quomodo accipienda.*
8 *An notificatio electionis Conseruatoris sit conditio, sine qua non possit procedere.*
8 *Quod lex non dicit, nec nos debemus dicere.*

---

1 GRegorius XV. *in sua Constitutione*, quæ incipit, *Ex certis, & rationabilibus*. sub *die*

die 20. *mensis Septembris* 1621. in qua statuit quò ad Conseruatores Regularium, decernit inter alia, §. 5. quod *Regulares, ac personæ huiusmodi in Italia infra duos, extra Italiam verò infra sex menses à die publicationis in vrbe præsentis Constitutionis inchoandos debeant sibi eligere, seu assumere Conseruatores iuxta formam superius propositam, eiusque electionis, seu assumptionis documentum infra tempus huiusmodi penes acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapso, quandiu Conseruatores secundum formam præsentis Constitutionis nō elegerint coram eisdem Ordinarijs conueniātur*. Dubitatur modo, an si fiat electio Conseruatoris, & talis electionis non exhibeatur documentum penes acta Curiæ Ordinarij, subsistat electio, & an coram electo Conseruatore, an verò coram Ordinario conuentio fieri debeat.

2 Quod autem spectat ad electionem Conseruatoris absque dubio valida censenda est. nam docere Curiam Ordinarij, quod sit electus Conseruator, non pertinet ad substantiam, & formam electionis, & ideo si omittatur, electio non vitiatur. Quando enim Pontifex in dicta Constitutione præcipit, quod Conseruatoris electio notificetur Curiæ Ordinarij, supponit, quod electio sit iam facta, cum non possit notificari, quamdiù non est facta, siquidem non entis nullæ sunt qualitates. *l. Eius, qui in prouincia.* ver. *Quoniam. ff.* Si cert. pet. & *l. Pomponius.* §. *fin. ff.* De *acquiren. possess.* & Cap. *Bonæ.* De *elect.* & Cap. *Ad dissoluendum.* De *dispensat. impub.* Tum quia Pontifex ponit, vt duo distincta, & diuersa Eligere, & Electionis documentnm dare. ibi. *Debeant sibi eligere, seu assumere Conseruatorem iuxta formam superius propositam, eiusque electionis, seu assumptionis documentum infra tempus huiusmodi penes acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur*. Tum quia, quando Pontifex præcipit, vt dictum documentum curiæ exhibeant, loquitur de electione facta iuxta formam superius ab ipso præscriptam; nā in illo §. 15. statuit, vt eligantur Conseruatores iuxta formam superius propositam, eiusque electionis, seu assumptionis documentum infra tempus huiusmodi penes acta curiæ &c. Non ergo ibi Pontifex tradit formam eligendi Conseruatores, cum dicat electionem esse faciendam iuxta formam à se superius propositam, nempe in §. 2. & proinde talis notificatio non pertinet ad formam, & substantiam electionis.

3 Accedit etiam, quod iubentur dare documentum suæ electionis, seu electionis à se factæ; supponitur ergo, quod quando documentum exhibent, sint in possessione electionis, atque adeo quod electio iam in se subsistat, vt possit verificari, quod iam illam celebrauerit, & ipsius, vt iam celebratæ, dent documentum. Casus enim genitiuus, quando non dicit dominium, dicit saltem possessionem, vt desumitur ex *l.* 1. *init.* iuncto §. *Ait Prætor.* & §. *sequenti. ff.* Nautæ, *Caup. Stabul.* & *l.* 2. *init.* & §. *In hac. ff.* Vi *bon. rapt.* & tradunt Bart. *in Rubr. ff.* De *oper. noui. nunc. nu.* 5. ver. *Sed circa vnum.* Francisc. Niconitius. *ibid. num.* 146. citans Alex. Rom. Socin. & Barbat. Crotus *in dict. Rubr. nu.* 30. citans Comens. Menoch. *De recuper. possess. Remed.* 1. *nu.* 51. Curt. iun. *in dict. Rubr.* Beroius *Consil.* 50. *num.* 3. *lib.* 3. Afflict. *Decis.* 239. *num.* 5. Angel. *in l. Lex Cornelia.* §. *Demum. ff.* De *iur.* Corn. *Consil.* 242. *vol.* 2. Vel saltem dicit, quod id, quod ponitur in genitiuo aliquo modo pertinet ad id, à quo casus genitiuus regitur. per ea, quæ notat Corneus modo *citat.* & *Consil.* 24. *vol.* 4. Vnde semper dictus casus importat aliquid, quod ad aliud pertineat, & proinde in se subsistat. Et ideo, cum debeant electores Conseruatoris dare documentum electionis, quando datur huiusmodi documentum, debet electio tanquam completa pertinere ad electores, & esse sub ipsorum possessione.

4 Cum ergo electio subsistat, sequitur, quod Regulares conueniri debeāt coram Conseruatore, etiam si nondum documentum exhibuerint Curiæ Ordinarij de electione, quamuis Maceratensis contrarium videatur sentire *Resolut. variar. lib.* 1. *Resolut.* 15. *num.* 4. & *Resol.*

fol. 94. num. 6. vbi malè allegat Concilium Tridentin. *sess. 7. Cap. 14. De reformatione*. nam ibi disponit tantum de Regularibus extra monasterium degentibus, non autem de cœteris, quod in causis ciuilibus, mercedum, & miserabiliũ personarum conueniantur coram Ordinario. etiam si habeant Conseruatorem à Sede Apostolica deputatum; & etiam in alijs causis, si non habeant dictum iudicem. Ita enim habet. *In ciuilibus causis mercedum, & miserabilium personarum Clerici sæculares, aut Regulares extra Monasterium degentes quomodolibet exempti, etiamsi certum iudicem à Sede Apostolica deputatum in partibus habeant: in alijs verò, si ipsum iudicem non habuerint, coram locorum Ordinarijs tanquam in hoc ab ipsa Sede delegatis conueniri, & iure medio ad soluendum debitum cogi, & compelli possint &c.* Vnde neque in hoc decreto Concilij, neque sub Cõstitutione Innocentij IV. de qua hic Concilium, comprehendi Regulares, si intra claustra degant, notant Alderete *in Allegat. pro omnimoda Regular. exempt. par. 1. cap. 7. num. 2.* Nouar. *in Lucerna Regular. verbo.* Causa. *nu. 3 & 4.* Barbosa *ad citat. sess. 7. Cap. 14. de reformat. Concil. Trident. num. 7.* & proinde conueniendos esse coram Superioribus suis, aut conseruatoribus. & ita decisum à Sacra Congregatione, refert Narbona *l. 59. glos. 1. num. 230. tit. 4. lib. 2. Recopil.* apud Barbosam *citatum.*

5 Ratio autem est, quia statim ac Conseruatores sunt electi, habent auctoritatem, & iurisdictionem ab Apostolica Sede iuxta Constitutione, & priuilegia Iulij II. quæ incipit. *Aliàs venerabilem*. sub *die 29. Martij* 1507. quæ est secunda huius Pontificis *apud Confessum. §. Quodque Fratres*. ibi. *Et quod tales in Conseruatores taliter per eos electi, ex nunc per nos deputati censeantur &c.* & Clementis VII. quæ incipit. *Conquestionem dilectorum*. sub *die 19. Martij* 1524. & est prima huius Pontificis *apud Confessum*. & Pij V. quæ incipit. *Ad hoc nos. §. Et vt Fratres*. sub *die 23. Septembris* 1571. & est tertia huius Pontificis *apud dictum Cõfessum*. Et notaut idem Confet. *De priuil. Mendicant. Tit. 4. Cap. 9.* Moneta *De conseruat. cap. 10. num. 377.* ergo cum electio ipsorum sit facta, antequam exhibeatur Curiæ Ordinarij documentum talis electionis, poterunt Conseruatores procedere, quia iudex potest procedere statim, ac habet iurisdictionem; nec erunt Regulares coram Ordinario conueniendi; quia Ordinarius subintrat solum in defectum Conseruatoris. argum. *ex Concil. Trident. sess. 7. cap. 14. De reformat.* vbi degentes extra monasterium solum coram Ordinario debent conueniri, quando non habent iudicem Conseruatorem. stante autem electione valida, non adest defectus Conseruatoris.

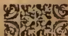
6 Quod etiam colligitur ex præfata Constitutione Gregorij XV. nam quando in §. 5. decernit, quod Regulares conueniantur coram Ordinario, quandiu non elegerint Conseruatorem, ita habet. *Alioquin eo termino elapso, quandiu conseruatores secundum formam præsentis Constitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinarijs conueniantur*. Vbi notandum est, quod Pontifex solùm dicit, *Quandiu non elegerint*, non autem addit, *Et electionis documentum exhibuerint*; vnde solum deficiente electione conueniri debent coram Ordinario. hoc enim documentum faciendum Curiæ non pertinet ad substantiam electionis, vt ex ipsa constitutione supra *num. 2. & 3.* ostensum est.

7 Nec obstat declaratio Sacræ Congregationis *iussu Gregorij XIII. edita*. apud Confet. *in Compend. Priuileg. tit. 4. Cap. 9.* & apud Quarantam *in Compend. Bullarij. verbo*. Priuilegia Regularium §. *Insuper sciendum*. Quod Regulares omnes in Ciuitatibus Italiæ existentes sibi Conseruatores eligerent, coram quibus conuenirentur, ac semel electos nonnisi in capitulis prouincialibus mutarent, eorumdemque nomina intra mensem à die electionis Episcopis, & locorum Ordinarijs indicarent, alioquin coram ipsis Ordinarijs cõueniri possent. Nam non decernitur, quod possint conueniri coram Ordinarijs, nisi ipsis indicent intra mensem nomina Conseruatorum, alioquin si indicarent tantum in

fine

ſine menſis, poſſent conueniri coram Ordinarijs ante indicationem non obſtate, quod elegiſſent Conſeruatores, quod non eſt admittendum, cum non poſſit dici, quod non ſeruauerint prædictum decretum. Sed ſolum decernitur, quod poſſint conueniri coram Ordinarijs, niſi eligant Conſeruatores. Et hoc decretum ita explicandum eſt per Conſtitutionem præfatã Gregorij XV. §. 5. vbi, vt dictum eſt, decernit, quod conueniantur coram Ordinarijs, quandiu non elegerint Conſeruatores iuxta præſcriptam formam; non verò addit, *Etquandiu Curiæ non notificauerint*.

8 Neque etiam dici poteſt; quod exhibitio documenti electionis ſit conditio requiſita, qua non exiſtente non poſſint Conſeruatores exercere ſuum munus. Nam quod lex nõ dicit, nec nos dicere debemus, nec eſt præſumendum. *l. Diſſentientis*. C. *De repud.* & Cap. *Illa*. *Ne ſede vacante*. In nulla autem Conſtitutione Summorum Pontificum dicitur, quod notificatio electionis Conſeruatorum facienda curiæ Ordinarij ſit conditio, ſine qua Conſeruatores electi non poſſint exercere ſuum munus; imo in præfata Conſtitutione Gregorij XV. ſolum decernitur, vt viſum eſt, quod Regulares conueniantur coram Ordinarijs, quandiu non elegerint Cõſeruatores non autem quandiu non notificauerint electos. Nec talis notificatio requiritur, niſi, vt omnibus, quorum intereſt, conſtet de electione Conſeruatorum, vt notat Moneta *De conſeruatorib. cap. 7. num. 52.* & ad tollendas fraudes, quæ poſſent fieri, vt notat Peirin. *De priuileg. ad Conſtit. V. Gregorij XV. §. 5. num. 31.*

An Conſeruatores Regulares ſint iudices Ordinarij, an verò delegati. Quæſtio 179.

S V M M A.

1 *Conſeruatores ſunt iudices delegati.*
2 *Iuriſdictio Conſeruatorum re integra expirat morte delegantis.*
3 *Iuriſdictio Conſeruatorum an æquiparanda ordinariæ.*
4 *Quis ſit delegatus ad vniuerſitatem cauſarum,*
5 *Conſeruatores Regularium de iure nouo ſunt iudices Ordinarij.*
5 *Declaratio S. Congregationis, quod iuriſdictio Conſeruatorum ſit ordinaria.*
6 *Iuriſdictio perpetua eſt ordinaria.*
7 *Potens tribuere iuriſdictionem ordinariam, eam dat, ſi committat vniuerſitatem negociorum.*
8 *Iuriſdictio, quæ eſt à lege, eſt ordinaria, niſi aliàs conſtituat delegationem.*
9 *Conſeruatores de iure nouo poſſunt ſuas vices alteri committere.*
10 *An ſemper ad iuriſdictionem ordinariam requiratur territorium.*

1 QVod Conſeruatores non ſint iudices Ordinarij, ſed delegati, tenet communis opinio, quam tradunt Gloſ. 2. *in Cap. 1.* De *offic. deleg. in 6.* Archidiacon. *ibid. num. 1.* Io. Andr. *num. 2.* Franc. *num. 3.* Butrius *num. 4.* Geminian. *num. 5.* Ancharan. *num. 2.* & *Conſil. 132. num. 2.* Iaſ. *Conſil. 145. lib. 4.* Ruin.

Ruin. *Conſil.* 3. *num.* 1. *lib.* 4. Euerar. *loco à Rubrica. num.* 5. Mandoſ. *in Praxi ſignat. grat.* verbo. *Conſeruatoria.* ver. *Conſeruatores dicuntur*. Tholoſan. *lib.* 47. *ſyntag. iur. cap.* 32. *num.* 23. Io. Neuizan. *Conſil.* 35. *num.* 9. Fuſchus *lib.* 2. *de Viſit. cap.* 23. *num.* 3. D. Autonin. 3. *par. ſum. tit.* 9. *cap.* 4. §. 2. Nauar *Conſil.* 3. *nu.* 1. De *offic. Delegati*. Confet. *in Compend. Priuileg. tit.* 4. *cap.* 7. *init.* Azor. *par.* 2. *lib.* 5. *cap.* 34. *init.* Moneta *de Conſeruat. cap.* 7. *num.* 36. Macerat. *Variar. reſol. lib.* 1. *Reſolut.* 16. *num.* 4.

2 Hoc autē deſumitur ex eo, quod materia Cōſeruatorum ponitur à Summo Pontifice ſub titulo, & Rubrica, De *officio delegati*, imo quod Conſeruator ſit delegatus, habetur ex Cap. 1. *De offic. delegati.in* 6. iuriſdictio autem, & officium Conſeruatprum quò ad nō incœpta expirat per mortem concedentis, vt expreſsè ſtatuitur. Cap. *fin.* §. *Officium autem*. De *offic. delegati in* 6.

3 Imo iuriſdictionem Conſeruatorum neque æquiparandam eſſe iuriſdictioni ordinariæ, tradunt quamplures Francus *in Cap. Cum cauſam. num.* 17. De *appellat.* Ancharan. *Cap. fin. num.* 2. ver. *Quinto not.* De *officio deleg. in* 6. Menoch. *lib.* 1. *De arbitr. quæſt.* 67. *nu.* 63. Io. Neuizan. *Conſil.* 35. *num.* 13. Quia Conſeruatores non ſunt delegati ad vniuerſitatem cauſarum vnius territorij, ſed tantum ad cauſas vnius generis perſonarū; quæ commiſſio, licet generalis, non repræſentat iuriſdictionem ordinariam. quia hoc tantum præſtat territorium, argum. ex *l. fin. C. Vbi, & apud quem*.

Attamen hoc non obſtante, iuriſdictionem Conſeruatorum æquiparandam eſſe ordinariæ, traduut Aufer. *in Addit. ad Capel. Tholoſan. Deciſ.* 38. Geminian. *in Cap. fin.* §. *Officium autem. nu.* 2. *init.* De *offic. deleg. in* 6. Franc. *ibid.* Nauar. *Conſil.* 3. *num.* 2. & 3. De *offic. deleg.* Io. Bapt. Coſt. *tract. de re integr. diſt.* 64. *num.* 3. Confet. *in Compend. Priuileg. Mendican. tit.* 4. *cap.* 7. *init.* & ver. *Praeterea Conſeruator.* Moneta *de Conſeruatorib. cap.* 7. *num.* 37. Quia nimirum Conſeruatores ſunt delegati ad vniuerſitatem cauſarum. Is enim dicitur delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, cui ſub vno vniuerſali verbo commiſſæ ſunt cauſæ. *l.* 1. *ff.* Quis, *& à quo appell.* vt ſi committantur cauſæ omnes mercatorum, aut Clericorum ciuitatis. vt notat Gloſ. *in citat. l.* Iaſ. *in l. A iudice. num.* 8. C. De *iudic.* Bald. & Salicet. *ibid.* Sanchez *lib.* 3. *de matrim. diſp.* 31. *nu.* 4. Caſtrenſ. *l.* 2. *nu.* 3. *ff.* De *offic. eius &c.* Socin. ſen. *in l. More. num.* 41. *ff.* De *iuriſd. om. iud.* Item Iaſ. *num.* 8. Franc. *in Cap. Cum cauſam. nu.* 27. De *appellat.* Curt. iun. *Conſil.* 2. *nu.* 6. Huiuſmodi autem ſunt Conſeruatores Regularium, quia ſunt delegati ad omnes cauſas talis religionis in determinato territorio.

5 Sed licet hæc locum habeant ſtando in iure veteri, de iure tamen nouo, & ſpeciali ſunt iudices ordinarij, vt notat etiam Peirin. *De priuileg. Ad Conſtit.* 5. *Gregor. XV. nu.* 2. & ita habetur etiam ex declaratione S. Congregat. *in nouis Declarat. ex Biblioth. Card. Bellarm. Ad Concil. Trident. ſeſſ.* 14. *cap.* 5. quæ talis eſt. *Conſeruatores ſunt iudices Ordinarij: ſed illis committuntur cauſæ, vt Sedis Apoſtolicæ delegatis*. Quod ideo additum eſt à S. Congregatione. quia procedunt vt iudices Ordinarij in cauſis Regularium, procedunt verò vt delegati, quando fit eis aliqua ſpecialis commiſſio.

6 Quod autem ſint iudices Ordinarij, habetur ex Conſtit. Gregorij XIII. *edita viij. Kal. Iun. anno* 1572. quæ incipit. *Aequum reputantes*. & eſt prima huius Pontificis *in Bullario.* nam §. 5. decernit, quod dicti Conſeruatores habeant perpetuam poteſtatem, & iuriſdictionē. Quando autem iuriſdictio eſt perpetua; eſt ordinaria, quia iuriſdictio illa eſt ordinaria, quæ non expirat morte concedentis. *l. Et quia. ff.* De *iuriſd. om. iud.* & Cap. 2. *De offic. legati in* 6. etiam re integra, quia quantum eſt ex ſui natura perpetua eſt. è contra verò delegata expirat re integra morte concedentis. Cap. *Quamuis.* De *offic. delegati. in* 6.

7 Deinde, quando cōmittitur vniuerſitas negociorum per habentem poteſtatem dandi iuriſdictionem ordina-

riam, censetur concessa iurisdictio ordinaria; nisi in concessione exprimatur, quod committitur iurisdictio delegata, seu nisi exprimatur, quod fiat delegatio, vt notant Bart. *tract. de iurisdict. quæst. 5. num. 9.* Bald. *Consil. 90. vol. 1.* Alexan. *in l. Prætor. ff.* De iurisd. om. iud. Maranta *in Speculo. par. 4. dist. 5. tit. An sit iudic. ordinar. num. 2.* Conseruatoribus autem est commissa vniuersitas negociorum ab eo, qui potest dare iurisdictionem ordinariam absque vlla expressione, vt constat ex citata Constitutione Gregorij XIII. & ex Constitutione Gregorij XV. De conseruatoribus edita sub *die* 20. *Septemb.* 1621. & incipit, *Ex certis, & rationabilibus.*

8 Rursus iurisdictio, quæ est à lege, est ordinaria, nisi aliàs lex constituat delegationem. Cap. *A iudicibus. 2. quæst. 6.* ibi. *Ordinarij verò sunt, qui ab Apostolico, vt Ecclesiastici, vel ab Imperatore, vt seculares legitimam potestatem accipiunt.* & *l. Et quia. ff.* De iurisd. om. iud. Conseruatores autem Regularium accipiunt iurisdictionem à lege, quia Summi Pontifices eam tribuunt per suas Constitutiones, vt constat ex præfatis Constitutionibus Gregorianis nempe Gregorij XIII. & Gregorij XV. in quibus decernitur, quam iurisdictionem habeant, & quando procedere possint.

9 Quod amplius ex eo confirmatur. quia licet secundum ius antiquum, & commune non possint Conseruatores suas vices alteri committere. Cap. *fin.* De iud. ce deleg. secundum tamen ius nouum, & speciale possunt committere, vt docent Moneta *De conseruat. cap. 7. quæst. 2. num. 58.* Sorbus *in Compend. priuileg. Tit. Conseruator.* ver. *Itē Conseruator.* Rodriquez *to. 1. quæst. Regular. quæst. 65. ar. 10.* Passarel. *in Notat. ad priuileg. not. 32.* Confet. *in Cōpen. Priuileg. Mendicant. Tit. 4. cap. 7.* ver. *Possunt insuper.* Peirin. *De priuileg. Ad Constit. v. Gregor. XV §. 2. num. 5.* & habetur ex Constit. Clementis VII. quæ incipit. *Conquestionem dilectorum.* edita sub *die* 19. *Martij* 1524. ita enim habet §. 2. *Discretioni vestræ per hæc scripta mandamus, quatenus vel duo, aut vnus vestrum per vos, vel alium, seu alios, etiamsi sint extra loca, in quibus deputati estis Conseruatores, & iudices &c.* Ex quibus constat, quod possint suas vices alteri committere. Neque quò ad hoc per supradictam Constitutionem Gregorij XV. aliquid est innouatum. Imo supponit Pontifex, quod possit fieri subrogatio, nam §. 2. dictæ Constit. habet. *Vt iudices Conseruatores huiusmodi siue principales, siue subrogati eligi, nominari, aut deputari non possint &c.* Hæc autem mutatio ex iure nouo non alia ratione est introducta, nisi quia mutata est iurisdictio ipsorum de delegata in ordinariam.

10 Neque obstat, quod Conseruatores non habeant territorium, quia ad iurisdictionem ordinariam non semper requiritur territorium. nam potest iudex ordinarius creari etiam absque territorio. vt notant Felin. *in Cap. Post cessionem. init.* De probat. Maranta *in Speculo. par. 4. Dist. 5. Tit. An sit iudicium ordinar. num. 2.* Geminian. *in Cap. Ordinarij.* De officio Ordinar. *in 6.* Merolla *tom. 3. Theol. moral. disp. 7. cap. 3. dub. 2. nu. 59.*

An pecunia Ecclesiæ, quæ pertinet ad bona ipsius, & destinata pro immobilibus, possit conuerti in censum vitalitium. Quæst. 180.

S V M M A.

1 *Affirmatiua opinio.*
1 *Euidens vtilitas attenditur tempore contractus.*
2 *Pecunia de proprietate Ecclesiæ destinata pro immobilibus non potest conuerti in censum vitalitium.*

2 Cen-

1 *Census vitalitius an computetur inter immobilia.*
2 *Quæ sunt in continuo periculo non computantur inter immobilia.*
3 *Census breui duraturus computatur inter mobilia.*
4 *Census redimibilis non computatur inter immobilia.*
5 *Census vitalitius tendit ad alienationem.*
5 *Res iudicanda ex fine.*
6 *Qualitas adueniens qualificat rem, & ponit in alia specie.*
7 *Finis prohibitionis alienandi res Ecclesiæ.*
7 *Aliquo prohibito sunt etiam prohibita omnia, quibus peruenitur ad ipsum.*
8 *Fundatio census vitalitij continet in virtute alienationem.*
9 *Cur pecunia de proprietate Ecclesiæ non possit alienari sine facultate Apostolica.*
10 *Census vitalitius de pecunia Ecclesiæ est damnosus ipsi.*

---

1 SVppono ex dictis supra *quæst. 173. num. 7.* huiusmodi pecuniam computari inter bona Ecclesiæ, & cum sit in proprietate ipsius, & non de fructibus, non esse sub illius dispositione, ad quem pertinet disponere de fructibus; quo supposito, dubitatur; an cum sit destinata pro rebus immobilibus conuerti possit in emptionem census vitalitij. Et partem affirmatiuam tenet Bordonus *in Consil. Regular. Resol. 27. num. 56.* Primo, quia emptio pro Ecclesia non prohibetur, sed tantum alienatio bonorum Ecclesiæ: fundatio autem census vitalitij non est alienatio, sed emptio iuris exigendi fructus super re fructifera. Secundò, quia pecunia non est de ijs, quæ prohibentur alienari, cum non sit res immobilis, nec res mobilis pretiosa, siquidem non potest ita inseruire, vt seruando seruetur, & non habet alium vsum, nisi per sui consumptionem. Tertiò. Licet census vitalitius extinguatur morte contrahentis, adhuc tamen est vtilis Ecclesiæ, quia euidens vtilitas attenditur tempore contractus per Glos. *in Cap. Ad aures. ver. Tūc. De reb. Eccles. non alienan.* Genuen. *in praxi Neapolit. cap. 89. num. 3.* Bonac. *disp. 2. De alienat. rer. Eccles. quæst. vnica punct. 3. num. 2* imo adest etiam vtilitas pro tempore futuro, quia durante censu percipiuntur fructus.

2 Tenendum tamen est, quod non possit conuerti in censum vitalitium. Quod ex eo primò desumitur; quia cum sit destinata pro rebus immobilibus, & non sit sub dispositione libera tanquam de proprietate Ecclesiæ non potest conuerti, nisi in bona immobilia. Census autem vitalitius non computatur inter bona immobilia, sed inter mobilia; quia, quæ sunt in continuo periculo, vt amittantur, censentur bona mobilia, vt tradunt Angel. *in l. Non solet. ff. De petit. hæredit.* Bald. *in Cap. Contingit. De dolo, & contumat.* Corneus *Consil. 173. vol. 3.* Census autem vitalitij sunt in continuo periculo amissionis, sicuti est vita illius, super qua duraturi sunt.

3 Accedit etiam; quod census breui duraturus enumeratur inter bona mobilia per ea, quæ tradunt Barbat. *Consil. 22. lib. 3.* Menoch. *De arbitr. lib. 2. centur. 3. casu 233. num. 2.* Federic. de Senis *Consil. 12. num. 5.* Feder. Martin. *De iure cens. cap. 1. num. 101. qui alios citat.* Duard. *De censib. in proem constit. Pij V. quæst. 10. n. 40.* Census autem vitalitius est breui duraturus; nec est de sui natura perpetuus, sed sequitur vitam, super qua fundatur, quæ sicut non est stabilis, nec immobilis, ita nec, quæ in ipsa fundantur, sed temporalia sunt, & mobilia.

4 Et rursus ex alio capite hoc ipsum constat. Census namque redimibilis non computatur inter immobilia bona, sed inter mobilia; vt tradunt Anton. Gomez *De censib. cap. 3. num. 4.* Matienzo *l. 2. glos. 1. num. 83. tit. 9. lib. 5. noue Recopil.* Garzias *De benef. par. 2. cap. 5. num. 95. in fine.* Molina *lib. 2. de primogenit. cap. 10. num. 3.* quia nimirum non habent statum stabilem, sed temporanea sunt. Talis autem est census vitalitius, quia temporaneus est, sicut & vita hominis, nec habet statum stabilem.

5 Sed, & ex alio capite non potest dicta pecunia conuerti in censum vita-

litium, quia nimirum fundatio talis census tendit ad alienationem, nam respicit alienationem, quæ fit posita conditione mortis. Vnde de præsenti, licet sit emptio iuris percipiẽdi fructus ex re fructifera: est tamen etiã alienatio pro tempore futuro, & posita tali conditione, qua tempus determinandum est. Cum ergo res iudicanda sit ex euentu, & fine, ad quem ordinatur *l. Sed & si quid.* §. 1. *ff.* De *vsufruct.* & Cap. *Fraternitatis.* §. *fin.* De *frigid. & malef.* fundatio census vitalitij non tàm est dicenda emptio, quàm alienatio pecuniæ, & proinde prohibita.

6 Rursus quia res quælibet considerari debet cum sua qualitate, si quidem qualitas adueniens qualificat diuersum ens, & in noua specie reponit §. *Præterea.* Instit. *De inut. stipulatione*, & Cap. *Cum Martha.* §. *Quæsiuisti.* De *celebrat. missar.* & Cap. *Statutum.* De *elect. in 6.* & notant Hyppolit. *Singul.* §. 20. alios citans. Menoch. *De recuper. posses. Remed. 6. num. 8.* Surd. *Consil. 321. num. 12.* Gomez §. *Personam.* Instit. *De actionib.* dicta quoque fundatio census debet considerari non præcisè, vt emptio quædam, neque vt emptio cuiuscunque census, sed talis census, nempe vitalitij; quod est esse emptionem iuris extinguibilis ad tempus in fauorem venditoris: & continet reuersionem iuris acquisiti per emptionem ad ipsum venditorem, quod sanè est alienatio, quia dicit translationem iuris ipsius Ecclesiæ finita vita, super qua fundatur census; & de hac translatione fit pactum de præsenti, quando in stituitur census.

7 Denique prohibitio alienandi res ecclesiasticas eò tendit, vt res suæ Ecclesiæ conseruentur, & quibus ipsæ Ecclesiæ, monasteria, & pia lora reguntur illustranturque, & eorum ministri sibi alimentum vendicant, vt habetur ex Extrauag. *Ambitiosæ.* De *rebus Eccles. non alienan.* Per fundationem autem census vitalitij non conseruantur res suæ Ecclesiæ, sed constituuntur in statu, vt infra certum tempus debeat remanere necessariò priuata; ergo fundatio census vitalitij ex pecunia de proprietate Ecclesiæ erit prohibita. Quia, quando aliquid est prohibitum, sunt etiam prohibita omnia, quæ conducunt ad ipsum. *l. Oratio. ff.* De *sponsal.* & *l. Pupillus.* §. *Sed si per interpositum. ff.* De *auctor. tut.* & *l. fin. C.* De *reb. alien. non alienan.* & Cap. *Præterea.* De *offic. deleg.* & Cap. *Cum quid prohibetur.* De *reg. iur. in 6.* Fundatio namque census vitalitij eò tendit, vt Ecclesia remaneat priuata & censu, & pecunia.

8 Ex dictis autem soluta manent, quæ pro se affert Bordon. Ad primum namque respondet ex dictis, quod licet fundatio census vitalitij sit quædam emptio, est tamen emptio qualificata, quæ cõtinet etiã alienationem, quia continet pactum, quod ius acquisitum per emptionem transferatur post mortem illius, super cuius vita fundatur, ad venditorem. Aut saltem ordinatur ad alienationẽ, & ideo comprehenditur sub prohibitione Paulinæ, *Ambitiosæ.*

9 Ad 2. Eo ipso, quod pecunia est de proprietate Ecclesiæ, non potest alienari sine facultate summi Pontificis, quia non est sub libera dispositione illorum, qui præsunt Ecclesiæ; & quia, cum sit destinata ad res fructiferas comparandas pro seruitio Ecclesiæ computatur inter bona immobilia.

10 Ad 3. fundationem census vitalitij; licèt de præsenti sit ex vno capite vtilis Ecclesiæ: ex alio tamen capite etiã de præsenti est damnosa; tum quia absolutè tendit ad priuationem intra certum tempus necessariò futuram. Tum quia de præsenti Ecclesia exponitur periculo amittendi & capitale, & fructus ad breuissimum tempus, nam vita hominis est in continuo periculo. Vnde bona certa Ecclesiæ commutantur in spem incertam fructuum percipiendorum ex tali censu.

An

An reliquiæ Sanctorum possint alienari sine facultate Pontificia. Quest.181.

S V M M A.

1 *Opinio affirmans.*
2 *Reliquiæ Sanctorum continentur sub rebus probibitis alienari.*
3 *Paulina* Ambitiosæ *probibet alienari non solum bona, sed etiam res Ecclesiæ.*
3 *Vbi lex non distinguit, nec nos debemus distinguere.*
4 *Quid veniat nomine rei*
4 *Lex in fauorabilibus extenditur ad omnia comprebensa sub aliqua significatione verborum.*
4 *Imo etiam in pœnalibus*
5 *Fauore Ecclesiæ extenditur etiã constitutio pœnalis*
5 *Fauore publicæ vtilitatis lex extenditur ad casum non comprebensum sub verbis.*
6 *Lex trabitur ad omnia, in quibus locum babet ratio legis, licet ratio esset amplior verbis.*
7 *Identitas rationis non extendit legem, sed comprebendit casum.*
7 *Verba legis se babent vt corpus, ratio verò vt anima.*
7 *Ratio, & mens legislatoris coincidunt.*
8 *Religiosus babens reliquias notabiles, an possit illas donare, & si donat, an teneat donatio.*

1 Difficultas procedit de reliquijs Sanctorum, quæ sunt de iure al cuius Ecclesiæ, & quæ sunt in tanta quantitate, quę faciat ipsas notabiles, aut saltem ratione qualitatis sint tales, vt esset frustulum, quantumuis minimum, crucis Domini nostri, spina coronæ ipsius, aut quid simile. Quod autem possint alienari sine solemnitate tanquam non comprehensæ sub rebus, quæ prohibentur alienari, tenet Bordon. *in Consil. Regular. Resol.*27.*n.*62. & probabile putat Bonacina *citand.* & Diana *par.*4. *tract.*4. *Resol.*223. ver. *Notandum est*. quia in Paulina *Ambitiosæ*. De *reb. Eccl.non alienan.* prohibetur solũ alienatio rerum pretio æstimabilium. reliquiæ autem Sanctorum non sunt pretio æstimabiles; Deinde licet sint pretiosæ quò ad excellentiam, & venerabilitatem, non tamen sunt pretiosæ quò ad magnum pretium.

2 At contineri sub rebus prohibitis alienari tenent Bonacina *tract. de alienat. rer.eccles. disp.*2. *quæst. vn.pun.*2. *num.*31. §. *Probabile*. & *de contract. disp.*3. *quæst.*8. *punt.*4. *num.*17. Riccius *Decis.*63.*num.*6. testãs de stylo Romanę Curię. Palaus *par.* 2.*oper.moral.tract.*12. *De reuer. deb. Eccles. &c. disp. vnica. punt.*15. S.1.*n.*8. Peregrin. *in Compend. priuileg. Cler. Reg. verbo*. Alienatio bonor. *in schol. dub.*4. *in vltima edit.* Et hanc opinionem ita certam puto, vt existimem oppositam non posse vt probabilem substineri.

3 Ratio autem est. Quia in Paulina, *Ambitiosæ*. De *reb. Eccles. non alienan.* prohibetur alienatio non solum bonorũ Ecclesiæ, sed etiam rerum. ibi. *Omnium rerum, & bonorum ecclesiasticorum alienationem &c. hac perpetuò valitura constitutione præsenti fieri prohibemus*. Vnde ponit tanquam duo distincta res, & bona, vt exprimeret, quod constitutio procedit non solum de bonis, sed etiam de quocunque alio, quod non possit venire appellatione bonorum; nec distinguit de rebus, quæ sint pretio æstimabiles; vnde nec nos distinguere debemus. *l. Nõ distinguemus. ff.* De *recept. arbit.* & *l. Præses. ff.* De *offic. præsid.* & *l.*1. §. *Generaliter. ff.* De *legat. præst.* & Cap. *Solitę*. De *maior. & obedient.* & Cap. *Quia circa*. De *priuileg.* & Clemen. *fin.* De *rescrip.*

4 Quin cum Rei appellatione veniat quicquid quocunque modo est aliquid *l. Si quis cum totum. nit. ff.* De *except. rei iudicat.* & *l. Si defensor. §. Qui interrogatus. ff.* De *interrogat. act. & l. De pupillo. §. Qui nunciat. ff.* De *noui oper. nunciat.* sub dicta dispositione, quatenus prohibet, res Ecclesiæ alienari comprehenduntur etiam reliquiæ Sanctorũ; præsertim quia edita est in fauorem Ecclesiæ ad illi conseruanda bona, & res ipsius; & ideo tanquam lex fauorabilis extendenda est: nã in fauorabilibus lex extenditur ad omnia, quæ sub aliqua significatione verborum siue naturali, siue ciuili comprehenduntur, vt docent communiter Castrẽs. *in l. Qui se patris* C. Vnde *liberi.* Bald. & Salicet. *ibi.* Cancer. *par.* 2. *Variar. resol. cap.* 1. *num.* 186. Suarez *lib.* 6. *de legib. cap.* 2. *n.* 5. Salas *disp.* 21. *De legib. sect.* 3. Palaus *par.* 1. *oper. moral. tract.* 3. *disp.* 5. *num.* 3. Bonac. *disp.* 1. *de legib. quæst.* 1. *punt.* 8. *n.* 9. Quod adeo verum est, vt etiam in pœnalibus fiat extensio ad casum, qui sub larga significatione verborum comprehẽditur. *l. Senatusconsul. ff.* De *ritu nupt.* iuncta *l. penul. C.* De *interd. matrim.* & *l. Iust. ff.* De *verbor. significat.* & notant Doctores *in l. Si verò. §. De viro. ff.* Soluto *matrimonio.* & Alexan. *in l.* 3. *§. Si procurator. in fine. ff.* Quod *quisque iuris.*

5 Quod à fortiori procedit, quia sumus in casu, in quo agitur de fauore Ecclesiæ, in quo extenditur etiam constitutio pœnalis, vt notant Glos. *in Cap. Sciant cuncti. in fine.* De *elect. in* 6. Dominic. *ibid.* Abbas *in Cap. Nihil.* De *elect.* Dec. *Consil.* 496. *num.* 16. Et in quo agitur de eiusdem Ecclesiæ publica vtilitate, si quidem lex respicit cõseruationem rerum ipsius. Quando autem agitur de fauore publicæ vtilitatis, lex extenditur etiam ad casum non comprehensum sub verbis *l. Cætero. §. penul. ff.* De *legat.* & *l. Hoc modo. ff.* De *condit. & demonstrat.* & notat Bart. *in l. Quemadmodum. C.* De *agricolis, & cens. & col.*

6 Et militat etiam eadem ratio in reliquijs Sanctorum, quæ respicitur à lege in prohibitione alienationis mobilium pretiosorum, ne videlicet Ecclesia suis ornamentis priuetur, quibus illustratur. Vnde habet locum etiam lex ipsa, quia tanquam anima ipsius trahit legem ad omnia, in quibus ipsa locum habet. *l. Illud. ff.* Ad *leg. Aquil.* & *l. Si postulauerit. §.* 2. *ff.* Ad *leg. Iul. De adult.* & *l. Nautæ. §. fin. ff.* Nautæ *caupon. &c.* Quod valet etiam si ratio legis esset amplior, quàm sint verba legis *l. Regula §. fin. ff.* De *iuris, & facti ignor* & *l.* 2. *§. Si mater.* ver. *Quid si curatores.* & ver. *Quid si decesserint. ff.* Ad *Tertul.* & *l. Cum pater. §. Dulcissimis. ff.* De *legatis* 2. Et hoc ponunt tanquam regulam fundamentalem. Abbas *in Cap. Sicut circa. in fine.* De *testib.* Cardin. *in Clement.* 1. De *elect.* Imola *in Cap. pro humani.* De *homicid. in* 6. Dominic. & Franc. *ibid.* Bar. & Bald. *in dict. leg. Regula.* Cotta *in Memorabil.* ver. *Ratio generalis.* Villagut *in Rubr. De extens. leg. pœn. resp. meræ pœnæ. num.* 22. Euerar. *Loco à ratione legis ampla ad extens. leg.* Tusch. *littera P. conclus.* 892. alios referens.

7 Identitas namque rationis facit, vt non verè lex extendatur, sed comprehendat casum, ad quem dicitur extendi. *l. Illud. C.* De *sacrosanct. Eccles.* & *l. His solis.* ver. *Satis etiam. C.* De *reuocan. donat.* & notant. Glos. *in Cap.* 1. *verbo. Italiæ.* De *tempor. Ordina. in* 6. Cinus *in l. Iura. ff.* De *legib.* Bald. *in l. De quibus. eodem tit. & in Auth. Post fratres. C.* De *legit. hæred.* Dec. *Consil.* 372. *num.* 7. Crot. *Consil.* 26. *num.* 12. Surdus *Decis.* 276. *num.* 8. Gonzalez *ad Reg.* 8. *Cancel. in proœm. §.* 7. *n.* 105. Gutierez *lib.* 3. *pract. quæst.* 17. *num.* 84. *& sequent.* Tiraquel. *l. Si vnquam. verbo. Libertis. n.* 45. *&* 46. *C. De reuocan. donat.* Comparantur enim verba legis ad rationem tanquam corpus ad suam animam. *l. Cum oratio. ff.* De *bonis damnat.* Et ratio ipsa est mens legislatoris Dinus *in Cap. fin. in fine.* De *reg. iur. in* 6. Cinus *in l. Sed dubium.* C. De *legib.* Bart. & Bal. *ibid.* Imola *in l. Cum mulier. ff.* Soluto *matrim.* Cuman. Castrens. Alexan. & alij *ibid.* Cardin. Florent. *in Cap. Si quando. in fine.* De *rescriptis.* Tiraquel. *tract. Cessante causa. par.* 1. *num.* 133. vbi alios citat, & desumitur ex *l. Sicut oportet. §. Aliud autem.* ibi. *Mens legislatoris &c. ff.* De *ex-*

cusat.

cusat. tut. Quia nimirum mens legislatoris debet esse rationabilis, & ideo debet esse informata ipsa ratione legis. Quare extensio comprehensiua legis, seu eius latitudo nõ debet attendi secundum ipsa verba, sed secundum ipsam rationem: nam attendenda est secundum legem viuam, & animatam, & secundum mentem legislatoris. Ex quibus omnibus concluditur, quod reliquiæ sanctorum comprehenduntur sub prohibitione alienationis rerum Ecclesiasticarum.

8 Ex his colligitur; quod si aliquis particularis religiosus habeat reliquias notabiles, & authenticas, aut quæ authenticari possint, non poterit eas alienare per donationem extra religionem. Quia cum quicquid acquirit monachus, acquirat religioni, sunt dictæ reliquiæ de iure religionis, atque adeo sunt mobilia pretiosa ecclesiastica, & consequenter cadunt sub dispositione de rebus Ecclesiæ non alienandis. Et proinde nulla esset donatio, & qui eas acciperet, teneretur ad restitutionem, quia in dicta Paulina *Ambitiosæ*. De *reb. eccles. non alienan.* annullatur omnis alienatio rerum ecclesiasticarum: & imponit pœnã excommunicationis latæ sententiæ ijs, qui alienauerint, & res alienatas receperint. Hoc tamen limitandum est, nisi huiusmodi reliquiæ essent traditæ religioso ad hunc effectum, vt alijs eas daret, aut quia ita esset mens dantis, aut quia nomine alicuius fuissent postulatæ &c.

An Clerici Regulares Theatini possint alienare mobilia pretiosa inconsulto Summo Pontifice, aut Sac. Congregatione. Quæst. 182.

SVMMA

1 *Clerici Regulares Theatini possunt alienare absque alia licentia bona immobilia.*
2 *Opinio affirmans.*
3 *Clerici Regulares Theatini non possunt alienare inconsulto Pontifice &c. mobilia pretiosa.*
3 *Praxis interpretatur legem.*
3 *Obseruantia subsequuta constituit ius.*
4 *Mobilia pretiosa non sunt contra institutum Theatinorum.*
4 *Ratio potius attendenda, quàm verba.*
4 *Ratio ampliat, & limitat legem.*
5 *Vbi est diuersa ratio, non potest fieri ampliatio legis.*
6 *Specialis dispositio in aliquo casu facit, quod sit in contrarium ius commune.*
7 *Casus omissus in noua dispositione intelligitur relictus iuri antiquo.*
8 *Quando inclusio vnius sit exclusio alterius.*
9 *Mobilia quantumuis pretiosa, non veniunt appellatione immobilium.*

1 STante prohibitione de aliẽnãdis bonis immobilibus Ecclesiast. & mobilibus pretiosis S. Congregatio declarauit *anno* 1625. sub die, quod sub dicta prohibitione quò ad immobilia non comprehendantur Clerici Regulares Theatini, quandiu retinebunt institutum non possidendi bona immobilia. Ita enim se habet Declaratio. *S. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum censuit, Religio-*

Religionem Clericorum Regularium Theatinorum, quandiu Institutum propositum retineat, quò ad bona immobilia non comprehendi in prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis. Cosmas *Cardinalis de Torres*. Prosper *Fagnanus S. Congregat. Secret.* Difficultas autem est, an stante dicta declaratione possint alienare absque facultate Apostolica bona mobilia pretiosa.

2 Et quod possint alienare, tenet Nouar. *in Sum. Bullar.* Tit. *De alienat. rer. Regular. prohib. num.* 29. & hanc opinionem confirmat, & ad opposita respondet Diana *par.* 5. *tract.* 13. *resol.* 6. ver. *Sed ex his*. qui tamen postea nihil resoluit, concludens resolutionem dubij relinquere S. Congregationi. Fundamentum huius sententiæ est, quia bona mobilia pretiosa computantur inter immobilia, vt notat Palaus *par.* 2. *oper. moral. tract.* 12. *disp. vnica. punct.* 15. *num.* 13. vnde tanquam bona immobilia prohibentur alienari. Concessa ergo alienatione immobilium, erit etiam concessa alienatio mobilium pretiosorum.

3 Hæc tamen opinio reijcienda omnino est, quam reijcit Peregrin. *in Compendio Priuileg. verbo*, Alienatio. *init. schol.* & tenendum, quod Clerici Regulares Theatini non possint alienare mobilia pretiosa absque facultate Sedis Apostolicæ, sed solum immobilia. Et ita supradictam declarationem S. Congregationis interpretatur praxis, & consuetudo, quæ est optima legis interpres. Cap. *Dilectus*. De *consuetudine*. & Clemen. *Exiui. Item quia*. De *verbor. significat.* & *l. Minimè*, & *l. Interpretatione*. *ff.* De *legib.* Imo obseruantia subsequuta, quod non alienentur mobilia pretiosa sine facultate Sedis Apostolicæ constituit ius. *l. De quibus. ff.* De *legit.* & *l. Nulli. ff.* Quod *cuiusque vniuer. &c.* & *l. Obseruare.* §. 5. *ff.* De *offic. Proconsul.*

4 Ratio autem est; quia finis talis declarationis, seu concessionis est, vt conseruetur institutum non possidendi bona immobilia, & ideo conditionata est, & limitata ad tempus, nempe quandiu Clerici Regulares Theatini retinuerint institutum non possidendi bona immobilia. Et proinde concessit, posse illa alienare tanquam contraria instituto. ergo concessio non se extendit ad mobilia pretiosa: quia lex non extenditur vltra finem, & mentem legislatoris, præsertim quando nec verba ipsa vlterius extenduntur. Cum enim ratio potius attendenda sit. *l. Siue.* §. *Aliud. ff.* De *excusat. tutor.* & *l. Cum pater.* §. *Dulcissimis. ff.* De *legat.* 2. & proinde lex per rationem amplietur, & limitetur. *l. Vnum ex familia.* §. *fin. ff.* De *legat.* 2. & *l. Si is, qui animo. ff.* De *acquir. possess.* & inter alios notant Ias. *in l. Id quod. num.* 7. *ff.* De *legat.* 1. Surd. *Consil.* 67. *num.* 20. Rota *Decis.* 10. *num.* 2. *par.* 1. *Recent. apud Farinac.* Et ratio prædictæ concessionis non habeat locum in bonis mobilibus pretiosis, cum non sint contra institutum, imo secundum ipsum, si quidem dicti Clerici Regular. profitentur cultum Ecclesiarum pretiosum, nec etiã habebit locum dicta concessio, cum neque etiam secundum verba ad ipsa se extendat, si quidem de immobilibus tantum loquitur.

5 Deinde cum verba dictæ declarationis non comprehendant mobilia pretiosa, sed solum immobilia, non potest extendi ad ipsa, nisi vel extensione comprehensiua ex identitate rationis, quæ necessaria est, vt fiat talis extensio, vt dicebatur *quæst. præcedenti. num.* 6. & 7. vel extensione ampliatiua ob similitudinem, vel maioritatem rationis: vnde adhuc debet interuenire ratio similis, vel maior in casu, ad quem lex extenditur. nam si adesset diuersa ratio, aut contraria, non posset fieri extensio, quia vbi est diuersa, debet etiam esse diuersa iuris dispositio. *l. Seruus. ff.* De *statu liber.* & *l. Si ita. ff.* De *manumis. testamen.* & *l. Inter stipulantem* §. *Sacram. ff.* De *verbor. significat.* In casu autem nostro militat contraria ratio, quia ratio, ob quam concessa est alienatio immobilium, est, quia repugnant instituto, mobilia autem pretiosa non repugnant, sed sunt secundum ipsum.

6 Quod etiam confirmatur. Nam in dicta declaratione specialiter conceditur

ditur alienatio immobilium, quæ in specie nominantur. ergo quò ad mobilia pretiosa remanet in suo robore ius commune, & prohibitio alienandi præsertim cum in ipsis sit diuersa, & contraria ratio, vt constat ex dictis. Tum quia specialis dispositio in vno casu facit, quod in alijs casibus sit in contrarium ius commune, vt notant Abbas *Consil.* 79 *lib.* 1. Imola *Consil.* 139. *in fine*. Roman. *Consil.* 86. *num.* 12. Bald. *Consil.* 382. *num.* 7. ver. *Cum igitur. lib.* 5. Corneus *Consil.* 81. *num.* 9. *lib.* 2. Angel. *Consil.* 183. *in fine*. Ancharan. *Consil.* 203. *in fine*.

7 Tum quia in noua dispositione casus omissus intelligitur relictus iuri antiquo *l. Si verò, §. De viro. ff.* Soluto *matrimonio*. & *l. Commodissimè ff.* De liber. & *Posth.* Vnde cum in dicta declaratione S. Congregationis sit tantum dispositum de bonis immobilibus, & non de mobilibus pretiosis, hæc relicta sunt dispositioni præcedenti; atque adeo sub prohibitione alienationis.

8 Tum quia inclusio vnius est exclusio alterius. *l. Cum præter. ff.* De *iudic.* & *l. Cum maritus. ff.* De *procuratorib.* & *l. Quamuis. C.* De *pignorib.* & Cap. *Nonne* De *præsumptionibus*. Quod licet non valeat, quando est eadē ratio in excluso, quæ in incluso, vt notant Menoch. *Consil.* 197. *num.* 83. ver. *Sed obstat primo.* Thomas de Thomasetis in *Florib. leg. Reg.* 148 & alij. quia stante identitate rationis non inclusum non censetur quid diuersum, sed idem cum incluso; adhuc tamen habet locum in casu nostro, nam quò ad Clericos Regulares Theatinos est diuersa ratio de bonis immobilibus, & mobilibus pretiosis, quia immobilia repugnant cum ipsorum instituto, non autem mobilia pretiosa. Et ideo cum in Declaratione S. Congregationis includantur sola immobilia, erunt exclusa mobilia pretiosa.

9 Nec subsistit, quod pro opposita opinione allatum est, quia mobilia, quantumuis pretiosa, continentur sub appellatione rerum mobilium vt notant Gloss. *in Cap. Is, cui.* De *elect. in* 6. & *in Cap.* 1. De *cler. ægrot. in* 6. Tiraquel. *tract.* De *retract. Consanguin. §.* 1. *Glos.* 7. *num.* 99. Menoch. *Consil.* 407. *num.* 7. quia omnia illa mobilia bona sunt, quæ de loco ad locum moueri possunt. *l. A Diuo Pio, §. In venditione. ff.* De *re iudic.* & *l. Mouentium. ff.* De *verbor. significat.* vbi Doctores Bart. Alciat, Rebuf. Vnde non possunt computari inter bona immobilia, quia, quæ sunt de vna specie, non possunt computari inter ea, quæ sunt de specie opposita, quia habent repugnantiam, vt sub opposita specie contineantur. Bona autem mobilia, & immobilia sunt species bonorum oppositæ.

An Prælati Regulares possint dispensare pro foro externo super irregularitate, infamia, & alijs inhabilitatibus professuros in religione. Quæst. 183.

SVMMA.

1 *Priuilegium* Regularium *dispensandi professuros super irregularitate, & alijs inhabilitatibus, & absoluendi à reseruatis Sedi Apostolicæ, & à censuris etiam per sententiam latis &c.*
2 *Etiam pro foro externo.*
2 *Non est plena facultas, quæ potest esse maior.*
2 *Seu cui aliquid iuris desit.*
2 *Dictio*, Totaliter, *quid significet*
3 *Dictio*, Penitus, *non admittit limitationem.*
3 *Facultas Regularium restituendi professuros in pristinum statum.*
4 *Priuilegium Regularium dispensandi super irregularitate &c. non se extendit vltra professuros.*
5 *Dispensati, & habilitati virtute dicti priuilegij super inhabilitatibus &c. possunt promoueri ad dignitates.*
6 *Etiam generalatus.*
6 *Quis dicatur restitutus in pristinum statū.*
6 *Quid operetur restitutio in pristinum statū.*

Am

1 AMplissimum priuilegium quod ad hoc concessit Pius V. Clericis Regularibus Theatinis *in Bulla*, quæ incipit. *Ad immarcescibilem* sub *data VII. Idus Februarij. anno* 1567. & est 31. *eiusdem Pontificis tom. 2. Bullar. veteris*. Continet autem priuilegium. quod etiam Prælati locorum possint absoluere professuros in sua religione ab omnibus reseruatis Sedi Apostolicæ preterquam à contentis in Bulla cœnæ, & absoluere ab omnibus censuris, etiam per sententiam latis sine tamen præiudicio alterius, & dispensare super omni irregularitate quomodolibet contracta, præterquam ex homicidio voluntario, & super omni inhabilitate, & omnem notam, ac infamiam abolere, & restituere in pristinum statum. Verba priuilegij sunt hæc in *eadem Bulla. §. 16. Et insuper eidem Congregationi Clericorum Regularium, tàm Romæ, quàm Venetijs, & Neapoli, ac aliàs vbique locorum degentium, ac illius nunc, & pro tempore existentibus Clericis præfatis, vt ipsi, & eorum singuli, qui Præpositi fuerint, quorumcunque, qui Congregationem huiusmodi ingressi iuxta illorum ritum professionem per eosdem Clericos Regulares emitti solitam, solemniter emittere voluerint in eorum, & cuiuslibet ipsorum professionis emissionis, seu alio anteriori die quotunque eorum confessionibus per dictos Præpositos, aut eorum aliquem diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos ab omnibus, & singulis eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis, ac quacunque per eos hactenus quomodolibet contracta irregularitate, & peccatis alijs quantumcunque grauibus; & enormibus, per ipsorum, & eorum singulos vsque ad dictam diem quomodolibet perpetratis, commissis, & incursis: etiam si talia forent, de quibus hic specialis, & expressa mentio habenda, & propterea dicta Sedes meritò consulenda esset. Nec non priuationis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, & quibusuis alijs ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis in eos à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus profitendos ipsos tunc quomodolibet innodatos, & vt tales declaratos, & publicatos esse reperiri contigerit, sine tamen alicuius præiudicio, in quibuscunque etiam prædictæ Sedi Apostolicæ reseruatis casibus, præterquam tamen contentis in bulla in die Cœnæ Domini legi consueta; huiusmodi Apostolica auctoritate prædicta aliàs in superius dicta forma plenè absoluere, & totaliter liberare, & eis pro commissis pœnitentiam salutarem iniungere; ac cum ipsis, & eorum quolibet super irregularitate per ipsos, & eorum quemlibet inde, etiam, quia sententijs, censuris, & pœnis prædicti ligati missas forsan, ac alia diuina officia, non tamen in contemptum clauium, celebrauerint, aut aliàs in eis se immiscuerint per pridem vsque tunc, ac etiam ex quocunque eorum defectu, & impedimento, non tamen ex homicidio voluntario proueniente, ac aliàs quomodolibet contracta. Quodque his præmissis, & alijs non obstantibus, in suis, quos antea susceperint etiam presbiteratus sacris ordinibus; & quando in illis, aut aliquo, vel aliquibus eorum adhuc non fuerint tunc promoti, ad illos omnes etiam sacros, & presbiteratus ordines huiusmodi aliàs tamen ritè promoueri, & in eis promoti etiam in altaris ministerio in dictis, & alijs quibusuis Ecclesijs, atque locis ministrare liberè, & licitè, valeant dispensare; & ab illis, & illorum quolibet omnem inhabilitatis, & infamiæ maculam, siue notam ex præmissis circa eos quomodolibet insurgentem; & per ipsos contractas penitus abolere. Nec non eos, & quemlibet ipsorum in pristinum, & eum, & in quo antè præmissa quomodoliibet erant, statum, & aliàs iuxta supradictam formam restituere.* Quare Regulares omnes, qui communicant in dicto priuilegio poterunt vti eadem facultate cum ijs, qui professuri sunt in eorum religione.

2 Quod autem dicta facultas concessa sit etiam pro foro externo, constat ex tenore verborum; nam Pontifex loquitur de delictis, censuris, irregularitate, inhabilitate, infamia publicis, & quæ consequuntur ex sententijs, & de ijs respectu quarum præcessit publicatio; atque adeo de deductis ad forum externum, & quod ad hæc concedit facultatem,

cultatem, & ipsam non restringit ad forum conscientiæ, sed dicit, quod possint plenè absoluere, & totaliter liberare; non absoluerent autem plenè, nec totaliter liberarent, si non absoluerentur etiam pro foro externo. nam plenè absoluere dicit plenam facultatem, & plena non esset, si posset esse maior, nempe pro foro etiam externo. Cap. *Benè quidem. Dist.* 91. & Cap. *Apostolicæ. De præbend in* 6. & notaut Bald. *Conf.* 296. *r.* 3. *lib.* 4. & *Conf.* 379. *ver. Item dicitur.* Gozadin. *Conf.* 47. *n.* 7. Ruin. *Conf.* 100. *vol.* 3. Socin. iun. *Conf.* 1. *n.* 17. *lib.* 4 Rolan. *Conf.* 85. *n.* 53. *vol.* 4 Surd. *Conf.* 515. *n.* 5. *vol.* 4. Menoch. *Conf.* 19. *n.* 12. Peregrin. *De fideicom. art.* 3. *num.* 95. Gratian. *Decis. Marcb.* 239. *n.* 5. Tusch. *Littera P. conclus* 297. *num.* 14. Glos. *in Clem.* 1. *De re iud.* Nec item esset plena facultas, si aliquid iuris deesset, vt tradunt Bald. *in l. Fœminæ.* §. *Illud.* C. *De secundis nupt.* per illum. tex. Imola *in l. Huiusmodi.* §. *Aedes. ff.* De *legat.* 1. Ias. *ibid. n.* 5. Quod etiam significat particula, *Totaliter liberare*, quia dictio, *Totaliter*, vniuersalis est, & significat absolutè, & in totum, vt notant Roland. *Consil.* 98. *num.* 15. Maluasia. *Consil.* 50. *num.* 24. Vulpel. *De præposit. & aduerb significat.* verbo. *Tantum.* ver. *Totaliter.* Atque significat quandam plenitudinem. Cap. *Abbate. De sent. & re iudic. in* 6. & notat Menoch. *Consil.* 191. *num.* 13.

3 Quod insuper ex eo colligitur. nam facultas concessa est ad penitus abolendam omnem infamiæ, & inhabilitatis maculam, non aboleretur autem penitus, nisi aboleretur etiam quò ad forum externum; dictio namque, *Penitus*, nullam admittit limitationem, aut exceptionem. *l. Ambiguitatem. C. De vsufruc.* & §. *I si & aliud.* Instit. *De donat.* & tradunt Glos. *in Cap. fin. De offic. deleg. in* 6. Felin. *in Cap. Ex parte* 1. *eodem Tit.* Petrus Ancharan. *quæst. familiar.* 35. *num.* 3. Dec. *Consil.* 401. *num.* 3. *vol.* 2. Angel. de Perus. *Consil.* 31. *num.* 9. ver. *Quod verbum.* Alexan. *Consil.* 13. *num.* 6. & 7. *lib.* 2. Curt. *Consil.* 32. *num.* 20. Rolan. *Consil.* 27. *n.* 20. *vol.* 4. Alexan. *in l. Qui vsufruc. ff. De verbor. obligat.* Ias. *in Authent. Qui rem. n.* 22. *C. De sacrosanc. Eccles.* Menoch. *De recuper. posses. remed.* 14. *num.* 5. Seraph. *Decis.* 325. *num.* 17. Marta *De iurisd. par.* 4. *Centur.* 1. *Casu* 85. *num.* 19. Tiraquel. *l. Si vnquam. verbo* Reuertatur. *num.* 88. C. De *reuocan. donat.* Quod præsertim verum est, quia prædicta facultas est ad restituendum in pristinum statum ibi, *Nec non eos, & quemlibet ipsorū in prist num, & eum, in quo ante præmissa quomodolibet erāt, statum, & aliàs iuxta supradictam formam restituere.* Cum ergo antea fuerit liber à prædictis omnibus etiā quò ad forum externum, facultas concessa ad restituēdum in pristinum statum erit etiam quò ad forum externum.

4 Est tamen aduertendum, quod Prælati non posunt vti hac facultate, nisi cum ijs, qui professuri sunt, aliàs nulliter operarentur, ita enim requirit Pontifex. dum ait. *Qui Congregationem huiusmodi ingressi iuxta illorum ritum professionem per eosdem Clericos Regulares emitti solitam solemniter emittere voluerint, in eorum, & cuiuslibet ipsorum professionis emissionis, seu alio anteriori die quocunque &c.* Vnde necesse est, quod, antequam cum ipsis adhibeatur huiusmodi facultas, sint iā Capitulariter admissi ad professionem, quia non possunt velle emittere professionem, nisi sint ad ipsam admissi. & proinde debent esse proximè accingendi, si quidem tale priuilegium est concessum in fauorem professionis. Et hoc pertinet ad formam, cum qua dicta facultas adhibenda est; nam subdit Pontifex., *in superiorib. dicta forma &c.* & rursus *Iuxta supradictam formam restituere*; & ideo nisi seruetur dicta forma, quicquid circa ipsos quomodocunque actum fuerit, erit nullum.

5 Ex quibus colligitur, quod ij, qui gauisi sunt beneficio huius priuilegij, non solum poterunt promoueri ad ordines, sed etiam ad omnes dignitates religionis, si aliàs incapaces fuerint, vel ratione infamiæ, vel ratione illegitimitatis, vel ex alio capite. Facultas enim dicti priuilegij est ad abolendam omnem notam, & maculam infamiæ, & inhabilitatis, & ad restituendum in pristinum statum; vt

constat

conſtat ex vltimis verbis allati priuilegij. non aboleretur autem omnis infamia, & inhabilitas, niſi redderetur capax cuiuſcunque dignitatis, nam ſi non eſſet capax, remaneret aliquod impedimentum, vnde non eſſet abolita omnis macula, & nota; nam adhuc notaretur vt incapax talis dignitatis, nec eſſet penitus abolita, quia vt *num.* 3. dicebatur, dictio, *Penitus*, nullam admittit reſtrictionem.

6 Et hoc locum habet etiam quò ad dignitatem Generalatus, & etiam quò ad aliàs extra religionem. quia priuilegium concedit facultatem, non ſolum abolendi penitus omnem notam, & maculam cuiuſcunque inhabilitatis, & infamiæ, ſed etiam reſtituendi in priſtinum ſtatum; per talem autem reſtitutionem acquiritur illa habilitas, quam quiſque aliàs habuiſſet nullo præexiſtente impedimento. Neque enim, quis cenſetur reſtitutus in priſtinum ſtatum, niſi obtinuerit plenam reſtitutionem. Cap. *Venerabilis*. vbi Abbas. De *offic. delegati*. & *l. Cum indulgentia*. & *l. fin.* C. De *ſent. paſ. & reſt.* & notant Bar. *in l. Quod ſi minor.* §. *Reſtitutio. ff.* De *minorib.* Aret. §. *Rurſus*. ver. *Quartò præmitte.* Inſtit. *De action.* Paris *Conſil.* 96. *num.* 112. *lib.* 1. Menoch. *De recuper. poſſ. in prælud. num.* 4. Socin. Sen. *Conſ.* 262. *lib.* 2. Reſtitutio nanque in priſtinum ſtatum operatur, quod reſtitutus talis habeatur, qualis eſſet, ſi nullum habuiſſet impedimentum per ea, quæ tradunt Bald. *in l. Si cum dotem.* §. *Vxor. ff.* Soluto *matrimonio*. & *l. Imperialis* ver. *Nota.* C. De *nupt.* Bart. *in l. Et qui.* §. *Si in metallum. ff.* De *muner. & honorib.*

An priuilegium habilitandi, abolendi infamiam, & reſtituendi in priſtinum ſtatum tollendi irregularitates conceſſum à Pio V. pro profeſſuris ſuffragetur iam profeſſis, ſi antea eo vſi non ſint. Quæſt. 184.

S V M M A.

1 *Priuilegium Pij V. abſoluendi, & diſpenſandi &c. eſt pro vnica vice.*
1 *Conceſſum pro tempore determinato poſt illud cenſetur denegatum.*
2 *An tranſacto Iubileo poſſit quis diſpenſari in votis.*
4 *Profeſſus poteſt frui priuilegio Pij V. ſi ante profeſſionem non eſt vſus.*
4 *Per profeſſionem acquirit ius ad beneficiū dicti priuilegij.*
5 *Finis dicti priuilegij.*
5 *Durante fine priuilegij, durat etiam priuilegium.*
6 *Quando requiritur cauſa pro aliquo tempore, ſufficit, ſi pro illo extiterit.*
7 *Cur Pius V. coarctet tempus pro vſu priuilegij abſoluendi, & diſpenſandi profeſſuros.*
8 *Quem effectum habeat dictū priuilegium, ſi adhibeatur poſt emiſſam profeſſionem.*

---

1 QVod priuilegium conceſſum à Pio V. Clericis Regularibus Theatinis in fauorem eorum, qui profitentur in eorum Congregatione, vt poſſint abſolui ab omnibus reſeruatis, præterquàm à contentis in Bulla cœnæ; & ab omnibus cenſuris quomodocunque contractis, & vt poſſit ab ipſis omnis irregularitas quomodolibet contracta, præterquàm ex homicidio voluntario, & omnis nota infamiæ, & inhabilitatis aboleri, & in priſtinum ſtatum reſti-

restituti, de quo *quæst. præcedenti*, sit concessum pro vnica vice, constat ex ipsius tenore. Siquidem est concessum intuitu professionis emittendæ, & pro tempore determinato, nempe pro ipso die professionis, aut alio antecedenti. Quando enim conceditur aliquid pro aliquo determinato tempore, post illud tempus habetur pro denegato, vt notant Anchar. *Consil.*70. *n.*8. Geminian. *Consil.*15. *num.*18. *&* 19. & tempus illud limitat concessionem, vt sit pro vna vice; quando concessum non potest haberi pro illo tempore pluribus vicibus. Vnde etiam Pontifex in concessione dicti priuilegij limitat facultatem ad peccata commissa vsque ad illum diem, & ad censuras, inhabilitates, irregularitates &c. contractas vsque ad illam diem. Modo autem dubitatur, an si ex inconsideratione, aut ignorantia priuilegium non reducatur ad praxim ante professionem, possit emissa professione professus adhuc frui beneficio priuilegij.

2 Et negatiuè videtur respondendum iuxta eorum doctrinam, qui volunt, quod transacto Iubileo non possit quis amplius dispensari in votis, in quibus poterat dispensari in virtute Iubilei, etiam si lucratus fuerit Iubileum, quia talis facultas nō solum concessa est pro votis emissis ante Iubileū, sed etiā pro ipso tempore Iubilei, quo trāsacto expirat. Hoc autem tradunt Regius *in suis Resolut. casu* 21. citans Beiam, & Graffiun. Suarez *tom.* 2. *de relig. lib.*6. *De voto. cap.*16. *num.*14. *&* 15. Bonac. *disp.*4. *de legib. quæst.* 2. *punct.* 7. §. 3. *num.* 14. Filliuc. *tract.* 26. *cap.*10. *num.* 302. Laiman *lib.*5. *theol. moral. tract.* 7. *cap.* 8. *num.* 9. Lauor. *par.*1. *De iubileo. cap.*14. *num.*94. Pollachus *De iubileo. sect.*42. *num.*69.

3 Quia tamen alij tenent, quod transacto iubileo possit, qui illud lucratus est, dispensari in votis, in quibus vel obliuione non fuit dispensatus, vel quia noluit dispensari, vt Henriquez *lib.*7. *de Indulgent. cap.*11. *num.* 4. Sayr. *lib.*6. *Clauis Reg. cap.*12. *num.* 17. Sà. *verbo.* Indulgentia. *num.* 14. Sanchez *lib.*8. *de matrim. disp.* 15. *num.* 17. citans Stunicam *quæst.*5. *de voto. num.*37. & rursum idem Sanchez *lib.*4. *in Decal. cap.*54. *num.*39. Portel. *in dub. Regular. verbo.* Indulgentia pro iubileo. *num.*18. Bossius *sect.*2. *De iubileo. Casu* 47. *num.*1. Sanctarel. *De iubil. cap.*8. *dub.*3. Alphonsus *de Leone De potest. confessar. tempore iubil. par.*2. *num.*201. Diana *par.*2. *tr.*16. *Resolut.*9. ver. *Sed ego.* & *par.*5. *tract.*11. *de indulgent. Resolut.*40. Zerola *lib.*2. *De iubil. cap.* 12. *dub.* 10. Fernan. *par.* 3. *Exam. theol. moral. cap.*8. §.8. *num.*6. Quia nimirum, dum lucratus est iubileum, acquisiuit priuilegium, atque adeo ius, vt possit dispensari, quod priuilegium non est alligatum tempori, sicut est alligatum iubileum.

4 Ideo secundum doctrinam horum Doctorum dicendum est, quod professus possit frui dicto priuilegio post professionem, si ante professionem eo vsus non est. Ratio est, quia est concessum intuitu professionis, & in fauorem ipsius, & finis concessionis est, vt profitens sit in religione liber ab omni censura, irregularitate, inhabilitate, & infamia &c. ergo eo ipso, quod profitetur, acquirit ius ad huiusmodi gratiam concessam profitentibus, & ideo potest illo frui quandocunque libuerit; tunc enim ius acquiritur ad aliquid, quod est concessum sub conditione alicuius operis, quando illud opus executioni mandatur. Quod magis constat ex priuilegio eiusdem Pij V. concesso Benedictinis *Idibus Iunij*. 1571. & est *Bulla ipsius* 139. *in Bullario Veteri*. vbi exprimit, quod etiam post emissam professionem possint Prælati vti cum subditis dicta facultate.

5 Quod etiam ex eo constat; Nam huiusmodi priuilegium non est concessum, vt tollatur aliquod impedimentum, quod obstet professioni, cum nullum ex ipsis, quæ per prædictam facultatem tolluntur, impediat professionem, sed vt professus sit expeditus ad officia, & munera religionis. Cum ergo finis duret etiam post professionem, debet etiam durare priuilegium concessum, sicut cessat cessante causa, argum. ex contrario sensu

sensu Cap. *Magnæ. in fine*. De *voto*. & Cap. *Cum cessante*. De *appellat*. & *l. Adigere*. §. *Quamuis*. *ff.* De *iurepatronat*.

6 Et quamuis causa impulsiua concessionis talis priuilegij, & vsus illius, & conditio necessariò requisita sit emissio professionis, sufficit tamen, quod fuerit emissa; nec emissio requiritur de præsenti, quando exercenda est dicta facultas. Quia, quando requiritur causa pro certo aliquo tempore, sufficit, si dicto tempore causa extiterit, nec requiritur, quod perseueret, vt duret effectus ab ipsa dependens. *l. Si quis heredem*. *C.* De *instit. & substit.* & notant Tiraquel. *tract. Cessante causa. Limit.* 4. & Rota *Decis.* 733. *num.* 8. *apud Farinac. part.* 2. *Recentior.*

7 Nec obstat, quod Pontifex in concessione dicat, *In eorum, & cuiuslibet ipsorum professionis emissionis, seu alio anteriori die quocunque*. Quia non coarctat tempus, quasi nolit, post diem professionis priuilegium habere locum; sed quia vult, quod vsus priuilegij vsque ad tempus professionis differatur, quia nimirum intendit, quod priuilegium sit concessum solum pro ijs, qui professuri sunt; quia autem non sunt professuri, nisi sint admissi ad professionem capitularet, ideo vult, quod expectetur dies professionis, aut alius anterior, in quo habeantur pro professuris. & ideo est determinatum tempus, non ad excludendum subsequens; sed ad excludendum anterius. & tempus, quod expectandum est, non autem tempus, in quo finiatur facultas concessa.

8 Est tamen aduertendum, quod dictum priuilegium, si adhibeatur post emissam professionem, non potest habere aliquem effectum quò ad censuras, irregularitates, inhabilitates &c. contractas post professionem, quia est concessum tantum pro contractis vsque ad diẽ professionis, hoc enim Pontifex explicat. dum inquit, *Vsque ad dictam diem, quomodolibet perpetratis, commissis, & incursis*. Quod etiam docent Doctores de commutatione votorum, quos *num.* 2. citaui, vt nimirum fieri possit transacto iubileo solum quò ad vota emissa antequam expiraret tempus iubilei. Si tamen dicta dispensatio, & absolutio fieret aliquot diebus ante professionem, & postea contingeret casus nouus, adhuc haberet locum priuilegium, quia extenditur vsque ad diem professionis.

An Prælati Regulares dispensare possint super irregularitatibus proprios subditos in foro externo. Quæst. 185.

SVMMA.

1 *Regulares possunt vti cum proprijs subditis priuilegio absoluendi, & dispensandi super irregularitate ex delicto occulto &c. quod Tridentinum tribuit Episcopis.*
2 *Hoc ipsum conceditur Prælatis Regularibus à Pio V.*
3 *Prælati Regulares possunt dispensare suos subditos in irregularitate &c. super qua possunt dispensare Episcopi*
3 *Prælati Regulares habent potestatem quasi Episcopalem.*
3 *Episcopus in quibus irregularitatibus, & inhabilitatibus possit dispensare.*
4 *Quod Prælati Regulares non possint dispensare super irregularitate &c. Qui teneat.*
5 *Prælati Regulares possunt dispensare in infamia, & irregularitate pro foro externo.*
6 *Priuilegium Sixti IV. pro dicta facultate dispensandi.*
7 *Priuilegium Pij V. concedens eandem facultatem.*
8 *Dicta facultas quò ad homicidium est solum pro foro conscientiæ.*
8 *Dictio, Tantum, est restrictiua, & excludit cætera.*
8 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
9 *Aliud priuilegium Martini V.*
9 *Tridentinum non derogat priuilegijs, nisi expresè reuocet.*
10 *Dictum priuilegium modo non valet quò ad contenta in Bulla cœnæ.*

Quod

1 Quod ſpectat ad forum cõſcientiæ, quamuis plures doceant, vt Suarez *tom.4. De relig. tract.8. lib.2. cap.12. n.12.* Ledeſma *par.2.ſum.tract.1. cap.6. dub.3. poſt 20. Concluſionem*. Sanchez *lib.8. de matrim. diſp.2. num.13.* Sigiſmundus à Bononia *De elect.par.2. dub. 60.* Alter. *tom.2. de Cenſur. diſp.8. cap.3.* Garzias *par.7. De beneſ. cap.11.num.13. & 18.* Campanil. *in Diuer. iur. Rubr.7.cap. 5. num.5.* Lezana *tom.1. quæſt. Regular. cap.10.num.35.* Non poſſe Prælatos Regulares vti cum ſuis ſubditis facultate conceſſa Epiſcopis à Tridentino. diſpenſandi in omnibus ſuſpenſionibus, & irregularitatib. ex delicto occulto, præterquàm ex homicidio voluntario, & abſoluere à caſibus occultis reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, vt habetur *Seſſ.24. Cap.6. De reformatione*. Attamen alij quoque docent, hoc idem Priuilegium conuenire etiam Prælatis Regularibus quò ad proprios ſubditos, ne Religioſi ſint deterioris conditionis, quàm ſint ſæculares. Et quia habent iuriſdictionem quaſi epiſcopalem quò ad proprios ſubditos, & priuilegiũ eſt fauorabile, & ideo extendendum, quia in fauorabilibus tales Prælati veniunt nomine Epiſcopi in ijs, quæ ſpectant ad iuriſdictionem quò ad ſubditos. Nec obſtat declaratio S.Cõgregationis, quæ in oppoſitum ſolet circumferri, tum quia de illa non conſtat authenticè; tum quia non loquitur de Prælatis omnino exemptis, & habentibus proprium territorium, ſed qui non ſunt plenè exempti. Et hanc partem tenent Rodriquez *tom.1. quæſt. Regular. quæſt.61. art.9.* Beia *par.4. Caſu 37. init.* Bartholom. à S.Fauſto *lib.3. Theſauri Relig. quæſt.125.* Portel *in dub. Regular. verbo*, Prælati. *num.36.*

2 Quod ſi dubium eſſet, remanet certum ex priuilegio Pij V. *ſub die 21. Iulij. 1571.* in *Conſtit. 132. eiuſdem Pontificis in Bullario veteri.* in quo concedit, quod poſſint Prælati Regulares cũ ſuis ſubditis, quod poſſunt Epiſcopi cum proprijs. ita enim habet §.3. eiuſdem Bullæ. *Et inſuper, quia Sacrum œcumenicum generale Tridentinum Cõcilium conceſſit Epiſcopis, vt abſoluere poſſint in foro animæ, ſeu cõſcientiæ ab omnibus peccatis, & diſpenſare in irregularitatibus, prout Seſſ.24 cap.6. habetur, ne prior conuentualis, & ſuperiores Prælati, totius Ordinis tàm in dicta prouincia, quàm extra eam cuilibet in hac parte deterioris conditionis, quàm Clerici, aut ſæculares exiſtant, eiſdem priori conuentuali, & ſuperioribus Prælatis, vt ipſi per ſeipſos idem omnino poſſint in fratres, & Moniales dicti Ordinis ſibi ſubditos, quod poſſunt Epiſcopi in Clericos, & Laicos ſibi ſubiectos, tàm quò ad abſoluendi, & diſpenſandi huiuſmodi, quàm alias quaſcunque facultates eadem auctoritate, & tenore eam perpetuò concedimus, & indulgemus, ac etiã declaramus*. & ita notant inter alios Sigiſmundus à Bononia *De electione. par.2. dub.60.* Henriquez *lib.7. cap.25.* Bcia *par.4. caſu 37.* Trullench *lib.1. in Decal. cap.3. dub.4. n.5.* Marchin. *De ſacram. Ordinis tract.1. par.9. difficul.1. num.9.* Sorbus *in compen. priuileg. Tit.* Abſolutio. *in Reſolut. in mater. abſolut. quò ad fratres, & ſæcul.* ver. *Pius V. in ſuo &c.* Molin. *tract.3. de iuſt. & iure. diſp.61. num.4. & 5.* Io. à Cruce *De ſtatu relig. lib.1. cap.6. dub.16.* Savr. *lib.7. De cenſur. cap.7. num.23.* Barboſa. *De poteſt Epiſcopi par.2. allegat.39. num.18.* alios citans Tambur. *De iur. abbat. tom.2. diſp.17. quæſt.8. num.2.* Lezana *tom.1 quæſt. Regular. cap.18. n.31.* Vnde omnes communicantes participant in hoc priuilegio. Quod nedum fuit reuocatum à Gregorio XIII. ſed etiam confirmatum in ſpecie Congregationi S.Bernardi Hiſpaniæ, vt habetur in *Compend. Priuileg. dicti Ordin.* verbo. *Abſolutio quò ad Fratres. §.11.*

3 An autem poſſint Prælati Regulares diſpenſare ſuos ſubditos in infamia iuris, & alijs irregularitatibus, in quibus poſſunt diſpenſare quò ad forum conſcientiæ, dubitant Doctores; Sed ex dictis duabus *quæſt. præcedentibus* conſtat, quod poſſint diſpenſare, ſi cõtractæ ſint, antequam profiteretur. vnde dubium remanet ſolum de contractis poſt profeſſionem

fessionem. In quo hoc quoque certum est, quod possunt dispensare suos subditos in ijs omnibus, in quibus dispensare possunt Episcopi proprios subditos, vt notant Henriquez *lib.14.cap.19. num.2.* Miranda *tom.2. Manual.quæst.9.art.3.* & *quæst.31.art.1.* Sayr.*lib.7.De censur.cap.11 num.15.* Nauar.*cap.22. Manua.num.204.* Auila *par.7. De censur. disp.4.dub.6.* Barbosa *De potest. Episc.par.2.allegat.43.n.31.* Sigismun. à Bonon. *de elect. dub.83. n.3.* Tamburin. *De iure Abbat. tom.2.disp.17 quæst.7.num.7.* Lezana *tom.1.quæst. Regular. cap.10. num.35.* & communiter, quia nimirum habent potestatem quasi Episcopalem in suos subditos, vt desumitur ex Cap. *Abbatis.* De *priuileg.in 6.* & tradũt Doctores *in Clemen.1.* De *reb.Eccles. non alienan.* verbo. *Proprij.* Episcopus autem potest dispensare in ijs, quæ consurgunt ex adulterio, & alijs criminibus minoribus, vt declarauit Alexan. III. Cap. *At si clerici.* §. *De adulterijs.* De *iudicijs.*

4 Quod autem spectat ad alias irregularitates ex delictis maioribus adulterio, & infamiam, negant posse dispensare pro foro externo Rodriquez *tom.1. Quæst.Regular. quæst.24.ar.6.* Miranda *tom.2. Manualis. quæst.8. ar.5. conclus.1.* Sigismundus à Bononia *De elect.par.2. cap.4. dub.87. num.7.* Vecchius *in praxi Nouitiorum.disp 9.dub.22.num.15.* Lauor. *in varijs Lucubrat. tit.14. cap.16.num.72.* Llamas *p.4.Methodi. cap.3. §.8.* Panor.*in Cap. Simoniacè n.6.* De *Simonia.* Nauar. *in Manual. cap.22. num.204.* Sayrus *lib.7. de censur. cap. 11. num. 15.* Tamburin. *De iure Abbat. tom.2. disp.17. quæst.7. num.6.* Portel. *in dub. regularib. verbo.* Dispensare. *num. 6.* Hieronim. Rodriquez *in Compend. quæst Regular. Resol.52. n.9.* Diana *par.5. tract.14. Resol.91.* Nullam tamen afferunt rationem. & hoc solum procedit de iure communi seclusis priuilegijs.

5 Itaque tenendum est, quod inuigore priuilegiorum possint Prælati regulares in foro externo dispensare proprios subditos in infamia iuris, & omnibus irregularitatibus ex delicto contractis post emissam professionem præterquam ex homicidio voluntario, ex mutilatione membrorum. Ita tenent loquentes de irregularitate ex infamia Naldus *in Sum. verbo.* Infamia. *num.1. ver. Hic addendum.* Peirin. *De subdito religioso. quæst.1. cap.27.* ver. *Quod licet.* & *tom.3.priuileg.in additam. Ad Constit.Sixti IV.cap.2.num.1.* Lezana *in Summa.verbo.* Infamia. *num.27.* & loquens de alijs irreguralitatib. *verbo.* Irregularitas. *per discursum.* Bordon. *in Consil. regularib. Resol.11. num.50.*

6 Quia autem hoc totum dependet ex priuilegijs, ideo videndum est, quomodo in ipsis concedatur. Hoc ergo concessum fuit à Sixto IV. *in Bulla Maris magni,* quæ incipit. *Dum attenta.* Generali Carmelitarum. Ita enim habet. *Nec non cum ijs, qui ex quauis causa, præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum irregulares forent, postquam Ordinem ipsum professi fuerint, vt defectu, & irregularitate huiusmodi non obstante irregulares ipsi ad quoscunque etiã sacros ordines promoueri, & in illis altaris ministerio ministrare, & tàm ipsi irregulares, quàm defectum natalium patientes prædicti ad quascunque administrationes, & Officia dicti Ordinis eligi, recipi, & assumi, illaque genere, & exercere liberè, & licitè valeant &c.* Et idem Sixtus IV. simile priuilegium concessit fratribus Minoribus *in Bulla Maris magis,* quæ incipit. *Regimini vniuersalis Ecclesiæ.* Pridie *Kal. Septemb. anno* 1474. quæ est *6. eiusdem Pontificis tom.1. Bullar. veter.* Ita enim habet. *Et vt dicti ordinis professoribus omnis vagandi tollatur occasio, & ad Apostolicam Sedem recurrendi subtrahatur propossè necessitas, Magistro, & Prioribus Prouincialibus, & conuentualibus, ac eorum Vicarijs defectum natalium ex adulterio, sacrilegio, incæstu, & quouis alio nefario coitu prouenientem, patientibus, nec non cumbis, qui ex quauis causa præterquàm homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum irregulares forent, dispensandi cum dicti Ordinis Prædicatorum professoribus, postquàm dictum Ordinem professi fuerint, vt defectu, & irregularitate huiusmodi non obstantibus irregulares ipsi ad quoscunque*

etiam

etiam sacros ordines promoueri, & in illis, etiam in altaris ministerio ministrare, & tàm ipsi irregulares, quàm defectũ natalium patientium prædicti ad quascunque administrationes, & officia eligi, recipi, & assumi, illaque gerere, & exercere liberè, & licitè valeant, motu, ac scientia, ac auctoritate prædictis, concedimus per præsentes. Et similia priuilegia concessit Iulius II. Generali Ordinis Minorum, vt in *Compend. priuileg. ipsor. Tit. Dispensatio. §. 21.* & Paulus III. Societati Iesu, vt in *Compend. Priuileg. ipsor. tit. Dispensatio. §. 5.* Ex quibus constat, quod huiusmodi dispensatio sit pro foro externo; & solum remanet exclusa irregularitas ex bigamia, homicidio voluntario, & mutilatione membrorum.

7 Et quod omne dubium tollit, adest aliud priuilegium concessum à Pio V. Monachis Ordinis S. Benedicti Congregationis Cassinensis in *Bulla*, quæ incipit. *Dum ad Congregationem*. sub *Idibus Iunij. anno* 1571. quæ est 129. *eiusdem Pontificis tom. 2. Bullarij veteris*, in quo expresse conceditur facultas dispensandi, rehabilitandi, & tollendi omnem maculam infamiæ pro foro externo. Ita enim habet §. 1. *Motu proprio, non ad ipsorum Abbatum, & Prælatorum, seu alicuius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam; sed ex certa scientia, & de mera liberalitate nostra, Apostolicæque potestatis plenitudine omnibus, & singulis modernis, & pro tempore existentibus Abbatibus, & Prælatis Congregationis huiusmodi quoscunque illius pro tempore existentes Monachos, conuersos, commissos, & oblatos tàm professos, quàm Nouitios, in ea tamen perseuerantes, à quibusuis criminibus, reatibus, culpis, censuris, & pœnis per eos, & eorum quemlibet, tàm ante, quàm post illorum in Congregationem huiusmodi, ac monasteria sub illius obedientia existentia ingressum, seu professionem Regularem per eos emissam, ex quauis causa, & ob quamuis excessum, & delictum publicum, vel occultum casu, seu data opera quomodolibet ab eis, & singulis, etiam si homicidium voluntarium, seu membri mutilatio, non tamen post ingressum huiusmodi pro tempore subsequutum, seu subsequuta fuerit, incursis & in futurum incurrendis; etiam si de casibus reseruatis Sedi Apostolicæ, vel de comprehensis in Bulla, quæ die Cœnæ Domini singulis annis legi consueuit, fuerint, plenariè toties, quoties opus fuerit iniuncta sibi pro modo culpæ pœnitentia salutari, quo ad reatum homicidij tantum in foro conscientiæ tantum, absoluendi, & liberandi, ac in pristinum, & eum, in quo ante præmissa quomodolibet erant, & fuerant, statum redintegrandi, omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam, siue notam inde quomodolibet insurgentem ab eis, & eorum quolibet prorsus abolendi, secumque, quod præmissis non obstantibus non promoti ad omnes, etiam sacros, & præsbiteratus ordinem promoueri, atque monasterijs eiusdem Congregationis in Abbates, Priores, & Prælatos præfici; nec non ad quascunque alias dictæ Congregationis prælaturas eligi, & assumi, munusque benedictionis suscipere; & tàm illi, quàm qui iam ante, vel post præmissa, sint, vel fuerint promoti, præfecti, & electi, etiamsi munus benedictionis huiusmodi scienter susceperint, irregularitatibus, inhabilitatibus, reatibus, censuris, & pœnis huiusmodi, vel alijs quibuscunque criminibus irretiti, & innodati scienter missas, & alia diuina officia celebrassent, simulue, seu aliàs munere benedictionis huiusmodi quomodolibet vsi essent, in altaris ministerio ministrare, & dicto munere vti, nec non omnes, & quoscunque prælaturas, obedientias, administrationes, & officia ordinis, & Congregationis huiusmodi retinere, recipere, gerere, & exercere liberè, & licitè possint, & vaant, nullamque de præmissis in quibusuis priuilegijs, facultatibus, dispensationibus, & concessionibus, etiam gratiam, vel iustitiam, seu mixtim concernentibus, etiam per Sedem Apostolicam sibi pro tempore concessis mentionem facere teneantur, misericorditer in Domino dispensandi licentiam, & facultatem liberam Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò cõcedimus, & elargimur.* Quod sanè priuilegium amplissimum est, præsertim cum sit concessum post Concilium Tridentinum, & derogationem priuilegiorum factam à Pio IV. quæ obstabant statutis dicti Concilij.

8 Circa quod priuilegium notandũ est, quod quando absolutio, & dispensatio restringitur ad forum conscientiæ, restringitur etiam ad solum homicidiũ voluntarium, &c. *Quò ad reatum homicidij tantum, in foro conscientiæ tantum*. Dictio enim, *Tantum*, restrictiua est, & excludit cœtera. *l. Iulianus. ff.* De *petit. hæredit.* & *l. His solis. ff.* De *condict. in debitis.* & *l. Aduersus. C. Si aduer. rem iud.* & notant Paris. *Consil.* 7. *num.* 13. *lib.* 2. Corn. *Consil.* 199. *n.* 3. *vol.* 1. Menoch. *Consil.* 362. *num.* 36. Vincent. de Franch. *Decis.* 123. *n.* 4. *par.* 1. Caputaquen. *Decis.* 47. *n.* 4. Seraph. *Decis.* 237. *n.* 2. Rota apud *Farinac. Decis.* 740. *num.* 4. & *Decis.* 600. *n.* 7. *par.* 2. *Diuer.* Vnde cum restringat homicidium solum ad forum conscientiæ, remanent cœtera, de quibus in priuilegio, exclusa à tali restrictione, atque adeo facultas quò ad ipsa nedum est quò ad forum conscientiæ, sed etiam quò ad forum externum, præsertim quia exceptio firmat regulam in contrarium. *l. Quæsitum. §. Denique. ff.* De *fun. instruct.* & notant Glosa, & Doctores *in Rubr.* De *regul. iur. in* 6.

9 Eandem facultatem habere Prælatos Regulares ex priuilegio Martini V. concesso Abbati Monasterij S. Benedicti Vallisoleti, vt habetur *in Compend. Priuileg. Mendican. verbo.* Absolutio *ordin. quò ad* Fratres. §. 4. & communicato alijs Religionibus, vt *ibid. verbo.* Communicatio *priuileg.* §. 34. notat. Tamburinus *De iure Abbat. tom.* 2. *disp.* 17. *quæst.* 6. *num.* 2. Nec obstare, quod Concilium Tridentinum *Sess.* 24. *cap.* 6. *De reformat.* auferat hanc facultatem Episcopis, quia non per hoc aufert facultatem, quæ conuenit Regularibus ex priuilegio; quia tunc solum censetur ablata facultas, quæ conuenit Regularibus ex priuilegio, quando expressè reuocantur priuilegia, vt docent Rodriquez *tom.* 1. *quæst. Regular. quæst.* 8. *ar.* 6. & *quæst.* 24. *ar.* 12. Suarez *lib.* 8. *de legib. cap.* 18. *in fine.* Miranda *to.* 2. *Manual. quæst.* 8. *ar.* 10. *conclus.* 2. Io. à Cruce *lib.* 1. *de statu relig. cap.* 6. *dub.* 19. *conclus.* 2. Sigismun. à Bononia. *De elect. dub.* 71. *num.* 6. Vecchius *in Praxi. Nouitior. disp.* 9. *dub.* 16. *num.* 2. Homobonus *De casib. reseru. par.* 2. *cap.* 3. Garzias *par.* 7. *de Benef. cap.* 11. *n.* 32. Molina *tract.* 3. *de iust. & iu re. disp.* 79. *num.* 8. Reginal. *lib.* 30. *Praxis fori pœnit. tract.* 2. *num.* 91. Bonac. *disp.* 7. *de censur. quæst.* 4. *p. vlt. num.* 11. Samuel. *De elect. canon. tract.* 2. *disp.* 6. *controuer.* 12. *num.* 7.

10 Est tamen aduertendum, quod prædicto priuilegio, quatenus dat facultatem absoluendi à contentis in Bulla Cœnæ Domini, obstat ipsa Bulla Cœnæ publicata ab Vrbano VIII. nam in reuocatione facultatum absoluendi à reseruatis in dicta Bulla ponuntur clausulæ vniuersales, quæ reuocant facultates concessas etiam in specie absoluendi à prædictis casibus. Ita enim habet. *A prædictis sententijs nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus &c. absolui possit, etiã prætextu quarumuis facultatum, & indultorũ, quibuscunque ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumuis Ordinum etiam Mendicantium, ac militiarum Regularibus &c. in genere, & in specie concessorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum*. Quod obiter adnotasse sufficiat, cum hæc materia sit alterius loci.

***

An

An Prælati Regulares possint dispensare eum suis subditis in vera, aut interpretatiua bigamia, Quæst. 186.

S V M M A.

1 *Episcopus potest dispensare in bigamia similitudinaria, nec hoc est sublatum per Trident,*
2 *Prælati Regulares possunt dispensare suos subditos in bigamia similitudinaria.*
3 *Possunt Episcopi dispensare in vera, & interpretatiua bigamia quò ad ordines minores*
3 *Possunt Prælati Regulares quò ad minores ordines dispensare in vera bigamia*
4 *An possint dispensare quò ad ordines sacros.*
4 *In generali concessione non veniunt, quæ quis verisimiliter non esset in specie concessurus, & reseruata principi*
5 *An potestas generalis dispensandi in irregularitatibus se extendat ad bigamiam*
7 *Priuilegium Pauli III se extendens ad concessionem dispensandi in bigamia*
8 *Aliud priuilegium Pij V.*
9 *Dictio*, Quibusuis, *comprehendit omnia, & habet significationem distributiuam*
10 *Dictio*, Quocunque, *comprehendit, quæ aliàs non comprehenderemur, & requirunt specialem mentionem.*
10 *Verba vniuersalia comprehendunt magna, quantumuis grauia*
11 *Dictio*, Quomodolibet, *comprehendit quemcumque modum.*
12 *Est eadem cũ dictione*, Quomodocunque.
12 *Excludit restrictionem.*
13 *Exceptio irregularitatis, & homicidij voluntarij firmat facultatem dispensandi in bigamia.*
14 *Et quia illam non expressit in exceptione, cum potuerit exprimere.*
15 *An priuilegia se extendant ad dispensandum in bigamia in ordine ad dignitates.*
15 *Dispensatio non extenditur vltra casum expressum.*
15 *Facultas dispensandi est gratia, & latè interpretanda.*

---

1 IN bigamia similitudinaria, quæ contingit, quando quis habens votum solemne castitatis ducit vxorem, posse Episcopum dispensare, si contraxerit cũ virgine contra Maiolum *lib.1. De irregularitate. cap.33. num.7.* docent communiter Glos. *in Cap.1.* verbo. *Dispensatiuè.* & *in Cap.2.* verbo *In subdiaconatu.* Qui *eler. vel vouen.* & *in Cap. Nuper.* verbo. *Dispensari.* De *bigamis.* Gomez *in tract. Breuium. num.20. & 21.* Couarruu. *in Clement. Si furiosus. par.1. §.2. num.2.* Nauar. *in Manuali. Cap.27. num.197. in fine.* Borgas. *De irreguralit. par.5. tit. de bigamis, num.9.* Cuchus *lib.4. Instit. maior. tit.12. num.188.* Selua *De benefic. par.4. quæst.7. num.8. ver. 13. & 14.* Philiar. *tom.1. De offic. Sacerd. par.1. lib.4. cap.7. in fine.* Sanchez *lib.7. de de matrim. disp. 86. num. 20.* Miranda *tom.2. Manual. quæst.8. ar.2. conclus.3.* Valent. *tom.4. disp.7. quæst.19. punt.3. in 1. specie irregularit. in fine.* Riccius *in Praxi. par.2. Resol.220. num.1.* Suarez *De censur. disp.49. sect. vlt. num. vlt.* & *tom.4. De relig. tract.8. lib.2. cap.22. num.11.* Sigismun. à Bonon. *De elect. dub.71.* Tamburin. *De iure Abbat. tom.2. disp.17. quæst.3. num.4.* Samuel. *de Elect. can. tr.2. disp.6. controuer.12. num.4.* Et desumitur ex Cap. *Sane Sacerdotes.* De *eler. coniug.* & ex Cap.1. *Qui Clerici. vel vouentes.* vbi conceditur Episcopis, posse dispensare cum Sacerdote, & Clerico, qui vxorem duxit. Neque hæc facultas est sublata per Trident. *Sess.24. cap.6. de reformatione,* vbi licet concedatur facultas dispensandi in irregularitatibus ex delicto occulto taxatiuè præter quàm ex homicidio voluntario, non tamen tollitur facultas dispensandi in irregularitatibus publicis, quæ aliàs de iure illis competebat. Quando tamen talis bigamia oritur ex eo, quod habens votum solemne castitatis contraxit cum vidua, aut corrupta, non potest Episcopus dispensare, vt contra Palat. *in 4. dist.27. disp.4. col.15.* docent *citati* Doctores. & habetur ex Cap. *Nuper.* & Cap. *fin.* De *bigamis.*

Hinc

2 Hinc Prælati quoque Regulares possunt cum suis subditis dispensare in huiusmodi bigamia similitudinaria, vt docent Suarez *tom.4. De relig. tract.8. lib.2.cap.22.* Sigismun. à Bononia *De elect. dub.71. num.2.* Nauar. *in Manual. Cap.27. num.197. in fine.* Zerola *in Praxi. par.2. verbo.* Bigami. *ver.3.* Io. à Cruce *lib.1. De statu Religionis. cap.6. dub.17. Conclus.1.* Llamas *par.1. Meth. cap.12. §.2.* Rodriquez *tom.1. quæst. Regul. quæst.24. ar.2.* Auila *De censur. par.7. disp.8. dub.4. Conclus.5.* Bonac. *disp.7. De censur. quæst.2. punt.5. num.15.* Peirin. *De priuileg. ad Const t.2. Iulij II. §.29. num.120.* Portel. *in dub. Regularib. verbo.* Dispensare. *num.4.* Suarez De censur. *disp.49. sect.6. in fine.* Lezana *verbo.* Bigamus. *num.6.* Bordon. *in Consi. Regular. Resol.11. num.34.* Rodriquez *in Compen. quæst. Regular. Resolut.16. num.13.* Tamburin. *De iure Abbat. tom.2. disp.17. quæst.3. num.4.* Barbosa *De potest. Episc. par 2. allegat. 49. num.31.* Possunt enim Prælati Regulares cum suis subditis totum id, quod possunt Episcopi cum proprijs ex declaratione Pij V. *in sua Constit.132. §.3. tom.2. Bullarij veteris,* de qua supra *quæst.185. num.1.*

3 Quod autem spectat ad Bigamiam veram, seu interpretatiuam, cum Prælati Regulares possint circa proprios subditos, quicquid potest Episcopus, vt modo dicebatur, poterunt de iure communi dispensare quò ad primam tonsuram, & ordines minores. quamuis enim plures doceant, quod non possit Episcopus neque quò ad minores ordines dispensare super hac bigamia, quos refert Barbosa *De potest. Episcopi par.2. allegat.49. num.22.* communior tamen sententia tenet, quod possit dispensare, ita D. Th. *in 4. d ist.27. quæst.3. ar.3.* Palud. *quæst.4. ar.5.* Duran. *quæst.3.* Angles *in Florib. par.1. quæst.1. de matrim. ar. vlt. difficul.1. concl.2.* Ledesma *de matrim. quæst.66. ar.5. conclus.3.* Borgas. *De irregularit. par.5. Tit. De bigamis. num. 8.* Sayr. *lib.6. de censur. cap.6. num.11.* Miranda *tom.2. Manual. quæst.8. ar.2. conclus.2.* Henriquez *lib.12. cap.6.* Azor. *par.1. lib.5. cap.20. quæst.2. & lib.6. cap.4. quæst.8. & 11.* Auila *De censur. par.7. disp.7. dub.4.* Sanchez *lib.7. de matrim. disp.86. n.11.* Bonac. *disp.7. de censur. quæst.2. punt.5. num.15.* Comit. *lib.1. Resp. moral. quæst.106. num.5. & 6.*

4 Quò ad alios autem Ordines, & dignitates certum est, non posse Prælatos regulares dispensare cum suis subditis de iure communi: vnde solum dubitatur, an possint dispensare ex vi priuilegiorum. Et negant Vecchius *in Praxi Nouit. disp.9. dub.15. num.2.* Tamburin. *De iure Abbat. tom.2. disp.20. quæst.3. n.2.* Nauar. *Consil.84. num.1. De regular. in nouis.* Rodriquez *tom.1. Sum. cap.158. cõclus. 7.* Barbosa *De potest Episcopi. par.2. allegat. 49. num.30.* Diana *par.4. tract.2. de irregular. Resol.63. ver. Sed ego.* Sigismundus à Bononia *De elect. par.2. dub.71. num.2.* Suarez *De censur. disp.49. in fine.* Sayr. *lib. 6. de censur. cap.6. in fine.* Samuel. *De elect. canon. tr.2. disp.6. controuer.12. n.4.* Horum fundamentum est, quia licet sit concessum Prælatis regularibus dispensare in irregularitatibus, non tamen per hoc intelligitur concessum dispensare in bigamia. Quia in generali concessione non veniunt, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus Cap. *In generali.* De *reg. iur. in 6.* Nec reseruata Principi Cap. *fin.* De *offic. Vicarij. in 6.* & notant Rolan. *Consil.1. n.147. lib.2.* Osasch. *Decis Pedemon.29. num.5.* Giouanig. *resp.95. num.3. lib.1.*

5 Vnde quod facultas generalis dispensandi in irregularitatibus non se extendat ad bigamiam, docent Nauar. *Consi.38. De homicid. in nouis.* Viual. *in Candelab. tit. de Irregularit. num.312.* Rodriquez *tom.1. quæst. Regular. quæst.24. ar.15. & tom.2. quæst.105. ar.1. in fine.* Homobon. *par.1. De casib. reseruat. cap.5. §. Quintò obseruandum.* Miranda *tom.2. Manual. quæst.18. ar.14. conclus.5.*

6 His tamen non obstantibus tenet, quod ex vi priuilegiorum possint Prælati Regulares dispensare cum suis subditis in bigamia vera, & interpretatiua, Auila *De censur. par.7. disp.8. dub.4. conclus.8.* Henriquez *lib.2. de matrim. cap.6. num.11. in Glos. littera z.* & id extendunt ad quoscunque confessarios ex Priuilegio

gio Sixti V. Verum, vt constat ex Sorbo *in compend. Priuileg.* Tit. *Absolutio extraord. quò adfratr. num.* 5. est viuæ vocis Oraculum, neque est authenticum, & ideo non suffragatur. Idem tenent Portel *in Dub. Regular. verbo.* Dispensare *num.* 4. & citat *Compend. Priuileg. Societ. Iesu.* verbo *Dispensare* §. 5. *& 6.* vbi dicitur, quod Generalis potest dispensare cum subditis in bigamia ex concessione Sixti IV. facta Carthusiensibus. Hieronim. Rodriquez *in Compen. quæst. regul. Resol.* 16. *num.* 14. Bordonus *in Consil. Regularib. Resol.* 11. *num.* 35. Lezana *in Sum. verbo.* Irregularitas. *num.* 72. Peirin. *De Prælato Religioso. quæst.* 2. *cap.* 5. §. 8. *num.* 99.

7 Et hæc opinio mihi sequenda videtur propter duo Priuilegia. Primum est Pauli III. Concessum Generali, Abbatibus, Prioribus, & Præsidentibus Congregationis S. Benedicti Vallisoleti *in Bulla,* quæ *est* 12. *apud Rodriquez in Bullario.* Ita autem habet. *Nos igitur, qui singulorum salutem paterno zelamus affectu, huiusmodi supplicationibus inclinati, vobis quod stante immemorabili consuetudine, etiam de cætero perpetuis futuris temporibus singulis annis prima die Lunæ Quadragesimæ huiusmodi omnes, & singulas vtriusque sexus personas ordinis, & Congregationis prædictorum Religiosas, ac eidem Ordini, & Congregationi oblatas, seu Donatas; nec non Eremitas sub cura vestra existentes intra septa vestrorum, seu ipsorum pro tempore absoluendorum Monasteriorum, siue aliorum Regularium locorum, ab omnibus, & singulis eorum peccatis, sententijs, censuris, & pœnis per eos pro tempore quomodolibet incursis, etiam in Casibus dictæ Sedi quomodolibet reseruatis, exceptis contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini solita est legi, absoluere; & cum eis super quibusuis irregularitatibus per eos pro tempore quauis occasione, vel causa contractis dispensare, prout hactenus, vt præfertur consueuistis, dicta auctoritate valeatis, plenam, & liberam eadem auctoritate tenore præsentium concedimus facultatem.* Vbi notanda sunt verba. *Quibusuis irregularitatibus,* & *Quauis occasione.* quæ ita vniuersalia sūt, vt omnia, & singula comprehendant.

8 Alterum priuilegium est concessum à Pio V. Clericis Regularibus Theanis pro profitentibus in ipsorum Religione. *in Bulla,* quæ incipit. *Ad immarcescibilem. VIII. Idus. Februar.* 1567. quæ est 31. *eiusdem Pontificis. tom.* 2. *Bullar. veter.* ita enim habet §. 16. *Ac cum ipsis, & eorum quolibet super irregularitate per ipsos, & eorum quemlibet inde, ac etiam qui sententijs, censuris, & pœnis prædictis ligati missas forsan, & alia diuina officia, non tamen in contemptum clauium, celebrauerint, aut aliàs in eis se immiscuerint, per pridem vsque tunc, ac etiam ex quocunque eorum defectu, & impedimento, non tamen ex homicidio voluntario proueniente, ac aliàs quomodolibet contracta.* Vbi notandum est, quod loquitur de irregularitate etiam ex defectu, & vtitur dictione. *Quocunque,* & *quomodolibet.*

9 Ex his ergo priuilegijs desumitur, quod facultas dispensandi in irregularitatibus sit etiam pro bigamia; nam in Priuilegio Pauli III. adest dictio *Quibusuis irregularitatibus,* & *Quauis occasione.* Dictio enim *Quibusuis &c.* comprehendit omnia, vt notant Alexan. *Consil.* 30. *num.* 14. *vol.* 5. Farinac. *par.* 4. *Praxis crimin. quæst.* 93. *num.* 1. Seraph. *Decis.* 1022. *num.* 1. & cum eadem sit cum dictione *Quibuslibet,* habet significationem distributiuam, ita vt omnia, & singula comprehendat, vt notant Glos. *in l. Si pluribus. ff.* De legat. 2. Bald. *ibid. init.* ver. *Quæro secundo.* & *in l. Non distinguemus.* §. *Cum in plurib. ff.* De arbitr. Ias. *Consil.* 55. & *Consil.* 63. *lib.* 3.

10 Ponderāda est etiam dictio, *Quocunque,* quæ ita vniuersalis est, & distributiua, vt etiam comprehendat ea, quæ aliàs non comprehenderentur, vt notant Corneus. *Consil.* 183. *vol.* 2. Ruin. *Consil.* 52. *num.* 2. Honded. *Consil.* 76. *num.* 16. *lib.* 2. Seraph. *Decis.* 980. *num.* 8. & *Decis.* 325. *num.* 7. Ludouis. *Decis* 267. *num.* 5. Rota *Decis.* 782. *num.* 10. *par.* 1. *diuersor.* & etiam ea, quæ requirunt specialem mentionem, vt notat Intrigliol. *Decis. Siciliæ.* 3. *num.* 131. Et qui dicit,

Quod

Quodcunque, nihil excipere, tradit Narbona *De appellat à Vicar. ad Episcopi par.2. fundam.1. num.33.* Ratio autem est, quia verba ista vniuersalia comprehendunt omnia, quantumuis grauia, & magna, vt notant Alber. *in l. Item quæritur. §. Exercitus. ff. Locati.* Ias. *in l.1. circa finem. C.* De *iure emphiteu.* Gomez *in §.1. num.7.* Instit. *De actionib.* Craueta *Consil.290. ver. Decimo in terminis*, & *Consil.294.* vbi latè. Menoch. *Consil.744. num.4.*

11 Rursus hoc etiam desumitur ex dictione, *Quomodolibet contracta*. Hæc enim dictio, *Quomodolibet*, includit, quẽcunque modum, qui includi potest, vt notant Paris. *Consil.58. num.10. vol.1.* & *Consil.142. num.6. vol.4.* Gozad. *Consil.14. num.22.* Roland. *Consil.2. n.23. vol.4.* Et ea omnia, quæ aliàs non comprehenderentur. *l.1. ff.* De *testamen. milit.* & notant Rolan. *Consil.5. num.47. vol.1.* Turret. *Consil.48. num.20. vol.1.* Surdus *Consil.73. num.64.* Gozadin. *Consil.1. num.9.* Curt. iun. *Consil.1. num.1.* Nata *Consil.435. num.19.* Socin. Sen. *in l. Quidam. num.5. ff.* De *reb. dub.* Alexan. *Consil.155. num.3. vol.2.* Ruin. *Consil. 68. num. 10. vol.4.* Grat. *Consil. 163. num.19. vol.2.* Ita vt omnem pœnitus modum includat. vt in Clement. 2. *ver.* Ne *igitur*. De *sent. excommunicat.* vbi Glos. & Cap. *Indemnitatib.* ver. *Si quæ verò*. De *elect. in 6.* & notant Menoch. *Remed.6. De recup. posses. num. 15.* Flamin. *De resignat. lib.9. quæst.25. num.4.* Mandos. *Regul.18. Cancellar. quæst.14. num.5.* & *in Glos. Facult. §. Et in ipsa.* verbo. *Quomodolibet*. Velascus *Consult.61. num.6.* Cened. *Singul.95. n.1.* Ex quibus fit, quod in dicta concessione concedatur facultas dispensandi quò ad omnem irregularitatem quocũque modo contractam, atque adeo quod non debeat excludi bigamia.

12 Imo dicta dictio, *Quomodolibet*, cum sit eadem cum dictione, *Quomodocunque*, iuxta Paris. *Consil.58. num.10. vol.1.* & Gozadin. *Consil.14. num.22.* & constat ex significatione, excludit restrictionem, quod aliàs pateretur dicta facultas, sicut excludit dictio, *Quomodocunque*, vt tradunt Glos. *in Clem.1.* De *re iudic.* Item Glos. *in l. Cum Pœna. ff.* De *arbitr.* Ias. *in l.1. §. Nunciatio. ff.* De *noui oper. nunciat.* & *in l.2. §. Prætor ait. ff.* Qui *satisd. cog.* Socin. *Consil.55. circa fin. vol.1.* Felin. *in Cap. Cum te. §. Illud. ver. Secunda declaratio.* De *rescriptis* Ruin. *Consil. 109. num.1. vol.2.* Alexan. *Consil.103. circa fin. vol.6.* & *in l. Si prætor. ff.* Ad *Trebell.* Rolan. *Consil.5. n.49. vol.1.* Gozadin. *Consil.1. num.19.* & ideo non sinit, quod facultas restingatur ad irregularitates aliquas, & non extendatur ad bigamiam.

13 Denique cum exceptio firmet regulam in contrarium. *l. Quæsitum. §. Denique. ff.* De *fundo instruc.* & notant Glos & alij Doctores *in Rubr.* De *regul. iur. in 6.* & in dicta Concessione Pij V. excipiatur solum irregularitas ex homicidio voluntario, sequitur, quod facultas concessa sit pro omni alia irregularitate tàm ex delicto, quàm ex defectu.

14 Fundamentum verò oppositæ sententiæ *num.4.* allatum habet solum locum, quando in generali concessione non adsunt verba, quæ ipsam extendant etiam ad ea, quæ in generali concessione non veniunt. in prædictis autem priuilegijs adsunt verba ita extendentia, vt constat ex dictis. Et cum sit facta aliqua exceptio, si Pontifex noluisset concedere facultatem pro bigamia, illam quoque excepisset, quia, si voluisset, expresisset. Cap. *Ad audientiam 2.* De *decimis*. & Cap. 2. *De translat. Prælat.* & *l. Si Seruus. §. Prætor ait.* ver. *Non dixit. ff.* De *acquir. hæredit.*

15 An autem dictum priuilegium se extendat ad dispensandum in bigamia non solum quò ad ordines, sed etiam quò ad dignitates religionis. Resp. quod licet dispensatio sit stricti iuris, nec extendatur vltra casum expressum Cap.1. & 2. De *filijs Præsbiterorum. in 6.* & Cap. *Non potest.* De *præbendis. in 6.* & *l. Ex facto. init. ff.* De *vulg. & pupil. subst.* Et proinde facultas dispensandi in bigamia in ordine ad ordines, non sit facultas dispensandi in ordine ad dignitates, vt notant Palud. *in 4. dist.27. quæst.4. ar.5.* Sayr. *lib.6. De censur. cap.6. num.14.* Peirin. *quæst.2.*

quæst.2. De Prælato relig. cap.5. num.99. Lezana *verbo*. Bigamus. *num.* 13. Attamen quia in priuilegijs prædictis conceditur facultas dispēsandi absolutè in omni irregularitate, nec restringitur quò ad ordines; & facultas dispensandi non est dispensatio, sed est gratia quædam, & proinde latè interpretanda, vt docent Abbas *in Cap.fin.* De *simonia*. Felin. *ibid. num.*7. Franc. *in Cap.Is, qui.* De *filijs presbiterur.in* 6. Syluester *verbo.* Dispensatio. *num.*9. Nauar. *Commen.*4. *num.*15. *De Regular.* Couaru. *par.*2. *lib.*4. *cap.*8. §.8. *n.*6. Auila *par.*7. *De censur.disp.*3. *dub.*7. Garzias. *De benefic. par.*1. *cap.*6. *num.*73. Sanchez *lib.*8. *de matrim. disp.*2. *per totam*. Sayr. *l b.*6. *De censur. cap.*11. *num.*8. *in fine.* Suarez *lib.*6. *De legib.cap.*14. *num.*8. & *cap.*17. *num.*11. Tamburin. *De iure Abbat. tom.*2. *disp.*17. *quæst.*8. *n.*4. ideo censendum est, quod ex vi dictorum priuilegiorum possint Prælati regulares dispensare in bigamia, etiam quò ad dignitates. Præsertim quia in allato priuilegio Pij.V. conceditur facultas abolendi quancunque notam, & inhabilitatem, ac restituendi in pristinum statum, in quo erant, antequam contraherent talem notam, aut inhabilitatem, quod non præstaretur, si remaneret inhabilitas quò ad dignitates.

An Regulares illegitimi possint dispensari à suis Prælatis quò ad Ordines, & Dignitates. Quæst. 187.

S V M M A.

1 *Priuilegia Regularium habilitandi illegitimos ad ordines, & dignitates.*
2 *Reuocata per Sixtum V.*
3 *Restituta per Gregorium XIV. sed cum certa forma adhibenda.*
4 *Prælati Regulares possunt dispensare eum illegitimis ad ordines, & dignitates, sed eum Capitulo Generali, vel intermedio.*
5 *Requiritur pro dispensatione rationabilis causa.*
6 *Priuilegium Gregorij XIV. dispensandi cum illegitimis*
7 *Dicto priuilegio Gregorij XIV. vti possunt omnes Regulares habentes communicationem priuilegiorum.*
8 *An possint legitimare ex vi confirmationis priuilegiorum.*

1 Plura extabant priuilegia, quorum vigore Prælati Regulares poterant habilitare ad ordines, & dignitates proprios subditos, quorum præcipuum erat, quod habetur in *Mari Magno Prædicatorum apud Consetum*, & est *Bulla* 1. *Sixti IV.* concessum à Gregorio XI. & confirmatum ab eodem Sixto IV. vbi sic habetur. *Et vt dicti Ordinis professoribus omnis vagandi occasio tollatur, & ad Apostolicam Sedem recurrendi subtrahatur propo sse necessitas, Magistro, & Prioribus Prouincialibus, & Conuentualibus, ac eorum Vicarijs defectum natalium ex adulterio, sacrilegio, incestu, & quouis aliò nefario, & illicito coitu prouenientem patientibus, nec non cum his, qui ex quauis causa præterquàm homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum irregulares forent, dispensandi cum dicti Ordinis Prædicatorum professoribus, postquam ipsum ordinem professi fuerint, vt defectu, & irregularitate huiusmodi non obstantibus irregulares ipsi ad quoscunque etiā sacros Ordines promoueri, & in illis etiam in altaris ministerio ministrare, & tàm ipsi irregulares, quàm defectum Natalium patientes prædicti ad quæcunque administrationes, & officia eligi, recipi, & assumi, illaque gerere, & exercere liberè, & licitè valeant, motu, & scientia, & auctoritate prædictis concedimus per præsentes.*

2 Hæc tamen omnia priuilegia reuocata sunt per Sixtum V. *in sua Constitutione*,

tutione, quæ incipit. *Cum de omnibus. Sexto Kal. Decembris.* 1587. & est 21. *tom.2. Bullarij veteris.* vbi. §.2. prohibet, illegitimos ex incœstu, aut sacrilegio recipi ad religionem. & §.2. decernit, alios illegitimos receptos esse perpetuò inhabiles ad dignitates, & honores sui ordinis, nisi cum eis specialiter ab Apostolica Sede dispensatum fuerit.

3 Verum Gregorius XIV. *in sua constitutione*, Quæ incipit. *Circumspecta Idib. Martij anno* 1591. moderatus est dictam Constitutionem Sixti V. & reduxit ad terminos iuris, & restituit priuilegia reuocata adhibenda tamen cum certa forma, vt exprimitur in §.4. *eiusdem Bullæ*. ita enim habet. *Volumus autem, & statuimus, licere Generali, aut Prouinciali singulorum Ordinum, aut Congregationum, aut Hospitalium, ad quos dicta dispensatio spectat iuxta tenorem priuilegiorum, & indultorum Apostolicorum eis concessorum, quæ dummodo vsu recepta, nec aliàs sub vllis reuocationibus comprehensa sint, vt præfertur, in hac parte reualidamus, cum illegitimis, quos dictus Generalis, aut Prouincialis cum Generali, Prouinciali, seu intermedio Capitulo, & non aliàs, suffragantibus meritis dignos iudicauerint, ad honores, gradus, & dignitates obtinendas dispensare, ac dispensationes huiusmodi pro tempore ita factas, & indesequuta quæcunque, vt antea valere, tenere perinde, ac si supradictæ Constitutiones non emanassent.*

4 In virtute ergo dicti priuilegij possunt Generales, & Prouinciales dispensare cum suis subditis illegitimis in ordine ad dignitates, sed solum in Capitulis Generalibus, seu intermedijs, & Prouincialibus, nec alio modo, quia Pontifex ponit clausulam, *Et non aliàs*, vnde dispensatio aliter facta, esset nulla. Et proinde non posse Prælatos Regulares dispensare sine Capitulis prædictis, docent Miranda *tom.2. Manual. quæst.2. ar.3.* Sigismundus à Bononia. *De electione par.2. dub.76.* Megal. *in Resolut. Varijs. Resol.91.* Peregrin. *in Compend. Priuileg. Cler. Reg. verbo.* Dispensatio. *in Schol. ver. Quarto nota.* Rodriquez *in Compen. quæst. Regular. Resol.52. num.40.* Portel. *in dub. Regular. verbo.* Dispensare. *num.2. & 3.* & *verbo.* Illegitimus. *num.9. & 10.* Lauor. *in Varijs Lucubrat. tit.4. De elect. cap.16. num.29.* Bordon. *in Consil. Regular. Resol.12. num.39.* Samuel. *De elect. canon. tr.2. disp.6. controuer.18. n.2. & sequent.* Requiritur enim à Pontifice tanquam forma, quod dispensatio fiat cum prædictis Capitulis. Quando autem deficit forma seruanda, actus est nullus. *l. Mæuius. & l. Qui hæred. ff. De condit. & demonstrat.*

5 Imo requiritur etiam, quod interueniat sufficiens, & rationabilis causa dispensandi, aliàs dispensatio erit nulla, non solum quia omnis dispensatio, in lege superioris sine causa est nulla; sed dentem, quia Pontifex illam expressè etiam, dum ait; *Suffragantibus meritis dignos iudicauerint*, & ita docent Rodriquez *tom.1. Quæst. regular. quæst.13. ar.14.* Miranda *tom.2. Manual. quæst.2. ar.11.* Sigismund. à Bononia. *De elect. par.1. dub.78.* Lauor. *in Varijs Lucubrat. tit.4. De elect. cap.16. num.3.* Hieron. Rodriquez *in Compen. quæst. Regular. Resol. 59. num.49.* Bordon. *in Consil. Regular. Resol.12. num.45.* Samuel. *De elect. canon tr.2. disp.6. controuer.21. num.1. & sequent.* Imo causa dispensationis debet esse propria personalis, & fundata in meritis personalibus, si quidem Pontifex requirit, quod suffragantibus meritis digni iudicentur.

6 Rursus idem Gregorius XIV. eodem anno, sed post aliquot menses *in sua 17. Constit. tom.2. Bullarij veter.* quæ incipit. *Illius, qui pro gregis. Kal. Octobris anno* 1591. amplius priuilegium concessit in fauorem Clericor. Regularium ministrantium infirmis, vt nimirum illorum Generalis, ac alij Superiores inferiores de illius licentia possint dispensare cum subditis professis in ordine ad dignitates super illegitimitate ex quocunque coitu damnato; nec requirit, quod id fiat cum aliquo Capitulo. Ita enim habet. §.29. eiusdem Constit. *Ac dicto Præfecto Generali pro tempore existenti, seu de illius licentia Præfectis inferioribus aliorum locorum, seu Prouincialibus*

libus dictæ Congregationis pro tempore exiſtentibus, & illorum Vicarijs, ac Locatenentibus, vt cum eiuſdem Congregationis perſonis defectum natalium, etiam ex adulterio, ſacrilegio, inceſtu, & quouis alio nefario, & illicito, ac probibito, & damnato coitu prouenientem, patientibus, poſtquam in dicta Congregatione vota emiſerint, vt defectu huiuſmodi non obſtante, ad quoſcunque ſacros, etiam præsbiteratus ordinem promoueri, & in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare, nec non ad quaſcunque adminiſtrationes, perſonatus, præeminentias, & officia dictæ Congregationis eligi, admitti, & aſſumi, illaque gerere, & exercere &c.

7 Hoc autem priuilegio vti poſſunt ij omnes, qui habent communicationem in priuilegijs aliarum religionũ, quæ cum ſit communis omnibus ferè religionibus, poterunt Prælati ipſarum iuxta prædictam formam cum ſuis illegitimis diſpenſare. Et ita in vigore prædicti priuilegij docent Sigiſmund. à Bonon. *De elect. par.2. dub.76. n.6.* Portel *in Dub. Regular. verbo. Illegitimus. num.*10. qui tamen non rectè putat, id procedere in terminis prioris Bullæ Gregorij XIV. vt conſtat ex dictis *num.*4. Peirin. *De priuileg. Ad conſtit.2. Iulij II. §.29. num.96.* Tamburin. *De iure Abbat. tom.1. diſp.5. quæſt.14. num.*10. Diana *par.3. tract.2. de Dub.* Regular. *Reſol.*102. Bordon. *in Conſil.* Regular. *Reſol.12. num*48. Lezana *tom.1. quæſt.* Regular. *Cap.*18. *num.*60. & *in Sum. verbo.* Illegitimi Regulares. *num.*17.

8 Addit inſuper Samuel. *De elect. canon. tr.2. diſp.6. controuer.18. num.10. &* 11. quod prælati Regulares poſſunt abſolutè diſpenſare cum illegitimis per ſe ipſos in virtute confirmationis priuilegiorum factæ Ex certa ſcientia, Motu proprio, De plenitudine poteſtatis, qualis eſt conceſſa Fratribus de obſeruãtia à Clemẽte VIII. *in Bulla*, quę incipit. *Ratio paſtoralis ſub die* 20. *Decẽb.*1592. & ijſdẽ à Paulo V. *in Bulla* quę incipit *Iniũcti nobis ſub die* 1. *Decẽb.*1609. & ab eodem Pontifice Patribus Ieſuitis, *in Bulla*, quæ incipit. *Quãtum* Religio. *Pride Non. Sept.* 1600. quia tales clauſulæ reſtituunt priuilegia reuocata. Verum quid operentur, & quando dictæ clauſulæ, explicatum eſt ſupra *quæſt.*107. *& ſequentib.* Deinde eſſet etiã videndum, an priuilegia reſtituta vni religioni per confirmationem cenſeantur reſtituta etiam cœteris, ita vt ſicut communicant in priuilegijs, ita etiam communicent in confirmatione, & reſtitutione eorumdem priuilegiorum, quod quidem non caret difficultate. Vnde ſtandum eſt in allatis priuilegijs.

An illegitimus poſsit admitti ad officia & dignitates in ea religione, in qua eius pater fuit, vel eſt Prælatus. Quæſt. 188.

S V M M A.

1 *Opinio negatiua.*
1 *Illegitimus poteſt promoueri ad Eccleſiam filialem, cuius matrici pater præfuit.*
2 *Illegitimi nati, antequam Pater profiteretur, an poſſint diſpenſari ad dignitates, quas pater obtinuit in eadem religione.*
3 *Poſſe abſolutè diſpenſari, docent aliqui.*
4 *Illegitimi non poſſunt recipi ad religionem, in qua parentes profeſſi ſunt, ipſis viuentibus.*
5 *Illegitimi non poſſunt diſpenſari ad dignitates religionis, in qua parentes profeſſi ſunt.*
6 *Ratio, ob quam probibentur acceptari in religionem facit, vt non poſſint acceptati diſpenſari ad dignitates, & munera eiuſdem religionis.*
7 *Facultas diſpenſandi cum illegitimis eſt acceſſoria ad facultatem recipiendi ipſos ad religionem.*
7 *Sublato principali corruit quoque acceſſorium.*
8 *Princeps non præſumitur approbare, quod eſt reprobatum à lege.*
8 *Mens principis præſumitur conformis legibus.*

---

1 IN hac difficultate variè opinati sunt Doctores, & primò Sigismundus à Bononia. *De elect. par.2. Dub.75.num.5.* docent absolutè, filios illegitimos religiosorum non posse dispensari ad dignitates in eodem monasterio, quas patres eorum obtinuerunt; posse tamen dispensari, vt easdem dignitates obtineant in eadem religione, sed in diuersis monasterijs; qui malè citat Rodriquez, nam absolutè docet, quod possint dispensari, subdens, fauere quasdam declarationes S. Congregationis apud Garziam *De benefic.par.7.cap.3.num.63.* quatenus ex ijs infert, quod illegitimus possit promoueri ad ecclesiã filialem, cuius matrici pater præfuit, & à qua tamquam mēbrum dependet, modo vtraque sit beneficium separatum; ecõtra autem, si habens vnam debeat in alia ministrare. Sententiam Sigismundi sequitur Samuel. *De elect.canon.tr.2.disp.6. controuer.17.num.12.*

2 Alij verò docent, quod illegitimus filius religiosi, si natus sit post quam pater emisit professionem, non potest dispensari ad dignitates in eadem religione, in qua Pater illas obtinet, vel obtinuit; secus autem, si natus sit, antequam pater emitteret professionem. Ita Miranda *tom.2. Manual. quæst.2. art.10.* Peirin. *tom.2. de Præ'at. religioso quæst.2. cap.5. §.9. num.137. & 138.* Probant ex Cap. *Præsentium.* & Cap. *Cum decorem.* & Cap. *Ad abolendam.* De *filijs præsbiterorum.* & Trident. *sess.25.cap.15. De reformat.* vbi filij præsbiterorum prohibentur promoueri ad beneficia, etiam dissimilia, in Ecclesijs, in quibus eorum Patres beneficia obtinuerunt; quod licet disponatur de solis Clericis, & in odiosis nomine Clericorum nõ veniant Regulares, quia tamen adest identitas rationis, nempe malum exemplum paternæ incontinentiæ, indecorum domus Dei, detestatio paternæ incontinentiæ, &c. ideo habet locum etiam eadem lex, non per extensionem, sed per comprehensionem.

3 Alij denique docent absolutè, quod possint dispensari, nec distingunt de his, vel illis illegitimis. Ita Rodriquez *tom.1. quæst.Regular. quæst.13.ar.7.* Lezana *tom.1.quæst.Regular.cap.18.n.60.* qui tamen, etiam oppositum probabile putat. & *in Sum.verbo.* Illegitimi Regulares. *num.17. in fine.* Limitat tamen postea Rodriquez, ne possint dispensari, quando illegitimi nati sunt ex Patribus, dum essent religiosi, aut Clerici sæculares, ad easdem dignitates in eodem monasterio, quas habuerunt Patres; quia, inquit, hoc fuisse prohibitum à Clemente VII. cuius prohibitionem, ait, extare apud Nauar, in Cap. *Si quando. De rescriptis.* nec talem prohibitionem fuisse reuocatam.

4 In hac autem difficultate certum est, quod illegitimi, quorum Patres siue ante natiuitatem, siue post professus fuerit, non possunt recipi ad religionem viuentibus ipsis Patribus. Cum enim Gregorius XIV. vt dictum est *Quæst. præced.num.3.* moderatus sit Constitutionem Sixti V. circa recipiendos illegitimos ad religionem, & habilitandos ad dignitates, in illa sua constitutione, quæ incipit *Circumspecta.* Idib. *Martij anno* 1581. & est 3. *ipsius, tom.2. Bullar. veter.* prohibet tamen, ne illegitimi recipi possint, quando in eadem religione pater ante, vel post eorum natiuitatem professus est. ita enim habet limitans concessionem §.3. *Dummodo tamen filius illegitimus in religione, in qua pater siue ante, siue post natiuitatem dicti filij professus fuerit, ipso Patre viuente non admittatur, quod expressè prohibemus.* Et ita notant Sigismun. à Bononia. *de Elect. dub. 75. num.2.* Garzias *par.7. de benef. cap.3. num.15.* afferens declarationem S. Congregat. Samuel. *de elect. tr.2. disp.6. controuer.17. num.3.* Quicquid in contrariũ afferant quò ad natos ante Patris ingressum, Rodriquez *tom.1. quæst. Regular. quæst.13. ar.7.* Miranda *tom.2. Manual. quæst.1. ar.10.* qui non sunt audiendi, cum oppositum habeatur ex clarissimis verbis Constitutionis allatæ.

5 Ex hoc autem sequitur, quod in virtute priuilegij concessi à prædicto Grego-

Gregorio XIV. in eadem Constitutione non possint dispensari illegitimi non secus, ac si dictum priuilegium dispensandi non emanasset. Ratio autem est, quia Pontifex concedit priuilegium pro ijs illegitimis, quos concedit admitti ad religionem; non autem pro ijs, quos prohibet admitti, quia voluntas, quod nõ admittantur ad religionem, est etiam voluntas, quod non fruantur priuilegijs concessis pro ijs, qui possunt admitti. priuilegium autem non extẽditur plus, quàm extendatur intentio, & voluntas concedentis. Quod autem mens, & intentio Pontificis non se extendat ad illegitimos prohibitos acceptari in religione, ex eo manifestè colligitur, quod non est præsumendum, quod Pontifex velit approbare per concessionem priuilegij factum à se prohibitum argum. à contrario sensu Cap. *Quod semel placuit.* De *reg. iur. in 6.*

6 Accedit etiam, quod ratio, quæ mouet Pontificem ad disponendum in odium huiusmodi illegitimorum, non potest mouere ad disponendum in eadem materia in fauorem ipsorum, & in eadem constitutione. Cum ergo moueatur ad eos excludendos à religione ob turpe exemplum, non potest moueri ad disponendum in fauorem ipsorum, quod possint dispensari super illegitimitate, quia hoc turpius esset, quàm si solum admitterẽtur ad religionem. ergo facultas dispensandi concessa à Pontifice non potest extendi ad dispensandum cum ipsis; quia ratio, quæ facit, vt coarctet suam concessionem quò ad acceptationem in religionem, debet à fortiori facere, quod coarctet etiam facultatem dispensandi cum ipsis, quia vbi est eadem ratio, ibi debet esse etiã eadem iuris dispositio. *l. Illud. ff.* Ad *leg. Aquil.* & *l. Si postulauerit. ff.* Ad *leg. Iul. de adulter.* & *l. Illud. C.* De *sacrosanct. Eccles.*

7 Denique facultas dispẽsandi cum illegitimis est concessa accessoriè ad concessionem eos recipiendi in religionem, & ad professionem in ipsa. Vnde non potest cum ipsis dispensari, nisi sequuta professione, ergo non est concessa pro ijs, quibus prohibetur ingressus, & professio in religione; quibus enim prohibetur principale, prohibetur etiam accessorium, quia sublato principali corruit accessorium. *l. Qui liberis. ff.* De *vulg. & pupil. substit.* & *l Cum principalis. ff.* De *regul. iur.* & Cap. 2. De *precario.* & Clement. I. De *præben.* & notant Bald. *Consil.* 275. *lib.* 5. Dec. *Consil.* 2. *in fine.* Menoch. *Consil.* 58. *num.* 13.

8 Neque etiam per subsequentia priuilegia dispensari possunt, quia per ipsa conceditur solum, quod Prælati possint dispensare cum suis subditis illegitimis, non autem abrogatur Constitutio Gregorij XIV. quod prædicti illegitimi non possint recipi ad religionem. Vnde, cum adhuc remaneant exclusi ab ingressu religionis, remanent etiam exclusi à beneficio dispensationis; quia nunquam censetur Princeps approbare factum reprobatum à lege; quia mens ipsius semper præsumitur conformata legibus, vt notant Ias. *in l. Causam. num.* 6. *C.* De *transaction.* Gozadin. *Consil.* 101. *n.* 10 Grãmat *Consil.* 34. *n.* 3. Decius *Consil.* 64. *num.* 7. & *Consil.* 580. *num.* 2. atque adeo nec concedere priuilegia in fauorem illius. Et quia stante lege, atque adeo ratione ipsius adhuc resistente contrariæ dispositioni, resistit etiam concessioni facultatis dispensandi, cum dispensatio sit magis indecens, quàm admissio ad religionem. & ideo facit, quod facultas dispensandi cum illegitimis non possit extendi ad ipsos.

An dispensatio ad aliquid faciendum impediat effectus iuris positiui, qui aliàs subsequrentur ad factum ex iuris inductione. Quæst. 189.

SVMMA.

1 *Dispēsatio impedit effectus irregularitatis, & alios huiusmodi, quos inducit ius cōmune.*
2 *Causa potens destruere aliquid, potest etiam ab ipso præseruare, si applicetur ad præseruandum.*
3 *Sublato antecedenti tollitur etiam, quod inde consequitur.*
4 *Sublata causa tolluntur omnes effectus ipsius.*
5 *Dispensatio præuentiua præseruat habilitatem contra inhabilitatem aliàs inducendam à iure.*
5 *Idem est esse habilem de iure communi, ac ex dispensatione*
5 *Priuilegium efficit habilem non secus, ac si de iure communi adesset habilitas eadem.*

1 POtest Clericus dispensari, vt eat ad bellum, vel vt exerceat officium iudicis, quæritur, an si occidat vel in bello, vel per sententiam, contrahat irregularitatem, an verò præseruetur ratione dispensationis, ita vt dispensatio impediat effectum irregularitatis; & eadem est etiam ratio de cœteris, quæ ex iure positiuo inducunt aliquem effectum irregularitatis, inhabilitatis &c. Et affirmatiuè respondendum, ita vt talis dispensatio habeat vim impediendi omnes effectus iuris positiui, qui alioquin prouenirent ex eo, pro quo quis dispensatur, iuxta doctrinam, quam tradunt Geminian. *in Cap. Quisquis. Dist.*84. Turrecrem. *ibid. ante num.*1. Præposit. *num.*1. Io. Andr. *in Cap. In generali. num.*3. ver. *Quadragesimus septimus.* De *reg. iur. in 6.* Auila *De censur. par.*7. *disp.*6. *dub.*2. *in Conclus.* Sayr. *lib.*6. *De censur. cap.*18. Suarez *lib.*6. *de legib. cap.*11. *num.*4. Molina *De iust. & iure tract.*2. *disp.*108. ver. *Est verò.* Couaruu. *in Clemen. Si furiosus. par.*2. §.3. Rota *in Ferrariensi Pensionis* 21. *Martij.*1627. *coram Virili. num.*3. vbi alios quoque citat. & *in Cæsaraugustana Pensionis.*18. *Iunij* 1610. *num.*13. *coram Lancelloto.*

2 Ratio autem est. Quia causa, quæ potest aliquid destruere, potest etiam ab ipso præseruare, si applicetur ad præseruandum. Eadem enim causa semper applicata producit eundem effectum, & ideo, si potest aliquid destruere, applicata ipsum impedit, ne producatur, vt constat in naturalibus, aqua namque, quæ potest extinguere ignem, impedit etiam, ne accendatur. Cum ergo dispensatio possit tollere irregularitates, inhabilitates &c. & ponere habilitatem quancunque de iure positiuo, poterit etiam præseruare ab ipsis, si applicetur ad præseruandum. Tunc autem applicatur, quando quis dispensatur, vt possit facere id, ratione cuius inducuntur à iure irregularitates, inhabilitates, & alij huiusmodi effectus; cum enim inducat tales effectus ex iure positiuo, dum conceditur, posse fieri, conceditur, posse fieri absque illo præiudicio, quod facientibus resultat ex iure positiuo. Tunc enim dispensatio extenditur ad relaxandum ius positiuum, quod inducit tales effectus, & proinde non habet vim ipsos inducendi; quod præsertim valet, si in dispensatione fiat mentio horum effectuum.

3 Rursus huiusmodi effectus inducuntur à iure, quia lex resistit actui, si non absolutè, saltem in ordine ad aliquid, à quo reijcit ratione talis actus, qui præcessit, vt bigamus à cleritatu, ergo cum dispensatio relaxet legem, impediet etiam effectus, qui stante tali lege inducuntur

cuntur à iure; sublato enim antecedenti, tollitur etiam, quod inde consequitur. *l.1. §. Huius. ff.* De *offic. eius, cui mandat. est iurisd.* & notant Glos. *in l. Vtique. ff.* De *rei vindicat.* Bald. *in l. Eos. C.* De *vsur.* Ias. *in l.2. ff.* Si *quis caut.* Imola *in l.* Atheius. *§. fin. ff.* De *aqua pluu. arcen.* Alexan. *in l.1. C.* De *iudic.* Menoch. *Consil.187. num.12.*

4 Quod denique ex eo confirmatur. Quia sublata causa, tolluntur omnes effectus, qui ab ea prouenire possunt. *l. Duobus. §. Exceptionibus.* & *§. Colonus. ff.* De *iure iur.* & *l. fin. in fine. C.* De *nuptijs.* & notant Castrens. *Consil.366. lib.1.* Geminian. *Consil.* 93. ver. *Ad hoc optimè facit.* Quia nimirum sublata causa, & radice, non adest, vnde proueniant tales effectus. In casu autem præsenti dispensatio tollit legem quò ad dispensatum, atque adeo causam, & radicem, vnde proueniant tales effectus iuris.

5 Ex quibus colligitur, quod sic dispensatus erit habilis ad omnia æqualiter, ac si esset talis de iure; & non secus, ac si nullam fuisset incursurus inhabilitatem, quia dispensatio præuentiua præseruat habilitatem, quam reperit, ab inhabilitate, quæ aliàs superueniret. Quod præsertim verum est, quia est idem, esse habilem de iure communi, ac ex dispensatione Principis, vt docent Ancharan. *Consil.40. in 1. dub.* Dec. *Consil.542. num.4.* Rebuf. *in Concor. Rubr. De collat. §. Præfatique ordinarij.* verbo. *Idoneis.* Quod etiam operatur priuilegium, per quod quis efficitur habilis non secus, ac si esset talis de iure communi, vt notant Bald. *in l. Cum ex oratione. init. ff.* De *excusat. tut.* Roland. *Consil.79. num.7. lib.1.* Quia cum ea, quæ à iure positiuo inducuntur, sint sub dispositione Principis, sicut est ipsum ius positiuum, potest vel ea impedire, ne superueniant, vel si superuenerint, penitus abolere.

Post quantum tempus reiectus in examine, vt inhabilis, possit rursus admitti vt de nouo examinetur. Quæst. 190.

S V M M A.

1 *Examen est institutum ad explorandam sufficientiam, vel insufficientiam examinati.*
2 *An reprobatus ab examine possit appellare.*
3 *Quando reprobatus possit ad nouum examen admitti.*
4 *An appellatio ab examine habeat locum, quando fit in ordine ad Ecclesias Parochiales.*
5 *An secluso grauamine possit reprobatus iterum examinari.*
6 *Post quantum tempus possit admitti de nouo ad examen, & an annus censeatur tempus longum.*

1 Quia examē institutū est ad explorandam sufficientiā examinati, ideo eo peracto tenētur examinatores declarare idoneitatē. Quod de examinatis in ordine ad beneficia habentia curā animarū decernit Tridentinum. *Sess. 24. Cap.8. de reformat.* ibi *Peracto deinde examine renuncietur quotcunque ab his idonei iudicati fuerint.* & notant Garzias *par.9. De benef. cap.2. num.* 104. Salgad. *de protect. reg. tom.1. par.3. cap.9. num.79.* Barbosa. *De potest. Parochi cap.2. n.84.* & *in Trident. ad Cap.8. de refor. sess.24.* Eadem autem ratio est in omnibus alijs examinibus, quia examinatores funguntur officio iudicis circa idoneitatem

examinandi, & ideo completo examinẽ tenentur declarare idoneitatem, vel insufficientiam examinati.

2 Quando autem examinatus reprobatur ab examinatoribus, si se sentiat grauatum, potest appellare à grauamine, & reprobatione examinatorum, vt docent Gonzalez *ad Reg.8.Cancel.glos.9.* §.1.*in adnotat.contra nullit.num.*186.Massobrius *in Praxi habendi concursum. Requis.5. num.*5.Rota *Decis.*10.*par.*2.*diuer.* Ludouisius *Decis.sis.& Decis.*538.Et tũc reprobatus potest ad nouũ examen admitti, quia examen est optimus modus probandi scientiam examinati,& an reiectus sit passus grauamen, vt notant Rota *Decis.*8. *in nouis.De probat.* & *Decis.*18. *num.*14. *De concess.præbend. in Nouis.* & in *Calagur. de Monila.*15. *Iunij* 1612. *coram Coccino.* Neque obstat Concil. Trident. *Sess.*7. *cap.*13. *De reformat.* ibi *Nullus appellationis &c.* nam loquitur de appellatione ad effectum vitandi examen, vt adnotauit Rota *Decis.*10.*par.*2.*Diuersorum.*

3 Est tamen aduertendum, quod hoc non procedit in examine in ordine ad Ecclesias Parochiales, quia in hoc non habet locum appellatio ex Concil. Trident. *sess.*24. *cap.*18. *De reformat.* vt notat Rota *in citata Decis.*10. *par.*2. *Diuersor.* & proinde non potest impediri per appellationem, quin fiat institutio, & ita etiam declarauit S. Congregatio *apud Garziam in Addit. adCap.*2.*par.*9.*de Benef. num.*245. & licet aliæ declarationes in oppositum circumferantur, debent tamen intelligi, sicut declarauit eadem S.Congregatio apud *citatum Garziam.* quod appellatio non habeat locum in Parochialibus ab electione Episcopi, habeat autem à reprobatione examinatorum ad effectum deuolutiuum, non autem suspensiuum. ita enim habet declaratio. *Congregatio Concilij censuit. Reprobato ab examinatoribus non dari appellationem ab electione Episcopi, qui elegit approbatum ab examinatoribus, sed à reprobatione examinatorum ad effectum deuolutiuum, non autem suspensiuum.* Et ita etiam notant Campanil. *in Diuers. iur Rubr.*11. *cap.*13. *num.*476. Massobr. *in Praxi.requisito* 5.*dub.*4. Garzias *De benef. in Addit. ad cap.*2.*par.*9.*num.*425. Barbosa *De offic. paroch, cap.*2. *num.* 138. Salgad. *De protect. reg. tom.* 1. *par.* 2. *cap.* 13. *num.*199.

4 An autem secluso grauamine, & appellatione possit reprobatus iterum examinari. negatiuè respondendum est, vt docent etiam Garzias *De benefic. par.*9. *cap.*2.*num.*253. Massobr. *in Praxi habendi concursum.Requisito* 5.*dub.*14.*n.*2. & desumitur ex Rota *Decis.*505.*num.*4. *par.*2. *Recent.* & in *Calagur. Beneficij de Cencera.*8. *Februar.*1591.*coram Penna.* & in *Paduana coadiutoriæ.*6. *Nouembr.*1623. *coram Merlino.* Cum enim quis reprobatur in examine, habetur pro inhabili; vnde non est capax vlterioris examinis, nam examen ordinatur ad declarandam habilitatem, vnde solum habet locum in eo, qui habilis declarari potest; qui autem reprobatus est, quia præsumitur iustè reprobatus, non est capax nouæ approbationis, & declarationis in fauorem habilitatis; atque adeo nec examinis. Et hoc habet locum non solum in examine quò ad beneficia, sed etiam in quocunque alio examine, si quidem militat eadem ratio.

5 Poterit tamen admitti ad nouum examen post aliquod tempus, ex quo possit oriri præsumptio, quod fuerit factus habilis. Quantum autem debeat esse tempus elapsum ad effectum, vt præsumi possit de habilitate, vix aliqua regula certa definiri potest; vnde semper habenda est ratio de materia, in qua examinandus est, quia si est ampla, & requirit longum studium, non potest, nisi post longum tempus, admitti de nouo ad examen, ita vt sit proportionatum pro acquirenda congruenti doctrina in illa scientia; & etiam habenda est ratio ingenij reprobati. Solum aduerto, quod in quacunque materia, quæ requirat longum studium, vt esset Philosophia, Theologia, Ius canonicum, casus conscientiæ, integer annus habendus erit pro breui tempore ad effectum, vt possit præsumi habilitas de nouo acquisita.

Vnde

Vnde Rota *in Nepesina Canonicatus*. 25. *Frebruarij* 1625. *coram Merlino*, censuit, quindecim menses esse breue tempus, vt reprobatus in examine possit intermedio tempore ita eruditus fieri, vt possit in alio examine mereri approbationem.

An Decanatus erectus in dignitatem, sed sine cura, & praiudicio &c. habeat annexum ius presidendi in Choro, Capitulo atque praecedendi in cœteris actibus, & functionibus absentibus maioribus dignitatibus. Quæst. 191.

S V M M A

1 *Erectio Decanatus in dignitatem cuiusdam Ecclesiæ.*
2 *Quæ veniant nomine dignitatis.*
3 *An dignitas sine cura sit etiam sine iurisdictione.*
4 *An Decanatus erectus in dignitatem habeat ius succedendi in actibus iurisdictionalibus post alias dignitates.*
4 *Decanatus est dignitas.*
4 *Quid sit dignitas ecclesiastica.*
5 *Decanus succedit in locum Archipresbiteri.*
5 *Eadem potest, quæ potest ipse Archipresbiter.*
5 *In Capitulo non se habet vt priuata persona.*
6 *Dictio*, Quibuscunque, *ob suam generalitatem trahitur etiam ad casus improprios.*
7 *Vna Dignitas succedit alteri in processionibus &c.*
7 *Prima dignitas non potest substituere in locum suum, sed succedit secunda, &c.*
8 *Quando Decanatus non sit dignitas.*
8 *Id expressum censetur, quod subintelligitur à iure, aut ab expresso ex rei natura consequitur.*
9 *Duplex cura quò ad forum pœnitentiale, & quò ad forum iudiciale.*
9 *Decanus sine cura quos actus non possit exercere.*
10 *Dictio*, Dumtaxat, *quænam excludat, & quam negatiuam inducat.*

1 CVm in quadam Cathedrali sit erectus Decanatus pro tertia dignitate, quarũ prima est Cantoria, & secunda Archidiaconatus, cum clausulis, *Sine cura* &c. *Sine alicuius præiudicio* quò ad ea, quæ non sunt expressa in Bulla erectionis. ita enim habet. *In dicta Ecclesia N. vnum Decanatum, qui in ea dignitas sine cura existat, auctoritate Apostolica tenore præsentium aliàs sine præiudicio erigimus &c. Ac quod dictum decanatum pro tempore obtinens stallum in choro, & vocem, & locum in Capitulo, & quibuscunque actibus capitularibus ipsius Ecclesiæ. N. immediatè post Cantorem, & Archidiaconum, quatenus ipse Archidiaconatus dignitas existeret; & ante omnes Canonicos dictæ Ecclesiæ N. habeat, ac omnibus, & singulis gratijs, & priuilegijs, & indultis, ac prærogatiuis, quibus alij dictæ Ecclesiæ Canonici, & dignitates aliàs huiusmodi inibi obtinentes, vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurũ, vti, potiri, & gaudere liberè, & licitè valeat, eadem auctoritate statuimus, & ordinamus &c. Sine alicuius quò ad distributiones quotidianas, & prouentus, & alia præsentibus non expressa dumtaxat præiudicio.* Dubitatur modo, an obtinens talem Decanatum in absentia Cantoris, & Archidiaconi debeat primus præsidere in Choro, & cœtera exercere, quæ præsidens exercet, celebrare loco Episcopi &c. & Præsidere in Capitulo, illud congregare &c. an verò id spectet ad seniorem canonicum non obstante dicta dignitate Decanatus.

2 Et quod non spectet ad Decanum, videtur suaderi primò; quia de iure communi nomine dignitatum veniunt solũ Archipresbiteratus, & Archidiaconatus, alia

alia verò officia, perſonatus &c. non veniunt nomine dignitatum, niſi conſuetudo ſit in contrarium, vt notant Aretin. *Conſil.*23. Tuſch. *littera D. concluſ.*419. *num.*19. & loquens in ſpecie de Decanatu. Rota *Deciſ.*173. *alias* & *De præbend. in Nouis*. Quare cum decanatus ex ſe non ſit dignitas, non debet ei tribui aliqua præeminentia, quæ in ſpecie non ſit conceſſa. In erectione autem dicti Decanatus non eſt conceſſum, quod præſideat in Choro, Capitulo, &c.

3 Secundò: prædictus Decanatus eſt dignitas ſine cura, vt dicitur in ipſa Bulla. ergo ſine iuriſdictione, atque adeo non dat facultatem exercendi actus iuriſdictionales, quales ſunt præſidere in Choro. Capitulo, Cõuocare Capitulũ, & alij huiuſmodi. Denique dignitas eſt de nouo erecta ſine præiudicio aliorum, vt conſtat ex verbis Bullæ erectionis *n.*1. *allatis*. Cum ergo ab initio erectionis Cathedralis ſenior Canonicus ſit in poſſeſſione præſidendi in choro, & exercendi huiuſmodi actus iuriſdictionales, non erit hoc ipſum conceſſum Decano in præiudicium illius.

4 His tamen non obſtantibus reſoluendum eſt, quod dictus Decanatus erectus in dignitatem habet annexã facultatem exercendi omnes illos actus, qui exercentur per dictas duas priores dignitates, quando contingit, eas abeſſe, Ratio autem eſt. quia eſt Dignitas, vt de Decanatu tenuit Rota *Deciſ.*17. *De præben. in nouis.* vbi etiam *Deciſ.*4. *De elect.* & notant Decius *in Cap. Ad aures*. De *reſcrip. in* 6. Archidiacon. *in Cap.*1. *num.*2. De *conſuetudine. in* 6. Zechius *De repub. Eccleſ. cap.*24. *num.*12. ver. *Decanus habet*. Manriquez. *De præcedent. quæſt.*21. *num.*1. Azor. *par.*2. *lib.*3. *quæſt.*2. & deſumitur ex Cap. *Super ſpecula*. Ne *clerici, vel Monachi*. & clarè habetur abſque tergiuerſatione ex Bulla erectionis prædicti Decanatus, Cum dicitur, *Vnum decanatum, qui in ea dignitas ſine cura exiſtat, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium aliàs ſine præiudicio erigimus*. Debet ergo ſecum afferre ea, quæ ſunt dignitatis, atque adeo facultas exercendi actus iuriſdictionales, quia dignitas eccleſiaſtica eſt adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum cum iuriſdictione, vt notant Ancharan. *in Clemen. Si dignitatem*. De *præbend.* Cardin. *in Clemen.*2. ver. *Quid eſt, eodem tit.* De *præbend.* Boer. *Deciſ.*286. *num.*2. Aretin. *Conſil.*23. *n.*1. Caualer. *Deciſ.*649. *num.*7. Zechius *De repub. Eccleſiaſt. cap.*24. *num.*12. ver. *Obſeruandum*.

5 Et proinde Decanus ſuccedit in locum Archipræsbiteri, vt notant Rochus Veronenſis *lib. De Viſitatione*. verbo. *Archipræsbiteros*. Zechius *De repub. eccleſiaſ. dicto Cap.* 24. *num.* 12. ver. *Decanus*. Et ſuccedit etiam, quando non adeſt, in locum Archidiaconi, vt tenuit Rota *Deciſ.*533. *num.*15. *&* 16. *par.*2. *Recentior.* & ſequitur Barboſa *De canon. & dignitat. cap.*7. *num.*4. Et eadem poſſe, quæ Archipræsbiter, notant Petrus Gregor. *lib.*15. *Syntag. iuris. cap.*21. *num.*12. & *De benefic. cap.*10. *n.*24. Rota *Deciſ.*17. *num.*1. ver. *Sed caue*. De *conceſs. præbend.* Imo in ſpecie quod non ſe habeat in Capitulo tanquam perſona priuata, ſed habere iuriſdictionem & præeſſe, tenuit Puteus *Deciſ.* 209. *num.*2. *lib.*3. Rota *Deciſ.*533. *num.*4. *par.*2. *Recentior.* Vnde cum prædictus Decanatus ſit erectus in dignitatem, debet habere omnia illa, quæ de iure conueniunt Decanatui.

6 Quod etiam exprimitur in ipſa Bulla erectionis, vbi tali Decano conceditur, vt poſt Cantorem, & Archidiaconum præcedat omnes alios canonicos, non ſolum in Choro, & in Capitulo, ſed etiam in quibuſcunque actibus capitularibus. vnde cum congregare Capitulum, præſidere, &c. ſit de actibus Capitularibus, debebit in hoc præcedere alios canonicos, & tales actus exercere; quia dictio, *Quibuſcunque*, comprehendit omnes actus, qui quocunque modo à Capitulo, vel repræſentante ipſum Capitulum, ſeu capite exercentur; quia dictio, *Quibuſcunque*, propter ſuam generalitatem trahitur etiam ad caſus improprios, vt notant Riminal. iun. *Conſil.*450. *num.*35. *vol.*4. Roland. *Conſil.*

sil. 5. *num.*44. *vol.*1. Honded. *Consil.*64. *num.*4. *vol.*1. Menoch. *Consil.*335.*n.*23. Marta. *De iurisdict.par.*4.*Centur.*2.*Casu* 130. *num.*7. Gratian. *Decis. Marcb.*24. *num.*7. & *in Disceptation. forens. Cap.*82. *num.*32.

7 Et totum hoc confir. ex declarationibus S. Rituum Congregationis. nam declarauit, quod in diebus solemnibus Cantare missam; Deferre sanctissimum Sacramentum, Benedicere Candelas, Cineres, Palmas & alios huiusmodi actus exercere absente, vel impedito Episcopo, spectet ad primam Dignitatem; vel ea impedita ad secundam, & successiuè ad tertiam, vel quartam; & omnibus Dignitatibus absentibus, vel impeditis ad primum, vel secundum canonicum. Ita *die* 19. *Ianuarij* 1608. & in *vna Pisaurensi.*21.*Martij.*1609.& *in vna Aretina.*30. *Ianuarij* 1610. & in *Lamacensi.*11. *Nouemb.*1614. Et idem etiã tenuit Rota *in vna Viterbiensi celebrationis missarũ.*11.*Decẽbris* 1609.*coram Sacrato*. Vnde solum post omnes dignitates potest succedere primus canonicus in his functionibus. Hinc eadem S.Rituum Congregatio declarauit etiã, quod prima dignitas non potest substituere in locum suum aliquem ex canonicis, sed proxima dignitas debet succedere in eius vices, & in ijs muneribus, quæ ad ipsam spectant. Ita in *vna Adriensi.die* 4.*April.*1615.& *in vna Ciuitatis castellanæ oppidi Arrignani, die* 22.*Ianuarij*. 1618. & *in alia Adriensi. die item* 22. *Ianuarij* 1617.

8 Atque ex dictis facilè solui possunt, quæ pro opposita parte allata sunt Ad 1. enim dicitur, quod Decanatus non est dignitas, quãdo se habet per modum simplicis beneficij, vt notant Tusch. *Littera D.Conclus.*41.*num.*22.Pacian. *De probat. lib.*2. *cap.*27. *num.*76. Moneta. *De conseruat. cap.*5. *num.*92. aliàs verò esse dignitatem, constat ex dictis *num.*4. neque de hoc dubitari potest stante bulla erectionis. Vnde debet habere omnia illa iura, & omnes illas præeminentias, quæ conueniunt dignitati. Neque obstat, quod non sint expressa in specie, sicut nec quod succedat secundæ dignitati in exercendis illis actibus, qui ad ipsam spectant. quia sufficit, quod sit expressum talẽ Decanatum erigi in dignitatem cum præcedentia respectu omnium canonicorum. quia per hoc ipsum censentur expressa, & concessa, omnia iura, & præeminentiæ, quæ sunt propriæ dignitatum. quia id expressum censetur, quod subintelligitur à iure. *l. Licet Imperator. ff.* De *legat.*1. & *l.*1.*C.* De *testam. milit.* & quod sequitur ab expresso. *l.Si ita.* §. *Si filio. ff.* De *secundis tabulis*, & notat Bald. *in l. fin. num.*9. *C.* De *beredib. instit.* & *in l.*1. *num.*10. *C.* De *ijs, qui ante aper. tab.*

9 Ad 2. Ex eo, quod dictus Decanatus sit dignitas sine cura, non sequi, quod illi non conueniat exercere actus iurisdictionales; sed solum, quod non possit exercere illos actus, qui pertinent ad curam. Duplex enim est cura; alia quò ad forum pœnitentiale, qualis est in Parochis, & importat potestatem in ordine ad Sacramenta ministranda. Alia verò est cura in ordine ad forum iudiciale, & est potestas eijciendi, & recipiendi in Ecclesiam, corrigendi, & puniendi excessus, visitandi &c. vt notat Innocent. *in Cap. Cum satis. num.*2. ver. *Largè dicitur*. De *offic. Archidiaconi*. Vnde Decanus, quia est sine cura, solum non poterit exercere actus harum potestatum; non autem sequitur, quod non possit exercere actus iurisdictionales, quos exercent aliæ dignitates, quæ sunt sine cura similiter in ordine ad forum iudiciale, quando sunt de gremio Capituli, vt notat Abbas in Cap. *Post electionem. num.*9. ver. *Item puto*. De *concess. præbend.* nam non possunt in eos, qui sunt de Capitulo, exercere actus iudiciales.

10 Ad 3. resp. dictum Decanatum esse erectum absque præiudicio aliorum non quò ad ea, quæ sunt expressa in dicta erectione, sed quò ad distributiones, prouentus, & aliã, quæ non sunt expressa, vt constat ex verbis Bullæ, ibi. *Sine alicuius quò ad distributiones, & prouentus, & alia præsentibus non expressa dumtaxat*

taxat præiudicio. Vnde ſolum quò ad diſtributiones, & prouentus, & ſolum quò ad non expreſſa intendit alteri non præiudicare. in expreſſis verò intendit alteri præiudicare. Dictio namque, *Dumtaxat*, limitat, & reſtringit excluſionem præiudicij ad diſtributiones, & prouentus, & ad non expreſſa *l. Iulianus. ff.* De *petit. hæredit*, & notant Glos. *in Extrauag. Suſcepti regiminis Io.22.* verbo *Dumtaxat*. De *elect.* Gonzalez *Ad Reg.8. Cancel. Glos.43. num.24.* Gratiau. *Decis. March.78. num.26.* Cened. *Sing. 18. num.6. in fine*; & ita reſtringit, vt concludat negationem rei taxatæ in alijs, vt docent Bar. *in l. Si quis. §. Cum Tito. ff.* De *adimen. legat.* Cardin. *in Clement.1.* De *ſequeſtr. poſſeſs.* & *in Cap. Contingit.* De *fide inſtrument.* Felin. *ibid.* & proinde in caſu noſtro concludit negationem excluſionis præiudicij in expreſſis. Præſertim quia exceptio firmat regulam in contrarium *l. Quæſitum. §. Denique. ff.* De *fun. inſtruct.* vnde, cum excipiantur ſolum prouentus, diſtributiones, & non expreſſa, quibus non præiudicatur, cœtera, quæ expreſſa ſunt, ſubiacebunt præiudicio, qualia ſunt omnia, quæ ab ipſa dignitate, & præcedentia trahuntur in conſequentiam. quia hæc habentur pro expreſſis, vt dictum eſt *num.8.*

***

An quando tantum nobiles admittendæ ſunt, poſsit Monialis denegare ſuffragium puellæ nobili ex priuilegio ex eo ſolum, quod non ſit nobilis origine. Quæſt. 192.

SVMMA.

1 *In dubio quomodo verba accipienda.*
1 *Qui veniant appellatione nobilium*
2 *Nobilis ex priuilegio Principis Laici potiſt excludi, à Monaſterio, quando ſunt acceptandæ nobiles.*
2 *Priuilegium Principis laici non obligat Eccleſiaſticos.*
3 *Legitimatus à Laicis non poteſt ſuccedere in Emphyteuſi eccleſiaſtica, nec in feudo.*
4 *Legitimatus à Princ pe Laico non cenſetur talis quò ad ea, in quibus obſtat ius canonicum.*
5 *Legitimatus à Pontifice an poſſit ſuccedere in bonis ſitis in alterius ditione.*
6 *Puella nobilis ex priuilegio Papæ nō poteſt excludi à monaſterio, quando nobiles ſunt acceptandæ.*
6 *Nobilis ex priuilegio gaudet omnibus præeminentijs, quibus gaudent nobiles ex ſanguine.*
7 *Priuilegium vt lex obligat ſubditos priuilegiantis.*
8 *Nobilis ex priuilegio comprehenditur ſub ſtatuto loquente de nobilibus.*
8 *Valet argumentum à ſtatuto ad vltimam voluntatem.*
9 *Mens inſtitutoris præſumitur talis, qualis de iure debet eſſe.*
10 *Omnis nobilit s prouenit à Principe vt à fonte.*
10 *Paria ſunt, qualitatem ineſſe per naturam, & per priuilegium.*
11 *An legatum alicui, ſi ducat nobilem, debeatur ſi ducat nobilem ex priuilegio Principis.*
12 *An nobiles ex priuilegiò veniāt appellatione nobilium, quò ad receptionem in ordines militares.*

Vide-

1 Videtur affirmatiuè respõdendum, quia quando instituta sunt alimenta pro puellis nobilibus admittendis in Monasterium, videtur mens institutoris respicere ad nobilitatem sanguinis, & voluisse prouidere puellis nobilibus ex sanguine, & pauperibus. In dubio namque verba accipienda sunt secundum significationem naturalem, & non secundum ciuilem *l. Ex ea parte. §. Insulam. ff.* De *verborum obligatione*. Appellatione autem nobilis secundum naturalem significationem venit solum nobilis ex sanguine. Vnde Melchior Paleez *tract. de maior. quæst.* 51. *num.* 4. Paschal. *De virib. patriæ potest. par.* 4. *cap.* 2. *num.* 43. docent, quod legatum relictum alicui sub ea cõditione, quod nobilem ducat in matrimonium, non debetur, si duxerit nobilem ex priuilegio.

2 Verum cum distinctione procedendum est. Nam si puella sit nobilis ex priuilegio Principis Laici, potest Monialis denegare suffragium, quando admittenda est puella nobilis ex eo præcisè, quod non sit nobilis ex sanguine. Ratio autem est, quia priuilegium principis Laici non iuuat apud Ecclesiasticos, & in materia ecclesiastica. Cum enim priuilegium proueniat ab auctoritate, & potestate concedentis, non plus extenditur, quàm se extendat auctoritas, & potestas ipsius: vnde cum non se extendat ad personas ecclesiasticas, nec ad res ecclesiasticas, non habet vim in ordine ad actus ecclesiasticos, & ideo nobilis ex priuilegio principis Laici quò ad ea, quæ subsunt dispositioni ecclesiasticæ eodem pacto se habet, ac si non esset nobilis; & ideo potest Monialis in acceptando ad religionem se gerere cum puella nobili ex tali priuilegio, ac si absolutè non esset nobilis, & illi denegare suffragium, quando est admittenda solũ nobilis, quia acceptare ad religionem est actus ecclesiasticus, nec tenentur Moniales seruare priuilegia principis Laici.

3 Hinc legitimatus à potestate Laica non potest succedere in Emphyteusim ecclesiasticam, vt docent Cinus *in Authen. Ex complexu C.* De *secund. nupt.* Salicet. *ibid.* Alciat. *Consil.* 254. Bald. *in l. Eam, quam. C.* De *fideicom.* & *Consil.* 29. *lib.* 3. Dec. *in l. Generaliter. num.* 23. C. De *instit. & substit.* Bec. *Consil.* 101. *n.* 5. *lib.* 1. Nec etiam potest succedere in feudum, quia nimirum legitimatio Principis Laici non se extendit defectu potestatis ad ecclesiastica, vt docent Ias. *Cõs.* 70. *lib.* 3. *Ruin. Cõs.* 164. *n.* 7. *lib.* 1. & *Cõs.* 69. *n.* 13. & *Consil.* 109. *nu.* 14. *lib.* 3. Io. Bapt. Fertet. *Consil.* 105. *num.* 5. Brunus *Consil.* 15. *in fine*. Boer. *quæst.* 123. *in fine*.

4 Et ob eandem rationem legitimatus à Principe Laico non censetur verè legitimus in ordine ad ea, in quibus obstat ius canonicum; quia Princeps Laicus non potest auferre impedimenta iuris canonici, vt docent Benedict. de Plumbino *in sua disputatione, Statuto Pisano. apud Menoch. citandum.* Alexan. *Consil.* 2. *num.* 11. ver. *Deciditur hoc. lib.* 1. Curt. Sen. *Consil.* 16. ver. *Et ponderaui semper.* & *Consil.* 74. ver. *Me mouet.* Dec. *Consil.* 275. *num.* 8. Zuchar. *in l. Posthuma. num.* 24. *&* 25. *C.* De *bon. possess. contra tab.* Cephal. *Consil.* 276. *num.* 6. *lib.* 2. Riminal. iun. *Consil.* 46. *num.* 92. Couaruu. *in Epitome De sponsalib. par.* 2. *cap.* 8. §. 8. *num.* 4. Menoch. *Consil.* 266. *num.* 48.

5 Et similiter, quia Pontifex non habet directam iurisdictionem quò ad ciuilia in terriorio aliorum Principum, communior sententia docet, quod legitimatus à Pontifice non potest succedere in bonis sitis in ditione aliorum Principum; vt in specie docent Glos. *in Cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi.* Io. Andr. *ibid.* Butrius *num.* 11. Abbas *num.* 22. Angel. *Consil.* 29. *num.* 6. Corneus *Consil.* 1. *num.* 18. *lib.* 3. Socin. Sen. *Consil.* 65. *num.* 7. *lib.* 3. Surdus *Consil.* 1. *n.* 76. *lib.* 1. Menoch. *Consil.* 1126. *n.* 43. Crotus *in l. Gallus. §. Et quid si tantum. num.* 176. *ff.* De *liberis, & posth.* Purpurat. *Consil.* 92. *num.* 20. Guillel. Benedict. *in Cap. Raynutius. verbo. Et vxorem. num.* 197. De *testam.* Couaruu. *in Epitome. De sponsalib. par.* 2. *cap.* 8. *num.* 18.

Thomas

Thomas Ferrar. *Caut.*1. *num.*1.

6 Si verò puella sit nobilis ex priuilegio Summi Pontificis, aut alterius nomine ipsius, non poterit Monialis denegare suffragium in ordine ad eam acceptandam ex eo præcisè, quod non sit nobilis ex sanguine, nisi interueniat aliud rationabile motiuum. Ratio autem est, quia nobilis ex priuilegio Principis gaudet omnibus priuilegijs, præeminentijs, & prærogatiuis, quibus gaudent nobiles ex sanguine, vt docent Paleez *De maior.par.*1.*quæst.*51.*num.*32.Io Garzias *De nobilit. glos.*35.*num.*3. & 48.& *glos.*1.§.1.*num.*50. Mastril. *De Magistr. lib.*2.*cap.*10. *num.*105.Merol.*tom.*3.*theol. moral. disp.*6.*cap.*8 *num.*263.

7 Cum ergo priuilegium Principis obliget subditos ad ipsum seruandum in fauorem priuilegiati, siquidem est quædam lex.Cap.*Priuilegium.Dist.*1.& comparetur statuto tanquam lex priuata, vt notant Bald. *in l. Quæ ex relationib.C.* De *leg.* Alexan. *in l. Beneficium . ff. De Constit. princip.* aliàs esset frustatorium, & inefficax. Dat enim ius priuilegiato, & subintrat obligatio legis naturalis obligans ad seruandum priuilegium vnicuique, quatenus obligat ad seruandum vnicuique ius proprium.Sequitur, quod teneatur Monialis seruare priuilegium nobilitatis puellæ petenti admitti ad religionem, & ei suffragari non secus, acsi esset nobilis ex sanguine.

8 Quod amplius confir. Nobilis ex priuilegio comprehenditur sub statuto loquente de nobilibus, vt notãt Glos. *in l.Quid si nepotes. ff.* De *testam. tut.*Bart. *ibid.* Alexan. *Consil.*82. *vol.*1. Bon. de Curte *tract. de nobilit. par.*3. *num.*179. & 180. Garzias *De nobilit. glos.*1. *num.*10. Otalora *de nobilit.hisp.par.*4.*princip.cap.*1 *num.*1. Azeuedo *lib.*6. *tit.*2. *num.*50.Mastril. *De magist. lib.*3. *cap.*10. *num.*107. Merol. *tom.*3. *theol. moral. disp.*6. *cap.*8. *dub.*39. *num.*263.ergo etiam puella nobilis ex priuilegio comprehendetur sub dispositione testatoris, qui instituit, & tradidit alimenta Monasterio pro recipiendis puellis nobilibus. quia valet argumentum à statuto ad vltimam voluntatem, vt notant Socin.iun. *Consil.*12. *num.*19.*vol.*4. Roman.*Consil.*399.*num.*4. ver. *Quarto probatur.* Curt. iun. *Consil.*5. *num.* 18. Honded. *Consil.* 75. *num.* 21. *tom.*1. Hyppolit. Rimal. *Consil.*632.*n.*9. *vol.*5. Decian. *Consil.*88. *num.*5. *vol.*3. Fusar. *De substit. quæst.*351. *num.*8. & *quæst.*366.*n.*3. Mantica *De coniect.vlt. volun.lib.*6. *tit.*7.*num.*5. Tusch. *littera A. Conclus.*496. *num.*4.

9 Hinc facilè soluitur, quod in oppositum *num.*1. allatum est; Mens enim institutoris præsumitur esse talis, qualis, de iure debet esse, & proinde in sua dispositione comprehendisse nomine nobilium, quos sub tali nomine comprehendit lex. comprehendit autem, vt *num.præcedenti* dictum est etiam nobiles ex priuilegio. Neque verum est, quod simus in dubijs, sed saltem sumus in probabilibus. vnde non est attendenda sola significatio naturalis. Deinde sola significatio naturalis attenditur, quando sumus in ijs, quæ sunt stricti iuris, non autem in fauorabilibus, quæ amplianda sunt secundum omnem significationem verborum.

10 Denique Nobilium appellatione veniunt etiam nobilitati à principe secundum naturalem significationem, quia naturali significatione ij significantur, qui naturali modo participant nobilitatem. Cum ergo omnis nobilitas proueniat à Principe vt à fonte, ij sunt propriè nobiles, quos Princeps nobilitat. vt docent Castrens. *in l. Quoties. in fine. C.* Vbi *Senat.* Alber.*in l. Imperatores. ff.*De *Decurion.* Bald. *in l. Sacrilegij. C.* De *diuer. rescrip.* Tiraquel. *De nobilit. Cap.*6. *num.*1. Lopez *in l.*3.*tit.*21. *par.*2. Azeuedo *l.*1. *tit.*1.*lib.*6. *Recopilat.num.*55.Gutierez *lib.*4.*Pract.quæst.*1. *num.*132.Cabedo Lusitan. *Decis.*78.*n.*1.*par.*2.Gamma Lusitan. *Decis.*322.*num.*5. Gardiola *De nobilit. hisp. cap.*4. *n.* 5. ille erit propriè, & naturaliter nobilis, qui est talis ex priuilegio principis, quia paria sunt, qualitatem inesse per naturam, & per priuilegium, vt notat Bald. *in l. Cum ex ratione. ff.* De *excusat.tut.*

11 Quod autem additur, legatum reli-

relictum alicui, si ducat in vxorem nobilem fœminam, non deberi, si ducat nobilem ex priuilegio negandum est cum Gregorio Lopez *l.3.tit.21. par.2. glos. Con* [illegible] *illana*; quia cum nobilis ex priuilegio comprehendatur sub statuto disponente de nobilibus. comprehenditur etiam sub testamento, & voluntate vltima loquente, & disponente de nobili, vt constat ex dictis *num.*8.

12 Ex dictis colligitur. quid dicendum de doctrina, quam tradunt Menchaca. *De succes.creat.lib.3.§.30.num.256. & 290.* Azeuedo *l.1. num.59. tit.1. lib.6. nouæ Recopil.* Io.Garzia *De nobilit.glos.1. §.1.num.50.* Garzias Gironda *De priuileg. seu exempt. explicat.*829. nimirum, quod appellatione nobilium veniunt nobiles ex priuilegio in admissione ad Ordines militares. Hoc enim solum habet locum quò ad illos Ordines, qui subijciuntur Principi, qui concessit priuilegium nobilitatis, non autem quò ad Ordines non subiectos, quia hi non obligantur seruare priuilegia concessa à non superiore.

An Regularis inhabilitatus per sentententiam ad omnia officia, & dignitates possit sequuta rehabilitatione, & admissione ad cæteras dignitates, eligi etiam in Generalem. Quæst. 193.

S V M M A.

1 *Dispensatio est stricti iuris*
1 *Dispensatus ad dignitates inferiores non censetur dispensatus ad superiores.*
2 *Inhabilis ad dignitates sequuta rehabilitatione potest admitti ad omnes etiam maiores.*
2 *Actus præsumitur factus secundum dispositionem iuris.*
3 *Inhabilis admissus ad dignitates indiscriminatim ab eo, qui potest rehabilitare, censetur facto ipso restitutus.*
3 *Factum præualet verbis.*
4 *Restituere est in pristinum statum reponere.*
5 *Bannitus restitutus recuperat omnia priuilegia, & officia.*
6 *Illegitimus sequuta legitimatione fit habilis ad omnia, etiam dignitates, non secus, ac si natus esset legitimus.*
6 *Legitimatio reponit in statu legitimorum.*

1 Difficultas oritur in casu proposito ex eo, quod tàm sententia inhabilitationis, quàm rehabilitationis perijt, & proinde non potest ex ipsius tenore deduci. quomodo rehabilitatus sit. Et ideo solum argui potest ex eo, quod post sententiam admissus sit ad omnia officia, gradus & dignitates indiscriminatim. Stante ergò, quod sit in possessione omnium honorum, & dignitatum suæ religionis, quæritur, an possit admitti ad Generalatum. Et negatiuè videtur respondendum; quia dispensatus ad dignitates inferiores non censetur dispensatus ad superiores, vt desumitur ex Cap. *Innotuit.* De *electione*; & tradunt Abbas *ibid. n.4.* Sorbus *in compendio Priuilegiorum* verbo. *Dispensatio.* ver. *Et ideo Fratres*. Hostiens. *in Sum.lib.1.Tit. De filijs presbiterorum num.*8. Goffred *lib.1.Sum. eodem Tit. De filijs presbit. num.9.* Azor. *par.2. lib.6. cap.3. quæst.8. & 9.* Rodriquez *tom.1. quæst. Regular. quæst.13.ar.10.* ver. *Ex supradictis.* Bonacina *disp.7.de censur.quæst. 2.punt.3.num.14.* ver. *Aduertendum est.* Barbosa *De potestate Episcopi par.2. allegat.45.num.5.* Peirin. *tom.1. Priuileg. ad Constit.2. Iulij II.§.29.num.99.&in Formulario Prælat. littera I. Cap.vnico.num.2.* Quia dispensatio est stricti iuris, nec extenditur vltra casum expressum. Cap. *Non potest.* De *præbend. in 6.* & *l. Ex facto initio. ff.* De *vulgari, & pupil.substit.*

2 Hoc tamen non obstante probabilissimum puto, quod possit eligi etiam ad Generalatum, nisi aliud obstet, quia non

non ſumus in terminis diſpenſationis, ita vt facienda ſit ſtricta interpretatio: ſed in terminis rehabilitationis, & reſtitutionis in priſtinum ſtatum, quod colligitur ex eo, quod admiſſus ſit indiſcriminatim ad omnes dignitates, & gradus in vigore ſententiæ rehabilitationis; & proinde ex tali admiſſione, & poſſeſſione præſumitur rehabilitatus, & reſtitutus in virtute talis ſententiæ ad honores, & dignitates. Actus namque ſemper præſumitur factus ſecundum diſpoſitionem iuris communis *l. Quæro. §. Inter locatorem. ff. Locati*, & notant Craueta *Conſil. 91. num. 9.* Menoch. *lib. 3. Præſumpt. 14. num. 8.* Vnde, cum admiſſus fuerit modo ad vnam, modo ad aliam dignitatem, ita vt ſucceſſiuè omnes obtinuerit, præſumitur reſtitutus, & rehabilitatus, cum non potuerit admitti ſecundum diſpoſitionem iuris communis, niſi præuia reſtitutione, & rehabilitatione.

3 Accedit etiam, quod cum admiſſus fuerit ad dictas dignitates ab ijs, qui ipſum reſtituere poterant, ſi non præceſſiſſet reſtitutio, facto ipſo cenſeretur reſtitutus, nempe ipſa electione ad dignitates indiſcriminatim. Factum enim præualet verbis *l. Si tamen. §. Si ei, qui. ff. De ædilit. edict.* & Cap. *Dilecti filij. 2. De appellat.* & Cap. *Legebatur. De maior. & obed.* & notant Alexan. *Conſil. 117. num. 2. vol. 5.* Dec. *Conſil. 583. num. 4. & 5.* & *Conſil. 586. num. 13.* Roman. *Conſil. 291. num. 4.* Bald. *Conſil. 406. ver. Nec refert vtrum. lib. 4.* Cephal. *Conſil. 15. n. 15.* Nata *Conſil. 941. num. 4. vol. 2.* Grat. *Conſil. 47. num. 23. vol. 1.* Craueta *Conſil. 776. num. 6.* Abbas *Conſil. 116. num. 5. lib. 2.* Iaſ. *Conſil. 153. ver. Confirmantur prædicta, lib. 2.* Vnde cum Capitulum generale, & alij ſuperiores ſe geſſerint cum ipſo tanquam cum habili ad honores, & dignitates, facto ipſo declarauerunt, eum reſtituiſſe priſtinæ habilitati, dato quod non præceſſiſſet reſtitutio.

4 Stante autem reſtitutione, & rehabilitatione cenſendus eſt reſtitutus, & rehabilitatus ad omnes dignitates, etiam Generalatum. Reſtituere namque eſt in priſtinum ſtatum reponere. *l. Videamus. §. In Fauiana. ff. De vſuris, & fruct.* & *l. Quod ſi minor. §. Reſtitutio. ff. De minorib.* ita vt non intelligatur quis reſtitutus, niſi conſequatur plenam reſtitutionem Cap. *Venerabilis. De offic. delegati.* & *l. 1. & l. Cum indulgentia*, & *l. fin. C. De ſent. paſ. & reſt.* Abbas *in dict. Cap. Venerabilis.* Bart. *in l. Quod ſi minor.* & *in l. Ab hoſtibus. ff. Ex quibus cauſis ma. &c.* & *in l. Qui proprio. ff. De procurat.* & *in l. Si quidem. C. De præd. min.* Aretin. *§. Rurſus. ver. Quarto præmitte.* Inſtit. *De actionib.* Barbatia *Conſi. 9. circa fin. lib. 1.* Socin. Senior *Conſi. 262. lib. 2.* Dec. *Conſil. 436. num. 3.* Tiraquel. *De retract. §. 1. glos. 14. num. 74.* & *§. 32. glos. 1. num. 69.* Paris. *Conſil. 96. num. 112. lib. 1.* & *Conſil. 105. num. 4. lib. 3.* Roſenthal. *De feud. cap. 2. quæſt. 19. Littera A.* alios citans. A Ponte *De poteſtate proreg. tit. De prouis. §. 2. num. 11.* Menoch. *De recuper. poſſeſs. in Prælud. num. 4.* Et ideo eodem pacto habilis cenſendus eſt, ac ſi nunquam per ſententiam fuiſſet inhabilitatus.

5 Et confirmari poteſt ex doctrina Baldi. *in l. Si cum dotem. §. Vxor. ff. Soluto matrimonio.* & *in l. Imperialis. ver. nota. C. De nupt.* Angel. *in Authent. De hæred. & Falc. init.* Bart. *in l. Et qui. §. Si in metallum. ff. De munerib. & honorib.* & *in l. Quid ergo. §. Pœna. ver. Iuxta materiam iſtam. ff. De infam.* Nimirum, quod Bannitus reſtitutus recuperat omnia priuilegia, & officia, quæ prius habebat. ergo etiã in caſu noſtro Regularis reſtitutus recuperat omnes habilitates, quas prius habebat, & conſtituitur in eo ſtatu, in quo erat, antequam inhabilitaretur, ita vt eodem modo ſe habeat, ac ſi nullam ſubijſſet inhabilitatem.

6 Quod inſuper ex alia doctrina confirmari poteſt. Docent enim communiter, quod illegitimus ſubſequente legitimatione fit habilis quò ad omnia etiam dignitates, ac ſi ab initio legitimus natus fuiſſet. Ita Crot. *in l. Gallus. §. Et quid ſi tamen. num. 161. ff. De liber. & poſth.* Ruin. *Conſi. 94. num. 13. lib. 3.* Alexan. *in Rubr. ff. De liber. & poſth.* Iaſ. & alij *ibid.* Menoch. *Conſi. 517. num. 4.* Couarruu. *De matrim. par. 2. cap. 8. §. 2. num. 21. & 34.*

& 24. Mo[illegible] D[illegible] [illegible] 2. [illegible] De [illegible] num. 13. [illegible] lib. 11. [illegible] 2[illegible] Sil[illegible] 50. [illegible] 5. n. 1. Sanctarel. quæst. 22. [illegible] num. 1. Peirin. De P[illegible] quæst. [illegible] 5. §. 19. num. 19. [illegible] in Cap. [illegible] in Cap. Innocent. verbo [illegible]. De elect. [illegible] Atque desumitur ex eodem Cap. [illegible] & Cap. [illegible] Legitima namque repon[illegible] statu legitimorum. Cum ergo r[illegible] stio quoque reponat in statu pristino, restitutus erit hab[illegible] ad omne[illegible] d[illegible] gnitate, non secus, ac [illegible].

An Episcopus possit extra Visitationem reuocare statuta facta in Visitatione a suo prædecessore pro locis exemptis. Quæst. 194.

S V M M A

1 [illegible] opinio
2 [illegible] an possit extra Visitationem reuocare statuta condita in actu Visitationis [illegible].
2 E[illegible] in Visitatione exemptorum procedit vt delegatus Sedis Apostolicæ.
2 Delegatus procedit auctoritate delegantis.
3 Inferior non potest reuocare legem superioris.
3 Illius est reuocare leges, cuius est condere.
3 Delegatus non potest reuocare auctoritate ordinaria, quæ vt delegatus statuit.
3 Per quas causas res nascitur, per easdem dissoluitur.
4 Consensus subditorum non potest præiudicare iuri Sedis Apostolicæ.
5 Episcopus in actu visitationis potest sibi reseruare facultatem reformandi, & augendi decret. facta in Visitatione.
5 Quando actui aliquid deest, nō est perfectus.

1 A[illegible] ent, at[illegible] [illegible] eam reuocare [illegible] letus in Disquisit. [illegible] D[illegible] nis Clericor. §. 12. num. 7. Nostra [illegible] circumst. tur. Tit. De [illegible] 4. alds 122. Duran De [illegible] 2. Et asserunt, sic censuisse S. Congregationem Concilij in vna [illegible] anno 1617. quæ tamen declaratio non procedit in hoc casu, vt dicemus.

2 Quæ tamen responsio mihi probari non potest. Siquidem Episcopus in Visitatione locorum exemptorum non procedit auctoritate ordinaria, sed tanquam Apostolicæ Sedis delegatus, vt habetur ex Concilio Trid. [illegible] 22. cap. [illegible]. Vnde talia statuta, condentur facta auctoritate Apostolica, quia delegatus non procedit auctoritate propria, sed auctoritate delegantis. Cap. [illegible] De [illegible] in 6. & l. M[illegible] D[illegible] mandatam [illegible] habet, [illegible] & l. 1. §. Qui mandatam [illegible] & l. Tradi[illegible] De acquir. rer. [illegible] Et ideo talia statuta non habent vim [illegible] ab ordinaria auctoritate Episcopi, sed a delegata, atque [illegible] Apostolica. Vnde c[illegible] [illegible] abipso Pontifice, cum auctoritate [illegible] condita fuit.

3 Cum ergo Episcopus extra actum visitationis non possit vti auctoritate delegata, siquidem ad solum actum visitationis delegata est, sequitur, quod non possit reuocare talia statuta condita à suo prædecessore in actu visitationis. Cū enim inferior non possit abrogare legem superioris, aut retractare, quæ ab ipso gesta sunt Clemen. [illegible] Romani De [illegible] quia nec voluntas, nec iurisdictio inferioris potest [illegible] contra voluntatem, & iurisdictionem superioris. Et quia illius est reuocare leges, & statuta, cuius est condere. l. 3. ff. De re iud. & notant Bart. in l. Omnes populi. num. 33. ff. De iust. & iur. Abb. in Cap. [illegible]

§ *De adh.* [illegible] *num.* [illegible] Seraphin. *De* [illegible] *num.* 2. Nec [illegible] potest [illegible], aut retractare, quæ gesta fuit per auctoritatem, & iurisdictionem superioris delegatam; tum quia habet vim ab auctoritate superioris; tum quia manutenentur à voluntate Superioris delegantis, qua assistitur iurisdictioni propriæ per delegatam exercitæ. Si quidem quælibet res per quas causas nascitur, per easdem dissoluitur Cap. 1. *De reg. iur.* & ideo ad reuocanda talia statuta requiritur iurisdictio Sedis Apostolicæ delegata

4 Et hoc extendendum est etiam ad casum, in quo interueniret consensus illorum, pro quibus statuta condita sunt, quia talis consensus non operatur in Episcopo maiorem iurisdictionem, quam alias habeat, nec facit, quod vtatur iurisdictione delegata, quæ sola sufficit pro reuocatione, quia cum delegati sit condere, est etiam delegati reuocare. Tum quia consensus subditorum non potest præiudicare iurisdictioni Sedis Apostolicæ, cuius vigore condita sunt statuta, qui non potest quis cedere iuri proprio in præiudicium superioris. Cap. *Cum tempore. De arbitris.* & Cap. *Cum olim.* § *Nos igitur.* De *priuilegijs*.

5 Neque obstat responsio S. Congregationis in illa *Montis pietatis Rauennatens.* 161 [illegible] *num.* [illegible] quia non dixit, quod Episcopus successor possit extra visitationem reuocare statuta prædecessoris facta in actu visitationis, sed solum, quod Episcopus in actu visitationis posset reseruare sibi facultatem reformandi, & augendi decreta extra visitationem facta in actu visitationis. Ita enim habet *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, auditis partibus, censuit licuisse Illustrissimo Archiepiscopo Rauennati reseruare sibi facultatem, decretaim* [illegible] *Montis pietatis Visitatione* [illegible] *suo arbitrio reformandi, & augendi etiam extra visitationem.* Hoc autem est quid diuersum; nam dum Episcopus sibi reseruat reformationem, & augmentum statutorum, prorogat actum visitationis, & transfert complementum illius ad tempus confirmationis statutorum. Quæ enim statuta sunt partim facta, & partim non facta, iuxta vi sitationis non dicitur perfectus, *l. 2. ff. De origine iur.* ibi *Quæ ipsi animaduertens aliquid dee e* & notant Gonzalez *ad Reg. 8. Cancellar. Gl.* 63. *num.* 31. Rota *Decis.* 725. *num.* 7. *apud Farina par. 2. Recen* [illegible] & ideo prosequens complementum statutorum vtitur potestate delegata, quia delegatio durat, quandiù durat actus visitationis.

An Capitulum Regularium sibi præiudicet, si taceat quando superior aliquid facit non requisito illius consensu, quando debet requirere. Quæst. 195.

S V M M A.

1 *Tacens censetur consentire*
2 *Capitulum tacendo an sibi præiudicet, dum superior facit quod sine illius consensu facere non potest*
2 *In præiudicialibus taciturnitas non inducit consensum.*
3 *Capitulum non potest exercere actus proprios, nisi capitulariter congregetur*
3 *Taciturnitas non nocet Capitulo, nisi collegialiter congregetur.*
4 *Taciturnitas existente actu nullo non præiudicat.*
5 *Superior ministrans alimenta alicui contra ius prætensum à Capitulo, & sine illius consensu, non ei præiudicat.*
5 *Prælatus non potest se solo procedere in ijs, quæ sunt de iure Monasterij.*
5 *Lex resistens actui reclamat pro tacente.*

---

1 Videtur affirmatiuè respondendum, quia tacens censetur consentire, cum enim videat, quod agitur, & possit reclamare,

clamare, tacendo tacitè consentit. *l. 2. §. Voluntatem. ff.* Soluto *matrimonio*, & *l. 2. C.* De *acquiren. posses.* & *l.* Si *hypothecas. C.* De *remis. pignor.* & *l. Qui tacet. ff.* De *reg. iur.* & Cap. *Qui tacet.* De *reg. iur. in 6.*

2 Tenendum tamen est, quod nihil sibi Capitulum præiudicet tacendo, dum superior aliquid facit absque consensu ipsius, in quo tenetur illius consensum exquirere. Quia cum simus in præiudicialibus ex taciturnitate, & non resistentia non inducitur consensus. *l. Inuitũ. ff.* De *seruit. vrb. præd.* & *l. In eo. §. penult. ff.* De *ritu nupt.* & notant Bald. *Consil. 129. num. 5.* ver. *Item contractus. lib. 1.* Alexan. *Consil. 84. in fine, lib. 7.* Geminian. *Consil. 55.* ver. *Nec isto casu.* Menoch. *Consil. 573. num. 12.* Surd. *Decis. 302. num. 3.* & *Consil. 349. num. 4.* Gratian. *Discept. Forens. cap. 38. num. 20.* & *cap. 68. num. 16.* Tusch. *littera T. conclus. 3. per totam.* Mascar. *De probat. conclus. 1218. num. 51.*

3 Accedit etiam, quod non potest taciturnitas imputari, & interpretari pro consensu, quia non potuit contradicere. Capitulum namque non potest exercere actus capitulares, nisi sit collegialiter congregatum, cum congregatio requiratur tanquam forma ad subsistentiam capituli: vnde, nisi congregetur à superiori, non potest protestari contra ipsum, & quoscunque alios illi præiudicium afferentes; & ideo taciturnitas illi non nocet iuxta ea, quæ tradunt Glos. & Doctores *in Cap. Cum omnes.* De *constitutionib.* vbi latè Felin. Dec. *Consil. 437. num. 3.* Paris. *Consil. 90. per totum. lib. 4.* Duran. *Decis. 291. num. 95. par. 2.*

4 Quod insuper confirmari potest. Tunc est necessaria resistentia, & potest taciturnitas imputari, nisi aliud obstet, quando actus gestus à superiore sine cõsensu Capituli potest præiudicare; quando autem non potest præiudicare, & illo non obstante ius proprium remanet saluum, tunc taciturnitas non præiudicat. Nunc autem sumus in casu, in quo actus gestus à superiore non potest præiudicare Capitulo, etiam si taceat, quia actus sic gestus est nullus, & habet resistentiam iuris, quia ius exigit, vt habeat consensum Capituli; & ita notant Glos. *in Cap. Plerumque. 2. quæst. 7.* & item Glos. *in l. Non dubium.* verbo. *Pro infectis. C.* De *legib.* Bar. *in l. Cum. lex. num. 3. ff.* De *fideius.* vbi & cœteri Doctores. Mascard. *De probat. conclus. 1153. num. 52.* Rota apud *Duran. Decis. 291. num. 43. par. 2.*

5 Ex quibus colligitur. Superiorem quemdam Regularium, non præiudicasse iuribus Monasterij ex eo, quod subministrauerit alteri monasterio alimenta pro quodam regulari ad instantiam Generalis ex eo, quod super hoc non requisierit consensum Capituli Monasterij, non obstante quod Capitulum sciens, hoc ab ipso præstari, non contradixerit. Quia cum agatur de iure Monasterij, quod habet ad non subministranda alimenta, non potest actus solius superioris in hoc præiudicare Monasterio. Neque enim in ijs, quæ sunt de iure Monasterij potest Prælatus se solo procedere, sed debet procedere cum consensu Capituli. Cap. *Quod quibusdam.* De *fideius.* Cap. *Sine exceptione. 12. quæst. 2.* Cap. *Nouit.* Cap. *Quanto.* Cap. *Ea noscitur.* De *his, quæ fiunt à Prælatis.* Vnde, cum ius resistat, non est opus reclamatione capituli, quia lex resistens actioni pro Capitulo contradicit, siquidem semper loquitur. *l. Ariani. C.* De *hæreticis.*

An Prælati Regulares possint dispensare suos subditos super recitatione horarum Canonicarum. Quæst. 196.

SVMMA.

1 *Priuilegia Regularium dispensandi super recitatione horarum canonicarum.*

2 *Priuilegium amplissimum super dispensatione recitationis horarum canonicarum concessum Theatinis.*

3 *Quæ infirmitas sufficiat pro vsu dicti priuilegij.*
4 *Quæ occupatio in cura infirmorum, Concionibus, Confessionibus, studijs &c. sufficiat, vt possint Regulares dispensari in Horis canonicis.*
4 *Quid sit dispensatio.*
4 *Dictæ occupationes possunt esse tales, vt de se excusent.*
5 *An si supersit congruum tempus pro recitatione, possit quis dispensari.*
6 *Occupatus in confessionibus quando possit dispensari.*
6 *Leges relaxandæ ex communi vtilitate.*
7 *Quando concionari sit sufficiens causa dispensandi in horis canonicis virtute dicti priuilegij.*
8 *Quando Lectores possint dispensari, & quales.*
9 *Quorum studiorum occupatio sufficiat pro vsu dicti priuilegij.*
9 *An debeat esse occupatio necessaria.*

---

1 EXtant diuersa priuilegia, per quæ poterant Prælati dispensare suos subditos super recitatione horarum canonicarum. sed quia fuerunt viuæ vocis oraculo concessa, ideo cum hæc sint sublata ab Vrbano VIII. nihil amplius prosunt. Extat etiam priuilegium à Paulo III. concessum Clericis Regularibus S. Pauli Decollati *in Bulla*. Dudum *felicis. VIII. Kal. Augusti, anno* 1535. & est *Constitutio 5. eiusdem. Pontificis tom. 1. Bullarij*, vt possit Prælatus dispensare cum infirmis, & occupatis circa infirmorum curam. Vnde. §. 8. ita habet. *Nec non, vt dictus superior vester pro tempore existens Clerici, & socij vestri, qui in infirmitate grauati, aut circa infirmorum in domibus vestris morantium curationem adeo impediti fuerint, vt congruum ei tempus ad diuinorum officiorum recitationem non superfit, vt infirmitate, aut circa infirmos occupatione huiusmodi durante certum Psalmorum per ipsum superiorem eis assignandorum numerum non minus septem, aut sex cum diuisione, & orationem Dominicam septies, ac symbolum Apostolorum bis, grauiter autem ægrotantibus orationem Dominicam semel, & salutationem angelicam septies in die recitando septem horis canonicis, & toti diuino officio satisfecisse censeantur. Et cum quibusuis clericis, & socijs vestris super præuentione, & postpositione temporis recitationis horarum canonicarum aliqua subsistente causa legitima dispensare.* Hoc tamen priuilegium quò ad inseruientes infirmis, si attentè inspiciatur, nihil concedit, quod aliàs non liceat. si enim cura infirmorum ita occupet, vt non relinquat congruum tempus pro recitatione, non adest obligatio recitandi horas canonicas, quia cura infirmorum tanquam maius bonum præponderat obligationi recitandi. Nisi fortè, cum simus in fauorabilibus, congruum tempus sumatur amplè pro illo, quod sufficiat, vt cum commoditate possit satisfieri obligationi. Sic etiam nihil concedit quò ad præuentionem, vel postpositionem temporis, quod aliàs non liceat, nam etiam sine peccato veniali ex causa legitima postponi, vel præueniri potest tempus recitationis. imo consuetudo hoc licitum fecit etiam nulla existente causa.

2 Amplissimum verò priuilegium quò ad hoc concessit Clemens VII. Clericis Regularibus Theatinis *sub die 21. Ianuarij anno 1529. Pontificatus sui anno VI.* quod incipit. *Exponi nobis* & seruatur in authentica forma in Archiuio S. Syluestri Montis Quirinalis. in quo dat facultatem Prælatis, vt non solum cum infirmis possint dispensare super recitatione horarum canonicarum; sed etiam cum inseruientibus infirmis, & occupatis in concionando, audiendis confessionibus, & in studijs sacræ theologiæ, & sacrorum canonum. Cum enim præmisisset petitionem his verbis. *Exponi nobis nuper fecistis, quod cum vos sub trium votorum substantialium emissione vitam clericalem piè ducere, ac prædicationi verbi Dei, audientiæ confessionum, sacræque theologiæ, & sacrorum canonum studijs ad vestrarum, & aliorum Christi fidelium animarum profectum, vacare, quemadmodum, vos decet, decreueritis, desideratis vobis in perpe-*

perpetuum concedi, vt ſuperiores veſtri Præpoſiti nuncupati pro tempore exiſtentes cum Clericis, & ſocijs veſtris, qui in ſupradictis pietatis operibus, aut ſtudio litterarum ſacrarum pro tempore occupabuntur, ſeu infirmitate, aut infirmorum curatione, & miniſterio præpedientur, ſuper recitatione diuinorum officiorum ad hoc, vt ipſi occupati, vel impediti certum Pſalmorum per ipſos ſuperiores eis aſſignandum numerum, non minus ſeptem, aut ſex cum diuiſione, ac orationem dominicam ſepties, ſymbolum verò Apoſtolorum bis. grauiter autem ægrotantes orationem dominicam ſemel, & ſalutationem Angelicam ſepties in die recitando ſeptẽ horis canonicis, & toti diuino officio ſatisfeciſſe cenſeantur &c. diſpenſare poſſint. Deinde ſubiungit conceſſionem, quæ talis eſt. *Nos igitur vobis piam vitam ducentibus, & vineam Domini excolere ſatagentibus noſtrum libenter fauorem impertientes, gratijsque ſpiritualibus vos dignos cenſentes huiuſmodi ſupplicationibus inclinati vobis in perpetuum, vt Superiores veſtri Præpoſiti nuncupati pro tempore exiſtentes cum Clericis, & ſocijs veſtris, qui in ſupradictis pietatis operibus, aut ſtudio litterarum ſacrarum occupabuntur, ſeu infirmitate, aut infirmorum curatione, & miniſterio pro tempore præpedientur. Super recitatione diuinorum officiorum ad hoc, vt ipſi occupati, vel impediti certum Pſalmorum per ipſos ſuperiores eis aſſignandorum numerum non minus ſeptem, aut ſex cum diuiſione, ac orationem Dominicam ſepties, ſymbolum verò Apoſtolorum bis; grauiter autem ægrotantes orationem Dominicam ſemel, & ſalutationem Angelicam ſepties in die recitando ſeptem horis canonicis, & toti diuino officio ſatisfeciſſe cenſeantur. & cum quibus Clericis, & Socijs in præueniendo, vel poſtponendo; vniẽdo, diuidendo in communi, vel ſpeciali horas canonicas, ac in breuiandis, vel protelandis lectionibus &c. diſpenſare poſſint, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus, & indulgemus.* Quod etiam de nouo concedit idem Pontifex *in Bulla*, quæ incipit, *Dudum pro parte veſtra. ſub die 7. Martij* 1533. & eſt. 38. *eiuſdem Pontificis tom.* 1. *Bullar. veteris.* Hoc autem priuilegio vti poſſunt omnes Regulares, qui habent communicationem priuilegiorum.

3 Circa huiuſmodi autem priuilegiũ eſt notandum. Quod, vt habeat locum diſpenſatio in virtute ipſius, non eſt neceſſe, quod infirmitas ſit talis, vt ex ſe excuſet, iuxta Cap. *Clericus victus. Diſt.* 91. & notant Abbas, & Innocent. *in Cap.* 1. *De celebrat. miſſar.* Nauar. *in Manuali Cap.* 25. *num.* 100. Azor *par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 13. *quæſt.* 1. Suarez *tom.* 2. *De relig. lib.* 4. *De orat. cap.* 28. *num.* 19. nam tunc non eſt opus diſpenſatione; ſed ſufficit, vt ſit talis, vt ſit incompatibilis cum recitatione diuini officij. Imo cum Pontifex diſtinguat inter grauem infirmitatem, pro qua concedit commutationem horarum canonicarum in recitationem orationis Dominicæ, & ſalutationis Angelicæ ſepties repetitæ, ſequitur, quod facultas diſpenſandi, ſeu commutandi recitationem horarum canonicarum in recitationem ſeptem, aut ſex Pſalmorum, & ſepties Orationis Dominicæ, & bis Symboli Apoſtolorum ſit etiam pro ijs, qui non grauiter ægrotant.

4 Quod autem ſpectat ad occupatos in cura infirmorum, in concionibus, in audiendis confeſſionibus, & in ſtudijs ſacrarum litterarum, cum huiuſmodi occupatio poſſit eſſe talis, vt de ſe excuſet, vt docent Nauar. *in Manuali Cap.* 25. *num.* 101. & *Cap.* 11. *De orat. num.* 34. Syluester *verbo.* Horæ canonicæ. *num.* 18. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 12. *dub.* 4. *controuer.* 2. Tolet. *lib.* 2. *cap.* 14. *cauſa* 2. Laiman. *lib.* 4. *Theol. moral. tract.* 1. *cap.* 6. *num.* 1. ver. *Tertia eſt.* Reginal. *lib.* 18. *Praxis fori pœnit. num.* 187. Suarez *tom.* 2. *de religione. tract. De orat. lib.* 4. *cap.* 28. *num.* 32. Filliuc. *tract.* 23. *cap.* 9. *quæſito* 8. & 9. Bonacina *De horis canon. diſp.* 1. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 3. Lezana *tom.* 1. *quæſt. regular. cap.* 12. *num.* 25. Baſſeus *in Florib. theol. pract. verbo.* Horæ canonicæ 6. *num.* 4. Palaus *par.* 2. *oper. moral. tract.* 7. *diſp.* 2. *de Horis canon. punc.* 6. *num.* 2. & alij communiter. Sequitur, quod dictum priuilegium operetur, quando tales occupationes de ſe non ſufficerent ad excuſandum, quia tunc ſubintrat diſpenſatio, quando

quando lex aliàs obligat. quia si ex aliquo accidēti in casu speciali desinit obligare, non habet locum dispensatio, quia, cum sit relaxatio obligationis, quæ prouenit ex lege Cap. *Necessaria.* Cap. *Dispensationes.* Cap. *Tanta.* Cap. *Si qui.* 1. *quæst.* 7. supponit, quod perseueret obligatio legis.

5 Ex his ergo colligitur. Quod vt possit dispensari super recitatione horarum canonicarum cum ijs, qui vacant curæ infirmorum, non est necesse, quod non supersit congruum tempus pro recitatione, sed sufficere, si talis cura requirat quandam continuam assiduitatem, etiam si aliàs sit compatibilis cum recitatione. Et hoc verum est, siue curam exerceat plurium infirmorum, siue etiam vnius tantum, dummodo requirat talem assistentiam, vt sit rationabilis causa pro dispensatione.

6 Secundò colligitur. Occupatos in audiendis confessionibus posse dispēsari in ijs diebus, in quibus assiduè huic officio pietatis vacant, vt cōtingit in diebus proximis ante Pascha, aut alteram festiuitatem præcedentibus, in quibus adest concursus magnus penitentium, aut tempore iubilei, aut quauis alia occasione, quando in hoc exercitio insumendus est totus fere dies, ita vt occupatio in tali munere sit notabilis; tunc enim est causa rationabilis, & sufficiens pro dispensatione; quia agitur de bono, & vtilitate plurium, quæ resultat ex tali officio pietatis, & ideo agitur de publico commodo: vnde habet locum, quod ait Trident. *Sess.* 25. *cap.* 18. *De reformat.* leges esse relaxandas, vt communi vtilitati satisfiat, & quod ait D. Th. 1. 2. *quæst.* 95. *art.* 4. quod ad fidelitatem dispensatoris pertinet, vt in dispēsando respiciat ad commune bonum. Vnde confessarij extraordinarij Monialium poterunt frui beneficio huius priuilegij, cum totum fere diem insumant in audiendis illarum confessionibus.

7 Colligitur tertiò. Concionatores, qui quotidie in quadragesima concionantur, posse dispensari super recitatione horarum canonicarum, dummodo tamen non ita memoriter teneant conciones, vt sine vllo fere studio concionentur. Vt enim concionari sit causa sufficiens pro dispensatione, debet interuenire studium, quod occupet concionantem, nam Pontifex concedit priuilegium pro occupatis. Non dicitur autem occupatus, qui solum detinetur à munere concionandi pro illo tempore, in quo concionatur, aut alio exiguo tēpore in studendo, cum supersit vacua à tali occupatione non solum maior pars diei, sed etiam totus fere dies. Hinc etiam qui aliquo die pluries concionaretur, sed cum studio, posset pro illo die dispensari, quia esset verè occupatus in tali munere, nam totus fere dies in ipso insumeretur partim in studio, & partim in concionando. & regulariter omnes concionatores pro illis diebus, in quibus per totum fere diem occupātur in ordine ad concionandum.

8 Quod verò spectat ad Lectores colligitur quartò. Lectores Theologiæ, Sacræ scripturæ. Sacrorum Canonum, Casuum conscientiæ posse dispensari, quando actualiter legunt pro ijs diebus, in quibus ita occupati sunt in studio pro lectione, vt continuò illi vacent per totum fere diem, aut saltem per maiorem partem. Nam si occupatio esset talis, vt non relinqueret tempus opportunum pro recitatione diuini officij, non opus esset dispensatione, sed ex natura rei cessaret obligatio, vt notat Palaus *par.* 2. *oper. moral. tract.* 7. *de orat. disp.* 2. *de Horis canon. punct.* 6. *num.* 2. Quod, etiam extenditur ad scholasticos Theologiæ, Sacræ scripturæ, Canonum, Casuum conscientiæ pro illis diebus, in quibus plus solito occupantur studio, vel ob publicas disputationes substinendas, vel ob examen subeundum; vel ex alio capite, nam etiam hi verè occupantur in studio sacrarum litterarum. Non tamen hoc priuilegium extenditur ad Lectores Philosophiæ, Mathematicæ, aut aliarum scientiarum, quæ non sint sacræ, nec ad Magistros grammaticæ, quia est tantum concessum pro occupatis in studio sacrarum litterarum.

9 Deni-

3 [illegible] Omnes Regulares, [illegible] quocunque modo occupatos in studijs [illegible] litterarum, posse frui beneficio dicti priuilegij, etiam si non esset studium necessarium, quia non requirit Pontifex, vt occupatio sit necessaria, sed absolutè concedit priuilegium pro occupatis. Si enim voluisset concedere solum pro occupatis occupatione necessaria, & quæ differri non possit, id expressisset [illegible] §. *Sin autem* [illegible] C. De [illegible] & *l.* [illegible] *ruus* §. *Pr*[illegible] vel. [illegible] *ff* De *[illegible]quir. hæred.* & Cap. [illegible] D[illegible] *mis*. & Cap. 2. *De transl.* [illegible] Hinc poterunt frui priuilegio prædicto ij, qui studijs vacant, & scribunt, vt aliquid typis edant, dummodo concernat sacras litteras, & per totum ferè diem in hoc studio occupentur. Qui studentin ordine ad consultandum apud S. Congregationes, quæ Romæ habentur, & in quibus agitur de ijs, quæ concernunt sacras litteras, vt sunt ea, quæ pertinent ad sacros ritus, Beatificationem, & Canonizationem sanctorum. Qualificationem propositionum, & alia huiusmodi.

An Regulares possint administrare Sacramentum Eucharistiæ in alienis Ecclesijs. Quæst. 197.

S V M M A.

1 *Priuilegium Pij V. concessum, Theatinis administrādi Eucharistiam in alienis Ecclesijs.*

2 *An ex vi dicti priuilegij possint Regulares administrare Eucharistiam in Parochialibus.*

2 *Dictio*, Quibuscunque, *vniuersalis est, & omnia complectitur.*

2 *Comprehendit etiam casus priuilegiatos.*

2 *Dictio*, Etiam, *exprimit casum magis dubitabilem.*

3 *An sit necessaria licentia Parochorum vt Regulares possint in Parochialibus Eucharistiam administrare.*

3 *An Parochi possint resistere, ne ministrent.*

3 *Si resistant, an possint coerceri censuris ecclesiasticis.*

4 *Impedientes, aut molestantes, aut inquietantes Regulares super vsu suorum priuilegiorum incurrunt diuersas pœnas.*

5 *Peccant mortaliter.*

---

1 AD[illegible] priuilegium Pij V. cōcessum Clericis Regularibus Theatinis *in* [illegible], quæ incipit. *Ad immarce*[illegible] *II. Idus Februarij anno* 1567. & est 31. *eiusdem Pontificis* [illegible] 2 *B*[illegible] *teris*, per quod conceditur, vt in omnibus, & quibuscunque Ecclesijs etiam ad se non pertinentibus siue ab ipsis confessis, siue ab alijs possint ministrare Sacramentum Eucharistiæ. Ita enim habetur §. [illegible] *eiusdem Bullæ*. Decernimus *Congregationi* [illegible] *ricorum Regularium, ac tunc, & pro tempore existentibus Clericis Regularibus præfatis, vt* [illegible] *Eucharistiæ Sacramentum* [illegible] *& singulis, etiam ad eos non spectantibus* [illegible] *quibuscunque viris, ac feminis Christifidelibus debite etiam non per eos, sed alios confessis, & alijs, vt moris est, administrare*. Vnde omnes Regulares, qui communicant in Priuilegijs, poterunt tali beneficio frui.

2 Vnde poterunt ministrare Sacramentum Eucharistiæ etiam in Ecclesijs Parochialibus, non solum propter clausulam *Quibuscunque Ecclesijs etiam ad se non pertinentibus*, appositam in Priuilegio, quæ vniuersalis est omnia complectens, vt notant Rim. cal. iun. C[illegible] 4[illegible] *num.* 3. *vol.* 4. Rolan. *Cons.* 5. *num.* 4. *vol.* 1. Honded. *Consil.* 4. *num.* 4. *vol.* 1. Menoch. *Cons.* 335. *num.* 23. Marta *D*[illegible] *iur*[illegible] *par.* 4. *Center.* 2. *Cap.* 130. *num.* 7. Dec. *Cons.* 599. *num.* 2. & 3. Rui. *C*[illegible] 18. *n.* 19. *l.* 2. Rota *Dec.* 79[illegible] *par.* 1 D[illegible]. Et habet tàm efficacem significationem, vt comprehendat etiam casus priuilegiatos.

los. arg. ex *l. Fraudem. §. fin. ff.* De [illegible] *milit. & l.* [illegible] *ver. Sponsum. C.* De [illegible] *virg.* & tradunt Crauet. *pro Rpub.* [illegible] *num.60. & 62.* Tiraquel. *in l.* [illegible] *vnquam. in praefat num. 116. C. De reuocan.* [illegible] Gutierez *lib.1 quaest. canon. cap.34. n.* [illegible]

5 Sed etiam, quia adest dictio, *Etiam,* quae exprimit casum magis dubitabilem. *l. Etiam. ff.* De *arbor.* [illegible] & *l. Conuenticula. C.* De *Episcop.& Cler.*& Cap. [illegible] De *commo* [illegible] & Clement. *Religiosi.* De *praescriptio* [illegible] & Clemen. *vni a. §. fin.* De [illegible] & Clemen. *Volentes. ver. Etiam.* De [illegible] vbi Cardin. *num. 1.* Decius [illegible] *num. 10. C.* De *testam.* [illegible] in *Ca.* [illegible] *de benefi.* [illegible] *num.7.* De *praeb.* [illegible] *in 6.* Cornaeus *Consil. 163. n.4.* [illegible] Socin. [illegible] *23. num.7. vol.1.* Paris. *Consil. 41. num. 5. vol.4.* Socin. iun. *Consil.* [illegible] *num.23. vol. 3.* Alexan. *Consil. 116. num. 14. lib. 2.* Menoch. *Consil. 116. num. 8.* [illegible] *Consil.303. num.15.* Rota *apud Farinac. Decis.689. num.4. in* [illegible] *simis,* & *Decis. 721. num. 6. & 7. par. 2. Recent.* [illegible] *1627.* [illegible] Vnde cum magis dubitari possit de Ecclesiis parochialibus, quàm de aliis, pro his etiam erit concessum priuilegium.

3 Neque pro vsu huius priuilegii opus est licentia Parochi, qui [illegible] etiam absque priuilegio, possunt dictum Sacramentum ministrare. Vnde vt priuilegium [illegible] dicitur [illegible] licentia Parochorum. Quia vbi interuenit auctoritas [illegible] auctoritas Summi [illegible] erat [illegible] priuilegium [illegible] licentia [illegible] Parochi [illegible] sunt [illegible] & [illegible] coercere possunt [illegible] ecclesiasticis, vt conceditur [illegible] Bulla Pii V. §. 21. [illegible] *Contradictores* [illegible] *let, & rebelles per censuras,* [illegible] *as, ac alia opportuna* [illegible] *& facti remedia appellatione* [illegible] *compescendo, ac legitimis super his* [illegible] *processibus censuras, & poenas* [illegible] *aggrauando* [illegible] *ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.* Vnde peccant mortaliter, quicunque [illegible] priuilegiorum [illegible] pedunt ius [illegible] re graui.

4 Et generaliter, qui impediunt, & molestant Regulares super vsu suorum priuilegiorum, incurrunt diuersas poenas, vt in fauorem Praedicatorum & Minorum, & consequenter omnium [illegible] communicantium cum ipsis in priuilegiis, decreuit Sixtus IV. in *Bulla maris magni,* [illegible] *Praedicatorum, & Minorum* quae incipit. *Regimini;* & est 34. [illegible] Pontific. [illegible] *Rodriguez in eius Pontificali.* Ibi [illegible] habet §. 54. *Dist* [illegible] *liberum* [illegible] *& administr* [illegible] *Ecclesiarum; & Pa* [illegible] *Ecclesiarum Rectoribus, & aliis* [illegible] *sub excommunicationis latae sententiae, & priuationis earundem parochialium Ecclesiarum, & omnium aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, quae obtinent; nec non inhabilitationis ad illa, & alia imposterum obtinenda* [illegible] *eo ipso per eos, qui contra* [illegible] *arrendis, ne Ordinis praedicti Praedicatorum, & Minorum* [illegible] *mos, & pr* [illegible] *fratres contra* [illegible] *re,* [illegible] *crint.* Quod etiam aduertit Peirin. *tom.1.* [illegible] *ad Const.2. Sixti IV. §.11.* [illegible]

5 Et similis prohibitio facta est etiam à Pio V. in fauorem P. Minimorum in Constitutione, quae incipit. *Apostolicae sedis benignitas* [illegible] *sub die* [illegible] *Nouemb. 156*[illegible] quae est [illegible] *eiusdem Pon* [illegible] *apud Peirin. De priuilegiis,* vbi haec habentur. §. 3. *Districtius in virtute S. obedientiae, ac aliis* [illegible] *nostro infligendis* [illegible] *inhiben* [illegible] *Ordinariis, ac aliis quibuscunque, ne* [illegible] *Fratres Ordinis Minimorum* [illegible] *contra eis sic concessa priuilegia molestare, inquietare, vel perturbare audeant, vel praesumant.* Quo priuilegio similiter gaudent omnes Regulares, qui habent communicationem. Ex quibus omnibus constat, quod praeter poenas, de quibus in dictis constitutionibus, & quas incurrunt quicunque impediunt vsum priuilegiorum Regularibus, peccant etiam mortaliter, quia in re graui contraueniunt

niunt præcepto Pontificis. & quia prædictæ pœnæ non haberent locum, niſi ſupponerent peccatum mortale, cum ratione grauitatis pro ſolo mortali infligi poſſint.

An Regulares poſsint miniſtrare Sacramentum Pœnitentiæ in alienis Eccleſiis. Quæſt. 198.

S V M M A.

1 *Approbatus ab Ordinario non indiget licentia Parochi, vt audiat confeſſiones in eius Parochia.*
1 *Poteſt audire contradicente Parocho.*
1 *Priuilegium quò ad hoc pro Regularibus.*
2 *An ſine licentia Parochi poſſint Regulares audire confeſſiones ſecularium in Parochialibus Eccleſijs.*
3 *Facultas audiendi confeſſiones in Regularibus eſt priuilegium perſonale.*
4 *Priuilegium perſonale ſequitur perſonam.*
4 *Priuilegium perſonale conceſſum à Pontifice valet in omni loco.*
5 *Regulares poſſunt audire confeſſiones in tota diœceſi, pro qua ſunt approbati.*
6 *Valet argumentum de loco ad perſonam, & econtra.*
7 *Regulares ſunt coadiutores Parochorum deputati à Summo Pontifice.*
8 *Parochus poteſt audire confeſſiones ſuorum Parochianorum in aliena Diœceſi.*
8 *Regulares poſſunt extra diœceſim audire confeſſiones Diœceſanorum pro quibus ſunt approbati.*
9 *Audire confeſſiones eſt actus iuriſdictionis voluntariæ.*
9 *Iuriſdictio voluntaria poteſt exerceri in alieno territorio.*
9 *Epiſcopus in aliena diœceſi poteſt abſoluere proprios ſubditos à cenſuris.*

1 CONueniunt communiter, quod non ſit neceſſaria licentia Parochi, vt approbatus ab Ordinario poſſit audire confeſſiones in eiuſdem Parochia. Ita inter alios docent Gloſ. *in Clement. Dudum.* verbo, *Liberè*. De *Sepulturis*, vbi & cœteri Canoniſtæ. D. Th. *Opuſ.* 19. *contra impugn. relig. Cap.* 4. Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 4. *art.* 5. D. Antonin. 3. *par. tit.* 17. *cap.* 9. Medina C. *De confeſſ. quæſt.* 33. Petrus Sotus *Lect.* 5. *De confeſſ.* Suarez *diſp.* 26. *de pœnit. ſect.* 1. Henriquez *lib.* 3. *de Pœnit. Cap.* 12. Reginal. *lib.* 3. *praxis Fori pœnit. num.* 46. & 47. Zerola *in praxi. cap.* 15. *quæſt.* 3. Nauar. *Cap. Placuit. num.* 57. *De pœnit. Diſt.* 6. Coninch. *Diſp.* 8. *de Sacram. dub.* 3. Bonac. *diſp.* 5. *de Sacram. Quæſt.* 7. *de pœnit. punct.* 4. §. 1. *num.* 18. ver. *Hinc ergo*. Imò etiam contradicentibus Parochis, vt docent Syluester *verbo* Confeſſor. 2. *quæſt.* 1. §. *Requiritur*, & cœteri Summiſtæ *verbo eodem.* Megal. *par.* 1. *Inſtit. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 14. Miranda *tom.* 1. *Manual. quæſt.* 44. *ar.* 14. *concluſ.* 2. Rodriquez *in Compen. quæſt. Regular. Reſol.* 32. *num.* 13. Tamburin. *De iure Abbat. tom.* 2. *diſp.* 6. *quæſt.* 13. *num.* 1. Portel. *in Dub. regular. verbo.* Confeſſor Regularis. *num.* 8. Peirin. *De priuileg. in Addit. ad Conſtit. Sixti IV. cap.* 2. *num.* 23. Ratio autem eſt, quia ſiue habeat iuriſdictionem à Summo Pontifice, ſiuè ab Epiſcopo, talis iuriſdictio eſt independens à Parocho, & ideo non poteſt Parochus eius exercitium impedire, quia non poteſt ire contra voluntatem ſui ſuperioris, qui habet iuriſdictionem in illa Parochia. Et adeſt etiam pro Regularibus priuilegium Alexandri IV. conceſſum Fratribus Minoribus, vt in *Compendio Priuileg. verbo* Abſolutio *quò ad ſeculares* 2. §. 1. per quod conceditur, vt independẽter à Parochis poſſint quorumcunq; confeſſiones audire. Et habetur etiam ex Clement. *Dudum*. De *Sepulturis*. Vnde Parochi cum non poſſint ire contra conceſſiones Summorum Põtificum; fruſtra reclamarent; & non eſſent audiendi. imo incurrerent in pœnas latas contra moleſtantes Regulares ſupra indultis, & priuilegijs proprijs, de quibus *quæſt. præcedenti*.

2 Sed dubitatur, an Regulares poſſint in alienis Eccleſijs etiam Parochialibus

libus audire confessiones sæcularium. In qua difficultate Bordon. *in Consil. Regular. Resol.* 36. *num.* 53. resp negatiuè, sed grauiter peccare, si audiant, quia perturbant alienam iurisdictionem; & subdit, posse puniri ab Episcopis, quia delinquunt circa munus confessionis. Citat Rodriquez *tom.* 1. *Quæst. Regular. quæst.* 60. *art.* 4. & *Compendium ipsius Resol.* 32. *num.* 13. Portel. *in Dub. Regular. verbo*. Confessor. *num.* 8. Sed in his locis hoc non tradunt. solum Portel ait, quod petenda est licentia, sed an peccet, qui non petit, non vult resoluere.

3 Verum, si loquamur de iure, non mihi videtur necessaria talis licentia, etiam pro ipsa Ecclesia Parochiali; nec posse Parochos impedire Regulares, quin in suis Ecclesijs audiant confessiones, quamuis ex quadam æquitate expediens sit petere talem licentiam. Hoc sequitur ex doctrina eorum, qui docent, facultatem audiendi confessiones esse priuilegium personale, quod non est affixum loco Ecclesiæ Regularium, sed sequitur ipsam personam, & proinde potest illo vti in omni loco. Ita Miranda *tom.* 1. *Manual. quæst.* 45. *art.* 14. *conclus.* 3. *in fine*. Villalob. *par.* 1. *Sum. tract.* 9. *difficul.* 54. *num.* 2. ver. *Los Religiosos*. Rodriquez *in Compend. Quæst. Reg. Resol.* 32. *num.* 16. Tamburin. *tom.* 2. *De iure Abbat. disp.* 6. *quæst.* 13. *num.* 4. ver. *Ex quibus*.

4 Cum enim priuilegium personale sequatur personam. *l. In omnibus. ff.* De *regulis iuris*. & Cap. *Priuilegium*. *De regulis iur. in* 6. potest priuilegiatus vti tali priuilegio in omni loco, saltem intra territorium concedentis. Vnde cum Summus Pontifex non habeat limitationem territorij, priuilegia personalia ab ipso concessa non habebunt limitationem loci, sed priuilegiatus vbique ijs poterit vti, vt inter alios notat Suarez *lib.* 8. *de legib. cap.* 26. *num.* 1. Cum ergo Regulares habeant priuilegium à Pontifice audiendi confessiones, & iurisdictionem ab ipso ex Clement. *Dudum*. De *Sepulturis*; nec requiratur nisi præsentatio facta à superiore coram Episcopo, & ex Tridentino approbatio ab eodem Episcopo, & hoc priuilegium sit personale, poterit approbatus hāc facultatem exercere in quocunque loco diœcesis, in qua fuit approbatus, atque adeo etiā in Ecclesijs Parochialibus; nec Parochi poterunt impedire, quia non possunt ire contra facultatem concessam à Summo Pontifice, sicut non posset Episcopus impedire, ne quis in sua Diœcesi vtatur priuilegio concesso à Pontifice contra statuta eiusdem Episcopi.

5 Quod præsertim confir. ex eadem Clement. *Dudum*. De *Sepulturis*. nam tota Ciuitas, & Diœcesis assignantur, in qua Regulares possint confessiones audire. ibi. *Ad præsentiam Prælatorum eorundem locorum se conferant per se, Fratres, quos ad hoc idoneos fore putauerint, humiliter petituri, vt Fratres, qui ad hoc electi fuerint, in eorum Ciuitatibus, & Diœcesibus confessiones subditorum suorum confiteri sibi volentium audire liberè valeant*. Ex quibus constat, quod facultas audiendi confessiones non coarctatur ad locum, sed est extensa ad totam Ciuitatem, & Diœcesim. Et infra coarctans facultatem audiendi cōfessiones restringit ad Ciuitatem, & Diœcesim, ita vt solum extra ipsam nō possint audire. ita enim habet. *Et beneficium absolutionis imposterum impendant, prout superiùs est expressum, extra Ciuitates, & Diœceses, in quibus fuerint deputati, per quas eos volumus, & non per prouincias deputari, confessiones nullatenus audituræ*. Cum ergo Ciuitas, & Diœcesis sint sphera deputata, intra quam possint audire confessiones, poterunt in quacunque Ecclesia Ciuitatis, & Diœcesis audire.

6 Rursus. Non minus Parochiani sunt sub iurisdictione Parochi, quàm sit Ecclesia Parochialis, & tamen, quia Regulares habent facultatem à Summo Pontifice audiendi quorumcunque confessiones ad se venientium, & approbationem ad Ordinario, possunt Parochianorum confessiones audire, etiam inuitis ipsis Parochis non obstante, quod sint de eorum iurisdictione. ergo quia habent facultatem à Pontifice audiendi

Con-

Confessiones in Ciuitate, & Diœcesi ex citata Clement. *Dudum*. *De Sepulturis*. & sunt approbati ab Ordinario pro Ciuitate, & Diœcesi, poterunt audire in quacunque Ecclesia Ciuitatis. & Diœcesis; quia valet argumentum à loco ad personam, & à persona ad locum. *l.* 1. *§. Offilius. ff.* Ne *quis eum, qui in ius.* & Cap. *Peruenit*, & Cap. *Cum Ecclesia*. De *immunit. Eccles.* & notant Petrus Ancharan. *Consil.* 11. *num.* 7. ver. *Et in quinto*. Socin. iun. *Consil.* 52. *num.* 8. *vol.* 2. Rimi nal. *Consil.* 118. *num.* 106. *vol.* 2. Dec. *Consil.* 1. *num.* 127. *vol.* 2. Tusch. *littera A. conclus.* 502. *num.* 3. Euerar. *loco* 41. *in* 18. *specie loci à simili*.

7 Et ex eo quoque colligitur, quod Regulares sunt coadiutores Parochorum deputati à Summo Pontifice, vt desumitur ex dicta Clement. *Dudum*. De *Sepulturis*. ibi *Tamquam cooperatores eorum idoneos*, vt notat etiam Rodriquez *tom.* 3. *quæst.* 31. *art.* 4. ver. *Quod ego.* & ibi præcipit Pontifex, quod eos tamquam tales nempe cooperatores admittant, ergo cum non possit inferior impedire coadiutorem sibi datum à superiori in proprio officio, non poterunt Parochi impedire, quin Regulares in Parochialibus Ecclesijs audiant confessiones.

8 Denique Parochus potest audire confessiones suorum Parochianorum, dum est extra Parochiam; imo etiam in aliena Diœcesi, vt communiter docent Ripa *De remed. ad curand. pest.* §. *Sed quia n.* 53. & 63. Ledesma 2. *par.* 4. *quæst.* 7. *art.* 5. *dub.* 9. Angles. *in Florib.* 1. *par. quæst.* 3. *de Confess. ar.* 8. *dub.* 4. *conclus.* 2. Bartholom. Ledesma *De Sacramen. dub.* 23. *de pœnit. Casu* 4. Imola *in Clement. Dudum. num.* 32. De *Sepult.* qui alios citat. Cardin. *ibid.* §. *Statuim. quæst.* 5. *dub.* 3. ver. *Sed de illis.* Rosella *verbo.* Confessio Sacramẽtalis. 3. *num.* 16. Syluester. *verbo*. Confessor. 1. *quæst.* 14. Tabiena *verbo*. Absolutio. 1. *quæst.* 33. *num.* 55. Nauar. *Cap.* 27. *Manual. num.* 266. Adrian. *in* 4. *quæst.* 5. *de confess. ante dub.* 1. ver. *Ideo pro solutione*. D. Antonin. 3. *par. tit.* 17. *cap.* 10. *in fine* Alexan. *lib.* 1. *Sum. cap.* 3. *de potest. confessar. num.* 28. ver. *In aliquo tamen*. Hostiens. *in Sum. Tit. De pœnit. & remiss.* §. *Cui confitendum*. Præposit. *in Cap. Qui in aliquo. Dist.* 51. Capic. *Decis.* 202. *num.* 15. Rodriquez *in Bullam Cruciatæ*. §. 6. *n.* 7. Suarez *De Sacram. disp.* 28. *Sect.* 6. *num.* 4. Henriquez *lib.* 6. *Sum. cap.* 7. *num.* 1. Sayr. *lib.* 2. *Thesauri*. *cap.* 21. *num.* 2. Sanchez *lib.* 3. *de matrim. disp.* 34. *num.* 1. ver. *Pro eadem sententia*. Garzias *par.* 5. *de Benef. cap.* 8. *num.* 128. Valer. *in Different. vtriusque fori*. *verbo*. Absolutio. *Different.* 1. *num.* 4. Floronus *De casib. reseruat. par.* 1. *cap.* 4. §. 12. *num.* 3. Bossius *De Iubileo*. *Sect.* 3. *Casu* 2. §. 6. *num.* 195. Victoria *in Sum. Tit. De confess. num.* 152. Couaruu. *Cap.* 11. *præcl. num.* 4. Tolet. *lib.* 3. *Sum. cap.* 13. *in fine*. Zerola *in Praxi Episcopali. par.* 1. verbo. *Parochus*. Chamerota *De Sacram. tract.* 9. *de Confess. dub.* 14. Graf. *lib.* 1. *De casib. reseruat. Cap.* 4. *num.* 57. Hurtad. *De Sacram. disp.* 10. *de pœnit. difficul.* 4. ver. *Obseruandum*. Piasec. *par.* 2. *Praxis Episcopor. cap.* 1. *num.* 10. *ver. Suum*. Reginal. *lib.* 1. *Praxis fori pœnit. num.* 93. & 94. Homobon. *par.* 1. *exam. Eccles. tr.* 5. *cap.* 3. *quæst.* 16. Molfes. *par.* 1. *Sum. tr.* 7. *cap.* 15. *num.* 89. Campanil. *in Diuer. iur. can. Rub.* 12. *cap.* 13. *num.* 71. Torreblan. *in pract. iur. spiritual. lib.* 14. *cap.* 2. *n.* 20. Barbosa *De paroch. cap.* 19. *num.* 5. Megal. *par.* 1. *Instit. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 25. Quorum plures id docent non solum de Parochis, sed etiam de Regularibus quò ad illos, qui sunt de Diœcesi, pro qua sunt approbati. Quibus etiam quo ad Regulares accedunt Rodriquez *tom.* 1. *Quæst. Regular. quæst.* 60. *art.* 5. & 7. Miranda *tom.* 1. *Manual. quæst.* 45. *Art.* 14. *conclus.* 3. Beia *par.* 4. *casu.* 20. ver. *Collige*. Peregrin. *in Compend. Priuileg. Cler. Reg. verbo*. Absolutio quò ad Sæculares *in Scholio*. Diana *par.* 1. *tr. De Sacramen. resol.* 144. Hieron. Rodriquez *in Compen. Quæst. Reg. Resolut.* 32. *num.* 14. Bordon. *in Consil. Regular. Resolut.* 36. *num.* 36. quia nimirum Parochi adhuc extra Diœcesim retinent suam iurisdictionem quò ad suos Parochianos, ergo cum etiam Regulares retineant iurisdictionem in quocunque loco Diœcesi, pro qua sunt approbati, poterunt ibi eam exercere, etiã si eccle-

ecclesia sit de aliena iurisdictione, cum hoc non impediat, sicut non impedit Parochos, quando sunt in aliena Diœcesi.

9 Neque dici potest. quod fiat iniuria parocho, & perturbetur eius iurisdictio. Quia cum audire confessiones, & absoluere sit actus iurisdictionis voluntariæ, si quidem causa non agitur inter partes, nec cum strepitu, non infert aliquod præiudicium, quia de iure iurisdictio voluntaria exerceri potest in alieno territorio. *l.2.ff.* De *offic.proconsul.* vbi Doctores, & Cap. *Nouit.* De *officio legati*; & notant Bart. *in l. vnicam. num.6. ff.* De *confes.* Couaruu. *lib.3. Variar. cap.20. num.8.* asserens, omnes ita sentire. Megal. *par.1. Instit. lib.1. cap.7. num.25. in fine.* Nauar. *Consil.14. num.3. De cland. despon.* Sanchez *lib.3. De matrim. disp.19. num.8.* Innocent. *in Cap. Nouit.* De *offic. legati*. Panorm. *num.3.* Oldrad. *Consil. 88.* Richar. *in 4. Dist.18. art.9. quæst.3.* Sum. Astens. *par.2. lib.7. tit.13. quæst.1. ar.4.* Angelus *verbo*, Absolutio. *2. num.5.* Syluester *verbo*. Absolutio. *1. num.11. dub. 2.* Tabiena *verbo*. Absolutio. *2. num.15. ver. Quæritur vndecimo*. Vnde posse Episcopum in aliena Diœcesi absoluere à censuris proprios subditos in foro fori, docent Gonzalez *ad Reg.8. Cancel. glos. 62. num.12.* Ledesma *2. par 4. quæst.26. ar.2. dub.1.* asserens, esse communem sententiam. Sayr. *lib.2. De censur. cap.21. num.28.* Barbosa *De potest. Episcopi. allegat.6. num.17.*

An statutum laicale obliget ecclesiasticos, si sit confirmatum à Summo Pontifice præsertim ex certa scientia.
Quæst.199.

SVMMA.

1 *Statutum laicale accedente confirmatione Pontificis fit papale.*
2 *Statutum laicale non extenditur ad personas ecclesiasticas.*
2 *Statutum extenditur solum ad subditos.*
2 *Laici nullam habent iurisdictionem in Ecclesiasticos.*
3 *Statutum laciale non habet locum inter laicos, quando agitur de re ecclesiastica.*
4 *Statuta laicalia ex confirmatione Pontificis non extenduntur ad Ecclesiasticos.*
4 *Confirmatio non extendit confirmatum extra suos limites.*
4 *Princeps confirmans statuta vnius ciuitatis non extendit ad aliam.*
5 *Confirmatio tantum operatur, quantum disponit confirmatum, & non vltra.*
5 *Non trahitur ad personas non inclusas in dispositione.*
6 *Confirmare, & de nouo dare sunt diuersa.*
6 *Confirmatio nil de nouo tribuit.*
6 *Tribuit solum validitatem intra proprios terminos, si sit ex certa scientia.*
7 *Quando statuta confirmata à Papa fiant papalia.*
7 *Statuta confirmata à Papa non dicuntur papalia, nisi vnum tantum specificè confirmet.*
8 *Quando Princeps sua faciat, quibus auctoritatem suam impertitur.*

1 Videtur affirmatiuè respõdendum, quia statutum, laicale, quamuis ex se non extendatur ad ecclesiasticos, accedente tamen confirmatione Summi Põtificis, fit papale, vt docent Paris. *Consil.27. num.12. lib.3.* Crot. *Consi.35. n.46.* Gabr. *Consil.127. num.24. lib.1.* Vrsillus *ad Afflict. Decis.310. num.13. in fine.* Honded. *Consil. 4. num.42. lib.2.* Bar. *in l. Priuilegia. C. De Sacrosanc. Eccles.* Alexander *Consil.59. vol.1.* Abbas *in Cap. Eccles. S. Mariæ.* De *constit.* Dec. *ibid. num.17. & sequent.* Roman, *Consil.387. num.4.* Ruin. *Consi.130. num.8. vol.2.* Rolan. *Consil.86. num.28. vol.1.* Surd. *Consil.535. num.15. tom.4.* Thesaur. iun. *lib.2. quæst. forens. quæst.5. num.12.* Io. Anton. Bellon. *Consil.74. num.125.* Seraphin. *Decis.797. num.26.* Gratian. *Cap.10. Discept. forens. num.4.* Marta *par.4. De iurisdict. Cẽtur.1. casu 99.* Rota *Decis.452. n.1. par.1. Diuers.* Quia nimirum, inquit tex. Omnia nostra facimus, quibus auctoritatem nostram impartimur. *l.1. §. Omnia.*

nia.C. De *veteri iure enucl.* Et ita hanc partem tenet Bellet.*par.1.Disquisit.Clerical.* §.1. *De exempt. Cleric. &c. num.*44. Dominicus Picus *De contractibus sine certa for. non valit. ad Stat. vrb. lib.*1. *cap.* 151.*Glos.*2. *num.*27. *& sequent.* Duran. *Decis.*365. *num.*2.*par.*2. Addition.*ad Ludouis. Decis.*576. *num.*18. & idem videtur etiam sentire Rota *Decis.*452. *n.* 1.*par.*1. *Diuers.* & in *Balneoregien. Bonorum*. 30. *Octobris.*1589.*coram Pamphilio*, & alibi.

2 Sed hæc doctrina difficultatem patitur. quia certum est, quod statutum laicale de se non extenditur ad personas ecclesiasticas, à quocunque conditum sit, nec ad ipsorum bona. Cap. *Ecclesia S.Mariæ.*De *Constitut.*& Cap.*fin.* De *reb. ecclesi.non alienan.* Decius *in citat.Cap.Eccles.n.*5.13.*&* 16.*Felin.n.*88. vbi & cœteri Doctores.Bart.*in l.fin.* C.De *pactis.*Angel.*ibid.circa finẽ.* Alexan.*Conf.*129.*vol.*1. Alber. *Bou. tract. Quod statutib. mas. &c. ar.*8.*prin.quæst.*2.*in fine.* Io.Andr.*in Cap. Postulasti. circa fin.*De *foro cõpet.* Cinus.*in l.*2.*circa fin.*C.Quæ sit lõga cõsuet. Hostiẽs. *in dict.Cap.fin.* De *reb. Eccles. non alienan.* Quia statuta non plus extenduntur, quã extendatur potestas, & iurisdictio, & proinde non valet quò ad non subditos. *l.*1.*§.Hæc autem.*ver. *Et ideo. ff.*Quod *quisque iuris in alt.* & *l.*1.C. De *sum. Trinit.* vbi Doctores. & Cap. *A. nobis.*1.De *sentent. excommunicat.* & Cap. *Quod autem*. De *pœnit. & remis.* & Cap.2 *De constit.in* 6.& notant Bald. *in l.fin.* C. De *iurisdict. om. iud.* Bart. *in l. Omnes populi. quæst.*1. *princip. ff.* De *iust. & iure*. Ecclesiastici autem nullo pacto subijciuntur laicis, nec laici habent in ipsos aliquam iurisdictionem. dicto Cap. *Ecclesia S.Mariæ.*De *constit.* ibi. *Nos attendentes, quod laicis, etiam religiosis, super ecclesiasticis personis, & Ecclesijs nulla sit attributa facultas imperandi.* Et Leo X. sacro approbante Concilio Lateranensi *sess.*9. *in Bulla*, quæ incipit. *Supernæ dispositionis arbitrio*. De *reformat. Curiæ, &c.* ibi. *Et cum à iure tàm diuino, quàm humano laicis nulla potestas in Ecclesiasticas personas attributa sit*. Neque de hoc est aliqua difficultas, cum ab omnibus rectè sentientibus admittatur.

3 Imo neque statutum laicale locũ habet inter laicos, quando agitur de re ecclesiastica, vt esset Emphitensis Ecclesiæ, vt docent Abbas *in Cap Inter alia. num.*16. De *immunit. Eccles.* Grat. *Consil.* 110. *num.*36. *lib.*1. Rota *in Romana domus de Scapuccis.*19. *Ianuar.*1611. & *in Romana Domus ad S. Onuphrium.*26.*April.* 1626.*coram Durano*. Quia omnia quocunque modo ecclesiastica subtrahuntur à dispositionibus laicalibus, sicut subtrahuntur à iurisdictione.

4 Ex hoc autem infertur, quod dicta statuta laicalia per confirmationem Summi Pontificis etiam ex certa scientia non extendantur ad personas ecclesiasticas, dato quod non extendat expressè. Quia confirmatio non extendit confirmatum extra suos limites, sed solum intra ipsos dat robur, vt docent Dec. *in l.More* 7 *um.*34.*ff.* De *iurisdict.om. iud.* & *in Rubr.De confir.vtili, vel inut.n.*5. Bald. *in l. Nominationes. in fine.* C. De *Appellat.* Menoch. *Consil.*704. *num.*36. & *Consil.*378.*num.*39. Socin.sen.*Consil.*159. *num.*30. *lib.*2. Ruin. *Consil.*48.*in fine.* & *Consil.*158.*num.*16.*lib.*1. Craueta *Consil.* 33.*num.*6. Archidiacon. *in Cap.Seruatis.* 25.*quæst.*2.*num.*2. Corneus *Consil.*224. *num.*1. *vol.*3. Alexan. *Consil.* 122. *num.*2. *lib.*4. Beroius *quæst.*50. *num.*2. Rota *in Romana personis domus.* 16. *Ianuar.* 1598.*coram Lancellote.*Confirmatio namque cadit supra rem confirmatam secundum ipsius capacitatem, & ideo illam non extendit, sed relinquit intra suos limites. Quod satis ex eo patet, nam princeps confirmans statuta vnius ciuitatis non extendit ad alias sibi subiectas, quamuis iurisdictio confirmantis extendatur: vnde confirmatio nõ extendit statutum iuxta extensionem iurisdictionis confirmantis, sed relinquit intra proprios limites. Et ideo quamuis Pontifex habeat iurisdictionem supremam supra omnes ecclesiasticos, non per hoc quod confirmet statuta laicorum, censetur extendere ad ecclesiasticas personas.

5 Quod amplius confir. Confirmatio tantum operatur, quantum disponit confirmatum, & nihil vltra. *l.Aurelius.*§.

Testamento.ff. De *liber.legat.* & notant Bald. *in l. Nominationes.in fine.* ver. *Illud etiam certum.* C. De *appellat.* Alexan. *Consil.*123. *num.*20. *lib.*4. Rota *in Perusina bonorum.*20. *April.*1592. *coram Penna.* & *in Romana Relocationis domus.*13. *Martij* 1595. *coram Giptio*, & in dicta *Romana Pensionis domus.*16. *Ianuarij.*1598. *Coram Lancelloto.* Cum ergo statutum laicale non disponat, nec possit disponere de personis ecclesiasticis, neque eas obligabit ex eo, quod accedat confirmatio Pōtificia, quæ solum tantum operatur quātum disponitur per tale statutum; & ideo operatur solum circa obligationem laicorum. Quod præsertim verum est, quia confirmatio intelligitur in terminis, in quibus statuta loquuntur, vt dixit Rota *in dicta Romana pensionis domus.*16. *Ianuar.*1598. *coram Lancelloto n.*12. Statutum autem laicale de se loquitur solum de laicis. Et ideo confirmationē nō trahi ad personas non inclusas in dispositione, docēt Bald. *in Authen. Quibuscuque.C.* De *sacrosanc.Eccles.* Corn. *Cōs.*9.*n.*5. & *Cōs.*25. *n.*21.*vol.*3. Ruin. *Consil.*60.*num.*3. Georg. Euerar. *Consil.*28. *num.*43. *vol.*2.

6 Rursus confirmare, & de nouo dare sunt diuersa *l. Et quia.ff.* De *iurisdict.om.iud.* & notat Craueta *Consil.*285. ver. *Sextò contra Baldum.* De natura namque confirmationis est, vt nihil de nouo tribuat Cap. *Inter dilectos.* §.*Porro.* De *fide instrument.* & notant Oldrad. *Consil.*164. *in fine.* Dec. *in l. More.num.*29.*ff.* De *iurisd. om. iud.* Bart. *in l. Priuilegia C.* De *sacrosanc.Eccles.* Ancharan. *Consil.*190. Alexan. *Consil.*122.*lib.*4. Paris. *Consil.*19.*n.*13. *lib.*1. & *Consil.*33. *num.*50.*lib.*3. Rubeus *Consil.*146.*num.*6. Gozadin. *Consil.*8.*n.*19. Abbas *in Cap. Examinata.* De *confir.vtili &c.* vbi & cœteri Doctores cum Glosa *in Cap. Quia diuersitatem.* De *concess.præbend.* vbi similiter Doctores. Et si quando aliquid de nouo tribuit, vt cum fit ex certa scientia, & cum cognitione causæ, tribuit solum validitatem intra proprios terminos actus confirmati, ita vt faciat validum in suo genere, quod aliàs non erat validum. Cap.1. & Cap. *Veniens.* De *transact.* & notant Dec. *in Cap.*1. *num.*8. De *confirmat.vtili, vel inut.* Paris. *Consil.*3. *num.*39.*lib.*4. Vt autem statutum laicale obligaret ecclesiasticos, deberet confirmatio non solum tribuere valorem intra proprios limites, sed etiam tribuere nouam rationem dispositionis, quia cum sit conceptum solum pro laicis non potest extendi ad Ecclesiasticos, nisi acquirat ex noua facultate legislatiua nouam rationem alterius dispositionis.

7 Ad id autem, quod in contrarium allatum est, dici posset, quod tunc statuta confirmata à Papa dicuntur Papalia, quando aliàs seclusa confirmatione nullam haberent vim obligandi, sed ab ipsa confirmatione eam totaliter accipiunt; tunc enim huiusmodi statuta non subsistunt, nisi auctoritate confirmantis, & proinde ab ipso censentur condi, quod est iuxta doctrinam Bart. *in l. Omnes populi.quæst.*3. *princ.quæstiun.*4. ver. *Iuxta prædicta.ff.* De *iust.& iure.* Felini *in Cap. Cum accessissent.num.*5. De *constit.* Bellon. *Consil.*37. *num.*8. Suarez *lib.*6. *de legib. cap.*26. *num.*16. Granadi 1.2. *Controuer.* 7.*par.*2.*tr.*3.*disput.vlt.* Bonac. *disp.*1.*De legib. quæst.*2. *p.*1. *num.*16. Palai *par.*1. *Oper. moral. tr.*3. *disp.*5.*p.*2. §.2. *num.*8. Imo Bald. *in l. Ex placito.* ver. *Et hæc faciunt ad quæstionem.* C. De *rer. permut.* vult, Statuta confirmata à Papa non dici papalia, nisi vnum tantum statutum confirmet specificè. Quicquid tamen sit, non per hoc, quod Papalia sint, extenduntur ad personas ecclesiasticas, sed remanēt intra suos limites, & solum ad eos extenduntur, pro quibus sunt condita.

8 Dicitur autem Princeps ea sua facere, quibus auctoritatem suam impertitur, non quomodocunque, & per confirmationem; nam, quæ fiunt auctoritate inferiori, etiam si confirmentur à Papa ex certa scientia, adhuc subsistunt auctoritate illa inferiori. Sed quando ita suam auctoritatem impartitur, vt auctoritate ipsius fiant, & ex ipsa omnem validitatem habeāt, & in hoc sensu procedit tex. *l.*1. §. *Omnia.* C. De *vetere iure enuclean.* ibi enim Imperator agit de ordinandis legibus, & decernit, quod facta ordinatione tales leges sint valituræ,

etiamsi

etiamsi sint desumptæ ex ijs, quæ à iurisconsultis adnotata sunt. *Tanquam à nostro diuino fuerint ore profusa. Omnia enim meritò nostra facimus, quia ex nobis omnis eis impertietur auctoritas*. vbi notanda est dictio omnis. Et in eodem etiam sensu procedit Pontifex Cap. *Si apostolicæ*, De *præbendis*. dum ait. *Cum ipsa prouisio ipsius Legati post impartitam à nobis auctoritatem nostra censeatur effecta*. hoc enim dicit, quia & ipse delegauerat, vt quod mandauerat Legatus, auctoritate ipsius, atque adeò Pontificia executioni mandaretur, vt constat ex verbis, *Vt in huiusmodi prouisionis negocio auctoritate nostra procedant iuxta ipsius Legati continentiam litterarum*. Vnde non est sermo de confirmatione, sed de ijs, quæ fiunt ab inferiori auctoritate Principis delegata.

An facultas nominandi ad beneficia non excedentia valorem centum ducatorum aureorum se extendat ad omnia, stante quod in expeditione Bullarum exprimatur, quod non excedant viginti quatuor. Quæst.200.

S V M M A.

1 *Valor beneficiorum Germaniæ quomodo apud Datariam exprimatur.*
2 *Facultas nominandi, aut conferendi beneficia non excedentia valorem centum ducatorum aureorum non se extendit ad omnia, quæ ex consuetudine exprimuntur vt non excedentia valorem viginti quatuor ducatorum.*
2 *Obseruantia subsequuta declarat priuilegia, & concessiones.*
3 *Etiamsi non sit longi temporis.*
3 *Obseruantia potest inducere ius nouum.*
3 *Facultas nominandi ad beneficia certi valoris respicit verum valorem.*
4 *Omnis dispositio accipienda in terminis habilibus.*
5 *Dispositio non habet locum, quando verba non conueniunt.*
6 *Concessio Principis, & Priuilegium debet ita accipi, vt aliquid operetur.*
7 *Confessio probat contra confitentem.*
8 *Confessio extraiudicialis facta in precibus probat etiam in verbis enunciatiuis.*
9 *Successor tenetur stare confessioni prædecessoris.*
9 *Successor non debet esse melioris conditionis, quàm prædecessor.*
9 *Concessio intelligitur secundum supplicata.*
10 *Stylus curiæ præsumitur notus Pontifici.*
10 *Notorium præsumitur omnibus notum.*
11 *Solus Pontifex declarat priuilegia à se concessa.*
12 *Pontifex concedens facultatem conferendi beneficia non illam abdicat à se, sed est concessa cumulatiuè.*
13 *Non præscribitur obseruantia, nisi sit pacifica.*
14 *Obseruantia contraria claris verbis priuilegij non valet.*
14 *Contra formam priuilegij non potest aliquid prætendi prætextu obseruantiæ.*
15 *Obseruantia præiudicialis Papæ non valet, nisi sciat, & acquiescat.*
16 *Præiudicialia Romanæ Sedi, & ipsius iuribus sublata à Pontifice.*
16 *Obseruantia subsequuta in nominando ad beneficia sine iusto titulo non subsistit.*

1 PEr concordata ad euitandam solutionem annatarum introductum fuit, quod in expeditione Bullarum pro beneficijs Germaniæ & Belgij exprimatur, quod non excedant valorem viginti quatuor ducatorum aureorum, & de consuetudine huiusmodi testatur Rota *in Leodiensi Canonicatus 9. Decembris* 1589. *coram Cardinali Pamphilio*. & *in Coloniensi Canonicatus*.20. *Maij*.1602 *coram Eodem*. & *in Leodiensi Canonicatus, & Scholastriæ*. 27. *Februar*.1602. *Coram Cardinali Sacrato*, & alibi passim. Quo stante dubitatur, an cum quædam Vniuersitas in illis partibus habeat facultatem nominandi ad beneficia, quæ non excedunt valorem centum ducatorum aureo-

rum, possit nominare ad omnia, si quidem omnia exprimūtur in Dataria pro expeditione Bullarum, quod non excedant valorem viginti quatuor aureorum ducatorum.

2 Et quamuis stante tali consuetudine exprimendi omnia beneficia sub dicto valore videantur omnia includi sub dicta facultate nominandi, tenendum tamen est, quod non comprehendantur, sed attendendus sit verus valor, ita vt facultas nominandi non se extendat ad ea, quorum verus valor excedit summam expressam in litteris concessionis. Cum enim simus in ijs, quæ ex priuilegio conueniunt, attendenda est obseruantia subsequuta, quia hæc optimè interpretatur priuilegia, concessiones, & quoscunque alios actus Cap. *Cum venissent*. De *Institutionibus*. & Cap. *Cum dilectus*. De *consuetudine*. & *l. Sed Iulianus §. Porrò si acceperi*. ver. *Sed & si. ff.* Ad *Senatus consult. Macedon.* & *l. Si de interpretatione. ff.* De *legibus*. & tradunt Ruin. *Consil*. 38. *num*. 6. *lib*. 1. Paris. *Consil*. 22. *n*. 24. *lib*. 1. Purpurat. *Consil*. 367. *n*. 77. Menoch. *Consil*. 65. *num*. 56. Corneus *Consil*. 193. *num*. 10. *lib*. 2. Dec. *Consil*. 283. *num*. 7. Crauet. *Consil*. 226. *num*. 6. Natta *Consil*. 192. *num*. 4. & *Consil*. 406. *num*. 28. Alexan. *Consil*. 6. *num*. 1. *lib*. 1. Socin. Sen. *Consil*. 111. *circa fin*. & *Consil*. 145. *lib*. 1. Roman. *Consil*. 271. *num*. 3. Aret. *Consil*. 11. ver. *Sed limita*. Bald. *Consil*. 130. & *in l. Hi quibus*. C. De *fideicom. liber*. Ias. *Consil*. 128. *l.b*. 1. Ioseph. Ludouicus *conclus*. 38. *illat*. 7. 11. & 12. Castrens. *Consil*. 108. *per totum. lib*. 1. Honded. *Consil*. 1. *num*. 36. & 37. *lib*. 2. Molina. *De primogenit. lib*. 2. *cap* 6. *num*. 57. Alter Molina *tom*. 3. *De iust. & iure. disp*. 590. Palaez à Mierez *par*. 4. *de maior. quæst*. 20. *num*. 324. & *sequen ib.* Ludouicus Morotus. *resp*. 14. *num*. 9. Mantica *De tacit. lib*. 2. *tit*. 1. *num*. 5. & *seq*. Probus ad Monach. *in Rubr. De priuileg. num*. 5. *lib*. 6. Mantica *Decis*. 320 *num*. 5. Castillus *lib*. 5. *Controuer. Cap* 93. §. 7. per totum, alios citans, & afferēs plures Decisiones Rotæ.

3 Imo obseruantia subsequuta habet vim declarandi priuilegia, etiamsi non sit longi temporis, vt docent Castrens. *Consil*. 437. *num*. 4. *lib*. 1. Roman. *Consil*. 371. *num*. 3. Aretin. *Consil*. 11. ver. *Sed limita*. Socin. Sen. *Consil*. 111. *circa finem*. *lib*. 1. Dec. *Consil*. 156. *circa finem*. Craueta *Consil*. 101. *num*. 4. & *Consil*. 118. *num*. 2. Menoch. *Consil*. 275. *num*. 19. Quia tanta est vis obseruantiæ subsequutæ, vt etiam possit inducere ius nouum. *l. De quibus. ff.* De *leg*. & *l. Nulli. ff.* Quod *cuiusque. vniuersit*. & *l. Obseruare*. §. 5. *ff.* De *offic. Proconsul.* In casu autem præsenti obseruantia subsequuta declarat, quod attendendus sit verus valor, & non ille, qui exprimitur pro expeditione Bullarū, si quidem beneficia excedentia valorem centum ducatorum aureorum vacantia in mēsibus reseruatis Apostolicæ Sedi à Summo Pontifice collata sunt. & secundum hanc obseruantiam subsequutam Rota iudicauit, vt præsertim *in Cameracensi Canonicatus*. 20. *Nouembris* 1624. *coram Merlino*. & cum sit obseruantia inducta ab ipso Principe, seu Summo Pontifice, habet vim authenticæ declarationis, siquidem illius est declarare, cuius est condere. *l. fin. C.* De *legib*. & Cap. *Inter alia*. De *senten. excommunicat*. & Cap. *Sicut*. §. *Ex his*. 11. *Quæst*. 1.

4 Accedit etiam, quod omnis dispositio accipienda est in terminis habilibus, ita vt disponat de eo, quod aptum est disponi, vt notant Bart. *Auth.* De *nupt. num*. 3. *Collat*. 4. Crauet. *Consil*. 307. *n*. 2. Bal. *Consil*. 207. *num*. 3. *lib*. 2. & *Consil*. 424. *lib*. 5. Angel. *Consil*. 33. Tusch. *littera. D. conclus*. 505. Macerat. *lib*. 2. *Variar. Resolut*. 40. *num*. 5. & 6. Gozadin. *Consil*. 35. *num*. 10. Menoch. *De adipiscen. posses. Remed*. 4. *num*. 755. & *De retinen. posses. Remed*. 1. *num*. 58. Ias. *in l*. 2. §. *Prætor ait. ff.* Qui *satis dare cog*. Cum ergo dispositio priuilegiatiua Pontificis sit circa concessionem nominandi ad beneficia, & extendat concessionem aliàs factam ad beneficia, quæ excedunt valorem sexaginta ducatorum aureorum, & perueniunt ad valorem centum dictorum ducatorum, debet accipi verus valor beneficiorum, non autem fictus pro expressione in ordine ad expediendas Bullas,

las, quia solus valor verus, vt potest maior, & minor, est habilis, vt substernatur huiusmodi dispositioni extensiuæ.

5 Et cum dispositio non habeat locum, quando verba non conueniunt dispositioni *l.4.§.Toties.ff.* De *dam.infect.* & *l.Quod constitutum.ff.* De *milit.testam.* & notant Roman. *Consil.197. init.* ver. *Neque.* & *Consil.199. init.* & *Consil.442. num.2.* Alexan. *Consil.17. num.2. lib.1.* Dec. *Consil.9.num.24.lib.1.* Bald. *Consil.486.* ver. *Secundo prob. lib.2.* Imola *Consil.9.init.* Geminian. *Consil.65.* ver. *Secunda pars.* Cum dispositio Pontificis concedentis facultatem nominandi ad prædicta beneficia loquatur de beneficijs, quæ non excedunt valorem centum aureorum ducatorum, ad quam summam extendit facultatem aliàs concessam pro beneficijs non excedentibus valorem sexaginta aureorum, manifestum est, quod huiusmodi dispositio non habeat locum in beneficijs consideratis secundum valorem, qui exprimitur in explicatioue Bullarum, cum nullo modo tali valori verba dispositionis aptari possint; vnde concludendum est, quod procedat de beneficijs consideratis secundum verum, & realem valorem.

6 Quod etiam ex eo conuincitur, siquidem si dispositio procederet de beneficijs quò ad valorem fictum pro expeditione Bulllarum, frustratoria esset concessio Pontificis extendens facultatem nominandi ad beneficia. quæ pertingunt vsque ad valorem centum ducatorum aureorum, cum omnia exprimantur, vt non excedentia valorem viginti quatuor ducatorum aureorum, vnde si in nominatione attendendus esset hic valor, non opus fuisset extensione. Cum ergo concessio principis, & priuilegium debeat accipi, vt aliquid operetur, & non sit frustratorium Cap. *In his.* De *priuileg.* & Cap. *Si Papa.* De *priuileg. in 6.* & *l. Si quando. init.ff.* De *legat.1.* & notant Decius *in l.1. circa finem. C.* De *secund. nupt.* Felin. *in Cap.1. num.4. & 161.* De *rescrip.* Ripa *ibid.n.44.* Craueta *Consil.135.num.24.* & *Consil.294.* ver. *Quinto loco.* Cephal. *Consil.159.n.29. lib.2.* Menoch. *Consil.276. num.20.* Hostiens. *in Cap.1. num.9.* De *rescrip.* per text eundem. Germon. *tract.* De *indult. §. Etiam si secularia. num.14.* concludendum est, quod dicta concessio accipienda sit attento vero valore beneficiorum.

7 Insuper cum prædicta Vniuersitas supplicauerit Gregorio XIII. vt extenderet valorem annuorum fructuum beneficiorum ad eam summam, quam Leo X. in suo indulto in fauorem eiusdē facultatis concesserat, ita tamen, vt ad constituendum valorem huiusmodi, grossi fructus dumtaxat, quos absens in studio perciperet, quibuscunque oneribus deductis, attenderetur, vt habetur ex Indulto Pauli V. *Kalend. Decem. anno 1616.* ver. *Ac demum S. Memoriæ*, iam ex confessione ipsius vniuersitatis habetur, quod in huiusmodi dispositionibus attenditur verus valor fructuum, siquidem supplicat, vt habeatur ratio fructuum, quos deductis oneribus potest absens percipere. Confessio autem probat coutra confitentem *l. Generaliter. C* De *non numer. pecun.* & *l. Perinde. ff.* Ad *leg. Aquiliam.* & *l.1. ff.* De *confess.* & *l. vnica. C.* De *confess.* & Cap. *Per tuas.* De *probat.* & inter alios notant Riminal. iun. *Consil.242. num.64.* Bursat. *Consil.139. num.56.* & *Consil.140. num.22.vol.2.* Menoch. *Consil.180. num.24.* Surd. *Decis.10. num.12.* & *Consil.60. num.1.* Ludouis. *Decis.352. num.3. & 4.*

8 Neque obstat, quod sit confessio extraiudicialis, quia cum sit facta in precibus, probat etiam in verbis enunciatiuis, vt notant Caputaquens. *Decis. 220. num.3. & 4. par.2.* Pedemont. *Decis.238.num.3.* Mancinus *De confess.cap.2 num.10.* asserens plenè probare. Quod præcipuè locum habet in casu præsenti, quia narratio facta in precibus est ordinata ad obtinendam gratiam, quò ad ea, quæ Oratores in narratiua confitentur.

9 Quæ confessio etiam de præsensenti obligat eandem Vniuersitatem, ita vt nō possit ab ipsa recedere, quia successor tenetur stare confessioni prædecessoris. *l. Post mortem. ff.* De *adopt.* & *l. Generaliter.*

raliter.C. De *non numer.pecun.* & Cap. *Cautis.* De *fide instrumen.* & notant Aretin. *Consil.*112. Socin.Sen. *Consil.*13. *num* 4. & *Consil.*82. *num.*3. *lib.*3. Crauet. *Consil.*217. *num.*7. Ripa *in l. Si aliquam rem. num.*42. *ff.* De *acquir.posses.* Menoch. *lib.*3. *Præsumpt.*101 *num.*16. & *Consil.*2. *num.*373. Rota *Decis.*797. *num.*7. *par.*1. *in nouiss.* & *Decis.*161. *num.*2. & *Decis.*109. *num.*1. *par.*3. *Recentior.* Cuius rei ratio est, quia non debet successor esse melioris conditionis, quàm sit suus prædecessor. *l. In omnibus officijs.* §. *Non debet.* & *l. Aliud est vendere.* §. *fin. ff.* De *reg. iur.* Quod speciali modo habet locum in casu nostro quia agitur de gratia Summi Pontificis, quæ non subsistit, nec potest exequutioni mandari, nisi in terminis, in quibus est concessa, atque adeo nisi iuxta petitionem aliàs factam à prædecessoribus apud Summum Pontificem, quia concessio intelligitur semper secundum supplicata. Cap. *Inter dilectos.* De *fide instrumen.* & notant Becc. *Consil.*21. *num.*2 Menoch. *lib.*2. *Præsumpt.*29. *n.*8. & dictum est etiam. *Centur.*1. *quæst.* 13. *num.*6.

10 Denique. Vel Pontifex notitiam habuit styli curiæ, quod omnium illorum beneficiorum fructus exprimantur tamquam non excedentes valorem viginti quatuor ducatorum aureorum ad effectum vitandi solutionem annatarum .. vel non habuit. Si habuit, vt dicendum est habuisse, quia agitur de eo, quod cõcessione ipsius practicatur quotidie coram ipso, & quod tanquam notorium præsumitur omnibus notum, vt dicunt Glos. *in l.*1. *C.* De *peric. tut.* Angel. *in l. Si à duobus. ff.* De *acquiren. hæred.* Alexan. *Consil.*94. *lib.*1. Ias. *in l. Titius.* §. *Lucius. ff.* De *lib & posth.* dicendum est, quod non respexerit ad hunc valorem, quia non erat capax limitationis ad valorem centum aureorum. Si verò non habuit; neque etiam concessio procedit quò ad hunc valorem, sed quò ad certum, quia concessio principis non se extendit ad incognita; cum non possint cadere sub intentionem ipsius.

11 Quod si hæc non conuincerent, vt reuera conuincunt, concessionem prædictam procedere de beneficijs quò ad verum valorem nec ex ipsa dispositione Pontificis, & indulto constaret hoc ipsum. cum neque constet, quod procedat de beneficijs quò ad valorem, qui exprimitur in expeditione Bullarum, adminus esset dubium, de quo valore esset concessio intelligenda. Et proinde recurrendum esset ad Summum Pontificem pro declaratione, & non ex propria auctoritate inducenda, quia ad ipsum spectat priuilegia à Sede Apostolica concessa declarare, vt communiter docent Cotta *in Memorabilibus.* verbo *Priuilegium.* Gutierez *lib.*3. *pract. quæst.* 28. *num.*2. Io. Garzias. *De nobilit. glos.*1. §.1. *num.*1. & 2. Gironda *De priuileg. n.* 83. Cochier. *De iurisdict. Ordinar. in exemp. par.*2. *quæst.*13. *num.*2. Surdus *Consil.*558. *num.*6. Alderan. Mascar. *De general. stat. interpr. conclus.*2. *num.*156. Gail *lib.*1. *Obser.*1. *num.*7. Miranda *tom.*2. *Manual. quæst.*44. *ar.*1. *conclus.*2. Tambur. *tom.*1. *De iure Abbat. disp.*16. *quæst.*6. Barbosa *in Collect. Ad Cap. Cum venissent.* De *iudicijs* cum Glos. *ibid.* verbo *Iudicari.* & habetur ex dicto tex. Cap. *Cum venissent.* & *l. Ex facto. ff.* De *vulg. & pupil.* substit. Cuius rei ratio est, quia illius est interpretari, cuius est condere. *l. Si Imperialis maiestas.* & *l. Leges sacratissimæ. C.* De *legib.* & ideo priuilegia debẽt explicari ab ijs, qui ea concesserunt.

12 Ex quibus deducitur. Non posse prædictam vniuersitatem impedire sub prætextu priuilegij prouisiones Apostolicas; quia etiam si beneficia prouisa clauderentur sub facultate ipsi concessa, adhuc prouisio Apostolica præualeret, nam quando Pontifex concedit alicui facultatem conferendi beneficia, non abdicat à se illam potestatem, sed eam supremam retinet tanquam Ordinarius totius orbis iuxta Capitula *Cuncta per mundum.* 9. *quæst.*3. & Cap. *Dudum.* De *præbendis. in* 6. ibi. *Nos igitur attendentes, quod & si memorato Episcopo prædictam concessimus potestatem, penes nos tamen nihilominus remansit maior.* & notat Abbas *in Cap. Quia diuersitatem.* De *concess. præbend.*

præbend. Vnde Pontifex concedit tantum facultatem cumulatiuè, non priuatiuè quò ad seipsum. Cap. *Si à Sede. De præbend. in 6.* vbi Doctores. Gomez cum Baldo, & Monaco *tract. De gratiar. expect. num.* 14. Io. de Sylua *tract. de Benef. par.* 3. *quæst.* 60. *in fine.* Cosmas Gunyer. *in Pragm. sanct. tit. De collat.* §. *Neque etiam. in glos. Præuentionem,* Staphileus *De grat. & expect. init. num.* 4. & 5. & §. *Post hac. num.* 4. Francis. de Marchis *par.* 1. *quæst.* 196. *num.* 3. & *quæst.* 980. Rota *Decis.* 17. De *præbend. in nouis.* Et ideo huiusmodi prouisiones Apostolicæ non possunt impediri, quia cœteri prouisores sequuta prouisione Pontificis habent manus ligatas, nam vbi Papa manus apponit, ligat inferiorum manus, vt dictum est *quæst.* 161. *num.* 5. *in fine.*

13 Nec prodest dictæ Vniuersitati, quod prætenditur de obseruantia præscripta nominandi ad omnia præfata beneficia. Quia non potest dici obseruantia præscripta, cum non fuerint pacifica, & prouisiones Apostolicæ in contrarium emanauerint per ea, quæ tradunt Bart. *in l.* 2. *num.* 22. *ff.* Soluto *matrimonio.* Craueta *Consil.* 113. *num.* 4. alios citans. Alexan. *Consil.* 5. *num.* 7. *lib.* 5. Dec. *Consil.* 8. *num.* 4. Corneus *Consil.* 196. *per totum. lib.* 4. Rota *Decis.* 365. *num.* 1. *par.* 2. *Recent.*

14 Neque habet locum obseruantia in contrarium, quando verba priuilegij sunt clara, vt in casu nostro. *l.* 3. *in fine. C.* De *liber. præter.* Rota *Decis.* 126. *num.* 3. *par.* 2. *Recent.* alios citans. Quia prætextu obseruantiæ non potest aliquid prætendi contra formam, & dispositionem priuilegij, vt tradunt Aretin. *Consil.* 117. *num.* 2. Rota *citata Decis.* 126. *n.* 3. *par.* 2. *Recent.*

15 Accedit etiam, quod huiusmodi prætensa obseruantia est præiudicialis Summo Pontifici, quia tendit ad vsurpandum ius nominationis ad beneficia, & ad restringendum collationem faciendam à Summo Pontifice ad personas nominatas; vnde non prodest, etiam si perlongun tempus continuata fuisset, nisi constet de scientia, & acquiescentia Summi Pontificis, vt tradunt Abbas *in Cap. Cum accessissent. num.* 3. De *constit.* Dec. *ibid. num.* 94. Gabr. *Consil.* 151. *n.* 16. Rota *in Romana Concordiæ S. Petri.* 12. *Februari* 16?0, *coram Caualero.*

16 Quod præsertim valet, quia Vrbanus VIII in Constitutione pro præseruatione iurium Sedis Apostolicæ, quæ incipit. *Romanus Pontifex in sacra B. Petri.* sub die 5. *Iunij* 1641. reijcit omnia præiudicialia Sedi Apostolicæ, quæ prætextu obseruantiæ subsequutæ introducta sunt, declarans esse nulla, & irrita. Ita enim habet. *Idcirco etiam si prædicta omnia, & singula Sedis Apostolicæ iurisdictioni, vel immunitati, aut libertati ecclesiasticæ, seu Ecclesijs, vel personis Ecclesiasticis, earumue bonis, iuribusque, ac fructibus quomodolibet præiudicialia per prædictos, & alios quoscunque contra, aut præter facultates eis concessas, facta, eo ipso fuerint, & sint nulla, & inualida, nihilominus abundantiori cautela vti volentes, omniumque, & singulorum quomodolibet præiudicialium quandocunque, & à quibusuis, & ex quacunque causa, & quouismodo factorum, & gestorum, ac inde sequutorum quoruncunque, cæterorunque hic de necessitate forsan exprimendorum, ac inserendorum tenores, etiam maiores, & veriores pro plenè expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes Motu proprio, certaque scientia, ac matura deliberatione nostris deque Apostolicæ potestatis plenitudine, motique ex prædictis causis, aut illarum altera, seu ex alijs iustis, & rationabilibus animum nostrum mouentibus, ad quarum omnium, & singularum verificationem Ecclesiam Romanam præfatam, Sedemque Apostolicam, & quamcunque alium nunquam teneri volumus, vltra quascunque reuocationes hactenus factas, quas innouamus, hac nostra perpetua constitutione declaramus omnia, & singula acta, decreta, indulta, concessiones, ordinationes, concordias, & pacta, etiam nomine eiusdem Sedis Apostolicæ inita &c. etiam cum prætensa illarum exequutione, & obseruantia quantumlibet longissima, & alijs inde quomodolibet sequutis quibuscunque etiam in fauorem, seu intuitu, vel contemplatione Imperatoris, Regum, aliorumque*

rumque Principum etiam supremorum etiā laicorum, Nationum, Rerumpublicarum, Prouinciarum, Regnorum, aliorumque Dominiorum, & officialium quorumcunque, vel Ciuitatum, Vniuersitatum, & Studiorum, Generalium, Collegiorum, Religionumque, seu militarium Ecclesiarum, & Monasteriorum quorumcunque ordinum, vel aliorum quorumuis, etiam speciali nota dignorum ex quacunque ratione, occasione, vel causa quantumlibet pia, publica, fauorabili, seu priuilegiata, etiam transactionis, vel concordiæ, treguæ, vel pacis etiam vniuersalis, & ad maius malum, vel scandalum, vt asseritur, euitandum, seu ex alijs rationibus, & causis, & omnibus insimul cōcurrentibus, aliàs indiuiduam expressionem requirentibus &c. Et infra reijcit ea, quæ introducta sunt ex minus legitima Constitutionum, Litterarum, seu dispositionum Apostolicarum interpretatione introducta sūt, qualis est hæc prætensa obseruantia nominandi ad omnia beneficia cuiusuis valoris, quia non exprimuntur cum valolore excedente viginti quatuor ducatos aureos.

17 Imo in specie in eadem Bulla declarat Pontifex, ac reijcit vt nullas, & erroneas præsentationes, nominationes &c. ad beneficia, quæ non habent solilidum fundamentum concessionis Apostolicæ, non obstante quacunque obseruantia in contrarium. Ita enim habet. *Insuperque cum etiam nobis innotuerit, quod aliquando in prouisionibus Ecclesiarum Cathedralium, Metropolitanarum, Primatialium, alijsque gratijs, & dispositionibus Apostolicis fuit ob incuriam quorundam Sedis Apostolicæ, seu Romanæ curiæ Officialium inaduertenter in præiudicium liberæ prouisionis earum, narrata, vel etiam forsan de facto admissa præsentatio, nominatio, vel supplicatio alterius, quātumlibet, vt præmittitur, qualificati, absque eo quod de eius iure præsentandi, nominandi, vel supplicandi constitisset, & aliquando prædicta, seu alia eidem Sedi Apostolicæ narratiua præiudicialis fortasse in prætenso Ecclesiarum vltimo statu fundata extitit, etiam si de contrario statu, aut aliàs de libera prouisione, etiam per litteras erectionis, aut alio modo appareret, seu constare posset. &c.* Idcirco motu, *scientia, deliberatione, ac potestatis plenitudine paribus præsentium litterarum tenore præfatas narratiuas, enunciatiuas, seu assertiones quomodolibet eidem Sedi præiudiciales factas, seu admissas, ac respectiuè easdem facultatum, indultorum, & gratiarum Apostolicarum concessiones, ac litterarum expeditiones factas non expectatis, nec acceptis litteris ipsorum priuilegiatorum, seu priuilegiandorum, concessiones quoque in vim conuentionum, & pactorum quomodolibet expiratorum fuisse, & esse erroneas, erroneèque respectiuè expeditas, nullum propterea, cum non sit æquum, vt error veritati præualeat, intulisse, nec inferre potuisse neque in futurum posse præiudicium Sedi Apostolicæ, &c. declaramus, & decernimus, & respectiuè omnia præiudicialia tollimus, & irritamus, &c.* Et quibus satis liquet, prætensam obseruantiam, de qua modo loquimur non posse obtendi tamquam eamque vt præiudicialis Sedi Apostolicæ, nulla, & erronea iam declarata est à Summo Pontifice. Et quia in hac materia extat Decisio S. Rotæ Romanæ, eam subijciam in confirmationem prædictorum.

Hæc autem omnia, quæ in hoc volumine dicta sunt, S. Romanæ Ecclesiæ iudicio omninò submitto: tuoque benigne Lector. In quibus si quid, quod tibi arrideat, deprehenderis, Dei dona agnosce; si quid, quod displiceat, humani ingenij imbecillitatem excusa; atque si te non pigebit admonere, charitati tuæ plurimum debebo.

FINIS.

R. P. D.

R. P. D.

MERLINO

Cameracen. Canonicatus.

Merc. 20. Nouembris 1624.

CVm vacasset Canonicatus in Cathedrali Ecclesia per obitum Poeret de mense Ianuarij proximè præteriti, fuit de illo vti reseruato ratione mensis fixi à Sanctiss. D.N. prouisus Dauid, & illius prouisioni se opposuerit Guilielmus ad eundem Canonicatum nominatus in vim indulti per Romanos Pontifices concessi vniuersitati Gymnasiorum Louanień nominandi Clericos ad quæcunque beneficia quouis mense etiam Apostolico, vel ordinario vacantia. Dubitatum fuit. An Dauidi prouiso apostolico obstent huiusmodi priuilegia.

Et fuit resolutum non obstare, quia supradictum indultum est limitatum, & restrictum ad beneficia, quorum fructus non excedunt summam ducatorum 100 de Camera, vt apparet ex indulto fel. rec. Pauli V. qui nominationes concessas, & limitatas ad valorem 60. ducatorum per suos prædecessores Sixtum IV. Leonem X. Adrianum VI. & Gregorium XIII. ampliauit vsque ad hanc summam ducatorum 100. vnde Guilielmo nominato, vt sibi suffragetur indultum huiusmodi, & repellat prouisum apostolicum incumbit onus probandi canonicatum, de quo agitur, non excedere summam prædictam 100. duc. *Fel. in c. ad aures, num. 4. concl. 3. verss. similiter dicit. de rescript. Rot. decis. 10. de probat. in nou. Put. decis. 322. num. 3. in fin. lib. 3.* & fuit dictum in *Leodien. Canonicatus 13. Nouembris. 1587. & 2. Iunij 1589. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio, & in Leodien. Capellæ 30. Maij 1616. coram R.P.D. meo Remboldo*, quæ probatio nedum deficit, sed imò ex deductis pro Dauide probatur contrarium, quod scilicet canonicatus longè excedat summam prædictam.

Nam præsupposito, quod vltra distributiones quotidianas dari consuetas ijs, qui personaliter inseruiunt diuinis officijs, adsint in dicta Ecclesia Cathedrali quædam portiones mensæ capitularis nuncupatæ Assisa maior, & Assisa minor, quæ Canonicis præsentibus, & absentibus causa studij, vel aliàs ex priuilegio æqualiter assignantur.

Et quod ista quantitas excedat valorem annuum ducatorum 170.

Et demum, quod canonicatus, de quo agitur nullo sit onere grauatus.

Visum fuit Dominis, non posse dubitari, quin huiusmodi etiam portiones sint computandæ in fructibus canonicatus, tum attenta dispositione Iuris communis, iuxta quam appellatione fructuũ canonicatus veniunt, nedum, qui colliguntur ex præbenda, verum & compræhenduntur illi redditus, qui percipiuntur ex massa grossa, statisque mensibus inter Canonicos præsentes, & absentes ex causa priuilegiata æqualiter diuidi solent iuxta notata per *Glos. in cap. licet. vbi Abb. num. 8. de præb. Calder. cons. 21. eod. tit. latè Paris. cons. 32. num. 10. 16. & 17. lib. 4. Garz. de benef. 3. par. cap. 2. num. 249. Monet. de distribut. quotid. par. 1. quæst. 3. num. 5. & 6. & quæst. 6. num. 12. & seqq.* Tum etiam ex speciali dispositione fel. rec. Gregorij xiij. qui idem videtur

detur sensisse in eius indulto, dum expressis verbis declarauit, in valore fructuum exprimendorum per nominatum ab vniuersitate Louanien habendam esse rationem onerum quoruncunque, siue illa sint personalia, siue realia, vel perpetua. ac etiam pensionum, quibus grauati sint fructus grossi canonicatus, vel alterius beneficij ad absentem in studio, vel alio loco priuilegiato spectantes, ita vt onera prædicta diminuant valorem canonicatus, & cessare visa est difficultas ex responso Illustrissimorum Concilij Interpretum, quod fructus dictæ Assisæ maioris, & minoris sint censendi fructus præbendæ, vt vocant grossi, non autem distributiones quotidianæ.

Nec suffragatur Guilielmo, quod fructus Canonicatuum illarum partium soleant exprimi per non excessum in ducatis 24. vt de consuetudine totius Germaniæ dixit *Rota in Leodien. canonicatus 9. Decembris* 1589. & in *Colonien. canonicatus 20. Maij* 1602. *coram bo. mem. Cardinale Pamphilio. in Lodien. Canonicatus, & scholastria 27. Februarij* 1612. *coram bo. mem. Cardinale Sacrato*, & in *Paderbornen. Canonicatus 29. Maij* 1610. *coram Reuerendiss. D. meo Decano*, quoniam talis consuetudo vim obtinet quidem in prouisionibus, quæ fiunt in Curia ad effectum iustificationis narratiuæ factæ in gratia concessa per Papam, & in his terminis procedunt dictæ decisiones, & hoc introductum fuit per concordata, vt euitetur solutio annatæ in Curia: non autem ad alios effectus cum imò, vt validè fiant nominationes concessæ ex priuilegio verus valor, prout est veniat omnino exprimendus quemadmodum in his terminis pulchrè notat *Rebuff, in prax. benefic. in 3. par. signatur. ver. nec non verus valor. num. 7. in fin.* & latius in *tract. nomination. quæst. 9. num. 32. & 33.* Aliàs enim frustrà in prædictis indultis concessis Vniuersitati fuisset limitata facultas nominandi ad beneficia valoris 60. vel 100. ducatorum, cùm scirent summi Pontifices, valorem cuiuscunque etiam opulentissimi beneficij in illis partibus non exprimi nisi in 24. ducatis, & alioquin etiam illusum esset voluntati Romanorum Pontificum, si dum ipsi restrinxerunt indultum ad beneficia valoris duc. 100. dumtaxat, sub hac tamen postea cautela consuetudinis Germaniæ exprimendi in ducatis tantum 24. Louanienses inuaderent beneficia valoris tercentorum, & quatercentorum, & vltra ducatorum.

Et tamen intentionis Summorum Pontificum in dd. indultis fuit succurrere clericis pauperibus de honesto subsidio Ecclesiastico vsq. ad dictam summam duc. 100. annuam, in quam computari esse omnia beneficia per nominatos vigore aliarum nominationum obtenta, etiam quod illa resignauerint, vel nominationes prosequuti non fuerint, resoluit aliàs Rota in *dicta Leodien. Canonicatus 2. Iunij* 1589. *coram Illustrissimo Cardinale Pamphilio*, & huiusmodi summa duc. 100. visa est congrua pro clericis, vt litterarum studijs incumbant, etiamsi lectoris munere fungantur, prout etiam ducat. 100. congruam, competentem pro Rectoribus Parochialium Ecclesiarum existimauit *Sac. Concilium Tridentin. sess. 24. cap. 13.*

Vnde in hanc sententiam eo libentius DD. inclinarunt, quia præsupponebatur Guilielmum olim in vim similis nominationis obtinuisse satis commodum canonicatum, quem tamen postea resignauit reseruata sibi pensione scutorum 100. & ita se reddidit quoque incapacem alterius nominationis, prout expressè cauetur in indulto fel. rec. Greg. XIII. ibi quod si fecerint cessiones huiusmodi, nullæ sint, & cedentes ad futuras (scilicet nominationes) omnino inhabiles censeantur eo ipso, & sic cum indulto iam contrauenerit Guilielmus eiusdem indulti priuilegio gaudere non debet, vt in terminis istius priuilegij Gregorij XIII. dixit *Rota in Leodien. Canonicatus 11. Martij* 1596. *coram bo. me. Cardinale Blanchetto*.

Et ita resolutum Dauide solum informante.

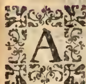
INDEX

INDEX RERVM

Primus numerus Centuriæ: Secundus Quæstionis: Tertius Lateralis est.

A

Abbas.

Abbatissa.

Absoluendi facultas.

Absoluendi facultas quò ad Regulares.

 uendi,

Absolutio à reseruatis.

Accessorium.

Actus.

Actus inualidus.

Accusatio.

Vt

Bene-

Capitulum.

Capitulum Generale.

Caput.

Carcer.

Cardinalis.

Castratio.

Casus.

Casus Reseruatus.

Causa.

Cau-

Clau-

Concilium.

Concilium Mileuitanum.

Concilium Tridentinum.

Concionator.

Conclaue.

Conditio.

Conditio quò ad statum.

Confessarius.

Confessarius, quò ad facultatem.

Confessarij Electio.

Confessarij electio quò ad Regulares.

Confessio.

Confessio extraiudicialis.

Confessio Sacramentalis.

Confirmatio.

Con-

Consilium. Consiliarius.

Consuetudo.

Consuetudinis interpretatio.

Consuetudo ex quibus inducatur.

Contractus.

Conuentus.

Conuitium.

Copu-

Delegatio.

Delegatus.

Delictum.

Dictio.

Dictio

Dictum.

Difficile.

Dignitas.

Dimissoriæ.

Dispensatio.

Facultas dispensandi.

Dispositio.

Distributiones quotidianæ,

Diuersitas,

Diuortium,

Doctoratus,

Dolus,

Domus,

Donatio,

Duellum,

Quan-

Episcopus quò ad Moniales,

Episcopus quò ad Regulares.

Episcopus quò ad casuum reseruationem.

Episcopus quò ad visitationem.

Episcopus quò ad vnionem beneficiorum.

Equites.

Eucharistia quò ad consecrationem.

Eucharistia quò ad ministrationem.

Examen.

Exceptio.

Exceptus.

Exclusio.

Excommunicatio.

Exemptio ecclesiasticorum.

Exemptio Regularium.

Exequutio.

Expensę.

Expressum.

Extensio.

Exter.

F

Factum.

Facultas.

Falsum.

Fama.

Familia.

Famulus.

Fauor.

Festum.

Feudum.

Fictio.

Filius.

Finis.

Fiscus.

Forma.

Forum.

Causa

Com-

Legis extensio, & restrictio.

Legis obligatio.

Legis interpretatio.

Legis reuocatio.

Lex derogans.

Lex fauorabilis, & odiosa.

Lex æterna.

Lex naturalis.

Libel-

Mate-

Moneta.

Monialis.

Monitorium.

Monumentum.

Mors.

Mulier.

Mutuum.

N

Narratiua.

Neceſſitas.

Negotiatio.

Nobilis.

Nobilitas.

Notarius.

Notorium.

Ordinatio.

Ordo Sacramentalis.

Ordo.

P

Parentes.

Parochus.

Particula.

Pater.

Patrimonium quò ad ordines.

Patronus.

Peccatum.

Profitens Professus.

Prohibitio.

Promissio.

Promissor.

Protestatio.

Regularis quò ad confessiones.

Regularis quò ad exemptionem, & conuentionem.

Regularis quò ad Moniales.

Regularis quò ad Priuilegia.

Relatiuum.

Testis.

Textus explicati.

Theatini.

Tonsura.

[illegible]ortu[illegible]

Totum.

Tribunal.

Commu-